با كاروان صفا
نويسنده : رسول جعفريان

فهرست

مقدمه	19
ويژگي هاي حجّ ۸۲	23
مقدّمه	23
منشور حج، در آستانه حج سال ۱۳۸۲	31
فعاليتهاي علمي ـ آموزشي بعثه مقام معظم رهبري، پيش از موسم حج	37
موزه حج	44
فعاليت فصلنامه ميقات حج در سال گذشته	45
فعاليت دوفصلنامه ميقات الحج در سالي كه گذشت	46
مسابقه سراسري شعر حج ۱۳۸۲	47
برخي از شعرهاي منتخب	49
مسابقه سفرنامه نويسي	52
جلسات آموزش متمركز در ايران	52
مصاحبه با معاون آموزش و پژوهش بعثه مقام معظم رهبري	53
معرفي مؤسسه فرهنگي ـ هنري مشعر	60
اشاره اي به فعاليتهاي بعثه مقام معظم رهبري در ايّام عمره	62
فعاليتهاي امور روحانيون پيش از حج	63
واحد مبلّغان خواهر	64
تحوّلات سال جاري در گزينش و آزمون حضوري و غير حضوري	66
ديدار كارگزاران حج با رهبر معظم انقلاب اسلامي	68
صورت جلسه توافق ميان سازمان حج و زيارت با وزير حج عربستان	69
همايش روحانيون كاروانها	82
همايش مديران كاروانها در ششم و هفتم دي ماه	83
برگزاري هفته حج	95
سخنراني نماينده ولي فقيه پيش از خطبه هاي نماز جمعه تهران	96
تذكرّات رفتاري به حجاج پيش از سفر	98
ملاقات دست اندركاران حج با رييس جمهوري	99
فعاليت معاونت امور بين الملل	100
واحد اهل سنت	102
نوشته يكي از ميهمانان اهل سنت در ابراز ارادت به اهل بيت)عليهم السلام(	105
نخستين حضور زائران ايراني در مدينه	107
انتشار نخستين شماره زائر، همزمان با ورود سرپرست حجاج ايراني به مدينه	109
انتشار نخستين شماره فارسي البلاد	114
راديوي حج عربستان	118
فعاليت جاري گروه ارشاد	118
شرح وظايف گروه ارشاد كاروانهاي حج	119

ارتباط روحاني با واحد ارشاد	133
دشواري هاي كار واحد ارشاد	134
توصيه هاي جديد واحد ارشاد به روحانيون	134
مأموران امر به معروف سعودي در قبرستان بقيع	135
تدابير امنيتي در مرزهاي ورودي	136
اخبار حج ساير كشورها	137
حج گزاران ايرانيان از استانهاي مختلف	144
كاروان ويژه جانبازان	147
كاروان اساتيد	148
كاروان خانواده شهدا	148
بعثه هاي حج شيعي	149
ديدار اعضاي بعثه ها با نماينده وليّ فقيه	151
برنامه هاي آموزشي روحانيون در ايام اقامت در مدينه	152
وظايف روحاني كاروان	154
بخش رابطين در معاونت امور روحانيون	155
شيفت بندي روحانيون در بعثه	157
شيوه انتخاب روحانيون نخبه	158
آغاز به كار بعثه مقام معظم رهبري در مدينه	158
ملاقات رييس سازمان حج و زيارت با امير مدينه	159
ملاقات مسؤولان ستاد مدينه با نماينده ولي فقيه	161
جلسات روزانه سخنراني در بعثه	161
زائران ايراني و تماس با ايران	163
شوراي استفت يا بخش پاسخگويي به مسائل فقهي در بعثه	164
اخبار نشريه زائر روزهاي ٢٤ دي ماه تا ٢٦	166
راه اندازي سايت سازمان حج و زيارت، در باره زائران	168
شماري از سايت هاي فعّال در باره حج	168
ملاقات رهبر نوربخشي هاي پاكستان با نماينده ولي فقيه	170
شرايط سياسي ـ فرهنگي عربستان در يک سال اخير	171
دشواري هاي پديد آمده ميان مأموران آمر به معروف با زائران ايراني	172
ورود اوّلين گروه از زائران مدينه قبل، به مكه معظمه	173
مقدمات برگزاري مراسم دعاي كميل	174
شعار سازمان حج، رفاه بيشتر زائران	178
امور بازرسي	180
فعاليتهاي هيأت پزشكي در حج	181
گزارشي از بيمارستان هيأت پزشكي ايران در مدينه	182
ملاقات هيأت پزشكي با نماينده ولي فقيه	184
ديدار نماينده وليّ فقيه با آقاي عَمْري، رييس شيعيان مدينه	186
همايش هاي فرهنگي عربستان در ايام حج	186
واحد نظرسنجي	187

نماز جمعه مدينه	189
ديدار اعضاي خبرگزاري و صدا و سيما، با نماينده ولي فقيه	190
اعلام آمادگي سعودي در باره وضعيت مشاعر مقدسه	193
بازديد نماينده ولي فقيه از بعثه ها	194
اعلاميه بانک رشد و توسعه اسلامي در باره قرباني	195
برخي از فعاليتهاي جاري بعثه در مدينه، در سه زاويه	196
ديدار سرپرست حجاج ايراني از كاروان شهدا	198
گزارشي از مناسبت دولت عربستان با شيعيان داخلي	198
پخش يک برنامه تلويزيوني بر ضدّ سلفي هاي افراطي	199
اخبار جاري حج در زائر ٢٧ دي	200
انتشار هشتمين شماره البلاد فارسي	201
علماي حاضر در بعثه رهبري	202
ديدار سرپرست حجاج ايراني با روحانيون شاغل در بعثه	204
تذكرات واحد ارشاد به زائران عازم مكه	204
ديدار سرپرست حجاج ايراني از بعثه عمان	205
ديدار با رييس شؤون حرم نبوي	206
برخي از فعاليتهاي تبليغي در مدينه	208
انتشار نهمين شماره البلاد ٢٦ دي ماه	209
فواصل ميان مناطق مهم در حرمين	211
بخش سمعي بصري (شنيداري ـ ديداري) مؤسسه مشعر	212
نقش حج در خارج كردن دنياي اسلام از چالش هاي فراروي آن	213
بيمارستان هيأت پزشكي حج در مكه مكرمه	215
آخرين آمار زائران ايراني بيمار در مكه معظمه	216
بسيج ٢٣ هزار نفر براي خدمت رساني به حجاج در مكه	217
فهرست انتقال زائران از مدينه به مكه	218
نصب تجهيزات براي پيشگيري از نفوذ و سرايت بيماري سارس درموسم حج	218
شماره هشتم نشريه زائر	218
حج گزاري در ٥٥ سال پيش، از زبان يک زائر ٧٩ ساله	219
مسجد شجره ميقات زائران مدينه قبل	221
ديدار وزير جوانان جامو و كشمير با سرپرست حجاج ايراني	222
همايش ها در موسم حج امسال	223
اخبار بعثه مراجع	223
حركت نماينده محترم وليّ فقيه به سوي مكّه مكرّمه	225
زائران ميهمان	225
كتابخانه بعثه حج جمهوري اسلامي	225
جلسات سخنراني در بعثه	226
ديدار سرپرست حجاج ايراني از امكانات بيمارستاني مدينه	227
شيعيان مدينه	227
وداع با مدينه	229

حمل و نقل درون شهري حجاج ايراني در مكّه مكرمه	233
باز هم در باره انتقال زائران ايراني از منازل به حرم خدا	234
استفاده از ماشين سرباز و اطلاعيه هيأت پزشكي	235
همايش قبّة الخضرا	235
تلاش واحد كامپيوتر	236
فعاليتهاي ستاد حج صدا و سيما	237
شيوه تأمين موادغذايي حجاج	240
پخت متمركز در مدينه منوره	242
بازهم در باره آشپزخانه متمركز	244
نشريه شماره نهم و دهم زائر	248
دومين جلسه گروه هاي ارشاد در مدينه	249
ديدار با رييس دادگستري مدينه	250
برخي از اشعار موجود كتيبه هاي حجره شريفه	251
جديدترين تغييرات در اماكن متبرّک	252
همايش منزلت زن در مدينه	253
مدينه و بازار فروش	259
انتقال نماينده وليّ فقيه از مدينه به مكه	260
آمادگي ستاد مكه براي پذيرايي از زائران ايراني	261
فعاليت اداره توعيه اسلامي	262
اعتكاف گروهي از زائران كاروان اساتيد در مسجد الحرام	265
انتشار كتابي در دفاع از دولت اموي، در عربستان سعودي	267
تقدير مقامات سعودي از بيمارستان ايرانيان در مكه	268
گفتگو با آقاي قرائتي	269
حضور مجدّد سيد محمد علوي مالكي در صحنه فرهنگي سعودي	271
ديدار از دانشكده تبليغ و اصول دين	272
بعثه حج دولت عراق در مكه	273
نخستين جلسه شوراي هماهنگي در مكه	274
نامه سرپرست حجاج ايراني به وزير حج عربستان	276
ديدار رييس سازمان حج و زيارت ايران با وزير حج عربستان	277
انتشار كتابي در تاريخ مكه	278
قطع تلفنهاي همراه زائران ايراني	279
ديدار وزير شؤون ديني الجزاير با سرپرست حجاج ايراني	280
اطلاعات تازه در باره وضعيّت مشاعر مقدس و خدمت رساني	282
وضعيّت مسكن حجاج ايراني در مكه	283
تلاش واحد امداد گم شدگان بعثه رهبري	284
برگزاري چهارمين سيمنار حج انستيتوي فهد	285
گسترش سطح مطاف در سال جاري	286
فعاليت روابط عمومي براي آماده سازي ساختمان بعثه در مكه	286
فضاي تبليغاتي داخل بعثه و كاروانها	289

ديدار وزير اوقاف و ارشاد اسلامي يمن از بعثه جمهوري اسلامي ايران	290
مصاحبه البلاد (فارسي) با برخي از مسؤولان بعثه جمهوري اسلامي ايران	291
ميهمانان خارجي در بعثه جمهوري اسلامي ايران	291
شلوغي فراوان حرم خداوند در آغازين روزهاي ذي حجه	293
توصيه هاي ديني، مذهبي و اخلاقي براي زائران	295
برگزاري مراسم سوگواري جوادالائمه(عليه السلام (در مدينه منوره	297
ايلب و ذهاب زائران از محل سكونت تا مسجد الحرام	298
ورود زائران ايراني به جده	298
درگذشت يک زائر ايراني	299
ديدار سفير ايران در رياض با وزير كشور عربستان	299
ديدار اعضاي ستاد مدينه با سرپرست حجاج ايراني	299
پرده جديد كعبه آماده نصب شد	301
باران رحمت در ظهر روز جمعه	301
نماز جمعه مكه و مدينه	302
ملاقات سرپرست حجاج ايراني با زائران جانباز	303
پول ايراني در مبادلات اقتصادي در حرمين	305
نشريه شماره سيزدهم و چهاردهم زائر	305
افزايش سطح سلامت و بهداشت زائران	306
مراسم سخنراني در بعثه جمهوري اسلامي ايران در مكّه	307
تعداد زائران ايراني مكه و مدينه	308
گزارش ديدار رييس سازمان حج و زيارت از مؤسّسه مطوفين حجاج ايراني	308
گزارش ديدار رييس سازمان حج و زيارت از عرفات و منا	310
شرحي در باره گروه بندي قيمتي كاروانها	311
گزارشي از وضعيت اسكان حجاج ايراني	312
*گروه بندي منازل	315
*كمبود آسان بر (آسانسور) و سرويس بهداشتي	318
برگزاري دعاي كميل دوم در مدينه منوره	319
گلايه زائران شيعه افغاني در مكّه	319
كاروان وقوف اضطراري ويژه بيماران	320
مراقبتهاي پزشكي از آغاز تا پايان	321
ديدار اعضاي هيأت پزشكي با سرپرست حجاج ايراني	322
هزينه نهايي طرح توسعه حرمين	323
سخنراني يک خطيب وهّابي بر ضدّ شيعه	324
ديدار شماري از روحانيون كاروانها با سرپرست حجاج	325
ديدار برادران از بعثه هاي سودان، اردن و فلسطين	326
ديدار جمعي از برادران بعثه از نادي الثقافي مكه	327
ديدار از محفل ادبي ـ مذهبي سيد محمدبن علوي مالكي حسني	328
تلاش عربستان براي كاهش اعضاي بعثه هاي خارجي	330
مشكل فقهي طواف از طبقه دوم	331

ملاقات سرپرست حجاج ايراني با رييس شؤون حرمين شريفين	331
خطر سرقت وجوه نقدي زائران	334
گفتگوي نشريه زائر با رييس سازمان حج و زيارت، در باره مسائل اجرايي حج ۸۲	335
گزارشي از كاروان آزادگان	341
برگزاري همايش الأمة الاسلاميه في مواجهة التحدّيات	344
مصاحبه وزير شؤون ديني سعودي در باره حج	346
روز عرفه، شنبه آينده خواهد بود	346
توصيه هاي خاص ايام تشريق براي زائران	347
تازه هاي طرح حمل و نقل شهري زائران، دشواري ها و راه حل ها	348
ديدار سرپرست حجاج ايراني با رييس بعثه مجلس اعلاي عراق	352
انتقال بعثه مراجع تقليد به مكه	352
گزارشي از سفرنامه منظوم حج، از عصر صفوي	354
آمار زائران بيمار ايراني در مكه مكرمه	361
آشنايي با ستادهاي اجرايي حج	361
تذكّرات اجرايي و رفتاري به حجاج	363
اجراي طرح آشپزخانه متمركز در شهر مكه	365
آخرين آمار ورود زائران ايراني به عربستان	368
همايش حج عالي ترين تجلّي عبادت و سياست	368
ديدار سرپرست حجاج ايراني از بيمارستان ايراني در مكه	372
آيت الله سيد كاظم حائري در بعثه جمهوري اسلامي ايران	372
چهار وزير اندونزي در مراسم حج امسال	372
بازديد رييس سازمان حج و زيارت از دفتر خبرگزاري درمكه	373
زائر شماره شانزدهم	373
توجه خاص عربستان به زائران عراقي	374
مروري بر وظايف ديني ـ عمومي روحاني از مسجد شجره تا پايان اعمال	375
ورود زائران لبناني و كشورهاي حاشيه خليج فارس	380
فعاليت جاري ستاد خبري بعثه	381
همايش تقريب مذاهب اسلامي در بعثه مقام معظم رهبري	383
آمار فوت شدگان، از زائران كشورهاي مختلف	385
دشواري هاي آخرين گروه هاي زائر ايراني در جده	386
قرائت قرآن در مسجد الحرام	386
فروش كالابرگهاي جعلي گوسفند در مكه	387
آخرين آمار زائران ايراني	387
برگزاري كنفرانس مكة المكرّمه عاصمة الثقافة الاسلاميه	388
ملاقات يكي از مرشدان طريقت چين با سرپرست حجاج ايراني	389
ديدار هيأت اعزامي آيت الله وحيد خراساني با آقاي ري شهري	389
همايش ادبيات و فرهنگ اسلامي	390
ديدار وزير كشور سعودي از مشاعر مقدس	390
چرا سني ها را شيعه مي كنيد؟!	391

بازار فروش طلا و تسبيح در مكه	392
جلسه عمومي روحانيون در بعثه	393
جلسات منطقه اي روحانيون با حضور رابطين در ششم ذي حجه	395
توصيه هاي معاونت آموزش و پژوهش به زائران در اين مرحله	396
سردترين روزهاي شهرهاي مكه و مدينه	397
چهاردهمين همايش اهل بيت در سالن اجتماعات بعثه مقام معظم رهبري	397
مشاوره در باره مسائل فرهنگي كاروانها	399
آب زمزم در سال جاري	400
بازارهاي محلي زائران خارجي	402
همايش اسلام و آينده جهان	403
روند امور اجرايي مشاعر (از عرفات تا منا)	406
نقل و انتقال حجاج در ايام تشريق	408
طرح قرباني: پيشگيري از هدر رفتن قرباني	409
آمار زائران بيمار ايراني در مكه مكرمه	412
هم انديشي هنگامه وصال، ويژه ايرانيان مقيم خارج از كشور	412
برگزاري مراسم سالروز شهادت امام باقر(عليه السلام (در بعثه	415
همايش فلسطين در بعثه جمهوري اسلامي ايران	415
ديدار سرپرست حجاج ايراني با گروهي از نخبگان زائر عراقي	418
ديدار اعضاي بعثه آية الله سيّدمحمد حسين فضل الله با سرپرست حجاج ايران	419
ديدار برخي از شيعيان هند با سرپرست حجاج ايراني	419
ديدار اعضاي بعثه حزب الله با سرپرست حجاج ايراني	420
ديدار سرپرست حجاج ايراني با تعدادي از مبلّغان خوجه	420
ديدار مسؤولان بعثه افغانستان با نماينده وليّ فقيه	421
ديدار سرپرست حجاج ايراني با جمعي از زائران شيعه تركيه	422
ديدار برخي از ميهمانان واحد اهل سنت با رييس شؤون حرمين	423
ديدار شماري از علماي بعثه با رييس رابطة العالم الاسلامي	424
ديدار مسؤولان و ميهمانان واحد اهل سنت با سرپرست حجاج ايراني	424
آمار نهايي زائران خارجي	425
برگزاري شانزدهمين سالگرد شهداي مكه	426
شلوغي در مكه در آخرين روزهاي قبل از عرفه	427
گزارشي از كاروان بم در مكه	427
پرداخت هزينه قرباني زائران كاروان بم از طرف رهبري	431
ديدار جمعي از مسؤولان بعثه با ابراهيم جعفري	431
تذكرات ستاد گم شدگان در باره ايام تشريق	431
حمل و نقل زائران از روز ششم ذي حجه به بعد	433
ديدار آقاي ري شهري با وزير امور مذهبي الجزاير	434
حركت حجاج به سمت عرفات	435
مراسم برائت از مشركين	436
پيام حضرت آيت الله خامنه اي به مناسبت حج سال ۱۳۸۲	438

قطعنامه پاياني مراسم برائت	442
حال و هواي عرفات	445
حركت به سمت مشعر	447
فاجعه در منا	448
بازتاب فاجعه منا در روزنامه هاي سعودي	450
نماز عيد قربان در مسجد الحرام	454
مراسم دوازدهم بهمن در منا	456
اعلام آمار نهايي حجاج امسال	458
اعلام تشكيل هيأت توسعه مكه، مدينه و مشاعر مقدس	459
ارجاع حادثه منا به هيأت كبار العلما	460
بازتاب خبر منا	460
بزرگداشت اربعين درگذشتگان بم در منا	461
آخرين روز حضور حجاج در منا	463
بخشي از مشكلات بهداشتي منا	465
اقدام انسان دوستانه يک پزشک ايراني در منا	467
پيام ملک فهد و ملک عبدالله	467
ميهماني پاياني ملک در منا	468
پيام تشكر نماينده ولي فقيه از حضور حجاج در مراسم برائت	469
درگذشت ۲۱ زائر ايراني تا روز دوازدهم ذي حجه	470
برگزاري سوّمين جلسه شوراي هماهنگي بعثه مقام معظم رهبري	470
جلسات قرائت قرآن در مسجد الحرام	471
ديدار سرپرست حجاج ايراني با كاروان نيروهاي مسلّح	472
ديدار مسؤولان ستاد مكه و جده با سرپرست حجاج ايراني	473
شروع مجدد سرويسهاي حمل و نقل درون شهري مكه	474
فعاليت واحد امداد گم شدگان	475
بازديد سرپرست حجاج ايراني از بعثه حزب الله	476
ديدار گروه نشريه زائر با سرپرست حجاج ايراني	476
ديدار نهاد بازرسي بعثه با سرپرست حجاج ايراني	477
ديدار سرپرست حجاج ايراني با روحانيون نخبه	479
همايش زائران زباندان	479
برگزاري مسابقه به مناسبت عيد غدير و ۲۲ بهمن	481
ادامه جلسات سخنراني عمومي در مكه و شروع مجدد آنها در مدينه	481
برپايي نمايشگاه يادمان انقلاب با ابتكار يک مدير كاروان	482
مروري بر مشكلات زائران در سال جاري از زبان مديران	483
ديدار نماينده ولي فقيه با معينه هاي كاروانها	490
تذكرات مهم در رابطه با بسته هاي بار حجاج	490
شمار خروج زائران از مكه به مدينه و ايران	494
گزارش يک سفر كوتاه به غار حرا	495
همايش مهاجران افغاني زائر در مكه	497

برگزاري جلسه گروه ارشاد در مكه مكرمه	498
ديدار اعضاي بعثه عراق با اميرالحاج جمهوري اسلامي ايران	499
مراسم بزرگداشت آيت الله شهيد محمد باقر حكيم	499
زئران فوت شده ايراني حج سال ۱۳۸۲ تا ۲۰ ذي حجه	500
انتخاب روحانيون نمونه حج امسال	502
مصاحبه اي كوتاه با حجت الاسلام و المسلمين اختري	503
ديدار امير الحاج با كاروان بم در شهر مكه	506
جلسه عمومي با زائران در مكه	507
ورود امير الحاج ايران به مدينه منوره	507
برگزاري جشن عيد غدير در مكه و مدينه	510
ديدار حجت الاسلام و المسلمين ري شهري با علماي اهل سنت	511
گفتگو با حجت الاسلام و المسلمين هادوي	512
همايش مدينه مهد تمدّن اسلامي	516
مسافرت غير مجاز ايراني و دشواري ها	518
گفتگو با حجت الاسلام والمسلمين دُرّي نجف آبادي	520
سرماخوردگي شايع ترين بيماري در مكه و مدينه	524
برگزاري مراسم جشن غدير و سالگرد انقلاب اسلامي	525
مراسم جشن شماري از زائران كشميري در بعثه ايران	525
گفتگو با حجت الاسلام و المسلمين محمود عبداللهي	526
گفتگو با دكتر محمدرضا مشكوة الديني	531
گفت وگو با دكتر همايون منصوري، در باره مسائل شرق آسيا	535
گفتگو با محمد حسين لوحي نژاد در باره مسلمانان تركيه	538
گفتگو با حجت الاسلام والمسلمين محمدعلي رضايي	542
گفتگو با زائران خانه خدا در آستانه بازگشت	545
برگزاري دعاي كميل و دعاي ندبه در مدينه	548
برگزاري مراسم سخنراني در بعثه رهبري	549
بازگشت نماينده ولي فقيه به ايران	550
شكرگزاري به مناسبت توفيق برگزاري حج ۸۲	550
جلسه عمومي سخنراني در بعثه رهبري	551
آخرين اخبار بازگشت زائران به ايران	552
ادامه برنامه هاي بعثه مقام معظم رهبري تا پايان حضور زائران ايراني	552
ديدار كارگزاران حج سال ۸۲ در بازگشت از حج با رهبر انقلاب	554
برگزاري جلسه عمومي سخنراني در بعثه رهبري	555
گفتگو با حجت الاسلام و المسلمين معين شيرازي	556
غريبانه به مدينه آمديم، غريبانه تر مي رويم	560
مدينه! خداحافظ، عاشقي هايمان را از ياد مبر	561
يک گزارش اجمالي از حج سال ۱۳۸۲	564
گزارش اجمالي فعاليت امور روحانيون	569
گزارش فعاليت هاي واحد صدا و سيماي مستقر در بعثه	572

575 گزارش معاونت آموزش و پژوهش
580 فعاليت واحد ارتباطات خبري در سال ۸۲
582 گزارش تحليلي مهم ترين تحولات و ديدگاه هاي حجاج ديگر كشورها

با كاروان صفا

گزارش حج ۸۲

رسول جعفريان

بسْمِ اللهِ الرَّحْمنِ الرَّحِيمِ، و الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ

وَصَلَّي اللهُ عَلَيَ سَيِّدِنا مُحَمَّد وَ آلِهِ الطَّيِّبِينَ الطّاهِرِين

مقدمه

مقايسه اي اجمالي ميان حج گزاري حاجيان ايراني با زائران ديگر كشورها، نشان مي دهد كه گرچه همه مسلمانان در امر حج (و اعمال و مناسک آن) رويه مشابهي دارند و اختلافات آنان در اين محدوده بسيار اندک است، ليكن تأثير انقلاب اسلامي ايران و رهبري امام خميني)قدس سره(سبب شده است كه حجّ ايرانيان، به لحاظ آرماني، به آنچه كه به ابراهيم و محمد و امامان)عليهم السلام (مربوط است، نزديک تر باشد. فرياد برائت از مشركين، كه به نوعي روح حجّ ابراهيمي در برخورد با شرک و كفر است، تنها و تنها از حلقوم حجاج ايراني و ديگر پيروان راستين امام خميني بر مي آيد. طبيعي است كه ديگران هم مناسک خود را انجام مي دهند و كسي هم نگفته است كه حجّ آنان در نظر شرع باطل است، اما توجه داشتن به روح حج و نيز بروز آن در صحنه عمل، به طور طبيعي به حج گزاري جدّي ايرانيان كه حج را حركتي بر ضدّ شرک و كفر مي بينند، نزديک تر است.

اين ديدگاه از آغاز سبب شد تا بعثه حجّ جمهوري اسلامي ايران و در رأس آن نماينده ولي فقيه در امور حج و زيارت، در تمامي ادوار، پس از انقلاب اسلامي و نيز دوره چهارده ساله اخير، با سرپرستي حضرت حجت الاسلام و المسلمين محمدي ري شهري، حج را جدي تر بگيرد و براي حسن اجراي آن، برنامه ريزي كند. رسالت بعثه هاي ديگر كشورها، در حدّ تأمين نيازهاي مادّي زائران است و تنها در محدوده مناسک تلاش مي كنند تا مطابق آيين فقهي خود به راهنمايي زائران بپردازند ;

اما بعثه جمهوري اسلامي ايران، مي كوشد تا روح حج را دقيق تر و جدّي تر تلقي كند و نه تنها از آن بُعد، بلكه در بُعد ايجاد ارتباط با ديگر مسلمانان، فعالانه تر برخورد كرده و حج را عرصه فعاليتهاي فرهنگي، اطلاع رساني اسلامي، ايجاد حس مشترک اسلامي، توجه به بلايا و مسائل عمومي جهان اسلام و ايجاد رشته هاي استوار پيوند ميان مسلمانان قرار دهد. اين امر در مكتب تشيّع جدي تر مطرح است; زيرا بُعدي از حج توجه به ولايت و رهبري است و اين بدان معناست كه حج تنها انجام مناسک ساده نيست بلكه تجديد عهد با وليّ امر مسلمين نيز هست.

به همين دليل، حج ايرانيان از پس از انقلاب اسلامي، با همه كاستي ها و فراز و فرودهايي كه داشته، متفاوت با حج ديگر حجاج بوده است. طبيعي است كه اين شيوه برگزاري، دشمناني هم داشته كه با تمام توان بر ضدّ آن فعاليت كرده اند، اما در اين ميان، همّت مسؤولان ايراني و حضور جوانان انقلابي و حزب اللهي و فعالان بعثه جمهوري اسلامي در اين عرصه بوده است كه تاكنون اين عَلَم را برافراشته نگاه داشته و از تسليم شدن در برابر موج هايي كه سستي و تنبلي و بي خاصيتي را در امر حج ترويج مي كند، مقاومت كرده و حفاظت از نشانه هاي حج ابراهيمي را برعهده گرفته است.

بعثه حجّ جمهوري اسلامي، با تمام توان خود، پيوسته مي كوشد در تمام عرصه ها، به روح حج و حقيقت عبادت توجه كند و در كنار امر حج، به انجام زيارت و برگزاري دعاي كميل بپردازد و زائران شيعه را از پرداختن به مسائلي كه سبب وهن تشيع مي شود، باز دارد و آنان را به سوي مسائل معنوي و فكري سوق دهد.

اينها آرزوهايي بود كه سالهاي سال، پيش از انقلاب، براي بسياري از فرهيختگان ما مطرح بود و با حسرت از آن ياد مي كردند و امروز بحمدالله جامه عمل به خود پوشيده است. روشن است كه كسان بسياري براي آن سرمايه گذاشتند و جان تقديم نمودند و يا وقت و زبان و قلمشان را در آن راه صرف كردند.

در كنار اينها، توجه به فعاليتهاي خاص فرهنگي براي شناخت حج، يكي از مهم ترين ابعاد حج گزاري ايرانيان است. انتشار بيش از چهارصد عنوان كتاب و مجله توسّط بعثه حجّ جمهوري اسلامي ايران، تلاش

براي بازشناسي اماكن مقدس اسلامي و معرفي آنها به زائران، گوشه اي از اين فعاليتهاي جدّي است. همچنين گامهايي كه براي سامان دهي به بُعد شرعي و مذهبي حج توسط امور روحانيون برداشته شده، با حج گزاري ديگر كشورها قابل قياس نيست.

اكنون پرسش ما اين است: آيا اين گونه فعاليتها، در تاريخ به يادگار خواهد ماند تا آيندگان بدانند نسل انقلابي و تربيت شده امام خميني و خلف صالح او، چگونه تلاش كردند تا آرمانهاي حج ابراهيمي امام را حفظ كنند؟

نوشته حاضر تلاشي است اندک براي نشان دادن بخشي از اين فعّاليتها و نيز كوششي است كه براي رفاه حال حجاج صورت گرفته است .تلاش هايي كه واقعاً قابل تقدير است و كمتر كسي است ـ حتي از ميان حاجيان ـ كه بداند در درون بعثه و ستاد، چه انسانهايي با تمام توان و خلوص، به طور شبانه روز زحمت مي كشند تا زائران در آسايش باشند. مي كوشند كه مشكلات ريز و درشت زائران را رفع و از حقوق آنان دفاع كنند و خيالشان را براي رسيدن به اعمال و مناسک و زيارت و توجه به روح حج آزاد بگذارند.

فراهم آمدن اين گزارش عمومي از حجّ سال ۱۳۸۲ بر پايه گزارش هاي تهيه شده واحدهاي مختلف بعثه است. در درجه بعد، تلاش فردي نويسنده اين سطور درتهيه و تدوين اين كتاب است. اين منابع، برخي با مصاحبه به دست آمده، شماري برگرفته از روزنامه هاي عربستان و بخشي هم مشاهدات و تحليل هاي شخصي است. حضور در بسياري از جلسات عمومي نيز عامل ديگري براي ثبت برخي از گزارش ها بوده است.

در اين مسير و در جهت بارور شدن اين مجموعه، بسياري از عزيزان و دوستان همراهي كرده اند كه از همه آنان سپاسگزاري مي كنم.

رسول جعفريان

ويژگي هاي حجّ ٨٢

مقدّمه

در پايان مراسم حجّ هر سال، فصلنامه ميقات حج گفتگويي صميمانه با نماينده محترم وليّ فقيه و سرپرست حجّاج ايراني، حضرت حجّت الاسلام والمسلمين آقاي محمّدي ري شهري ـ دامت توفيقاته ـ انجام مي دهد و معظّم له گزارشي اجمالي و كوتاه از تلاش ها و فعاليت هاي انجام شده در زمينه هاي مختلف اجرايي و فرهنگي و نيز مشكلات و نارسايي هاي موجود به مردم ارائه مي كنند.

مطالبي كه در پي مي آيد، برگرفته از مصاحبه ايشان، پس از حجّ سال1382 هـ . ش. است كه در شماره ٤٧ فصلنامه ميقات حج به چاپ رسيده و به عنوان پيشگفتار تقديم خوانندگان عزيز مي گردد:

. 1 *آمار زائران ايراني

زائران خانه خدا، كه در سال ١٣٨٢ از ايران به عربستان اعزام شدند، 96103 نفر بودند. از اين تعداد، ٨٥٩٧٣ نفر زائر ايراني، ١٨١٣ نفر زائر افغاني و ١٦٧ نفر زائران عراقي بودند و بقيه را عوامل خدماتي، اعضاي بعثه و ستاد، هيأت پزشكي، صدا و سيما، قاريان، هواپيمايي و ارگانهاي همكار و دست اندركاران طرح تغذيه متمركز و قرباني تشكيل مي دادند.

گفتني است، از اين تعداد، هزينه ٥٢٧ نفر به وسيله ارگانهاي مربوط و نيمي از هزينه

30نفر قاري قرآن نيز توسط سازمان اوقاف و امور خيريه پرداخت شد.

مجموع زائران ايراني در ٥٢٢ كاروان سازماندهي و اعزام گرديدند كه 87/53% آنان را مردان و ٤٦/١٣ % را زنان تشكيل مي دادند و بيش از ٥٥% آنها با سواد بودند.

طبق آمارهاي ارائه شده، مجموع حاجياني كه از كشورهاي مختلف وارد عربستان شده بودند، ١/٤١٩/٧٠٦ نفر و مجموع حج گزاران سال ١٣٨٢ حدود000/300/2
اعلام گرديد كه معلوم مي شود حدود ٨٠٠ هزار نفر از مردمِ خودِ عربستان حج
گزارده اند.

برخي آمارها نيز گوياي آن است كه عربستان از رهگذر حج، حدود ٥/٢ ميليارد ريال سعودي معادل ١/٤٥ ميليارد دلار كاركرد تجاري داشته است.

. 2 *احساس خلا رهبري در جهان اسلام و نياز به منجي واحد:

مهمترين ويژگي قابل طرح در رابطه با حج سال ١٤١٢ هـ . ق. توجّه جهان اسلام به خلا رهبري امّت اسلامي است. هم اكنون احساس نياز به منجي واحد به تدريج در ميان مسلمانان جهان رو به گسترش است و در ملاقاتهايي كه حجاج كشورهاي ديگر با اين جانب و يا اعضاي بعثه داشتند، موضوع مهدويت بيش از سالهاي گذشته مطرح مي شد و جالب توجه است كه با هدايت الهي و بدون اينكه ما از اين موضوع با خبر باشيم، در حج گذشته مسأله مهدويت محور اكثر گردهمايي ها و بحثهاي بعثه مقام معظم رهبري در سطح بين المللي بود.

. 3 *انجام مراسم دعاي كميل، ميان حرم رسول الله)صلي الله عليه وآله (و ائمه بقيع)عليهم السلام: (

نكته ديگر اينكه در حج گذشته برنامه هاي مربوط به دعاي كميل به خوبي اجرا شد. در دعاي كميل اول، به دليل احساس خطري كه دولت عربستان از تحرّكات وهابيان تندرو داشت، مأموران زيادي را براي حفاظت و پيشگيري از حوادث احتمالي در اطراف محل مستقر كرده بودند كه به همين دليل حضور زائران غير ايراني در دعا كمتر بود و برخي در حاشيه جمعيت و با فاصله استفاده مي كردند، ليكن در دعاهاي بعدي حضور آنان چشمگيرتر بود. حوادث مربوط به دعاي كميل در حجّ گذشته به خوبي نشان

داد كه ميان جريان وهابيت و مسؤولان عربستان در اين رابطه، افتراق روشني وجود دارد.

در اوّلين دعاي كميل مدينه بعد، كه در حقيقت سوّمين دعاي كميل برگزار شده در اين شهر نوراني بود، تعداد محدودي از وهابي ها تصميم حمله به مراسم را داشتند كه توسط سعوديها به شدّت با آنان برخورد شد و شماري از آنها دستگير شدند. بحمدالله علي رغم اين مسائل، هر چهار دعاي كميل مدينه قبل و مدينه بعد، با حضور گسترده زائران و با معنويتي خاص برگزار گرديد.

. 4 *مراسم برائت از مشركين:

در حج ٨٢ مراسم برائت از مشركان در صحراي عرفات بسيار با شكوه انجام شد، البته در شب عرفه تا نزديكي هاي صبح اجازه نداده بودند خيمه ها را براي برگزاري مراسم آماده كنند، وقتي ما به عرفات آمديم و برخوردي كه با مسأله صورت گرفت، رفع مانع شد و به سرعت خيمه ها براي مراسم برائت آماده گرديد. از زماني كه بنده عهده دار مسؤوليت حجاج ايراني بوده ام; يعني در طول چهارده سال گذشته، شركت حجاج غير ايراني در مراسم برائت محسوس تر بود .متن فارسي و برگردان عربي پيام مقام معظم رهبري در اين مراسم قرائت و شعارهاي كوبنده اي بر ضدّ آمريكا و اسراييل و استكبار جهاني داده شد.

. 5 *مراجعه گسترده زائران غير ايراني به بعثه:

ويژگي ديگر حج ٨٢ ، گستردگي مراجعه زائران غير ايراني به بعثه مقام معظم رهبري بود; به شكلي كه گاهي اوقات محل اختصاص يافته به آنان، به دليل كثرت جمعيت، گنجايش پذيرش افراد جديد را نداشت و اين امر نشان مي دهد كه جمهوري اسلامي ايران نقطه اتكا و اميد مسلمانان است و اين اميد روز به روز افزون تر مي شود.

. 6 *ديدار با رؤساي بعثه ها:

بعثه مقام معظم رهبري با ١٦ نفر از رؤساي بعثه هاي حجّ ديگر كشورها ;چون وزير حج الجزاير، وزير حج و اوقاف يمن، رؤساي بعثه هاي افغانستان، عمان، عراق، حزب الله

و... ديدار داشت، در اين ديدارها كه در فضايي صميمانه انجام گرديد، مسائل مورد علاقه طرفين مورد بحث و گفتگو قرار گرفت.

. 7 *ديدار با شخصيت هاي علمي و سياسي:

ديدارهاي نماينده ولي فقيه با تعدادي از شخصيت هاي علمي و سياسي; چه در داخل بعثه و چه در خارج آن، ديدارهاي مفيدي بود. در ديدار با آقاي شيخ صالح الحصين رييس شؤون حرمين، در مورد ترجمه خطبه ها و سخنراني هاي برخي از ائمه جماعات مساجد مكه به فارسي كه در گفته هاي آنان اهانتهايي به شيعه داشتند و

حتي در يک مورد سخنران به شخص پيامبر خدا اهانت کرده بود! صحبت شده و از ايشان خواسته شد با اين مسأله به طور جدّي برخورد کنند.

وزير حج يمن نيز جوان فاضل و فهيمي بود که به مسائل کشور ما آگاهي داشت و از اطلاعات علمي خوبي برخوردار بود. به هرحال، اين ديدارها مي تواند براي روابط دو کشور مفيد و سودمند باشد.

. 8 *همايش ها:

در حج ۸۲ تعداد ۱۲ همايش داشتيم که حدود نيمي از آن، بين المللي بود و براساس گزارش هايي که داده شد، تقريباً حدود چهار هزار نفر از ملّيت هاي مختلف در اين همايش ها حضور يافتند.

. 9 *فعاليت هاي واحد اهل سنّت:

واحد اهل سنت نيز از بخش هاي فعّال بعثه بود، علاوه بر صدها ديدار تبليغي معمولي، ۳۰ ديدار با شخصيتهاي علمي و مذهبي عربستان و ديگر کشورهاي اسلامي داشتند.

. 10 *تشديد فعاليت وهابيت:

در حج گذشته ملاحظات امنيتي، به دليل ترس از حملات تندروها، بيشتر شده بود، و سلفي ها از سوي دولت عربستان تحت فشار قرار داشتند، ليکن حجاج ايراني در اين

زمينه مشکل خاصي نداشتند. گرچه سلفي ها در زمينه توزيع کتب و نشريات و نوارهاي ضدّ شيعه فعاليت خود را تشديد کرده بودند، ليکن مشکل حادي براي زائران ما نتوانستند ايجاد کنند و در موسم حج ۸۲ ، براي نخستين بار بود که خطباي مسجدالنبي و مسجدالحرام عليه شيعه اظهاراتي نداشتند، نماينده ولي فقيه در امور حج و زيارت نيز در پيامي که توسط سفير کشورمان در عربستان براي آقاي امير نايف وزير کشور عربستان فرستاد، از اين امر تشکر کرده، گفت: اين اولين سالي بود که در نمازهاي جمعه، خطبا به جريانهاي غير وهابي اهانت نکردند.

. 11 *بازتاب موفقيت حزب الله لبنان:

ويژگي ديگر اينکه موفقيت و پيروزي حزب الله لبنان در آزادسازي اسراي لبناي و فلسطيني در حج گذشته بازتاب بسيار خوبي داشت و پخش مراسم مبادله اسرا علاقمندي به حزب الله و مقاومت اسلامي لبنان را بيشتر کرد.

. 12 *بازتاب اخبار مربوط به انتخابات مجلس هفتم:

متأسفانه اخبار مربوط به انتخابات مجلس هفتم در ايران و اختلافاتي که در اين رابطه بهوجود آمده بود، انعکاس نامطلوبي در ميان زائران داشت و کساني که مسائل ايران را دنبال مي کردند، در اين زمينه مرتّب سئوالاتي مطرح مي نمودند و دلايل آن را جويا مي شدند.

. 13 *حضور گسترده زائران عراقي:

ويژگي ديگر حج ۸۲ ، حضور گسترده زائران و شيعيان عراقي در حج بود که اوّلين حضور آنان پس از سقوط صدام بشمار مي آمد، البته گفته شد که بخشي از هزينه حج آنان را دولت سعودي پرداخت کرده است. در سالهاي قبل، عراقي ها به شدت کنترل مي شدند و مأموران رژيم صدام ارتباطهاي آنها با ديگران را با دقت زير نظر داشتند، ليکن امسال احساس آزادي مي کردند و محدوديتي براي آنها وجود نداشت.

. 14 *مشكلات كنار بقيع:

در حجّي كه گذشت، در كنار قبرستان بقيع و اُحُد مشكلات كمتري داشتيم، عوامل به اصطلاح امر به معروف! و به تعبير بهتر سلفي ها، حضور پر سروصدايي نداشتند و در نتيجه زائران احساس راحتي بيشتري مي كردند. البته برخي از زائران ايراني و غير ايراني، رفتارهاي تحريک آميزي داشتند و با خواندن نماز در داخل و بيرون قبرستان، بهانه به دست آنان مي دادند كه براي سالهاي بعد بايد براي حلّ اين مشكل چاره انديشي شود.

. 15 *اعزام ١٤٥ خانم مبلّغ:

براي نخستين بار در حج ٨٢ ، از ١٤٥ خواهر مبلغ براي خدمت رساني فرهنگي به بانوان ايراني بهره گيري شد كه ارزيابي رابطين بعثه حاكي از موفقيت بيش از حد انتظار بود. اين خواهران در مكه و مدينه نيز برنامه هاي توجيهي آموزشي داشتند و ما اميدواريم طي يک برنامه پنج ساله براي همه كاروانهاي حج، مُعِين زن تربيت كنيم. همچنين تعدادي از خواهران نيز در بعثه استقرار يافته و پاسخگوي مسائل شرعي بانوان بودند و در مسجد شجره نيز هنگام حركت كاروانها به مكه حضور يافته به پرسش هاي بانوان پاسخ مي دادند.

. 16 *پاسخ به مسائل فقهي:

اعضاي محترم استفتاي بعثه مقام معظم رهبري، از آغاز تا پايان، حضور جدّي و مستمر داشتند و با برنامه ريزي قبلي، در ميقاتها، مسجدالحرام و مشاعر، پاسخگوي مسائل شرعي زائران بودند و حتي شيعيان عراقي و افغاني و ديگر كشورها نيز به آنان مراجعه و پاسخ مسائل خود را دريافت مي كردند.

. 17 *عملكرد رابطين بعثه:

ويژگي ديگر حج ٨٢ اين بود كه رابطين بعثه، عملكرد روحانيون و معين هاي كاروانها در مكه و مدينه را ارزيابي كردند و تعداد ٧٦ نفر از آنان را به عنوان روحاني

برگزيده، انتخاب و توسط معاونت امور روحانيون معرّفي شدند كه اميد است در سالهاي آينده از وجود آنان بهتر استفاده شود.

. 18 *گروههاي ارشاد:

در حج ٨٢ گروههاي ارشادِ كاروانها، تلاش شايسته اي داشتند. اين گروهها كه در ايران تشكيل و جزوات ارشادي ميانشان توزيع شده بود، در همراهي و همكاري فرهنگي با روحاني و مدير و زائران هر كاروان، كارهاي خوبي انجام دادند. در ميان گروههاي ارشاد ١١٠ نفر داراي تحصيلات دكترا، ١٩٨ نفر مدرک كارشناسي ارشد، ٩٣٣ نفر كارشناسي و ١٠٣ نفر داراي تحصيلات حوزوي بودند كه لازم است از زحمات همه عزيزان، كه با گروههاي ارشاد همكاري داشتند، تشكر و سپاسگزاري شود.

. 19 *نظر سنجي از زائران:

فرم هاي نظر سنجي از زائران، طبق برنامه سال گذشته، با ١٣ فرم و ٢١٥ پرسش، تكثير و ميان زائران توزيع شد كه حاصل آن، پس از استخراج پاسخ ها و تجزيه و تحليل آن، مي تواند در تصميم گيري هاي سال آينده مؤثر واقع شود.

. 20 *حضور قاريان برجسته در حج:

حضور قاريان برجسته ميهن اسلامي در حج ۸۲ و اجراي مراسم در مسجدالحرام، توزيع جزوات توجيهي و تبليغي ميان روحانيون جهت پاسخگويي به شبهات وهابيان، ثبت چگونگي حج گزاري ايرانيان و مقايسه آن با حج گزاري ديگر كشورها و برگزاري جلسات در داخل بعثه براي زائران ايراني، از ديگر اقدامات فرهنگي حج ۸۲ بود.

. 21 *اطلاع رساني گسترده و مؤثر توسط خبرگزاري جمهوري اسلامي و...

اطلاع رساني قوي و مؤثر خبرگزاري جمهوري اسلامي و صدا و سيما از ويژگي هاي حجّ گذشته به شمار مي رفت كه نتيجه آن ايجاد فضايي معنوي و الهي در كشور بود.

همچنين نياز كاروانهاي ممتاز و با سواد به نشريه زائر، بيشتر احساس مي شد و اگرچه تنها كاروان اساتيد دانشگاهها به رايانه و اينترنت مجهّز شده بود، ليكن به نظر مي رسد كه در سالهاي آينده لازم است به اين بخش توجّه ويژه صورت گيرد و در خدمات الكترونيكي و اطلاع رساني از اين طريق همگاني شود.

. 22 *از ويژگي هاي حجّ سال ۸۲ ، انتقال مستقيم زائران به مدينه بود:

مسؤولان اجرايي توانستند ٤٦٤٣٢ نفر از زائران را به طور مسقيم به مدينه و ٤٧٩١٨ نفر از زائران را، كه مدينه بعد بودند، به جده منتقل كنند. همچنين حدود ٦٠% از منازل زائران در منطقه مركزي و هتل هاي اطراف مسجد النبي)صلي الله عليه وآله (واقع شده بود كه در بهره برداري معنوي زائران نقش بسزايي داشت.

. 23 *طبخ متمركز:

طبخ متمركز غذا در محدوده مركزي و اجازه طبخ در داخل كاروان براي خارج آن محدوده، اجراي طرح متمركز قرباني و انجام قرباني ٦٢% در روز عيد قربان و ۳۸% در روز يازدهم ذي حجه، از ديگر ويژگي هاي اجرايي حج ۸۲ بود.

. 24 *ضعف ها، كاستي ها و برخي مشكلات:

نارسايي در سرويس دهي مناسب حمل و نقل درون شهري، نامناسب بودن بعضي ساختمانها، برخي كاستي ها دربخش تداركات، تأخير تعدادي پروازها و... برخي از مشكلات حج سال ۸۲ بود كه اميد است با برنامه ريزي هايي كه به عمل خواهد آمد، در سال آينده حلّ و از تكرار آن جلوگيري شود.

منشور حج، در آستانه حج سال ۱۳۸۲

در نخستين ديدار نماينده مقام معظم رهبري، حضرت حجت الاسلام والمسلمين آقاي محمدي ري شهري با آقاي سيد احمد زرهاني، رياست جديد سازمان حج و زيارت، مطالبي از سوي نماينده محترم وليّ فقيه در امور حج و زيارت مطرح شد كه عنوان منشور حج يافت. محتواي اين متن، نشانگر استراتژي كلي و خطوط اساسي است كه مي بايد در جريان برگزاري حجّ مورد توجه سازمان حج و بعثه مقام معظم رهبري و همه دست اندركاران حج باشد. منشور ياد شده، چشم انداز سياستهاي آينده اين سازمان نيز هست كه بايد با ايجاد تغييرات اساسي، به نيازهاي جاري حج، كه پيش از اين كمتر مطرح بوده است پاسخ دهد.

طبيعي است پس از بيست و پنج سال تجربه جمهوري اسلامي ايران در جهت برنامه ريزي براي زائران (منهاي سه سال ١٣٦٩ ـ ١٣٦٧ كه حج در اين سالها برگزار نشد) و نيز به علاوه شش سال تجربه موجود در سازمان اوقافِ پيش از تحقّق انقلاب كبير اسلامي; يعني از زماني كه شوراي عالي حج تأسيس شد (١٣٥١ ش.) امر اداره زائران به نهادي خاص واگذار گرديد، لازم بود خطوط اساسي برگزاري حج به صورت مكتوب درآيد. روشن است كه اين تجربه ها فراوان است، اما منشور حج توانسته است حاصل آن تجربه ها را ـ با توجه به اهداف اسلام مقدس و عزيز و نيز جمهوري اسلامي ايران به عنوان پاسدار حرمت زائران ايراني و مجري خوب انجام شدن حج زائران ـ ارائه كند.

متن اين منشور، كه مي تواند سياست گذاري هاي آينده سازمان حج را در جهت

هدايت زائران و نيز اداره حج و حلّ دشواري هاي موجود بر سر راهِ درست انجام شدن حج بر دارد، بدين شرح است:

بِسْمِ اللهِ الرَّحْمنِ الرَّحِيمِ

حج و زيارت، از مهم ترين اركان مذهبي، اخلاقي، فرهنگي، اجتماعي و سياسي در جوامع اسلامي و جامعه ديني ما است و تنظيم گردش كار آن در يک نظام كارآمد و قانونمند، پشتوانه اي براي رشد معنوي جامعه است. اصول مندرج در اين منشور، نشانگر جهت گيريهاي سازمان در امور اجرايي و فرهنگي، بر اساس معارف قرآن و سنت رسول اكرم)صلي الله عليه وآله (و اهل بيت)عليهم السلام (و افكار امام راحل)قدس سره (و سياستها و انديشه هاي مقام معظم رهبري و برنامه دولت خدمتگزار است.

. 1حج و زيارت بهترين جايگاه و عرصه براي پرورش بُعد معنوي زائران و ارائه فعاليتهاي فرهنگي است. از اين رو، در تمام مراحل نگاه مديران كاروانها و روحانيون و عوامل خدماتي، معطوف به رشد فكري و معنوي پويندگان راه ابراهيم)عليه السلام (است و فعاليتهاي اجرايي پشتوانه اي براي اعتلا و ارتقاي برنامه هاي فرهنگي و آموزشي قلمداد مي شود و در اين راستا بايد از متفكّران و هنرمندان، مبتكران و صاحب نظران فرهنگي و علمي كشور، براي تقويت روح عبادي و درک لذّت انس و شكوفايي بُعد فرهنگي حج و سفرهاي زيارتي استمداد شود تا ميدان توليد فكر و فرهنگ و آثار هنري در باب حج و زيارت وسعت يابد. در اين راستا، با توجه به عظمت و گستردگي امور و برنامه ريزي اصولي و اساسي در جهت اعتلاي حجّ پويا، ارتباط با اهل علم و هنر و مراكز علمي و تحقيقاتي ضروري و مفيد است.

. 2كارگزاران، مديران و برنامه ريزان حج و زيارت، از كاروان تا سازمان، بايد از متعهّدترين، كارآمدترين و بي ادعاترين و خادم ترين افراد جامعه اسلامي باشند كه با انگيزه الهي و جهت تقرّب به خداي بزرگ، جامه خدمت به زائران بيت الله الحرام و عتبات عاليات بر تن كنند و از رويكرد مادي مبرّا و بر حذر باشند و براي اعتلاي كيفيت حج، چاره انديشي و همفكري كنند و راهبردهاي اساسي و زير بنايي، طراحي، تدوين و اجرا نمايند. كساني كه براي عبادت و ارائه خدمات به زائران حرمين شريفين، به كاروان

بزرگ حج و زيارت مي پيوندند، شايسيه است با مَنِشي ابراهيمي و نگاهي موحّدانه به آثار اخروي و پاداش معنوي اين خدمت بينديشند و دل به زخارف دنيوي نبندند و در راه رضاي خدا به توسعه كمّي و كيفي خدمات خود همّت گمارند و خويشتن را خدمتگزار ضيوف الرحمان بپندارند.

. 3برنامه حج بايد حتّي المقدور ارزان و آسان تنظيم و ارائه گردد. از اين رو، برنامه ريزان و كارگزاران حج و عمره بايد ضمن تلاش جهت تأمين رفاه و آسايش مناسب از سوق دادن برنامه هاي زيارتي به عرضه خدمات گران قيمت و گزاف و اسراف آميز اجتناب ورزند و فضاي عبادي و معنوي حج را در برابر جاذبه هاي مادي و اشرافي كم رنگ نكنند. حج ابراهيمي نمادي از يک رنگي، بلند همّتي و ساده زيستي و مردم گرايي و بي ريايي است و بهتر است كه اين فرهنگ متعالي تقويت شود و سفر معنوي حج، با ساز و

كارهاي اسلامي و متعارف و در خور شأن ملّتِ مسلمان ايران برگزار گردد تا معرفت كافي كسب شود و زائران امكان بهره برداري بيشتر از فرصتهاي مغتنم معنوي را كسب نمايند.

. 4زائران، اساس و مبناي كارِ ما كارگزاران و برنامه ريزان امور حجّ و زيارت هستند و همه اركان حج و زيارت بايد در جهت تأمين رضاي آنان، كه پرتوي است از رضاي خداي كعبه، گام بردارند. بنابراين، شايسته است فعاليت كاروان و ساماندهي امور آن، متأثر از آراي زائران و همسو با خواستهاي شرعي، منطقي و عقلاني آنان، به خصوص در بُعد اخلاقي و معنوي، تنظيم و تمشيت شود و كارگزاران حج و زيارت در همه مراحل، از همفكري و مشاركت آنان استفاده كنند و در ارزيابي عملكردها به نظريات صائبِ زائران عنايت نمايند .مردمداري ركن مستحكم همه فعاليتهاي اجرايي است و بايد سرلوحه كار دست اندركاران حج و زيارت قرار گيرد.

. 5سازمان حج و زيارت ضمن عزيز شمردن كارگزاران و حمايت از حقوق مادّي و معنوي آنان، به لحاظ جايگاه و رسالتي كه به نيابت از نظام مقدس جمهوري اسلامي دارد، در اجراي مراسم حج و عمره، خود را متولّي و مدافع حقوق منطقي و شناخته شده كارگزاران و زائران مي داند و بر اساس ضوابط و مقرّرات، از گردش كار كاروانها و روند خدمات رساني كارگزاران كسب اطلاع مي كند و در صورت قصور در انجام وظايف،

تذكّر داده و احياي حق مردم را بر هر امر ديگري ترجيح مي دهد. از اين رو، سازمان انتظار دارد تا همه عوامل اداري و اجرايي و مديريتي و فرهنگي كاروانها خود را در كنار مردم ببينند و براي رفع كاستي ها و تأمين رضايت زائران به طور خود انگيخته و جدّي عمل كنند و در محضر خداي بزرگ و ملّت مؤمن روسفيد و سربلند باشند.

. 6سازمان حج و زيارت علاقه مند است زمام امور كاروانها را به كساني واگذار كند كه دين باور، پرتحرّك، مردمدار، با تجربه، متعهّد و متخصّص باشند; لذا كارگزاران حج و زيارت در گزينش و پذيرش همكاران بايد از افرادي با چنين ويژگي هايي استفاده كنند و از سپردن كار خطير خدمت رساني به زائران بيت الله الحرام، به افراد ناپخته و فاقد تعهّد و تخصّص و ناآشنا به فضا و حسّاسيت و اهميت كار، دوري گزينند.

. 7سازمان حج و زيارت، به عنوان نماينده نظام جمهوري اسلامي ايران، بر گردش كار امور زيارتي نظارت مستمر دارد و با اعتقاد به ضرورت حاكميت و اجراي مقررات از كارگزاران، مديران، دست اندركاران متديّن و كاردان و مردمدار و قانون گرا تجليل و قدرداني به عمل آورد و با كساني كه بر خلاف قوانين و مقرّرات، حقوق مردم را ضايع مي كنند، از طريق قانوني برخورد مناسب خواهد كرد.

. 8ملاك عمل و معيار سازمان حج و زيارت، رعايتِ عدالت و قوانين و مقررات و ضوابط است. آنجا كه قوانين و مقرّرات، روشن و مشخص است، بايد همه اركان سازمان عمل بر وفق آن را سرلوحه كار خود قرار دهند و آنجا كه ابهام وجود دارد با رعايت نظريه كارشناسي در جهت تدوين مقرّرات و ضوابط اهتمام شود. در هر حال، اِعمال تبعيض ناروا پذيرفته نيست و بايد به سمت قانونگرايي حركت كرد.

. 9برگزاري مراسم عمره و حج و ساير امور زيارتي ارزان تر، آسان تر وبا معنويت تر، اقتضا مي كند كه برنامه ريزان و كارگزاران و مجريان، از اسراف و تبذير اجتناب كنند و در حفظ و حراست بيت المال و منابع مالي دقت و درايت به خرج دهند.

. 10حفظ حرمت و منزلت زائر ايراني، اهميت بسزا دارد و همه اركان، از كاروان تا سازمان، بايد با تكيه بر منطق و اصول مديريت، از منزلت زائر ايراني دفاع كنند و از نيروي فكري و دانش و بينش زائران براي اعتلاي منزلت و جايگاه رفيع اجتماعي ايشان در حرمين شريفين بهره گيرند و از هدر رفتن فرصتهاي معنوي جلوگيري كنند.

. 11بهبود روشهاي اداري واجرايي و فراهم آوردن تسهيلات وساده كردن مقرّرات، پشتوانه اي براي ارتقاي كيفيت خدمات و تأمين رضاي مردم است. از اين رو، سازمان از همه حوزه هاي برنامه ريزي و اجرايي انتظار دارد تا با مشورت صاحب نظران و كارشناسان در راه اصلاح نظام هاي متعارف اقدام كنند و از خلاقيت و نوآوري سازنده كارگزاران و كاركنان حمايت نمايند. اجراي نظام بهره گيري مستمر از پيشنهادها، از ضروريات تحقّق اين مهم مي باشد.

. 12بعثه مقام معظم رهبري وسازمان حج وزيارت لازم و ملزوم و مكمّل همديگرند و به عنوان يک جريان همگن، همراه با مديران و روحانيون و پزشكان و... در خدمت زائران حرم شريف نبوي)صلي الله عليه وآله (و سالكان طريق بيت الله الحرام مي باشند. تعامل سازنده مستمر و هدف دار حوزه هاي فرهنگي و اجرايي ضامن اعتلاي برنامه هاي حج و زيارت و افزايش اطمينان مردم نسبت به درستي و اتقان فعاليتها است.

. 13مديران، كارشناسان، كاركنان و كارگزاران سازمان حج و زيارت در مركز و استانها و دفاتر و نمايندگي هاي خارج از كشور، هماهنگ و همپاي بعثه مقام معظم رهبري ضمن تلاش براي ارتقاي امور رفاهي و بهبود فعاليتهاي اجرايي، در راه اعتلاي امور فرهنگي و معنوي كاروانها همكاري مي كنند و با استفاده از منابع جاودان قرآن و سنّت و عترت رسول اكرم)صلي الله عليه وآله (و معارف اهل بيت عصمت و طهارت)عليهم السلام (در جهت تنوير افكار رهپويان خانه دوست حركت مي نمايند.

. 14مديران و كارشناسان و كاركنان سازمان در مركز استانها، به همه زائران و كارگزاران، با هر سليقه و منش قومي، به چشم احترام و كرامت مي نگرند و ضمن اجتناب از مشاركت در فعاليتهاي اقتصادي، دفاتر زيارتي و جهانگردي در ساماندهي امور حج و واگذاري مسؤوليتها، عدالت و تقواي الهي را نصب العين قرار مي دهند.

. 15آموزش و ارتقاي مهارتهاي حرفه اي و دانش و بينش كاركنان و كارگزاران حج و زيارت، با بهره گيري از فناوري روز، اهميت به سزا در رشد بينش و دانايي و توانمندي دست اندركاران دارد. تدوين كتب، اصلاح آيين نامه ها و مقرّرات و تنظيم گردش كار آموزش و برگزاري كارگاه هاي آموزشي كاربردي، پشتوانه هاي مفيد براي رشد دست اندركاران اين برنامه معنوي و سازنده است. در اين مورد بايستي عين

واقعيات و امكانات و توانايي هاي موجود، با ذكر الزامات و محدوديتها براي مردم ذكر شود تا انتظارات آنان با مقدورات هماهنگ شود. طبيعي است تحقيق و پژوهش علمي در حج، زمينه ساز واقعي تر شدن برنامه ها است و اجراي طرح هاي تحقيقاتي در استحكام و قوّتِ برنامه ريزي مؤثر خواهد بود.

فعاليتهاي علمي ـ آموزشي بعثه مقام معظم رهبري، پيش از موسم حج

يكي از فعاليتهاي مستمر بعثه مقام معظم رهبري، كه از سالهاي گذشته همچنان ادامه دارد، انتشار آثاري در باره حج و ابعاد مختلف عرفاني، فقهي، تاريخي و اجتماعي آن است. در اين زمينه افزون بر بازچاپ برخي از آثار پيشين، كه مورد استقبال علاقمندان قرار گرفته و برخي از آنها حتي در يک سال چند بار به چاپ رسيده و مي رسد، توليدات جديدي هم بوده است. اين توليدات توسط نشر مشعر عرضه مي شود كه طي سالها، ناشري موفق و پركار در ادبيات حج بوده و نزديک به چهارصد عنوان كتاب و مجله در اين زمينه منتشر كرده است.

*فقه حج ; مهم ترين مسأله از مسائل مربوط به اين سفر روحاني است كه به دليل حساسيت آن، در كانون فعاليتهاي علمي بخش تحقيقات قرار دارد. اين مسأله به طور معمول در دو بخش ادامه مي يابد:

نخست ;تكميل مناسک حج بر اساس فتاوي مراجع. اين تكميل هم خود از دو ناحيه است: علاوه بر آنكه پرسشهاي جديدي پيش مي آيد و مي بايست در باره حلّ آنها استفتائاتي صورت گيرد، مواردي هم وجود دارد كه تغييراتي در فتاوي علما پيش مي آيد و لازم است تا در ويرايش جديد مناسک وارد شود. بخشي از اين استفتائات به مرور در فصلنامه ميقات حج نيز انتشار مي يابد. اين موارد در پايان مناسک حج (كه ويرايش دوم آن در سال جاري] 1382[انتشار يافته، آمده است. چاپ جديد مناسک حج مشتمل بر

فهرست تفصيلي عناوين مهم موجود در كتاب است كه مي تواند راهنماي بسيار مناسبي براي يافتن مباحث و مفاهيم مورد نظر باشد.

دوم ;دنبال كردن مباحث تحقيقي مربوط به حج است كه همچنان محل بحث و گفتگو ميان علما و فضلا است. در اين راستا، مقالات متعدّدي در فصلنامه ميقات حج انتشار مي يابد، كه بسياري از آنها در قالب مقاله يا ردّيه و پاسخ است و اين، خود سبب بالا رفتن سطح مباحث و نزديک شدن به حقايق مي شود.

نمونه اي از آن، بحث رمي جمرات است كه آيا اصابت سنگريزه به ستون لازم است؟ يا افتادن سنگريزه به محل ستون كافي است؟ آيت الله مكارم شيرازي اخيراً فتوا به عدم وجوب اصابت سنگها به جمره داده كه با واكنش هايي مواجه شده و مقالاتي در نقد آن نوشته اند .ايشان پاسخ تفصيلي و استدلالي اين مطالب را ضمن كتابي با عنوان تحقيقي جديد در باره رمي جمرات نگاشته كه مشتمل بر ادله فتواي فوق الذكر و پيشينه تاريخي و قائلين به اين فتوا از ميان فقهاي گذشته است.

تا پيش از تأسيس قربانگاههاي ماشيني در نزديكي منا، برخي از فقها بدانجهت كه در قربانگاه قبلي، قرباني از بين مي رفت، اجازه ذبح در محل زندگي زائر را داده بودند. امااكنون كه مطمئن به استفاده از گوشت قرباني هستند، بار ديگر به ذبح در منا فتوا داده اند.

برخي از اين مسائل، سبب راحت تر شدن كار زائران شده است; نمونه اي از آنها، در سال اخير اين بود كه اگر روز عيد قربان نتوانستند قرباني كنند، بتوانند حلق و يا تقصير را انجام دهند و پيش از قرباني كردن، از احرام خارج شوند.

مسأله جديدي كه از امسال (١٣٨٢ ش.) مطرح شده، راه ندادن معلولان و ويلچري ها و تخت روانها به صحن مسجد الحرام براي طواف است، كه ناگزيرند از طبقه دوم يا پشت بام طواف كنند. اين مسأله فقهي، مورد پرسش بسياري از روحانيون قرار گرفته و در حال حاضر پاسخ هاي متفاوتي از سوي مراجع داده شده است. فتواي مشهور در اين باره، عدم كفايت چنين طوافي است، اگر محلّ طواف بالاتر از سطوح فوقاني كعبه باشد. طبق اين فتوا، اگر كساني ناگزير به طواف از طبقه دوم باشند و طواف در صحن، حتي با حمل كردن ديگران، ممكن نباشد، لازم است براي طواف، مانند ساير معذورين، نايب گرفته شود.

تهيه و انتشار مناسک امام خميني، با حواشي مقام معظم رهبري ، در يک مجلّد، در آستانه حج سال ١٣٨١ش. انجام گرفت، اما توزيع آن به سال جاري موكول گرديد. با انتشار اين كتاب، مقلّدان مقام معظم رهبري آسان تر مي توانند به نظريات فقهي و فتاواي ايشان دسترسي داشته باشند.

*راهنماي زائران خردسال و سرپرستان آنها ;هر سال، بهويژه در عمره، كودكاني به همراه والدين خود عازم حج مي شوند كه شماري از آنان مميز هستند و قادرند متن هاي فقهي ساده را بخوانند و به همين دليل، لازم است براي آنان و در سطح معلوماتشان، متوني منتشر شود. در اين راستا، براي نخستين بار در سال جاري، كتاب زيارت خانه خد با قلمي بسيار ساده، كه توسط حجّت الاسلام والمسلمين محمد حسين فلاح زاده نگارش

يافته و به وسيله آقاي كمال محمّدي مجد طراحي گرديده، منتشر شد .در اين كتاب، فقه حج به طور ساده و با كمک تصاوير براي كودكان بيان شده است .به علاوه، كتابچه اي تبليغاتي هم با عنوان راهنماي سرپرستان كودكان در عمره مفرده انتشار يافته تا راهنماي والدين براي انجام درست اعمال عمره كودكان باشد.

*ادعيه و آداب حرمين ; از آثار بسيار پر استفاده در حج بوده كه طي سالهاي گذشته، مكرّر به چاپ رسيده است. تصحيح شده متن عربي اين كتاب نيز امسال انتشار يافت. بديهي است بسياري از شيعيان عرب زبان قادر به استفاده از متن فارسي آن نبودند و تنها از متن دعاها و زيارتهاي آن بهره مي بردند.

*صحيفه حج ; اثري ابتكاري است كه با تلاشي گسترده و دقتي شايسته در سال جاري فراهم آمده است. مجلد نخست اين كتاب مشتمل بر مجموعه سخنان و پيام هاي رهبر كبير انقلاب اسلامي، حضرت امام خميني)قدس سره (است. در اين مجلّد، نه تنها سخنراني هايي مفصل بلكه بخش هاي كوچک تري هم كه به صورت جسته گريخته در لابلاي سخنان امام بوده و به گونه اي به حج مربوط مي شده، جمع آوري گرديده است. افزون بر آنها، احكام صادره از سوي رهبر كبير انقلاب در باره انتصاب اشخاصي به عنوان امير الحاج، در اين مجموعه درج شده و به اين ترتيب، اثري با ارزش در شناخت

تاريخ حج پس از انقلاب و انديشه هاي امام راحل در باره آن، در دسترس علاقمندان قرار گرفته است.

مجلّد دوّم اين اثر، به همان قياس، به سخنان، مكتوبات و فرامين صادره از سوي حضرت آيت الله خامنه اي ـ مدّظلّه العالي ـ است. ايشان هم بنا به سنت امام، هر سال پيام ويژه اي براي حجاج بيت الله الحرام صادر مي كنند كه متن تمامي آنهابه علاوه سخنراني هايي كه به طور معمول براي روحانيون عازم حج هر ساله ايراد مي شود، در اين مجموعه آمده است. نخستين مراسم حج در دوران رهبري ايشان در سال ١٣٧٠ بود كه ابتدا حكمي براي مرحوم حجت الاسلام و المسلمين حاج سيد احمد خميني صادر شد كه به دلايلي ايشان موفق به انجام اين وظيفه نشد و سپس حكمي جهت حجّة الاسلام و المسلمين، آقاي محمدي ري شهري صادر گرديد كه ايشان تاكنون همچنان به عنوان اميرالحاج جمهوري اسلامي انجام وظيفه كرده و در خدمت حجاج بيت الله الحرام هستند.

هر دو مجلد مشتمل بر فهارس متعددي است كه مي تواند جستجوگر علاقمند را به محتواي دروني كتاب رهنمون شود.

*ادبيات سفرنامه حج ;يكي از موضوعات مورد علاقه در معاونت آموزش و پژوهش بعثه مقام معظم رهبري بوده است. طي سالهاي اخير، تعدادي سفرنامه كهن و بيشتر از دروه قاجاري، به صورتهاي مختلف، در مجله ميقات حج و يا به صورت مستقل به چاپ رسيده است. پيش از اين يک شماره فصلنامه ميقات حج ، به طور كامل اختصاص به چندين سفرنامه قديم و جديد يافت و اين اقدام همچنان ادامه يافته و آخرين اثر از اين سلسله ادبي ـ تاريخي كتابِ حديث قافله ه است كه به كوشش حجت الاسلام و المسلمين سيد علي قاضي عسكر انتشار يافته است. اين اثر مشتمل بر سه سفرنامه است; نخست از سال ١٢٨٨ ق. كه مؤلف آن ناشناخته است .دوم از ميرزا عبدالغفار نجم الملک منجّم باشي، از سال ١٢٩٦ ق. و سوّم از لطفعلي خان اعلايي، از سال ١٣٣٥ ق.

مقاله اي هم در انتهاي كتاب، در باره دشواري هاي زائران حج در آن روزگار به خامه جناب قاضي عسكر آمده است.

*نقشه ها ; زائران هميشه نياز به نقشه هاي تعريف شده و دقيقي دارند كه در

شناخت حرمين كهن و نيز وضعيت جديد به آنان كمک كند. در گذشته، نقشه هايي از بقيع و احيانا اماكن مكه در اختيار زائران قرار مي گرفت. اما حدود دو سال پيش، مجموعه اي از اين نقشه ها با عنوان اطلس اماكن مكه مكرمه و مدينه منوره انتشار يافت. در آن كتاب اشكالات جزئي وجود داشت كه امسال مرتفع شده و چاپ

دوم اين اثر در شمارگان ده هزار انتشار يافته است. عاتق بن غيث بلادي و دهيش دو تن از علماي بزرگ تاريخ و جغرافي ساكن مكه، اطلس ياد شده را امسال ملاحظه و اصلاح كرده اند.

افزون بر آن، تعدادي از اين نقشه ها نيز در قطع بزرگ طي ۳۲ برگ به چاپ رسيده و در سال جاري، براي نخستين بار به صورت آزمايشي در اختيار مديران كاروانها قرار گرفته است تا در محل آموزش حجاج نصب شود و آنان با مطالعه اين نقشه ها و توضيحاتي كه داده شده، با اماكن مربوط بهتر آشنا شوند. تنها مشاهده اين نقشه ها و زيبايي انتشار آنها و نيز دقتي كه به طور نسبي در آنها به كار رفته، مي تواند ارزش علمي حركت انجام شده را نشان دهد. طي سالهاي گذشته، به هيچ روي شاهد وجود چنين مجموعه اي حتي در كشور سعودي نبوده ايم. آنچه در دسترس بوده، نقشه هايي بود كه گاهي شركتهاي خارجي در كنار تبليغ از توليدات خود از مكه و مدينه منتشر مي كردند، يا كتابهاي اطلسي مفصل و بزرگ بود كه به كار حجاج و زائران نمي آمد. در نقشه هاي جديد، علايق و سليقه زائران شيعه لحاظ شده و اماكن متبركه در مكه و مدينه و حتي نقاط ديگر در اطراف آنها معين گرديده است.

*آثار تاريخي ; مكانها و جاي هاي مربوط به تاريخ حرمين، از موضوعات اصلي است كه در حيطه كاري معاونت آموزش و پژوهش بعثه رهبري قرار گرفته است. كتاب آثار اسلامي مكه و مدينه پس از سالها انتشار، امسال بار ديگر مورد بازبيني دقيق قرار گرفت و پس از اصلاحات فراواني كه در پي تذكرات افراد علاقمند داده شد، به صورت متني منقّح آنچنان كه روحانيون، مديران و افراد علاقمند و اهل مطالعه بتوانند از آن استفاده كنند، انتشار يافت.

در زمينه اماكن، كار جديدي كه امسال نشر يافته، كتابي است با عنوان زمزم، تاريخچه، تحوّلات، آثار كه توسط حضرت حجت الاسلام والمسلمين محمدتقي رهبر نوشته شده است. اين كتاب تا حدّي مشتمل بر مطالبي است كه در دسترس مؤلف بوده و

نويسنده در آن، به فضيلت، تاريخچه و اخبار مربوط به اين چاهِ مقدس در متون كهن و جديد پرداخته است.

علاوه بر آن، امسال كتاب كم حجم اما با ارزشي، با عنوان فاطمه دختر محمد)صلي الله عليه وآله (توسط استاد سيدجعفر شهيدي، محقق به نام كشورمان، فراهم و توسط نشر مشعر به چاپ رسيد.

كتاب شناخت عربستان كه پيش از اين بارها انتشار يافته بود، امسال بار ديگر با ويرايش جديد و تغييرات اساسي منتشر و در اختيار مديران، روحانيون و زائران محترم قرار گرفت. اين كتاب ضمن مروري بر تاريخ عربستان سعودي و دولت حاكم بر آن، به شناخت نظام سياسي، آموزشي و قضايي عربستان به نحو شاياني كمک مي كند. در اين كتاب مي توان با برخي از مقررات حكومتي اين دولت نيز آشنا شد.

همراه با حج سال ۱۳۸۱ اثري است كه سازمان حج و زيارت منتشر كرده و ضمن آن، گزارشي از وضعيت حج سال گذشته همراه با تمامي آمارها، خدمات و نظامات موجود در حج آن سال، ارائه كرده است. اين اثر در شناخت شيوه حج گزاري ايران بسيار حائز اهميت بوده و اثري بديع مي باشد.

همچنين در سال گذشته، گزارشي در باره وضعيّت كلّي بعثه مقام معظم رهبري در ايام حج، به صورت روزشمار نگاشته شد كه طي سال جاري به صورت محدود با عنوان با كاروان نور انتشار يافت. اين نوشته به خامه حجت الاسلام والمسلمين عبدالهادي مسعودي به تحرير در آمده است.

يكي از كارهايي كه بعثه مقام معظم رهبري در آينده بدان خواهد پرداخت، دادن آگاهي هايي درباره زيارت عتبات است. لازم است در اين باره، آثاري در موضوع تاريخ عتبات و آداب زيارت ائمه مدفون در عراق پديد آيد. از آثاري كه در اين زمينه، در سال جاري انتشار يافته، كتاب عاشورا حماسه جاويد از سيد محمد شفيعي مازندراني است.

*آداب سفر حج ; كتاب ارجمند ديگري است كه امسال با ويرايشي تازه انتشار يافته است. اين اثر، حاوي مطالبي است كه زائر بايد در اين سفر روحاني و معنوي، آنها را مورد توجه قرار دهد. در اين كتاب، كمتر به

مسائل فقهي توجه شده و بيشتر اخلاقيات سفر حج مطمح نظر مؤلف محترم آن، حجت الاسلام والمسلمين قاضي عسكر بوده

است. در كنار اين اثر، كه خود شمار زيادي از احاديث حج را در خود جاي داده، دو اثر كم حجم، با عناوين منتخب احاديث حج و منتخب احاديث عمره نيز انتشار يافته كه ضمن آنها، اهمّ رواياتي كه مي تواند در درک حج و اعمال و مناسک آن به زائر كمک كند،
درج شده است. كتابچه اي ارزشمند نيز با عنوان عطر عفاف به قلم استاد جواد محدّثي در باره حجاب در سفر عمره و حج ، چاپ و ميان زائران توزيع شده است.

*دفاع از تشيع ; از مسائل اساسي در پژوهش هايي است كه معاونت آموزش و پژوهش بعثه مقام معظم رهبري در دستور كار قرار داده است. در واقع، به دليل درگير شدن روحانيون در اينگونه مباحث در طول اين سفر و ضرورت آشنايي آنان، لازم بود در اين زمينه كارهاي پژوهشي جديدتري صورت گيرد (علاوه بر اينكه، رسالت بعثه مقام معظم رهبري در برابر تبليغات گسترده و همه ساله روحانيون وهابي سعودي، انتشار آثاري در دفاع از حريم تشيع است). در اين زمينه، در سال جاري چندين عنوان كتاب انتشار يافت. به دنبال ايراد خطبه هاي جمعه شيخ صلاح الدين البدير در مسجدالنبي)صلي الله عليه وآله (، در حج سال ١٤٢٢، كه ضمن آن، حملات تندي به مذهب حقه تشيع كرد، استاد علي كوراني كتابي با عنوان الردّ علي الفتاوي المتطرفة نوشتند كه در ١٦٠ صفحه چاپ شده و به تک تک ادعاهاي اين روحاني وهابي پاسخ داده شده است.

پنج كتابچه نيز با عنوان كلّي نحو قراءة جديدة للتاريخ انتشار يافته كه طي آنها مباحثي مانند شرک و توحيد، تقيه، سير افتراءات بر شيعه در تاريخ و واقعيت عبادي ـ سياسي حج انتشار يافته است.

كتاب ديگري كه در اين زمينه توسط معاونت آموزش و پژوهش منتشر شده كتاب لله و للحقيقه نام دارد. اين اثر در واقع ردّي است بر كتاب لله ثمّ للتاريخ كه با اسم مستعار سيد حسين موسوي چاپ و در سطحي وسيع منتشر شده است. مؤلف آن كتاب چنان وانمود كرده كه در عراق و در نجف تحصيل مي كرده و از ترس شيعيان نمي خواهد نامش فاش شود. اما دم خروس از بسياري از موارد كتاب واضح است، در مواردي كه نويسنده يا نويسندگان تاريخي را ذكر كرده اند و به قدري اين تاريخها با يكديگر در تناقض است كه به خوبي نشان مي دهد كه سامان دهندگان اين كتاب، وهابي يا وهابيان تمام عياري هستند كه تنها با هدفي خاص خود را به عنوان يک عالم تحصيل كرده نجفي

يا كربلايي جا زده اند! اين ردّيه توسط استاد الشيخ علي آل محسن نگاشته شده و بخش بخش، به مطالب و اظهارات طرح شده در كتاب لله ثمّ للتاريخ پاسخ داده است. كتاب ديگري كه در دفاع از تشيع انتشار يافته، سلامة القرآن من التحريف و تفنيد الافتراءات
علي الشيعة الاماميه از دكتر فتح الله محمدي نجارزادگان است. وي در اين كتاب، كه ٧٥٠ صفحه است، بحث تحريف قرآن را از زاويه ديد علماي شيعه مورد بحث قرار مي دهد. اين مبحث، از مسائلي است كه در قرن اخير، پيوسته ميان شيعه و سني مورد بحث بوده و همواره شيعه در معرض اتهام قرار داشته است. پيش از اين نيز، در اين حوزه از بحث، كتابهاي متعدّدي انتشار يافته است.

كتابي نيز با عنوان شيعه شناسي و پاسخ به شبهات در دو مجلد فراهم آمده كه عمده شبهات طرح شده از كتابهاي تبليغي وهابيان بر ضدّ شيعه، در آن دو مجلد طرح و پاسخ داده شده است.

التقية بين السائل و المجيب در باره يكي از مفاهيم اختلافي مهم، ميان شيعه و سني; يعني مفهوم تقيه است. اين كتاب به ابهامات و شبهات پاسخ گفته است.

كتاب الصحبه و الصحابه هم به همين قياس، مورد اختلافي ديگري را، كه مربوط به ارزيابي ديدگاه هاي شيعه در باره صحابه مي باشد، مورد تأمل قرار داده است.

بعثه مقام معظم رهبري، امسال با تجديد چاپ قريب به ٤٥ عنوان، از كتابهاي نشر مشعر، جمعاً در شمارگاني نزديک به نهصد هزار جلد، سالي پربركت را به لحاظ فرهنگي پشت سر گذاشته است.

موزه حج

يكي از اقدامات فرهنگي ـ هنري بعثه مقام معظم رهبري، طي چند سال اخير، ايجاد موزه حج است. ارزش اين اقدام زماني روشن مي شود كه خوانندگان عزيز و ارجمندِ اين نوشته، بتوانند ديداري از آن نمايشگاه داشته باشند. وجود قرآنهاي متعدّد خطي و چاپي (٩٠٠ نوع قرآن چاپي از نقاط مختلف دنيا) فرش هاي بسيار نفيس با تصاوير عالي مربوط به حج، وجود هداياي گرانبهايي كه تقديم سازمان حج و زيارت شده و بسياري از تصاوير و عكسهاي تاريخي، اين موزه را به صورت يک موزه بسيار غني درآورده

است. شايد يكي از بهترين تصاوير موجود در اين موزه، فرشي باشد كه تظاهرات برائت از مشركين شهر مكه را با تمام جزئيات آن به تصوير كشيده و خاطره اي به يادماندني از تاريخ حج گزاري ايرانيان برجاي گذاشته است.

فعاليت فصلنامه ميقات حج در سال گذشته

مجله ميقات حج، به دو زبان فارسي و عربي، به صورت فصلنامه و دو فصلنامه انتشار مي يابد. از ميقات حج فارسي، طي سال جاري; يعني از پس از حج سال ٨١ تاكنون، چهار شماره انتشار يافته است. اين نشريه كه زير نظر هيأت تحريريه) حجج اسلام: سيد علي قاضي عسكر (مدير مسؤول)، سيد جواد ورعي، جواد محدثي، رسول جعفريان، رضا مختاري و با ويراستاري علي ورسه اي) اداره مي شود، از ميان مقالات گوناگوني كه به نوعي به فرهنگ حج و زيارت مربوط است، بهترين ها را انتخاب كرده و در چند بخش اساسي تقسيم و منتشر مي كند. جلسات هيأت تحريريه، براي هر شماره يک جلسه، به طور مرتب برگزار مي شود. پيش از آن، مقالات توسط اعضا مطالعه و نظريات آنان در جلسه مورد بحث قرار مي گيرد. مهم ترين نكته در اين باره، پژوهشي بودن مقالات و ارتباط آنها با حج و زيارت مي باشد.

ميقات حج شماره ٤٢، از زمستان ١٣٨١ نخستين شماره پس از حج ٨١ است. در اين شماره، به مانند ساير شماره ها، مقالات در چند بخش تقسيم شده است :اسرار و معارف حج، فقه حج، تاريخ و رجال، اماكن و آثار، گفتگو و نقد و معرفي كتاب و نيز خاطرات.

در بخش فقه حج، بحث رمي جمرات يكي از مباحثي است كه در شماره هاي بعد هم دنبال شده است. در بخش اماكن و آثار مقاله اي از مرحوم محمدباقر نجفي در باره موقعيت غدير خم درج گرديده كه بسيار مغتنم است. گفتگويي با رياست وقت سازمان حج هم در همين شماره آمده است. خاطرات حج يک مدير با ٤٦ سفر تمتع و ٣٥ عمره يعني مجموعاً ٨١ سفر در ادامه آمده كه طي آن نكات جالبي براي تطوّر حج گزاري و خاطرات مربوط به آن، ارائه شده است. اين مدير سيد محمود ميرهندي اصفهاني است. پژوهشي درباره اشياي هنري، متعلق به كعبه و ويژگي هاي آنها در همين شماره درج شده است.

شماره ٤٣ ميقات حج، از بهار سال ٨٢ است كه به همان قياس مباحثي را ارائه كرده است. مقاله حج جاهلي ـ حج ابراهيمي از رقيه صادقي، مقايسه اي است ميان حج در جاهليت و اسلام. در بخش فقه استفتائات جديد حج آمده و در قسمت تاريخ و رجال، شرحي از سفر حج آيت الله كاشاني و اسناد و خاطرات مربوط به آن درج شده كه قسمت بعدي آن هم، در شماره پس از آن آمده است .گفتگويي با امير الحاج، و نيز چند گزارش تاريخي در باره خاطراتي از سفرهاي حج از دوره صفوي در همين شماره به چشم مي خورد. به طور معمول، در شماره هاي اخير ميقات حج، گزارش حج گزاري كشورهاي مختلف درج مي شود كه در اين شماره، شرحي از حج گزاري زائران لبناني آمده است.

شماره ٤٤، از تابستان ٨٢ مشتمل بر چندين مقاله است كه همچنان در بخش هاي معمول تقسيم بندي و ارائه شده است. ادامه گزارشي است در باره مأموريتهاي مشكوک در سرزمين هاي مقدس كه حاوي گزارش سفرنامه هاي اروپاييان طي قرن نوزدهم و اوائل قرن بيستم ميلادي به مكه مي باشد. بحثي در باره صحابه و تبرّک به آثار رسول الله)صلي الله عليه وآله(كه در دفاع از باورهاي شيعي است. ايمان اجداد پيامبرخدا)صلي الله عليه وآله (، حج در آثار محيي الدين عربي و نيز حج گزاري در كشور مغرب از مقالات ديگر اين شماره است.

شماره ٤٥ ميقات، آخرين شماره اي است كه پيش از حج سال ٨٢ انتشار يافته است. در اين شماره بحث فقهي جمرات ادامه يافته است. بحثي نيز در باره حكم فقهي ورود جهانگردان غير مسلمان به حرمين و به طور كلّي به مساجد و اماكن مقدس اسلامي درج شده كه در نوع خود تازه است. در بخش تاريخ و اماكن، گزارشي از اسناد مربوط به تلاش هاي ايران براي بازسازي بقيع، گزارش كشف يک چاه و منبر قديمي در صحن مسجد الحرام و حج گزاري مسلمانان هند آمده است.

فعاليت دوفصلنامه ميقات الحج در سالي كه گذشت

از ميقات الحج عربي (با مدير مسؤولي آقاي محمّدي ري شهري، رياست تحريريه آقاي قاضي عسكر و مديريت اجرايي آقاي مقدادي) كه هر شش ماه يكبار انتشار مي يابد، شماره ١٩ براي ماه هاي محرم تا جمادي الثانيه سال ١٣٢٤ و شماره 20 براي ماههاي رجب تا محرّم انتشار يافته است.

در شماره ١٩ مقالاتي مانند تعريب شده سفرنامه جلال آل احمد كه به فارسي با عنوان خسي در ميقات نشر يافته، درج شده است. به علاوه، مقالاتي در باره سعدبن معاذ، نخستين صحيفه مكتوب در مدينه ميان پيامبرخدا)صلي الله عليه وآله (و اصحاب، و رساله اي در باره قبله درج شده است.

در شماره ٢٠، چندين بحث فقهي; از جمله ذبح در منا، فقه التظليل، نماز تراويح، چند مبحث تاريخي; از جمله مقاله اي در باره مسجد مباهله و شرح حال جابربن عبدالله انصاري و نيز فهرستي از نوشته هاي حجيه علماي جبل عامل درج شده است.

پيش از حج ١٣٨٢، نشريه جديدي توسط سازمان حج وزيارت با عنوان كاروان نور در ١٢ صفحه بزرگ چاپ شده كه ضمن آن، گزارشها و نكات مختلفي كه مي تواند راهنماي دست اندركاران حج و نيز زائران محترم باشد، درج مي گردد.

شماره نخستِ كاروان نور در دي ماه ٨٢ = ذي قعده ١٤٢٤ انتشار يافته و قرار است هر چند صباحي، شماره اي از آن نشر يابد. بنابر اين، نمي توان از آن به عنوان هفته نامه يا ماهنامه ياد كرد و بايد آن را چند صباح نامه دانست.

در اين شماره افزون بر منشور حج كه در همين كتاب ملاحظه خواهيد كرد، اخبار ضروري ديگري هم آمده، كه در ارتباط با هدف نشريه، راهگشاي دشواري ها است.

مسابقه سراسري شعر حج ١٣٨٢

يكي از اقدامات فرهنگي معاونت آموزش و پژوهش بعثه مقام معظم رهبري در سال ١٣٨٢، برگزاري يک مسابقه سراسري براي شعر حج بود. ناگفته پيداست كه شعر حج در بيان وجوه و ابعاد مختلف حج; از اماكن و آثار گرفته تا مفاهيم و معاني موجود در مناسک حج و همچنين زيارت قبور مطهر معصومين)عليهم السلام (، در گستره اي بسيار مطرح بوده و شاعران بزرگي در اين باره شعر سروده اند .بنابر اين، بُعد ادبي حج، چنان مي طلبيد تا به صورت برنامه ريزي شده، از استعدادهاي موجود ميان شاعران، بهتر و بيشتر استفاده شود. در اين باره، هيأت داوري شعر حج; آقايان دكتر قيصر امين پور، مهندس محمدرضا عبدالملكيان و ساعد باقري معين شدند. آنان پس از اعلام عمومي، اشعار رسيده را در سه محور قالبهاي كهن شعر فارسي ، قالبهاي نوين شعر فارسي و گروه نام آوران و

پيشكسوتان طبقه بندي كردند. داوران محترم، بدون توجه به ملاحظات جانبي، به بررسي اشعار رسيده پرداختند. اين در حالي بود كه اشعار رسيده در قالب هاي نوين و شعر نو نيمايي اندک بود و كار داوري را براي داوران مشكل مي ساخت. اين امر سبب شد تا در اين زمينه، تنها يک اثر برگزيده شود.

مسأله مهم، استقبالي بود كه از اين مسابقه به عمل آمد و اشعار زيادي سروده شد و به بعثه مقام معظم رهبري ارسال گرديد. اين تجربه مي تواند ادامه يابد و ان شاءالله در سالهاي بعد پربارتر برگزار شود.

برندگان شعر در قالب كهن، عبارت بودند از:

رتبه اول :آقاي آرش شفاعي از تهران، براي غزل خلق چرخيدند برنده حجّ تمتع.

رتبه دوم :انسيه جراحي از بجنورد، براي مثنوي راهب معبد بهاران ، برنده سفر عمره مفرده.

رتبه سوم :آقاي سيد محمد ابوترابي از قزوين، براي غزل بگو ببخش به طور مشترک با خانم نغمه مستشار نظامي از كرج براي غزل هنوز هم و خانم بهجت فروغي مقدم براي غزل كبوتري از نژاد حيرت هريک برنده چهار سكه تمام بهار آزادي.

در بخش برندگان، شعرهايي كه در قالب نوين سروده شده، تنها يک نفر يعني آقاي حسن صادقي پناه از كرج براي شعر نو نيمايي شطي از ستاره و فانوس برنده عمره مفرده شدند.

منتخبان بخش سوم، كه پيشكسوتان و نام آشنايان بودند، در سه رتبه برگزيده شدند و آنها عبارت بودند از:

رتبه اول :آقاي سهيل محمودي از تهران، براي غزل زمزم ياد به طور مشترک با آقاي حسين اسرافيلي از تهران، براي غزل بقيع غريب ، هر دو نفر برنده سفر حج تمتّع.

رتبه دوم :آقاي افشين علاء از تهران، براي غزل مهر بقيع ، برنده سفر عمره مفرده.

رتبه سوم :جعفر رسول زاده آشفته از اصفهان، براي غزل بقيع و برنده چهار سكه بهار آزادي.

دوازده نفر هم كه اشعارشان شايسته تقدير شناخته شد، هر كدام يک تقديرنامه به همراه دو سكه تمام بهار آزادي دريافت كردند.

برخي از شعرهاي منتخب

زمزم ياد

)سهيل محمودي رتبه اول در رده پيشكسوتان و نام آشنايان(

نام تو، پژواک عمري نعره هاي بي امانم بود *** كام تو، كامل ترين يک روز عمر بي نشانم بود

من خودم را مثل موجي در كنار ساحلت ديدم *** آن زمان كه خسته از توفان و دريا، جسم و جانم بود

دستهايم را گرفتي، دور خود گرداندي و انگار *** گردبادي بودم و هوهوي نامت بر زبانم بود

با تو يک شب قلوه سنگ و سنگ ريزه جمع مي كردم *** كودكي و شيطنت بود و صفاي دوستانم بود

ناگهان ديدم كه نيلوفر شدم، گرد تو پيچيدم *** شانه هاي تا هميشه مهربانت، آسمانم بود

زمزم ياد تو در چشمان من سر رفت و مي ديدم *** هفت درياي جهان، در يک زمان همداستانم بود

مهر بقيع

)افشين علاء رتبه دوم در رده پيشكسوتان و نام آشنايان(

مرا به خانه زهراي مهربان ببريد *** به خاكبوسي آن قبر بي نشان ببريد

اگر نشاني شهر مدينه را بلديد *** كبوتر دل ما را به آشيان ببريد

كجاست آن در آتش گرفته، تا كه مرا *** براي جامه دريدن به سوي آن ببريد

مرا ـ اگر شدم از دست ـ بر نگردانيد *** بروي دست بگيريد و بي امان ببريد

كجاست آن جگر شرحه شرحه تا كه مرا *** كنار سنگ مزارش، كشان كشان ببريد

مرا كه مهر بقيع است در دلم، چه شود *** اگر به جانب آن چار كهكشان ببريد

نه اشتياق به گل دارم و نه ميل بهار *** مرا به غربت آن هيجده خزان ببريد

كسي صداي مرا در زمين نمي شنود *** فرشته ها! سخنم را به آسمان ببريد

بقيع غريب

)حسين اسرافيلي رتبه اول در رده پيشكسوتان و نام آشنايان(

مي گرددم دو ديده پريشان و جان، غريب *** در منظري كه نيست به هفت آسمان، غريب

يارب! بقيع، قطعه اي از آسمان توست *** پيچيده در غبار زمين و زمان، غريب

آن گوهري كه بود ملک، خادم درش *** خفته ست در كنار حرم، بي نشان غريب

اين خاک، ميزبان پريشان كربلاست *** مانده ست در حضور تو اي آسمان، غريب

اينجا مزار صادق آل محمد)صلي الله عليه وآله (است *** تنها، ميان گردش چشم جهان، غريب

در خلوت است بارگه باقر العلوم)عليه السلام *** (همچون مزار مادر زخمي، جوان، غريب

اين سوي ميله، مرقد اولاد مصطفا ست *** آن سو، نگاه غمزده زائران، غريب

اين محرمان پردگي عرش ذوالجلال *** اينسان فتاده اند در اين خاكدان، غريب

اشک است اينكه مي چكد از آستين ابر *** مِهر است اينكه مانده در اين آستان، غريب

مي گردد آسمان، به طوافي هميشگي *** بر اين مدار غربت و بر اين مكان، غريب

يارب چه حكمتي است در اين قطعه شريف *** مهمان غريب و بارگه ميزبان، غريب

يارب كرامتي! كه زنم بوسه بر بقيع *** سر را نهم به خاک و بگريم بر آن، غريب

خلق چرخيدند ...

)آرش شفاعي رتبه اول قالبهاي كهن شعر فارسي(

خلق چرخيدند، چرخيدند تا كامل شدند
آب و گل بودند تا ديروز، جان و دل شدند

خلق چونان قطره هاي گيج، چرخي مي زدند
تا كه رحمت اذن دادو بر زمين نازل شدند

بر زمين نازل شدند وخاک جاني تازه يافت
آسمانها غرق در عطر گلاب و هل شدند
عنصري بي خاصيت بودند خيل شاعران
آسمان و خاک را ديدند تا بيدل شدند

عارفان درمحضر او عاشقي آموختند
فيلسوفان در حريم حضرتش عاقل شدند

جام را پر كن صفاي خاطر آن خوشدلان
سعي كردند و ز هرچه غير از او زائل شدند

خلق تا از زمزم معنا لبي تر كرده اند
قطره اي خورده نخورده، مست لايعقل شدند

خلق برگشتند نزد همسر و فرزندشان
جان و دل بودند تا ديروز، آب و گل شدند!

مسابقه سفرنامه نويسي

در سال جاري(۱۳۸۲)، مسابقه سفرنامه نويسي نيز اعلام شد كه به دليل به حدّ نصاب نرسيدن، به مرحله برگزاري داوري و گزينش نرسيد. تا زمان موسم، تعداد ۱۵ عنوان سفرنامه به معاونت آموزش و پژوهش رسيد كه برخي از نظر محتوايي خوب و قابل نشر است. قرار بر آن است كه گزيده اي از اين سفرنامه ها در سال آينده به صورت كتابي مستقل چاپ شود. بسا بتوان از ميان آنها، مقالاتي هم براي مجله ميقات حج استخراج كرد. اين حركت، گرچه ناكام ماند، اما مي تواند براي آينده با برنامه ريزي مفصل تر، صورت اجرايي به خود بگيرد.

جلسات آموزش متمركز در ايران

از اقدامات ديگر معاونت آموزش و پژوهش آن است كه براي بالا بردن آگاهي و اطلاعات زائران، در مراكز استانهايي كه زائران آنها دست كم به حدود هزار نفر مي رسد، به طور مرتب، در تمام ايام عمره و حج، جلساتي برگزار مي كند و از تمامي زائران، براي حضور در اين جلسات دعوت رسمي مي شود. روزهاي

دعوت به طور معمول، در جمعه يا پنج شنبه يا مناسبتهاي تعطيل ديگر است. زمان برنامه حدود دو ساعت مي باشد. برنامه اين جلسات معمولاً بدينصورت است كه ابتدا آياتي از قرآن كريم تلاوت مي شود، سپس مداحي كوتاه و سخنراني و در برخي از مجالس اجراي مناسک عملي حج برگزار مي شود.

سخنرانها به طور معمول، از سوي معاونت پيشگفته معرفي مي گردند و بيشتر از علماي شناخته شده و يا روحانيون مجرّب كاروانها هستند كه نسبت به حج و ادبيات آن آشنايي كامل دارند; آقايان قاضي عسكر، اوسطي، رستگاري، كارآموزيان، عبدالفتاح نوّاب، حسين رضواني، مجتبي ميردامادي، راشد يزدي، سيد جعفر طباطبايي، فلاح زاده، مقدادي، قريشي و... از جمله سخنرانان سال گذشته جلسات آموزش متمركز بوده اند.

در سال ١٣٨٢، براي عمره نزديک به ٦٨ جلسه در مراكزي مانند تهران، اصفهان،

مشهد، ساري، گيلان، گرگان، كرمان، شيراز، قم، اراک و... برگزار شد و حدود ٢٤٠ هزار زائر در اين جلسات شركت كردند و از آن بهره مند شدند.

مصاحبه با معاون آموزش و پژوهش بعثه مقام معظم رهبري

پس از آنكه مروري بر فعاليتهاي معاونت آموزش و پژوهش داشتيم، مناسب ديديم مصاحبه اي كه در موسم حج سال ١٣٨٢، در شهر مكه مكرمه با ايشان به عمل آمده و مروري است بر ديدگاه ها و فعاليتهاي آن معاونت، در اين جا ارائه كنيم تا مبحث گذشته كامل شود:

*معاونت آموزش و پژوهش در چند حوزه فعاليت دارد، حوزه نخست، آموزش است، ما در چند سال گذشته تلاش كرده ايم تا سطح معلومات كارگزاران و زائران بيت الله الحرام ارتقا يابد تا بتوانند با دستيابي به اطلاعات صحيح و منطبق با روز، از اين فرصت طلايي كاملا استفاده كنند. براي تحقق اين هدف، ابتدا يک نيازسنجي صورت گرفت تا دانسته شود هريک از اين دو گروه، به چه نوع آموزشهايي نيازمندند; براي مثال، زائران عزيز براي اينكه بهتر بتوانند از اين سفر نوراني استفاده كنند، لازم است آگاهي هايي در اين زمينه ها داشته باشند:

. 1احكام فقهي عمومي; مانند نماز، وضو، غسل و ... ٢ . مناسک حج ٣ . اسرار و معارف حج ٤ . تاريخ اسلام ٥ ـ اماكن و آثار اسلامي مكه و مدينه 6 ـ مفهوم زيارت و ادعيه و آداب حرمين ٧ ـ اخلاق سفر و آداب معاشرت ٨ ـ شناخت كشور ميزبان ٩ ـ آشنايي با عقايد شيعه و سني ١٠ ـ آموختن زبان عربي 11 ـ بهداشت در سفر ١٢ ـ آشنايي با سازمان حج و زيارت و بعثه مقام معظم رهبري و مسائل ديگر از اين قبيل.

كارگزاران حج نيز علاوه بر موارد فوق، لازم است از چگونگي مديريت در حج، آشنايي با قوانين و مقرّرات عربستان، اطلاعات جغرافيايي و مسائلي مانند آن بهره مند باشند.

براي پاسخ دادن صحيح به نيازهاي پيشگفته، نياز به پژوهشي گسترده داشتيم. هيچگونه متن آموزشي در اختيارمان نبود. وسايل كمک آموزشي نيز وجود نداشت. از اين رو، با كمک دوستان و همكاران خود در بعثه مقام معظم رهبري و سازمان حج

و زيارت و با توكل به خداوند، كار را آغاز كرديم و بحمدالله امروز توانسته ايم به بسياري از اين نيازها پاسخ دهيم و اميد است در آينده نيز با كارهاي بهتر و ارزشمندتر، پاسخگوي نيازهاي هر دو بخش باشيم.

*براي آموزش زائران چه كارهايي صورت مي گيرد؟

*براي آموزش زائران، چند گونه فعاليت داريم:

الف :برگزاري ده يا دوازده جلسه آموزشي، پيش از عزيمت به سرزمين وحي، توسط روحانيون محترم كاروانها، با هماهنگي معاونت محترم امور روحانيون بعثه انجام مي گيرد. ما نيز در جلسات توجيهي روحانيون، كوشيده ايم تجربيات خود را به روحانيون محترم منتقل كنيم تا با رعايت آنها، جلسات آموزشي كاروانها از جاذبه لازم برخوردار شود، براي مثال، اگر ما در جلسات آموزشي تنها روي مناسک حج تكيه كرده و به تصحيح حمد و سوره بپردازيم، طبيعي است كه جلسات جاذبه لازم را نخواهد داشت. به روحانيون محترم پيشنهاد داده بوديم براي اين جلسات برنامه ريزي كنند و با يک تقسيم بندي مناسب مباحث مورد نياز را به صورت تدريجي به زائران منتقل كنند; مثلا در يک جلسه دو ساعت و نيمه، زمان را به اين صورت تقسيم كنند:

حدود ٥ دقيقه قرآن، ١٠ دقيقه احكام عمومي، ١٥ يا ٢٠ دقيقه مناسک، آن هم كلّيات آن، كه زائران، دچار وسوسه و نگراني نشوند. ١٥ دقيقه آداب و اخلاق سفر، ١٥ دقيقه اسرار و معارف، ١٥ يا ٢٠ دقيقه تاريخ اسلام و معرفي اماكن مكه و مدينه، ١٥ دقيقه مسائل اجرايي، ١٥ دقيقه مسائل بهداشتي و دقايقي نيز براي پاسخ به پرسش هاي زائران و بالأخره در پايان، كساني كه مشكل قرائت حمد و سوره دارند، در جلسه بمانند و مشكل خود را برطرف كنند.

به همين منظور، سه جلد كتاب نيز با عنوان ره توشه حج تهيه و منتشر كرديم تا روحانيون محترم، با استفاده از مباحث آن، براي هر جلسه موضوعي را انتخاب كنند و زائران را كه تشنه معارف الهي هستند از بيانات خود بهره مند سازند. بنده بر اين باورم كه اگر اين روش اجرا شود، به بسياري از پرسشهاي زائران و نيازهاي آنان پاسخ داده خواهد شد.

ب : برنامه ريزي ديگر، تشكيل جلسات متمركز آموزشي در بسياري از استانها است كه پيشنهاد شده زمان آن، بيش از سه ساعت نباشد و در عين حال جاذبه داشته، زائران را راضي كند. براي مثال، در استان تهران، در سال جاري توانستيم جلسات زيادي را در سالن سرپوشيده آزادي برگزار كنيم كه در جلسات صبح و عصر، مربوط به حج تمتع، چيزي حدود ١٨ هزار زائر شركت كردند. در اين جلسه بخشي از تذكرات اجرايي كه معمولا در جلسات كاروانها كمتر گفته مي شود، مطرح گرديد، سپس از نماينده محترم وليّ فقيه در جلسه صبح، و رياست محترم سازمان حجّ و زيارت در جلسه بعد از ظهر استفاده كرديم و بعد از آنها، بنده صحبتي در زمينه معارف حج با زائران داشتم و در پايان نيز با استفاده از نمونک (و ماكت) بزرگ كعبه و محرم شدن تعدادي زائران و انجام مناسک به صورت نمادين، سعي شد آنچه زائر در سرزمين وحي با آن روبه رو مي گردد، براي ميهمانان خانه خدا تشريح و اضطراب آنان برطرف شود و با فراگيري و آموزش درست، راحت تر بتوانند اعمال خود را انجام دهند.

ارزيابي ما از اين جلسات، بسيار مثبت است و زائران عزيز نيز معمولا با اظهار لطف خود ما را مورد محبت قرار مي دهند.

*براي جلسات آموزشي زائران چه ابزاري را فراهم كرده ايد؟

*نمونه كوچكي از ماكت كعبه، حجرالأسود، حجر اسماعيل و ناودان طلا طرّاحي كرديم كه توسط مديران محترم خريداري گرديد و در جلسات كاروانها معمولا مورد استفاده قرار مي گيرد. نوارهاي ويديويي، سي . دي هاي رايانه اي و نوار (كاسِت)هاي تصحيح نماز، معرفي اماكن و مناسک حج نيز به عنوان وسايل كمک آموزشي در اختيار عموم قرار گرفته است، كتاب و جزوه نيز براي هر بخش تهيه و منتشر نموده ايم.

*جناب آقاي قاضي عسكر! در بخش پژوهش چه كرده ايد؟

*پس از روشن شدن نيازها، مركزي به نام مركز تحقيقات حج در قم تأسيس كرديم تا با كمک علما و پژوهشگران حوزه علميه، آثار مورد نياز را تهيه كنيم.

از آنجا كه حجم كار بسيار گسترده بود، ابتدا كارها را برنامه ريزي و اولويت بندي

كرديم تا به تدريج نيازها را برطرف سازيم. نخستين نياز زائران، مناسک حج بود. فكر كرديم با توجه به هم سطح نبودن زائران، به گونه اي برنامه ريزي كنيم كه هر گروه و دسته اي از اين آثار بهره مند شود; مثلا نيازي نيست كه بانوان مسائل اختصاصي مردان را بدانند، لذا كتابي به نام احكام ويژه بانوان در آغاز تهيه شد و كم كم مناسک حج ويژه بانوان تهيه گرديد. براي عموم زائران مناسک مصوّر حج طرّاحي شد كه همراه با تصوير، اعمال و مناسک حج را آموزش مي دهد. سپس با توجه به تعدّد مراجع عظام تقليد و اينكه روحانيون محترم نمي توانند ١٤ يا تعداد بيشتري از مناسک مراجع عظام تقليد را همراه داشته باشند، مناسک حج مُحشّي، كه حواشي مراجع تقليد را دارد، آماده كرديم و همه ساله آخرين تغييرات در فتاوا را در آن اعمال و منتشر مي كنيم.

آنگاه مناسک مصوّر به صورت كتابچه اي پالتويي تهيه شد و به زبانهاي عربي، انگليسي، اردو، تركي استانبولي و روسي، كه خوشبختانه در سالهاي گذشته مورد استفاده زائران بوده منتشر گرديد.

در بخش ادعيه و آداب حرمين، كتاب جامعي وجود نداشت. از اين رو، ادعيه و زيارات و آدابي كه مربوط به حرمين است را در اين كتاب جمع آوري كرديم كه بحمدالله به صورت مطلوبي چاپ شد. اكنون نيز به چند شكل، به صورت مختصر و با تفكيک مدينه از مكه، همچنان چاپ مي شود.

در زمينه اماكن و آثار اسلامي مكه و مدينه، چندين كتاب منتشر كرده ايم. در مورد اخلاق و آداب سفر، اسرار و معارف حج، تاريخ اسلام، حج در احاديث و ... كتابهاي متنوّعي به چاپ رسيده كه جمع اين آثار با كارهاي صوتي و تصويري به حدود ٤٠٠ مي رسد.

اطلس اماكن مكه و مدينه هم، از كارهاي خوبي بود كه منتشر گرديد. كار زيادي روي اين اطلس شد و پس از انتشار نيز در اختيار برخي علماي تاريخ دان و مطّلع در جغرافياي عربستان گذاشته شد و اشكالات آن برطرف گرديد.

پيش از انتقال زائران به عربستان، اين نقشه ها در ابعاد ٥٠×٧٠ بزرگ شده در اختيار مديران محترم كاروانها قرار مي گيرد تا روحانيون بزرگوار با استفاده از آنها بتوانند زائران عزيز را بهتر توجيه كنند.

*گستره پژوهشها تا چه اندازه و تأثير آن تا چه حد بوده است؟

*اقدامات صورت گرفته، خوشبختانه تأثير شگرفي در ارائه اطلاعاتِ صحيح به كارگزاران حج و نيز زائران داشته است كه به دو نمونه آن اشاره مي كنم:

. 1چند سال پيش از اين، كساني كه به مكه مي آمدند، در كنار قبرستان ابوطالب به آنان گفته مي شد كه اينجا شعب ابي طالب است; همانجا كه پيامبر و يارانش در محاصره قرار گرفتند. اما پس از تحقيق و پژوهش، دانسته شد كه اينجا شعب ابي طالب نبوده و نام آن شعب ابي دُب بوده است و شعب ابي طالب در نزديكي صفا و مروه قرار داشته; همانجاكه امروز مكتبه مكّة المكرّمه واقع شده و در حقيقت بخشي از شعب است.

. 2در كنار كوه احد، معمولا پرسيده مي شد شكافي كه پيامبر)صلي الله عليه وآله (نيرو در آن مستقر كردند، كجا است؟ و در پاسخ كوه بزرگ روبه رو را با اختلاف مكاني نشان مي دادند. پس از پژوهش دانسته شد آن تپه كه پيامبر نيرو روي آن مستقر كرد، جبل الرمات است كه وقتي زائر به طرف قبور شهداي احد مي رود، در سمت راست وي قرار مي گيرد.

موارد ديگري هم وجود داشته كه به دليل رعايت اختصار، از توضيح آن صرفنظر مي كنم.

در همين راستا فصلنامه اي به زبان فارسي منتشر كرديم با نام ميقات حج كه تاكنون ٤٦ شماره از آن منتشر شده است و نيز دو فصلنامه اي به زبان عربي با نام ميقات الحج نشر مي دهيم كه تاكنون ٢٠ شماره از آن چاپ شده و تاكنون چيزي حدود ٧٠٠ مقاله علمي ـ پژوهشي در اين مجموعه انتشار يافته است و بحمدالله در محافل داخل و خارج كشور مورد استقبال فرهيختگان قرار گرفته است.

در ديگر زمينه ها نيز كارهاي خوبي انجام شده كه ان شاءالله در فرصت مناسب ديگري به بيان آن خواهيم پرداخت.

*از مجموع كارهاي صورت گرفته تا چه حد راضي هستيد؟

*به خاطر اين توفيق، خدا را صميمانه سپاسگزارم، ليكن از آنجا كه حجم نياز و گسترده كار بسيار بالا است، همچنان به تلاش خود ادامه خواهيم داد تا ان شاءالله بتوانيم كارهاي بهتري را ارائه كنيم. مهم اين است مردم عزيزمان صميمانه از اينگونه كارها

استقبال مي كنند و دوست مي دارند كه كارها به صورت متنوّع و با جاذبه ارائه شود و ما با استعانت از خداوند متعال، تلاش خواهيم كرد با استفاده از تمامي امكاناتِ سمعي و بصري و نوشتاري، زمينه را براي بهره گيري بيشتر زائران فراهم سازيم. امروزه با بهره گيري از اينترنت و تهيه فيلم هاي آموزشي، به يقين مي توانيم زائران عزيز را بهتر توجيه كنيم و اين سفر را به يک اردوي آموزشي و تربيتي تبديل نماييم.

تعبير بسيار زيبايي امام راحل)قدس سره (دارند كه مي فرمايند :مناسک حج، مناسک زندگي است ; يعني هركسي بايد راه و رسم صحيح زندگي كردن را در حج بياموزد و اگر ما بتوانيم از عمره و حج، چنين بهره اي را بگيريم، به يقين در تهاجم با فرهنگ بيگانه، پيروز ميدان خواهيم بود.

*براي آگاه كردن بيشتر مردم، آيا از امكانات صدا و سيما هم استفاده كرده ايد؟

*خوشبختانه، با عنايتي كه نماينده محترم ولي فقيه و سرپرست حجاج ايراني داشته اند، توافقنامه اي با رياست محترم سازمان صدا و سيماي جمهوري اسلامي ايران امضا شد و در شبكه دو سيما، هر هفته برنامه اي با نام روضه رضوان ، ويژه عمره و حج پخش مي شود و توانسته است آگاهي هاي خوب و مفيدي را به مردم عزيزمان بدهد. همچنين ستادي در آن سازمان با نام ستاد حج تشكيل شده كه در سالهاي اخير گزارشهاي زيادي از حرمين شريفين تهيه و ارسال كرده اند كه بسيار مؤثر بوده است .

با برنامه ريزيهايي كه صورت گرفته، در تلاش هستيم فيلمهاي كوتاه و بلند و نيز مستندِ مرتبط با حرمين شريفين تهيه كنيم و با به كار گرفتن هنر در خدمت دين، ان شاءالله در انتقال مفاهيم حج به مردم، گامهاي بلندي برداريم.

*همانگونه كه جناب عالي مي دانيد، دستهاي مرموزي تلاش كرده و مي كنند تا ميان شيعه و سني اختلاف ايجاد كنند. در سالهاي قبل نيز كتابهايي در اين رابطه منتشر شده و سعي كرده اند به اختلافات دامن بزنند در اين زمينه چه تلاشي داشته ايد؟

*اين مسأله تنها به زمان ما مربوط نمي شود، بلكه در طول تاريخ، دشمنان اسلام براي تضعيف جبهه اسلام كوشيده اند با ايجاد اختلافات مذهبي، به اهداف شوم خود

دست يابند. روشن است كه ما نيز در اين زمان، با همين مشكل مواجه بوده و هستيم. براي اينكه پاسخگوي اين نياز باشيم، در دو بُعد تلاش كرده ايم:

الف :مي دانيم كه برخي اختلافات نشأت گرفته از مسائل فقهي است، ازاين رو، كوشيده ايم با استفاده از بعضي روشها، اختلافات را كاهش دهيم; مثلا سعي كرده ايم در سجده بر مهر كردن كه حساسيت وجود دارد، جانمازهايي را طرّاحي و تهيه كنيم كه تنها در قسمت سجده حصير دارد و اهل سنت هم سجده بر آن را جايز مي دانند و خوشبختانه تا حدود زيادي از اين حساسيتها كاسته شده است.

ب : بخشي ديگر از اختلافات مربوط به مسائل عقيدتي است. بعضي از اهل سنت، اتهاماتي را بر شيعه وارد مي كنند; مثل تحريف قرآن يا شبهات ديگر. ما با انتشار كتابهايي در اين زمينه، باطل و نادرست بودن اينگونه اتهامها را ثابت كرده و به شبهات مختلف پاسخ گفته ايم و نيز در ديدارهايي كه با علما و محافل علمي عربستان داشته ايم، به صورت علمي; نادرستي اين ديدگاهها را ثابت كرده ايم. اميد است با فضاي بازي كه در عربستان در حال به وجود آمدن است، در آينده با تشكيل جلسات علمي و بحث و تبادل نظريه، اين اختلافات را كاهش دهيم.

البته بخشي از اين تحرّكات، از ناحيه افرادي است كه صلاح هيچ يک از دو كشور ايران و عربستان را در نظر نمي گيرند; مثلا كتابي كه به زبان فارسي، در حجم وسيعي توزيع شد به نام اهل بيت از خود دفاع مي كند كه ما پاسخ بسيار علمي و قانع كننده در هفتصد و پنجاه صفحه به زبان عربي تهيه و منتشر كرديم تا محققان و فرهيختگان با استفاده از آن، به خوبي دريابند كه چگونه عدّه اي با دروغ و تحريف، درصدد ايجاد فتنه و آشوب اند! با عنايت خداوند متعال، برگردان فارسي گزيده اي از اين كتاب نيز به زودي در اختيار فارسي زبانان قرار خواهد گرفت.

معاونت آموزش و پژوهش، در مجموع، حدود ۷۰ اثر در معرفي شيعه و پاسخگويي به شبهات منتشر كرده است. اخيراً نيز كتابي در دو جلد با نام شيعه شناسي و پاسخ به شبهات تهيه گرديد كه در آن، با استفاده از منابع معتبر اهل سنت، از حقانيت عقايد شيعه دفاع شده است. با عنايت پروردگار، پس از موسم حج، از چاپ خارج و در اختيار عموم قرار خواهد گرفت.

*جناب آقاي قاضي عسكر! آگاهي يافتيم كه در همايش مكّه مكرمه كه توسط وزارت حج عربستان و با عنوان مكة المكرمة عاصمة الثقافة الاسلاميه برگزار گرديد، مقاله جناب عالي نيز انتخاب و قرائت شد، در اين زمينه توضيح دهيد.

*بحمدالله اين دومين بار است كه مقاله اينجانب در اين همايش بين المللي انتخاب و توسط اينجانب قرائت مي شود. سه سال پيش نيز همايشي با عنوان ادب الحج برگزار گرديد و بنده مقاله اي با عنوان مشكلات حاجيان از زبان سفرنامه نويسان ارائه كردم و مورد استقبال واقع شد. در سالجاري هم، كه همايش با همان عنوان برگزار شد، مقاله من كه با استفاده از منابع مربوط به شيعه و اهل بيت تهيه شده بود، تأثير خوبي در حاضران داشت. در مجموع شركت ما در اينگونه همايشها ضروري و مثبت است و چون شخصيتهاي زيادي از جهان اسلام شركت مي كنند، مي توانند وسيله اي براي تعارف و آشنايي بيشتر علماي جهان اسلام با يكديگر شود و بسيار مناسب است كه اساتيد و بزرگان و فرهيختگان شيعه، در اينگونه همايشها مشاركت جدّي داشته باشند.

معرفي مؤسسه فرهنگي ـ هنري مشعر

اگر پيش از عزيمت به سفر حج، پي گير مطالعه درباره اسرار و معارف يا مناسک حج باشيد، بي ترديد با محصولات فرهنگي و هنري مشعر آشنا مي شويد .نمايشگاههاي فروش محصولات اين مؤسسه، در جوار مراسم هاي عمومي، كه در مكه و مدينه برگزار مي شود نيز برپاست. در اين گزارش برنامه هاي گوناگون اين مؤسسه تشريح مي شود.

مؤسسه فرهنگي و هنري مشعر از سال ۱۳۷۰ و به منظور گسترش معارف حج تأسيس شد و فعاليت آن در دو بخش: انتشارات و سمعي وبصري ادامه يافت.

مجيد آخوند زاده، مديرعامل فعلي اين مؤسسه و معاون اجرايي بعثه مقام معظم رهبري، فعاليتهاي بخش هاي گوناگون اين مؤسسه را اينگونه تشريح كرد:

از ابتداي تأسيس اين انتشارات تاكنون حدود ٤٠٠ عنوان كتاب كه توسط معاونت آموزش و پژوهش بعثه، در زمينه هاي مختلف: مناسک حج، اسرار و معارف و فلسفه حج، معرفي اماكن مقدس مكه و مدينه، تاريخ ابنيه و اماكن، تاريخ اسلام، نقشه هاي

راهنماي اماكن و شهرهاي مقدس توسط نشر مشعر به چاپ رسيده است.

اين مؤسسه، بخشي از فعاليتهاي خود را به توليد فيلم به صورت وي. اچ . اس و وي.سي.دي نيز اختصاص داده است. عناوين برخي فيلمهاي توليد شده توسط اين مؤسسه به اين شرح است:

. 1آموزش مناسک حج

. 2آموزش مناسک عمره مفرده

. 3سفر عشق; شرح معارف و فلسفه حج

. 4زائران آفتاب; معرفي اماكن مقدس

. 5سخن عشق، گلچيني از مداحي ها درباره حج

. 6نسيم صبح، معرفي عتبات عاليات

. 7شام سرزمين خاطره ها، شرح تاريخ شام

. 8همراه با بقيع و سفر عشق

اين مؤسسه همچنين محصولات فرهنگي گوناگوني را به صورت نوار (كاست (توليد، تكثير و در اختيار علاقه مندان قرار داده است. عناوين محصولات صوتي به اين شرح است.

. 1آموزش مناسک

. 2آموزش قرائت نماز

. 3آموزش زبان عربي

. 4گلچيني از مداحي ها درباره حج با عنوان سخن عشق

. 5يک دوره ترتيل قرآن استاد منشاوي با نام ديار نور

. 6آموزش مناسک عمره مفرده

اين مؤسسه همچنين تمامي دعاهاي كميل، ندبه و عرفه كه در مدينه، مكه و صحراي عرفات برگزار مي شود را ضبط و به صورت نوار وي.اچ.اس، وي.سي.دي و نوار (كاست) تكثير و در اختيار علاقه مندان قرار مي دهد. در بسياري از موارد، اين مراسم ها، بلافاصله پس از ضبط تكثير مي شود و با قيمت تمام شده در اختيار شركت كنندگان قرار مي گيرد.

اهتمام مسؤولان نيز بر اين است كه امسال براي نخستين بار، پس از ضبط مراسم دعاي عرفه در صحراي عرفات وي.سي.دي آن در منا، در چادرهاي بعثه در اختيار حجاج قرار گيرد.

در طول ۷ ماه عمره مفرده نيز گروه سمعي و بصري در مكه و مدينه حضور دارند و تمامي برنامه ها را به ترتيبي كه ذكر شد، ضبط و تكثير مي كنند.

مؤسسه فرهنگي مشعر در كشور سوريه نيز فعال است. اين مؤسسه، مراسمي را كه هر روز بعد از نماز صبح در حرم حضرت رقيه)عليها السلام (برگزار مي شود، ضبط و تكثير مي كند.

از برنامه هاي آينده مؤسسه فرهنگي مشعر نيز ضبط و تكثير مراسم هاي برگزار شده در نجف و كربلاي معلي است.

اشاره اي به فعاليتهاي بعثه مقام معظم رهبري در ايّام عمره

چندين سال است كه مسؤوليت دفتر نمايندگي بعثه مقام معظم رهبري در ايّام عمره، به عهده حجت الاسلام والمسلمين آقاي سيد عبدالفتاح نوّاب است. مركز بعثه در شهر مكه است و بعثه مدينه زير نظر آن اداره مي شود.

در اين مدت، اداره تمامي برنامه هاي مربوط به فعاليتهاي روحانيون، در كاروانها از ابتداي ورود تا پايان سفر، به عهده بعثه بوده است. اين برنامه ها شامل توجيه ابتدايي در فرودگاه، تأمين نيازهاي روحانيون در هتل ها براي تشكيل جلسات، ارائه راه كارهاي عملي براي بهتر انجام گرفتن وظايف آنان در مسجد شجره، زيارت دوره و نيز اعمال عمره مفرده در مسجد الحرام، عمره مجدّد و ديدار از اماكن متبركه مكه مي شود. برطرف كردن مشكلات فقهي روحانيون نيز از جمله وظايف بعثه در ايام عمره مي باشد.

در هر هفته، سه جلسه عمومي در مدينه و سه جلسه در مكه با روحانيون كاروانها گذاشته مي شود كه طي آن، هم به مسائل فقهي و مناسک رسيدگي مي شود و هم آگاهي هاي جديد در باره وضعيت عربستان و مباحث توجيهي در جهت بهتر برگزار شدن عمره و انتقال تجربيات، در اختيار روحانيون قرار مي گيرد.

يكي ديگر از وظايف بعثه در اين دوره، تأمين روحاني براي كاروانهاي بدون روحاني است.

روابط عمومي بعثه، در ايام عمره، جلسات عمومي براي زائران در هتل ها و نيز دعاي كميل و ندبه و نيز مراسم براي مناسبتهاي جشن و سوگواري را سامان مي دهد. همچنين به كارهاي تبليغاتي ديواري هتل ها و تهيه تراكتهاي مناسب با ايام مي پردازد.

ديدار روحانيون از اماكن، يكي ديگر از كارهاي جاري بعثه در شهر مكه است. اين اماكن عبارتند از: منطقه شهداي فخ، جِعرانه، حُديبيه و مشاعر مقدّسه و همين طور كارخانه پرده بافي كعبه، كوه ثور و موزه حرمين شريفين.

در هر هفته، ده اتوبوس از روحانيون و فرهيختگان كاروانها در اين برنامه شركت دارند.

سركشي به هتل ها و توجه به مشكلات و درخواستهاي زائران نيز يكي از كارهاي جاري بعثه در ايّام عمره است. اين برنامه در طول ايام عمره، هر روز ظهرها با سركشي به هتل ها، روزانه يک يا دو هتل، دنبال مي شود. البته بخش نظارت بعثه نيز در اين زمينه فعال است و به طور مستقل پيگيري مي كند.

همچنين در مسجد الحرام ومسجد النبي)صلي الله عليه وآله (براي پاسخ به پرسش هاي زائران، در زمينه احكام و مناسک و آشنايي با حرم نبوي و زيارت، از وجود روحانيون محترم كاروانها و خانم هاي مبلّغ استفاده مي شود.

فعاليتهاي امور روحانيون پيش از حج

به طور معمول، نزديک به سه هزار نفر روحاني براي امر هدايت و ارشاد كاروانهاي ايراني در معاونت امور روحانيون پرونده دارند و هر سال حدود يک سوم (31)افراد كه به هزار واندي مي رسند، همراه كاروانهاي حجّ تمتع اعزام مي شوند.

به جز نيروهاي ثابت و تأييد شده قديمي، نوعي جذب تدريجي وجود دارد. اين جذب بر اساس امتحان و مصاحبه است. امتحان ياد شده هر دو سال يكبار يا اندكي بيشتر برگزار مي شود.

علاوه بر اينها، براي تمامي كساني كه در هر سال اعزام مي شوند، آزمون غيرحضوري برگزار مي شود كه امسال نيز برگزار شد. اين آزمون در بخش هاي مختلف مناسک، اماكن، اسرار و معارف حج، مباحث كلامي و عقايد، تاريخ اسلام و احكام

عمومي، كه بر مبناي تحريرالوسيله است، تشكيل مي گردد.

معمولاً از هر كتابي تعدادي پرسش (جمعاً ١٦٠ پرسش تستي با نمره منفي (انتخاب و ميان افراد توزيع مي شود. وظيفه روحانيون اين است كه پاسخ آنها را از متن كتاب استخراج و براي معاونت امور روحانيون ارسال كنند. اين امكان وجود دارد كه كسي كمتر از ١٢٠ امتياز به دست آورد كه در آن صورت، آن سال از اعزام وي خودداري كرده و در سال بعد، از وي به صورت موردي امتحان حضوري به عمل مي آيد.

طي دو سال گذشته، كتابهايي كه از آنها پرسش ها استخراج مي شود، با بودجه حوزه نمايندگي وليّ فقيه در حجوزيارت، به صورت رايگان در اختيار روحانيون قرار مي گيرد.

در سال جاري، جهت آموزش و توجيه روحانيون، همايشي دو روزه نيز در روزهاي ششم و هفتم دي ماه برگزار شد. در اين همايش، بعضي از مسؤولان بعثه و سازمان، در باره برنامه هاي حج جاري و نيز گزارش كار واحدهاي مختلف، به روحانيون جهت توجيه آنان، سخنراني كردند.

واحد مبلّغان خواهر

از آغاز تصدّي نماينده ولي فقيه در امور حج زيارت (از سال ١٣٧٠(، برنامه استفاده از خواهران مبلّغ در آموزش و توجيه خواهران زائر، مورد توجه بوده است. نخستين بار با اعزام تعداد محدودي از خواهران، كار راهنمايي زائران زن آغاز گرديد و افراد ياد شده به مجتمع هاي مسكوني زائران ايراني مراجعه مي كردند و با برگزاري جلسات سخنراني، به ارشاد بانوان مي پرداختند. با توجه به حجم زائران و شمار اندک خواهران، طرح ياد شده، در سال ٧٠ به عنوان يک طرح موفق ارزيابي نشد. پس از آن معاونت امور روحانيون موظف شد در اين باره به صورت جدي مطالعه كند و طرحي را تدوين نمايد. بر اين اساس، در سال ٧٢، نخستين آزمون سراسري از خواهران مبلغ برگزار شد. در آن طرح، پيش بيني شد خواهراني كه با روحاني يا معين كاروان مَحرم مي باشند و داراي شرايط عمومي هستند; يعني رسائل و مكاسب را خوانده و متأهّل اند و توانايي انجام وظايف محوّله را دارند و حد اقل سن آنان ٢٥ سال است، مي توانند در آزمون شركت كنند. براي همه روحانيون و معين هاي آن زمان دعوت نامه ارسال شد و

افرادي كه داراي شرايط ياد شده بودند معرفي شدند. در اين آزمون كه حدود ٣٥٠ نفر شركت كردند، شماري با عنوان معين همراه ، گزينش و اعزام شدند. اين آزمون هرچند سال يكبار، با همين شرايط تكرار شد. از مجموع اين چند آزمون، تعداد ١٣٠ نفر معين همراه زن برگزيده شدند. با توجه به اينكه اين تعداد تناسبي با حجم زائران زن نداشت، شرط محرميّت گسترش يافته وبه محرم كارگزاران حج توسعه يافت كه متأسفانه با اين وضعيت، باز هم بيش از چند نفر به اين مجموعه راه نيافتند. بر اين اساس، كميته فرهنگي بعثه مأموريت يافت تا براي اين مسأله تدبيري بينديشد كه سرانجام با مصوّبه شوراي برنامه ريزي، شرط مَحرميت ازگزينش خواهران حذف، ومدرک تحصيلي از اتمام رسائل و مكاسب به اتمام لمعتين يا داشتن ليسانس كارشناسي ارشد در رشته هاي فقه و اصول و معارف اسلامي تغيير يافت و نخستين آزمون سراسري در سال ١٣٨٢ برگزار شد. در اين آزمون ٤٧٠٠ نفر شركت كردند. جمعاً در سال جاري ١٤٥ نفر گزينش شده اند .مراحل گزينش علاوه بر آزمون علمي ـ كتبي، ارزيابي نوار سخنراني و مصاحبه حضوري بوده است. اينها همان شرايطي است كه روحانيون مَرد دارند.

مصوّبه اين بود كه اين افراد در كاروانهاي ١٦٠ نفر به بالا، كه نيمي از زائران آنها را خواهران تشكيل مي دهند، گزينش و جذب شوند.

بنابر اين، بر اساس كارهاي انجام شده، امسال در مجموع ١٤٥ خواهر مبلّغ در كاروانها به عنوان معين روحاني، مشغول به كار شدند.

براي تنظيم امور اين مبلغان و پاسخ به پرسش هاي آنان، واحدي با عنوان واحد خواهران در بعثه، با اشراف معاونت امور روحانيون تأسيس شده است.

خواهران معين، جدا از مسأله گويي براي زنان، مي توانند در همراهي زائران زن در حرم و نيز كمک به آنها براي درک بهتر مفاهيم و يا بردن آنان به داخل مسجد و توضيح اماكن مقدس مؤثر باشند. وظايف اين گروه از خواهران، در دستورالعمل هايي ويژه، درج و به آنها ارائه شده است كه عبارتند از:

*بيان احكام عمومي و ويژه بانوان

*بيان مناسک خاص بانوان

*تبيين اخلاق و معارف براي بانوان

*معرفي اماكن و بيان تاريخ اسلام

*حضور در ميقات و همراهي با زائران هنگام نيت و مُحرم شدن

*همراهي با خواهران در مسجد النبي و مسجد الحرام

*همراهي بانوان هنگام حركت از مشعر و رمي شب دهم و كنترل اعمال بانوان در پايان مناسک.

پيش از حركت كاروانها، همايش ويژه خواهران مبلّغ در قم (٨٢/٩/٦) برگزار شد كه ضمن آن معاونتهاي آموزش و پژوهش ، امور روحانيون و نماينده وليّ فقيه در امور حج و زيارت به تبيين وظايف آنان پرداختند. حجت الاسلام و المسلمين آقاي راشد يزدي، يكي از روحانيون با تجربه در امر حج، در همايش ياد شده، وجود خواهران در حج را يكي از نعمتهاي الهي دانست و گفت: در سالهاي گذشته، وقتي مي ديديم يک زن عالِم هست كه مي تواند حمد و سوره زنان را درست كند، خوشحال مي شديم، بحمدالله اكنون شاهد وجود تعداد بسياري از اين خواهر مبلّغ در كاروان هستيم كه براي ما قابل تصوّر هم نبود.

افزون بر آن، دو نفر از خواهران با سابقه اي كه پيشتر معين بوده اند، امر نظارت و ارزشيابي عملكرد خواهران مبلغ را بر عهده دارند. اين دو، رابط ميان خانمهاي معين در كاروانها و معاونت امور روحانيون هستند.

در ضمن، دو نفر ديگر از اساتيد حوزه هاي علميه خواهران، با نامهاي خانم صفاتي و راستي، ضمن حضور در مسجد النبي)صلي الله عليه وآله (و پاسخ به پرسش هاي زائران ايراني و سخنراني در هتل هاي محلّ اقامت بانوان زائر و نيز حضور در مسجد شجره براي مُحرِم كردن بانوان، در واحد خواهران بعثه مشغول به كار هستند.

تحوّلات سال جاري در گزينش و آزمون حضوري و غير حضوري

در سال جاري، به دليل وجود روحانيون واجد شرايط براي اكثريت موارد، امتحان عمومي برگزار نشد. اما به دليل نيازهاي استاني و رعايت تناسب روحاني با ويژگي هاي زباني و نژادي و بومي هر منطقه، در استانهاي سيستان و بلوچستان، بوشهر، بندرعباس،

هرمزگان، قزوين، گيلان، اردبيل، آذربايجان شرقي و غربي و اصفهان آزمون استاني برگزار شد و نيروهاي مورد نياز انتخاب گرديدند. با تأسف نيروهاي انتخاب شده، كمتر از تعداد مورد نياز بعثه هستند كه مي بايست در سال آينده اين ظرفيت تكميل شود.

طبق برنامه هر سال، امسال نيز آزمون غير حضوري براي تمام روحانيون منتخب، برگزار گرديد. برنامه اين امتحان بدين ترتيب بود كه پس از تصويب موضوعات و منابع اين آزمون در كميته فرهنگي، براي هر يک از روحانيون و معين ها، يک دوره كامل از منابع زير ارسال شد. سپس طي نامه اي، شش ماه پيش از اعزام، به روحانيون ابلاغ گرديد كه مي بايست براي شركت در امتحان حضوري، منابع ارسالي را مطالعه كنند.

منابع امتحاني سال جاري عبارت بود از:

*تحرير الوسيله امام خميني)قدس سره.(

*مناسک محشي.

*صهباي حج.

*آثار اسلامي مكه و مدينه.

*شناخت عربستان.

*الحج و العمرة في الكتاب و السنة.

*عقايد الخلافية.

*سيره نبوي، استاد مطهري

*بيانات امام خميني در باره روحانيون كاروانهاي حج.

سپس، در اوايل ماه شوال، پرسش نامه ها (پرسشهاي هر كتاب و فصولي از كتابها كه سؤالات از آنها طرح شده) همراه با فرم پاسخ نامه، براي آنان ارسال شد و مقرر گرديد تا يک هفته پيش از برگزاري هم انديشي (سمينار (عمومي روحانيون در تهران، آن را براي امور روحانيون ارسال كنند. نتايج اين امتحان، به صورت

يک کارنامه حاوي تعداد پاسخ هاي صحيح و غلط و سفيد و ريز نمرات، به روحانيون داده شد. شرط قبولي در اين
آزمون، که حاوي ١٦٠ سؤال و طبعاً ١٦٠ نمره بود، آوردن حد اقل ١٢٠ امتياز بود. از

کساني که نمره پايين تر آورده اند، درخواست خواهد شد که بار ديگر منابع را مطالعه کنند و در امتحان حضوري بعدي شرکت نمايند.

پرسش ها به چهار دسته تقسيم شده و از ميان هر دسته، سه نفر به ترتيب نمرات بالا، به عنوان نفرات اول تا سوم، جمعاً ١٢ نفر معرفي شده و لوح تقدير همراه با جوايز، توسط نماينده وليّ فقيه، در جلسه عمومي روحانيون به آنان تقديم شد.

ديدار کارگزاران حج با رهبر معظم انقلاب اسلامي

روز يکشنبه ٧ دي ماه ١٣٨٢، نماينده محترم وليّ فقيه و سرپرست حجاج ايراني به همراه رييس سازمان حج و زيارت و نيز مديران و روحانيون کاروانها، طبق معمول هر سال، به ديدار رهبر معظم انقلاب اسلامي، حضرت آيت الله خامنه اي رفتند.

در اين ديدار، که سه روز از فاجعه عظيم زلزله بم مي گذشت، ابتدا حجت الاسلام والمسلمين جناب آقاي ري شهري، نماينده وليّ فقيه و سرپرست حجاج ايراني، گزارشي از فعاليتهاي بعثه رهبري را بيان کرد و گفت : امسال با برنامه ريزي هاي انجام شده، از روحانيون فاضل و توانا بيشتر استفاده شده و براي نخستين بار، خواهران مبلّغ، همراه کاروانها اعزام خواهند شد .ايشان انجام ٤٠٠ تحقيق و پژوهش و برگزاري نمايشگاه هاي حج و برگزاري مراسم فرهنگي مختلف، را از ديگر فعاليتهاي بعثه مقام معظم رهبري ذکر کرد.

سپس آقاي زرهاني، رييس سازمان حج و زيارت، گزارش اعزام نزديک به ٩٤ هزار زائر ايراني، در قالب ٥٣٠ کاروان را ارائه کرد و افزود :سازمان حج و زيارت با بازنويسي و اصلاح سياستهاي حج و انتشار منشور حج و زيارت، تلاش خواهد کرد تا برخي مشکلات موجود در اعزام زائران براي حج تمتّع، عمره، و سفر به عتبات عاليات را برطرف و سفر زائران را تسهيل نمايد .

سپس رهبر معظم انقلاب براي بازماندگان زلزله بم دعا کرده، از دستگاه هاي اجرايي کشور و مردم خواستند تا هرچه سريعتر به کمک اهالي بم بشتابند.

حضرت آيت الله خامنه اي، پس از آن، با اشاره به اينکه اجتماع عظيم حج، جلوه يکپارچگي و وحدت امت اسلامي است، تأکيد کردند :مسلمانان بايد با بهره گيري از اين

فرصت کم نظير، قدرت و عظمت خود را به رخ معاندان و بدخواهان جهان اسلام بکشند . ايشان با تأکيد بر اينکه استفاده صحيح نکردن از نعمتهاي الهي، بهويژه نعمتهاي معنوي، موجب هدر رفتن و ضايع شدن اين نعمتها خواهد شد، فرمودند :در حالي که مراکز استکبار جهاني تمام تلاش خود را براي مقابله با ايمان، حرکت و وحدت اسلامي متمرکز کرده اند، موسم حج فرصت بزرگي براي مسلمانان است تا با استفاده از اين نعمت الهي، نيروي عظيم و معنوي خود را به ميدان بياورند و نشان دهند که قدرت امّت اسلامي بايد در محاسبات جهاني مورد محاسبه قرار گيرد .

مقام معظم رهبري، برگزاري مراسم برائت از مشرکين را در همين جهت مهم ارزيابي کردند و با تأکيد بر لزوم همراهي دولت عربستان براي برگزاري هرچه باشکوه تر اين مراسم افزودند :وحدت امت اسلامي، از

جمله مسائل مهم است كه بايد در موسم حج، از طرح هرگونه مسائل اختلاف انگيز پرهيز شود و مسلمانان با منطق قوي و علمي، متوجه حق و حقيقت و اهميت وحدت امت اسلامي شوند .

حضرت آيت الله خامنه اي همچنين با تأكيد برلزوم جلوگيري از تشريفات بيش
از حد وامور زايد در سفر حج، از ملّت ايران و نظام اسلامي، به عنوان الگوي مسلمانان ياد و خاطرنشان كردند :زائران ايراني بايدباحضوربرادرانه خود، درمجموعه هاي مسلمانان و همچنين نماز اول وقت، عملاً پايبندي ملت ايران را به ارزش هاي ديني نشان دهند .

صورت جلسه توافق ميان سازمان حج و زيارت با وزير حج عربستان

پس از حمد و ستايش پروردگار دو جهان و درود و سلام بر اشرف پيامبران حضرت محمد)صلي الله عليه وآله (، بر اساس نظر دولت عربستان سعودي (به شماره ٥/ب/١١١١٧ مورخ ١٤٢١/٩/٢ هـ . ق.) مبني بر موافقت با ورود هيأتهاي حج تمتّع جهت مذاكره با طرف هاي ذيربط سعودي، در مورد اقدامات و تدابير مربوط به حجاج خود، جلسه مذاكرات اصلي در روز سه شنبه مورخ ١٤٢٤/٧/١٢ هـ . ق. (مصادف با ٢٠٠٣/٦/٩ م) در دفتر وزير حج عربستان سعودي برگزار گرديد و طي آن، تدابير و نيازمندي هاي حجاج جمهوري اسلامي ايران در موسم حجّ ١٤٢٤، مورد بحث و بررسي قرار گرفت.

شركت كنندگان در جلسه:

الف: اعضاي هيأت حج جمهوري اسلامي ايران

. 1سيد احمد زرهاني، معاون وزير فرهنگ و ارشاد اسلامي و رياست سازمان حج و زيارت ايران ـ رييس هيأت.

. 2علي اصغر خاجي، سفير ج.ا.ا در رياض.

. 3محمد شريف مهدوي، سركنسول ج.ا.ا در جدّه.

. 4محسن شيرازي، مشاور رييس هيأت.

. 5مصطفي خاكسار قهرودي، رييس دفتر نمايندگي حج و زيارت در عربستان.

. 6حسين ضيايي، رييس هيأت پزشكي حج.

. 7محسن صراف زاده، مدير كل هواپيمايي سعودي.

. 8محمدعلي آذرشب، مترجم و مسؤول روابط عمومي.

ب : طرف سعودي

. 1ايادبن امين مدني، وزير حج.

. 2حاتم حسن قاضي، معاون وزير حج.

. 3سهل بن عبدالله الصبان، جانشين معاونت در امور پروژه و مشاعر.

. 4محمدبن صالح الربيعي، مشاور وزير حج.

. 5طلال بن سليمان كتبي، نماينده وزارت امور خارجه.

. 6عبدالفتاح بن عبدالشكور فدا، مدير كلّ شعبه وزارت حج در مكه مكرمه.

. 7حسن بن حامد البكري، مدير كلّ شعبه وزارت حج در مدينه

. 8فيصل بن عبدالعزيز البهيجان، جانشين مدير كلّ دفتر وزارتي.

. 9فيصل بن محسن العامودي، جانشين مدير شعبه وزارت حج در استان جدّه.

. 10حسن بن عبدالله بسطحي، مدير اداره امور بعثه هاي حج.

. 11نبيل بن مكي حدادي، هماهنگ كننده امور بعثه حج ايران.

طرفين بر رعايت اصول و مواد زير در موسم حجّ ١٤٢٤ هـ .ق. توافق كردند:

يكم : در راستاي تحقّق منوّيات والاي خادم الحرمين شريفين در بذل توجه و رسيدگي به امور حجاج بيت الله الحرام و زوّار مسجد شريف نبوي)صلي الله عليه وآله (كه برخاسته از اهميت مذهبي حج نزد ساير مسلمانان جهان به عنوان يكي از اركان مهم اسلام است و در راستاي عنايت رياست محترم جمهوري اسلامي ايران، نسبت به رسيدگي به امور حجاج ايران، طرفين بر اهميت دستيابي به توافق قبلي، در مورد تدابير و اقدامات لازم در موسم حج، زمينه سازي ورود حجاج، تأمين نيازمندي هايشان و ارتقاي كيفيت خدمات ارائه شده به آنها تأكيد كردند.

دوم : طرف ايراني موافقت كامل خود را با دستورالعمل هاي اجرايي حج و مقررات صادره از مراجع ذي صلاح سعودي در اين مورد و توافقنامه هاي قبلي منعقده فيمابين، ابراز داشت.

سوم : كليه خدمات، كه مؤسسات ذيربط (وكلاء مطوّفين، ادلاء و نقابة السيارات) برعهده گرفته اند تا بر اساس مندرجات دستورالعمل اجرايي حج و توافقنامه هايي كه در چارچوب اين صورتجلسه با طرف ايراني منعقد مي سازد، از بدو ورود حجاج ايراني به عربستان تا بازگشت آنها در پايان مراسم حج، به آنها ارائه كنند، مشمول مفاد اين صورتجلسه مي باشد.

چهارم : تداوم اجراي مصوّبات وزراي خارجه كشورهاي عضو سازمان كنفرانس اسلامي، در سال ١٩٨٧، در خصوص سهميه بندي حجاج بر اساس هزار زائر به ازاي هر يک ميليون نفر از جمعيت كشورهاي مورد نظر) يک در هزار) تأكيد شد; زيرا با توجه به محدوديت مساحت شرعي مشاعر مقدس و به خصوص منا، پذيرش توده هاي انبوه حجاج بيت الله الحرام، بدون ساماندهي و رعايت سهميه بندي موضوع مصوّبه فوق الذكر، امكان پذير نيست و با توجه به اظهارات طرف ايراني، سهميه حجاج ايران در موسم حج ١٤٢٤ هـ . ق. به ميزان 86000 نفر تعيين مي گردد.

با توجه به درخواست طرف ايراني در خصوص افزايش سهميه حجاج ايران در موسم حج سال ١٤٢٤ هـ .ق. به ميزان ٥٠٠٠ (پنج هزار) زائر تا رسيدن به سقف 91000 زائر، طرف سعودي اعلام كرد كه در چارچوب برآورد تعداد كلّي حجاج در موسم حج

مذكور، نتيجه به طرف ايراني منعكس خواهد شد. همچنين توافق شد كه سهميه حجاج عراقي و افغاني مقيم ايران، به ميزان ٢٠٠٠ نفر براي هر يک از اين كشورها تعيين و تعداد ٢٠٠ نفر عوامل خدماتي ايراني براي آنان در نظر گرفته شود.

پنجم : تعداد اعضاي بعثه حج ايران; اعم از بعثه اداري و پزشكي كه همراه حجاج ايراني اعزام مي شوند، حداكثر ۲۵۸۰ نفر خواهد بود كه براي تعداد ۲۰ نفر از آنها به انتخاب بعثه، روادید مكرر) كثيرالمسافره) صادر خواهد شد. بديهي است اين بعثه به صورت ساختار واحدي عمل مي كند و در خدمت تمام اقشار حجاج ايراني خواهد بود. اعضاي بعثه از پرداخت هزينه هاي مؤسسات اهليه معاف خواهند شد، مشروط بر اينكه عبارت عضو بعثه در روادید صادره براي آنها قيد شود; (زيرا آنان مناسک حج را به جا نمي آورند)، و هيچ گونه خيمه اي در منا و عرفات به آنها اختصاص نخواهد يافت و تحت پوشش خدمات حمل و نقل و غيره قرار نخواهند گرفت و وظيفه آنها در مشاعر مقدسه، خدمت به حجاج خود خواهد بود.

تعداد ۲۷۸۰ قطعه برچسب رسمي، ويژه اعضاي بعثه حجاج ايران و عوامل خدماتي همراه كاروانهاي حجاج عراقي و افغاني (موضوع ماده چهارم و پنجم (اين توافقنامه تحويل هيأت حج ايران داده شد تا بر گذرنامه اعضاي بعثه، قبل از عزيمت به عربستان سعودي الصاق شود. بعثه حج ايران بايد كارت شناسايي رسمي عكس دار براي اعضاي خود صادر نمايد و آن را به مهر مرجع مسؤول امور حج و مهر كنسولگري سعودي ممهور سازد و نوع مأموريت فرد مورد نظر را در آن مشخص كند.

ششم : تدابير مربوط به ورود و خروج (رفت و برگشت) حجاج ايراني:

. 1ورود و خروج حجاج ايراني از طريق فرودگاه ملک عبدالعزيز جدّه و فرودگاه محمدبن عبدالعزيز مدينه منوره صورت خواهد گرفت.

. 2حجاج ايراني، كه در خصوص ورود و خروج آنها از مرز هوايي توافق به عمل مي آيد، توسط شركت هواپيمايي جمهوري اسلامي ايران و يا ديگر شركت هواپيمايي، داراي مجوّز بين المللي اعزام خواهند شد. پروازهاي حج، از يكم ذي قعده تا پايان روز چهارم ذي حجه ١٤٢٤ هـ .ق. (مصادف با ٢٤ دسامبر ٢٠٠٣م تا ٢٦ ژانويه ٢٠٠٤م) به صورت منظم و برنامه اي انجام خواهد شد. اما پروازهاي برگشت حجاج از سيزده

ذي حجه ١٤٢٤ هـ .ق. الي دهم محرم ١٤٢٥ هـ .ق. ادامه خواهد داشت و طرف ايراني برنامه مفصل پروازهاي حج خود را با ذكر شماره و تاريخ ورود يا خروج پرواز و نام شركت هواپيمايي به تأييد سازمان هواپيمايي كشوري عربستان سعودي برساند و حداكثر تا ١٤٢٤/٨/٢٩ هـ .ق. مصادف با ٢٥ اكتبر ٢٠٠٣ ميلادي به وزارت حج سعودي ارسال نمايد و بايد بليت هاي برگشت حجاج نيز داراي تاريخ و شماره پرواز باشد.

. 3پايان روز بيست و پنجم ذي قعده، آخرين مهلت اعزام حجاج از مكه و جدّه به مدينه منوره قبل از موسم حج مي باشد.

. 4طرف ايراني بر اساس تعداد نهايي حجاج، برنامه پروازي خود را در دو مرحله (رفت و برگشت)، حداكثر تا آخر شعبان سال جاري به وزارت حج ابلاغ مي كند تا وزارت حج بتواند مراجع ذي صلاح را در اين خصوص آگاه نمايد.

هفتم : توافق گرديد رييس هيأت ايراني، كميته اي از افراد مورد نظر تشكيل دهد و كتباً اختيارات كامل به آنها تفويض نمايد تا با مسؤولان نقابه سيّارات در مكه معظمه ملاقات و در خصوص انعقاد توافقنامه صريح و روشن در مورد نيازمندي هاي حمل و نقل حجاج ايراني در مسيرهاي بين شهري مكه، مدينه، جدّه و مشاعر، از لحاظ تعداد آنها و اتوبوس هاي مورد نظر و بر اساس نظام ردّ واحد (يكسره) و همچنين در مورد حجاجي كه به طور مستقيم با هواپيما عازم مدينه منوره مي شوند، به چگونگي انتقال آنها از فرودگاه به محلّ سكونتشان و به عكس اشاره شود.

هرگونه قرارداد و توافقي در مورد انتقال درون شهري حجاج در مكه مكرمه و مدينه منوره بايد با اطلاع و نظارت نقابه سيّارات باشد و بعثه حج ايران ملزم است كليه بندهاي مندرج در توافقنامه منعقده مزبور و آنچه را كه بايد بابت مسيرهاي مشاعر مقدسه و هزينه هاي حمل بار مازاد حجاج به نقابه سيّارات پرداخت شود، رعايت كند.

هشتم : توافق گرديد تعداد حجاج مندرج در اين صورت جلسه مطابق تعداد مورد توافق در قرار دادِ حمل و نقل منعقده ميان هيأت حج ايران و نقابه سيّارات منظور گردد و در صورت بروز هرگونه مغايرتي، وزارت حج سعودي رقم پايين تر را در تعيين مساحت خيمه هاي حجاج ايراني در منا و عرفات مدّ نظر قرار خواهند داد.

نهم : چنانچه بعثه هاي حج مايل به استفاده از خودروهاي خصوصي و يا خدماتي

خود در انجام مأموريتها و مسؤوليتها در عربستان سعودي طي موسم حج باشند، بايد ضوابط مربوط را رعايت نمايند.

از جمله در مورد خودروهاي حمل و نقل بزرگ.

طبق بند ٦ توافقنامه، دوره زماني پيش بيني شده براي اعزام و بازگشت حجاج ايراني به قرار زير است:

رفت :شروع 17) 19/10/82 : ذي قعده (پايان 4) 6/11/82 : ذي حجه(

برگشت :شروع 15) 17/11/82 : ذي حجه (پايان 3) 4/12/82 :محرم(

بايد تعداد و نوع خودروهاي اجاره اي از داخل عربستان سعودي، به وزارت حج ابلاغ گردد و قوانين، مقررات و آيين نامه هاي مربوط به طرز استفاده و به كارگيري هر يک از گروه هاي خودرويي مزبور، رعايت شود. همچنين برحسب نشان (و آرم) بعثه بر شيشه هاي عقب و جلو خودروهاي مورد استفاده در مناطق حج; اعم از استيجاري يا ملكي، الصاق گردد.

پايبندي به مقرّرات استفاده از خودروها در جابه جايي حجاج و يا در خدمات رساني به آنها (از جمله عدم استفاده از هرگونه اتوبوس، مگر پس از ثبت آن در اداره راهنمايي و رانندگي و دريافت مجوّز لازم براي مشاركت در عمليات حمل و نقل حجاج) ضروري است و اما براي خودروهاي خدمات رساني كه در مشاعر مقدسه مورد استفاده قرار مي گيرد، بايد تصريح (مجوز) خدمات رساني در مشاعر مقدسه دريافت گردد.

دهم : اعزام حجاج ايراني براي اداي فريضه حج بايد از طريق بعثه رسمي حج و تحت پوشش آن و يا از طريق آژانس ها و شركتهاي گردشگري و يا جمعيتهاي خيريه كه از مراجع ذيربط در جمهوري اسلامي ايران مجازند و بر اساس مفاد ماده چهارم اين صورتجلسه و با رعايت و شروط مقررات ساماندهي حجاج فرادا مصوّب وزارت حج (سعودي) دراين خصوص صورت گيرد كه مقرّرات خاص خود را دارد.

يازدهم : امّا در مورد آن دسته از حجاج متقاضي خدمات ويژه و متمايز، وزارت حج سعودي هيچ گونه ضرري از ارائه خدمات متمايز به حجاج متناسب با تمايلاتشان نمي بيند. مشروط به اينكه به ضرر ساير حجاج تمام نشود و توسط مؤسسات مطوّفين و

ادلاّء به عنوان تنها مرجع خدمات رساني به حجاج منعقد و يا تدابيري جهت انجام هرگونه اقدامي براي آنها خارج از چارچوب مؤسّسات فوق الذكر اتخاذ نمايد.

دوازدهم : طرف ايراني پايبندي خود را به موارد زير اعلام مي دارد:

. 1الف) در عمل به مفاد آيه شريفه... " :فَلا رَفَثَ وَ لا فُسُوقَ وَ لا جِدالَ فِي الْحَجِّ (1) " ...تمامي فعّاليتهاي تبليغاتي، اعلاميه ها و جزوات داراي اهداف سياسي و مذهبي از جمله برگزاري جلسات، گردهمايي ها،

راهپيمايي ها و موارد مشابه به هر انگيزه اي كه باشد و توزيع اعلاميه، عكس، پرچم و كتاب و موارد مشابه، تحت هر عنوان و دليل كه صورت گيرد، ممنوع است.

طرف سعودي، بر لزوم پايبندي به روح و مفهوم آيه شريفه فوق الذكر و بر ضرورت همكاري فعال در اين خصوص و پرهيز از هر آنچه كه جوّ همكاري فيما بين و برخورد براي تحقق اين اصل اساسي را بر هم زند، تأكيد كرد.

طرف ايراني، ضمن اطلاع از مضمون اين فقره، اعتراض خود را نسبت به آن ابراز داشت و تأكيد نمود برپايي مراسم برائت از مشركين همان گونه كه در آيات قرآن كريم و سنت شريف نبوي)صلي الله عليه وآله (آمده است، يک وظيفه و تكليف لازم الاجرا و از اجزاي اصلي و قطعي حج ما مي باشد و ما ملزم به انجام و برپايي آن طبق فتواي وليّ امر خود هستيم و از طرف سعودي توقع داريم در انجام اين فريضه در تاريخ ششم ذي حجه مقابل ساختمان بعثه حج ايران و يا در چادرهاي محل استقرار حجاج ايراني در منا و عرفات با ما همكاري نمايند. بديهي است كه بعثه حج ايران اين مراسم را با نظم و انسجام كامل و با رعايت جنبه ها و اصول امنيتي برگزار خواهد كرد .

طرف سعودي، ضمن تأكيد بر مطالب مندرج در آغاز اين فقره، عنوان كرد كه به هيچوجه امكان برپايي اين مراسم وجود ندارد. طرف ايراني ضمن اطلاع از اين موضوع، اعتراض خود را اعلام نمود.

طرف سعودي مجدداً به طور صريح و روشن به لزوم پايبندي به اين موارد تأكيد نمود.

. 1بقره : ١٩٧

ب) در خصوص نشريه زائر، كه بعثه حج ايران براي حجاج خود ـ و نه ديگران ـ منتشر مي كند، بعثه حج ايران، همانگونه كه در نامه رييس خود به شماره ٣/١٩٤ مورخ ٢٠٠٠/٣/٢ م منضمّ به نامه سفير جمهوري اسلامي ايران در عربستان، به شماره ٤١٧٠ ـ ١٢٣٥ مورخ ١٤٢٠/١١/٢٩ هـ .ق. خطاب به وزير حج سعودي عنوان شده است، پايبندي كامل خود را به چارچوبها و معيارهاي حاكم بر ماهيت موضوعات مندرج در نشريه مزبور و توافقات به عمل آمده در اين خصوص، در صورت جلسات سالهاي ١٤٢٢، ١٤٢١ و ١٤٢٣ اعلام داشت.

. 2كليه كاركنان و دست اندركاران امور حج، آژانس ها و شركتهاي جهانگردي و جمعيتهاي خيريه در خصوص لزوم آگاه ساختن، هشدار دادن و بر حذر داشتن حجاج اعزامي به عربستان سعودي، نسبت به عواقب حمل و نگهداري و يا هرگونه اشياي ممنوعه توجيه شوند; زيرا مجازات بازدارنده اي در انتظار كساني خواهد بود كه مواد مخدر و يا هرگونه مواد ممنوعه همراه داشته باشند و مقرّرات جاري عربستان بدون هرگونه چشم پوشي و يا تسامحي در مورد آنان اعمال خواهد شد.

. 3برگزاري دعاي كميل در مدينه منوره توسط حجاج ايراني به نحو زير انجام گيرد:

الف) دعا پس از بستن مسجد شريف نبوي)صلي الله عليه وآله (قرائت شود.

ب) مدت آن از يک ساعت تجاوز نكند.

ج) شركت كنندگان بايد نظم و آرامش را هنگام ورود و خروج از محل برگزاري مراسم و هنگام قرائت دعا رعايت نمايند.

د) عزيمت حجاج به محل قرائت دعا در قالب گروه هاي كوچک صورت گيرد.

.4اما در مورد كتب همراه حجاج ايراني هنگام ورود به عربستان سعودي براي اداي مناسک تأكيد مي گردد، فقط كتب ادعيه مجاز بوده و ورود كتاب هايي كه ارتباطي به حج ندارد، مجاز نيست. طرف سعودي بر لزوم محدود شدن استفاده از اين كتابها به حجاج ايراني و عدم تجاوز تعداد آنها از حدّ نيازهاي ضروري و فردي حجاج، تأكيد كرد.

طرف ايراني بايد نمونه هايي از كتب ادعيه همراه حجاج در موسم حج ١٤٢٤ هـ .ق .

را به طرف سعودي ارائه كند تا طرف سعودي به نوبه خود، آنها را به وزارت تبليغات ارسال نمايد تا پس از بررسي و مطالعه عناوين كتب مجاز به طرف ايراني اعلام شود.

. 5بعثه مي تواند فقط دو مقرّ داشته باشد; يكي براي بعثه اداري و ديگري براي هيأت پزشكي و برافراشتن پرچم ايران فقط برفراز اين دو مقر مجاز است و مقرّ ديگري جز آنچه گفته شد، مجاز نيست.

. 6بعثه حج ايران فقط بايد به حجاج ايراني و (نه ديگران) خدمت كند.

. 7بعثه هاي حج، ملزم به رعايت دستورالعمل هاي اعزام حجاج به مدينه منوره هستند; زيرا كساني كه قبل از حج مدينه را زيارت كرده اند، اجازه ندارند بعد از موسم حج، بار ديگر به اين شهر بازگردند. اما كاركناني كه با توجه به نياز بعثه لازم است پس از اداي مناسک حج يا براي خدمت به حجاج، مجدداً به مدينه منوره برگردند، طرف سعودي براي آنها استثنا قائل شده، مشروط به اينكه تعداد آنها از ١٠٠٠ نفر تجاوز نكند و از خدمتگزاران حجاج باشند و بعثه حج حد اكثر تا پايان ذي القعده ١٤٢٤ هـ . ق. اسامي و مشخصات آنان را براي وزارت حج سعودي بفرستد تا مؤسسه مطوّفين حجاج ايران طبق روال سالهاي گذشته، مجوّز (تصريح) لازم را براي آنها ارسال نمايد.

. 8هيچ گونه تدابيري جهت اداي مناسک حج براي حجاج از تابعيتهاي ديگر و يا اتباع ايراني مقيم عربستان سعودي اتخاذ نكند.

. 9مؤسسات مطوّفين و ادلاّء به تنهايي مسؤوليت هماهنگي با بعثه هاي حج جهت نصب تابلوي راهنما به تعداد كافي براي دلالت حجاج به محل اقامتشان بر عهده دارند.

. 10در صورت تمايل بعثه حج به تماس با وزارتخانه ها و ادارات رسمي سعودي، بايد از قبل با وزارت حجّ سعودي، كه مرجع رسمي رسيدگي به امور بعثه هاي حج و ارائه تسهيلات لازم به آنها مي باشد، هماهنگي لازم به عمل آيد.

سيزدهم : تأكيد شد كه مسكن حجاج محور اصلي خدمات بعثه حج ايران به حجاج خود مي باشد و بايد مقرّرات مسكن حجاج مندرج در دستورالعمل اجرايي حج را كه جهت تأمين آسايش حجاج هنگام اقامت در مكّه مكرمه و مدينه منوره تصويب و صادر شده، رعايت نمايد و هماهنگي لازم را با مؤسّسات مطوّفين و ادلاّء به عمل آورد.

در اجاره مسكن مورد نياز حجاج بايد براي هر نفر ٣ متر مربع در مكّه مكرمه و ٤

متر مربع در مدينه منوره در نظر گرفته شود و ميزان مسكن مورد نياز كليه حجاج به تعداد مندرج در ماده چهارم اين صورتجلسه اجاره گردد و هيچگاه تعداد حجاج هر ساختمان، از ظرفيت مجاز آن تجاوز نكند و مسكن استيجاري داراي تصريح (مجوز) اجاره در حج باشد و نمايندگان بعثه، هنگام اسكان حجاج در منازل استيجاري و در مواقع ضروري در محل حضور داشته باشند و همچنين به اطلاع بعثه رسيد كه از موسم حج

(١٤٢٣ هـ . ق.) اجاره مسكن حجاج بايد با اطلاع و مشاركت مؤسسات مطوّفين و ادلاّء صورت گيرد و در كليه ساختمانهاي محلّ سكونت حجاج، به تعداد ساكنين آنها تخت خواب در نظر گرفته شود.

چهاردهم : بعثه حجّ ايران موظف است قراردادهاي اجاره مسكن حجاج خود را به تأييد و گواهي مراجع ذيصلاح در عربستان سعودي برساند. موقعيت و نشاني آنها را اطلاع دهد و معادل ١٥ %اجاره بهاي هر قرار داد را به مؤسّسه ذيربط مطوّفين و ادلاّء پرداخت نمايد تا آنها بتوانند در صورت عدم پايبندي و يا اخلال مالک و يا موجر ساختمان به تعهّدات خود (مندرج در قرار داد) نسبت به رفع نقايص با استفاده از مبلغ فوق اقدام و آسايش و حقوق حجاج را تأمين نمايند و وظايف خود را در خدمت به حجاج، به نحو احسن انجام دهند و همچنين بعثه حج، بايد در قرارداد اجاره مسكن، با مؤجرين شرط كند كه ساختمانهاي مورد نظر را به صندوق امانات جهت حفظ و نگهداري اموال و اشياي گران بهاي حجاج مجهز نمايند و به حجاج توصيه كند كه اموال و اشياي گران بهاي خود را از بيم مفقود شدن و يا سرقت به همراه نبرند.

پانزدهم : طرف سعودي در مورد اسكان حجاج در مشاعر مقدسه، به طرف ايراني تأكيد كرد بايد حجّاج خود را توجيه نمايد كه با توجه به محدوديت مساحت مشعر و منا، در مقايسه با تعداد حجاج، تعدادي از آنان در فاز (گام) سوم خيمه هاي حديد، واقع در منطقه مشعر مزدلفه اسكان داده خواهند شد و وسيله نقليه عمومي براي انتقال اين گروه از حجاج در مسير چادرهاي خود به منطقه جمرات فراهم خواهد شد. بعثه متعهّد مي گردد در خصوص اعزام حجاج خود به پل جمرات طبق جدول زمان بندي معيني كه با هماهنگي مرجع ذيربط در وزارت حج تنظيم مي گردد، همكاري نمايد تا تردّد حجاج به منطقه پل جمرات از بدو روز دهم تا پايان روز دوازدهم ذي حجه، جهت جلوگيري از

ازدحام، تنظيم و ساماندهي شود.

طرف ايراني اعلام كرد كه علما و روحانيون ايران بر عدم جواز بيتوته حجاج در خارج از منا اتفاق نظريه دارند.

شانزدهم : با توجه به اهميت مايه كوبي درتأمين سلامتي ميهمانان خانه خدا در مراسم حج ١٤٢٤ هـ . ق. انجام مايه كوبي هاي زير الزامي و شرط اساسي صدور روايد مي باشد:

. 1كليه حجاج موظف اند گواهينامه معتبر انجام مايه كوبي مننژيت (١٣٥ (ACYW را ارائه كنند كه نشان دهد مايه كوبي حداقل ١٠ روز و حداكثر سه سال قبل از ورود به عربستان سعودي انجام شده و مقامات بهداشتي كشور مبدأ، از انجام مايه كوبي به روش زير را تأييد كرده باشند:

الف . مايه كوبي افراد بالغ و كودكان ٢ سال به بالا، واكسن چهارگانه (١٣٥ (ACYW انجام شود.

. 2وزارت بهداشت پادشاهي عربي سعودي، به بعثه هاي پزشكي حج توصيه مي كند قبل از بازگشت حجاج خود از مناطق حج به كشورهايشان، براي آنها درمان پيش گيرانه با داروهاي سيپرو فلوكساكسين يا ريفامبين تجويز نمايند تا معدل محل ميكرب بين آنها را كاهش دهند و در نتيجه از انتقال بيماري به اطرافيان خود، هنگام بازگشت به كشورشان جلوگيري به عمل آورند.

. 3از كشورهاي مبدأ اعزام حجاج در خواست مي گردد واكسن آنفولانزا) به طور اختياري) قبل از اعزام به عربستان جهت اداي مناسک حج، به حجاج خود تزريق نمايند. به خصوص براي افرادي كه بيشتر از سايرين در معرض ابتلا به اين بيماري هستند; مانند افراد مسن، مبتلايان به بيماري هاي مزمن تنفسي، ديابتي ها، بيماران كليوي، كبدي و قلبي.

. 4كليه حجاج اعزامي از خارج عربستان تابع مقرّرات و آيين نامه هاي بين المللي بهداشت در خصوص بيماري هاي واگيردار هستند; از جمله قرنطينه كردن افراد مظنون به بيماري و كنترل بهداشتي همراهان آنان.

هفدهم : بعثه حج موظف است با همكاري وزارت حج و مؤسسات مطوفين و ادلاء و ساير مراجع ذيربط در عربستان سعودي، طبق روال زير نسبت به پي گيري امور حجاج

متوفّاي خود، كه به مرگ طبيعي در گذشته اند، اقدام نمايد.

. 1بعثه حج يا كنسولگري بايد شماره فاكس ويژه اي براي اين گونه موارد معرفي كند تا بيمارستانهاي دولتي بتوانند در مورد دفن فوتي ها، به طور مستقيم با آنها تماس بگيرند و موافقت آنها را دريافت نمايند.

. 2ضرورت دارد نماينده كنسولگري و نماينده بعثه حج با اختيارات كافي از كشور متبوعه، جهت مراجعه به بيمارستانها و درمانگاه هاي دولتي عربستان و پي گيري امور حجاج متوفاي خود حضور داشته باشند و علاوه بر امور فوت شدگان، نسبت به ترخيص بيماران خود پس از بهبودي اقدام نمايند. در ضمن تأكيد مي گردد تعدادي از اعضاي بعثه جهت انجام اين وظيفه، در پايان مراسم حج و تا خروج كليه حجاج خود، در عربستان بمانند.

هجدهم : اما در مورد بر پايي و راه اندازي بيمارستانها و درمانگاه هاي هيأت پزشكي حج، بايد بعثه مجوز لازم را از وزارت بهداشت عربستان كسب و مقرّرات مربوط را رعايت نمايد. در ضمن مدت فعاليت اين مراكز از ۱۱/۱/ ۸۳ لغايت ۸۳/۱/۱۵ خواهد بود و مجوّز فعاليت آنها مختص شهرهاي مكه معظمه و مدينه منوره و خدمات رساني به حجاج ايراني مي باشد و در صورت تخلّف بعثه هاي پزشكي از مقررات جاري، وزارت بهداشت تدابير و اقدامات متقضي را در مورد بعثه متخلّف اتخاذ خواهد كرد.

نوزدهم : جهت رعايت سلامت و بهداشت حجاج بيت الله الحرام، بعثه حجّ ايران موظف است موارد زير را در رابطه با تغذيه حجاج خود رعايت نمايد:

الف . از انعقاد هرگونه قرار داد تغذيه و يا تهيه مواد غذايي (مگر با مؤسسات و شركتهاي سعودي مجاز و واجد شرايط بهداشتي و با هماهنگي شهرداري هاي مكه معظمه، مدينه منوره و جدّه) خودداري شود و بعثه موظف است رونوشت قراردادهاي منعقده در اين خصوص را قبل از ورود حجاج خود به وقت كافي در اختيار مؤسسه مطوّفين قرار دهد.

ب . دست اندركاران تهيّه، پخت و سرو غذا، بايد مورد معاينات پزشكي قرارگيرند و گواهي نامه انجام معاينات پزشكي را از شهرداري دريافت نمايند.

ج . بعثه ها متعهّد مي گردند در صورت اقدام جهت تهيّه وعده هاي غذايي براي حجاج خود، نسبت به دريافت گواهينامه بهداشتي از شهرداري هاي مكه مكرمه يا مدينه منوره براي كاركنان آشپزخانه و رستوران تابعه يا طرف قرار داد، اقدام نمايند تا از عدم ابتلاي آنها به هرگونه ميكروب يا بيماري واگيردار اطمينان حاصل شود و بايد اين كار با مسؤوليت و نظارت بعثه انجام شود و در صورت تخلّف از موارد فوق، مسؤوليت عملكرد غير بهداشتي اين گونه مراكز بر عهده بعثه خواهد بود.

بيستم : وزارت حج از تمام بعثه هاي حج توقع دارد حجاج خود را در خصوص اماكن كشتارگاه ها و چگونگي تهيّه و ذبح قرباني در منا راهنمايي و ارشاد نمايند; زيرا شرع اطهر، هيچ گونه ويژگي براي ذبح در مجرالكبش كه گاهي برخي از حجاج در آن ذبح مي كنند، قائل نشده است و از بعثه هاي حج دعوت مي شود در زمينه تماس و مذاكره با بانك اسلامي توسعه در مورد تسهيلات قرباني كه بانك به حجاج ارائه مي كند، با مؤسسه مطوّفين همكاري نمايند; زيرا پروژه بهره برداري از گوشت قرباني براي بسياري از كشورهاي اسلامي مفيد است و همچنين توافق گرديد كه ذبح گوسفندهاي ويژه حجاج ايراني، ظرف ۲ روز صورت گيرد كه جدول زمان بندي آن توسط كارشناسان طرفين تهيّه و تنظيم خواهد شد.

بيست و يكم : در صورت استفاده بعثه از كارگران مقيم عربستان، بايد از طريق مؤسسه مطوّفين متبوع در مكه معظمه و مؤسسه ادلاء در مدينه منوره اقدام شود و براي كارگران مزبور كارت شناسايي با درج مشخصات فردي، شماره گذرنامه و مجوّز اقامت صادر و به تأييد و گواهي مؤسسه ذيربط برسد و فهرست مشخصات كارگران مزبور در اختيار شعبه وزارت حج در مكه مكرمه و مدينه منوره قرار گيرد.

بيست و دوم : وزارت حج از بعثه ها در خواست مي كند با توجه به اهميت فوق العاده موضوع، حجاج خود را به استفاده از دستبندهاي فلزي حاوي مشخصات زائر و اطلاعات پزشكي مورد نياز تشويق نمايند.

سطح زير بناي محل اسكان زائران در سال ۸۲ به قرار زير است:

-در مكه مكرمه براي هر نفر ۳ متر مربع

-در مدينه منوره براي هر نفر ٤ متر مربع

بيست و سوم:

. 1پايبندي به مقرّرات ممنوعيت ورود مواد غذايي غير مجاز توسط حجاج، طبق فهرست مصوّب مراجع ذي صلاح سعودي.

. 2عمل به بخشنامه هاي وزارت بازرگاني به شماره هاي: ٢١/٦/٢٤٦، 2/3/1408 هـ . ق. و ٢١/٦/٢٧٤، ١٤٠٨/٤/١١ هـ . ق. و ١٩/١١٨٣، 15/7/1410 هـ . ق.

. 3در مورد ورود مواد غذايي داراي جنبه تجاري.

بيست و چهارم : مكتب الوكلاي خدمات، استقبال از حجاج در مبادي ورودي زميني، دريايي و هوايي را ارائه و هزينه خدمات مؤسسات مختلف و كرايه حمل و نقل را طبق مفاد دستور العمل اجرايي حج دريافت خواهد كرد. البته حجاج متوقّا و بيمار كه موفق به اداي مناسک حج نشده اند، از پرداخت هزينه هاي مزبور مستثني هستند.

بيست و پنجم : طرف ايراني مجدداً اطلاع و موافقت خود را در خصوص غير قابل استرداد بودن هزينه بليت حمل و نقل در مشاعر مقدسه، مورد تأكيد قرار داد.

بيست و ششم : وزارت حج تأكيد دارد كه بعثه حج ايران در انعقاد قراردادهاي تفصيلي با مؤسسات اهليه ذيربط (مطوّفين در مكه، ادلاء در مدينه و وكلاء در جدّه) و نقابه سيّارات در خصوص ارائه خدمات لازم به حجاج خود، مندرجات اين توافقنامه (صورتجلسه) را رعايت نمايد:

طرف ايراني طرف سعودي

سيداحمد زرهاني ايادبن امين مدني
رييس سازمان حج و زيارت وزير حج
جمهوري اسلامي ايران عربستان سعودي

همايش روحانيون كاروانها

نخستين سخنران همايش روحانيون كاروانها در عصر روز شنبه، ششم دي ماه، نماينده وليّ فقيه در امور حج و زيارت بود. ايشان در اين سخنراني، با تأكيد بر رعايت حجاب برتر از سوي زائران زن ايراني گفت: از ثبت نام خواهراني كه خود را ملزم به

رعايت حجاب برتر نكنند، در مناسک حج; اعم از واجب يا عمره جلوگيري خواهد شد.

وي گفت: سيگار كشيدن، رعايت نكردن نظم، سر و صدا و برخي از تخلّفات رفتاري، مسائلي است كه روحانيون و مديران كاروانها بايد با دقت نظر و ارشاد لازم، مانع از بروز آنها شوند. وي افزود: بر اساس نظرسنجي سال گذشته، ٩٤ درصد از زائران، مهم ترين خواسته خود را از خداوند سلامتي و خشنودي امام زمان)عليه السلام (عنوان كرده اند.

بخشي از گزارش فعاليتهاي امور روحانيون پيش از ايام حج گذشت، مقداري نيز به تفصيل خواهد آمد. به همين دليل در اينجا از ارائه آن صرف نظر مي كنيم) .تصوير ١(

همايش مديران كاروانها در ششم و هفتم دي ماه

پيش از اعزام كاروانها به حج، همايش مديران كاروانها در روزهاي ٦ و ٧ دي ماه، در تهران برگزار شد. در اين همايش بعد از تلاوت قرآن، ابتدا آقاي زرهاني به سخنراني پرداخته، گفت:

مدير كاوران مغز متفكر كاروان است، معتمد مردم و دولت است و طبعاً چنين فردي رسالتي سنگين بر دوش دارد و بار امانتي سنگين را بايد بكشد. اين خوشبختي را داريم كه مديران ما از افراد مجرّب هستند كه مي توانند در مسيري كه امام راحل و رهبري تعيين كرده اند، حركت كنند. موفّقيت ساير عناصر در كاروان، منوط به نگرش و همياري مديران است. موفقيت روحاني كاروان هم در گرو اين همكاري است. موفقيت پزشک و خدمه كاروان هم به همين صورت، به مديريت مدير بستگي دارد. همكاري آنها مي تواند يک جمع كاري كارآمد را فراهم كند.

امسال بر اساس ارزيابي هاي سال گذشته و انتقاداتي كه بوده، تغييراتي در امور اجرايي; از جمله وضع آشپزخانه پيش آمده است. توصيه ها و دستورات وزارت حج عربستان نيز سبب برخي از تغييرات شده است; از جمله آنكه در هيچ يک از هتل ها امكان پخت و پز وجود ندارد. سال گذشته تمامي زائران مدينه كه در منطقه مركزي بودند، از دو آشپزخانه متمركز استفاده مي كردند كه البته اشكالاتي در خدمت رساني بود. در مكه اين اقدام براي ده هزار زائر بود .جمعي از مديران از اينكه مسؤوليتي از

دوش آنها برداشته شده راضي بودند، اما برخي علاقمند بودند كه كار آشپزخانه اي به عهده خود آنها باشد. طبعاً با توجه به مقررات، راهي غير از پذيرفتن آشپزخانه متمركز نبود. زائران هم بايد توجيه شوند كه اين شرايطي بوده كه عربستان تحميل كرده است. البته اگر در بخش مركزي نباشيم، مي توانيم آشپزخانه داخلي داشته باشيم كه اين براي همه زائران پذيرفتني نيست.

در باره مسكن هم پايه همان ٤ متر در مدينه و ٣ متر در مكه است .ساختمانهايي هم كه در سال گذشته نمره منفي گرفت، امسال اجاره نشد. امسال هم در هر زمينه، كم و كسري وجود داشت گزارش كنيد تا سريعاً حل شود. اگر مالک به تعهّداتش عمل نكرد، به سرعت اقدام خواهد شد. در باره مخابرات هم قرار است در هر ستادي نماينده مخابرات، كه جمعاً يک تيم ده نفره هستند، حضور داشته باشد. اينان در جهت برقراري ارتباط زائران با ايران همكاري خواهند كرد. اجمالاً توافق شده كه هر كسي تلفن همراه دارد، بتواند آن را همراهش ببرد و نيازي هم به مراجعه به دفاتر تلفن همراه نيست .

)افزودني است كه سقف استفاده از تلفن همراه در داخل عربستان ٢٠٠ دلار است و افرادي كه پيش از اين خدمات رومينگ را از طريق دفاتر مخابراتي گرفته اند، لازم نيست آن را تجديد كنند. سايرين مي توانند در ايران از دفاتر مخابراتي و در مدينه و مكه از دفتر مخابرات در بعثه اين خدمات را دريافت كنند(.

به دليل شيوع بيماري آنفولانزا در نقاط مختلف دنيا و نيز گستردگي اين بيماري در عربستان در سال گذشته، امسال واكسن آنفولانزا نيز، همراه با منتژيت به زائران زده شد.

ما امسال هم برنامه هاي نظارتي از سوي بعثه مقام معظم رهبري و خود سازمان داريم. مديران برگزيده خود شما، مشاوران سازمان و همين طور بازرسان بعثه، اين وظيفه را انجام خواهند داد .

رييس سازمان حج و زيارت خواستار تعامل و همكاري مديران با روحانيون و فراهم كردن زمينه تبليغ بيشتر شد تا آنان بتوانند احكام شرعي و مطالب لازم را به زائران

منتقل كنند. همين همكاري با پزشک هم مي تواند در بهداشتي تر شدن امور كاروان كمک كند.

سپس آقاي مسجد جامعي وزير محترم فرهنگ و ارشاد اسلامي به سخنراني پرداخت و مطالبي در اهميت خدمت به اهل ايمان در اين موقعيت بيان كرد. وي گفت:

در اين مكان و زمان مقدس، آن هم در امور ديني، خدمتي مضاعف در مضاعف است. از ائمه اطهار)عليهم السلام (نقل شده كه حتي در حمام، گاه كيسه به سياهي مي كشيدند. اينجا، محلّ خدمت كعبه، زمان خدمت ذي حجه، طرف خدمت زائر خانه خدا، بايد اهميت زيادي داشته باشد. اينجا مقدس ترين محل است و خدمت بالاترين خدمت است. مسجد هر محل، محل يک عبادت جمعي است كه انسجام اجتماعي را همراه دارد. در مسجد جامع، اين انسجام، انسجام در يک شهر است كه ارگ و بازار و نظام اداري شهر و خانه ها اطراف مسجد جامع است. در عيدگاه و مصلاً اين تجمّع و طبعاً انسجام وسيع تر ملّي است. در مسجد الحرام، اين انسجام جهاني است. اهميت حج در ميان مردم ما شناخته شده بود. وقتي زائر باز مي گشت، چاووش خواني وجود داشت. اين نوعي اطلاع رساني مقدس بود كه مردم را به آمدن يک زائر از حج و براي انتقال آن معنويت به ديگران، خبر مي كرد .

مسجد جامعي گفت:

در برخي از مساجد، مثل مسجد جامع شيراز يا اردستان، محلّي براي آشنايي با فرايض حج بوده است. ايشان ابراز كرد كه حج، جهاد با نفس است كه مقدمه هر جهاد ديگري است. كار حمله دار و مدير زمينه سازي رسيدن به اين تجربه معنوي بود. حمله داران در گذشته، افراد بسيار رشيدي بودند كه مي توانستند با آن همه دشواري، زائران را به خانه خدا ببرند و سالم بازگردانند. در روايات آمده است كه كمک و دستگيري از عابد و زائر، بيش از انجام خود عبادت ارزش دارد. واقعا مديريت حج به دليل آنكه در تمام لحظات زائر سروكار دارد، در ثواب او شريک است.

بايد توجه داشت كه سطح علمي زائران بالا آمده و اين توقعات تازه اي را از مدير و

روحاني مي طلبد. آنها پرسش هاي زيادتري دارند. علاقمند به ديدن نقاط علمي و دانشگاهي هستند. اين بايد در مديريت حج جايگاه ويژه خود را داشته باشد. به خصوص در سنت حج، علم هم بايد جايگاه سزاوار خود را پيدا كند .فرهنگ سازي در حج يک امر اساسي است. ما پيش بيني كرده ايم كه شخص از وقتي كه متولد مي شود حساب ويژه اي براي رفتن به حج به نامش باز شود تا اين احساس در او زنده بماند. به نظر ما هرچه سطح فرهنگ در جامعه بالاتر برود، سطح درخواست حج هم زيادتر مي شود. ما بايد براي اين امر برنامه ريزي داشته باشيم. الآن سن حج بسيار جوان شده و اين نشانگر رويكرد جديدي در باورهاي نسل جوان و طبقه متوسط جامعه ماست، طبقه اي كه مبناي همه تحوّلات در دنياي جديد است .

سپس دكتر رضوي، نماينده هيأت پزشكي حج، به سخنراني پرداخت. وي با تشكر از زحمات مديران و تسليت به مناسبت فاجعه بم، به بيان تذاكرات لازم در امور پزشكي پرداخت و افزود:

خدمات پزشكي با گذشته تفاوت عمده اي ندارد. پزشک کاروان، بيمارستان و بيمارستانهاي سعودي براي كارهاي بالاتر از سه سطح كار پزشكي ما در حج است .در سال گذشته، ٢٤ ٠٠٠ ويزيت عمومي و ١٠ ٠٠٠ مورد تخصّصي بوده است. ١١٥٠ مورد بستري در بخش تخصّصي داشته ايم، يک مورد هم زايمان! ١٢ ٠٠٠ مورد آزمايش و ٣٠٠٠ راديوگرافي و گچ گيري كه عمدتاً در وان حمام يا جريان استفاده از توالت فرنگي دست و پايشان شكسته است. بحث حاملگي و اعتياد و همچنين كارت سلامت خدمه، از مسائل مهم ماست كه با آنها درگير هستيم. افراد معتاد نبايد بيايند چون مشكل به وجود مي آورند و توقعات عجيب دارند . همين طور بيماران رواني كه به دليل تغيير محل، بيماري خفته آنها بيدار مي شود و مشكل پديد مي آورد. ناتوانها كه ممكن است زير دست و پا لِه شوند، نبايد اعزام گردند. اين كار بايد در هيأت پزشكي دقت بيشتري شود. شما بايد اطلاعات خودتان را به هيأت پزشكي بدهيد. واكسن نزده ها هم هر ساله زياد هستند. منتژيت

كه اجباري است. دو مورد هم توصيه اي است كه آنفولانزا تا شصت درصد مي تواند از بيماري جلوگيري كند .

دكتر رضوي افزود:

در باره آشپزخانه متمركز، گاه به دليل سلايق غذايي مختلفِ استانها، دشواري هايي پيش مي آيد. به علاوه رقابت آشپزها هم، گاه مشكلاتي را پديد مي آورد. مهم براي ما بهداشت است. در ايّام تشريق، هنوز هم زناني هستند كه گوشتها را به نخ مي كشند و خشک مي كنند و خرافاتي كه دنبال آن هست. اين را سعي كنيد اتفاق نيفتد. روي پاكيزگي ذابحين هم اصرار داشته باشيد و وقتي برگشتند براي حمام رفتن آنها مقدمات را فراهم كنيد. همين مشكل در باره حلق و تراشيدن هم هست كه تمامي آشغالها را همانجا مي ريزند و نظيف نيستند .

در ادامه در اين هم انديشي (سمينار)، مسؤولان بخش هاي مختلف، توضيحاتي در باره اقدامات خود براي تسهيل امور زائران ارائه كردند; از جمله مسؤول امور حمل و نقل در باره چگونگي انتقال زائران از مناطق مسكوني به حرم توضيحاتي دادند. ايشان تأكيد كردند كه امسال در اين باره، تسهيلات بيشتري فراهم خواهد شد. براي هر منطقه اي رنگي انتخاب شده (علاوه بر شماره ها ;(مثلاً براي عزيزيه رنگ آبي، كه روي اتوبوس ها يا ايستگاه ها نصب مي شود و افراد كم سواد راحت تر مي توانند اتوبوس مورد نظر خود را پيدا كنند .بروشورهايي هم كه يک سوي آن نقش مكه و خطوط و روي ديگر آن تذكرات است، از طريق مراكز استان، ميان زائران توزيع مي شود.

مسؤول قرباني سخنران بعدي بود كه تأكيد كرد اقدامات ما در جهت رعايت امور شرعي و تسهيلات است. اين طرح چهار سال است كه اجرا مي شود. زائران ايراني، ٦ درصد تمامي حجاج هستند. براي ٤٥ درصد اين شش درصد، امكانات هست كه بيش از اين هم نخواهد شد. بنابر اين، تعدادي از قرباني ها روز ١١ خواهد بود. برخي از مراجع اجازه دادند كه به رغم قرباني، به طور مشروط از احرام خارج شوند. البته بايد هر كسي منطبق با نظر مرجع خود عمل كند. در سال1381 ، 67350نفر

روز دهم قرباني خود را انجام دادند كه از حجم تعيين شده بيشتر بود و اين به خاطر همكاري شما مديران و روحانيون كاروانها است. امسال يک كاروان ذابحان داريم كه مشتمل بر يكصد نفر هستند. ٩٤ نفر از ميان حدود ١٧٠٠ نفر ذابحان شناسايي و با امتحان گزينش شده اند. شش نفر روحاني هم با معرفي بعثه به اين جمع اضافه شده اند كه در سالن ها هستند و مشكلات را حل مي كنند. روحاني كاروان و معين هم مي تواند در سالن حضور يابد. مقدار زيادي از گوشتها هم در لبنان در اختيار كميته امداد قرار خواهد گرفت. قيمت گوسفند هم امسال حدود ٣٧٠ ريال است .

سخنران بعدي، مسؤول بيمه البرز بود كه تعهّدات بيمه را در قبال بيماري، مفقود شدن بار و غيره توضيح داد. البته بيمه البرز تعهّدي در قبال مفقود شدن پول نقد و جواهرات ندارد. بر اساس قرارداد سازمان حج با بيمه

البرز، در سال جاري تمامي زائران بيت الله الحرام در برابر خطرات فوت چهار ميليون تومان، نقص عضو سه ميليون تومان و هزينه هاي پزشكي بيمه هستند.

سخنران بعد، مسؤول امور مخابرات و پست بود كه تذكراتي در باره سيستم ارتباطي امسال ارائه كرد و گفت:

امسال زائران با شرايط راحت تري مي توانند از تلفن همراه (موبايل (استفاده كنند. اين كار بدون مراجعه به دفاتر مشتركين و صرفاً از طريق اعلام نام و نام خانوادگي صاحب تلفن، از طريق مدير به نماينده مخابرات امكان پذير است. تماس از سعودي به ايران، با هزينه سعودي (دقيقه اي ۱۲۰۰ تومان) اما اگر از ايران با زائر تماس گرفته شود به هزينه ايران (دقيقه اي 170 تومان) خواهد بود .

در روز دوّم اين همايش (۸۲/۱۰/۷)، ابتدا حضرت حجت الاسلام و المسلمين محمدي ري شهري به سخنراني پرداختند. ايشان با خواندن روايتي، به اهميت حج اشاره كرده، گفتند:

خداوند در قرآن از ابراهيم به عنوان خادم حجاج و زائران بيت الله الحرام ياد كرده است. اين نعمت كمي نيست كه خداوند نصيب شما كرده و لازم است تا شكر آن را

به جا آوريد. شكر اين نعمت تنها به گفتن الحمد لله نيست، بلكه انجام وظايف خادمي، به بهترين صورت است، وظايفي كه بخشي از آن ويژه روحانيون و بخشي ديگر ويژه مديران است .

ايشان افزود :من در اينجا بخشي را كه مخصوص مديران است اشاره مي كنم.

ايشان با توجه به ارزيابي ها، مهم ترين مشكل زائران را در رمي جمره عقبه دانسته و اظهار داشتند:

2/32از زائران در ارزيابي گفته اند كه در رمي جمره عقبه مشكل دارند .در مرتبه بعد وقوف در مشعر و پس از آن به طور كلّي رمي جمرات است. مشكل اجراي اين مراسم بايد به طوري باشد كه آمار اين مشكلات كاهش پيدا كند.

دشواري هاي موجود ميان مردم هم عمدتاً مربوط به سيگار كشيدن، بي نظمي ها، محلّ اقامت، عدم رعايت بهداشت و در نتيجه نزاع هاي فيمابين است كه اين هم در آمارها مورد توجه قرار گرفته است. روحانيون بايد كار تبليغي بكنند و مديران هم بايد با شيوه هاي اجرايي مطلوب مانع از اين رخدادها شوند. آمار دقيق اين ارزيابي ها موجود است. بخشي از نگراني ها مربوط به حلقه درست كردن پشت مقام براي اقامه نماز طواف است كه دشواري هاي زيادي ايجاد مي كند. افراد زيادي در ارزيابي ها ابراز كرده اند كه تعدادي از حجاج وقت نماز، نشسته اند كنار مغازه ها يا در اطراف خيابانها. اينها مشكلي است كه بايد حل كنيم. عزاداري با صداي بلند در بقيع، خاك برداشتن و... نمونه هاي ديگر است. انتقادهاي زيادي هم متوجه زائراني شده كه در بازار پرسه مي زنند يا به خريد بيش از حد مي پردازند. در اين سفر لازم است كه مدير و روحاني حرمت يكديگر را حفظ كنند. در مواجهه با مشكلات، از امام و رهبري و نظام مايه نگذاريد; به اين صورت كه اين دستور بعثه رهبري است يا فلان شخص خاص گفته كه اين كار را بكنيد. سعي كنيد مشكل را خودتان يا با كمك رييس سازمان حل كنيد. تسليم خواسته ها و توقّعات بي جاي زائران هم نشويد. تنها و تنها به حرف حق توجه كنيد. ضابطه گرايي يک اصل است كه در هر حال بايد رعايت شود. برخوردهاي عاطفي و اخلاقي را كه حلال بسياري از

مشكلات است، داشته باشيد. مدير موفّق، موفقيتش در گرو حفظ برخوردهاي اخلاقي مناسب است .

بعد از سخنراني آقاي ري شهري، آقاي رضوي معاون سازمان حج، به سخنراني پرداخت. وي مطالبي در باره ثبت نام زائران و بحث سپرده گذاري وجوه آنان مطرح كرد و اينكه:

لازم است سود پول زائر پرداخت شود و لازمه اين امر آن بود كه شيوه ثبت نام و نوبت گذاري زائران مشخص شود. آنچه امسال تصويب شد اين بود كه براي پولهايي كه از سال ٨٢ براي حج واريز مي شود و روشن است كه سه سال در نوبت خواهند ماند، سود در نظر گرفته شود(1) .

وي تعداد ويزاهاي امسال را ٩٣٥٨٠ نفر دانست كه ٥٠٠٠ نفر آن امسال اضافه شد. سپس افزود:

43027نفر مدينه قبل در قالب ٢٥٠ كاروان و ٤٢٨٣٢ نفر زائراني خواهند بود كه در قالب ٢٥٤ كاروان به صورت مدينه بعد اعزام مي شوند) .گفتني است امسال تمام افرادي كه تا پايان شهريور ٧٩ ثبت نام كرده بودند، امكان تشرّف يافتند (مجموع عوامل خدماتي هم ٦٤٢٦ نفر; عوامل خدماتي از قبيل مدير، روحاني، آشپز و عوامل كاروانها هستند كه حدود هشت درصد زائران را تشكيل مي دهند، ١٧٠٠ نفر عوامل بعثه، ستادها، پزشكي و عوامل نظارتي مي باشند(2).

. 1اين توافق ميان احمد مسجد جامعي، وزير محترم فرهنگ و ارشاد اسلامي با طهماسب مظاهري وزير وقت امور اقتصاد و دارايي، به هدف شفاف سازي روش هاي اجرايي و مالي صورت گرفت. بر اساس اين قانون، سود واريز شده به حساب شخص، بر اساس خواست مالک براي هزينه حج وي پرداخت شده و يا به او باز گردانده مي شود. در اين زمينه، سازمان حج و زيارت و بانک ملي ايران پي گيري اين مصوّبه را برعهده دارند.

. 2تعداد كل زائران امسال; اعم از زائر و نيروي خدماتي، به ضميمه ١٥ كاروان افغاني، جمعاً ٩٦ هزار نفر است) .نكـ : زائر، ش٣، ص٥ مصاحبه آقاي زرهاني). گفتني است كه امسال جمعاً ٣٣ كاروان از برادران اهل سنت هستند و ٥٣ روحاني، كار هدايت و ارشاد آنان را به عهده دارند.

50در صد زائران امسال با پروازهاي سعودي، به طور مستقيم به مدينه مي روند. به همين نسبت مجدداً زائران مدينه بعد، از اين شهر به ايستگاه هاي داخل ايران مراجعت خواهند كرد. اين مسأله در سالهاي گذشته بوده كه به تدريج زيادتر شده و امسال از نُه ايستگاه داخلي پرواز به مدينه خواهد بود. ١٨ دي ماه = ١٥ ذي قعده، اولين پرواز زائران است كه اين پروازها ٢٤ روز ادامه خواهد داشت. ششم بهمن = چهارم ذي حجه آخرين پرواز ما به عربستان است. ١٦ بهمن = ١٦ ذي قعده نخستين پرواز بازگشت ماست و آخرين آن سوم اسفند خواهد بود.

2000زائر افغاني هم داريم كه با برگ گذر بيگانگان در ١٤ كاروان اعزام مي شوند. گروه هاي عراقي هم يک كاروان ١٨٠ نفر بيشتر نيست كه همراه ساير كاروانها اعزام مي شوند.

امسال ٩٠ ساختمان در مدينه اجاره كرده ايم. ٦١% (٥٣٠٧٢ هزار نفر) در بخش مركزي مدينه است كه زائران گروه قيمتي ١ تا ٤ در آنها قرار دارند .گروه قيمتي ٣ و ٤ هم باز در بخش مركزي مدينه هستند. گروه قيمتي ٥ و ٦ در قسمت غير مركزي ساكن اند كه ٣٩/٧ درصد (٣٤٩٩٧ نفر) جمع زائران است.

در مكه، جمع منازل ٢١٥ ساختمان است كه تركيب توزيع چنين است:

عزيزيه 145 :ساختمان، كه ٣٢١ كاروان (٥٣٤٠٩ نفر حدود ٦٠.(%

معابده و روضه 13 :ساختمان، ٤٤ كاروان (٧٧٤٣ زائر، ٨/٨.(%

منطقه قصر الضيافه نزهه و تنعيم 50 :ساختمان، ١٢٧ كاروان (٢١٥٣١ زائر حدود ٢٤/٤٥.(%

ام القري و كُدي 7 :ساختمان ٢٨ كاروان (٥٣٨٦ نفر ٦/٢ درصد.(

در مكه سه گروه قيمتي و در مدينه ٦ گروه قيمتي داريم. بنابر اين، ممكن است برخي از گروه هاي قيمتي مدينه، در مكه با هم باشند يا به عكس. اين را بايد به زائران تفهيم كرد.

روشن است كه مسكن در مدينه بهتر است و بسا زائران مدينه قبل، وقتي به مكه مي رسند، اعتراضاتي خواهند داشت. امسال تمام ساختمانها در مدينه و مكه تخت دارد و براي نخستين بار است كه اين مسأله صددرصد اجرا شده است.

امسال گوشت مورد استفاده كاروانها گوشت گرم خواهد بود كه اين نيز براي نخستين بار اتفاق مي افتد.

و براي نخستين بار، امسال هشتصد هزار عذاي از شركت مائده فرستاده شده و به انبارهاي مكه و مدينه رسيده است كه در هر هفته، يک وعده غذاي شب را از بسته بندي مائده استفاده مي كنيم. به علاوه در ايّام تشريق هم دست كم دو وعده را از همين بسته بندي مائده خواهيم داد. اينها قابل نگهداري است و در زمان مصرف بايد در ديگ آب جوش گرم شود كه تا دو ـ سه ساعت قابل مصرف است.

امسال هم تحويل بار مانند سابق است كه پيش از حركت بار را در مكه يا مدينه تحويل هواپيمايي ايراني يا سعودي مي دهند و تنها شش ساعت قبل از پرواز عازم فرودگاه مي شوند. حجم بار هر مسافر ٤٠ كيلو است و اضافه بار را در همان زمان تحويل بار خواهند گرفت و اگر نپردازند، در ايران بار آنها به گمرگ خواهد رفت كه زائر مشكل جديدي هم خواهد داشت. مهمترين حسن آن اين است كه زائران تا آخرين زمان ممكن مي توانند وقت خود را به زيارت سپري كنند و تنها ساعات اندكي را در فرودگاه خواهند بود. طبعاً در ايران هم بار مسافران ٢٤ ساعت قبل از پرواز بايد به فرودگاه منتقل شود.

سخنران بعدي حجت الاسلام و المسلمين آقاي قاضي عسكر بود كه گفت:

در هر كاروان، يک شوراي فرهنگي، مركّب از روحاني، معين و مدير و معاون كاروان وجود دارد كه شرح وظايفي هم براي آن تعيين گرديده و به مديران ابلاغ شده است. اين كار، براي هماهنگي برنامه هاي سفر است تا برخوردي پيش نيايد و بتوان امور فرهنگي را با همانگي كامل انجام داد. شايسته است مطالب مصوّب در اين جلسات، صورت جلسه شود تا كارها منظم پيش برود و اگر مشكلي پيش آمد، مقصّر معلوم باشد. طبعاً هر نوع فعاليت فرهنگي افزوده هم در اين جلسات مي تواند تنظيم شود.

يكي از وظايف شوراي فرهنگي، تشكيل گروه ارشاد است كه پيشينه چند ساله دارد. هدف از تشكيل گروه ارشاد اين بوده كه زائران به امور معنوي تشويق و از

تخلفات احتمالي رفتاري آنان جلوگيري به عمل آيد، ده نفر از زنان و مردان، كه توانايي انجام اين وظايف را دارند، گروه ارشاد را تشكيل مي دهند. اين شورا وقتي هم از كسي نمي گيرد. مشكلاتي وجود دارد كه بايد اين گروه حل كند. صحنه هاي ناخوشايندي وجود دارد كه كيان تشيّع را هدف قرار داده و ما بايد محكم با آنها برخورد كنيم.

كارهايي كه موجب درگيري مي شود، بايد جلوي آن را گرفت. هدف ما حفظ تشيع و نمايش وحدت امّت اسلامي است نه ايجاد درگيري. از نشستن پشت در مغازه در وقت نماز، بايد جلوگيري شود. بايد بدي اين كار بسيار گفته شود تا كسي جرأت نكند آن را انجام دهد .

آقاي قاضي عسكر افزود:

مسابقات فرهنگي ويژه اي براي مناسبتها در نظر گرفته ايم كه جزوات آن در اختيار روحانيون قرار گرفته است. طبعاً براي اجراي آنها بايد برنامه ريزي كنيد.

گزارش ها حاكي است كه برخي جلسات آموزشي خسته كننده است. بايد براي آن فكري كرد و اين نياز به برنامه ريزي دارد، جلسات بايد سر ساعت شروع شود و حداكثر بيش از دو ساعت و نيم ادامه پيدا نكند. تقسيم بندي ساعت برنامه را بايد دقيق حفظ كرد تا خستگي ايجاد نشود. گاه جلسه با سخنراني مدير خسته مي شود و نوبت روحاني كه مي رسد ديگر حوصله نيست. جلسات بايد به شكلي برگزار شود كه زائر خسته نشود; مثلاً چند دقيقه قرآن، يک ربع احكام عمومي، يک ربع مناسک، آن هم فقط كليات گفته شود، نه اختلاف فتاوا.

يكي از كارهاي مفيد، اطلاع رساني در مورد كتابهاي نشر مشعر است كه قرار شد فهرست آن در اختيار زائران قرار گيرد تا هر كدام را خواستند، انتخاب و توسط مدير تهيه شده براي آنها ارسال شود. اگر كسي نخواست مي تواند پولش را از مشعر پس بگيرد. هدف ما بالا بردن سطح اطلاعات زائر است نه فروش كتاب . وقتي اطلاعات زائر بيشتر شد، سؤالاتش كمتر مي شود.

نقشه هايي در قطع بزرگ هم تهيه شده تا در محل هاي آموزش بايد نصب شود و

زائران پيش از آمدن آن را ملاحظه كنند و آگاهانه تر به اين سفر بيايند .

وي افزود:

بيشترين موفقيتي كه مردم در نظرسنجي ها از آن نام برده اند، موفقيت در خواندن قرآن است. بهترين دعايي هم كه مردم در اين سفر داشته اند، دعا براي ظهور آقا امام زمان)عليه السلام(بوده است، در درجه بعد هم عاقبت به خيري و سلامت است .

سخنراني بعدي نماينده هواپيمايي ايران ايرِ بود كه گفت:

نخستين پرواز، روز ۱۸ دي ماه و بازگشت از ۱۷ بهمن ماه خواهد بود و آخرين پرواز چهارم اسفند از عربستان است .

وي تأكيد كرد:

يک سايت اينترنتي (www.hajhoma.com) براي اطلاعات پروازي درست كرده ايم كه علاقمندان مي توانند به راحتي از آن استفاده كنند. در ايران تحويل بار ۲٤ ساعت پيش از پرواز خواهد بود. در مكه هم از قبل بار تحويل گرفته مي شود و در جدّه مي ماند تا زائر برسد و با هواپيماي آنها برگردد. بايد به زائران تأكيد شود كه ما تنها دو ساک را مي توانيم قبول كنيم و آنان نبايد كارهاي خلافي انجام دهند; مثلاً اگر دو ساک را در يک گوني بزرگ بگذارند، بار اضافي تلقي مي شود و مي ماند تا بعداً از طريق گمرک تحويل زائر شود. در سوار شدن به هواپيما هم فقط يک ساک دستي همراه داشته باشند .

در تاريخ ۸۲/۹/۱۰ ، از خبرگزاري نقل شد كه در سال جاري، شركت هواپيمايي هما ۲۷۵۰۰۰ زائر عمره مفرده را از ايران به عربستان و به عكس منتقل كرده است.

در هم انديشي (سمينار) مديران اعلام شد: گروهي از آشپزهاي زنجاني كه براي شركت در همايش به تهران مي آمدند در مسير قزوين تصادف كرده ويكي از آنان به نام عروج علي حيدري به رحمت خدا رفته و باقي مجروح شده اند.

سخنران بعدي اين همايش، آقاي آخوندزاده، معاون اجرايي بعثه مقام معظم رهبري

بود. ايشان ابتدا در باره نشريه زائر سخن گفت و اظهار داشت:

سال گذشته تغييراتي در نشريه زائر ايجاد شد. آمارها نشان مي دهد كه به طور ميانگين براي هر ده نفر يک نشريه توزيع مي شود. آگاهي هاي مربوط به اماكن مقدس مكه و مدينه به صورت يک نشريه متمركز چاپ شده و در اختيار قرار گرفت. در سال گذشته شمارگان اين نشريه دو برابر شد. پيام رهبري و برنامه برائت به صورت ويژه منتشر شد. اگر در كارواني تعداد با سواد بيشتر باشد، مديران مي توانند اطلاع دهند تا تعداد زائر بيشتري در اختيار آنان قرار گيرد. در نصب آنها هم به گونه اي عمل كنند كه جنبه ضد تبليغ به خودش نگيرد. توزيع به موقع هم بسيار مهم است; زيرا اخبار كهنه مي شود .

وي سپس افزود:

مراسم دعاي كميل بايد هرچه باشكوه تر برگزار شود. در اين باره، همه بايد تلاش كنند. ما امسال سه دعاي كميل خواهيم داشت. دو دعاي كميل در مدينه قبل و يک دعاي كميل پر جمعيت در مدينه بعد; (٢٥ دي، ٢ بهمن و ٢٣ بهمن). حدّ اقلّ جمعيت مورد نظر ما، ١٢٠٠٠ نفر است كه البته در مدينه بعد، دو برابر مي شود. نيروي اجرايي ما از بعثه دو نفر است; يكي مسؤول مراسم و ديگري انتظامات. بقيه كارها به عهده نيروهاي شماست. مراسم كميل جزو افتخارات زائران ايراني است. امكانات برقي و بلندگويي ما دستي است و سعودي ها گفته اند كه نظم و انضباط شما براي ما شناخته شده است. دعاي كميل سر ساعت ده آغاز مي شود كه بايد نيم ساعت قبل مردم حضور داشته باشند. ما سيستم هاي فيلمبرداري داريم و نيازي به اينكه مردم هر كدام تک تک بگيرند، نيست. توصيه اين است كه از آوردن دوربين خودداري كنند. نظم دعا براي خود آنها و اطرافيانشان به هم مي خورد .

برگزاري هفته حج

براي حجّ امسال، به مناسبت هفته حج، تقريباً در ٢٤ مركز استان، افرادي متخصص در امر حج، پيش از خطبه ها سخنراني كردند. برخي سخنرانان محلّي و برخي ديگر

اعزامي از تهران بودند; از جمله در خود نماز جمعه تهران، پيش از خطبه ها، جناب حجّت الاسلام و المسلمين آقاي محمدي ري شهري سخنراني كردند .محتواي سخنراني اين گروه، ارائه رهنمود در باره مسائل حج; از جمله معارف، اخلاق و آداب و فقه حج و نيز تخلّفات رفتاري زائران و توصيه به رعايت قوانين بوده است.

سخنراني نماينده ولي فقيه پيش از خطبه هاي نماز جمعه تهران

اشاره شد كه در هفته حج، بيشتر سخنراني هاي پيش از خطبه ها، اختصاص به مسائل حج داشت. در نماز جمعه تهران، آقاي ري شهري به سخنراني پرداخت و با اشاره به آغاز هفته حج گفت:

خداوند خانه كعبه را مبدأ خيزش مردم جهان به سوي همه منافع فردي، سياسي، اجتماعي، اقتصادي و فرهنگي قرار داده است .

ايشان افزود :اگر مسلمانان معناي حج را به درستي درک كنند، ديگر اجانب نمي توانند اينگونه بر برخي كشورهاي اسلامي تسلّط پيدا كنند .وي با اشاره به تحت فشار قرار گرفتن زنان محجّبه افزود :مسلمانان جهان بايد حج را درک كنند و براي حكومت جهاني اسلامي به رهبري حضرت مهدي (عج) زمينه سازي كنند تا دست جباران جهان و ستمگران عالم از سلطه بر كشورهاي اسلامي كوتاه شود .

نماينده ولي فقيه در امور حج و زيارت، مهم ترين مقدمه سفر حج را پاكي افراد عنوان كرد و گفت :زائران حج بايد مال، جان و زندگي خود را پاک كنند تا بتوانند با بدني پاک وارد حريم حج شوند .وي افزود :كسي نبايد مراسم معنوي حج را متكبّرانه انجام دهد، زائر درخانه خدا بايد بنده و فروتن باشد تا در زمان بازگشت از اين مراسم، مثل روزي شود كه از مادر، پاک به دنيا آمده است .آقاي ري شهري برگزاري هفته حج را

آشنايي عموم مردم با فرهنگ و معنويات حج عنوان كرد و افزود :همه مسلمانان بايد با اسرار، معارف و معاني حج آشنا شوند تا وقتي به اين سفر نوراني مي روند، بتوانند به خوبي آن را درک کنند .

به جز سخنراني هاي پيش از خطبه، حدود ١٤ جلسه براي آموزش متمركز برقرار شد

كه دو جلسه آن در تهران، دو جلسه در اصفهان و در مشهد و كرمان و شيراز و بندرعباس و گرگان و ساري و يزد و اراک و قم و رفسنجان هر كدام يک جلسه برگزار شده است. در اين مجالس، از تمامي زائران حجّ تمتع شهر و اطراف دعوت به عمل آمده و آنان هم مشاركت فعال داشته اند. از اين بابت، مسؤولان امر به طور كامل راضي هستند.

يكي از دلپذيرترين مراحل اين جلسات، اجراي عملي مناسک حج است.

ترتيب ماجرا به اين صورت است كه ماكت كعبه و مسجد الحرام و نيز صفا و مروه در ميان مجلس به صورت نمادين برپا شده، سپس تعدادي از زائران با لباس احرام وارد صحنه شده و به همراه روحاني ابتدا طواف كرده، سپس نماز طواف را مي خوانند، آنگاه سعي ميان صفا و مروه كرده و توضيحات لازم به صورت عمومي براي زائران داده مي شود.

ناگفته پيداست كه در تهران، ساير مسائل; مانند مراسم اذان و نماز جماعت مسجدالحرام برگزار شده و حتّي نماز ميت و ورود جنازه و وجود شرطه ها و روش برخورد آنان با زائران و خشب نقل و انتقال افراد سالمند براي طواف و نيز افرادي كه لباس مليتهاي مختلف پوشيده اند و... نمايش داده مي شود. اين مراسم، سبب مي شود كه زائران ايراني در جريان كامل مسائلي قرار گيرد كه در وقت اعمال مناسک در اطرافش در جريان است.

امسال به مناسب هفته حج، نمايشگاه هايي توسط ستاد هفته حج برگزار شد. پورمعين مدير اجرايي نمايشگاه هاي حج اعلام كرد:

از ٤ دي ماه و طي هفته حج، چندين نمايشگاه حج در نقاط مختلف; ازجمله سازمان حج، موزه امام علي)عليه السلام (، فرهنگسراهاي قرآن، انديشه و جوان به همت حوزه نمايندگي ولي فقيه و با همكاري سازمان فرهنگي هنري شهرداري برگزار خواهد شد.

يكي از اين نمايشگاه ها، در موزه امام علي)عليه السلام (برپاشد. عنوان اين نمايشگاه علي مولود كعبه است كه در تاريخ ٨٢/١٠/٣ با حضور نماينده ولي فقيه و سرپرست حجاج ايراني افتتاح گرديد .

وي در مصاحبه اي اعلام كرد:

اين نمايشگاه ها مي تواند پيام نوراني حج را به ذهن، فكر و جان مردم، به ويژه نسل جوان منتقل سازد و آتش عشق و محبتِ صاحب خانه كعبه را در دل آنان روشن كند .

در اين نمايشگاه بيش از ١٥٠ اثر منتشر شده در باره حج، آثار هنري برجسته; از جمله قرآنهاي نفيس خطي، فرش هاي دستباف، تصاوير حرمين شريفين در مراحل مختلف انجام مناسک حج، تابلوهاي نقاشي، عكس ها و ماكتهاي منحصر به فرد و محصولات فرهنگي به نمايش در آمد.

بر اساس خبر خبرگزاري جمهوري اسلامي ايران، در تاريخ ٨٢/١٠/٤ ، نمايشگاه هنرهاي تجسّمي حج، در مجتمع فدک شهرستان اردبيل نيز برگزار شده و در آن ٢٥ اثر هنري از هنرمندان شهرستان ادبيل به نمايش در آمده است.

تذكرّات رفتاري به حجاج پيش از سفر

مسائل آموزشي و به خصوص مسائل رفتاري، از راههاي گوناگون، پيش از حج به زائران اعلام مي شود. علاوه بر روحاني كاروان، كه در جلسات آموزشي روي مسائل رفتاري و حيثيتي تكيه مي كند، مسؤولان بعثه هم از هر فرصتي، براي يادآوري و تذكّر به زائران بهره مي گيرند.

در واقع، اخلاق ديني زائران ايراني با ديگران تا اندازه اي متفاوت است و لازم است زائر ايراني از قبل با اين اخلاقيات آشنا باشد.

نمونه اي از اين يادآوري ها مصاحبه مسؤول امور آموزشي و پژوهشي بعثه رهبري با خبرگزاري ايرنا در تاريخ ۸۲/۱۰/۹ است. حجت الاسلام قاضي عسكر در اين مصاحبه با تأكيد بر استفاده از اين فرصت، كه براي بسياري از زائران تنها يكبار دست مي دهد، اعلام كرد :بيشتر زائران ايراني در طول سفر حج، در نمازهاي جماعت شركت مي كنند اما بي توجهي و رعايت نكردن برخي نكات و جزئيات از سوي برخي، ممكن است خداي ناكرده لطمه به حيثيت شيعه وارد كند .

وي براي نمونه گفت :از آنجاكه زائران شيعه نماز ظهر و عصر را با هم مي خوانند،

به طور معمول عصر براي خريد بيرون مي روند و وقت نماز عصر، به پرسه زدن در خيابانها مي پردازند در حالي كه همه مغازه ها تعطيل است. اين امر سبب پديد آمدن صحنه هاي نامطلوب مي شود .

وي همچنين از زائران خواست تا قرآن و كتاب ادعيه همراه داشته باشند; زيرا تهيّه آنها در عربستان بسيار دشوار و بلكه ناممكن است.

ملاقات دست اندركاران حج با رييس جمهوري

در اين ديدار آقاي سيد محمد خاتمي، رياست جمهوري، با تشريح جايگاه حج و كعبه در ادبيات ديني و عرفاني ايران و تأكيد بر اين نكته كه جستجو و كاوش براي دريافتن راز و رمز عظمت حج، امري بايسته و ضروري است، گفت :حج مجموعه نمادين توحيد، وحدت امّت اسلامي، وحدت در عين كثرت، نفي تبختر، نژاد پرستي و برتري جويي و تعارف و تفاهم وحدت امّت اسلامي است كه در كنار هم عظمت اين فريضه را نمايان مي سازد .

خاتمي كاركردهاي سياسي و عبادي حج را يادآور شد و در تشريح جنبه سياسي حج، بيداري انسانها در نظر داشتن منافع جهان اسلام در عين همبستگي و مدّ نظر داشتن استقلال و پيشرفت كشورهاي اسلامي را مهم دانست.

وي با بيان اينكه خداوند مؤمنان را عزيز داشته و حج نيز جايگاه بزرگي براي به دست آوردن عزّت و مكانت مسلمانان است گفت :تعامل ها و گفتوگوها و تبادل نظر مسلمانان در طول اين فريضه بايد موجب بيداري بيشتر آنان شود .

رييس جمهوري به برخي از مشكلات مبتلا به جهان اسلام اشاره كرد و گفت:

در برهه كنوني، ملّتهاي مظلوم، كه بيشتر از همه براي آزادگي تلاش مي كنند، بيشتر مورد فشار هستند و از سوي واپس گرايي و خشونت كه نتيجه برخي ديدگاه هاي منتسب به دين است، موجب شده به بهانه مبارزه با تروريسم، به مسلمانان ستم شود، ضرورت شناخت منافع مسلمانان و جهان اسلام بيشتر احساس مي شود .

خاتمي ضمن طبيعي دانستن برخي اختلاف ديدگاه هاي موجود نزد فرق مختلف اسلامي، ضرورت احترام به اين اختلافات و تكيه بر مشتركات آنان از سوي حجاج

را مهم قلمداد كرد واهميت ايجاد زمينه براي برگزاري حجي مطلوب را خاطر نشان ساخت.

فعاليت معاونت امور بين الملل

سابقه تأسيس اين معاونت به سال ١٣٦٠ باز مي گردد. اين معاونت با انگيزه تحقّق آرمانهاي حج ابراهيمي)عليه السلام (كه پس از پيروزي انقلاب شكوهمند اسلامي از سوي امام راحل)قدس سره (تبيين شد، تأسيس گرديد. تبيين معارف اسلام ناب و شناساندن مكتب اهل بيت)عليهم السلام (و نيز تبيين مواضع اصولي انقلاب اسلامي براي زائران خارجي و علاقمند، از اهداف اساسي معاونت بين الملل است. در اين راستا، نيروهاي اين معاونت به ايجاد ارتباط با نخبگان و فرهيختگان جهان اسلام مي پردازند.

فعاليت اين معاونت به دو بخش اصلي تقسيم مي شود:

. 1پژوهش و اطلاع رساني.

. 2امور مبلّغان.

تمامي فعاليتهايي كه در بخش اول و در قالب سازماني اداره كلّ پژوهش و اطلاع رساني صورت مي گيرد، در جهت زمينه سازي براي ارتقاي سطح كمّي و كيفي فعاليت هايي است كه در بخش امور مبلّغان، كه در قالب سازماني اداره كلّ امور مبلّغان تعريف شده، بايد انجام گيرد.

تدوين، ترجمه و انتشار مقالات و رساله هاي مناسب به زبانها و اشكال گوناگون، متناسب با نيازهايي كه از سوي شبكه تبليغي معاونت شناسايي مي شود، جزو كارهايي است كه در بخش نخست انجام مي گيرد. يكي از آثاري كه به زبانهاي خارجي برگردان شده، شرح حال مختصر امامان مدفون در بقيع است كه به زبانهاي اردو، تركي، عربي و انگليسي ترجمه و تكثير گرديده و براي توزيع آماده است.

علاوه بر اين، در اين بخش مقدّمات برگزاري همايش هايي چند در موسم فراهم مي شود.

عناوين همايش هاي امسال عبارتند از: تقريب مذاهب اسلامي، اهل بيت)عليه السلام (، منزلت زن، قدس، عراق، افغانستان و ايرانيان خارج از كشور، كه همگي با محوريت

آينده جهان اسلام برگزار مي شود. پيش بيني مي شود كه در اين همايش ها، نزديک به ٥٠٠٠ نفر شركت كنند.

كليه اقدامات بخش پژوهش و اطلاع رساني، زير نظر هيأت علمي بعثه مقام معظم رهبري و كميته هاي وابسته صورت مي گيرد كه بابت اين امر، دهها جلسه در طول سال، پيش از موسم و حين موسم، برگزار مي شود.

اعضاي هيأت علمي در سال جاري عبارتند از آقايان: علي اكبر صادقي رشاد، محمد محمدي عراقي، محمد حسن اختري، محمد علي تسخيري، عبدالمحمود عبداللهي، مهدي هادوي، علي رضا قائمي نيا، محمد رحيم عيوضي، منوچهر محمدي، محمد جواد ابوالقاسمي، صابري همداني، نجم الدين طبسي، طوبي كرماني، انسيه خزعلي .مشخصات اعضاي هيأت علمي، همراه با تخصّص و تأليفات آنان در جزوه اي تحت عنوان مشخصات و سوابق علمي اعضاي هيأت علمي بعثه مقام معظم رهبري درج شده است.

هيأت علمي داراي دو كميته كارشناسي به نامهاي كميته سياسي و معارف مي باشد كه اعضاي هيأت علمي بر حسب تخصّص در اين دو كميته فعاليت دارند .مسؤوليت كميته سياسي بر عهده حجت الاسلام و المسلمين آقاي اختري و مسؤوليت كميته معارف با حجت الاسلام و المسلمين آقاي هادوي است.

يكي از اقدامات تازه معاونت بين الملل، برگزاري يک همايش ويژه زنان است كه در مدينه برگزار خواهد شد. اين نخستين بار است كه همايشي در مدينه برگزار مي شود.

اعضاي بين الملل گه گاه، با حضور در برخي از مراكز فرهنگي، به ملاقات با اشخاص سرشناس فرهنگي و مطبوعاتي مي روند. امسال در نخستين روزهاي اقامت در مدينه، ديداري با مروان عمر القصاص رييس روزنامه الجزيره چاپ عربستان و مسؤول انتشارات و ارزيابي كتابها در اداره كلّ اطلاع رساني صورت گرفت. وي گفت: تنها كتابهايي اجازه ورود به عربستان دارند كه به آل سعود حمله اي نداشته و به مذهب و رهبران مذهبي اين كشور توهيني نكرده باشند.

ملاقات ديگر با رييس شؤون مسجدالنبي)صلي الله عليه وآله (، عبدالعزيز الفالح بود كه ضمن آن، در باره رفتارهاي تند آمرين به معروف گفتگو شد. مسؤول روابط عمومي حرم نبوي،

آقاي عبدالوهاب الخطاب نيز در اين جلسه حضور داشت.

ملاقات ديگري نيز در تاريخ ٨٢/١٠/٢٤ ميان برخي از فضلاي بعثه با مركز نادي الثقافي مدينه منوره واقع در نزديكي مسجد قبلتين صورت گرفت. اين مركز از مراجعين استقبال كرد و به هر كدام بيش از ده كتاب از منشورات خود را هديه داد. در اين ديدار دكتر عبدالله عبدالرحيم، عضو شوراي مشورتي عربستان سعودي (مجلس شوراي انتصابي)، و رييس باشگاه، و ساير اعضاي آن، دكتر خطراوي و دكتر الانصاري حضور داشتند. در اين جلسه، معاونت بين الملل بعثه، از اشتياق اعضاي بعثه جمهوري اسلامي براي ديدار از مراكز علمي و فرهنگي عربستان سخن گفت و آشنايي با مراكز و علما را يكي از بركات حج عنوان كرد .دكتر عبدالله عبدالرحيم، كه از ادباي معروف سعودي است، ضمن ستايش از اقدام بعثه، از ديدار هر ساله اعضاي بعثه ايران از باشگاه فرهنگي مدينه ياد كرد .در اين نشستِ دو ساعته، در باره وضعيت شعر و ادب در جهان اسلام سخن گفته شد. مسؤولان باشگاه به تفصيل در باره كارهاي فرهنگي مؤسسه سخن گفتند .برگزاري شب شعر، تحقيق و نشر كتابهاي ادبي و تاريخي در باره مدينه و نيز اجراي سخنراني هاي ادبي; از جمله كارهاي باشگاه فرهنگي مدينه است. در اين جلسه، از اساتيد اين مركز دعوت شد تا براي ايجاد پيوند بيشتر با مؤسسات فرهنگي ايران، به ايران سفر كنند.

در روز ٢٤ دي ماه، ملاقاتي با معاون وزيربهداشت مصر دست دادكه در اين ملاقات، وي نزديكي مصر و ايران را براي رويارويي با غرب، كه در برابر اسلام ايستاده، ضروري خواند.

واحد اهل سنت

واحد اهل سنت، يكي از واحدهايي است كه از آغازين سالهاي دهه شصت در محل بعثه مقام معظم رهبري و زير نظر نماينده ولي فقيه مشغول فعاليت است .فعاليت واحد مزبور، از سال ١٣٧٠ به بعد، كه پس از گذشت سه سال از تعطيلي حج، بار ديگر زائران ايراني توفيق تشرّف يافتند، به صورت جدي تر فعاليت خود را آغاز كرد. اين واحد از همان گذشته هاي دور ضمن رسيدگي به كاروانهاي اهل سنت كه از نقاط سني

نشين ايران راهي حج مي شوند، به فعاليتهاي فرهنگي و امور روحانيون آنان نيز رسيدگي مي كند.

طبق آمار موجود، امسال ٥٣ روحاني از مناطق سني نشين، با كاروانهاي اهل سنت همراه هستند. در سال گذشته، دوره هاي آموزشي براي روحانيون متقاضي فعاليت در كارهاي ارشاد كاروانها در سه منطقه

كردستان، بلوچستان و گلستان گذاشته شده است. به علاوه، يک کتاب مناسک بر اساس فقه حنفي و شافعي هم توسط اين واحد تهيه شده است. يک شوراي استفتا نيز با مشارکت مولوي اسحاق مدني، مشاور رياست جمهوري در امور اهل سنت به وجود آمده است.

حجت الاسلام زماني، که سالهاست در اين واحد مشغول به کار بوده و يا مسؤوليت آن را عهده دار است، اهداف اين واحد را انتخاب روحاني براي آموزش مناسک حج به حجاج اهل تسنن، مديريت فرهنگي کاروانهاي اهل سنت ايران، نظارت بر حُسن اجراي آموزشها از طرف روحانيون اهل سنت انتخاب شده در کاروانها و برگزاري سخنراني هاي مختلف در مکه معظمه و مدينه منوره توسط علما و انديشمندان اهل تسنن با محوريت حج ابراهيمي و وحدت امت اسلامي عنوان کرد.

امسال از مجموع کاروانهايي که از طرف جمهوري اسلامي ايران به مکه مکرمه و مدينه منوره مشرّف مي شوند، ۳۳ کاروان را هموطنان اهل سنت تشکيل مي دهند که ۵۳ روحاني اهل تسنن و معين وظيفه آموزش مناسک حج و مسائل شرعي اين عزيزان را بر عهده دارند. روحانيان انتخاب شده براي کاروانها، بيشتر از همان شهر و هم مذهب حجاج هستند. اين روحانيان، از دو مذهب حنفي و شافعي و از طريق آزمون انتخاب مي شوند تا بتوانند وظايف خود را به نحو احسن انجام دهند.

از ديگر فعاليتهاي واحد اهل سنت، مي توان به شوراي افت ي اين واحد اشاره کرد; در ايّامي که حجاج در مدينه حضور دارند، همه روزه دو مفتي اهل سنت، از دو مذهب حنفي و شافعي، در ساعات اداري، در بعثه مقام معظم رهبري جوابگوي پرسشهاي مذهبي حجاج گرامي مي باشند و در ايام حضور زائران در مکه معظمه نيز، علاوه بر ساعات اداري، در ساعات بين نماز مغرب و عشا نيز شوراي افتا در طبقه دوم مسجدالحرام روبه روي حِجر اسماعيل آماده پاسخگوي به سؤالات حجاج اهل سنت

هستند. طبق اظهار نظر مسؤول واحد اهل سنت، چهار مفتي شافعي و حنفي در مکه و مدينه براي پاسخگويي به زائران حضور دارند. رياست شوراي استفتا را مولوي اسحاق مدني بر عهده دارد.

گفتني است با عنايت مقام معظم رهبري و نماينده ايشان در بعثه، هر سال تعدادي از برادران اهل تسنن که در طول عمر خود خدمات شايان توجهي را در عرصه هاي مختلف فرهنگي، ديني، سياسي، آموزشي، عمراني و دفاعي به مردم عزيز کشورمان ارائه کرده اند به عنوان ميهمان رهبري به حج دعوت مي شوند که امسال نيز ۱۴ نفر از اين چهره ها انتخاب شده اند و از ميان آنها مي توان به يک روحاني ۹۲ ساله کرمانشاهي، که عمر خود را براي خدمت به مردم صرف کرده، اشاره نمود.

واحد اهل سنت، با مشارکت برخي از علماي اهل سنت، اقدام برگزاري همايشي با عنوان قبة الخضراء خواهد کرد، بر اساس خبري که روابط عمومي بعثه اعلام کرده، اين همايش روز دوشنبه ۸۲/۱۰/۲۹ ساعت ۹/۵ در محلّ بعثه جمهوري اسلامي ايران در مدينه برگزار خواهد شد.

همچنين از سوي واحد اهل سنت اعلام شد که دو همايش ديگر با عنوان حج عالي ترين تجلّي عبادت و سياست در مکه و همايشي با عنوان مهد تمدّن اسلامي در مدينه بعد برگزار خواهد شد.

حضور مسؤول واحد اهل سنت در برخي از کاروانهاي سنّي، همراه با مولوي اسحاق مدني، مشاور رييس جمهور در امور اهل سنت، نشانگر اهميت و اعتناي بعثه مقام معظم رهبري به امور اهل سنت است. در يکي از اين جلسات، که با حضور حجت الاسلام زماني و مولوي اسحاق مدني تشکيل شد، پس از تلاوت آياتي چند از قرآن کريم، آقاي اسحاق مدني به سخنراني پرداخت و ضمن تشريح آيه " وَ رَفَعْنا لَکَ ذِکْرَکَ(1) " از عشق صحابه به پيامبر)صلي الله عليه وآله (سخن گفت و توصيه کرد که قدر اين روزها را بدانيد و بيشتر به نماز و عبادت بپردازيد.

بر اساس اعلام واحد اهل سنت، امسال نيز مانند سالهاي گذشته، ميهماناني از

. 1الشرح : ٤

اهل سنت در بعثه حضور دارند. عدد اين ميهمانان در سال جاري سيزده نفر مي باشد.
فرماندار سقز، امام جمعه پاوه، رييس شوراي شهر سنندج، يک عالم ۹۲ ساله از علماي شافعي مذهب استان كرمانشاه، اراز محمد سارلي، نويسنده و استاد دانشگاه، از جمله ميهمانان امسال هستند.

اسامي برخي از ميهمانان عبارتند از: ملا قادر قادري امام جمعه پاوه، ماموستا سيد صلاح الدين حسامي امام جمعه سنندج، مصطفي اربابي نويسنده و مترجم حنفي، ساكن تربت جام، مولوي عبدالرحمان سربازي، امام جمعه چابهار.

اراز محمد سارلي، استاد دانشگاه آزاد در استان گلستان و حنفي مذهب و نويسنده است و اكنون بيست عنوان كتاب تأليف و ترجمه دارد. وي سالها در رايزني ايران در تركمنستان بوده و با زبان انگليسي و روسي آشناست.

سيد مهدي تخت فيروز، رييس شوراي شهر سنندج است كه سابقه ۲۵ سال همكاري با نظام را دارد و با آنكه شافعي است، سيد ذوالشرفين است. انتخاب او توسط مردم سنندج موقعيت او را نشان مي دهد.

مولوي حمدالله جاشويي يكي از ائمه جمعه استان هرمزگان است كه بر خلاف اغلب سنيان ايران، داراي مذهب حنبلي است. وي كه تاكنون به حج مشرف نشده بود، شايسته بود تا به عنوان ميهمان بعثه به حج مشرف شود.

نوشته يكي از ميهمانان اهل سنت در ابراز ارادت به اهل بيت)عليهم السلام(

در اينجا بي مناسبت نيست متني را كه يكي از اين عزيزان در باره عشق و ارادت خود و همشهريانش نسبت به اهل بيت نگاشته، ارائه كنيم. ملاعبد القادر قادري; از جمله اين ميهمانان است كه اين متن را در كنار حرم پيامبر)صلي الله عليه وآله (و اهل بيت)عليهم السلام (در سفر حج امسال نگاشته است:

از زماني كه اسلام به مناطق مختلف جهان رسيد و قرآن و احاديث شريف نبوي در دسترس افراد قرارگرفت، مسلمانان اهل سنت و جماعت اهل بيت رسول الله)صلي الله عليه وآله (به صورت عموم و اولاد فاطمه زهرا)عليها السلام (به صورت ويژه مورد احترام بوده و هستند و

امت اسلامي آنها را قرّة العين خود دانسته و محبّت آنان را جزو لاينفک عقيده ديني خود مي دانند.

در مناطق كردنشين بهويژه منطقه اورامانات، كه اينجانب در آن زندگي مي كنم، سادات و اولاد حسين)عليه السلام (جايگاه خاصي داشته و مورد احترام و محبت عام و خاص و كوچک و بزرگ قرار دارند.

مثلا عرفاي ما در سلسله طريقه خود و علماي ما در برگ اجازه نامه علمي و افتاي خود منتهي اليه راه و روش خود را غالباً به ائمه اطهار و اهل بيت رسول الله مي رسانند.

خانواده هاي متديّن منطقه، اسامي فرزندان خود را تبركاً بيشتر از فرزندان و همسران رسول الله بهويژه حسنين)عليهما السلام (انتخاب مي كنند.

انتساب به اهل بيت رسول الله يک كرامت است لذا سادات منطقه غالباً داراي شجره نامه هايي هستند كه با چند نسل خود را به ائمه اطهار رسول الله)صلي الله عليه وآله(مي رسانند .افرادي را سراغ دارم به جهت اثبات سيادت و وصل نسب خود به اهل بيت، ماهها و بلكه سالها در آمد و رفت بوده اند تا گواهي علما، مشهور

علم النساب را به دست آورند كه جزو سادات حسيني و يا حسني هستند و اين نوع شجره نامه ها در منازل به عنوان سند قرابت به رسول الله)صلي الله عليه وآله (و اهل بيت و به عنوان سند شرافت خانواده و عشيره نگهداري مي شود.

مقبره بزرگان دين و سادات و منتسبين به اهل بيت زيارتگاه مسلمانان منطقه است. محبّت اهل بيت رسول الله در تمامي زندگي مردم مسلمان تسرّي پيدا كرده، حتي به باغها و گلها و ماه و خورشيد رسيده است. براي نمونه مردم ما هرگاه گل خوش بويي را ببينند يا شيء روشني را مشاهده كنند يا طلوع خورشيد و ماه را شاهد باشند در لحظه اول بر محمد و آل محمد صلوات مي فرستند.

در كوهستان منطقه، گاهي شبه شقايق در فصل بهار رشد مي كند كه اصطلاحاً مردم به آن گل قفله بازي (يا شقايق سربزير) مي گويند گل اين گياه، همواره سر به زير است و در وسط آن هميشه چند قطره آب جمع مي شود. در فرهنگ عامه مي گويند اين گل در داغ شهادت امام حسين)عليه السلام (سر خود را پايين انداخته و قطرات آب جمع

شده در وسط گل را اشک فراق امام حسين)عليه السلام (تعبير مي كنند. بچه ها در روستاها گل را به دست مي گيرند و با ملاحظه قطرات آب مي گويند: اين گل براي امام حسين)عليه السلام(گريه مي كند و سپس به صورت جمعي و به زبان محلّي جمله اي را مي گويند كه ترجمه آن عبارت است از: اي گل شقايق سربزير به ما بگويد حسن و حسين كجا شهيد شدند؟ !

نتيجه اينكه محبت آل رسول)صلي الله عليه وآله (بهويژه اولاد فاطمه زهرا)عليها السلام (، مورد اتفاق اهل سنت و جماعت است و ابراز اين محبت و عرضه آن در ميان هر قوم، برنامه خاصي دارد و اين يک تكليف ديني و عقيدتي است.

اين چند جمله در كنار قبر سرور كائنات تحرير شد، به اين اميد كه رسول الله)صلي الله عليه وآله(محبّت ما را از ما بپذيرد و اين محبت موجب رشد در زندگي دنيا و سبب شفاعت حضرت محمد مصطفي)صلي الله عليه وآله (گردد. ان شاءالله .

اللهم صل علي محمد و آل محمد

ملاعبدالقادر قادري

نخستين حضور زائران ايراني در مدينه

نخستين پرواز زائران جمهوري اسلامي ايران، روز پنج شنبه هيجدهم دي ماه 1382 با پرواز سعودي عازم مدينه منوره شد. همزمان جزئيات پروازهاي بعدي و نيز برنامه هاي پيش روي زائران توسط مسؤولان حج در جمهوري اسلامي به اطلاع مردم رسانده شد. كارهاي زيادي از پيش انجام شده بود تا زائران بتوانند با آسايش خاطر در لحظه ورود در عربستان، در منازل از پيش تعيين شده اسكان يابند. شمار زيادي از كارمندان سازمان حج، از ماه ها پيش تدارک برنامه هاي مختلف را ديده و ستاد مدينه و مكه زحمات فراواني را بابت تهيّه منزل، تدارک آشپزخانه و بستن دهها قرارداد با مؤسسات مختلف، زمينه را فراهم كرده بودند.

لحظه ورود زائران ايراني، لحظه اي ديدني است، بهويژه براي زائراني كه عمري را در انتظار اين سفر بوده اند و اكنون براي نخستين بار ابتدا از فراز آسمان مدينه را مي بينند و لحظاتي بعد، چشمشان به مناره هاي مسجدالنبي و سپس گنبد سبزي كه روي مرقد رسول

خدا است مي افتد. گو اينكه در بازبيني چمدانهاي مسافران، كه امسال همراه با افراط است، قدري دلگير مي شوند، اما به محض تصوّر اينكه ساعتي ديگر در خدمت پيامبرخدا)صلي الله عليه وآله (و امامان بقيع خواهند بود و مظلوميت ائمه بقيع)عليهم السلام (را از نزديک خواهند ديد، آن دشواري ها را به فراموشي مي سپارند.

زبان حال زائران بيت الله الحرام در اين هنگام چنين است:

السلام اي شهر ختم المرسلين *** السلام اي قبله اهل يقين

السلام اي مهبط وحي جليل *** السلام اي آستان جبرئيل

السلام اي بيت زهراي بتول *** السلام اي بضعه پاک رسول

السلام اي بانوي غيب و شهود *** اي بهشت وحي را ياس كبود

السلام اي غرق در انجم شده *** السلام اي قبرهاي گمشده

السلام اي خانه هاي درد و داغ *** السلام اي چهار قبر بي چراغ

السلام اي دامن پاک بقيع *** السلام اي با صفا خاک بقيع

السلام اي تربت امّ البين *** السلام اي همسر حبل المتين

السلام اي حمزه نيكو سرشت *** السلام اي تربت رشک بهشت

اي مدينه سينه ات را باز كن *** ميهمانداري خود آغاز كن(1)

هنگام ورود، زائران با چشم هاي گريان به گنبد سبز مي نگرند و وقتي در ميان دو حرم قرار مي گيرند، به درستي نمي توانند تصوّر كنند كه چگونه دعاي سالهاي آنان مستجاب شده و اينچنين مشمول رحمت الهي قرار گرفته اند.

روزهاي نخست مدينه خلوت است، صبح هاي بقيع جمعيت چنداني ندارد، اما از روزهاي چهارم و پنجم ورود زائران; يعني از حدود ۲۰ تا ۲۳ ذي قعده، مدينه رو به شلوغي مي رود و زائراني از همه جنسيتها در اطراف پراكنده شده و در صفوف نماز جماعت حضور مي يابند.

اين روزها، پس از فاجعه بم، يكي از مسائل اساسي زائران ايراني، دعا براي بازماندگان و مجروحان اين حادثه است. به علاوه، بسياري از زائران خود را موظف

. 1شعر از استاد حاج غلامرضا سازگار (مرور شده در حج ۸۲.(

مي دانند تا در كنار انجام اعمال حج، در انديشه كمک به مردم اين شهر باشند. چند روز پيش از حركت، بعثه مقام معظم رهبري با صدور اطلاعيه اي از روحانيون كاروانها، حجاج و زائران خواست تا پيش از سفر به خانه خدا، در امر مقدس امدادرساني به بازماندگان و آسيب ديدگان زلزله بم تلاش كنند.

اصولا در ايام حج به جز مؤسسات مجاز از دولت سعودي، هيچ كس حق نصب صندوق كمک ندارد. به همين دليل اعلان عمومي شماره حساب يا درخواست كمک از زائران، به صورت عمومي نيست و البته هر زائري مي تواند به صورت فردي به بعثه رهبري مراجعه كند و كمک خود را براي زلزله زدگان بم بپردازد.

البته همراهي دولت سعودي براي كمک به زلزله زدگان بم، در حدّ بسيار عالي بود. علاوه بر آنكه در فضاي عمومي عربستان هم حال و هواي حمايت روحي از اين ماجرا وجود داشت. به طوري كه روزنامه الجزيره چاپ رياض نوشت: يک شاعر سعودي با نام دكتر عطية الغامدي، شعري به مناسبت نجات يک زن صدساله، بعد از هشت روز از زير آوار سروده است:

مرگ به سوي او خيز برداشته بود و او هم به سوي مرگ كشانده مي شد، اما مرگ به ناگهان مسير خود را عوض مي كند و زن تنها مي ماند تا با سر بيرون آوردن از آوار مايه عبرت ديگران شود .

انتشار نخستين شماره زائر، همزمان با ورود سرپرست حجاج ايراني به مدينه

نشريه زائر مهم ترين وسيله ارتباطي بعثه مقام معظم رهبري با زائران، براي انتشار اخبار ايران و جهان، ديدگاه هاي مسؤولان بعثه و اعلام برنامه هاي مختلف و نيز دستورالعمل هاي اخلاقي و تربيتي است. اداره كنندگان زائر، از چهره هاي مطبوعاتي و ديني برگزيده شده و هر يک مسؤوليت بخشي از مطالب نشريه را به عهده گرفته اند. بخش هايي از نشريه زائر را، نويسندگاني از ميان زائران پر مي كنند. در نخستين شماره، از زائران اهل قلم و احساس خواسته شده تا دريافتهاي خود و نيز سروده هاي خويش را براي اين نشريه بفرستند.

در سال جاري، ۱۲ نفر در نشريه زائر مشغول فعاليت هستند. مسؤوليت نشريه به عهده آقاي علي شكوهي و سردبير آن آقاي علي زارع فكري است. استاد جواد محدثي مسوؤليت بخش هاي ديني و ادبي نشريه را برعهده دارند. پنج خبرنگار و گزارش گر با اسامي مجتبي حسيني، محسن ماندگاري، محمد دلاوري، عليرضا قرباني، غلامحسين مقيمي در نشريه فعاليت مي كنند. علاوه بر آن، دو حروفچين، يک صفحه آرا و يک مسؤول امور اجرايي نيز فعالند. نشريه زائر به جز كار روزانه، چندين ويژه نامه هم منتشر مي كند. قرار است در سال جاري، يک ويژه نامه براي انقلاب اسلامي و ويژه نامه ديگري براي ايرانيان خارج از كشور كه به حج آمده اند منتشر شود. دو ويژه نامه; يكي براي مدينه و ديگري براي مكه خواهد بود.

يكي از سياستهاي اصولي نشريه زائر آن است كه گزارش ها و مقالات تازه انتشار دهد، گرچه گه گاه از متون ادبي كهن هم استفاده مي شود.

افراد نشريه، هر روز صبح، از ساعت ۸ تا ۹ جلسه مشترک داشته و كارها را تقسيم مي كنند. نشريه پس از آماده شدن و صفحه بندي، در دو قطع A4 و B5 چاپ مي شود. قطع دوم براي نصب روي ديوار تكثير مي شود.

نشريه زائر داراي مجوز رسمي است. در واقع پس از آنكه در سالهاي گذشته، دولت سعودي مزاحم انتشار نشريه شد و گاه مسؤولان توزيع آن را به خاطر حمل آنها دستگير مي كرد، نشريه مجوز گرفت.

نخستين شماره اين نشريه در ۲۱ دي ماه = ۱۹ ذي قعده انتشار يافت. به طور معمول، نخستين شماره همزمان با ورود سرپرست حجاج ايراني است. عناوين خبري زائر در شماره نخست آن چنين است:

پس از ورود سرپرست حجاج ايراني به مدينه، به جهت ضرورت خدمتگزاري شايسته به حجاج، در نخستين جلسه شوراي هماهنگي بعثه مقام معظم رهبري، راههاي خدمت رساني هرچه بيشتر به زائران بيت الله الحرام و مقدّمات برپايي حج ابراهيمي مورد بررسي قرار گرفت. آقاي ري شهري در اين جلسه تأكيد كردند كه زائران امسال، زلزله زدگان بم را از ياد نخواهند برد و براي آنان نيز دعا خواهند كرد.

خبر ديگر زائر حاكي است امسال (بر اساس قراردادي كه ميان سازمان هواپيمايي

ايران و خالدبن عبدالله بكر رييس خطوط هوايي عربستان به امضا رسيد (تمامي زائران مدينه قبل، مستقيم وارد مدينه منوره مي شوند. همچنين هشتاد درصد از زائران مدينه بعد هم، به طور مستقيم از مدينه عازم ايران خواهند شد.

آقاي امينيان، رييس ستاد حجّ مدينه، همچنين اعلام كرد كه امسال با كمک دولت سعودي، نظارت به وضعيت غذايي زائران جدي تر و وضعيت بهداشتي از سالهاي گذشته بهتر خواهد شد.

يكي از كارهاي جاري زائر، مصاحبه با زائران و انتشار نظرات جالب معنوي آنان در اين سفر زيارتي است. بحثي با عنوان پاي رفتن نيست اختصاص به اين قبيل گزارش ها دارد. توصيه هايي براي همه عنوان گفتگو با يكي از روحانيون كاروانهاست كه تجربه هاي خود را بيان كرده است. مدينه شهري است كه همه تاريخ در آن خلاصه شده است. در ادامه توصيه استفاده معنوي بيشتر از ايام حج شده است.

تا روز ۲۱ دي ماه، چنانكه در نشريه زائر آمده، نزديک به ۱۱ هزار زائر ايراني وارد مدينه شده اند.

روابط عمومي بعثه، طي اطلاعيه اي توصيه هاي عمومي خود را، همراه با برنامه هاي ويژه اين ايام اعلام كرده است:

اقامه نماز، شركت در نمازهاي جماعت، تلاوت قرآن، زيارت توأم با آداب و شرايط آن، حضور در مراسم با شكوه دعاي كميل و نيز شركت در جلسات توجيهي و آموزشي كاروانها، از توصيه هايي است كه به زائران شده است. دعاي ندبه صبح جمعه ساعت ۷/۵ در بعثه مقام معظم رهبري برپا مي شود. همچنين برنامه هاي سخنراني عمومي نيز كه در آنها چهره هاي حاضر در بعثه در باره معارف حج سخنراني خواهند كرد، برقرار است كه با هماهنگي مديران، به ترتيب از كاروانها براي شكرت در آنها دعوت به عمل مي آيد. مانند همين جلسات در محل بعثه در شهر مكه مكرمه هم برگزار خواهد شد.

شماره دوم زائر كه همچنان در ۱۲ صفحه A4 منتشر مي شود، افزون بر اخبار ايران، داراي يک خبر ويژه در باره محور برنامه هاي فرهنگي امسال بعثه مقام معظم رهبري است. اين محور شناساندن حكومت حضرت مهدي)عليه السلام (است كه آقاي ري شهري آن را در جمع اعضاي بعثه و جمعي از زائران بيت الله الحرام بيان كردند. در همين شماره، و به

همين مناسبت، مصاحبه اي با عنوان حج ابراهيمي و مهدويت اسلامي به عنوان مصاحبه با دكتر غلامرضا بهروز لک به چاپ رسيده است.

خبر ديگر زائر شماره دوم، اختصاص به اين آمار دارد كه امسال هفتاد درصد از زائران با سواد هستند. از جمع زائران بيش از ۲۳ هزار نفر مدرک از ديپلم به بالا دارند. اين علاوه بر حدود ۱۳۰۰ روحاني است كه تحصيلات حوزوي دارند و به صورت روحاني يا زائر در جمع زائران هستند.

بازار، دغدغه بسياري از زائران است. در نشريه زائر، گزارش هايي در اين باره دارد كه بيشتر مصاحبه با زائراني است كه در بازارها به گردش مشغول اند. اين گزارشها مي تواند خودآگاهي زائران را براي توجه به فضاي عبادي ـ زيارتي محيط جلب كند. اين گزارش تحت عنوان حاجي آخرش چند گفتگويي است با شماري از زائران و فضاي بازار. گزارش ياد شده در باره قيمتها، تفاوت آنها و اخلاقيات حاكم بر بازار هم اطلاعاتي را در اختيار زائران قرار مي دهد.

هر سال شماري از زائران جوان در كاروانها حضور دارند كه سبب شادابي موجود در كاروان مي شود. اين افراد افزون بر آنكه معنويت حج را بيش از ديگران درک مي كنند، مي توانند دستگير پيران كاروان بوده و به مدير و روحاني در انجام بهتر مناسک افراد پير كمک كنند. به طور معمول، جوانان در فراگيري مناسک حج

آماده تر هستند. امسال از جمع قريب به ٩٤ هزار زائر بالغ بر سي هزار نفر زير ٤٥ سال هستند و در مجموع اندكي بيش از ٢٣٠٠ زائر، سني زير سي سال دارند. طبيعي است كه مسائل مالي حج، امكان فراهم شدن سفر حج براي جوانان را محدود مي كند ;زيرا دراين سن، آنان در انديشه فراهم كردن اوّليات زندگي خويش هستند و توانايي و استطاعت مالي براي انجام حج را ندارند.

سومين شماره زائر، ضمن بيان اخباري از ايران و جهان، حاوي اخبار، مقالات و مصاحبه هايي در باره حج است. در اين شماره، يک صفحه كامل در باره احكام فقهي حرمين شريفين به قلم آقاي محمد حسين فلاح زاده به چاپ رسيده است. اين مقاله، حاوي احكامي است كه به نوعي به اين دو شهر مربوط مي شود و بخش عمده آن به حكم نماز قصر و اتمام در اين دو شهر اختصاص داده شده است. در ميان اين احكام، مسائلي كه زائران به طور روزمره با آن درگير هستند آمده است. افرادي كه علاقمند به

روزه گرفتن در اين ايام هستند، كساني كه اشياي متعلق به هتل از جمله قرآن را به خارج از آن انتقال مي دهند، در اين مقاله مي توانند پاسخ خود را بيابند.

مصاحبه با آقاي زرهاني رييس سازمان حج و زيارت، پس از آن آمده است. وي در اين مصاحبه نرخ حج جاري را ميان ١/٣٠٠ ٠٠٠ تومان تا ١/٧٠٠٠٠٠ دانسته ومي گويد:

عمده اين تفاوت به هزينه محل اقامت بر مي گردد و بحث نقل و انتقال زائران و هزينه هاي ديگر يكسان است. كار جديد ديگري كه امسال صورت گرفته، آن است كه از ميان مديران كاروانها، يک نفر به عنوان مشاور رييس سازمان انتخاب شده است .

وي وجود ارزشيابي هاي دقيق از كاروانها را به هدف تشويق مديران و استفاده از خلاقيت آنها، يكي از اقدامات ديگر سازمان حج دانسته است.

نشريه زائر، در اين شماره شرح حال جمعي از صحابه مدفون در بقيع را آورده است. به علاوه، مقاله اي هم با عنوان ستارگان بقيع در شرح حال معصومين مدفون در بقيع درج شده كه قسمت نخست آن است. گزارش جديد اين شماره، مطلبي است با عنوان وظايف دفاتر مراجع شيعه در مدينه . در اين گزارش ابتدا با آقاي محمد جواد ركني، از بعثه آيت الله فاضل لنكراني مصاحبه شده و ايشان تأكيد كرده است كه مهم ترين وظيفه دفاتر، پاسخ گويي به مسائل شرعي حجاج است. به طور معمول، از ديگر وظايف دفاتر، گرفتن وجوه شرعي مردم است كه از نقاط مختلف به اينجا آمده و وجوه شرعي خود را به مرجع مورد نظر خود مي پردازند.
حجت الاسلام محمودي از دفتر آيت الله سيستاني مي گويد :روزهاي نخست، كمتر پرسش شرعي وجود دارد، اما به تدريج و بهويژه روزهاي نخست در مكه، اين مراجعات زياد مي شود.

گفتني است كه در هر دفتر، جمعي از علما و فقهاي برجسته هستند كه با مطرح شدن پرسش جديد، شوراي استفتايي تشكيل داده و مشكل را حل مي كنند. به علاوه ارتباط تلفني هم با مرجع برقرار است.

گزارشي با عنوان اوقات غنيمت دان، آن قدر كه بتواني گفتگويي است با حجاج،

در باره كيفيت گذران روزهاي با ارزش حضور در مدينه. مصاحبه اي با محمد اسحاق مدني تحت عنوان فرايند تكاملي حج ايرانيان در ادامه آمده و اخبار ديگري از عربستان و ساير نقاط هم در آن درج شده است.

انتشار نخستين شماره فارسي البلاد

هر سال، روزنامه البلاد در موسم حج، چند شماره فارسي منتشر مي كند كه به طور عمده، حاوي دو بخش است ;نخست، اخبار مربوط به ايران و روابط آن با كشور سعودي و ديگر كشورهاي عربي .دوم، اخبار

مربوط به حج و تشريح خدمات ارائه شده از سوي مسؤولان سعودي. نثر اين نشريه در قياس با آنچه كه سالهاي قبل انتشار مي يافت، ايراني تر شده است .پيش از اين غالباً از نثر فارسي افغاني استفاده مي شد.

هدف سعودي ها تغذيه فكري ايراني ها است كه البته در اين كار كاملاً ناموفق بوده اند. به طور غير رسمي هم گفته شده است كه ما البلاد را براي ايراني ها منتشر مي كنيم و نيازي به زائر نيست. اما روشن است كه البلاد به دست ايراني ها نمي رسد چنانكه با گرايش هاي آنان نيز متناسب نيست. در برابر، نشريه زائر تنها نشريه و منبع خبري است كه تاكنون در ايّام حج، منبع اطلاعاتي زائران خانه خدا بوده است.

نخستين شماره آن در ١٦ ذي قعده، برابر با ١٨ دي ماه (نخستين روز پرواز ايراني ها به عربستان) انتشار يافته است.

روي صفحه نخست آن تصوير اميرعبدالله و آقاي خاتمي در كنار هم آمده، با اشاره به تلفني كه آقاي خاتمي به امير عبدالله زده است. خبر كمك هاي عربستان به زلزله زدگان بم از ديگر اخبار اين نشريه است. بر اساس اين گزارش، تاكنون ١٦ هواپيماي سعودي كمك هاي اين كشور را به بم انتقال داده اند. اين خبر از قول البريک، سفير سعودي در تهران اعلام شده است .اخبار ديگر مربوط به روابط ايران و بلاد عربي، به طور عمده به بهبود روابط ايران و مصر اختصاص يافته است. اما اخبار مربوط به حج، افزون بر اشاره به شستشوي كعبه معظمه توسط امير عبدالمجيدبن عبدالعزيز، از قول امير نايف تأكيد شده است كه امسال شديدترين تدابير امنيتي به خاطر حمايت حجاج بيت الله الحرام صورت خواهد گرفت. اين خبر با اشاره به درگيري هايي است كه طي ماه هاي اخير

ميان افراطيون وهابي با مأموران سعودي در جريان بوده است. وزير حج عربستان مي گويد:

امسال، از ١٦١ كشور، زائر به سعودي وارد خواهد شد. شعار حجّ امسال هم صحت ميهمانان خانه خد است كه از طرف وزير بهداشت اعلام شده است. خبري هم از بانک توسعه اسلامي براي توزيع كالابرگهاي حج درج شده است. رنگ سبز كالابرگها براي قرباني حج تمتّع و قِران و رنگ قرمز براي فديه است. تحوّل جديدي كه در نقل وانتقال زائران صورت گرفته، مربوط به بازگشايي فرودگاه مدينه به روي هواپيماهاي خارجي است و كار زائران را، كه پيش از اين دشواري انتقال از جده به مدينه را داشتند، آسان مي سازد.

145راهنما هم از طرف وزارت شؤون اسلامي معيّن شده است تا زائران را راهنمايي كرده، آنان را نصيحت نموده و مناسک بياموزند .

سوّمين شماره البلادِ فارسي هم مانند شماره هاي قبل، با محوريت حج، زلزله بم و روابط ايران با كشورهاي عربي و نيز برخي از مسائل جهاني، با تاريخ ٢٠ دي ماه منتشر شده است. خبري از نماينده ولي فقيه حجّت الاسلام و المسلمين ري شهري در صفحه اول آمده است كه: نقش دولت عربستان در خدمت به زلزله زدگان بم و ارائه تسهيلات به حجاج ستودني است. خبر ديگر در باره زائران مصري است كه آخرين آنها روز دوم ذي حجه وارد عربستان خواهند شد .وزارت بهداشت سعودي كليه نيروهاي خود را براي خدمت به ميهمانان خانه خدا بسيج كرده است. خبر ديگر آنكه شش ميليون پرس غذا در مشعر و منا ميان زائران خانه خدا توزيع خواهد شد. معاون وزارت حج از هماهنگي ميان وزارت حج و بعثه هاي حج سخن گفته است. اين هماهنگي از جمله در باره سرازير شدن زائران براي جمرات است كه امسال به نوبت خواهند آمد تا يک مرتبه همه در آنجا جمع نشوند. سالهاي قبل به همين دليل، مشكلات عديده اي به وجود مي آمد.

خبر ديگر آن است كه هيچ اتوبوسي بدون داشتن مجوّز سازمان كلّ امنيت، نمي تواند وارد مشاعر مقدسه شود. اين اتوبوس ها طي ماه جاري نمي توانند وارد مكه مكرمه شوند. در اين شماره البلاد، از تشويق دولت سعودي نسبت به زنان براي كمک به

فعاليتهاي مورد نياز به آنها در امور حج سخن گفته شده و اينكه ١٦٠٠ فرصت شغلي وجود دارد كه زنان سعودي مي توانند از آن استفاده كنند. كمترين حقوق ١٥٠٠ ريال و بالاترين آن ٦٠٠٠ ريال سعودي خواهد بود.

چهارمين شماره البلاد در روز يكشنبه ٢١ دي ماه، ١٩ ذي قعده منتشر شد .خبري از اسقبال فهد از پادشاه اردن، طرح هاي مقابله با سيل در مكه، اعلام راديوي اف ـ ام براي پخش قرآن و تصويري بزرگ از دو زن از عراقي ها كه شوهرانشان به دست آمريكايي ها كشته شده و در حال سوگواري هستند، روي صفحه اول البلاد فارسي ديده مي شود. در صفحات بعد، خبري از ورود نخست وزير تركيه به ايران، زلزله هاي مداوم در ايذه و مسجد سليمان و ديدار وزير خارجه اسپانيا از زلزله بم آمده است. در باره اخبار حج، خبر آمادگي بهداري مدينه براي رسيدگي به زائران بيمار، هزينه ٣٠ ميليون ريالي سعودي براي تجهيز آشپزخانه هاي چادرهاي زائران ايراني در منا و اعلام قاطع ممنوعيت استفاده از كپسول گاز در مشاعر مقدسه، كه توسط مسؤولان بلندپايه سعودي اعلام شده، ديده مي شود.

بر اساس نوشته البلادِ فارسي، امسال ٢٧٠٠ كارمند و كارگر در مسجد الحرام در خدمت زئران خانه خدا هستند. از اين تعداد، ٧٠٠ نفر نيروهاي ثابت مسجد هستند و حدود ٢٠٠٠ مرد و زن براي اين ايام به آنها افزوده شده اند .اين افراد شامل مرشديني هم هستند كه به قول اين روزنامه براي جلوگيري از بدعتها و كارهاي خلاف شرع در مسجدالحرام ايفاي نقش مي كنند. برنامه هاي ويژه مسجد از ١٥ ذي قعده آغاز شده و تا پايان ماه ذي حجه ادامه خواهد داشت .خدمات ارائه شده در مسجد، شامل خدمات ارشادي، عمومي، فني و خدمات غير مستقيم مي شود; از جمله خدمات توجيهي مي توان به برگزاري كلاس هاي سخنراني و درس و ارائه فتواها و توزيع كتابهاي ديني اشاره كرد كه سه اداره توجيه و ارشاد، اداره شؤون مصاحف و اداره تطويف اين وظايف را عهده دار هستند.

پروژه هاي عمراني كه در طول سال گذشته به انجام رسيده و براي حج آماده شده عبارت اند از:

ـ بهره برداري كامل از توسعه مطاف طبقه دوم (در واقع منحني كردن زواياي طبقه

دوم; به طوري كه تقريباً به صورت بيضي شكل در آمده است.(

ـ پايان بازسازي پلكان مجاور باب اجياد، به علاوه دو پلكان ديگر كه براي معلولان و سالمندان ساخته شده است. نيز ازدياد پلكانها براي معلولان در اطراف صفا و بهينه سازي پلكانهاي موجود.

ـ استفاده كامل از سقف چاه زمزم (در واقع، چاه زمزم، ديگر از مسجدالحرام راهي ندارد و سقف آن به مطاف افزوده شده است.(

ـ ايجاد مسير ويژه براي طواف معلولان وسالمندان درطبقه دوم وسطح حرم شريف.

ـ ايجاد گذرگاه ويژه براي صندلي هاي چرخدار در طبقه دوم مسير مسعي.

گفتني است از نظرفقهاي شيعه تااين زمان، نه طواف درطبقه دوم جايزاست و نه سعي.

به دنبال خبري كه در شماره نخست البلاد آمده بود، در شماره ٤ نيز تأكيد شده است كه تعداد ١٤٥ راهنما و مرشد براي هدايت مردم و مبارزه با آنچه كه اين جماعت آنها را بدعت! مي نامند، در مساجدي كه مورد زيارت زائران هستند، آماده خدمت مي باشند.

در برخي از اين اماكن; مانند اُحُد، بلندگو يكسره مشغول به تبليغ و مخالفت با زيارت قبور شهداي احد است. اين وضعيت در تمام ايام عمره ادامه داشت و با كمال شگفتي كمترين تأثيري هم روي زائران شيعه و سني نداشت.

در پنجمين شماره البلاد، با اشاره به اينكه در دوم ذي حجه چهارمين همايش مكه مكرّمه برگزار مي شود، مي گويد: موضوع آن مسائل حمل و نقل زائران در موسم حج است. مسائل شرعي، بهداشتي، تسهيلاتي از مباحثي است كه در مقالات سخنرانان مورد توجه خواهد بود. به گزارش البلاد فارسي، ش ١٢) دوشنبه ٢٩ دي) اين كنفرانس در روز ياد شده، در دانشگاه امّ القري در مكه افتتاح شده است.

در اين شماره همچنين به سفر امير عبدالمجيد به جده براي نظارت بر حسن اجراي برنامه هايي كه براي زائران تدارک ديده شده، اشاره شده است. در اين شماره گزارش مفصلي از فعاليتهاي شعبه وزارت حج در مدينه براي استقبال از زائران و امكاناتي كه

تدارک ديده شده، ارائه شده است. در اين رابطه، مصاحبه مفصلي با مهندس عبدالفتاح رييس فرودگاه مدينه صورت گرفته است.

امسال براي پاكسازي قربانگاه هاي مكه، مبلغ ٥ ٠٠٠ ٠٠٠ ريال سعودي اختصاص داده شده است. اين مبلغ صرف پاكسازي قربانگاه ها پس از قرباني خواهد شد كه سرعت عمل در آن مي تواند سلامت محيط زيست را تأمين كند.

راديوي حج عربستان

بر اساس اخبار اعلام شده، امسال راديوي حج، از ٨٢/١٠/٣ در عربستان به راه افتاده است. اين راديو كه ويژه حج است، برنامه هايي به زبانهاي مختلف ;شامل عربي، انگليسي، فرانسوي، فارسي، تركي، اندونزيايي، اردو و افريقايي در دو نوبت صبح و عصر پخش خواهد كرد. زمان كاري اين راديو در ماه ذي قعده 18 ساعت و در ماه ذي حجه ٢٤ ساعته خواهد بود. براي اداره برنامه هاي آن، وزارت اطلاعات، اوقاف و امور اسلامي، حج و چندين مؤسسه ديگر همكاري دارند .زمانهاي دقيق برنامه هايي كه به زبانهاي مختلف از اين راديو پخش مي شود، در نشريه البلاد فارسي شماره ٤ چاپ شده است. برنامه فارسي آن از ساعت ٥/٥ تا ٧ بعد از ظهر مي باشد.

فعاليت جاري گروه ارشاد

اين گروه زير نظر معاونت آموزش و پژوهش بعثه فعاليت مي كند و در موسم داراي دو مسؤول است كه يكي براي مدينه قبل و ديگري براي مدينه بعد. اين گروه، به طور معمول در هر دو شهر مكه و مدينه فعال است، اما در مدينه فعال تر است. فلسفه وجودي اين گروه، اجراي امر به معروف و نهي از منكر، به ويژه جلوگيري از كارهايي كه انجام آنها در مرئي و منظر عمومي، سبب وهن تشيّع مي شود.

براي انجام اين امور، شرح وظايف تفصيلي براي گروه ارشاد فراهم شده است .بنا به اهميت زيادي كه اين شرح وظايف براي شناخت مسائل رفتاري مطلوب و غير مطلوب زائران از ديدگاه بعثه حج جمهوري اسلامي و اصولاً نظام جمهوري اسلامي دارد، متن آن را در اينجا به عنوان يک سند تاريخي ارائه مي كنيم:

شرح وظايف گروه ارشاد كاروانهاي حج

بسم الله الرحمن الرحيم

"وَلْتَكُنْ مِنْكُمْ أُمَّةٌ يَدْعُونَ إِلَي الْخَيْرِ . " ...آل عمران، ١٠٤

مقدمه

شناخت حوزه مسؤوليت و چگونگي انجام وظايف محوّله، از شروط اصلي مسؤوليت دهي و يا مسؤوليت پذيري است كه اگر با شرايط ديگر پيوند پيدا كند، موفقيت انسان را دو چندان خواهد كرد.

از اين رو و با توجه به وظايف شوراي فرهنگي و گروههاي ارشاد كاروانهاي حج جمهوري اسلامي ايران و نقش آنان در ارشاد زائران، مطالبي در چند بخش تقديم مي گردد، اميد است با اهتمام و عمل به آن، عزّت و اقتدار شيعه افزون و ثواب مضاعف نصيب همگان گردد:

. 1پيشينه گروههاي ارشاد

گروه ارشاد زائران بيت الله الحرام براي اوّلين بار، پس از پيروزي انقلاب اسلامي، با تعداد محدودي در بعثه مقام معظم رهبري تشكيل و با سازماندهي آنان و استقرار در مكانهاي خاصي; همچون بقيع، به ارشاد و راهنمايي زائران مي پرداختند. اين روش گرچه موفقيتهايي را به همراه داشت، ليكن با كاستي هايي نيز روبرو بود كه موجب گرديد تا معاونت آموزش و پژوهش بعثه مقام معظم رهبري با بهره گيري از نظريات و پيشنهادهاي دست اندركاران امر حج و با بازنگري در تشكيلات و سازماندهي و روش اجرايي آن، گروههاي ارشاد كاروانها را به شكل كنوني سازماندهي نمايد.

. 2وضعيت حجاج اعزامي

همه ساله هزاران نفر از نقاط مختلف ايران اسلامي، جهت انجام فريضه حج و زيارت نبيّ گرامي اسلام)صلي الله عليه وآله (و فاطمه زهرا)عليها السلام (و امامان مدفون در بقيع)عليهم السلام (و ديگر اماكن

زيارتي مكه و مدينه، توسط سازمان حج و زيارت به عربستان اعزام مي شوند .در ميان زائران اعزامي دو گروه وجود دارند كه بايد به نوعي به كمك آنان شتافت:

. 1افراد ضعيف، بيمار و احياناً مسن و ناتوان. ٢ . افرادي كه تجربه سفرهاي خارجي را نداشته و يا عظمت اين سفر الهي و معنوي را درک نمي كنند و در نتيجه خواسته يا ناخواسته به اعمالي دست مي زنند كه موجب وهن تشيع و جمهوري اسلامي ايران مي گردد.

. 3طبيعت سفر حج

جمعي بودن سفر، محدود بودن امكانات پروازي، دشوار بودن زائرگرداني، آن هم در يک كشور خارجي، محدوديت زماني و مكاني انجام مناسک حج، جابه جايي هاي متعدد در مدت محدودِ سفر، موقعيت زائران ايراني به عنوان پيروان تشيع و انقلاب اسلامي و انتظار حجاج ديگر كشورها از آنان، حضور حجاج كشورهاي اسلامي و احياناً غير اسلامي با آداب و رسوم و زبانهاي مختلف، هر يک ضمن در بر داشتن سختي ها و دشواري هاي خاص خود، موجب احساس مسؤوليت بيشتر زائران نسبت به مكتب اهل بيت عصمت و طهارت)عليهم السلام (و انقلاب اسلامي مي گردد.

. 4وضعيت خاص عربستان

عربستان سعودي همه ساله در موسم حج، مقرّرات و قوانين خاصي را به اجرا مي گذارد كه اين مقررات ايجاب مي كند مسؤولان حج دو كشور تلاشهاي مشتركي را براي هرچه بهتر و باشكوهتر برگزار شدن اين فريضه الهي انجام دهند تا علي رغم آمار گسترده زائران و اختلاف نگرش عربستان و ايران در برخي مسائل مرتبط با حج و نيز ايجاد محدوديت براي برخي امور ارشادي و تبليغي، زائران ايراني بتوانند به راحتي و درستي، اعمال و مناسک خود را انجام دهند.

شايان ذكر است كه در ميان كشورهاي اسلامي، تنها جمهوري اسلامي ايران است كه در مراحل مختلف سفر، تمامي امور مربوط به زائران، از قبيل: تهيه مسكن، تغذيه، حمل و نقل، امور پزشكي و ارشاد، آنان را به صورت متمركز برعهده دارد.

. 5اهداف جمهوري اسلامي ايران از حج

الف : انجام حج صحيح و مقبول توسط حجاج.

ب : ايجاد تحوّل روحي و اخلاقي در حاجيان.

ج : فراهم نمودن زمينه هرچه بيشتر اخوّت ديني و وحدت اسلامي.

د : معرفي شيعه و نظام جمهوري اسلامي ايران به حجاج ديگر كشورها.

هـ : فراهم كردن رفاه نسبي براي زائران به منظور استفاده هرچه بيشتر معنوي از اين سفر روحاني.

رسيدن به اين اهداف، باتوجه به محدوديت امكانات، جز با اتّكا به نيروهاي مؤمن و عاشق خدمت به اسلام عزيز و نظام جمهوري اسلامي ايران ميسّر نخواهد شد.

لذا با توجه به اهداف پيشگفته، همه ساله از ميان زائران هر كاروان بر اساس دستورالعمل پيوست، تعدادي از خواهران و برادران براي انجام مسؤوليت ديني و شرعي امربه معروف و نهي از منكر و ارشاد ديگر زائران، به صورت داوطلبانه انتخاب مي شوند تا با پيشگيري از اموري كه در آن محيط به شيعه و تشيّع لطمه وارد مي كند، دين خود را به ائمه معصومين)عليهم السلام (ادا نموده، ديگر مسلمانان را به مكتب اهل بيت علاقمند و اميدوار سازند.

. 6گزينش و توجيه

برپايي حج ابراهيمي و برگزاري مراسم عظيم كنگره عبادي ـ سياسي حج، مطابق با شأن نظام اسلامي و زائران ايراني خانه خدا، از يک سو جايگاه تشيع و جمهوري اسلامي ايران را در نگاه مسلمانان جهان ارتقا بخشيده و از سوي ديگر افتخار انتساب به امامان معصوم شيعه، مسؤوليت هر ايراني و دوستدار خاندان عترت و طهارت را دو صد چندان مي كند.

زائران محترم ايراني حرمين شريفين كه نمايندگان انقلاب اسلامي و ملّت مسلمان ايران در سرزمين وحي مي باشند، به خوبي مي دانند كه اعمال آنان در ديد نكته بين و ژرف انديش ديگر زائران، مسلمان هم بر آبروي نظام جمهوري اسلامي و هم بر توجه به

خاستگاه اين نظام اسلامي; يعني فقه و فرهنگ غني ائمه معصومين)عليهم السلام (تأثير غير قابل برگشت دارد. از اين رو، هدايت به موقع زائران ايراني و توجيه صحيح آنان، مسؤوليت بس سنگيني است كه بردوش روحانيون و معين هاي محترم كاروانها و ساير عوامل حج گذارده شده و خصوصاً عزيزان روحاني به دليل رسالتي كه برعهده دارند، بايد پيوسته و به صورتهاي گوناگون در زمينه حفظ شخصيت شيعي و انقلابي و همچنين انجام صحيح مناسک حج به زائران خود آموزشها و تذكّرات لازم را ارائه كنند.

. 7پيوند با رهبران الهي

يكي از فلسفه ها و مقاصد بلند حج، اين است كه حج گزاران در پرتو زيارت خانه خدا و انجام مناسک حج، قطره هاي وجود خود را به درياي بيكران امامت و رهبري خاندان رسول الله)صلي الله عليه وآله (وصل كنند; چرا كه در حديث آمده است :مِنْ تَمامِ الْحَجّ لِقاءِ الإمام ، و در اين راستا، ائمه بقيع)عليهم السلام (، محور و مركز اصلي اين توجه اند و چون بهره گيري از ثمرات زيارت ائمه و حفظ بقيع و باز نگهداشتن در اين حرم الهي بر روي همه زائران حرم نبوي)صلي الله عليه وآله (، يكي از حياتي ترين مسائل اجتماعي شيعه در

طول تاريخ بوده است، لذا لازم است از دست زدن به اعمالي كه ما را از اين اصل مهم و حساس دور مي كند، جداً احتراز نماييم. مردم ايران به دليل سابقه طولاني در ولاي اهل بيت)عليهم السلام (و ارادت به ساحت مقدّسشان و به عنوان پيروان تفكّر اصيل اسلام ناب محمدي)صلي الله عليه وآله (و تربيت يافتگان مكتب ولايت و امامت، بايستي با رفتاري درست و كرداري شايسته محبت و علاقه ساير مسلمانان را به سوي ائمه هدي)عليهم السلام (جلب كرده، مايه آبرو و عزّت پيشوايان مظلوم و معصوم خود باشند. اقدام به اعمالي كه موجب وهن مذهب و از بين بردن علاقه ديگران به مكتب نجاتبخش اهل بيت)عليهم السلام (مي شود خسران عظيمي است كه با جدّيت بايد از آن جلوگيري كرد.

. 8ارشاد سازنده

ارشاد سازنده و مواعظ بليغ روحانيون محترم كاروانها، با شيوه اي قابل فهم و با بهره گيري از قرآن كريم و احاديث اهل بيت)عليهم السلام (و استفاده از تجارب ملموس و نيز

به كارگيري تمامي امكانات و ظرفيتهاي موجود، مي تواند مشتاقان و زائران حرمين شريفين را در برابر موارد خلاف مصونيت بخشد; از اين رو و براي تحقق بخشيدن اين امر مهم و به منظور تشويق زائران بيت الله الحرام، به بهره برداري هرچه بيشتر از مراسم عظيم عبادي ـ سياسي حج و حفظ شؤون ديني و اسلامي حجاج ايراني و پيشگيري از رفتارهاي خلاف اخلاق و همچنين با اتكا به تجربه موفق گروه هاي ارشاد در گذشته، شوراي فرهنگي، مركب از روحاني و معين كاروان و مدير و معاون كاروان تشكيل مي گردد. اين شوراها با استفاده از امكاناتي كه در اختيار دارد، در جهت رشد و تعالي زائران و نيز اجراي سياستهاي فرهنگي بعثه مقام معظم رهبري و نظارت برعملكرد گروه هاي ارشاد، به انجام وظيفه مي پردازد.

نحوه تشكيل گروه هاي ارشاد:

در راستاي مشاركت دادن كليه زائران در انجام امور فرهنگي و اصلاح رفتارهاي اجتماعي و مراقبت نسبت به انجام صحيح مناسك و استقرار نظم در تمامي كاروانها
و آشنا نمودن حجاج ايراني به حساسيتهاي ساير مسلمين در موسم حج و بالأخره حفظ شؤون ديني و ارتقاي جايگاه نظام اسلامي در منظر حجاج ساير كشورها، در هركاروان
به تعداد ده نفر از برادران و خواهران زائر، كه از سطح سواد و آگاهي بالاتري نسبت به سايرين برخوردار بوده و توانايي انجام وظايف محوّله را داشته باشند، براي
انجام مأموريتهاي فوق و عينيت بخشيدن به فريضه بزرگ امر به معروف و نهي از منكر و ارشاد سايرين، به صورت داوطلبانه انتخاب مي شوند و تحت عنوان گروه هاي ارشاد زيرنظر شوراي فرهنگي و به محوريت روحاني محترم كاروان انجام
وظيفه مي كنند:

الف ـ شرح وظائف شوراي فرهنگي كاروان:

. 1تنظيم برنامه جلسات و مراسم كاروان و نصب آن در محل مناسب جهت اطلاع زائران.

. 2شناسايي و انتخاب ده نفر از خواهران و برادران به عنوان گروه ارشاد.

. 3برنامه ريزي و اجراي برنامه هاي ارائه شده از سوي بعثه.

. 4نظارت بر رفتار اجتماعي زائران و ارائه رهنمودها و آموزش هاي لازم به آنها.

. 5برنامه ريزي جهت برگزاري مسابقات فرهنگي، حفظ قرآن و حديث و...

. 6شناسايي نيروهاي مستعد، جهت همكاري با كاروان در بخشهاي مختلف.

. 7بررسي و تصويب تشكيل جلسات ويژه به مناسبت اعياد، وفيات، بزرگداشت دهه فجر و امثال آن.

. 8شناسايي ظرفيتهاي جديد فرهنگي ـ مذهبي و استفاده از آن به منظور پركردن اوقات فراغت زائران.

. 9مشورت و تبادل نظر نسبت به زمان تشكيل جلسات، ديدارهاي دوره اي، شركت در جلسات عمومي بعثه نظير دعاي كميل، دعاي ندبه و امثال آن.

. 10رسيدگي به تخلّفات و اختلافات احتمالي زائران و ارائه تذكرات لازم.

. 11بررسي پيشنهادها و انتقادات زائران و رسيدگي به آنها.

. 12ارزيابي چگونگي حضور زائران كاروان در جلسات، مراسم و برنامه هاي مختلف حج و عملكرد آنان.

. 13شناسايي و معرفي زائران موفق كاروان.

ب ـ روش كار و ضوابط كلي

. 1انتخاب افراد عضو گروه ارشاد از ميان داوطلبان، برپايه ضوابط شرعي و برابر مقرّرات اعلام شده از سوي بعثه و تنها در محورهاي تعريف شده كه پس از اين ذكر خواهد شد، صورت مي گيرد.

. 2هريک از اعضاي گروه اصلي، حتي المقدور ده نفر ديگر از اعضاي كاروان را شناسايي و با هماهنگي روحاني محترم كاروان، نسبت به توجيه آنها اقدام و خود نيز رابط اين گروه با گروه مركزي خواهد بود.

. 3پيشنهادها و انتقادهاي زائران و همچنين مشكلات و موانع كار در جلسات گروه هاي ارشاد، مورد بحث و بررسي قرار گرفته و پس از جمع بندي از طريق رابط گروه، به مديريت آموزش و پژوهش بعثه منتقل مي گردد.

تبصره :گزارشهاي تخلّفات مهم، لازم است در همان روز از طريق روحاني كاروان و يا نماينده وي به بعثه منتقل شود.

ج ـ زمان و مكان و چگونگي انجام وظايف گروههاي ارشاد

. 1حضور در بقيع و اطراف آن جهت ارشاد زائران.

. 2حضور در مسجدالنبي)صلي الله عليه وآله (در ساعتهاي مشخص.

. 3حضور در مسجدالحرام در اوقات مشخص.

. 4مراقبت و ارشاد زائران در طول سفر.

. 5تكميل فرمها و پاسخنامه ها و ارسال آن به واحد مربوط در بعثه مقام معظم رهبري.

. 6كمک به افراد ناتوان در انجام اعمال.

د ـ نحوه عملكرد اعضاي گروه ها

*قبل از تشرف:

اعضاي گروه ارشاد كاروان، ياوران و مشاوران روحاني محترم كاروان بوده، در صورت لزوم، وظايف محوله از سوي ايشان از قبيل: تصحيح قرائت نماز و ...را انجام مي دهند.

*هنگام تشرّف:

روحاني كاروان پس از تشرف به مدينه منوره و يا مكه مكرمه، در اوّلين فرصت با مراجعه به واحد ارشاد مستقر در بعثه مقام معظم رهبري و اعلام حضور و اخذ برنامه كار گروه ارشاد آن را به اعضاي گروه اعلام مي نمايد.

شايان ذكر است:

. 1در صورت نياز به مراجعه رابط گروه به واحد ارشاد مستقر در بعثه، مراتب از طريق روحاني و يا بازرس كاروان به آنها اعلام خواهد شد.

. 2وظايف گروه ارشاد به گونه اي تعيين گرديده، كه تضادّي با برنامه هاي عبادي و زيارتي آنها نداشته باشد، گرچه اين عمل نيز خود از مهمترين عبادات است.

هـ ـ تخلّفات رفتاري

به منظور آشنايي با نوع تخلّفاتي كه امكان دارد گروههاي ارشاد با آن مواجه شوند و مواردي چند از آنها در سالهاي قبل گزارش شده، به تناسب ويژگيهاي مكاني ذكر خواهد شد. بديهي است پاره اي از اين خلافها، به دليل تركيب سني و وضعيت تحصيلي زائران و رعايت ضوابط و مقرّرات در سال جاري ممكن است كمتر مشاهده شود، در عوض بنا به مقتضيات زمان، احتمالا تخلّفات جديدي اتفاق بيفتد كه در اين فهرست به آنها اشاره اي نشده، لذا روحانيون محترم و اعضاي محترم گروه هاي ارشادي، ضمن انعكاس آنها به بعثه، نسبت به رفع آن اهتمام عالمانه و منطقي را به كار بندند.

الف ـ فرودگاه

. 1حمل مواد مخدّر هرچند كم، اين كار علاوه بر خدشه دار ساختن حيثيت زائران ايراني، براي اعضاي كاروان و مسؤولان ايراني نيز در فرودگاه مشكل آفرين بوده، در عربستان مجازات سنگين دارد.

گفتني است: افراد و وسايل همراه مسافر در فرودگاه توسط مأموران دولت عربستان با دقت كنترل و گاهي به وسيله سگهاي تربيت شده مورد بازرسي قرار مي گيرند.

. 2فروش اجناسي از قبيل: پسته، زعفران، تسبيح، انگشتر، گز و... به ويژه توسط بانوان.

ب ـ در بقيع و اطراف آن

. 1بستن دخيل به شبكه هاي بقيع به وسيله پارچه، نخ، قفل و امثال آن.

. 2برداشتن خاک و سنگ و گندم از روي قبرها.

. 3انداختن عريضه، پول، لباس، پارچه، شمع و... روي قبور.

. 4فيلمبرداري و گرفتن عكس داخل بقيع.

. 5عدم رعايت نظافت محوطه بقيع.

. 6سد معبر و ايجاد مزاحمت براي ديگران در جلو بقيع.

. 7سيگار كشيدن در داخل و جلوي بقيع.

. 8نماز خواندن جلو و داخل بقيع، باتوجه به حرام بودن آن از ديدگاه وهابيان.

. 9تجمّع جلوي بقيع به هنگام نماز جماعت.

. 10خواندن روضه هاي حساسيت برانگيز، توأم با حركات ناموزون و احياناً با صداي بلند.

. 11نوحه خواني و سينه زني

. 12خواندن دعاي توسل و زيارت عاشورا، به صورت دسته جمعي و با صداي بلند جلو و مقابل بقيع و ديگر اماكن زيارتي.

. 13روشن كردن شمع و انداختن سفره هاي نذري.

. 14خوابيدن كنار بقيع، به ويژه بانوان.

ج ـ مسجدالنبي)صلي الله عليه وآله (و اطراف آن

. 1بوسيدن ضريح و درهاي حرم مطهّر.

. 2گذاشتن مهر، سنگ و امثال آن هنگام سجده.

. 3عبور از مقابل نمازگزاران و حرمت آن از ديدگاه اهل سنت.

. 4بردن كفش به داخل روضه مقدسه و گذاشتن آن روي جعبه قرآنها.

. 5گرفتن قرآن و كفش در يک دست.

. 6عبور از روي قرآن و قفسه هاي قرآني.

. 7گرفتن قرآن با دست چپ و گذاشتن آن روي زمين و فرش.

. 8بردن قرآن از مسجد جهت تلاوت، به محل سكونت.

. 9به هم زدن صفوف نماز جماعت و اصرار برگذشتن از ميان جمعيت.

. 10خواندن نماز نافله و قرائت قرآن، هنگام خطبه هاي نماز جمعه.

. 11صحبت كردن هنگام اذان و ايراد خطبه هاي نماز جمعه.

. 12ترک مسجد در آستانه اقامه نماز جماعت.

. 13فرستادن صلوات و خواندن زيارت با صداي بلند.

. 14يكديگر را با صداي بلند صدا زدن.

. 15خواندن نماز فرادي همزمان با نماز جماعت.

. 16پشت به ضريح پيامبر)صلي الله عليه وآله (نشستن.

. 17دست بسته نماز خواندن و گفتن آمين در نماز.

. 18بلند خواندن ذكر ركوع و سجود.

. 19زودتر از امام جماعت به ركوع و سجود رفتن.

. 20شركت نكردن در نماز ميت و ترک مسجد در آن لحظه.

د ـ مسجدالحرام

. 1نازک بودن لباس احرام بانوان و نمايان بودن بدن در حين طواف.

. 2بردن نام ائمه)عليهم السلام (با صداي بلند در طواف.

. 3برخلاف مسير طواف كنندگان حركت كردن، به منظور رسيدن به مقابل حجرالأسود و يا ورود به حِجر اسماعيل.

. 4نماز خواندن در مسير طواف كنندگان و ايجاد مزاحمت براي ديگران.

. 5بوسيدن مقام ابراهيم.

. 6كندن نخ از پرده كعبه.

. 7عبور خانم ها از ميان صفوف نمازگزاران به ويژه در آستانه اقامه نماز جماعت.

. 8فشار آوردن به ديگران به منظور استلام حجرالأسود.

. 9پشت به كعبه نشستن

. 10ساير موارد ياد شده در مسجدالنبي)صلي الله عليه وآله. (

هـ ـ موارد فرهنگي و اجتماعي

. 1حضور مردان با لباس نامناسب در اماكن عمومي.

. 2رعايت نكردن حجاب توسط بانوان و پوشيدن جورابهاي نازک.

. 3نصب علائم روي چادرهاي بانوان به شكل نامناسب.

. 4تجمّع در جلو ساختمانهاي محل اسكان در اوقات نماز.

. 5ريختن آشغال و زباله در معابر عمومي.

. 6وضو گرفتن با آب منبع هاي آب آشاميدني، به خصوص داخل مسجدالحرام و مسجدالنبي)صلي الله عليه وآله. (

. 7نوشتن نام و نام خانوادگي مشابه با نام خدا و معصومان)عليهم السلام (روي دمپايي و كفش.

. 8ايجاد مزاحمت در اوقات استراحت ديگران.

. 9عدم حضور به موقع براي سوار شدن به اتوبوس، صرف غذا و معطل ساختن ديگران.

. 10رعايت نكردن بهداشت و ايجاد ناراحتي براي خود و سايرين.

. 11بحث كردن با حجاج ساير كشورها در صورت آشنا نبودن با زبان آنان.

و ـ موارد مربوط به بازار و خريد

. 1چانه زدنهاي حقارت آميز.

. 2فروش اسكناس هاي ايراني به صرافي ها.

. 3خريد و حمل بارهاي حجيم و سنگين توسط افراد.

. 4مراجعت از حرمين شريفين به طرف محل اسكان كاروان در اوقات نماز.

. 5تجمّع جلو مغازه ها هنگام نماز.

. 6پَرسه زدن و اِتلاف وقت در بازارها.

شايان ذكر است گرچه برخي از اين موارد، خودبه خود اشكالي ندارد، ليكن به دليل برانگيختن حساسيت پيروان ساير مذاهب و پيامدهاي نامطلوب آن و براي رعايت مصلحت اهم بايد از آنها احتراز نمود.

امسال مسؤول مدينه قبل جناب حجت الاسلام والمسلمين آقاي محمدعلي مقدادي است و مسؤول مدينه بعد جناب حجت الاسلام و المسلمين آقاي محمود كارآموزيان خواهد بود. نيروهاي ثابت همين دو نفر هستند و به طور معمول براي اجراي كارهاي جاري از نيروهايي كه در كاروانها هستند استفاده مي كنند.

در هر كاروان يک شوراي فرهنگي شامل مدير، معاون، روحاني و معين (با مديريت روحاني اول كاروان) هستند كه از جمع كاروانيان، ده نفر يا بيشتر را كه توان انجام وظايف ارشادي را دارند، انتخاب مي كنند. اين افراد به گروه ارشاد معرفي مي شوند. هدف از انتخاب اين افراد از زائران، مشاركت دادن جمعي كاروان، در انجام وظايفي است كه گروه ارشاد بر عهده دارد.

گروه ارشاد در همان ايران تعيين شده و اسامي افراد منتخب براي بعثه ارسال مي گردد و پس از چک شدن آنان، وظايف آنان به ايشان ابلاغ مي شود. از ميان اين ده نفر، يک نفر به عنوان رابط انتخاب شده تا در خصوص وظايف محوّله با مسؤول گروه ارشاد در ارتباط باشد.

برنامه هاي گروه ارشاد به طور کلّي داراي دو بخش است; نخست انجام بهتر وظايف مستحبي ـ ديني مانند توصيه به ختم صلوات، ختم تلاوت قرآن که به صورت منظم دنبال مي شود. اما نبايدها در ارتباط با اعمالي است که سبب تحريک مخالفان مي شود که از جمله مي توان به نماز خواندن کنار بقيع، خروج از مسجد النبي)صلي الله عليه وآله (در وقت نماز و پرسه زدن در بازار را ياد کرد.

يکي از اصولي که در اين ارتباط مورد توجه است، رفع مزاحمت از رفت و آمد در محل بين الحرمين است. بسياري از کاروانها بعد از نماز صبح در محوطه روبه روي بقيع براي زيارت مي نشينند که طبق دستور بعثه مقام معظم رهبري، هر کاروان مي بايست تنها سه جلسه در اين محل حضور جمعي يابد. در روزهاي اخير اين توصيه، از مشکلات شلوغي و صحنه هاي تند اين محل کاسته است.

از اين جزوه تعداد پنج هزار نسخه ميان کاروانها (براي هر کاروان ۱۰ عدد) توزيع شده است تا در ايام موسم، آمادگي لازم را به دست آوردند.

همچنين براي بالا بردن کيفيت کار گروه ارشاد، چندين فرم مختلف چاپ شده است: وداع با مدينه، وداع با مکه، فرم توصيه هاي کلّي به زائران، و هفت فرم ديگر که به نوعي به وظايف ارشاد در مقاطع مختلف مربوط مي شود.

علاوه بر آن، تقويمي از مناسبتهاي موسم، به روحانيون داده مي شود تا بتوانند بر اساس آن، براي مراسم ها استفاده کنند. امسال اين جزوه تحت عنوان مناسبتهاي شمسي و قمري موسم حج ۸۲ شامل گزارش هايي در باره تاريخ هاي ذيل است:

مناسبتهاي قمري:

ـ 25 ذي قعده روز خروج پيامبر)صلي الله عليه وآله (براي حَجّة الوداع.

ـ آخر ذي قعده شهادت امام جواد)عليه السلام) (که مع الاسف در جزوه مناسبتها فراموش

شده است.(

ـ يکم ذي حجه، روز ازدواج امام علي)عليه السلام (با فاطمه زهرا)عليها السلام. (

ـ هفتم ذي حجه، شهادت امام باقر)صلي الله عليه وآله. (

ـ هشتم ذي حجه، روز خروج و حرکت امام حسين به جانب کربلا.

ـ نهم ذي حجه، روز عرفه ـ روز نيايش.

ـ نهم ذي حجه، شهادت حضرت مسلم و هاني بن عروه.

ـ دهم ذي حجه، عيد قربان.

ـ پانزدهم ذي حجه، ولادت امام هادي.

- هيجدهم ذي حجه، غدير خم.

- بيست و چهارم ذي حجّه روز مباهله.

مناسبتهاي شمسي:

- 26 دي، روز فرار شاه.

- 12 بهمن، روز ورود امام خميني)قدس سره (به ايران.

- 22 بهمن، روز پيروزي انقلاب اسلامي ايران.

- 25 بهمن، سالروز صدور فرمان امام خميني)قدس سره (در حكم قتل سلمان رشدي.

به طور كلي گروه ارشاد، دو گردهمايي عمومي دارد كه عموم ارشادي ها دعوت شده و تذكراتي توسط حجت الاسلام و المسلمين سيد علي قاضي عسكر داده شده و از سخنراني نماينده ولي فقيه استفاده مي كنند. امسال نخستين جلسه عمومي، روز سه شنبه ٢٣ دي ماه ساعت ٣/٥ تا ٥/٥ برگزار شد.

در اين جلسه پس از تلاوت آياتي از قرآن، نماينده ولي فقيه طي سخناني در ارتباط با ايجاد وحدت و عدم انجام كارهاي خلاف گفت :اگر حج خوب برگزار شود، هم حاجي را متحوّل مي كند و هم موجب تحوّل جامعه مي شود .

وي با تأكيد بر اينكه حاجيان ايراني بايد زينت اهل بيت باشند و به همين منظور از هرآنچه سبب تفرقه و جدايي مسلمين است پرهيز كنند، گفت :ما بايد تلاش كنيم با رفتارهاي صحيح خود حرمت اين مكان مقدس را حفظ كرده و زمينه را براي برخورد تند با

زائران خود فراهم نسازيم .

ايشان با تشكّر از گروه هاي ارشاد گفتند :حركت شما سبب مي شود تا حظ و بهره معنوي زائران از اين سفر روحاني بيشتر شود .

سپس آقاي قاضي عسكر، معاونت آموزش و پژوهش بعثه به سخنراني پرداخت و در محورهاي زير مطالبي را بيان كرد:

. 1كار ارشاد زائران بهتر است از خود كاروانها آغاز شود.

. 2براي اين كار، امكان آوردن نيروي ويژه براي كارهاي ارشادي نيست و بنابر اين بهتر است جوشش از درون خود كاروانها باشد.

. 3تلاش كنيد تذكرات در قالب محترمانه به زائران متخلف داده شود.

. 4لازم است برادران ارشاد، فرم هاي نظر سنجي را از معاونت آموزش گرفته و آنها را ميان افرادِ فرهيخته كاروانها توزيع كنند در آينده از ديدگاه هاي آنها استفاده شود.

. 5تشكّر از روحانيون كاروانها به خاطر همكاري صميمانه آنان باگروه هاي ارشاد.

ايشان تأكيد كرد كه وضعيت فعلي در مقايسه با گذشته، بسيار بهتر شده و اين نيست مگر نتيجه فعاليت مخلصانه گروه ارشاد، روحانيون، معين ها و كساني كه در بعثه در اين ارتباط تلاش مي كنند.

در پايان جلسه، رابطين گروه هاي ارشاد فرم هاي نظر سنجي را دريافت كردند تا پس از تكميل، آنها را به واحد نظر سنجي تحويل دهند.

گفتني است، دومين جلسه گروه ارشاد روز دوشنبه آينده برگزار خواهد شد.

در مكه نيز جلسه عمومي در ١٤ ذي حجه پس از پايان مناسک حج خواهد بود.

يكي از اقدمات گروه ارشاد توزيع نقشه هاي بقيع در ميان زائران است. امسال قريب ده هزار نقشه بقيع و مسجدالنبي)صلي الله عليه وآله (با چاپ نسبتاً زيبا در اختيار كاروانها قرار مي گيرد. علاقه زائران، بهويژه كساني كه براي نخستين بار به حج مشرف شده اند، به اين نقشه بسيار زياد است.

امسال پنج نوع نقشه ديگر هم كه مربوط به كعبه و مسجد الحرام و متعلّقات آن است، در شمارگان پانزده تا بيست هزار منتشر و ميان زائران توزيع مي شود.

بخش ارشاد، كتابچه اي هم مشتمل بر رهنمودها و توصيه هاي امام راحل در باره انجام بهتر حج توسط زائران و اخلاقيات حج منتشر كرده و در اختيار زائران قرار داده است.

كتابچه ديگري هم مشتمل بر رهنمودهاي امام راحل خطاب به روحانيون در ارتباط با حج چاپ و در اختيار آنان قرار گرفته است.

ارتباط روحاني با واحد ارشاد

وقتي روحاني كاروان به بعثه وارد مي شود و به معاونت امور روحانيون بعثه مراجعه مي كند، به واحد ارشاد معرفي مي گردد و اين واحد، دستورالعمل هايي به شرح زير در اختيار ايشان قرار مي دهد تا بر اساس آنها، كار ارشادي خود و گروه ارشاد داخل كاروان را ساماندهي كند.

. 1ارائه يک جزوه سه صفحه اي در باره ختم قرآن و صلوات. در اين جزوه حاوي رواياتي درفضيلت ختم قرآن وصلوات است كه به تعداد اتاقها ميان زائران توزيع مي شود.

. 2دستورالعمل هاي جاري در باره مشكلات موجود در اطراف بقيع و حرم. در اين دستورالعمل مطالبي در باره جلوگيري از آوردن بلندگو همراه كاروان، و پرهيز از بلند روضه خواندن، نماز خواندن كنار ديوار بقيع، سينه زني و ...آمده است. امسال به دليل بسته بودن قسمت فوقاني بقيع، يعني از پله ها به بالا، در ساعات شب (بجز زمان مغرب تا عشا، كه برخي اوقات قسمت بالا باز است) عملاً زمينه وقوع بسياري از اين خلاف هاي رفتاري از بين مي رود. با اين حال، از صبح تا ظهر اين قسمت به روي زائران باز است. در گذشته، شبها غالباً تعدادي از كاروانها همراه با مدّاح كاروان به قسمت بالا مي رفتند و سوگواري مي كردند.

. 3دو برگه به روحاني در باره وداع با مدينه ومكه داده مي شود. در اين برگه ها رهنمود داده شده است كه كيفيت وداع آنان با اين دو شهر چگونه باشد تا تأثير خاص خود را روي اذهان زائران باقي بگذارد; از جمله: حركت دسته جمعي كاروان در رفتن به اطراف بقيع و حرم براي وداع با پيامبر، ائمه و فاطمه زهرا)عليها السلام . (طلب حلاليت كليه اعضاي كاروان از يكديگر و جدا شدن از هم با صميميت و محبّت. تشكر از كارگزاران كاروان ;

اعم از مدير، خدمه و روحاني. تأكيد بر حفظ عهد و پيمانشان با خدا و رسول براي حفظ نورانيت و روحانيت اين سفر.

. 4فرم مخصوصي با عنوان گزارش عملكرد گروه ارشاد در موسم حج ۸۲ آماده شده كه روحاني بايد درپايان سفر و پيش از مراجعت به ايران، گزارش عملكرد اين گروه را به صورت تفصيلي در آن بنويسد و به واحد ارشاد تحويل دهد.

دشواري هاي كار واحد ارشاد

اجراي دستورالعمل هاي واحد ارشاد، در عمل با دشواري هايي روبرو مي شود كه امسال هم نمونه هايي از آن اتفاق افتاده است. زائران ايراني، به وضعيت خاصي عادت كرده اند و طبعاً در شرايط جديد، اندكي طول مي كشد كه خود را با وضعيت وفق دهند. براي مثال، بلند صلوات فرستادن، روضه خواني بلند، گريه كردن بلند، نماز خواندن كنار بقيع و... از عاداتي است كه زائران از قبل دارند و با تذكرات محدود و به سادگي قابل حلّ نيست. با اين حال، مقايسه اين سالها با سالهاي گذشته، نشان مي دهد كه به مقدار زيادي وضعيت تغيير كرده است.

توصيه هاي جديد واحد ارشاد به روحانيون

در اطلاعيه اي كه امسال با عنوان قابل توجّه شوراهاي فرهنگي و گروه هاي ارشاد كاروانهاي مدينه قبل داده شده، چندين توصيه به كاروانها آمده است:

. 1برادران را به چند گروه در هر كاروان تقسيم نموده، همراه يک نفر كه زيارت نامه را خوب قرائت مي كند، به داخل بقيع هدايت و هرگروه با آرامش كامل و بدون ايجاد مزاحمت براي ديگران اقدام به خواندن زيارت نامه نمايند.

. 2روحانيون محترم از ايستادن و با صداي بلند ذكر مصيبت خواندن خودداري كنند تا در نتيجه از مخلوط شدن صداها با يكديگر و در نتيجه وهن تشيع جلوگيري شود.

. 3براي استفاده هرچه بيشتر زائران عزيز از فيض زيارت، به گونه اي برنامه ريزي نماييد كه خواهران در ساعاتي كه در قبرستان بقيع باز است و اجازه رفتن به قسمت فوقاني را به آنان نمي دهند، بتوانند به حرم رسول الله مشرف و از بركات حضور در كنار مرقد

نبيّ گرامي)صلي الله عليه وآله (بهره برده و سپس در ساعتي ديگر براي زيارت ائمه مظلوم بقيع اجتماع نمايند تا در نتيجه از تراكم بيش از حد جمعيت جلوگيري شود و در فضايي آرام زيارت بخوانند و از بركات معنوي آن بهره گيرند.

. 4زائران گرامي از برداشتن خاک، نماز خواندن بيرون و داخل بقيع، درگير شدن با مأموران بقيع، راه رفتن و عريضه انداختن روي قبور اكيداً خودداري فرمايند.

. 5گروه هاي ارشادِ هر كاروان، راه عبور و مرور مردم را باز گذاشته، از اختلال در نظم زائران جلوگيري به عمل آورند.

اميد است با توجه به نكات بالا و به نمايش گذاشتن نظم و انضباط اجتماعي، همگان از بركات زيارت پيامبر و ائمه معصوم و مظلوم بقيع و فاطمه زهرا)عليهم السلام (بهره مند گردند و حوائج آنان برآورده شود.

مأموران امر به معروف سعودي در قبرستان بقيع

مأموران اداره امر به معروف سعودي كه معمولاً از ميان دانشجويان دانشگاه اسلامي مدينه براي ايام حج استخدام مي شوند، به ظاهر براي ايجاد نظم در اطراف حرم حضرت رسول)صلي الله عليه وآله (و قبوري كه مورد توجه در قبرستان بقيع است، مشغول انجام وظيفه هستند. اين افراد در حرم پيامبرخدا)صلي الله عليه وآله (مانع نزديک شدن زائران به ضريح شده و هر بار كسي نزديک شود او را دور مي كنند. امسال براي نخستين بار از ميان سه پنجره اي كه در سمت قبله ضريح مطهر رسول خداست، روي پنجره وسط در سه نقطه تابلوي هاي كوچكي چسبانده شده و روي يكي نوشته است :هنا السّلام علي رسول الله ; اينجا سلام به رسول خدا)صلي الله عليه وآله (بدهيد .دو تابلوي بعدي مربوط به ابوبكر و عمر است كه با فاصله نزديک روي پنجره چسبانده شده است.

به علاوه، هر روز دو نوبت صبح و عصر، دهها هزار زائر شيعه با حضور در قبرستان بقيع نسبت به خفتگان شيعيان دوازده امامي و نيز پيروان مذاهب اهل سنت براي زيارت قبور اهل بيت و اصحاب وارد بقيع مي شوند. زماني كه اهل سنت از كنار قبور رد مي شوند، به آنان گفته مي شود كه نمي دانيم اينها چه كساني هستند كه اينجا دفن شده اند. بعد هم مي افزايند: كساني اينجا دفن هستند، اما جايشان مشخص نيست و اين قبور معلوم نيست از

چه كسي است؟!

اگر كسي در آنجا اندكي بلند زيارتنامه بخواند، او را ساكت مي كنند .امسال براي روزهاي متوالي تعدادي از نيروهاي انتظامي هم در داخل بقيع در گوشه اي نشسته بودند كه در ظاهر براي تأمين امنيت بود اما روشن نيست كه اجتماع پنجاه نفر در يک نقطه چه مشكلي را مي توانست حل كند.

شلوغ ترين محل، در نزديكي قبور ائمه معصوم)عليهم السلام (است كه صبح ها جمعيت انبوهي در آنجا حضور مي يابند و زيارت نامه مي خوانند. همچنين مسير داخل قبرستان به سمت قبور دختران پيامبر، همسران و برخي از اصحاب و تابعين تا برسد به قبر ابراهيم پسر پيامبر)صلي الله عليه وآله (مملو از جمعيت است. گوشه ديگري از بقيع، در كنار ديوار غربي، رو به سوي حرم پيامبرخدا)صلي الله عليه وآله (قبر منسوب به امّ البنين است كه در آنجا نيز اجتماع شيعيان بسيار زياد است و مأموران از نزديک شدن مردم به آن جلوگيري مي كنند) .تصوير ٢(

تدابير امنيتي در مرزهاي ورودي

مشكلي كه امسال، افزون بر دشواري هاي امنيتي سالهاي گذشته، براي دولت سعودي پديد آمده، مربوط به ظهور جريان القاعده است كه به طور كلّي تأسيس آن به بن لادن سعودي نسبت داده مي شود. اعضاي اصلي اين گروه در درجه نخست، سعودي و سپس مصري، يمني، افغاني و از ديگر كشورهاي سني هستند. چندين انفجار و درگيري مختلف در رياض، الخُبَر و غيره، سبب شد تا دولت سعودي براي جلوگيري از فعاليت القاعده دست به كار شود.

دولت سعودي به دلائل مختلف از جمله متّهم شدن به همكاري با القاعده از سوي آمريكا، لازم ديد تا برنامه جدي تري براي مهار كردن نيروي انساني متمايل به القاعده به كار گيرد. بنابر اين، امسال، پيش از شروع ايام حج، امير عبدالله و ديگر مقامات امنيتي تأكيد كردند كه براي جلوگيري از اين مشكل، به هر اقدامي دست خواهند زد. طبيعي است كه مكه محلّ مناسبي براي تماس هاي عمومي اعضاي القاعده است كه اين ايام، به بهانه حج عازم مكه مي شوند. به علاوه، بسياري از نيروهاي سني متعصب هم كه قصد كمک به آنان را دارند، در موسم مي توانند كمكهايي را كه از طريق معمول قادر به ارسال

آن نيستند، انجام دهند.

با اين حال، سختگيري هاي معمول هر سال هم در مرزهاي ورودي اعمال مي شود نفوذ نيروهاي متعّصب وهابي در اين قبيل نظارتها، كم وبيش وجود دارد .به طور معمول سه نيرو براي اين كار حضور دارد:

يک نيروي كاوشگر كه تمامي چمدانها و ساكهاي زائران را بازرسي مي كنند .نيروي دوم كه اشياي مشكوک را مورد ارزيابي قرار مي دهند و نيروي سوم از افغاني هاي طلبه هستند كه براي ملاحظه نوشته هاي چاپي ايران از ادعيه و ساير كتابها مورد استفاده قرار مي گيرند. اين افراد به طور معمول، كار رابط ميان زائران ايراني و مأموران سعودي را انجام داده و به عنوان مأمور ارشاد، كه از دايره امر به معروف و نهي از منكر هستند نيز گفته مي شود.

به گزارش سايت نسيج، نيروهاي امن سعودي در تمامي مدخل هاي ورودي مكه تدابير امنيتي شديدي را اجرا خواهند كرد و زائران را مورد تفتيش قرار خواهند داد. امسال تعدادي از زنان سعودي نيز به عنوان مأمور ، به كار تجسّس و تفتيش زنان مشغول خواهند شد. بنا به گفته عبدالفتاح عبدالشكور، مسؤول امور حج در مكه، يكصد واحد نظامي مسؤوليت حفظ و حراست از مراكز خدماتي حجاج را به عهده خواهند گرفت.

تغييري كه امسال در اين نظارت داده اند، اين است كه وقتي به هر موردي مشكوک مي شوند;مانندكتاب،تصويرجلديانوشته راهمراه باتصويرگذرنامه گرفته،بايگاني مي كنند. طبيعي است در آخر، فهرستي از افراد مشكوک را خواهند داشت كه براي آينده مورد استفاده قرار دهند. مقايسه فرودگاه جده و مدينه نشان مي دهد كه اين قبيل اقدامات در فرودگاه مدينه سخنگيرانه تر است. اين امربه روحيات مذهبي ساكنان اين شهرباز مي گردد.

دربرخي از گزارشها آمده است: حتي بازرسي از كيف هاي شخصي و دستي زنان را نيز مردان انجام مي دهند و اين موجب ناراحتي و اعتراض زنان زائر و روحانيون كاروانها شده است.

اخبار حج ساير كشورها

*در مصاحبه وزير حج عربستان آمده است: امسال از ١٦١ كشور زائر به عربستان

خواهد آمد. رقم زائران در سال جاري، از خارج و داخل عربستان، حدود 2 446 000 نفر خواهد بود. سال گذشته رقمي بالغ بر ٢ ٠٤١ ٠٠٠ نفر موفق به انجام حج تمتّع شده اند. سال آينده اين رقم از حجاج داخل و خارج سعودي تا رقم ٢ ٦٥٠ ٠٠٠ نفر خواهد رسيد.

بر اساس آماري كه از سوي يک مركز پژوهش حج منتشر شده، طي ١٦ سال گذشته، 28 932 255 نفر موفق به انجام حج تمتّع شده اند كه از اين تعداد نزديک به 17 000 000 نفر آنها از خارج از عربستان بوده اند.

*حسين الشامي، روحاني شيعي و مسؤول امور شيعي اوقاف عراق اعلام كرد :براي اعزام زائران عراقي به عربستان، از ميان داوطلبان قرعه كشي خواهد شد .وي افزود: در گذشته وزارت اطلاعات رژيم عراق، زائران را انتخاب مي كرد و بيشتر اين افراد كساني بودند كه سنشان بالاتر از پنجاه و عمدتاً روي هفتاد بوده است. بر اساس گزارش ديگري از خبرگزاري، امسال به دليل وضعيت ويژه عراق، ميان هفت تا هشت هزار زائر عراقي براي انجام حج عازم عربستان خواهند شد. اين در حالي است كه عربستان مجوز ٢٥ هزار زائر را به عراق داده و طبق گفته مسؤولان حج و اوقاف شيعي و سني عراق، با عربستان مذاكراتي براي رساندن اين عدد، به ٦٠ هزار صورت بگيرد. امسال مسؤوليت حج زائران عراقي را ابراهيم الجعفري، عضو شوراي انتقالي عراق بر عهده خواهد گرفت. گفته شده كه هوشيار زيباري، وزير خارجه عراق هم الجعفري را در اين سفر همراهي مي كند .در مصاحبه اي كه الجعفري در تاريخ ٨٢/٩/٢٧ انجام داد، اعلام كرد كه امسال روي ٣٠ هزار زائر عراقي با دولت سعودي توافق شده است. وي اين مطلب را پس از ديداري كه از رياض داشت اظهار كرد و گفت: اين رقم، ٥ هزار بيش از توافق پيشين است. وي همچنين افزود: طي پانزده سال گذشته، رقم زائران عراقي، هر ساله، هيچگاه از ١٥ هزار نفر تجاوز نكرده است. بر اساس قرعه كشي زائران عراقي، از ميان ٢٥٠ هزار داوطلب، تعداد سي هزار نفر انتخاب شدند (١٠ در صد از افراد مسن، ١٥ در

صد سهم افرادي كه همراه زوجه خود قصد تشرف دارند و ٧٥ در صد بقيه). اين مراسم به طور مستقيم از تلويزيون عراق پخش شد. اوّلين گروه از زائران عراقي در نيمه ژانويه عازم عربستان خواهند شد.

اين افراد از طرق مختلف; از جمله فرودگاه هاي داخلي عراق، ايلام و نيز از طريق كويت به عربستان منتقل خواهند شد. پيش از اين، ايران براي انتقال حجاج عراقي به عربستان از طريق فرودگاه هاي ايران اعلام آمادگي كرده بود .به همين دليل گفته مي شود تعداد محدودي از زائران عراقي، قرار است از طريق فرودگاه ايلام به عربستان منتقل شوند. آخرين خبري كه در الشرق الأوسط) جمعه ٢٤ ذي قعده) به نقل ابراهيم الجعفري، رييس بعثه حج عراقي درج شده، حاكي از آن است كه از جمع ٣٢ هزار زائر عراقي، جمعاً ٢٩ هزار نفر از فرودگاه كويت و بقيه از طريق زميني به حج مشرف خواهند شد.

آخرين گزارشها حاكي است كه زائران عراقي از طريق دو فرودگاه بغداد (١٠ هزار نفر) و فرودگاه كويت (٢٠ هزار نفر) عازم عربستان خواهند شد. هفصد دلار هزينه سفر هوايي و ششصد دلار هزينه سفر زميني زائران عراقي خواهد بود. اين مطلب را محمد حاج حمود، رييس هيأت عالي حج عراق اعلام كرده است.

بر اساس خبري كه در البلاد فارسي، شماره ١٤ درج شده، وزير حج عربستان اعلام كرده است كه زائران عراقي از پرداخت ماليات و عوارض معاف شدند. وزير حج عربستان ضمن اعلام اينكه قرار است براي زائران عراقي تسهيلات ويژه در نظر گرفته شود، گفت: مسافران هوايي عراقي از طريق فرودگاه كويت و مسافران زميني از طريق مرز جديد عرعر (و نه از طريق كويت) وارد عربستان خواهند شد .عراقي ها استثنائاً مي توانند هشتم ذي حجه هم به عربستان وارد شوند.

در خود كشور عربستان سعودي هم، اتباع اين كشور كه قصد عزيمت به مكه براي انجام حج را دارند، مي بايد مجوز ويژه داشته باشند. شهروندان عربستان طبق معمول گذشته، هر پنج سال يک بار مي توانند حج انجام دهند. رقمي كه هر ساله مجوز ويژه دريافت مي كنند ٥٠٠ هزار نفر است، اين در حالي است كه در سال جاري، سعودي ها ٢ ٤٤٦١٧٩ زائر عمره مفرده داشته اند.

*نخستين گروه از زائران مالزي، كه هرساله ٢٥ هزار نفر را اعزام مي كند، از ششم دي ماه بوده است. مهم ترين مشكل مالزيايي ها نيز داشتن بيماري هاي مختلف است كه از اين رو، امسال روي مسائل بهداشتي آنان تكيه بيشتري شده است. از جمعيت ٢٠ ٠٠٠٠٠٠ ميليوني اين كشور ٥٥%د مسلمان هستند و زائران حج توسط مؤسسه

تابونگ حاجي مسؤوليت ارسال زائران آن را به عربستان عهده دار است.

شمار زائران الجزايري، امسال ٣٢٠٠٠ نفر خواهد بود كه در مقايسه با سال گذشته، دو هزار نفر بر آن افزوده شده است. هزينه هر مسافر الجزايري، بدون محاسبه بليت هواپيما ١٧٧٥ يورو برآورد شده است.

بزرگترين مجموعه زائر، متعلق به كشور اندونزي است كه پرجمعيت ترين كشور اسلامي مي باشد. جمعيت اين كشور ٢٢٠ ٠٠٠ ٠٠٠ ميليون نفر است كه ٨٧% آنان مسلمان هستند. امسال سهميه اين كشور ٢٠٥٠٠٠ نفر اعلام شده كه نخستين گروه آنان روز نهم دي ماه، از چندين فرودگاه اين كشور عازم مدينه شدند. هزينه سفر حج براي هر اندونزيايي ٢٥ ٠٠٠ ٠٠٠ روپيه ٢٩٤٠ دلار (و در گزارش ديگر خبرگزاري معادل ٥١١٠ دلار!) تعيين شده و امسال دولت اين كشور از ٣٠ ٠٠٠ نفر بيش از سهميه ثبت نام كرده به اميد آنكه بتواند آنان را نيز به حج اعزام كند.

شماري از فلسطينيان با هزينه دولت عربستان سعودي به حج تمتّع مشرف مي شوند. بنا به اخبار اعلام شده ٥٠٠ نفر از خانواده هاي شهداي فلسطيني جزو كساني هستند كه با هزينه دولت عربستان حج به جاي مي آورند (عكاظ، ٥ ذي حجه). از سوي ديگر، دولت غاصب اسراييل، ضمن اعلام دستورالعملي خروج

خانواده هاي شهداي عملياتهاي شهادت طلبانه را به قصد حج ممنوع كرده است .در اين گزارش كه در سايت نسيج آمده، دولت اشغالگر فلسطين از جمع ٤٢٠٠ زائر منطقه غزه، از خروج ٣٦٠ نفر در يک بخش و جمعي ديگر از منطقه رفح جلوگيري كرده است. از فلسطين حدود ٥٩٥٠ زائر در قالب ١١٩ كاروان به حج مشرّف خواهند شد.

آمار ديگري گوياي آن است كه امسال ١١٠٠٠ زائر فلسطيني به حج مشرف مي شوند كه نيمي از راه اردن و نيمي ديگر از راه مصر به حج خواهند آمد .شيخ يوسف جمعه باسلامه، معاون وزير اوقاف دولت خودگردان، رياست بعثه فلسطين را به عهده خواهد داشت.

*شمار زائران كشور تركيه در سال جاري، يكصد هزار نفر خواهد بود. از اين تعداد، ٥٣ هزار نفر را سازمان ديانت تركيه و ٤٧ هزار نفر ديگر را شركتهاي سياحتي به عربستان اعزام خواهند كرد. در جمع، حدود ٤٠٠٠ نفر از كاركنان سازمان ديانت،

خدمات توجيهي و ارشادي و غيره را به عهده خواهند داشت. علاوه بر آن، يک گروه ٧٠٠ نفره هم خدمات بهداشتي و پزشكي را انجام خواهند داد. هزينه سفر هر زائر ترک در سال جاري ميان ١٧٧٠ تا ٥٥٠ دلار بر حسب امكانات مختلف برآورد شده است.

*جمع زائران تركمنستان در سال جاري، ١٨٨ نفر خواهد بود. اين افراد با پروازي ويژه، كه هزينه آن را دولت تقبّل كرده، به حج مشرف خواهند شد. در سالهاي اخير معمول يک پرواز و عدد حجاج ميان ١٨٨ ـ ١٨٤ بوده است) .خبرگزاري، ٨٢/٩/٨). طبيعي است كه كشورهاي تازه استقلال يافته، همچنان تاوان دوره هفتاد ساله تسلط كمونيزم را مي پردازد.

*سهميه زائران كشور قرقيزستان، ١٥٠٠ نفر تعيين شده كه به دليل فقر مردم و هزينه ١٣٠٠ دلاري، استقبال زيادي از آن نشده است. اين وضعيت، به رغم وجود علاقه ويژه اي است كه مسلمانان اين جمهوري به حج دارند. اين در حالي است كه در دوره سلطه كمونيزم، از مجموع آسياي مركزي و قفقاز، هر سال تنها يک گروه سي نفره كه دو نفر سهميه قرقيزستان بود، عازم حج مي شدند.

*سهميه قزاقستان ١٠٠٠ نفر تعيين شده است. در سال گذشته نيز نيز سهميه آنان همين مقدار بود اما تنها ٥٠٠ نفر توانسته اند عازم حج شوند. از جمعيت 15 ميليوني اين كشور، هفتاد درصد مسلمان هستند كه به دليل فقر، توانايي عزيمت به حج را ندارند. هزينه هر زائر ١٩٠٠ دلار برآورد شده است.

*هزينه سفر هر زائر تاجيكستاني به عربستان، ١٥٣٠ دلار است. در سالهاي گذشته، جمعي از زائران اين كشور، از راه زميني عازم عربستان مي شدند كه امسال به دليل نبود امنيت در عراق، چنين برنامه اي وجود نخواهد داشت .سهميه تعيين شده براي اين كشور شش هزار نفر است كه طي سالهاي گذشته تنها از نصف سهميه خود استفاده كرده اند. امسال نيز تا تاريخ ٨٢/١٠/٢٣ تنها 3500 نفر مدارک خود را براي عزيمت به حج به مقامات مربوط تحويل داده اند، با اينكه دست كم تا پنج هزار نفر مي توانند اعزام شوند. اعزام آنها به جده در روزهاي پايان ذي قعده خواهد بود.

*از جمهوري ازبكستان هم ٤٠٠٠ نفر به حج خواهند رفت. ساماندهي اين افراد، توسط اداره ديني ازبكستان صورت گرفته و براي هر زائر مبلغ دو هزار دلار گرفته شده

است. اين در حالي است كه دو سال پيش مبلغي كه براي حج گرفته مي شد، تنها ٨٠٠ دلار بود.

*به گزارش سايت نسيج، امسال بيش از ٥٠٠٠ زائر از بخش هاي مسلمان نشين روسيه به حج تشرّف خواهند يافت. اين زائران، از منطقه شمال قوقاز، تاتارستان، داغستان و سيبري هستند. به گزارش البلاد فارسي، نخستين گروه از اين زائران كه ٧٠٠ نفر هستند، با اتوبوس و از راه زميني عازم عربستان شده اند.

گفتني است امسال براي نخستين بار، مؤسسه شؤون ديني مربوط به حج تأسيس گرديده است. اين مؤسسه زير نظر مركز افتاء در روسيه اداره مي شود و هدفش خدمت رساني به مسلمانان، براي اجراي فريضه حج است. بر اساس آخرين خبر، تعداد زائران روسي ٥٥٠٠ نفر است كه حدود ٥٠٠ چچني را هم بايد بر آن افزود . تعداد ٣٠٠٠ زائر داغستاني غالباً با اتوبوس مسير روسيه تا مكه را طي خواهند كرد و مركز افتاء، اطعام و تأمين لباس احرام آنان را عهده دار خواهد بود.

*پاكستان، در سال جاري، ١٣٠ هزار زائر خواهد داشت و هر سال، چهار وزير ايالتي از چهار ايالت پاكستان، به عنوان بالاترين مقام هاي بعثه حج پاكستان به حج مشرف مي شوند.

*هند هم هر سال شمار زيادي زائر روانه خانه خدا مي كند. امسال دولت هند، ٤٠٠ دلار به هر حاجي اختصاص داد. اين امر سبب مخالفت برخي از مسلمانان شد كه به اعتقاد آنها هزينه زيارت خانه خدا بايد شخصي باشد. هدف دولت هند دلجويي از اقليت عظيم مسلمان اين كشور دانسته شده است.

*زائران افغاني هم طي دو سال گذشته، با حمايت دولت افغانستان به حج مشرف مي شوند. آمار حجاج افغانستان ٢٧٠٠٠ نفر است كه ٥٠٠٠ آنها از استان كابل، هزار نفر از ايران و هزار نفر از پاكستان مي آيند. يک زائر افغاني شيعه كه اصل وي از غزنه است، ولي منزل وي در مزار است، مي گويد: مبلغ دو هزار دلار از وي گرفته اند. كاروانهاي شيعه افغاني كه البته تعدادشان معين نيست، امسال به شدت نياز به روحاني دارند. زائراني كه اين مطلب را بيان كرده اند، همچنين گفتند: يكصد نفر از اعضاي لوئي جرگه افغانستان، شيعه مذهب اند. زائران شيعه افغاني، امسال فراوان به حج مشرف شده و غالباً براي گرفتن كتاب

مناسک و ادعيه در مدينه به بعثه مقام معظم رهبري مي آمدند. پيش بيني مي شود كه سالهاي آينده اين عدد افزايش يابد و بايد از قبل براي آنها چاره اي انديشيده شود. اينان به صورت تخميني ابراز كرده اند كه به احتمال، امسال چيزي حدود ٥٠٠٠ زائر شيعه از افغانستان به حج آمده باشند. يک شيعه افغاني گفت: امسال وزارت اوقاف افغانستان، در كار اعزام شيعيان اخلال مي كرد; به طوري كه جمعاً از ٢٧٠٠٠ زائر افغاني، تنها ٣٠٠٠ نفر شيعه هستند.

مولوي غلام محمد، رييس اداره جمعية العلماي وزارت حج و اوقاف افغانستان، به همراه عطاء الرحمن سليمي، معاون وزارت حج افغانستان در بعثه اين كشور در مكه، امور افغاني هاي زائر را اداره مي كنند. محمد امين ناصريار، وزير حج و اوقاف افغانستان هم به عنوان رييس بعثه، در چهارم ذي حجه وارد عربستان خواهد شد.

*از مسلمانان فرانسوي، امسال طبق قرار، ٢٠٠٠٠ نفر براي انجام فريضه حج به عربستان مي آيند كه البته ٢٣٠٠ نفر از آنان، به دليل تأخير در رساندن گذرنامه هايشان به سفارت، ويزايشان دچار مشكل شده است.

*به گزارش الشرق الأوسط ، بر اساس مصاحبه كنسول سعودي در لندن، امسال تعداد ٢٥ هزار زائر بريتانيايي از اين كشور عازم حج مي شوند. پيش از اعزام، جک استراو وزير خارجه انگليس در بعثه حج بريتانيا حاضر شد و سخنراني كرد. وي كه در مراسم توديع حجاج سخن مي گفت، با تشكّر از تلاش هاي دولت عربستان براي خدمت رساني به حجاج بريتانيايي، ضمن محكوم كردن تروريسم، گفت:

اسلام از جناياتي كه تروريستها به نام دين انجام مي دهند مبري است !

او افزود :جامعه بريتانيا شامل اديان گوناگوني است و در اين ميان مسلمانان از جايگاه ويژه اي برخوردارند .

گفتني است بنابه نقل البلاد فارسي، (ش١٣، مورخ٣٠ دي ماه) وزارت خارجه بريتانيا براي ٢٠٠٠٠ زائر بريتانيايي، جزوه اي كه مشتمل بر مناسک حج است، انتشار داد.

*تعداد كاروانهايي كه امسال از بحرين به حج مي آيند، ٨٥ اعلام شده است. نخستين كاروان حجاج بحريني از پل ملک فهد كه بحرين را به خشكي متصل مي كند، عبور كردند.

*زائران سودان امسال ١٩ هزار نفر خواهند بود كه در ٢٩ عمارت در مكه سكونت خواهند كرد. تعداد زائران اين كشور نسبت به سال قبل، ١٢ درصد افزايش يافته است.

در سال جاري، حجاج آذربايجان بار ديگر زير نظر اداره مسلمانان قفقاز به رياست شيخ الاسلام شكر پاشازاده درآمده و وي نيز همراه حجاج قفقاز به حج مشرف خواهد شد. بر اساس قراردادي كه ميان اداره مسلمانان قفقاز با برخي از مديران كاروانهاي ايراني منعقد گرديده، مديريت كاروانهاي حجاج جمهوري آذربايجان امسال با مديران ايراني است و ارائه خدماتي چون كرايه هتل و تهيه غذا و غيره توسط مديران ايراني انجام مي شود.

*تا تاريخ ٦ ذي حجه ١٤٢٤، تعداد ١١٧٠٠ يمني به قصد انجام مناسک حج از يمن وارد عربستان شدند. گفتني است تعداد زيادي يمني، مقيم شهرهاي مختلف سعودي، بهويژه شهر مكه هستند.

*امسال شماري زائر هم از برونئي آمده اند. يكي از آنان با نام خانم نوري آذركمال الدين گفت: جماعت اسلامي برونئي به ما توصيه كرده است كه در همايش و فعاليتهاي مشابه شركت نكنيم; زيرا حجّ ما باطل خواهد شد.

حج گزاران ايرانيان از استانهاي مختلف

اصفهان :بر اساس اظهار نظر معاون اداره حج و زيارت اين استان، امسال ٩٥٠٥ نفر زائر از اصفهان عازم حج خواهند شد. سفر زائران اصفهاني ٢٨ روز بوده و زائران اين استان در ٥٧ كاروان ساماندهي شده اند.

مازندران :از اين استان امسال ٥٠١٨ نفر در قالب ٢٨ كاروان راهي حج مي شوند. ٢٥٧٧ نفر آنان زن و ٢٤٤١ نفرشان زن خواهد بود. تقريباً نيمي از اين كاروانها، مدينه قبل و باقي مدينه بعد هستند .كار آموزش اين زائران را ٥٥ نفر از روحانيون معرفي شده از بعثه رهبري بر عهده داشته اند. در سال جاري حدود ٢٠ هزار نفر از مازندراني ها به انجام عمره مفرده موفق شده اند.

اردبيل :صمد سليمانجاه مسؤول سازمان حج و زيارت اين شهر اعلام كرد كه زائران استان اردبيل امسال ١٢٦٤ نفر خواهند بود كه در مقايسه با سال گذشته ٣٠% افزايش

يافته است. سال گذشته، شمار زائران اردبيلي ٨٩٦ نفر بوده است.

گلستان :مسعود مجرّدي رييس سازمان حج اين استان اعلام كرد كه امسال ٢١٥٠ نفر زائر از اين استان در قالب ١٤ كاروان شيعي و سني راهي حج خواهند شد. پيرترين زائر اين استان ١٠٢ سال سن دارد، در حالي كه جوان ترين آنها ١٦ ساله است. اين زائران از طريق فرودگاه ساري به عربستان منتقل مي شوند.

سمنان :ابوالفضل عروجي رييس سازمان حج و زيارت استان سمنان اعلام كرد كه امسال ١١٠٠ زائر از اين استان عازم عربستان خواهند شد. ٤٦% اين زائران زير ٥٠ سال و ٥٤ درصد بالاي ٥٠ سال هستند. زائران ياد شده در قالب هفت كاروان (سه كاروان از شاهرود، سه كاروان از سمنان، يک كاروان از دامغان، و يک

كاروان از گرمسار) به حج مشرّف خواهند شد. در همايش حج عمومي كه در سمنان برگزار شد، حجت الاسلام سيد رضا اكرمي به ايراد سخن پرداخت.

آذربايجان شرقي :مدير كلّ حج و زيارت اين استان آقاي علي اصغر اسكندرزاده، اعلام كرد امسال ٥١٩١ زائر از اين استان به حج مشرف مي شوند. از اين تعداد ٣٢٠٠ نفر مرد و باقي زن هستند. علاوه بر اينها ٣٥٤ نفر نيروي اجرايي مي باشند و ١١ كاروان مدينه قبل و ١٧ كاروان مدينه بعد خواهند بود. از اين تعداد ٣٦٠٠ زائر بالاي ٥٠ سال هستند. قريب به ٤٠٠٠ نفر هم سواد اندكي داشته و يا در حدّ ابتدايي مي باشند.

استان مركزي : مدير كلّ حج و زيارت استان مركزي، حجت الاسلام ميرعلايي اعلام كرد: زائران اعزامي اين استان جمعاً 1717 مي باشند كه نسبت به سال گذشته ٣٠% افزايش داشته است. در همايشي كه با عنوان به سوي نور در مصلاي بيت المقدس اراک برگزار شد، نمايشگاهي از كتابها، نوارها و سي دي هاي مربوط به حج ارائه گرديد. بر اساس خبر خبرگزاري جمهوري اسلامي، امسال زائران شهر ساوه، ٢٢٠ نفر هستند.

كرمانشاه :مدير كلّ حج و زيارت اين استان آقاي رضا نجفيان اعلام كرد كه امسال ٨٥٠ زائر كرمانشاهي عازم حج خواهند شد. تعداد سه كاروان شيعه و يک كاروان از برادران و خواهران اهل سنت خواهند بود. اين كاروانها از چهارم بهمن ماه در طول سه روز به حج مشرف خواهند شد.

گيلان :مدير كلّ حج و زيارت اين استان آقاي اسماعيل پور رحيمي گفت: شمار

زائران گيلاني در سال جاري ١٢٠٥ نفر است كه ٥٢ درصد آنان را زنان تشكيل مي دهند. اين افراد با شش پرواز مستقيماً از رشت طي دو روز ٢٥ و ٢٦ دي ماه عازم عربستان مي شوند.

قزوين :مدير كلّ حج و زيارت استان قزوين آقاي محسن يارمحمديان ااعلام كرد: امسال ١٢٤٣ نفر زائر قزويني به حج اعزام خواهد شد. اين افراد در قالب هشت كاروان زيارتي، كه نيمي مدينه قبل و نيم ديگر مدينه بعد هستند، به حج مشرف خواهند شد. اينها كساني هستند كه ميان سالهاي ٧٧ تا ٧٩ ثبت نام كرده اند. شماره زائران قزويني كه در سال جاري به عمره مشرف شده اند، ٩٦٦٠ نفر بوده است.

قم :مدير كل حج و زيارت استان قم، آقاي اكبر رضايي اعلام كرد: در سال جاري ٢٢٠٩ نفر از استان قم عازم حج خواهند شد. در اين جمع، تعداد ١٣١٨ نفر مرد و ٨٩٠ زن حضور دارند. شمار افراد بالاي هفتاد سال ١٤٣ نفر است، در حالي كه در اين جمع هشت نفر بيست ساله حضور دارند.

بم :از اين شهر زلزله زده، تنها يک كاروان ٨٥ نفر امسال عازم حج خواهد شد.

زنجان :مدير كل حج و زيارت استان زنجان اعلام كرد كه امسال ١٦٢٧ زائر از اين استان عازم حج مي شوند كه نسبت به سال گذشته، ٣٠% افزايش دارد.

تهران :زائران اين استان ١٩٣٧٢ تن اعلام شده است. مدير كلّ حج و زيارت اين استان گفت: ثبت نام اين دوره زائران حج نشان مي دهد كه سن حجاج ايراني نسبت به دوره هاي پيش كاهش يافته و اين روند همچنان ادامه دارد.

علي ليالي افزود: ميانگين سن زائران ايراني، از دوره پيش تااين دوره كه از ٥٥ تا ٦٠ بود به ٥٠ سال كاهش يافته است. وي همچنين گفت: اين نشان مي دهدكه تحوّل عميق فرهنگي ـ اعتقادي در نسل بعد از انقلاب به وجود آمده است. به علاوه، رغبت جوانان به دين، به هيچ روي كاهش نيافته است.

كرمان :نخستين گروه از زائران كرمان روز 24/10/82 به سوي مدينه پرواز كردند. آقاي اسماعيلي مدير حج و زيارت اين استان اعلام كرد: زائران كرمان ٣٩٦٠ نفر هستند كه با ١٧ پرواز و در مدت ١٢ روز به عربستان اعزام مي شوند.

آمار زائران استانها بر حسب اعلام سازمان حج عبارت است از:

تهران: ۱۹۷۳۲ خراسان: ۱۱۷۱۸ اصفهان: ۸۹۸۹

آذربايجان شرقي: ٥٥٣٢، فارس: ٥٤٣٨ مازندران: ٥٣٤٤

خوزستان: ٥١٢٢ كرمان: ٣٨٢٠ همدان: ٢٥٠٠

آذربايجان غربي:٢٣٤٠ قم: ٢٢٠٩ گلستان: ٢١٣٥

يزد: ١٨٤٧ مركزي: ١٧٦٥ زنجان: ١٧٢٠

لرستان: ١٤٩٠ اردبيل: ١٢٦٤ قزوين: ١٢٣٦

گيلان: ١١٩٣ سمنان: ١١٨٥ سيستانوبلوچستان:١١٤٩

بوشهر: ٨٦٥ كرمانشاه: ٨٣٥ كردستان: ٨٢٤

هرمزگان: ٧٣٦ چهارمحال و بختياري: ٥٢٨ كاشان: ٤١٨

ايلام: ١٥٢ كهكيلويهوبويراحمد: ١٣٢ دستگاه هاي اجرايي: ١٧٠٧

جمع كلّ زائران ايراني: ٩٣٥٦٥

زائران افغاني و عراقي اعزامي از ايران: ٢١٤١

كاروان ويژه جانبازان

يكي از كاروانهاي ويژه حج، كاروان جانبازان است كه هر ساله روي رقم ٢٠٠ نفر دور مي زند. اين كاروان در سال جاري ١٩٨ نفر است كه ده خدمه و يک روحاني دارد.

مدير كاروان مجيد درزي است كه خودش نيز جانباز است. روحاني كاروانشان آقاي راشد يزدي است كه همواره روحاني كاروان خانواده شهدا و جانبازان بوده است. ايشان از سال ١٣٧٢ تا امسال روحاني ثابت كاروان جانبازان بوده اند .در واقع از سال ٧٢ به اين سو كاروان ويژه جانبازان به راه افتاده است .آقاي راشد يزدي فرمودند: امسال ٧٥ زائر ويلچري در اين كاروان هست كه تاكنون سابقه نداشت. دوپزشک و يک ويلچرساز هم آنان را همراهي مي كنند. هشت نفر از اين افراد، شيميايي هستند. مديريت ثابت اين كاروان را طي سه ـ چهار سال اخير آقايان مجيد درزي و سيد محمد حسين هاشمي به صورت يک سال در ميان بر عهده دارند. تركيب اين كاروان از تمامي شهرهاي كشور; از ايلام گرفته تا سرخس، از بندر جاسک تا اردبيل تشكيل مي دهند. افراد شيميايي

سخت ترين وضعيت را دارند.

يكي از مشكلاتي كه امسال روبه روي اين كاروان است، عدم امكان طواف در طبقه همكف است. در جاي ديگري، از اين مشكل و ابعاد آن ياد كرده ايم.

كاروان جانبازان روز شنبه ۲۷ دي ماه عازم مكه مكرّمه شدند. بر اساس اخبار رسيده، سه ساعت تمام اين كاروان را براي كنترل گذرنامه ها نگه داشته بودند. اين معطلي سبب شد تا كاروان مزبور ساعت ۹ شب تازه به مسجد شجره برسند.

كاروان اساتيد

كاروان اساتيد، بر اساس پيشنهاد رهبري و با تلاش دفتر نهاد نمايندگي ولي فقيه در دانشگاه ها تأسيس گرديد. بر اساس برنامه ريزي صورت گرفته، هر سال با قرعه كشي از هر دانشگاه، از ميان علاقمندان دو استاد انتخاب شده و توفيق تشرّف به حج را پيدا مي كنند. روحاني اين كاروان جناب حجت الاسلام و المسلمين سيد محمد ابوترابي است كه خود برنامه ريزي اين كاروان را بر عهده دارد.

امسال هم اين كاروان در مدينه حضور يافته و آقاي دكتر توفيقي وزير محترم آموزش عالي نيز در آن حضور دارد.

افزودني است كه كاروان اساتيد در مدينه، ديداري از كتابخانه مسجد النبي)صلي الله عليه وآله(داشتند و با ديدن از محدوديت اعمال شده در آنجا سخت شگفت زده شدند.

كاروان خانواده شهدا

كاروان خانواده شهدا متشكل از ۲۰۰ زائر، از جمع پدران و مادران شهداي انقلاب اسلامي است. مدير اين كاروان حاج محمد حائري مي باشد كه چند سالي است توفيق مديريت اين كاروان به عهده وي گذاشته شده است.

بنياد شهيد براي حج امسال سه كاروان به سرزمين وحي اعزام كرده است .كاروان ۱۷۷۲۰ از شنبه به مدينه وارد شده، كاروان ديگري در روزهاي آينده به شهر پيامبر مي رسد و يک كاروان نيز مدينه بعد است. بنياد شهيد براي خانواده هاي شهدا اين سهميه را قائل شده كه آنها را در ازاي پرداخت كامل هزينه سفر، خارج از نوبت به حج اعزام

مي كند. هزينه امسال هر زائر ميان يک ميليون و ۳۵۰ هزار تا يک ميليون 690 هزار تومان محاسبه شده است. حاجيان كاروان ۱۷۷۲۰، هر كدام يک ميليون و 548 هزار تومان پرداخت كرده اند.

بعثه هاي حج شيعي

مجموع بعثه هاي موجود در حج امسال، به ضميمه بعثه مقام معظم رهبري، به چهارده مي رسد.

بعثه حضرت آيت الله اردبيلي ;سيد علي اردبيلي، سيد ابراهيم سيد حاتمي، سيدمحمدرضا هاشمي تنكابني، مهدي مهدوي، شيخ عباس ظهيري، رسول عنوز، علي خزدوز.

بعثه حضرت آيت الله بهجت ;اركان اين بعثه عبارتند از: حضرات آيات محفوظي، سيد محسن خرازي، قرهي و حجج اسلام: سيد باقر خرازي، محمد حسن قرهي و حسين بهشتي فر.

بعثه حضرت آيت الله تبريزي ;شيخ جعفر رهبر سعادتي، محمد مشكاتي، محمد باقري، ميرآقا سيدي، حسين وحيدي پور، محمدتقي شهيدي، عبدالرضا تاجبخش، مهدي گنجعلي، مهدي باعثي، عبدالله احمدي، علي اوسطي.

بعثه حضرت آيت الله حائري ;آيت الله سيد كاظم (طبيب زاده، مشهور به) حائري، سيد محمد حسين (طبيب زاده) حائري، شيخ اصغر مسلمي كاشاني.

بعثه حضرت آيت الله حكيم طباطبايي (محمد سعيد ;(سيد رياض حكيم، سلمان فخرالدين، عباس مغيثي، جعفر عبادي، سيد محمد قاضي تبريزي.

بعثه حضرت آيت الله سيستاني ;اين بعثه، هر سال توسط حضرت حجت الاسلام و المسلمين سيدجواد شهرستاني، داماد و نماينده ارشد معظم له اداره مي شود و شماري از علما در آن حضور دارند. افراد حاضر در اين بعثه، در سال جاري عبارتند از: حضرات آيات و حجج اسلام: سيدان، اشرفي شاهرودي، سيد علي حائري، مهدي مروارید، محمد حسين اشعري، سيد علي شهرستاني، مصطفي ذاكري هرندي، محمد مهدي نجف، سيد احمد ركني حسيني، سيد محمدعلي ربّاني، كاظم و احسان و حسن، محمد

جواهري، سيد محمد مدني.

بعثه حضرت آيت الله شاهرودي ;حضرات آيات و حجج اسلام: سيد مصطفي و حسين شاهرودي، سيد علي نقي نجفي اردبيلي، سيد جعفر و سيد علي علم الهدايي، سيد محمدتقي حشمت الواعظين، شيخ محمد رحمتي، شيخ محمد ابراهيم رباني، سيد حسين مرتضوي شاهرودي، سيد محمد كاظم شاهرودي، سيد محمدتقي اردبيلي.

بعثه حضرت آيت الله شبيري زنجاني ;حضرات آيات و حجج اسلام: افتخاري، علوي سبزواري (شريعتمداري)، سيد محمد، احمد و علي شبيري، شيخ محمد قائني، شيخ اسدالله جوانمردي، شيخ محمد مؤمني، سيد عبدالله صفوي، شيخ محمود خليلي.

بعثه حضرت آيت الله صافي ;حضرات آيات و حجج اسلام: نيّري، ثابتي، سيد جواد گلپايگاني، محمد حسن صافي، اديب شيرازي، علي نكونام، سيد حسن قمي، مصيبي،

بعثه حضرت آيت الله فاضل لنكراني ;اعضاي اين بعثه عبارتند از: حضرات آيات: شيخ علي پناه اشتهاردي، غلامرضا صلواتي و حجج اسلام جواد فاضل، عطائي اصفهاني، سيد محمدجواد ركني، ملكا، احمدي فروشاني، اسدي طوسي، علي ايماني، محمد جواد انواري، ميرمحمدعلي غروي.

بعثه حضرت آيت الله مكارم شيرازي ;حضرات آيات و حجج اسلام: اسدالله ايماني، علي نظري منفرد، عبدالكريم بي آزار شيرازي، محسن محدّث زاده قمي، سيد محمود وزيري، مسعود مكارم، علي رضا حدائق، محمدباقر بني سعيد لنگرودي.

بعثه حضرت آيت الله نوري همداني ;سيد مرتضي صالحي خوانساري، سيد مرتضي موسوي كوشكي اصفهاني، حسين شريعتي، مهدي فيض قمي، محمدعلي محمدي، ذكر الله احمدي، اسماعيل معزّي.

بعثه حضرت آيت الله وحيد خراساني ;محسن وحيد، محمد اسماعيل وحيد، علي كرباسي، سيد علي ميلاني.

چند نفر از علما نيز از طرف آيت الله سيد عزالدين زنجاني، همراه كارواني از زنجان، كه بيشتر مقلّدين ايشان از آن نواحي است، به عنوان بعثه ايشان در حج امسال حضور دارند.

علاوه بر بعثه هاي پيشگفته، كه ترتيب كارها و برنامه اعزام آنها از ايران، بهوسيله سازمان حج و زيارت جمهوري اسلامي و بعثه مقام معظم رهبري صورت گرفته، چندين بعثه ديگر هم وجود دارد كه متعلّق به حضرات آيات: محمد حسين فضل الله، سيد صادق شيرازي، محمدتقي مدرّسي، شيخ جعفر بشير نجفي و بعثه مرحوم سيد عبدالله شيرازي است.

ديدار اعضاي بعثه ها با نماينده وليّ فقيه

روز سه شنبه، ۲۳ دي، ساعت ۸/۵ صبح، شماري از اعضاي محترم بعثه هاي مراجع، براي ديدار با نماينده ولي فقيه، به بعثه مقام معظم رهبري آمدند .در اين ديدار برخي از ميهمانان بعثه، از جمله حضرات آيات و حجج اسلام :بهشتي، واعظي، صديقي، صادقي رشاد، قاضي عسكر، مصلحي، قرائتي، عرب، اوسطي و نيز رييس سازمان حج و زيارت، جناب آقاي زرهاني نيز حضور داشتند. بعثه هاي ملاقات كننده با نمايده وليّ فقيه، به ترتيب عبارت بودند از:

ـ بعثه حضرت آيت الله صافي گلپايگاني، متشكل از حضرات آيات و حجج اسلام: جواد گلپايگاني، محمد حسن صافي، نكونام، مصيّبي و قمي.

ـ بعثه حضرت آيت الله فاضل، كه اعضاي آن عبارت بودند: از حضرات آيات و حجج اسلام شيخ علي پناه اشتهاردي، صلواتي، عطايي اصفهاني، ركني و انواري.

ـ بعثه حضرت آيت الله سيستاني، كه اعضاي آن عبارت بودند از: حجت الاسلام و المسلمين شهرستاني و حجج اسلام: سيدان، اشعري، نجف، طباطبايي، اشرفي شاهرودي، سيد علي شهرستاني، حيدري و كاظم و احسان جواهري.

ـ بعثه حضرت آيت الله شبيري، چهارمين گروه ملاقات كننده بودند كه اعضاي آن به جز حجت الاسلام و المسلمين آقاي سيد محمد شبيري، عبارت بودند از آقايان افتخاري و...

آخرين گروه ديدار كننده در روز سه شنبه، اعضاي بعثه آيت الله مكارم شيرازي متشكل از حجج اسلام آقايان نظري منفرد، بي آزار شيرازي، آقازاده آيت الله مكارم، و سيد علي وزيري بودند.

صبح روز چهار شنبه نيز چندين ديدار با نماينده ولي فقيه، به ترتيب زير انجام گرفت:

ـ بعثه آيت الله بهجت، حضرات آيات و حجج اسلام: محفوظي، سيد محسن خرازي، سيد باقر خرازي، آقازاده آيت الله قرهي.

ـ بعثه حضرت آيت الله نوري همداني، آقايان: صالحي خوانساري، شيخ اسماعيل معزّي ملايري، سيد مرتضي موسوي اصفهاني و فيض.

ـ بعثه حضرت آيت الله اردبيلي، آقازاده ايشان به همراه آقايان مهدوي، تنكابني و هاشمي تنكابني.

ـ بعثه حضرت آيت الله حائري، كه عبارت بودند از اخوي ايشان، آقا سيد حسين حائري و آقاي مسلمي كاشاني.

عصر روز چهارشنبه ۲٤ دي ماه، اعضاي چند بعثه ديگر، به ديدار نماينده ولي فقيه آمدند:

ـ بعثه آيت الله سيد محمد سعيد حكيم.

ـ بعثه آيت الله شاهرودي، كه متشكل بود از فرزند ايشان سيد مصطفي و تني چند نفر ديگر از علما از جمله آقاي حشمت الواعظين و اردبيلي.

ـ بعثه حضرت آيت الله تبريزي، كه شامل آقازاده ايشان، آقايان شهيدي و مشكات اصفهاني بود.

در اين ملاقاتها به جز ديدارهاي دوستانه، كه بازديد هم دارد، برخي از مسائل جاري و نيز نكاتي فقهي مورد بحث قرار مي گيرد.

امسال به دليل حضور شصت درصدي زائران در منطقه مركزي مدينه، آمد و شد آنان به دفاتر بعثه، كه در محله عزيات است، دشوار مي باشد. قرار بر اين شد كه براي سالهاي بعد در اين زمينه چاره انديشي شود.

برنامه هاي آموزشي روحانيون در ايام اقامت در مدينه

تعدادي از روحانيون، براي نخستين بار، امسال امكان تشرّف به حجّ تمتّع پيدا كرده اند. اين افراد به عنوان معين روحاني كاروان اعزام شده اند) با سابقه دست كم يكبار

عمره) و طبعاً هنوز تصوّر روشني از شهر مدينه ندارند. براي اين كار، برنامه روزانه اي براي زيارت دوره، جهت آموزش آنان در نظر گرفته شده است. راهنماي اين برنامه، حجت الاسلام والمسلمين جناب آقاي سيد عبدالفتاح نواب است كه در ايام عمره، مسؤوليت دفتر نمايندگي بعثه مقام معظم رهبري را در عربستان بر عهده دارد .اين زيارت دوره كه از ساعت ٢/٥ بعد از ظهر تا مغرب ادامه مي يابد، از مسجد الإجابه آغاز شده، سپس به محلّ سقيفه بني ساعده، در ابتداي شارع سلطانه، بعد از آن به سمت مسجد درع و مستراح رفته از آنجا عازم احد مي شوند، سپس به سمت عريض رفته و از آنجا به سمت مسجد بني قريظه و بعد به مشربه امّ ابراهيم، باغ سلمان، مسجد جمعه و مسجد قبا مي روند. در آخر از مسجد شجره و ابيار علي)عليه السلام (ديدار كرده، از سمت وادي عقيق باز مي گردند و به سراغ مسجد سقيا رفته و از كنار مسجد غمامه در وقت نماز مغرب، به مسجد النبي باز مي گردند. اين زيارت دوره، كه ضمن آن، از اماكن بسياري ديدار به عمل مي آيد، مي تواند تصويري نسبتاً روشن از مدينه در اختيار روحانيون و معين ها قرار دهد. آقاي نواب همين روش را در ايام عمره در مكه دارند و ضمن زيارت دوره اي كه روزانه به محل هاي مختلف مي باشد، بسياري از اماكن مكه و نيز نوعي ديد جغرافيايي از شهر و امكانات آن را در اختيار زائران مي گذارند.

برنامه زيارت دوره اي مكه براي روحانيون، بدين ترتيب بود: روزهاي شنبه :جِعرانه، يكشنبه و سه شنبه : شهداي فخ، حديبيه، موزه حرمين شريفين، محل بافتن پرده كعبه، پنج شنبه :صبح صعود به كوه ثور و بعد از ظهر: ديدار از مشاعر مقدسه.

اين اقدام سبب شد كه روحانيون با منطقه حديبيه بيشتر آشنا شوند و طي عمره سال گذشته، نزديک به بيست هزار نفر در مسجد حديبيه براي عمره مجدّد، محرم شدند. همچنين حدود هزار نفر نيز در مسجد جِعرانه محرم شدند.

برنامه زيارت دوره در ايام موسم و غير موسم، كه سه سال است اجرا مي شود، تقريباً اكثر سه هزار روحاني مرتبط با شبكه حج و زيارت از اين برنامه ها استفاده كرده اند. در اين زمينه، حتي افرادي كه سالها مشرّف شده بودند، از اين برنامه استقبال زيادي كردند و مقيد بودند در اين زيارت دوره شركت كنند.

وظايف روحاني كاروان

طي سالهاي گذشته و پس از مشاوره هاي فراوان، وظايفي كه براي روحاني كاروان تعيين شده و روحاني بر اساس آنها ارزيابي مي شود، بيان مطالب زير است:

مناسک حج

اسرار و معارف حج

تاريخ اسلام

احكام ويژه بانوان

تصحيح قرائت و تلبيه

تشريح اماكن مكه مكرمه

همراهي در زيارات و بازيد اماكن

برگزاري برنامه عرفات

همراهي با زائران در وقوف مشعر الحرام

همراهي با زائران در رمي جمرات

نظارت بر حسن انجام قرباني

همراهي با زائران در بيتوته شب ۱۱ و ۱۲

نظارت بر اعمال مكه مكرمه

همراهي با زائران در برنامه ختم و قرائت قرآن

مساعدت و راهنمايي زائران معذور در اعمال

اداره كميته فرهنگي كاروان

پاسخ به شبهات

تكميل دفترچه مراقبت اعمال

برگزاري مراسم اعياد و وفيات

ارزيابي روحاني بر اساس موارد پيشگفته، از چندين طريق صورت مي گيرد .يک مورد مربوط به رابطين است كه در جاي ديگر شرح آن گذشت. علاوه بر آن، چندين فرم ديگر در اين باره وجود دارد كه عبارتند از:

فرم ارزيابي عملكرد روحاني توسط معين كاروان

فرم ارزيابي مدير از خدمات فرهنگي روحاني كاروان

فرم ارزيابي عملكرد معين توسط روحاني كاروان

در يک مورد هم فرمي را روحاني كاروان در ارزيابي كار مدير مي بايست پر كند كه پر كردن آن نيز از وظايف روحاني محسوب مي شود.

بخش رابطين در معاونت امور روحانيون

هر سال تعدادي از روحانيون ورزيده و مجرّب به عنوان رابط ميان معاونت امور روحانيون با روحانيون كاروانها انتخاب مي شوند.

در واقع يكي از امور اساسي در حج، انجام درست مناسک حج توسط زائران است كه اين امر زير نظر روحانياني كه همراه كاروانها اعزام مي شوند، انجام مي گيرد. در اين زمينه، روحانيون موظف هستند تا پيش

از اعزام، جلسات توجيهي و آموزشي را كه نبايد كمتر از ده جلسه باشد، داشته باشند و ضمن شناسايي زائران و شناخت نقاط قوت و ضعف آنان، اعمال و مناسک حج را تبيين كنند. پس از ورود به مدينه و مكه، مي بايست به طور مرتب برنامه هاي آموزشي را ادامه داده وآموزشهاي لازم را به آنان ارائه كنند تا مشكلي در انجام وظايف ديني زائران پيش نيايد.

براي نظارت بر حسن انجام كارهاي روحانيون در كاروانها، هم در ايران و هم در حرمين شريفين و همراهي آنان با زائران و برگزاري جلسات توجيهي و آموزشي، گروه رابطين در معاونت امور روحانيون به وجود آمده است.

براي انتخاب روحانيون رابط، آيين نامه مدوّن و مصوّبي وجود دارد كه شرايط خاصي را براي رابط در نظر گرفته است. از آن جمله است داشتن دست كم هفت سفر حج يا عمره به عنوان روحاني.

رابطين كه از ميان روحانيون با تجربه در امر حج انتخاب مي شوند، در دو نوبت ضمن سركشي به كاروان و گفتگو با زائران، مدير و روحاني، به بررسي عملكرد روحاني كاروان پرداخته و نظريات آنان را به معاونت امور روحانيون منتقل مي كنند. اين سابقه در پرونده روحاني نگهداري مي شود تا نقاط قوت و ضعف هر روحاني روشن شده و نسبت به اعزام وي در نوبتهاي آينده و نيز رفع نواقص مديريتي وي، اقدام شود.

براي ايجاد وحدت رويه در ارزيابي روحاني و رسيدن به واقع، آيين نامه ويژه اي با عنوان دستور العمل ارزيابي عملكرد روحانيون حج و عمره تدوين شده كه محصول تجربيات رابطين بوده و در اختيار آنان است. اين آيين نامه سبب مي شود تا در ارزيابي ها به صورت سليقه اي رفتار نشود.

درضمن تجربيات برخي از روحانيون درطول سفر، ازطريق رابطين به بعثه و ازآنجا به كلّ تشكيلات كاري روحانيت درحج منتقل مي شود تاآنان هم ازاين تجربه استفاده كنند.

به طور معمول هريک از روحانيون رابط، براي بررسي وضعيت ٥٠ روحاني در مدينه و به همين تعداد در مكه، ايفاي مسؤوليت مي كند. ارزيابي معمول بر اساس فرم مشخصي صورت مي گيرد كه رابط در بيست زمينه گوناگون، به روحاني نمره مي دهد. اين مسائل مربوط به رسيدگي به امور ديني زائر، آموزش مناسک، ابتكار و نوآوري، معرفي اماكن مكه و مدينه، همراهي با زائران در مكه و مدينه و مسؤوليت پذيري، مردمداري و حسن معاشرت با زائران، قدرت بيان و سخنوري، التزام عملي به مواضع نظام، رعايت شؤون روحانيت، استفاده صحيح از اوقات فراغت زائران، مديريت و نظم و انضباط در كار، توانايي جسمي، التزام عملي به سياستهاي بعثه و هماهنگي با مسؤولان و حضور در جلسات، ويژگي خاص مانند آشنايي با زبانهاي خارجي و غيره، نظريات مدير در باره روحاني، ميزان موفقيت در تشكيل جلسات قبل از عزيمت، ميزان موفقيت در سازماندهي گروه ارشاد و نظريه زائران در باره روحاني و در نهايت شايستگي يا عدم شايستگي اين روحانيون مي باشد.

گروه رابطين هر روز صبح، ساعت ٧/٥ در حضور معاونت امور روحانيون تشكيل جلسه مي دهد و علاوه بر صحبت در باره مشكلات فرهنگي و امور روحانيون، مشكلات اجرايي هم كه در طول سركشي به كاروانها يا شركت در جلسات روزانه ستادهاي منطقه اي به دست مي آورند، مورد بحث قرار مي دهند. جمع بندي اين مطالب به نظر مسؤولان مي رسد تا آنان در باره رفع اين مشكلات تصميم گيري كنند.

رابطين، افزون بر وظيفه ارزيابي، به عنوان نماينده بعثه مقام معظم رهبري، براي سركشي به كاروانها رفته و ضمن ابلاغ سلام سرپرست حجاج ايراني به زائران و

كارگزاران حج، چنانكه در رابطه با مسائل فرهنگي مشكلاتي وجود داشته باشد، راهنمايي هاي لازم را به اعضاي شوراي فرهنگي هر كاروان مي كنند.

فشرده تجربيات رابطين در اين بررسي ها و ارزيابي ها، هر چند سال يک بار، تحت عنوان آزموده ه به چاپ مي رسد و در اختيار تمامي روحانيون قرار مي گيرد.

امسال چهارمين شماره آزموده ها توسط معاونت امور روحانيون در ۱۳۰ صفحه انتشار يافته که حاوي مهم ترين تجربه هاي روحانيون در زمان عمره و حج تمتّع مي باشد. اين نکات بيشتر جنبه کاربردي داشته و رعايت آنها توسط روحانيون، به بهبود امر برگزاري مناسک کمک مي کند.

بر اساس تجربيات گذشته، اکنون معاونت امور روحانيون در حال بازبيني مجدّد مسائل مربوط به ارزيابي روحانيون و امور مربوط به رابطين است. هدف آن است که کارنامه عملي يک روحاني در جنبه هاي گوناگونِ مثبت و منفي، در اختيار خودِ وي قرار گيرد تا براي رفع اشکالات تلاش کند و در صورتي که کار وي مثبت است، مورد تشويق قرار گيرد.

شيفت بندي روحانيون در بعثه

روحانيون در آغاز ورود به مدينه يا مکه، طي فرم تقسيم کار و اعلام ورود که در ايران به آنان داده شده است، ورود خود را به معاونت امور روحانيون اعلام کرده و شيوه تقسيم کار ميان خود و مُعين و نيز خانم مُعين (اگر در کاروان حضور دارد) را اعلام مي کنند. طبيعي است براساس اعلام خود آنها، فعاليتهاي بعدي ايشان ارزيابي خواهدشد.

بر اساس همين فرمها از وجود آنان در مسجدالحرام يا صفا و مروه براي پاسخگويي به مشکلات زائران استفاده مي شود. هر روحاني دست کم يکبار طبق نوبت در اماکن مزبور حضور مي يابد.

علاوه بر آن، براي شرکت در جلسات مناسک، که روزانه با حضور شوراي استفتا برگزار مي شود، ثبت نام مي کنند.

افزون بر آن، جهت برنامه ريزي و هماهنگي ديدار از اماکن، ويژه روحانيون که توسط حجت الاسلام و المسلمين نواب برگزار مي شود، ثبت نام به عمل مي آيد.

در صورتي که روحاني خود را پيش از آن، به عنوان روحاني زباندان معرفي کرده و در اين باره توجيه شده است، ورود خود را به مسؤول مربوط اعلام و شرح وظايف خود را دريافت مي کند.

شيوه انتخاب روحانيون نخبه

هر سال پس از ارزيابي کار روحانيون توسط رابطين، آنان موظّف هستند از منطقه خودشان (که به طور معمول و متوسط پنجاه نفر را ارزيابي مي کنند (روحاني برتر را برگزينند و معرفي کنند. فعاليتهاي روحاني برگزيده، در ارتقاي بنيه معنوي و فرهنگي زائران بايد قابل توجه بوده و رضايت درصد بالايي از آنان را به دست آورده باشد.

22رابط ، هر يک سه روحاني را معرفي مي کنند. در جلسه رابطين، رابط در مورد روحاني نمونه و برتر و ويژگي ها و علل معرفي آنها به اين عنوان، دفاع مي کند و پس از اظهار نظر ساير رابطين، در باره انتخاب آنها رأي گيري مي شود و افرادي که حايز بيشترين امتياز شده اند، به عنوان روحاني برتر معرفي مي گردند. از اين افراد در تصميم گيري ها و کميته هاي برنامه ريزي استفاده شده و تسهيلاتي براي اعزامهاي بعدي آنان انجام مي شود.

از جمع روحانيون، کساني که داراي مدارج علمي بالا هستند و يا آثار شناخته شده اي دارند يا آنکه عضو هيأت علمي دانشگاهها و مراکز آموزش عالي مي باشند، کساني به عنوان روحاني نخبه انتخاب مي شوند. از اين افراد هم در مورد فکرسازي در امور روحانيون استفاده مي شود.

آغاز به كار بعثه مقام معظم رهبري در مدينه

چندين سال متوالي است كه بعثه حجّ جمهوري اسلامي ايران در ساختمان قصرالدخيل، در ابتداي شارع امام علي بن ابي طالب)عليه السلام) (باب العوالي سابق)، استقرار مي يابد. اين هتل، كه در طول سال نيز مورد استفاده زائران ايراني است، در ايام حج محلّ استقرار بعثه رهبري همراه با تمامي زير مجموعه هاي آن، شامل دستگاه اجرايي، ستاد مدينه و ديگر مراكزي است كه كار خدمات رساني را به زائران را انجام مي دهند.

159

امسال نخستين گروه از افراد بعثه رهبري، در تاريخ ۸۲/۱۰/۱۲ متشكّل از 12 نفر از كاركنان روابط عمومي، به ضميمه افرادي از دبيرخانه، كاركنان واحد انتظامات از ايران، به مدينه منتقل شده و از روز بعد فعاليت خويش را آغاز كردند. به مرور روزهاي بعد شمار ديگري از افراد بعثه عازم مدينه شده و به تدريج موقعيت هتل را براي استقرار واحدهاي مختلف آماده كردند.

يكي از بهترين اقدامات روابط عمومي، تزيين فرهنگي بعثه مقام معظم رهبري است كه لازم است تا در شأن نظام جمهوري اسلامي باشد. آذين بندي ديوارها با آيات و احاديث و اشعار و كلمات گهربار امام و رهبري در ارتباط با حج، به گونه اي است كه هر كدام مي تواند انديشه و فكري را در ذهن مخاطبان تداعي كند.

امسال چندين نقاشي زيبا كه در آن، اماكن شريف مكه و مدينه به تصوير كشيده شده، در جاي هاي مختلف بعثه نصب گرديده، كه افزون بر بُعد هنري، به گسترش فضاي روحاني بعثه كمک مي كند. روابط عمومي همچنين براي مراكز كاروانها نيز اوراق و تراكتهاي تبليغاتي متناسب با زيارت و حج را تدارک ديده كه به مرور در روزهاي نخست آماده شده و به محل كاروانها فرستاده مي شود تا در آنجا نصب گردد.

تدارک نيازها، وسايل و امكانات لازم براي جلسات سخنراني و نيز برنامه ريزي براي روز ورود نماينده مقام معظم رهبري، از ديگر فعاليتهايي است كه عمدتاً بر عهده روابط عمومي است.

نماينده ولي فقيه و سرپرست حجاج ايراني، امسال روز شنبه، ۲۰ دي ماه1382) ش.) به همراهي جمعي از مسؤولان بعثه رهبري وارد مدينه منوره شد و مورد استقبال قرار گرفت) .تصوير ۳ -(4

ملاقات رييس سازمان حج و زيارت با امير مدينه

جناب آقاي زرهاني، رييس سازمان حج و زيارت، روز يكشنبه، ۲۱ دي ماه با امير مقرن، حاكم مدينه ملاقات كردند. در اين ديدار كه آقاي مهدي امينيان، رييس ستاد مدينه نيز حضور داشت، آقاي زرهاني از كمک هاي بشردوستانه عربستان سعودي به زلزله زدگان بم تشكر كرد و خواستار تسهيلات بيشتر براي زائران ايراني و اجازه ورود

160

هواپيماهاي ايراني به فرودگاه مدينه شد. امير مدينه هم ضمن عرض تسليت به دولت و ملت ايران، به خاطر زلزله بم، گفت: ما بر اساس وظايف اسلامي خود در كنار دولت و ملت ايران هستيم و مي كوشيم تا از همه امكانات، براي حلّ مشكلات زائران ايراني استفاده كنيم تا آنان با خاطره اي خوش به ميهن خود بازگردند.

امير مدينه افزود: اميدوارم پس از تجهيز بيشتر فرودگاه مدينه، اجازه فرود هواپيماهاي ايراني هم داده شود.

در اين ديدار امير مدينه با اشاره به اينكه ما همه، سرنشينان يک كشتي هستيم و دشمن مشترک داريم ، تأكيد كرد :كساني مي خواهند نظم و انضباط و امنيت ما را به هم بريزند كه به ضرر همه ما خواهد بود. شما به زائران خود توصيه كنيد بهانه به دست دشمن ندهند تا امنيت حفظ شود .

آقاي زرهاني پس از اظهار نظر وي گفت :اين كشتي سفينة النجاة است و با درک درستِ شرايط ، تلاش مي كنيم به گونه اي عمل كنيم كه مشكلي براي شما پيش نيايد .

سپس امير افزود :ما وظيفه خود مي دانيم كه از تمامي امكانات استفاده كنيم تا زائران ايراني سلامتشان حفظ شود. به نظر ما ايراني ها نظم و انضباط بسيار خوبي دارند .وي تأكيد كرد :روابط ما رو به توسعه است و در آينده به هم نزديكتر خواهيم شد .

آقاي زرهاني نيز افزود :ما دشمن مشترک داريم; هم در داخل جهان اسلام و هم بيرون، بنابر اين، بايد روابط خود را مستحكم تر كنيم .

مقرن گفت :تفاوت من با شما اين است كه شما سياسي هستيد و من نظامي .

آقاي زرهاني در پاسخ گفت :من فرهنگي هستم .

آقاي زرهاني پس از ملاقات اظهار داشت :هنگام ورود ما به محل ملاقات، امير مقرن مشغول نماز بود و وقتي نام حضرت محمد)صلي الله عليه وآله (برده شد، او نيز مانند ما شيعيان صلوات فرستاد .

خبر اين ديدار را روزنامه عكاظ چاپ عربستان هم منعكس كرد. به نوشته اين روزنامه، مقرن در اين ديدار گفت :همكاري و انضباط حجاج ايراني در مراسم حج، بسيار عالي و بي نظير است و در حقيقت حجاج ايراني نمونه اي براي تمامي كشورهاي جهان هستند .

وي افزود :من علاوه بر اينكه از انضباط حجاج ايراني در موسم حج تشكر مي كنم، بايد

خالص ترين تشكرها و سپاسها را به مسؤولان بعثه مقام رهبري و همچنين سفارت ايران در عربستان به دليل همكاري بسيار نزديک با ما، تقديم آنان كنم .

به نوشته روزنامه پيشگفته، امير مدينه در پايان اين ديدار، تأسف عميق خود را از حادثه زلزله بم ابراز نمود.

ملاقات مسؤولان ستاد مدينه با نماينده ولي فقيه

روز شنبه ٢١ دي ماه، نماينده ولي فقيه به ديدار از ستاد مدينه و واحدهاي مختلف متعلّق به ستاد مدينه پرداخت و از نزديک در جريان كارهاي جاري آنان قرار گرفت. به دنبال آن، در روز دوشنبه، ٢٢ دي ماه، نماينده وليّ فقيه در ديدار با رييس سازمان حج و مسؤولان ستاد مدينه تأكيد كرد :جلب رضايت زائران خانه خدا يک اصل براي تمامي دست اندكاران حج است .آقاي ري شهري با ابراز رضايت از عملكرد ستاد مدينه، و اينكه تاكنون مسائل پيش بيني شده در ارتباط با مسكن و حمل و نقل و تغذيه زائران، بدون مشكل پيش رفته است، گفت :بايد تلاش شود تا تمامي زائران از تشكيلاتي كه منسوب به رهبري نظام اسلامي است، راضي باشند . ايشان با آرزوي توفيق براي رييس سازمان حج و زيارت كه امسال براي نخستين بار در اين سمت خدمت مي كند، گفت :كارهاي اصلي حج در سال جاري در پيش است و بايد بر اساس تجربيات گذشته از هم اكنون آمادگي لازم وجود داشته باشد .ايشان تأكيد كرد كه در كنار كار، بايد خلوص نيت و قصد قربت هم وجود داشته باشد .

آقاي زرهاني هم ضمن ارائه گزارشي از كارهاي انجام شده، تأكيد كرد :تلاش مي شود با مجاهدت و پشتكار، رضاي خداوند كسب و رفاه زائران تأمين شود .

جلسات روزانه سخنراني در بعثه

يكي از كارهاي جاري بعثه، دعوت از زائران مختلف براي استماع سخنراني در محلّ بعثه مقام معظم رهبري است.

اين جلسات شامل جلسات سخنراني عمومي و دعاي ندبه مي شود و به تناسب محلّ اجتماعات، براي هر جلسه، تنها از حدود يک هزار نفر دعوت به عمل مي آيد .

براي اين كار، از ميان كاروانهاي مختلف، طبق برنامه اي كه از قبل معين شده، مواردي براي دعوت برگزيده شده و به موقع از آنان دعوت به عمل مي آيد و پس از آنكه مدير و روحاني، آن را به اطلاع زائران رساندند، به تناسب شروع برنامه ها كه براي سخنراني عمومي ۹/۵ صبح و براي دعاي ندبه ۷/۵ است، زائران خود را به بعثه رهبري مي رسانند.

نخستين جلسه بعثه در تاريخ ۸۲/۱۰/۲۰ با سخنراني نماينده وليّ فقيه، در سالن اجتماعات بعثه مقام معظم رهبري برگزار شد. در اين جلسه پس از تلاوت آياتي از قرآن كريم و ذكر مناقب اهل بيت)عليهم السلام (و نيز عرض خير مقدم، اهداف و رؤوس برنامه هاي حج سال جاري توسط امير الحاج ايران اسلامي تشريح شد.

نخستين جلسه عمومي بعثه، براي شماري از زائران خراساني، قزويني و غيره و با سخنراني حجت الاسلام و المسلمين مسعود اوسطي و در حضور نماينده ولي فقيه جناب آقاي ري شهري برگزار شد. وي در اين سخنراني با تأكيد بر صفت رؤوف و رحيم بودن پيامبر)صلي الله عليه وآله (نسبت به مؤمنان، به بيان ويژگي هاي آن حضرت پرداخت و از زائران مدينه خواست تا با توشه برگرفتن از معنويت و صفاي مدينه، خود را مهيّاي حج ابراهيمي كنند.

در جلسه ديگري (در تاريخ ۸۲/۱۰/۲۲) كه حجت الاسلام و المسلمين قرائتي در آن به سخنراني پرداخت، شماري از زائران خوزستاني به بعثه مقام معظم رهبري دعوت شده بودند. محور اين سخنراني توجه دادن زائران به معصومين مدفون در مدينه، كه شش تن هستند بود و اينكه جلب توجه يكي از شش معصوم مدينه براي حلّ مشكلات كافي است، به شرط آنكه همراه با معرفت باشد. وي عنصر اصلي تصميم گيرنده را براي انسان، نه محيط ، بلكه جوهره وجودي خود انسان دانست و از زائران خواست تا از فرصت به دست آمده استفاده كنند و با كشف جوهر وجودي خود، به بررسي اعمال و رفتارهاي گذشته خود بپردازند.

در اين مجالس، مدّاحان بعثه كه به طور معمول از ميان مداحان خوب انتخاب مي شوند، دقايقي را به نوحه سرايي مي پردازند.

صبح روز ۸۲/۱۰/۲۳ جمع فراواني از زائران ايراني در محلّ بعثه حاضر شدند تا به سخنراني حجت الاسلام و المسلمين كاظم صديقي گوش فرا دهند. وي با بيان اينكه حيات ازلي تنها از آن خداوند است و انسانها همگي مرگ را تجربه خواهند كرد، به

زائران توصيه كرد كه پيش از مرگ، از پيامبر)صلي الله عليه وآله (، فاطمه زهرا)عليها السلام (و امامان)عليهم السلام (شفاعت بگيرند. او همچنين افزود:

تشرف به حج، به معناي پذيرفته شدن از سوي اين بزرگواران است، لذا شناخت كامل انسان نسبت به مقام والاي آنان، از اهميت فراواني برخوردار است .

وي روي صفت مهربان بودن پيامبر)صلي الله عليه وآله (تكيه كرد و از اخلاق مثبت آن حضرت در برخورد با همه مردم، به طور برابر ياد كرد.

وي از زائران خانه خدا خواست تا از فرصت حج نهايت استفاده را ببرند و بكوشند پس از بازگشت به وطن، خود را از همه صفات بد دور كنند.

صبح روز ٨٢/١٠/٢٤ ، جمع بسياري از زائران خانه خدا، طبق معمول هر روز، وارد بعثه مقام معظم رهبري شدند تا به سخنراني حضرت حجت الاسلام و المسلمين اوسطي گوش دهند. در اين محفل، كه روضه خواني و مداحي نيز مي شود،آقاي اوسطي در باره اخلاق پيامبر خدا)صلي الله عليه وآله (سخن گفت و اينكه اين اخلاق در حدّ يک معجزه عمل كرده است.

در اين جلسه كه نماينده وليّ فقيه هم حضور داشت، مدّاحان و نوحه سرايان، آقايان موسوي سجاسي و فراهاني به ذكر مصيبت آل الله پرداختند.

علاوه بر اين جلسات، آقاي قرائتي شبها در ساختمانهايي كه چند كاروان در آن اسكان دارند، سخنراني مي كند. اين سخنراني ها به طور معمول با استقبال زائران روبه رو مي شود و از اينكه بعثه، زائران خانه خدا را مورد تفقد خود قرار مي دهد، بسيار خوشحال مي شوند.

به طور معمول، سخنراني ها و مدّاحي هايي كه در محلّ بعثه برگزار مي شود، ضبط و تكثير شده و به صورت نوار صوتي و ويديويي در اختيار علاقمندان قرار مي گيرد. امسال در گوشه اي از طبقه هم كفِ بعثه، فروشگاهي براي ارائه محصولات فرهنگي مختلف كه عمده آنها همين نوارهاي صوتي و ويديويي است، راه افتاده است.

زائران ايراني و تماس با ايران

در طول سالهاي گذشته، يكي از دغدغه هاي اساسي مسؤولان، فراهم كردن زمينه

ايجاد ارتباط ميان زائران و خانواده هاي آنان در ايران بوده است. در اين باره به جز استفاده از دكه هاي مخابرات شهري، طرح هاي مختلفي پياده و تجربه شده است. امسال با برقراري سرويس تلفن همراه، مشكل بسياري از زائراني كه تلفن همراه دارند حلّ شده است. به علاوه همراهان آنها هم مي توانند به نوعي از آن استفاده كنند. خدمات رومينگ تلفن همراه نه تنها در دفاتر تلفني داخل كشور، بلكه در دفتري كه در مركز بعثه حج مستقر است، قابل ارائه مي باشد. در اين باره به دليل تفاوت قيمت ميان تماس از ايران با عربستان و به عكس، به زائران توصيه شده كه از خانواده هاي خود بخواهند كه از ايران تماس بگيرند; زيرا هزينه آن، از سه تا چهار برابر كمتر است.

شوراي استفت يا بخش پاسخگويي به مسائل فقهي در بعثه

يكي از اساسي ترين وظايف بعثه هاي مراجع، از جمله بعثه مقام معظم رهبري، پاسخ گويي به مسائل فقهي است. امسال هم آيت الله سيد جعفر كريمي و حضرات حجج اسلام آقايان: محمدي احمدآبادي، محمدحسين فلاح زاده، محمد رضايي و علي مؤمن قمي و مسعود اوسطي، براي پاسخ گويي به اين مسائل در بعثه رهبري حضور دارند.

عمده مراجعين اين بخش، روحانيون كاروانها هستند كه وقتي با مسأله جديدي برخورد مي كنند يا پاسخ پرسش خود را در مناسک موجود نمي يابند، به بعثه رهبري و بخش مربوط مراجعه مي كنند.

يكي از كارهاي اساسي اين بخش آن است كه در مقام پاسخگويي به پرسش هاي فقهي جديد، متن سؤالات را تنظيم كرده و طي سال، به گرفتن پاسخ آنها از مراجع مي پردازند و بعدها در چاپهاي جديد مناسک و يا مجله ميقات حج منتشر مي شود.

در باره بخشي از اين پرسشها، بحثهاي فقهي در همين دفتر مطرح مي شود ;اگر پاسخ صريح يا طريق احتياط پيدا شد، همان به عنوان مبناي كار و وظيفه مكلّف اعلام مي گردد. در غير اين صورت، به صورت يک فرع جديد براي استفتا از محضر رهبر معظم انقلاب، حضرت آيت الله خامنه اي تنظيم و آماده مي شود.

به دليل تغيير مصاديق برخي از احكام و مفاهيم شرعي، يكي از وظايف مهم اين بخش، شناخت دقيق مصاديق جديد و تعيين حدود آن و نيز تطبيق احكام شرعي با اين

مصاديق است. يكي از آنها بحث ذبح خارج از منا است. اصل مسأله، ذبح در منا بوده و اكنون الزاماً خارج از منا است. بنابر اين، وظيفه فقهاست تا حكم مزبور را با شرايط جديد تطبيق دهند. نمونه هاي ديگر، رمي از طبقه دوم و ذبح با استيل است.

دو نفر از علماي حاضر در اين بخش، هر روز ضمن جلسه اي با شركت برخي از روحانيون كاروانها كه در محلّ بعثه مقام معظم رهبري برقرار مي شود، شركت كرده، به پرسش هاي فقهي آنان پاسخ مي دهند. خودِ بحث با روحانيون، كه درگير با مشكلات زائران و پرسشهاي جديد آنان هستند، بسيار مفيد و سودمند است.

از فعاليتهاي ديگر اين بخش، استقرار يكي از افراد در مسجد شجره از آغاز اعزام زائران از مدينه به مكه است، كه به هدف پاسخ گويي به مشكلات فقهي روحانيون و زائران انجام مي گيرد.

در مكه، تعدادي از علماي اين بخش، هرشب، در مسجد الحرام و غالباً در مقابل حِجر اسماعيل مستقر مي شوند تا در دسترس زائران براي پاسخگويي به مشكلات آنان باشند. استقبال از اين اقدام، بسيار قابل توجه بوده است.

حضور اعضاي اين بخش، به طور مستمر در عرفات و ايّام تشريق در منا نيز ادامه دارد.

به علاوه در مرحله مدينه بعد، دو نفر از علما همچنان در دفتر شوراي استفتا به پاسخ گويي ادامه مي دهند.

يكي از نتايج حاشيه اي تلاشهاي اين بخش، مراجعه دقيق به مناسک و تأمّل در عبارات آن است كه گهگاه به دشواري ها واشكالات موجود در مناسک پي برده و تلاش مي شود در چاپهاي آينده اصلاح شود.

به علاوه، برخي از توليدات فقهي جديد در اين ايام، مورد مراجعه علماي اين بخش قرار مي گيرد تا در طول سال آينده چاپ شده و در اختيار علاقمندان قرار گيرد.

از مسائل دشوار مطرح شده طي سالهاي اخير، مطالب زير است:

. 1بحث استظلال در شب و تفاوت فتوا براي شب و روز.

. 2سردي هوا موجب شده است كه از ماشين سر باز استفاده نشود.

. 3حركت كاروانها در شب.

. 4دسترسي نداشتن زائران به ماشين غير مسقّف.

اين مسائل و مشكلات سبب پديد آمدن دشواريهاي زياد براي مقلّدانِ مراجعي شده است كه استظلال در شب را جايز نمي دانند. به طور معمول، راه حلّ پيشنهادي پرداخت كفاره مي باشد.

يكي از مسائل فقهي، بحث خونريزي زنان در ايام عادت است. مشكلاتي كه براي اين قبيل زنان وجود دارد، عدم جواز ورود به مسجد الحرام و مسجد النبي و توقف در ساير مساجد است. بسا اين گروه از زنان، بيشتر روزهايي كه در مدينه هستند، گرفتار باشند (امسال شمار روزهاي حضور زائران در مدينه به هشت روز رسيده كه براي اين زنان هم فرصت اندكي است.(

بحث ديگر مربوط به اين دسته از زنان، طواف و نماز آنان است كه بايد همچنان در احرام بمانند تا پاک شوند و اين، مشقت و سختي زيادي براي آنها است. گاهي هم بر اثر پاک نشدن، وظيفه آنان از حج تمتّع به حجّ اِفراد تبديل مي شود كه شناخت مسائل آن هم براي ايشان دشوار است. بعضي هم براي جلوگيري از خونريزي، از قرص استفاده مي كنند كه خود دشواري هاي فراوان; از جمله خونريزي هاي نامرتب را موجب مي شود كار را مشكل تر مي كرد.

اخبار نشريه زائر روزهاي ٢٤ دي ماه تا ٢٦

*زائر شماره چهارم (٢٤ دي ماه ١٣٨٢:(

*تا پايان روز سه شنبه ٢٥٨٩٣ هزار زائر به مدينه وارد شده اند.

در مصاحبه رييس ستاد مدينه آمده است: بيش از ٣٠% از زائراني كه در حال حاضر در مدينه هستند، از وسايل حمل و نقل درون شهري سازمان حج استفاده مي كنند. اين وسايل، كار انتقال آنان از هتل به حرم و به عكس را انجام مي دهد. اين وسايل براي زائراني است كه خارج از محدوده منطقه مركزي مدينه اسكان يافته اند. سه مسير در منطقه قربان، سالميه و شارع علي بن ابي طالب در يک سمت و سه مسير ديگر، در بخش هاي ديگر مدينه است.

*در اخبار زائر ٢٤ دي آمده است: نيروهاي امدادي در شبانه روز، در خدمت

زائران ايراني هستند تا در صورتي كه محل سكونت خويش را گم كردند، آنان را راهنمايي كنند.

*تا اين تاريخ، تعداد ٣٦٨ هزار زائر وارد عربستان شده اند. گفتني است سال گذشته به حسب آماري كه در اين خبر آمده، يک ٠٠٠ ٩٢٤ ١ زائر موفق به انجام فريضه حج تمتّع شده اند.

*ادامه برخي از مقالات گذشته زائر; از جمله ستارگان بقيع (در شرح حال ائمه چهارگانه بقيع)، در اين شماره آمده است. مقاله اي هم در باره مباهله دراين شماره درج شده است.

*در اين شماره، همچنين مصاحبه اي با دكتر خرّمشاد، با عنوان حج و انقلاب به چشم مي خورد.

افزون بر اينها، چند خبر از تحوّلات سياسي جهان هم در اين شماره آمده است.

*زائر شماره پنجم (٢٥ دي ماه ١٣٨٢:(

*اين شماره حاوي اخبار ومقالاتي است درباره مسائل جاري حج ونيز اخبارسياسي.

*گزارشي از فعاليتهاي بيمارستان هيأت پزشكي ايران در مدينه، كه از روز هيجدهم دي ماه افتتاح شده، از مطالب اين نشريه است.

*گفتگو با حجت الاسلام و المسلمين صديقي در باره دعاي كميل،

*گزارشي تفصيلي از مسكن و حمل و نقل زائران در مدينه منوره و مكّه مكرمه،

*بخش پاياني گفتگو با دكتر خرمشاد در باره حج و انقلاب، مطالب بعدي اين شماره زائر است.

*زائر شماره ششم (٢٦ دي ماه ١٣٨٢:(

*مقاله اي از استاد نجم الدين طبسي با عنوان فضيلت جمعه و انديشه مهدويت.

*گزارشي از ديدار سرپرست حجاج ايراني با هيأت پزشكي.

*گزارشي از واحد اهل سنت بعثه.

*مباحث اجرايي حجّ تمتّع (دومين بخش)، درباره شيوه تأمين مواد غذايي حجاج.

*مصاحبه با خانم نجمه خندق، استاد دانشگاه و نابينا، كه با كاروان اساتيد آمده، حاوي نكات ارزنده اي از تلاش هاي يک زن فرهيخته در عرصه فرهنگ و دريافت معنوي ابعاد زيارت توسط اوست.

*در اين شماره اخباري در باره ايران و عراق، به ويژه اخبار اخير مربوط به مواضع آيت الله سيستاني در ارتباط با بحث انتخابات در عراق.

راه اندازي سايت سازمان حج و زيارت، در باره زائران

در آستانه حج سال ۱۳۸۲ و در آغازين روزهاي حج، چند سايت تأسيس شده، كه حاوي اطلاعاتي است در باره حج. يكي از اين سايتها، متعلّق به حوزه نمايندگي وليّ فقيه با نشاني www.Besehsvr.Hadj.ir و حاوي چندين نوع اطلاعات است:

الف : اطلاعات مربوط به زائران: اعم از مشخّصات فردي، محلّ اسكان در مدينه منوره و مكّه مكرمه، تاريخ پرواز رفت و برگشت و مشخصات كاروان.

ب : پايگاه اطلاع رساني حج با تغييرات صورت گرفته در سال جاري با امكان جستجو.

ج : بعضي از روزنامه هاي صبح و عصر داخل كشور.

سايت ديگر مربوط به شركت هواپيمايي هُما در ايران است كه با نشانيhajhoma مشخصات افراد و كاروان و پروازهاي آنان را معين كرده است.

سوّمين سايت، با نشاني hadj.ir حاوي بخش هاي مختلفي است كه اطلاعاتي در باره مناسک حج، اماكن و آثار و اسرار و معارف حج در اختيار كاربر مي گذارد. در اين سايت تعداد زيادي مقاله و نوشته، كه بسياري از آنها برگرفته از نشريه ميقات حج و يا آثار چاپ شده توسط نشر مشعر است، قابل دسترسي مي باشد.

شماري از سايت هاي فعّال در باره حج

در حال حاضر دهها سايت در ارتباط با حج و عمره فعّال هستند. در اينجا به معرفي برخي از جدّي ترين آنها مي پردازيم كه اطلاعات روزآمدتري دارند:

*سايت www.tohajj.com با نام موقع الحج و العمره متعلّق به سعودي ها است كه بسيار مفصل به بيان مناسک و تاريخ حرمين و... پرداخته و به لحاظ هنري هم، تا حدّي جالب توجه است. محورهاي اصلي اين سايت عبارتند از: مناسک حج، مراحل توسعه حرمين، دليل حاج با نقشه، اماكن مقدس، وقت هاي نماز، ادعيه و اذكار، فتاوي، خطاهاي شايع، زيارت مدينه، حج زنان، معجم الفاظ حج، اماكن و بلدان، شعر حج.

بخشي هم اختصاص به منابع دارد كه در دو بخش منابع معاصر و منابع كهن تنظيم شده است. محوري هم به حَجّة الوداع و محور ديگري به تاريخ حرمين اختصاص يافته است. قسمت اخير همراه با صوت و نقاشي متحرّک است و در هر بخش تصوير نشان دادن تصاوير نقاشي توضيحاتي داده مي شود. مطالب اين سايت به شش زبان مختلف قابل دريافت است.

*سايتwww.babolumra.com نيز از سايت هايي است كه در زمينه مناسک و راهنمايي حجاج و زائران فعّال است. اين سايت بيشتر جنبه تبليغاتي دارد.

*سايت com. هنا مكة .www افزون بر آنكه مطالبي در باره شهر مكه دارد، به تفصيل درباره حج هم اطلاعاتي را به دست مي دهد. اين سايت بيش ازهرچيز، مكه شناسي است.

*سايت اسلام اولاين www.lslamOnlineبخشي مخصوص به حج دارد كه بسيار مفصل است و علاوه بر مناسک، مطالبي هم در باره معالم و آثار حرمين شريفين دارد.

*سايت لبّيک labbaik.com :از ديگر سايتهاي فعّال در حج است.

*بخش حجّ سايت bayynat.org متعلق به سيد محمدحسين فضل الله نيز بسيار مفصل است كه ضمن آن، علاوه بر فقه حج، به ابعاد اجتماعي و سياسي هم توجه شده است.

*سايت المجره almajara.com نيز بخش حج بسيار مفصل دارد.

سايت Ialamic.naseej.com بخش حج مفصل دارد كه از جمله اخبار مربوط به حج نيز در آن آمده است. در بخش حج آن مباحثي چون تعريف الحج، يوميات الحاج، خرائط المشاعر، دليل الحاج و المعتمر، فتاوي الحج، آداب الحج و العمرة، أخي الحاج

سلامتک، المناسک و الأركان و أخطاء شائعه آمده است.

*سايت hajj.edu.sa متعلق به معهد خادم الحرمين الشريفين لأبحاث الحج است كه يكي از مراكز پژوهشي در عربستان، در باره حج و شايد مهم ترين آنهاست.

*سايت .shjhaj.co در شارجه مستقر است و اختصاص به امور حج دارد.

*سايت hajdirectory.com نيز عربي است كه راهنمايي در امور حج موضوع آن است.

*سايت lojna.org سايت ويژه راهنمايي در توزيع جزوات و مطبوعات ديني در زمينه حج و عمره است.

تعداد ۳۹ سايت، كه به احكام حج و مسائل جنبي آن مربوط مي شود، در سايتي با اين مشخصات قابل دسترسي استPortal.ahram.org/Right.asp ID=277 :

سايت هاي زيادي نيز مخصوص شركتهايي است كه كار حمل و نقل زائران عمره و حج را در داخل يا خارج عربستان بر عهده دارند.

ملاقات رهبر نوربخشي هاي پاكستان با نماينده ولي فقيه

سه شنبه شب ۸۲/۱۰/۲۳ رهبر فرقه نوربخشيه پاكستان، سيد محمدعلي شاه نوربخش، به همراه دو تن از همراهانش، در محلّ بعثه مقام معظم رهبري با نماينده ولي فقيه ديدار كرد. اين فرقه با داشتن ۱۲۰ ۰۰۰ عضو، بيشتر در شمال پاكستان فعّال اند.

يكي از همراهان آقاي سيد محمدعلي شاه گفت: مهم ترين مسأله رهبر نوربخشيه اين بود كه تمامي شاگردان سيد محمدعلي شاهِ مرحوم، به دليل كهولت سن از دنيا رفتند و يار و ياوري براي خود در جمع علما نمي ديد. براي حلّ اين مشكل، افرادي را به حوزه علميه قم فرستاد تا تربيت شوند و مساجد و مدارس پاكستان را اداره كنند. اين شخص فرزند خودش را هم به حوزه علميه قم فرستاده است.

آقاي ري شهري هم دعا كرد كه اين سفر كه نخستين سفر او به حج است، مايه خير و بركت براي وي باشد. ايشان هم تأييد كرد كه بهترين كار همين اقدامي بوده كه صورت گرفته و آن تربيت نيروها در قم بوده است. در اين ملاقات همچنين از توجه خاص جمهوري اسلامي ايران ودفتر مقام معظم رهبري به فرقه نوربخشيه گفتگو شد.

شرايط سياسي ـ فرهنگي عربستان در يک سال اخير

در سال گذشته، تحوّلات سياسي بسيار مهمي در سطح منطقه رخ داده كه عربستان را به طور مستقيم درگير خود كرده است. ظهور القاعده و وابستگي آن به سعودي وحضور بن لادن در رأس آن، اين انديشه را مستدل كرده است كه افراطي گري هاي تبليغي وهابي ها در طول چند ده سال، اكنون جهان اسلام را با خطري مواجه كرده كه كمترين آنها، حضور نظامي آمريكا در منطقه و كشورهاي متعدّد اسلامي به منظور مقابله با تروريسم است.

اكنون كه دولت سعودي، خود در معرض خطر و تهديد و اتهام قرار گرفته، مي كوشد با نيروهاي تندرو خود برخورد كند. وقوع عملياتهاي پي درپي نظامي، نشان دادكه القاعده قصد درگير شدن با دولت سعودي را هم دارد; زيرا آن را حامي آمريكا مي شناسد.

برخي از افراطي هاي دولت آمريكا; نظير ريچارد پرل و ديويد فرام، در كتابي كه با عنوان پايان شرارت منتشر كرده اند، نه تنها خواستار سرنگوني دولت ايران، سوريه و كره شمالي شده اند، بلكه گفته اند: اگر دولت سعودي در مبارزه با تروريسم همكاري نكند، راهي جز اشغال شرق عربستان; يعني منطقه نفت خيز آن در پيش نيست.

در اين حال، مسؤولان سعودي سخت در تب و تاب اند تا امنيتِ از دست رفته را حفظ كنند و بهويژه در ايام حج اجازه اقدام خرابكارانه القاعده و طرز فكرهاي مشابه را ندهند. امسال در اين باره، بارها و بارها به مسؤولان بعثه ايران هشدار داده شده است. از جمله در باره برنامه دعاي كميل و اجازه ندادن به حضور خارجي ها كه ممكن است مشكلي ايجاد كنند، جزو مسائلي است كه در ملاقاتهاي اخير مورد تأكيد قرار گرفته است.

با اين همه، در سطح فرهنگي، تربيت چند دهه وهابيت، سبب تقويت انديشه هاي فرقه گرايانه شده و به خصوص وهابي ها طي دو سه دهه اخير، مهم ترين دشمن خود را شيعيان معرفي كرده اند. طبق برخي از برآوردهاي اخير، بسياري از رساله هاي پايان نامه اي كه در مراكز دانشگاهي ـ ديني سعودي نوشته شده، به نوعي در ردّ شيعه
است. برخي از آنها با جسارت تمام نگاشته شده و مبناي اوّليه آنها اثبات كفر شيعه است!

خراب كردن بقعه علي بن جعفر عريضي، طي دو سال گذشته، تخريب مسجد بنو قريظه معروف به مسجد فضيخ ، تخريب منطقه اي كه شهرت داشت قبر آمنه بنت وهب مادر رسول الله)صلي الله عليه وآله (در آنجا مدفون بوده (منطقه ابواء)، نشانگر آن است كه حتي در اين دو سال گذشته، اندكي از اين وضعيت كاسته نشده و وهابي ها همچنان نفوذ خود را در ساختار فرهنگي اين كشور حفظ كرده اند.

با اين همه، تغيير اين سياستها در دستور كار دولت سعودي قرار گرفته است. نصب صالح الحصين به عنوان رييس شؤون حرمين شريفين با ديدگاه هاي نسبتاً معتدل كه نزديک يک سال و نيم پيش صورت گرفت، يكي از نشانه هاي اين تحوّل است.

امسال نظارت در بقيع، مانند گذشته است، اما روشن است كه بهبود روابط دو كشور، كه طي اين چند سال اخير صورت گرفته، كمک زيادي به بهتر شدن برخوردها كرده است.

حركت مسؤولان سعودي براي كنترل اختلافات مذهبي داخلي، با رويكرد كاهش تنش همراه است. گفته شده كه در سال گذشته، به دليل فشار زيادي كه افراد افراطي روي زائران ايراني در عمره داشتند، جمعاً ۱۲۰ نفر از سعودي هاي سلفي دستگير شده و برخي از آنها تا ۲۵ روز حبس بوده اند. اين افراد كساني بودند كه براي زائران ايراني در بقيع و اطراف آن مزاحمت ايجاد مي كردند.

اصول حركت مسؤولان سعودي در جهت اصلاح وضع داخلي، در اطلاعيه اي كه اميرعبدالله در ۲۵ دي ماه اعلام كرد، آمده است. وي اصلاح را براي بازگرداندن وحدت وطني وايجاد آرامش امري ضروري خواند. علاوه برآن، وي به حوار وگفتگو، به عنوان يک اصل مهم در حركت اصلاحي اشاره كرد; حواري كه منطبق با قواعدي خاص است.

دشواري هاي پديد آمده ميان مأموران آمر به معروف با زائران ايراني

امسال درست به مانندِ سالهاي گذشته، دشواري هايي ميان زائران ايراني با مأموران به اصطلاح آمر به معروف و ناهي از منكر در بقيع و اطراف حرم پيامبر وجود دارد. اين مسأله به صورتي گسترده در طول سال هم بود و حتي يک مورد به دستگيري يک زن زائر

درحرم نبوي منجرشد كه بادخالت مسؤولان بعثه، همان شب وي را آزاد كردند .گرچه بعد از آن، يكي از مسؤولان شهر مدينه، از رفتارهاي تند برخي از زائران ايراني گلايه كرد.

براي مثال، روز ٢٤ دي ماه، يک روحاني شيعي كه مشغول خواندن زيارت نامه بوده و يک شيعه افغاني هم در كنار او زمزمه مي كرده و اشک مي ريخته، مورد اهانت يک مأمور افغاني الأصل قرارگرفته وسپس دستگير و به پايين بقيع در محل انتظامات برده شده است.

از سوي ديگر، حسن البكر، مدير امور حج شهر مدينه، با ارسال تصوير برخي از صفحات يک جزوه كه ادعا شده، شب گذشته از بعثه به بيرون رفته است، از پخش برخي جزوات كه مطالبي بر ضدّ فهد و آل سعود بوده، گلايه كرده است.

نكته اي كه در اينجا لازم است به آن اشاره شود، اينكه سايتهاي اينترنتي كه به نوعي به دفاع از تشيع برخاسته، يا به پاسخ گويي به اتهامات سايتهاي افراطي سني مشغول هستند، در كشور سعودي قابل دريافت نيستند. زدن نشانه اين سايتها با جمله لا تسمح الدخول مواجه خواهد شد. بدين ترتيب عناد ديگر جماعتِ وهابي با تشيع و نفوذ آنان در سيستم اداري اين كشور، كاملا آشكار است.

به نظر برخي از صاحب نظران، اين اواخر كه سخت گيري بيشتر شده، سلفي ها دست و پاي زيادتري مي زنند و خود اين مي تواند برخوردهاي تندتر آنان را به دنبال داشته باشد. به عقيده اين افراد، اين امر سبب افزايش نفوذ سلفي ها شده كه به احتمال، پس از مدتي عقب نشيني در پي آن است.

عدم وجود انضباط در بخشي از برخوردها با ايرانيان، سبب رفتارهاي سليقه اي مأموران امر به معروف مي شود. طبق يک خبر، در يكي از مدخل هاي ورودي خواهران، مأموران صبح روز ۳۰ دي، مانع از

ورود زنان ايراني به مسجد شدند و گفتند: چون شما نمازتان را فرادي مي خوانيد اجازه نداريد داخل مسجد شويد!

ورود اوّلين گروه از زائران مدينه قبل، به مكه معظمه

غروب روز پنجشنبه مورخ ۸۲/۱۰/۲۵ ، اوّلين گروه از زائران مدينه قبل ;شامل ۱۶ كاروان، بانظم وترتيب خاص، پس ازبستن احرام از مسجدشجره، عازم مكّه مكرمه شدند.

آقاي حسن حامد اكبر، مدير شعبه وزارت حج عربستان در مدينه منوره، در مسجد شجره حاضر شد و از چگونگي حضور و خروج زائران كشورها ديدن كرد.

وي بلافاصله تلفني، مراتب تقدير خود و مسؤولان سعودي را، به خاطر انضباط فوق العاده و سرعت عمل مسؤولان ستاد حج در اين زمينه ابراز داشت.

آقاي زرهاني رييس سازمان حج و زيارت نيز در پاسخ وي، از همكاري صميمانه نيروهاي سعودي تقدير كرد و توفيق بيشتر در ارائه خدمات شايسته به زائران بيت الله الحرام و حرم شريف نبوي)صلي الله عليه وآله (را آرزو نمود.

مقدمات برگزاري مراسم دعاي كميل

از يادگارهاي ماندگار سفر حج، آن هم در مدينه منوره، دعاي كميل شب جمعه است. بسياري از زائران، از سفر به مدينه، به جز زيارت قبور ائمه معصوم، دعاي كميل آن را به خاطر مي سپارند. وقتي روشن شد كه برخي از نخستين كاروانهايي كه به مدينه رسيده اند، بايد روز پنجشنبه مدينه را ترك كنند، آنان به اعتراض برخاسته و خواستار آن شدند كه به هر صورت ممكن، اجازه يابند شب جمعه را در مراسم دعاي كميل شركت كنند. با اين حال، به دليل فقدان مسكن و مسائل ديگر، به اجبار تعداد ۳۰۱۰ زائر عصر پنجشنبه عازم مكه مكرمه خواهند شد.

امسال براساس گزارش هاي رسيده، تا شب جمعه، جمعاً قريب ۳۰ ۰۰۰ زائر ايراني وارد مدينه خواهند شد. اين تعداد، تا پايان روز ۸۲/۱۰/۲۲ به ۲۲۰۰۰ نفر رسيد.

نكته مهم تأمين امنيت دعاي كميل است كه امسال به دليل شرايط خاص عربستان، مورد تأكيد مقامات سعودي است.

اين برنامه، كه يک ساعت به طول مي انجامد (۱۰ تا ۱۱) از هرجهت برنامه اي نوراني، مفيد و مختصر بوده و به دليل حضور اكثريت قريب به اتفاق زائران ايراني، يكي از جذاب ترين برنامه هاي بعثه مقام معظم رهبري در مدينه منوره است.

اجراي دعاي كميل يک آيين نامه اجرايي دارد كه شامل چهارده ماده مي باشد. طبق بند دوم اين آيين نامه، برنامه هايي كه در شب جمعه دركنار بقيع برگزار مي شود، شامل اعلام برنامه، تلاوت كلام الله مجيد، مديحه سرايي با دو محور مناجات و ذكر

مناقب اهل بيت، قرائت دعاي كميل، ذكر مصيبت و چند دعا به فارسي و عربي توسط نماينده محترم ولي فقيه مي باشد.

در هر مرحله، از بهترين مدّاحان و قاريان استفاده شده و براي خواندن دعاي كميل هم از لهجه عربي استفاده مي شود تا زائران خارجي هم بتوانند از آن بهره مند شوند.

مؤسسه فرهنگي ـ هنري نشر مشعر، به طور كامل از اين مراسم فيلم و عكس تهيه مي كند. البته اين در وضعيتي است كه بيش از حدّ متعارف، توجه ديگران را جلب نكند. پس از آن، واحد ارتباطات خبري، عهده دار انعكاس اخبار دقيق آن است كه در شبكه هاي خبري داخل كشور پخش مي شود. در سراسر برنامه به جز مديران، تعدادي از نيروهاي كارونها، به عنوان انتظامات مسؤولان مربوط را در رعايت نظم و ترتيب همراهي مي كنند.

در شماره پنج نشريه زائر اطلاعيه اي از روابط عمومي بعثه، در باره اجراي مراسم دعاي كميل صادر شده است. دراين اطلاعيه خواسته شده كه زائران در سال ۹/۵ در كنار قبرستان بقيع حاضر شوند. به علاوه، به دليل سردي هوا، از لباس گرم استفاده كنند. همچنين گفته آمده است كه از روز بعد از دعاي كميل، نوار صوتي و ويديويي آن، در بعثه، در دسترس خواهد بود. همچنين اين اطلاعيه از زائران مي خواهد به تذكرات و راهنمايي هاي نيروهايي كه انتظامات را برعهده دارند، توجه كنند. نيز در مسير آمدن به بقيع، هيچگونه شعار و صلوات سر ندهند. در انتها، از زائران خواسته است در نظافت محل، در پايان دعا، توجه كافي داشته باشند.

روز ۲۲ ذي قعده، نامه اي از حسن البكري، رييس امور حج در مدينه، خطاب به رييس بعثه جمهوري اسلامي فرستاده شد كه در آن، ضمن اشاره به مذاكرات انجام گرفته در ساختمان حج ميان طرفين، توصيه هايي در باره برگزاري مراسم دعاي كميل آورده است. در اين نامه آمده است:

حال كه حجاج ايراني براي برپايي دعاي كميل آماده مي شوند، ما نيز به عنوان يادآوري و براي حفظ سلامت حجاج بيت الله الحرام و زائران مسجد پيامبر۹ كه حجاج ايراني نيز بخشي از آنها هستند، مواردي را يادآور مي شويم و آگاهي داريم

كه شما نيز بي هيچ شكي اين نكات را به حسب مسؤوليتي كه داريد، درک مي نماييد. مواردي كه مايليم بر آن تأكيد كنيم، موارد زير هستند:

. 1حجاج حتماً به صورت كارواني در محل تجمع حاضر شوند.

. 2از مقابل دروازه ورودي بقيع، به عنوان جايگاه سخنراني استفاده نشود.

. 3بلندگوهاي به هم پيوسته براي مسافتهاي طولاني به كار گرفته نشود.

. 4فيلمبرداري فقط با دوربين هاي ويدئوكم صورت پذيرد و از دوربين هاي ثابت پرهيز شود.

. 5پاي بند بودن به آرامش و دوري جستن از جنجالهايي كه ممكن است آرامش را به هم بريزد.

از آنجاكه ما به خدمتگزاري ميهمانان خانه خدا و زوار مسجد پيامبر افتخار مي كنيم، در عين حال اميدواريم كه به آنچه در ديدار شخصي بر آن تأكيد داشتيد و اعلام كرديد كه بعثه و مسؤولان آن نسبت به همراهي با تعليمات كشور پادشاهي سعودي همكاري و تقارن دارند، پاي بندي نشان دهيد .حسن بن حامد البكري

در پاسخي كه به وي داده شد، تأكيد گرديد كه:

ـ تدابيري انجام شده تا از هرگونه تحريكي جلوگيري شود.

ـ اطراف محلّ مراسم، با نيروهاي انتظامات كنترل خواهد شد.

ـ امر نظافت، سازماندهي شده و بهتر از قبل انجام شود.

ـ آنچه در دعاي كميل انجام مي شود توافق دو وزير است.

در واقع ماهيت پيام سعودي ها آن است كه آرامش بيشتري مورد توجه بوده و مراقبتهاي ويژه به عمل آيد. نگراني آنها از يک سو نسبت به تندروي برخي از شيعيان است و از سوي ديگر نگران القاعده هستند.

مقامات بعثه، روز پنج شنبه در تماس با معاون امير مدينه، خواسته هاي آنان را مورد بحث و نقد قرار داد و تنها نكته اي كه قرار شد زائران ايراني رعايت كنند، آن بود كه از قسمت بالاي بقيع استفاده نشود.

مقدّمات مراسم دعاي كميل، از ساعت ۹ شب جمعه آغاز شد و طي سه ربع ساعت، تمامي كاروانهاي ايراني با نظمي شايسته در محدود وارد شدند. زنان در حاشيه ديوار پايين بقيع و مردها در كنار آنها و مسيري هم براي رفت و آمد كنار نرده هاي قرار داده شده در ميان بين الحرمين باز گذاشته شد. يک دسته از انتظامات ايراني كه از خود زائران تشكيل يافته بود، اين مسير را محافظت مي كرد. در واقع محلّ اصلي برگزاري دعاي كميل روبه روي در اصلي بقيع، جايي كه سابقاً امتداد شارع ابوذر بود، قرار داشت.

نيروهاي سعودي اجازه ورود خارجي ها را به اين محدوده نمي دادند و اين امر با اشاره به همان بحث خطر القاعده بود. پيش از آغاز دعاي كميل، برخي از افراد صلوات مي فرستادند كه كه آنان را ساكت كردند تا آرامش حفظ شود .رأس ساعت ده، آقاي مرتضايي فر با اعلام برنامه، قاري (حاج جواد پناهي) را دعوت به قرائت قرآن كرد كه چند آيه خواند. نخستين آيه، " قُلْ يا عِبادِيَ الَّذِينَ أَسْرَفُوا عَلي أَنْفُسِهِمْ لا تَقْنَطُوا مِنْ رَحْمَةِ اللهِ " ...بود. آقاي فراهاني، مداحي اول را داشت. سپس آقاي غلامرضازاده با لحن عربي شروع به خواندن دعاي كميل كرد. آنگاه آقاي سيدمحمد موسوي نوحه سرايي كرد و دعاي كميل رأس ساعت يازده با دعاهاي عربي و فارسي نماينده ولي فقيه پايان يافت. پس از دعا، شخصي در پشت بلندگو، از نيروهاي امنيتي كه حفاظت را برعهده داشتند، تشكر كرد. به دنبال آن، كاروانها با آرامش، پس از نظافت دسته جمعي محدوده، راهي منازل خود شدند.

در واقع نيروهاي امنيتي زيادي در اطراف جمعيت مستقر بودند، ولي به جز راه ندادن خارجي ها هيچ نوع دخالتي در آمد و رفت زائران ايراني نداشتند .پيش از آن، آقاي زرهاني در ملاقات با معاون امير، اين مسائل را مطرح كردند و ايشان تأكيد كرده بود كه ما اولاً براي سلامت شما اين نيروها را مي گذاريم تا مورد حمله از سوي افراطي ها قرار نگيريد. وي تأكيد كرده بود كه ما مي دانيم اين مراسم دعاست و ربطي به ما ندارد.

به رغم مذاكراتي كه با حنيني، معاون امير مدينه شده بود، در سالت ۸/۵ بلندگوها ضبط شد. به دنبال آن، معاون اجرايي بعثه با فرمانده نيروهاي سعودي گفتگو كرد، ساعت ۹/۲۰ تعدادي از بلندگوها را پس دادند. تازه در اين زمان بود كه معاونت اجرايي و كاركنان روابط عمومي و سپس سمعي بصري، وسايل خود را آوردند. با اين حال، كار به

سرعت انجام شد و خوشبختانه مشكلي پيش نيامد.

صبح روز جمعه، رأس ساعت ۷ دعاي ندبه نيز در محلّ بعثه برگزار شد و مدّاحان احمد زين العابدين، علي فراهاني، موسوي سجاسي آن را خواندند كه مورد استقبال زائران ايراني قرار گرفت.

سيماي جمهوري اسلامي ايران مراسم دعاي كميل را با يک ساعت تأخير در داخل كشور پخش كرد.

نوار صوتي و ويدئويي مراسم دعاي كميل، ندبه و جلسات سخنراني عمومي در بعثه، در حجمي قابل توجه به زائران عرضه شده و آنان با اشتياق خريداري مي كنند. اين اقدام كه زير نظر واحد سمعي و بصري بعثه

رهبري انجام مي شود، با قيمت مناسب در اختيار زئران قرار مي گيرد. سي دي ٥ ريال سعودي (١٢٠٠ تومان) و نوار ويدئويي ٨ ريال (١٨٠٠ تومان) .(تصويرهاي ٥ ـ ٦ ـ ٧(

برآورد تعداد جمعيت شركت كننده در مراسم دعاي كميل:

برابر آخرين گزارشها و آگاهي هاي به دست آمده، تا پايان روز پنج شنبه، مورخ ٨٢/١١/٢٣ ، حدود ٢٥٠٠٠ حاجي ايراني در مدينه منوره حضور داشته اند كه ازاين تعداد نيزديک به ١٨٠٠٠ نفر در مراسم دعاي كميل شركت نمودند و به لحاظ ممانعت مأموران سعودي، تعداد زائران خارجي كم بود كه مي توان علت اصلي آن را اقدامات پليس سعودي تلقي كرد.

شعار سازمان حج، رفاه بيشتر زائران

رييس ستاد مدينه، آقاي محمد مهدي امينيان، تأكيد دارد كه ستاد تلاش مي كند تمامي امور مربوط به زائران به صورت صحيح و روان انجام پذيرد. وي گفت: سر وسامان دادن به حمل و نقل درون شهري و جابه جايي زوّار در شهرهاي مدينه و مكه و ايجاد آشپزخانه هاي متمركز، از فعاليتهاي جديد و جدي ستاد در دو سال گذشته بود و امسال نيز با انجام مطالعات بيشتر به دنبال بهينه كردن و بالا بردن سطح كيفي غذاي زائران هستيم. وي افزود: تخصّصي كردن كار طبخ غذا، استفاده از گوشت تازه در مدينه و همچنين

تحويل گوشت مرغ محلي و تازه به آشپزخانه ها از طرح هاي جديدي مي باشد كه امسال اجرا شده است. وي گفت: هرچند با اجراي طرح متمركز كردن آشپزخانه، قيمت تمام شده غذا نسبت به سالهاي پيش كاهش نيافته، ليكن اين امر سبب بالا رفتن كيفيت و بهداشت غذاها شده است. امينيان افزود: با اينكه مسأله دايركردن آشپزخانه هاي متمركز انتخاب ما نبود و سعودي ها در آن ورود داشتند اما معتقديم كه اين امر در جهت رفاه و سلامت زائران بود. وي حد متوسط رساندن خدمات و تلاش در جهت جلوگيري از بالا رفتن توقعات زائران را; از جمله راه كارهاي تعديل هزينه حج دانست و گفت: در كشور ما با دادن يارانه و يا تعديل سطح خدمات در برخي موارد، مي توان به اين مهم نايل آمد. رييس ستاد مدينه، در عين حال اظهار داشت كه قيمت تمام شده حج در ايران، در مقايسه با ساير كشورها مناسب و خوب است.

گفتني است كه طي نخستين روزهاي ورود كاروانهاي ايراني به مدينه، شماري از زائران نسبت به غذاي طبخ آشپزخانه متمركز گلايه داشتند كه در جلسه شوراي هماهنگي مسؤولان با نماينده وليّ فقيه، قرار شد تا نظارت و بازرسي بيشتري بر عملكرد آشپزخانه هاي متمركز صورت گيرد.

يكي از بهترين اقدامات سال جاري، آن است كه گوشت منجمد از برنامه غذايي زائران ايراني حذف شده است. در مقابل، كشتارگاهي به ذبح گوسفند براي ايرانيان اختصاص يافته و روزانه پانصد رأس گوسفند در اين كشتارگاه ذبح مي شود. كشتارگاه مزبور در روز ٨٢/١٠/٢٣ مورد بازيد رييس سازمان حج و زيارت و رييس ستاد مدينه قرار گرفته است. در اين كشتارگاه، يک پزشک ايراني به همراه هفت پزشک از شهرداري مدينه و يک مهندس تغذيه بر نحوه ذبح و امور بهداشتي كشتارگاه نظارت مي كند.

از ديگر خدماتِ حجّ ١٣٨١ ش. در مدينه، وجود ٧٥ دستگاه اتوبوس، از شركت حائل براي انتقال زائران از هتل ها به حرم و به عكس، در نظر گرفته شده است. اين رقم در مكه به ٥٠٠ دستگاه خواهد رسيد، به رانندگي سوداني ها، كه از بهترين و شادترين رانندگان هستند.

وجود اين ماشين ها، كمک مي كند كه زائران كشورمان، هنگام نماز حضور بيشتري

در حرم داشته باشند. بر همين اساس است كه شعار رفاه در خدمت عبادت ، امسال به عنوان شعار مجموعه تشكّل هاي دست اندكار حج قرار گرفته است. در سالهاي گذشته، رفت و آمد، به خصوص در مكه، وقت

زيادي را از زائران مي گرفت. متوسّط پولي كه براي اين رفت و آمد در نظر گرفته شده، صد ريال سعودي در موسم حج است.

امور بازرسي

نظارت بر عملكرد مديران، صاحبان منازل و ديگر امور اجرايي، براي حسن انجام كارها، از چندين راه انجام مي گيرد. مهم ترين ابزار، استفاده از تشكيلات بازرسي است كه زير نظر معاونت نظارت و بازرسي بعثه مقام معظم رهبري فعاليت مي كند. اين بازرسان، كه هر يک نظارت بر چندين كاروان را بر عهده دارند، هر روز به كاروانها سركشي كرده و در زمينه هاي خاص فرمهايي را پر مي كنند. بازرسان، هر روز عصر جلسه اي در منطقه خود داشته و گزارش كار خود را به مسؤول منطقه ارائه مي دهند. به علاوه، هر روز صبحها از ساعت ۷/۵ تا ۸/۵ جلسه عمومي بازرسين برگزار مي شود كه جديدترين تصميمات گرفته شده، در جلسه شبِ ستادِ مدينه به اطلاع بازرسين مي رسد.

مشكلات طرح شده توسط بازرسان، پس از طرح، چاره يابي شده و از طريق مدير يا ستاد، پيگيري و حلّ مي شود. برخي از موارد پيگيري شده در روزهاي نخست، در مدينه، عبارتند از:

پيگيري در خصوص انجام تعهّدات مالكين ساختمانها و نظارت مديران كاروانها بر تأمين حقوق زائران

بلاتكليفي آشپزها در مورد استفاده از گوشتهاي تازه، كه داراي قلوه گاه بودند و با توجه به برنامه غلايي بي مصرف مي ماندند، با تشكيل جلسه مشترک ستاد و بازرسي، با تغيير جدول غذايي حل شد.

پيگيري در باره تجهيز چند مورد ساختمان; مانند تعويض فرشينه (موكت) و تشک، تأمين پتو و ملحفه كه با تلاش مسؤولان بنياد مسكن ستاد مناطق اغلب به نتيجه رسيد.

بررسي گزارش دريافتي از مركز رايانه، كه حكايت از بروز ۱۰۲ مورد نارسايي در

امر اسكان زائران داشت و موجب تشويش و نگراني شده بود.

همكاري با روابط عمومي و دعوت از كاروانها براي شركت در جلسات عمومي سخنراني.

رسيدگي به شكايت تعدادي از زائران كاروان، اساتيد مستقر در منازل الحرم.

بازرسين، برخي از رخدادهاي خبري درون كاروانها يا مسير حركت را نيز به اطلاع مسؤولان رسانده اند كه برخي از اخبار در روزهاي نخست ورود به مدينه چنين است:

*برخي كتب ادعيه، از جمله مفاتيح الجنان و اقلام تبليغي كاروان ۱۰۱۱۹ توسط مأموران سعودي در فرودگاه توقيف شد.

حدود ۲۰۰ گرم مواد مخدر از يک زائر مسن تهراني در فرودگاه تهران ضبط شد.

خدمه فرودگاه، هنگام بار زدن ساكها به روي اتوبوسها، به تعدادي از ساكها دستبرد زده و اجناس را در قسمتهاي تاريک محوطه فرودگاه پرتاب كرده بودند كه به موقع آنها را تصاحب كنند، ليكن اجناس مزبور، توسط زائران مشاهده و جمع آوري شد.

مبلغ ۱۸۰۰ دلار از جيب يكي از زائران مشهدي در مسير حرم، با بريدن جيب وي به سرقت رفت.

فعاليتهاي هيأت پزشكي در حج

با آغاز ورود زائران به مدينه، فعاليت هيأت پزشكي حج (وابسته به جمعيت هلال احمر جمهوري اسلامي ايران) آغاز شده است. امسال بر اساس برنامه چند سال گذشته، هر كاروان، پزشک ٢٤ ساعته مخصوص به خود را دارد. علاوه بر آن مراكز درماني تخصّصي و بيمارستاني هم وجود دارد كه مرتب در حال سرويس دهي به زائران است.

در اين بخش، فعاليت فرهنگي خاص هم انجام مي شود كه قابل توجه است و آن انتشار جزوات و كتابچه هاي تبليغاتي ـ پزشكي است كه در اندازه هاي گوناگون، با محوريت مسائل بهداشتي و تغذيه به هدايت زائران مي پردازد.

عناوين برخي از اين بروشورها، كه از ٥ تا ٢٠ صفحه است و به رايگان ميان زائران توزيع مي شود، عبارتند از:

ـ نكات مهم در باره بهداشت مواد غذايي.

ـ توصيه هاي بهداشتي.

ـ پيشگيري از مشكلات شايع در حج.

ـ تغذيه و بهداشت مواد غذايي در سفر حج.

ـ دستور العمل كار در مراكز طبخ غذا.

ـ چک ليست بهداشتي (بخش دندانپزشكي.(

ـ به تندرستي زائران خانه خدا كمک كنيم (ويژه روحانيون محترم كاروانها.(

ـ نكات بهداشتي در ايّام تشريق.

ـ توصيه هاي بهداشتي براي زائران خانه خدا.

ـ توصيه هاي بهداشتي ويژه مديران محترم كاروانها.

ـ راهنماي عملياتي بهداشت كاروانها در حجّ تمتع (ويژه مديران كاروانها.(

ـ رفتار بهداشتي بستر مناسب لازم دارد.

ـ ساختار و تجهيزات يک آشپزخانه مركزي.

ـ پزشكان، پيام آوران تندرستي.

ـ بهداشت مسكن زائران.

ـ بهداشت مسكن و محل استقرار كاروان.

ـ ايمني غذا، دستور العمل بهداشت غذا و مواد خوراكي.

گزارشي از بيمارستان هيأت پزشكي ايران در مدينه

سازمان حج و زيارت جمهوري اسلامي ايران، براي ساماندهي بهداشت و درمان زائران ايراني، بيمارستاني در مدينه و بيمارستاني در مكه تأسيس كرده است .تصوّر اوليّه اين است كه بيمارستاني، داراي ساختماني كوچک، با تجهيزاتي ابتدايي است و فقط درمانهاي ساده در آنجا قابل انجام است، اما در مراجعه به آن، مي بيني كه ساختماني بزرگ و زيبا در شارع گاز واقع در روبه روي المدرسة المتوسط العاشره است. ديدن اين ساختمان، از يک سو نشانه تلاش جمهوري اسلامي ايران براي خدمتگزاري خالصانه به زائران گرانقدر ايراني است و از سويي مايه عزّت و سر افرازي زائران ايراني

در ميان زائران ديگر كشورهاست.

دكتر فرهاد نجات، رييس اين بيمارستان مي گويد: اين بيمارستان از سه سال قبل در مدينه تأسيس شده و ساختمان بيمارستان به مدت پنج سال اجاره شده است. هر سال براي تأمين كادر بيمارستان پنجاه درصد كاركنان اعزام مي شوند كه تجربه كار در اين فضا و شرايط را داشته اند.

وي گفت: درمان زائران دو مرحله دارد; مرحله نخست را، ۵۲۹ پزشکِ همراهِ كاروانها انجام مي دهند، كه از قبل تمام زائران را معاينه كرده اند و از سوابق پزشكي زائر آگاهند و در تمام لحظات در كنار زائران به انجام خدمت مشغولند. مرحله دوم درمان است كه در اين بيمارستان انجام مي شود. در اينجا بخشهاي تخصّصي قلب و عروق، زنان و زايمان، داخلي، جراحي عمومي، چشم پزشكي، گوش و حلق و بيني، ارتوپدي، روانپزشكي و دندانپزشكي وجود دارد.

همچنين سه بخش بستري سي.سي.يو با ۱۳ تخت، پست سي.سي.يو (نگهداري از بيمار پس از خروج از اتاق سي.سي.يو) با پنج تخت، بخش بستري مردان با ۲۲ تخت و بخش بستري زنان با ۲۲ تخت، بخشهاي مختلف اين بيمارستان هستند.

دكتر نجات در ادامه سخنانش واحدهاي پاراكلينيكي; به عبارتي، پيراپزشكي را تشريح كرد و گفت: راديولوژي، آزمايشگاه و داروخانه نيز در اين بيمارستان وجود دارد.

وي واحد امداد و انتقال را يكي ديگر از واحدهاي بيمارستان نام برد و گفت: در اين واحد ۵ دستگاه آمبولانس براي انتقال زائران بيمار از محل اسكان به بيمارستان يا از بيمارستان به بيمارستانهاي سعودي وجود دارد.

دكتر نجات به يک نكته تأكيد فراوان داشت. او گفت: اگر زائري دچار بيماري ويژه اي شد و به كمک فوري نياز داشت، بهترين راه اين است كه همراهان بيمار يا مسؤولان كاروان، از پذيرش هتل بخواهند با شماره ۹۹۷ يعني اورژانس مدينه تماس بگيرند. آمبولانس هاي اورژانس ظرف ۲ يا ۳ دقيقه به محل مي رسند و بيمار را به بيمارستانهاي سعودي منتقل مي كنند. پس از بستري شدن بيماران ايراني در اين بيمارستانها، پزشكان رابط ما، با بيمارستان مربوط تماس مي گيرند و تا پايان مراحل مداوا

وضعيت بيمار مربوط را زيرنظر مي گيرند. چهار پزشک رابط اين بيمارستان هستند كه هر روز با پذيرش هتل هاي محل اسكان زائران ايراني تماس مي گيرند و پيگير وضعيت اعزام بيماران به بيمارستانهاي سعودي هستند. حتي آنان وضعيت بيماران ناشناس را نيز بررسي مي كنند تا اگر زائري ايراني در ميان آنان باشد، پيگير امور او شوند.

بخش ديگر اين بيمارستان، كه دكتر نجات درباره آن سخن گفت: واحد بهداشت است. كاركنان اين واحد، كه هشت نفر هستند، هر روز به تمام آشپزخانه هايي كه براي زائران ايراني غذا مي پزند، سر مي زنند و وضعيت بهداشتي پخت و پز و نيز مواد اوليه را با دقت بررسي مي كنند و از بروز اشكالي كه به سلامت زائران لطمه بزند، جلوگيري مي كنند. البته در آشپزخانه هاي متمركز دو ناظر

بهداشت به صورت ثابت
حضور دارند.

دكترنجات افزود: بيمارستان از هيجدهم دي افتتاح شده است و تا امروز) بيست وچهارم دي ماه) با بيماري ويژه يا مشكل جدّي بهداشتي در ميان زائران مواجه نبوده ايم.

بيمارستاني با همين امكانات در مكه نيز تأسيس شده كه در آنجا نيز پزشكان محترم و كاركنان متعهد بيمارستان در خدمت زائران خواهند بود.

وي افزود: هيأت پزشكي، يک گروه با نام وقوف اضطراري تشكيل داده است تا در روزهايي كه مناسک حج انجام مي شود، از بيماران بدحال يا مشكل دار حمايت كند; به اين شكل كه كاركنان اين گروه خود اعمال حج را انجام نمي دهند و تمام وقت، از زائراني كه از نظر جسماني دچار مشكل هستند، مراقبت مي كنند تا آنها موفق به انجام اعمال شوند.

دكتر نجات در ادامه مي گويد: از زائران بخواهيد كتابچه هايي را، كه در آن توصيه هاي بهداشتي ما چاپ شده، با دقت بخوانند و به آن عمل كنند تا سلامت باشند و ان شاءالله با موفقيت اعمال و عبادات خود را انجام دهند.

ملاقات هيأت پزشكي با نماينده ولي فقيه

نماينده ولي فقيه در حج و زيارت، در ديدار اعضاي هيأت پزشكي جمهوري اسلامي ايران مستقر در مدينه منوره، خطاب به پزشكان كاروانها گفت:

همان طور كه روحاني با روح و روان انسانها سروكار دارد، كار شما نيز به لحاظ رسيدگي به وضعيت سلامتي افراد مانند كار يک روحاني در ايام حج از ارزش والايي برخودار است.

در اين ديدار كه دكتر ضيايي، رييس هيأت پزشكي نيز حضور داشت، حجت الاسلام و المسلمين ري شهري، بر اولويت پيشگيري در امور پزشكي تأكيد كرد و خطاب به پزشكان حاضر در مدينه گفت:

به دليل ارتباط شما با زائران خانه خدا، اين ضيوف الرحمن، مسؤوليت سنگيني بر عهده داريد و كار بهداشت و درمان آنان از اهميت فوق العاده اي برخوردار است .

امير الحاج افزود :با وجود برنامه ريزي ها و تمهيداتي كه از قبل به عمل آمده است، از آموزش و توصيه هاي پزشكي به صورت مستمر در موسم حج غافل نشويد .

وي ضمن قدرداني از تلاش شبانه روزي اعضاي هيأت پزشكي گفت:

انجام توصيه هاي پزشكي مي بايست علاوه بر پزشكان، توسط روحانيون محترم كاروانها و ساير امكانات اطلاع رساني موجود نيز انجام گيرد تا از صدمات احتمالي زائران جلوگيري شود و ميزان بيماريها به حداقل كاهش يابد .

در اين مراسم رييس هيأت پزشكي، گزارشي از آخرين وضعيت مراكز درماني اين هيأت در مدينه منوره ارائه كرد و گفت :تاكنون ۳۲ مورد بيمار بستري شده در بيمارستان هيأت پزشكي داشته ايم كه ۱۹ نفر آنها ترخيص شده و ۱۳ نفر بستري مي باشند .

دكتر ضيايي تعداد مراجعات زائران ايراني به درمانگاه هاي تخصّصي هيأت پزشكي را از آغاز كار انتقال زوّار ايراني به مدينه تاكنون، ۳۳٤ مورد اعلام كرد و افزود گروه بهداشت هيأت پزشكي به صورت مستمر، وضعيت بهداشتي كاروانها را زير نظر دارد و بر كار محل طبخ غذا نظارت بهداشتي مي كند.

وي گفت: خوشبختانه طي دو سه سال اخير، به دليل توصيه هاي پزشكي و نيز مصادف شدن ايام حج با خنكي هوا، بيماري گرمازدگي نداشته ايم.

ديدار نماينده وليّ فقيه با آقاي عَمْري، رييس شيعيان مدينه

از زماني كه سياست تسامح با شيعيان در عربستان آغاز شده، شيعيان عربستان فرصتي براي بروز و ظهور خود در عرصه هاي مختلف به دست آورده اند.

طي چهارده سال گذشته، كه حضرت حجت الاسلام والمسلمين ري شهري نمايندگي وليّ فقيه در امور حج و زيارت را به عهده دارد، هيچگاه اجازه ملاقات با رهبر شيعيان مدينه به وي داده نمي شد و امسال (۱۳۸۲ش.) براي نخستين بار اين فرصت به دست آمد.

لازم به گفتن است كه طي سال جاري، رهبر شيعيان مدينه توانست بيش از يک ماه در ايران، به ويژه شهر مقدس مشهد بماند.

امسال پس از آغاز به كار بعثه مقام معظم رهبري، جناب آقاي عمري از ايشان و همراهان دعوت به عمل آورد. به دنبال آن، نماينده ولي فقيه و همراهان، آقايان: غيوري، زرهاني، قرائتي، توفيقي (وزير علوم)، قاضي عسكر، شهرستاني، ابوترابي، باقر شريف قُرَشي، عرب، شريف مهدوي (كنسول ايران در جده) امينيان (رييس ستاد مدينه) و چند نفر از روحانيون و مسؤولان ديگر در روز پنج شنبه ۸۲/۱۰/۲۵ در حسينيه شيعيان مدينه، در محله نخاوله با ايشان ديدار كردند. در اين ملاقات، برخي از مأموران امنيتي سعودي كه محافظان نماينده ولي فقيه بودند، نيز حضور داشتند.

در اين ديدار كه تعداد قابل توجهي از شيعيان مدينه نيز بودند، گفتگوهاي صميمانه و دوستانه انجام گرفت.

آقاي عمري در اين ديدار با اشاره به اينكه نخاوله حدود ۱۲ هزار نفر هستند، شيعيان غير نخاوله اي را هم ۲۵ هزار نفر دانست. ايشان افزود كه مزرعه كناري ما، بر حسب آنچه شنيده ايم، متعلق به امام باقر و صادق)عليهما السلام (بوده است. وي تأكيد كرد: با اينكه ما در اقلّيت هستيم اما در چشم مردم عزيزيم !)تصوير ۸ ـ ۹(

همايش هاي فرهنگي عربستان در ايام حج

سالهاست كه مراكز فرهنگي عربستان در موسم، همايش هاي علمي برگزار مي كنند. برخي از اين همايش ها، علمي و برخي كاربردي هستند. موارد كاربردي; به خصوص در

باره مشكلات سفر حج و راه حل هاي آن و مشورت در اين باره است.

امسال چندين همايش، برنامه ريزي شده، كه عبارتند از:

دو همايش به همت وزارت حج عربستان با عناوين:

. 1مكه مكرمه پايتخت فرهنگي جهان اسلام (۵ ـ ۷ ذي حجه) در محل هتل انتر كونتينانتال مكه كه حضور براي همه آزاد است. (در اين كنفرانس از ايران، حجت الاسلام و المسلمين قاضي عسكر مقاله داده اند كه در برنامه كنفرانس براي ايشان وقت مشخّصي را گذاشته اند.(

. 2جشنواره پاياني (۱۳ ذي حجه) در همان محل و ورود براي همه آزاد است.

سه همايش از رابطة العالم الاسلامي:

. 1همايش موسم فرهنگي (از ٢٩ ذي قعده تا ٥ ذي حجه) در ساختمان الرابطه، در مكه، كه ورود همه آزاد است.

. 2چالش هاي رويارويِ جهان اسلام (٢ تا ٤ ذي حجه) در ساختمان الرابطه، در مكه، كه ويژه ميهمانان رسمي و دعوت شده است.

. 3هم انديشي (سمينار) در خصوص امور حج (٦ و ٧ ذي حجه) در ساختمان الرابطه، در مكه، كه ويژه ميهمانان رسمي و دعوت شده است.

دو همايش هم به عنوان همايش هاي پادشاهي عربستان سعودي است:

. 1همايش سالانه ملک فهد (١١ ـ ١٢ ذي حجه) در كاخ ملک فهد در منا، ويژه رؤساي بعثه ها و همراهان.

. 2جشنواره پاياني حج (١٣ ذي حجه) كه پيشتر به آن اشاره شد.

واحد نظرسنجي

يكي از واحدهايي كه زير نظر معاونت آموزش و پژوهش فعاليت مي كند و پيشينه آن، دست كم به سه سال پيش باز مي گردد، واحد نظر سنجي است. اين واحد در سال گذشته و امسال، به صورت فني تر و با استفاده از نيروهاي متخصص، از فارغ التحصيلان دانشگاهي فعاليت مي كند. اين واحد با گرفتن نظريات زائران در بخش هاي مختلف مي كوشد نقاط قوّت و ضعف تشكيلات اجرايي، وضعيت فرهنگي و اخلاقي و ديني

مجموعه مشاركين در حج را به دست آورد.

اين واحد، در حج سال جاري، سيزده فرم ويژه دارد كه هر يک از آنها بر محوري خاص تنظيم شده است:

فرم اول، در باره اقدامات فردي است كه زائران پيش از سفر داشته اند; در زمينه هاي آمادگي هاي روحي، اخلاقي و تمهيدات مربوط به سفر، به لحاظ وظايف ديني; مانند پرداخت بدهي، نوشتن وصيت نامه، تصحيح قرائت نامه، حلاليّت طلبي، (كه مهم ترين نگراني هاي اين سفر به شمار مي آيند.(

فرم دوم :نظر خواهي در باره دعاي كميل برگزار شده در مدينه، از جهت: زمان، مدت، نوع مداحي و خواندن دعا و كيفيت صدا.

فرم سوم :در باره رفتار زائران ايراني در طول تشرّف در مدينه; در اينجا رعايت بهداشت، سيگار كشيدن در محيط هاي عمومي، شركت در برنامه هاي عمومي، شركت در جماعت، خاک برداشتن و ديگر تخلّفات رفتاري زائران.

فرم چهارم :در خصوص ارزيابي نشريه زائر، از حيث محتوا و شكل.

فرم پنجم :در باره تأثير حضور در مدينه روي زائر است و اينكه در اين مدت، چه تأثيري به لحاظ روحي و ديني و اخلاقي پذيرفته است.

فرم ششم :نظرخواهي در باره جلسات عمومي، كه در محل بعثه برگزار مي شود.

فرم هفتم :نظرخواهي در باره بازار، خريد، سوغات و پي آمدهاي آن.

فرم هشتم :نظرخواهي در باره مراسم برائت.

فرم نهم :نظر خواهي در باره اعمال حج و مناسک و اينکه در بخش هاي مختلف، با چه مشکلاتي روبرو شده اند.

فرم دهم :نظرخواهي در باره قرباني، با توجه به تغييراتي که در سالهاي اخير ايجاد شده است و اينکه آيا روز عيد موفق به ذبح شده اند يا نه و مسائل ديگر.

فرم يازدهم :در مورد تأثير حضور در مکه و مسجدالحرام و اصل حج روي فرد زائر.

فرم دوازدهم و سيزدهم، که با سفارش سازمان حج و زيارت تهيه شده، در باره نظرسنجي در مورد امور اجرايي است. اولي در باره نظريات زائران در خصوص مسائل

اجرايي و فرم بعدي، نظر سنجي از مديران در باره تشکيلات اجرايي; اعم از مديريت، ستادهاي اجرايي، مسکن، حمل و نقل، تغذيه و غيره است.

اين فرم ها در ميان ۳% مجموع زائران توزيع مي شود. واسطه توزيع، گروه هاي ارشاد کاروانها هستند که در کنار بقيه کارهاي خود، اين فرمها را از بعثه گرفته و ميان زائران زن و مرد، به نسبت تعيين شده، توزيع مي کنند .به طور معمول، هر دو تا سه فرم را يک نفر مي نويسد. اصراري نيست که فرد جواب دهنده تحصيل کرده باشد يا نباشد. به علاوه، ضرورتي به نوشتن شماره کاروان و نام و نام خانوادگي هم نيست.

نماز جمعه مدينه

نماز جمعه روز ٢٦ دي ماه (٢٤ ذي قعده) در مسجد النبي)صلي الله عليه وآله (توسط امام جماعت اين مسجد; ثبيتي، برگزار شد. هر سال در آستانه ايام حج، يکي از محورهاي اصلي خطبه هاي امام جماعتِ اين مسجد، مبارزه با چيزهايي بود که از ديدِ آنان، عنوان بدعت يافته است. اما امسال، پس از تغيير سياستهاي فرهنگي جديدِ دولت و حرکت به سمت اصلاح و کنار گذاشتن خشونتهاي فرقه اي و اختلافات، به نظر مي رسيد امام جماعت مسجد النبي)صلي الله عليه وآله (هم کمترين توجهي به مسائل گذشته ندارد. خطبه هاي نماز صرفاً بر پايه شرح آيات حج و توصيه به وحدت و آرامش و رفق و مدارا بود. حج يک مدرسه بزرگ با تأثيري گسترده است که همه بندگان خدا از همه نواحي و نقاط در آن حاضر مي شوند. مردماني از هر نژاد و هر زبان و با رنگهاي مختلف. وي آنگاه با اشاره به آيه " :رَبَّنا إِنِّي أَسْكَنْتُ مِنْ ذُرِّيَّتِي بواد غَيْرِ ذِي زَرْع " ...اشاره به آبادي عبادي مکه کرد و اينکه طواف هميشه، شبانه روز ادامه داد و بيت العتيق هميشه باز است. وي با تأکيد بر اينکه هر نقطه اي از اين ديار مقدس يادآور خاطره اي است، گفت: مسلمان بايد توبه نصوح کند و براي حج قدم به اين سرزمين بگذارد. وي با تأکيد بر اينکه حج ملاذ هر مسلماني است، گفت :مکه هم براي عابد و هم گنه کار ملاذ و پناه است. گنه کار بايد در اينجا عفو و رضوان الهي را طلب کند. وي سپس با اشاره به آيه : "وَ أَتِمُّوا الْحَجَّ وَ الْعُمْرَةَ لِلّهِ " ...به اخلاص در حج و اينکه اعمال جز به آن قبول نمي شود، تأکيد کرد و گفت: رسول الله)صلي الله عليه وآله (روي حجّ بدون ريا و سُمعه تأکيد داشت. اگر حج قبول باشد، هيچ

پاداشي جز بهشت ندارد و قبولي آن تنها با اخلاص است و اگر اخلاص باشد، شيطان هم نمي تواند بنده مخلص را گمراه کند. وي باز به آيات حج برگشت و با اشاره به آيه... " :وَ تَزَوَّدُوا فَإِنَّ خَيْرَ الزّادِ التَّقْوي " ...گفت: در روايت هست که تا وقتي مردم حرمت کعبه را ضايع نکنند، باقي مي مانند. وي با تأکيد بر اينکه اسلام دين جهاني است و فرقي ميان نژادها و رنگها نمي گذارد، به اين حديث اشاره کرد که حضرت فرمود :کُونُوا عِبادَ اللهِ إخْواناً ...عصبيت را مخلّ به عبادت صحيح خواند و عملکرد مبتني بر عصبيت را منفي شمرد. سپس با اشاره به آيه ديگري از حج " لِيَشْهَدُوا مَنافِعَ لَهُمْ " ...، از فوايد مالي و انساني حج ياد کرد و اينکه لازم است مدارا و رفق ميان مسلمانان باشد.

وي در خطبه دوم نماز نيز با قرائت آيه " :إِنَّ الصَّفا وَ الْمَرْوَةَ مِنْ شَعائِرِ اللهِ " ...و حركت هاجر و اخلاص او براي خدا، از اهميت معنوي مناسک حج ياد كرد.

جمعيت بسيار زيادي در نماز جمعه حاضر بودند و مي توان گفت كه پيش از حج، اين بزرگترين نماز جمعه اي بود كه اقامه شد. نه تنها مسجد و اطراف آن، بلكه بام مسجد هم پر از جمعيت بود و نويسنده اين سطور هم در بام مسجد، در كنار هزاران ايراني ديگر، كه در نماز شركت كرده بودند، نماز جمعه را به جاي آورد.

در مكه، امام جمعه، شريم بود. او گفت: مهمترين هدف حج، ايجاد توحيد در عبادت و خلوص براي خداوند است. ماهيّت سخنراني وي با اينكه در باره توحيد بود، اما به نوعي باز اشارات غير مستقيمي به بحث استغاثه از غير خدا و توسّل داشت. گزارش سخنراني وي در روزنامه عكاظ (٢٥ ذي قعده، ص٤٢) آمده است.

ديدار اعضاي خبرگزاري و صدا و سيما، با نماينده ولي فقيه

عصر روز ٢٦ دي ماه، چهارده تن از اعضاي خبرگزاري جمهوري اسلامي، كه در بعثه مقام معظم رهبري هستند و مسؤوليت خبررساني را بر عهده دارند، با نماينده وليّ فقيه ديدار كردند. يكي از مسؤولان خبرگزاري گفت: افرادي كه در اينجا حضور دارند، تركيبي از همكاراني هستند كه در رياض فعاليت داشته و يا از ايران آمده اند. امسال يک عكاس نيز به اين جمع افزوده شده و روزانه نزديک ٥٠ عكس به ايران ارسال مي كند. در جمع تاكنون ١٦٤ خبر و گزارش به ايران ارسال شده و شانزده مصاحبه نيز انجام گرفته و

ارسال شده است. به علاوه، در سايت ايرنا، بخشي به حج اختصاص داده شده كه به طور مستقيم مراجعه كنندگان مي توانند خبر، عكس و حتي دعاها را دريافت كنند. دعاي كميل ديشب نيز ارسال شده است.

نماينده وليّ فقيه، با تشكّر از زحمات آنان، تأكيد كردند كه وظيفه شما واقع نگاري است و اخباري كه ارسال مي كنيد براي ثبت در سينه تاريخ مي ماند. بنابر اين، تلاش كنيد با دقت وقايع را منعكس كنيد تا آيندگان بتوانند از چگونگي حج گزاري ايرانيان و احساس آنان، آگاهي داشته باشند.

ايشان تأكيدكردند:مسأله ديگر،روابط ماباسعودي است كه براساس سياست جمهوري اسلامي ايران، درنزديكي باكشورهاي اسلامي دربرابردشمن مشترک است و شما در انتقال اخبار بايد به گونه اي عمل كنيد كه سبب استواري اين روابط باشد و آسيبي به آن نزند.

همچنين اخبار اينجا را به گونه اي در ايران منعكس كنيد كه سبب تشويش خاطر خانواده ها به خصوص در لحظات حساس نشود.

ايشان با آرزوي توفيق براي بهره مندي بيشتر دوستان از اين فضا و فرصت معنوي آن، از زحمات آنان تقدير كردند.

پس از آن، دوستان صدا و سيما كه جمعاً ٣٦ نفر هستند، با نماينده وليّ فقيه ديدار كردند. آقاي گروسي، رييس ستاد حجّ صدا و سيما گفت: مدتها است كه در سازمان صدا و سيما، ستادي به نام ستاد حج تأسيس شده و بر اساس تصميمات خاصي كه در عمره امسال گرفته شد، در ماه هاي رجب و شعبان و رمضان گزارش هاي مستقيم فراواني، به صورت تصويري وصوتي به ايران ارسال گرديده است. سه هزار دقيقه ضبط فيلمبرداري، كمک فراواني كرد تا برنامه هاي متعددي در صدا و سيما ساخته شد و مردم با فرهنگ حج آشنا شدند. همچنين طي هفته حج نيز برنامه هاي متعدّدي پخش گرديد كه متأسفانه حادثه بم رخ داد و تحت تأثير آن، مقداري از برنامه ها پخش نشد.

ستاد حجّ صدا و سيما بر آن است تا براي سال آينده چيزي حدود ٥٠٠٠ دقيقه برنامه ضبط كند و در طول سال بتواند پوشش مناسبي به مسائل حج در داخل بدهد.

در حال حاضر، به طور روزانه دهها ارتباط مستقيم با برنامه هاي زنده در صدا و سيما

برقرار است. به علاوه، در شبكه خبر، چنين طراحي شده است كه بخشي خاص به اخبار حج اختصاص داده شود و به طور مستمر تا پايان موسم ادامه يابد.

سپس حجت الاسلام والمسلمين ري شهري، با ضمن تشكّر از زحمات آقاي لاريجاني و سرمايه گذاري خوبي كه در صدا و سيما روي حج شده، تأكيد كردند:

احساس مي شود كه امسال نه براي تشويق، بلكه به هدف كار بهتر، افراد كارآمدي به حج فرستاده شده اند. البته سال گذشته هم اوج كار صدا و سيما بود كه اميدواريم امسال نيز همچنان بلكه بهتر باشد. ايشان با اشاره به آيه " :وَ أَذِّنْ فِي النّاسِ بِالْحَجِّ " ...اشاره كردند كه:

كار اطلاع رساني شما مصداق يک كار ابراهيمي است. مهم آن است كه فرهنگ نوراني حج منتقل شود و مهم تر آن است كه براي حج فرهنگ سازي شود; يعني به گونه اي كه رغبت مردم به حج بيشتر شود. با استقبالي كه در سالهاي گذشته جوانان از حج داشته اند، پيداست كه به مقدار قابل توجهي فرهنگ سازي شده است...

هيچ چيز مانند حج، روي جوانان اثر نمي گذارد. به علاوه آمدن نزديک به 505 هزار زائر در عمره سال گذشته، نشان دهنده آن بود كه كارهاي فرهنگي در زمينه حج تأثير خود را گذاشته است (مصر با ٦٠٠٠٠٠ رتبه اول را داشته، پس از آن ايران با ٥٠٥ ٠٠٠ نفر و پاكستان: ٢٩٨ ٠٠٠، سوريه: ١٧٢ ٠٠٠، يمن : 167 000، اردن: ١٣١ ٠٠٠، سودان: ٧٨ ٠٠٠، الجزاير: ٦٧ ٠٠٠، اندونزي58 000 :، تركيه: ٥٤ ٠٠٠ ، بيشترين زائر عمره را در سال ١٣٨١ داشته اند (.اين در حالي است كه هيچ كشوري به مانند ايران در اين زمينه رغبت به عمره از خود نشان نداده است. بنابرين، جهت گيري برنامه اي ما بايد جاذبه آفرين باشد.

يكي از شرايط لازم براي اين كار، مطالعه روي كتابهاي مربوط به حج است كه معاونت آموزش و پژوهش منتشر كرده است .

سرپرست حجاج ايراني تأكيد كرد:

در روزهاي آينده نسبت به سالگرد انقلاب و انتقال ديدگاهها از اين محيط نوراني

به ايران بايد فعال بود. به علاوه، بخشي بايد به طرح مسأله انقلاب اسلامي در خارج از ايران پرداخته شود و از ديدگاه شخصيت هايي كه به اينجا مي آيند، استفاده شود. اين كار با هماهنگي امور مبلغين مي تواند به شكل خوبي انجام شود.

به علاوه بايد در بخشي خاص تجربيات حفظ شود، ارزيابي صورت گيرد و براي آينده نواقص كار برطرف گردد .

ايشان در پايان آرزو كردند، همانطور كه شما به ديگران بهره مي دهيد، خود نيز بتوانيد از اين فضاي معنوي بهره كافي را ببريد كه بهره دادن، خود بهره گرفتن هم هست) .تصوير ١٠(

اعلام آمادگي سعودي در باره وضعيت مشاعر مقدسه

آخرين اخبار رسيده از منابع سعودي) الشرق الأوسط، ٢٤ ذي قعده ١٤٢٤ (از وضعيت مشاعر، حكايت از آن دارد كه همه امور مرتب بود است و مشاعر مقدس آماده براي پذيرايي از حجاج مي باشد. به گفته امير

عبدالمجيد، امير منطقه مكه، خبر يكي از مطبوعات داير بر وجود مالاريا در منطقه بي پايه بوده و وضعيت بهداشتي منطقه در بهترين حالت مي باشد. وي گفت كه طرح توسعه پل جمرات از لحاظ بررسي تمام شده و در مرحله بعدي به اجرا در خواهد آمد. يک آشپزخانه كه با كمک يک فرد خيّر با نام شيخ محمدبن عبود عمودي در عرفات با قيمت ٧ ميليون ريال سعودي تأسيس شده با حضور امير مكه افتتاح شد. همين طور طرح هايي براي انحراف مسير سيل در عرفات و مشعر در همين ديدار افتتاح گرديد.

مدير آتش نشاني مكه اعلام كرد: براي امدادرساني به زائران، در صورت وقوع سيل، ٦ قايق در نظر گرفته شده است. وي گفت ٤٠ تيم براي يافتن مجمتع هاي استقرار زائراني كه به شكل غيرقانوني و فاقد مجوز برپا شده اند، در نظر گرفته شده است. مدير آتش نشاني مكه افزود: ما در صورت يافتن چنين اماكني، از صاحبان آنها خواهيم خواست تا زائران را با هزينه شخصي خود در اماكن داراي مجوز قانوني اسكان دهند.

همچنين وزارت بهداشت عربستان در موسم حجّ امسال، ١٤ بيمارستان و ١٦٦ مركز

بهداشتي در مكه، منا و عرفات برپا مي كند.

به گزارش روزنامه الوطن ، چاپ عربستان، اين وزارتخانه در همين راستا، از ميان كاركنان خود، به ١٠٥٠ پزشک و پرستار زن و مرد، درمراكز بهداشتي، آموزش داده است.

امسال، كه مدخل ورودي زمزم بسته شده، استفاده عمومي از آب اين چاه متبرّک و مقدس تقريباً دشوارتر از سابق شده است. دولت سعودي طبق برنامه هاي سالهاي پيش، مقدار قابل توجهي آب بسته بندي شده به حجاج خواهد داد. اين بسته ها در كارخانه مخصوصي تهيه مي شود و در مواردي به محل سكونت زائران منتقل و تحويل آنها مي گردد.

گفتني است، امير عبدالمجيد، امير مكه، روز چهارشنبه اول بهمن، ديدار مفصّلي از شهرک حجاج در حاشيه فرودگاه جده داشت و ضمن ديدار از امكاناتي كه امسال براي حجاج ارائه شده به شماري از زائران كه به تازگي وارد شده بودند، خوش آمد گفت.

به گزارش روزنامه عكاظ (پنج شنبه ٢ بهمن) تا روز چهارشنبه، تعداد 899 456 زائر از راههاي مختلف وارد عربستان سعودي شده است كه تنها ٦٨٠٠٠ از راه زميني و ١١٠٠٠ و اندي از طريق دريايي آمده اند.

بازديد نماينده ولي فقيه از بعثه ها

صبح روز شنبه ٢٧ دي ماه، نماينده ولي فقيه و سرپرست حجاج ايراني با هدف بازديد بعثه ها، به همراه آقايان: زرهاني، قاضي عسكر، اوسطي، حاج آقا كمال فقيه ايماني، بهشتي، جعفريان ابتدا از بعثه حضرت آيت الله فاضل لنكراني كه در نزديكي بعثه جمهوري اسلامي ايران قرار دارد، ديدن كردند.

در اين ديدار، آيت الله اشتهاردي با تمجيد از برنامه دعاي كميل و اينكه اين عمل در واقع ترويج امير المؤمنين)عليه السلام (است، فرمودند :اين، هم ترويج آن حضرت است و هم توحيد، كه وهابي ها زبانشان از متهم كردن شيعه كوتاه شود .

آنگاه، آيت الله صلواتي پيشنهاد كردند: در چاپهاي بعدي دعاي كميل ، نوشته شود :دعاء أميرالمؤمنين عليّ بن أبي طالب برواية كميل.

پس از آن، ديداري از بعثه حضرت آيت الله سيستاني به عمل آمد كه قدري در باره مواضع اخير آيت الله و مسائل عراق گفتگو شد. در ادامه.

سومين ديدار از بعثه آيت الله شاهرودي انجام شد. برخي از افراد بعثه گفتند كه امسال زودتر از موعد آمده اند. همچنين از كتاب المحبّه جناب آقاي ري شهري ستايش شد و پيشنهاد شد كه در چاپ بعد قدري هم در باره محبّت اهل بيت باشد.

بعثه هاي بعدي كه مورد بازديد قرار گرفت، به ترتيب عبارت بودند از: بعثه هاي حضرات آيات: اردبيلي، صافي، شبيري و بهجت.

در برخي از بعثه ها، بحث طواف در طبقه دوم پيش آمد كه ويلچري ها را به دليل راه ندادن به طبقه پايين، مي بايست طبقه بالا طواف دهند. گويا آيت الله بهجت و آيت الله مكارم اجازه طواف از طبقه بالا را، در صورت اضطرار، مي دهند. آقاي ري شهري همچنين از بعثه آيت الله وحيد ديدن كردند .اعضاي اين بعثه به ديدن ايشان نيامده بودند، اما ايشان به خاطر استادي و به احترام آيت الله وحيد، از بعثه ايشان ديدن كردند. پس از آن، از بعثه هاي حضرات آيات: سيد كاظم حائري و تبريزي هم ديدار به عمل آمد. از جمله بعثه هاي ديگر كه بازديد از آنها انجام شد، بعثه سيد محمد سعيد حكيم است. اين بعثه، دو بروشور زيبا هم چاپ كرده است; يكي با عنوان موجز مناسک الحج و العمره و ديگري در باره غدير كه هر دو زيبا و به عربي است.

يكي ازمشكلات عمده بعثه هاآن است كه اززائران دورهستند.مشكل ديگر نارضايتي آنان از مسكن است كه قرار است تا براي سال آينده، از هم اكنون برنامه ريزي شود.

مشكل بعثه هايي كه مقلّدين عراقي دارند; از جمله بعثه آيت الله سيد كاظم حائري، كه خودِ ايشان هم در بعثه حضور داشتند، اين است كه هنوز عراقي ها نيامده اند. به علاوه زائران بحرين وكويت هم نيامده اند و دليل آن اين است كه بچه هاي آنان مشغول تحصيل و امتحانات بوده و روزهاي آخر ذي قعده حركت آنان به مدينه آغاز خواهد شد.

اعلاميه بانک رشد و توسعه اسلامي در باره قرباني

بانک رشد و توسعه اسلامي عربستان، كه مسؤوليت استفاده بهينه از گوشت قرباني را دارد، اعلام كرد كه امسال براي مراسم قرباني، از ۳۰ هزار دامپزشک و قصاب و

مهندس، در اداره بهتر امور قرباني استفاده كرده كه نزديک به ٤٠٠ نفر آنها دانشجو هستند و ۷۰۰ دامپزشک وظيفه دارند پيش از ذبح، با انجام معاينات لازم، سالم بودن گوسفندان قرباني را اعلام كنند. در جمع، ۲۹۰۰۰ قصاب هم زير نظر دامپزشكان و مهندسان، به كار ذبح مشغول خواهند بود. به نوشته روزنامه الوطن، چاپ عربستان، بانک ياد شده در صدد وارد كردن نيم ميليون گوسفند براي قرباني است.

بر اساس اين گزارش، قيمت هر رأس گوسفند براي روز قرباني ۳۷۵ ريال سعودي معادل ۱۰۰ دلار آمريكا است. قرار است مقدار قابل توجّهي از گوشتهاي قرباني از راه زميني، دريايي و هوايي به آوارگان و فقراي مسلمان در ۲۷ كشور جهان فرستاده شود.

بر اساس آماري كه ارائه شده، از سال ١٤٠٣ ق. به اين سو، حدود ۹/۵ ميليون گوسفند، گاو و شتر قرباني شده كه متأسفانه به دليل نبودن امكانات ياد شده، بخش مهمي از گوشتها از ميان رفته است.

امسال قرار است از طريق لبنان، بخشي از اين گوشتها در اختيار كميته امداد قرار گيرد. اگر اين طرح اجرا شود، اين نخستين بار است كه بخشي از اين گوشتها به مصرف فقراي شيعه مي رسد.

برخي از فعاليتهاي جاري بعثه در مدينه، در سه زاويه

سرپرست هيأت پزشكي، مسؤول واحد اهل سنت و معاون دفتر بعثه مقام
معظم رهبري، در جمع خبرنگاران، برنامه ها و اهداف بخش هاي مربوط را تشريح
كردند.

به گزارش نشريه زائر، سرپرست هيأت پزشكي گفت: ۳۱۱ پزشک، پيراپزشک و نيروي خدماتي، در ايام حضور زائران ايراني در مكه و مدينه، در بخش هاي مختلف خدمات رساني اين هيأت مشغول به كارند. دكتر حسين ضيائي امكانات بيمارستان زائران ايراني در مدينه و مكه را تشريح كرد و افزود: يک بيمارستان صحرايي در ايام تشريق در منا و عرفات برپا مي شود كه امكانات اوليه بيمارستاني در آن پيش بيني شده است. وي گفت: در صورتي كه يكي از زائران با مشكل حادي مواجه شود، با آمبولانس به بيمارستان مكه منتقل خواهد شد.

ضيائي گفت: خوشبختانه تا امروز (٢٦ دي ماه) مواردي از فوت زائران گزارش نشده است. وي افزود: تا امروز سيزده بيمار در بيمارستان بستري شده اند كه هيچ يک وضعيت حادي ندارند.

دكتر ضيايي با اشاره به طرح پزشک كاروان كه طي شش سال اخير اجرا شده، افزود: همراهي پزشک با كاروان، علاوه بر آرامش روحي و رواني زائر، فرصتي را فراهم مي كند تا پزشک به راحتي به درمان بيماران تحت پوشش خود در كاروان مربوط بپردازد. وي در باره بيمارستانهاي صحرايي ايران در منا و عرفات نيز اظهار كرد: چنانكه زائري در اين مكانها نياز به اقدامات تكميلي تري داشته باشد، به سرعت به بيمارستان هيأت پزشكي يا بيمارستانهاي سعودي انتقال خواهد يافت.

وي افزود: كار ديگر ما در حجّ امسال، تشكيل كاروان وقوف اضطراري است كه زائران ناتوان از روز هشتم ذي حجه به هيأت پزشكي تحويل داده مي شوند تا اعمالشان با نظارت هيأت پزشكي و روحانيون كاروان انجام شود...

در جمع ما حدود ۳۲۰ قلم دارو در وزن پنج تن، از ايران همراه خود آورده ايم و ۱۵ دستگاه آمبولانس نيز در اختيار است و هيأت پزشكي جمعاً در يک دوره ٤٥ روزه در خدمت زائران مي باشد.

عباس سليمي معاون دفتر بعثه مقام معظم رهبري نيز در جمع خبرنگاران گفت :دو برنامه شبي با قرآن، مراسم پرشور دعاي عرفه، مراسم اربعين جان باختگان زلزله بم، مراسم دعاي كميل در محل بعثه و مراسم جشن عيد غدير خم، از جمله برنامه هاي فرهنگي بعثه مقام معظم رهبري در مكه مكرمه است...

مراسم معنوي دعاي كميل نيز سه نوبت ديگر، شبهاي جمعه، در مدينه منوره، در جوار قبرستان بقيع برگزار مي شود.

حجت الاسلام و المسلمين محمد زماني مسؤول واحد اهل سنت بعثه مقام معظم رهبري نيز در جمع خبرنگاران گفت: تعداد كاروانهاي زائران ايراني اهل سنت،
امسال تقريباً دو برابر شده است. وي افزود: علاوه بر زائران ايراني اهل سنت، چند كاروان از زائران اهل سنت كرد و افغاني نيز در شمار كاروانهاي زيرپوشش بعثه به حج آمده اند.

ديدار سرپرست حجاج ايراني از كاروان شهدا

حجت الاسلام و المسلمين محمدي ري شهري، جمعه شب در مدينه منوره، در كاروان خانواده معظم شهدا حضور يافت و از نزديک با آنان گفتگو كرد. آقاي ري شهري در اين ديدار، كه آقاي زرهاني، رييس سازمان حج و زيارت هم حضور داشت، طي سخناني خدمت به خانواده شهدا در ايام حج را داراي اجري مضاعف در پيشگاه حق تعالي دانست و گفت:

خانواده هاي شهدا اسطوره هاي مقاومت اند و انقلاب اسلامي با ايثار و از خودگذشتگي شهيدان، جانبازان و آزادگان به ثمر نشست و با تلاش مردم و به ويژه خانواده هاي شهدا تداوم مي يابد .

وي با اشاره به نزديک شدن ايام بيست و پنجمين سالگرد انقلاب اسلامي، از خانواده هاي شهدا خواست از فضاي معنوي و روحاني سرزمين وحي، اسلام و قرآن بهره بگيرند و براي ادامه حيات پرافتخار انقلاب اسلامي و عزت روز افزون مسلمانان دعا كنند.

امير الحاج زائران ايراني، با اشاره به روايتي از پيامبر خدا)صلي الله عليه وآله (گفت: حضرت امام)قدس سره(در وصيت نامه تاريخي خود، مردم ايران را بهتر از مردم زمان آن حضرت دانست و بر اساس روايتي ديگر مردم ايران را كه از اسلام و رهبري و جمهوري اسلامي حمايت مي كنند، برادر پيامبر)صلي الله عليه وآله (خواند .

گزارشي از مناسبت دولت عربستان با شيعيان داخلي

به رغم دشمني سرسختانه وهابي ها با شيعيان و سختگيري هاي مداومي كه طي دو دهه نخست انقلاب اسلامي با شيعيان وجود داشت و حتي به رغم آنكه هنوز هم اين دشمني ادامه دارد و نشانه اش آنكه بسياري از پايان نامه هاي دانشگاهي در بخش هاي عقايد، بر محور ضديت با شيعه است، اما دولت عربستان، چندين سال است كه در پي بهبود وضعيت روابط خود با شيعيان منطقه شرقي است.

اين وضعيت طي سال جاري جدي تر شده و نشانه آن، برگزاري يک همايش براي

بهبود روابط ميان اقليتهاي مذهبي در عربستان است. در اين همايش، نمايندگاني از شيعيان امامي، اسماعيلي (كه بيشتر در نجران و اطراف آن در جنوب عربستان و در مرز اين كشور با يمن زندگي مي كنند) شركت داشتند كه بخش هايي از آن، از تلويزيون عربستان پخش گرديد. دو نفر از علماي شيعه در اين كنفرانس شركت داشتند كه يكي شيخ حسن صفار و ديگري آقاي هاشمي بود .شيعيان در اين همايش، هديه اي هم تقديم امير عبدالله كردند كه مورد پسند وي واقع شد.

بسياري از سلفي هاي وهّابي، با نوشتن مقالاتي، بر ضدّ اين همايش موضعگيري كردند.

اين مسأله پس از بهبود روابط سعودي با ايران، جدي تر هم شده است. يكي از بهترين علائم بهبودي روابط ، كمک شگفت كشورهاي حاشيه خليج فارس به زلزله بم بود كه به توصيه امير عبدالله در جريان تشكيل جلسه وزاري خارجه تقبّل كردند تا چهارصد ميليون دلار به صورت وام كمک كنند كه مقدار زيادي از آن را خود امير عبدالله تقبّل كرد.

بازتاب منفي آن روي سلفي ها هم بدين ترتيب بود كه گروه هاي امر به معروف و نهي از منكر فعال تر شده و حتي طي سال جاري با شيعيان در اماكن زيارتي، برخوردهاي تندتري داشته اند. تحوّلات افغانستان هم مزيد بر علت شده و محدوديت طالبان سبب شده است تا كينه آنان نسبت به شيعيان بيشتر شود .بسياري از اين افراد فارسي زبانان افغاني هستند كه در سعودي، با سلفي ها همكاري دارند و براي شيعيان ايراني مزاحمت پديد مي آورند. البته اين افراد جرأت هجمه و حمله به شيعيان خليجي را ندارند.

پخش يک برنامه تلويزيوني بر ضدّ سلفي هاي افراطي

اعترافات گروهي از تروريستهاي سلفي، كه در حوادث اخير در رياض و غير آن نقش داشتند، از تلويزيون عربستان پخش شد. بر اساس اين اعترافات، روزنامه الشرق الأوسط (٢٢ ذي قعده) به چاپ گزارشي در باره مهم ترين رهبران فكري اين حركت سلفي ـ جهادي پرداخت. در اين اعترافات توضيحاتي در باره چند تن از رهبران فكري القاعده، با نامهاي مقدسي، العييري و ابوقتاده داده شد .برخي از اينان كساني هستند كه

سالها قبل، در افغانستان بوده وبعدها به عنوان نويسنده و محقق به دفاع از عقايد القاعده پرداختند و در اروپا يا كشورهاي عربي سكونت داشتند. اين افراد با نوشتن مقالاتي در اينترنت، به دفاع از باورها و رفتارهاي القاعده مي پرداختند. در اين اعترافات، همچنين از يوسف العييري ياد شد كه نويسنده كتاب الحروب الصليبية الجديدة و الجهاد حكمه و انواعه بوده و در حوادث چند ماه پيش در رياض كشته شد. ابوقتاده سال ۱۹۹۳ به لندن رفت و در آنجا به عنوان رهبر روحاني افراد طرفدار القاعده مشغول فعاليت شد. اين دو نفر; يعني العييري و ابوقتاده، از افرادي هستند كه تروريستها در برنامه ياد شده اعتراف كردند كه تحت تأثير سخنراني ها و نوشته هاي ايشان بوده اند .فرد ديگر ابومحمد مقدسي است كه او در اينترنت نوشته هايي دارد با عنوان التوحيد و الجهاد و از رهبران فكري اصلي براي اصولگرايان سلفي جهادي است.

در همين شماره، الشرق الأوسط چندين يادداشت كوتاه ديگر در باره اين برنامه تلويزيوني و نيز گزارش هاي بيشتري در باره ابو محمد مقدسي و اهميت نقش رهبري فكري وي به چاپ رسيده است.

گفتني است كه گزارش ياد شده از تلويزيون سعودي، روز بعد توسط بسياري از شبكه هاي خبري ديگر، از جمله الجزيره به تفصيل مورد ارزيابي قرار گرفت و به عنوان يک خبر مهم طرح گرديد.

اخبار جاري حج در زائر ۲۷ دي

شماره ديگري از نشريه زائر به تاريخ بيست و هفتم دي ماه، بر ديوار ساختمانهاي محلّ اقامت زائران ايراني ظاهر شد. اين نشريه كه يگانه ابزار مطالعه بسياري از زائران علاقمند به روزنامه و كتابخواني در اين ايام بي روزنامه اي و بي كتابي است، حاوي اخبار مختلفي از ايران و جهان و مسائل جاري حج است. گزارش سفر رهبر انقلاب به بم و اخباري كوتاه در باره انتخابات، روي صفحه نخست و گزارش تفصيلي آن در صفحات بعد آمده است. خبر ملاقات سرپرست حجاج ايراني با دست اندركاران صدا و سيما و خبرگزاري جمهوري اسلامي ايران، اخبار كوتاهي از دعاي كميل، دعاي ندبه، آمار ورود حجاج ايراني و نيز تدارک مقدماتي براي جلوگيري از سيل در مكه، در ادامه آمده

است. گفتگو با معاون تغذيه ستاد مدينه در باره فوايد آشپزخانه متمركز، به تفصيل به ابعاد اين حركت تازه كه امسال براي نخستين بار در حج باب شده، پرداخته است. گزارش چگونگي ارتباط زائران با ايران، از راه هاي مختلف و هزينه آن، در گفتگوي تفصيلي زائر با مسؤول دفتر مخابرات بعثه، در اين شماره درج شده است. تكّه اي ادبي، كه به طور معمول در همه شماره هاي زائر صفحه اي به اين موضوع اختصاص مي يابد و عمدتاً از سوي استاد جواد محدثي نوشته يا تنظيم مي شود، صفحه ديگري از زائر را به خود اختصاص داده است. مصاحبه با حجت الاسلام والمسلمين صالحي خوانساري، آشناي ديرين اهل دعا و ذكر، با عنوان عاشقي به رسم اويس ، مطلب ديگري است كه در آن، به بيان ابعاد زيارت پرداخته است. تذكرات بهداشت جمعي، كه از سوي هيأت پزشكي حج نوشته شده، يک نيم ستون را پر كرده و حاوي نكات ارزنده اي در باره بهداشت در حج و سفره هاي جمعي است. استراتژي وحدت فرهنگي در جهان اسلام، عنوان گفتگويي است با دكتر عيوضي كه به رغم اختلاف فرقه ها و مذاهب، روي ابعاد وحدت خيز حج تكيه كرده است. آخرين صفحه زائر اختصاص به چند خبر در باره فلسطين و عراق دارد كه همچنان به عنوان دو منطقه اسلامي اشغال شده، محور اخبار جهان اسلام است.

انتشار هشتمين شماره البلاد فارسي

نشريه البلاد فارسي كه روزانه يک شماره فارسي چهار صفحه اي منتشر مي كند، به طور عمده، ملاحظه روابط خوب، ميان ايران و سعودي را دارد و در ضمن منعكس كردن برخي از اخبار ايران و جهان، مي كوشد نشان دهد كه مقامات سعودي همچنان در انديشه حجاج و بهبودي اوضاع در ايام موسم هستند. امير عبدالمجيد، امير مكه، با ديدار از مشاعر مقدس و امكانات آن نواحي، اعلام كرد كه ما امسال شاهد تحوّلات مثبت در خدمت به زائران هستيم. همچنين امير عبدالله كه هزينه آماده شدن يک اطلس ارزشمند را در ارتباط با طرح توسعه حرم طي بيست سال گذشته داده بود و دو نفر از اساتيد دانشگاه امّ القري مجري آن بودند، اين اطلس را كه به چاپ رسيده، از آنها طي مراسمي دريافت كرد. وزير بهداشت عربستان، دكتر المانع، به تمامي مراكز درماني توصيه كرد كه

در ايام حج، بيماران مسن را به سرعت درمان كنند. امير مقرن هم كه همچنان بر اعمال حج در بخش مدينه نظارت دارد و هر شب با حضور تمامي مسؤولان مربوط جلسه مي گذارد و اقدامات آنان را مرور مي كند، اعلام كرد :شعار ما اين است كه خدمت به زائران شرف ماست ، از تسهيلات موجود براي زائران سخن گفت. اين روزها مرزهاي زميني سعودي آماده پذيرايي و كنترل ورود زائراني است كه از راه زمين و با ماشينهاي شخصي خود از نقاط مختلف بهويژه حاشيه خليج فارس وارد سعودي مي شوند.

دو صفحه نشريه البلاد اختصاص به گفتگوي خبرنگار اين نشريه با آقاي محمد شريف مهدوي سركنسول ايران در جده است. اين گفتگو با محوريّت حج و نيز كمک رساني به زلزله زدگان بم تنظيم شده است. آقاي مهدوي ضمن اشاره به خسارتهاي فراوان زلزله ب،م از كمک همه كشورها، همسايگان و بهويژه عربستان سعودي تشكر كرد. يک بيمارستان با صد پزشک و پرستار و هشتاد تخت از سوي سعودي در بم برپا شد. اين جدا از كمک هاي جنسي، دارويي و نقدي فراواني است كه همه با تلاش امير عبدالله انجام گرفت. آقاي مهدوي همچنين گزارشي از چگونگي حج گزاري ايرانيان و نظم و انضباط حاكم بر آنان را براي اين روزنامه بيان كرد. وي تأكيد كرد كه در ايام حج، سه نفر از برادران وزارت خارجه ما، همكاران ما در كنسولگري، در سه نقطه در مكّه مكرمه و مدينه و جده مستقر خواهند بود تا در طول ٢٤ ساعت هرگونه مشكلي كه وجود داشته باشد، به عنوان رابطه سركنسولگري و مقامات عربستان عمل كنند. آخرين صفحه نشريه اختصاص به چند خبر از ايران دارد.

علماي حاضر در بعثه رهبري

يكي از وظايف بعثه مقام معظم رهبري، پاسخگويي به مشكلات ديني و عقيدتي زائراني است كه معمولاً در عمر خود يک بار توفيق زيارت خانه خدا و حرم نبوي)صلي الله عليه وآله(را پيدا مي كنند. به همين دليل، بعثه رهبري با استمداد از شماري از علما و فقها، تلاش مي كند با ايجاد محلّي در بعثه، براي حلّ مشكلات و پرسشهاي فقهي مردم و نيز پاسخ گويي به شبهات عقيدتي كه بسا در اين سفر براي زائران پيش آيد، بپردازد.

امسال نيز شماري از اين عالمان و فقيهان; مانند سالهاي گذشته، در اين كار بعثه

رهبري را كمک مي دهند:

آيت الله سيد جعفر كريمي از فقهاي حوزه علميه قم، كه طي سالهاي متمادي در بخش پاسخ گويي به مسائل فقهي فعال هستند.

آيت الله بهشتي از علماي نجف و در حال حاضر مقيم اصفهان.

آيت الله مصلحي فرزند حضرت آيت الله اراكي)رحمه الله. (

آيت الله غيوري كه ايشان نيز سالهاي متمادي است، در موسم حج، در بعثه مقام معظم رهبري شاغل هستند.

آيت الله حاج سيد كمال فقيه ايماني از علماي اصفهان.

آيت الله باقر شريف القرشي، نويسنده و محقق معروف عراقي كه امسال ميهمان بعثه مقام معظم رهبري است.

آيت الله خوشبخت از ميهمانان بعثه رهبري.

حجت الاسلام و المسلمين اوسطي، كه در جلسات عمومي براي زائران سخنراني مي كند.

حجت الاسلام و المسلمين قرائتي، كه در بسياري از جلسات عمومي در بعثه و نيز در جلسات كاروانها سخنراني مي كند.

حجت الاسلام و المسلمين صديقي، از خطباي تهران كه در جلسات عمومي سخنراني مي كنند.

حجت الاسلام و المسلمين محمدي عراقي، فعال در بخش بين الملل است.

حجت الاسلام و المسلمين صادقي رشاد، معاون بخش بين الملل و پاسخگويي به شبهات سياسي و فرهنگي است.

حجت الاسلام و المسلمين نجم الدين طبسي، در بخش بين الملل و پاسخگويي به شبهات عقيدتي فعاليت مي كند.

حجت الاسلام و المسلمين واعظي، امام جمعه زنجان فعال در بخش بين الملل است.

حجت الاسلام و المسلمين هادوي، فعال در بخش بين الملل است.

حجت الاسلام و المسلمين توسّلي ميهمان بعثه رهبري است.

ديدار سرپرست حجاج ايراني با روحانيون شاغل در بعثه

در هر سال، براي اداره كارهاي فرهنگي بعثه مقام معظم رهبري، بهويژه در بخشهاي استفتا، امور روحانيون، بين الملل و آموزش و پژوهش، گروهي از علما و فضلا در بعثه، ظهر روز ۲۷ دي ماه، ضمن اجابت دعوت رياست محترم بعثه براي نهار، به تبادل نظر در باره مسائل جاري فرهنگي بعثه پرداختند. در اين جلسه، آيت الله سيد جعفر كريمي، به دو فتواي تازه مقام معظم رهبري اشاره كرد. نخست آنكه:

اگر كسي عمره تمتع انجام دهد و حجّش مستحبي باشد، مي تواند از انجام حج تمتّع صرف نظر كند .

مسأله ديگر اينكه:

استظلال در شهر مكه و عرفات و منا، زير سايه متحرک; مانند چتر، رفتن بنابر احتياط جايز نيست .

بسياري از فقها اين مناطق را منزل حجاج دانسته و رفتن زير اين قبيل سايه را جايز مي دانند. البته از نظر ايشان رفتن زير سايه ثابت در اين مناطق و در طول سفر بي اشكال است. آقاي كريمي همچنين گفت :ايشان، طواف در طبقه دوم را مجزي نمي دانند .

در باره معذورين نيز گفت :اگر طواف آنها با به كول گرفتن ممكن است كه هيچ و الاّ بايد نايب بگيرند .

آقاي ري شهري در اين ديدار ضمن تشكّر از خدمات روحانيون، از آنان خواست فعّالانه در برنامه هاي فرهنگي عمومي بعثه مشاركت داشته باشند .

تذكرات واحد ارشاد به زائران عازم مكه

نخستين گروه از زائران ايراني، عصر روز پنج شنبه، ۲۵ دي ماه، عازم مكه شدند. اين گروه از زائران، سه ساعت به غروب، راهي مسجد شجره شده، غسل كردند و لباس احرام پوشيدند و با گفتن لبَّيک اَللهُمَّ لبَّيک ... مُحرم شدند و با خواندن نماز مغرب و عشا به سوي مكه راه افتادند.

مسجد الحرام اين روزها بسيار شلوغ است و با توجه به اينكه بيشتر زائران، براي نخستين بار در مسجد الحرام حضور يافته اند و مي بايست مناسک عمره تمتّع را به جاي آورند، معاونت آموزش و پژوهش براي تسهيل كارها و نيز مراعات شؤون، اطلاعيه اي منتشر كرده و تذاكراتي را به زائران داده است .اين تذكرات عبارتند از:

. 1هنگام ورود به حلقه طواف كنندگان خانه خدا، به تدريج وارد محدوده مطالف شده و از دست گرفتن در اطراف طواف كنندگان و ايجاد مزاحمت براي حجاج ديگر، خودداري فرمايند.

.2نماز طواف را در پشت مقام ابراهيم، هر جا كه حلقه طواف كنندگان پايان مي پذيرد، به جاي آورده و از دست در دست يكديگر نهادن و حلقه درست كردن براي اقامه نماز، به شدّت اجتناب فرمايند.

.3هنگام ازدحام جمعيت بر اساس توصيه اهل بيت عصمت و طهارت، از انجام طواف مستحبي خودداري فرموده، محدوده مطاف را براي كساني كه طواف واجب دارند خلوت نگهدارند.

.4بانوان محترم، به دليل اجتناب از اختلاط با نامحرمان، از اقدام براي استلام حجرالأسود خودداري فرمايند و تنها بر اساس توصيه روايات، در مقابل حجرالاسود آرام تكبير گفته و عبور كنند.

ديدار سرپرست حجاج ايراني از بعثه عمان

عصر روز شنبه، ٢٧ دي ماه، سرپرست حجاج ايراني، به همراه تني چند از اعضاي بعثه مقام معظم رهبري، با رييس بعثه حج عمان ديدار كردند. آقاي ري شهري با اشاره به ديدار سال قبل رييس بعثه حج عمان از ايشان، تأكيد كردند كه خوشبختانه امروز توفيق يافتيم تا از حضرت عالي و بعثه حج عمان ديداري داشته باشيم. ايشان با اشاره به تهديدي كه از ناحيه بيگانگان متوجه جهان اسلام است و تلاشي كه آنان براي تفرقه ميان امّت اسلامي دارند، بر وحدت اسلامي تأكيد كرد و وظيفه متفكّران جهان اسلام دانستند كه براي تحقّق وحدت تلاش كنند. ايشان با اشاره به توصيه هاي امام راحل و مقام معظم رهبري، بر وحدت اسلامي، گفتند: باور امام راحل)قدس سره (اين بود كه امت اسلام بايد از كنار

خانه توحيد وحدت را آغاز كند. ما هم در اين جهت تلاش كرده ايم و معتقديم كه به مقدار زيادي توفيق به دست آورده ايم.

پس از آن، شيخ احمد بن سعود السيابي، رييس بعثه عمان، با خوش آمدگويي به سرپرست حجاج ايراني، تأكيد كرد: اين ملاقاتها روابط خوب ميان دو كشور را استوارتر مي كند. وي با اشاره به آيه " لِيَشْهَدُوا مَنافِعَ لَهُمْ ... "، تأكيد كرد كه يكي از بهترين منافع، همين آشنايي ها و دوستي هاست. السيابي با اشاره به چالش هاي رو در روي جهان اسلام، وحدت امت اسلام را يكي از بهترين ابزارها براي مقابله با آن چالشها معرفي كرد.

بعثه عمان، چند نسخه از كتاب الحجّ المبرور ، كه رساله فقهي اباضي ها در احكام و مناسک حج است، را به ميهمانان هديه داد. اين كتاب اختصاص به فقه حج دارد كه بخش هايي بيان مسأله و بخش هايي به صورت استفتاءات و پاسخ به پرسشهاي فقهي براساس مذهب اباضي است. قسمتي هم به زيارت مدينه اختصاص يافته است. آداب ورود به مسجد النبي)صلي الله عليه وآله (همراه با يک زيارت نامه رسول الله)صلي الله عليه وآله (و سپس زيارت نامه براي ابوبكر و بعد عمر آمده و براي هر كدام يک زيارت نامه درج شده است. همچنين به رفتن به قباء زيارت اُحد و بقيع به عنوان امر مستحب توصيه شده است. در تمام اين بخش، هيچ اشاره اي به صلوات بر آل يا صحابه ديگر نشده است.

زائران عماني، امسال ١٤ تا ١٥ هزار نفر هستند كه ٩٥% آنها از راه زميني به حج مي آيند. در بعثه حج عمان، دو نفر از قضات شرع اين كشور به همراه هفت نفر روحاني خدمت مي كردند. به علاوه كاروانها معمولاً مرشد همراه خود دارند) .تصوير ١١ -(12

ديدار با رييس شؤون حرم نبوي

تعدادي از اعضاي معاونت بين الملل، در روز ۸۲/۱۰/۲۲ با شيخ فالح، رييس شؤون حرم نبوي ديدار كردند. در اين جلسه، از اينكه با آمدن شيخ فالح اوضاع بهتر شده، از وي تشكر به عمل آمد. شيخ فالح به عنوان اشكالات رفتاري نسبت به زائران ايراني گفت: آنان پس از نماز از باب السلام داخل مسجد مي شوند كه اين ازدحام مشكل آفرين است. (نويسنده اين سطور مكرر ديده است كه همه حجاج به همين شيوه رفتار مي كنند و دليلش هم اين است كه از در جبرئيل و بقيع، اجازه ورود نمي دهند) وي افزود: برخي از

زائران ايراني، پس از هر فقره اذان، ورد بلندي مي گويند كه سالهاي قبل نبوده است! همچنين از اينكه ايراني ها فيلم و عكس يادگاري فراوان مي گيرند، اظهار گلايه كرد.

وي با اشاره به استفاده زائران از مفاتيح الجنان كه در آن ذكر لعن آمده) اشاره به زيارت عاشورا) گفت: اين اصلاً براي ما قابل تحمّل نيست، چون ما افضل مردم را پس از پيامبر)صلي الله عليه وآله (ابوبكر مي دانيم! اين لعن بدترين چيز است.

شيخ فالح همچنين از توزيع كتابهاي شيعي كه حاوي همين مسائل است، اظهار گله كرد و گفت: برخي از شيعيان در مقابل قبر ابوبكر و عمر عكس العمل هاي ناهنجاري از خود نشان مي دهند. آنان در برابر نمازگزاران حركت مي كنند. وي گفت شايد اين رفتارها مربوط به عوام شيعه باشد كه علما بايد آنها را راهنمايي كنند.

گروه ايراني هم ضمن استقبال از بازگو كردن انتقادها و پيشنهادها، بر تبادل نظر و آشنا شدن از ديدگاه هاي دو طرف، اظهار مسرّت كرده، گفت:

اوّلين انتظار ما هم اين است كه سخت گيري برخي از مأموران شما در اصرار بر مواضع مذهبي خودشان، رفتار درستي نيست. آنها بايد اجازه بدهند كه هر كسي بر طبق مذهب خودش اعمالش را به جاي آورد; زيرا به هر حال، همه اهل اجتهاد هستند. برخي از كارهايي كه مأموران شرك مي دانند، از نظر ما شيعيان شرك نيست. ما توسّل و تبرّک را جايز مي دانيم. در اين زمينه، قدري ميان دو طرف در باره توحيد و حقيقت آن بحث شد. تصوّر شيخ فالح آن بود كه در اين توسّل ها ما قدرت مستقله يا به نحو مشاركت براي پيغمبر)صلي الله عليه وآله (قائل هستيم كه براي وي توضيح داده شد كه چنين نيست. به هر حال پذيرفت كه حتي اگر شرک نباشد ما با شما اختلاف نظر داريم كه البته در اين حد طبيعي است.

گروه ايراني با اشاره به شريعت سمحه و سهله، تأكيد كه بايد به حريت مذهبي توجه داشت. الأن سني هاي ايران، در مدارس خودشان فقه خودشان را تحصيل مي كنند و ما بر آنها تحميلي نداريم. كاروانهاي سنّي كه از ايران مي آيند، روحاني سنّي مرشد آنهاست. بحث سجده بر مهر هم يک بحث فقهي است .ما به خاطر روايات امام صادق)عليه السلام (سجده كردن بر مأكولات و ملبوسات را جايز نمي دانيم.

شيخ فالح پذيرفت كه ممكن است برخي از رفتارها نادرست باشد و ما هم به مأموران نصيحت خواهيم كرد. يكي از اعضاي هيأت ايراني از اينكه خطباي مسجد النبي

مرتب در اين زمينه تحريک مي كنند سخن گفت و شيخ فالح گفت: آنها هيچ گاه اسمي از شيعه به ميان نمي آورند. شيخ فالح افزود: اگر ما اجازه دهيم هر كسي مطابق عقايد مذهبي خودش رفتار كند، هرج و مرج مي شود. وي پذيرفت كه در سالهاي اخير، رفتار با اهل سنت ايران بهتر از گذشته شده است. يكي از اعضاي هيأت ايراني هم متقابلاً از وي خواست تا در اينجا هم با شيعيان رفتار بهتري صورت گيرد.

شيخ فالح در مقابل اين اظهار نظر، كه در شرايط فعلي دنيا، ما نياز به وحدت داريم، تأكيد كرد كه من هم مي پذيرم. وي از اينكه قرار است به زودي ديداري ميان ايشان و آقاي ري شهري صورت گيرد سخن گفت.

مجموعه اين گفتگو نشان مي داد كه شيخ فالح از ديدگاه هاي تند افراطي و وهّابي دارد و نسبت به شيعه و ايران سخت بدبين است. در اين جلسه به رغم آنكه گفتگوهاي علمي تندي صورت گرفت، اما در مجموع همراه با محبت و دوستي بود .

برخي از فعاليتهاي تبليغي در مدينه

يكي از ابعاد فعاليتهاي تبليغي، مباحث كلامي و مذهبي است. از زماني كه شبكه المستقلّه مباحثه دو عالِم شيعه و سني را در ماه رمضان سال گذشته پخش كرد و پس از آنكه طي سه سال اخير سايتهاي فراواني از سوي سنيان و شيعيان فعال شده است، انتظار مي رود كه طي دهه آينده و حتي بيشتر، مباحثات فرقه اي جدي تر، در كانون مذاكرات و گفتگوهاي ميان مسلمانان قرار گيرد.

ماجراي عراق و ظهور تشيّع در اين ديار، از حالت پنهان به ظهور، هم به اين جريان دامن زده است. در واقع دنياي سني از اين انرژي بي خبر بود، اما اكنون روزي نيست كه در شبكه الجزيره يا العربيه نامي از آيت الله سيستاني برده نشود. به طور قطع در عاشورايي هم كه در پيش خواهيم داشت، قدرت تشيع باز هم در منابع خبري جلوه بيشتري خواهد يافت.

اين مسأله در تحريک وهّابي ها كمک خواهد كرد. سابقه حمله وهابيان به كربلا در سال ١٢١٦ ق. به بهانه ظهور جدّي تشيع در جنوب عراق و سركوب آن بود.

واحد بين الملل بعثه، در اين جهت خود را فعال كرده است.

سردبير روزنامه عربي البلاد، كه در موسم حج، چهار صفحه فارسي هم منتشر مي كند، به بعثه جمهوري اسلامي آمد و به گفتگو با برخي از فضلا نشست .موضوعات گفتگو مسائلي از جهان اسلام، روابط ايران و سعودي و نقش علما و متفكّران دو طرف و نيز خدمت رساني سعودي به زوّار بيت الله الحرام بود.

يكي از دشواري هاي زائران شيعه ديگر كشورها، عدم انسجام آنان در كاروانهاي مشخّص است. اين مشكل به خصوص در باره شيعيان افغانستان وجود دارد كه بايد سالهاي آتي حلّ شود. از پاكستان كاروانهاي شيعه متعدّدي به حج آمده است كه پس از شناسايي آنها توسط برخي از فضلاي معاونت بين الملل، از آنان براي آمدن به بعثه دعوت شد. بدين ترتيب ٢٥٠ نفر از زائران شيعه پاكستان در بعثه مقام معظم رهبري با نماينده ولي فقيه ديدار كردند و ايشان براي آنان سخنراني كردند. شماري از روحانيون شيعه اين كاروانها نيز براي هماهنگي بيشتر با فضلاي واحد بين الملل، جلسه مشترک داشتند. به علاوه حدود 200 نفر از زائران پاكستاني در سالن اجتماعات بعثه گرد آمده، به زبان اردو، روضه خواني و مدّاحي كردند.

ارتباط با شيعيان مدينه هم، از مسائلي است كه به دليل اشتراكات مذهبي هميشه مورد توجه زائران ايراني و بعثه جمهوري اسلامي بوده است. امسال براي نخستين بار، به دليل آزادي هايي كه دولت سعودي قائل شده، اين ارتباط بيشتر شده است.

انتشار نهمين شماره البلاد 26 دي ماه

نهمين شماره البلادِ فارسي منتشر شد. مهمترين خبر آن، گزارش بيانيه اميرعبدالله در باره لزوم گفتگو و اصلاحات است كه خود وي از تلويزيون خطاب به مردم قرائت كرد. اين متن به عنوان مبناي شروع برخي از اصلاحات كه مي بايست از طريق حِوار و گفتگوي سالم پيش برود، ارائه گرديد. گرچه حدس آن است كه بيش از آنكه براي داخل كشور باشد، براي بهره برداري تبليغاتي در خارج از كشور است. وي كه اين بيانيه را در پايان اجلاس ملّي ـ كه در مكه برگزار شد ـ قرائت مي كرد، گفت:

در اين نشست موضوعات مهمي مورد بحث و بررسي قرار گرفت و پس از محكوم شدن افراط گرايي، مصوّباتي كه الهام بخش نوعي وحدت ملّي باشد، صادر

شد. موضوع اجلاس ملي مكه در باره افراط گرايي و اعتدال بود كه وي اظهار اميدواري كرد اجلاس بعدي در شهر مدينه برگزار شود، كه موضوع آن آموزش و زنان خواهد بود. وي گفت: دولت از مصوّبات اين اجلال حمايت خواهد كرد... هيچ كس حق ندارد به نام آزادي، در اين كشور دين را هدف قرار دهد ...من خود و شما را دعوت به اعتدال مي كنم و اطمينان دارم كه شما شهروندان صالح و مؤمن باقي خواهيد ماند و با تلاش و شكيبايي هدفي جز خدمت به دين و ميهن خود نخواهيد داشت .

سرمقاله اين شماره البلاد هم با عنوان اصول بنيادين گفتگو اختصاص به تشريح مواضع جديد امير عبدالله دارد.

اخبار مربوط به حج در البلادِ فارسي از اين قرار است:

ـ امسال يک هزار حاجي عراقي توسط عربستان پذيرايي خواهند شد.

ـ مدير كلّ گذرنامه عربستان از سعودي هايي كه امسال قصد اقامه حج دارند خواست تا هرچه زودتر براي دريافت مجوّز اقدام كنند.

ـ گزارشي از تلاش هاي دفتر وكلاي موحّد هم، كه تمامي همّت خود را براي تسهيل امور زائران متمركز كرده، آمده است.

ـ در اطراف مسجد الحرام چندين مركز بهداشتي تأسيس شده است تا بتواند پذيراي زائران بيمار باشد.

ـ هيچ ماشيني بدون مجوز به مكه و مشاعر مقدسه راه داده نخواهد شد .طبعاً هر ماشيني كه بدون مجوز وارد شود، توقيف شده و علاوه بر جريمه، تا پايان مراسم حج در توقيف خواهد ماند. در اين زمينه ماشين هايي مجوز خواهند يافت كه دست كم ۹ نفر و حد اكثر گنجايش ۲۵ نفر را داشته باشند.

ـ گزارشي هم از آمادگي اداره آتش نشاني مكه آمده است كه با تمام امكانات بشري و غير بشري خود آماده براي حفاظت از زائران است.

ـ خبر ديگر، مربوط به مطالب عبدالله بن فالح رييس اداره مسجد نبوي است كه اظهار مي دارد مسجد نبوي بامساحت ۲۳۵۰۰۰ متر مربع، هر روز سه بار توسط

ماشين هاي ويژه شستشو مي شود. وي با اشاره به اينكه كتابخانه مسجد نبوي آماده بهره برداري است گفت: علاوه بر امكان استفاده از كتابهاي كتابخانه، جزوات و نوارهايي هم در ارتباط با تعليمات حج در آنجا توزيع مي شود. وي افزود: تعداد زيادي از كارمندان موقّت به همراه كارمندان رسمي اين مسجد، در اين ايام در خدمت زائران هستند.

فواصل ميان مناطق مهم در حرمين

در آغاز سفر زائران به مكه و پس از آن انجام اعمال حج در بيت الله الحرام، عرفات، مشعر و منا، لازم است اشاره اي اجمالي به فواصل مهم ميان اين مناطق، بر حسب كيلومتر يا متر، ارائه گردد. در اينجا فواصل را در سه بخش مي آوريم:

الف : فواصل شهرهاي حجاز بر حسب كيلومتر

جده ـ مكه73 :

جده ـ مدينه378 :

جده ـ طائف175 :

جده ـ ينبع335 :

جده ـ فرودگاه جده5 :

جده ـ وادي فاطمه85 :

جده ـ حديبيه48 :

مكه ـ طائف135 :

مكه ـ رياض957 :

مدينه ـ ينبع212 :

ب : فواصل مكه تا مشاعر بر حسب متر

باب بني شيبه ـ قبرستان حجون: ١٠٤٢

جمره عقبه ـ وسطي156 :

جمره وسطي ـ جمره اول116 :

جمره صغري ـ آخر وادي محسر3528 :

از انتهاي وادي محسر ـ مأذمين3813 :

از آغاز علامت عرفات ـ جبل الرحمه1553 :

از صفا ـ مروه374 :

فاصله دو چراغ سبز در مسعي70 :

از مكه ـ عرفات500/25 :

از منا ـ عرفات000/20 :

از مكه ـ منا5000 :

ج : فواصل ميقاتها تا مكه بر حسب كيلومتر

از مسجد شجره ـ مكه450 :

از ذات عرق ـ مكه94 :

از جحفه ـ مكه204 :

از قرن المنازل ـ مكه94 :

از يلملم ـ مكه54 :

بخش سمعي بصري (شنيداري ـ ديداري) مؤسسه مشعر

فعاليتهاي واحد سمعي و بصري در سال جديد، عبارت است از:

*تهيه مجموعه اي عكس از تمامي نقاطي كه به نوعي مي تواند منعكس كننده فضاي معنوي و روحاني اين ديار مقدس باشد. مسؤوليت اين كار بر عهده جناب آقاي ناطقي است كه در ايران مدير خانه عكاسان ايران است. پيش از اين و بعد از انقلاب، هيچ مجموعه اي از تصاوير به شكل نفيس در ارتباط با حرمين شريفين به چاپ نرسيده و اميد است كه امسال با تصاوير گرفته شده، بتوان چنين مجموعه اي فراهم كرد.

طي روزهاي جاري، بيش از هرچيز، توجهِ اين بخش، به حرم پيامبر و بقيع بوده و
در اين باره بيش از هزار تصوير، از زواياي گوناگون گرفته شده است. در اينجا نشانه ها و

نمادهاي فراواني به چشم مي خورد كه معمولاً سابقه اي در تمدّن اسلامي دارد، آن هم از نوع معماري عثماني و... كه تنوع آنها مي تواند عمق روح ديني اين ديار را نشان دهد.

*بخش ديگر مربوط به حضور قوميت هاي مختلف در حج است. مردماني كه از بلاد مختلف آفريقا، آسيا، اروپا و... به حج مي آيند. آنان افزون بر اينكه هر كدام لباس محلّي ويژه خود را دارند، علائمي را نيز انتخاب كرده و روي لباسشان نصب كرده اند تا شناخته شوند. ايراني ها در سالهاي اخير، با لباس هاي متحدالشكل مي آيند. اين مسأله در باره ساير قوميتها نيز گهگاه وجوددارد و تفاوتها و انعكاس آنها در مقايسه با يكديگر بسيار جذاب خواهد بود. اين كاري است كه در اين قسمت انجام مي گيرد.

*نكته ديگر، ثبت حالات زائران كشورهاي مختلف به لحاظ عبادي و زيارتي است كه هر يک به گونه اي و به شكلي حالت حضوع و خشوع خود را نشان مي دهند .ثبت اين بخش نيز زيباست.

*بخش ديگر كه مورد توجّه آقاي ناطقي است، بازار است. نوع گفتگوها، اجناس مبادله شده و چهره هاي ملل گوناگون در فضاي رنگارنگ بازار، خود از مسائلي است كه مي تواند در اين تصاوير برجسته شود.

نقش حج در خارج كردن دنياي اسلام از چالش هاي فراروي آن

يكي از زائران حجّ امسال، دكتر محسن اسلامي است كه متخصص روابط بين الملل است و در باره وضعيت دنياي اسلام و چالش هاي جدّي فراروي آن، با توجّه به سوابق، مسائل جاري و دشواري هاي آينده، نوشته ها و انديشه هايي دارد. وي در مصاحبه با زائر شماره هشتم، در اين باره كه نقش حج را در مواجهه با چالشهاي جهان اسلام چگونه ارزيابي مي كنيد؟ گفت:

نقش حج به عنوان عنصر وحدت بخش وسازنده در جهان اسلام و به عنوان يک متغيّر بسيار تأثيرگذار، كمتر از سوي دولتمردان و نظريه پردازان جهان اسلام مدّ نظر قرار گرفته است; چنانچه به تاريخ اسلام بنگريم، خواهيم ديد كه نقش حج در زمان رسول الله)صلي الله عليه وآله (در تنظيم رفتار و رويه مسلمانان، بي اندازه اهميت داشته است .

از يک سو حج به عنوان اصلي از اصول و تعاليم اسلامي و از سوي ديگر به عنوان مهم ترين نماد اجتماعي دين اسلام در زمان پيامبر)صلي الله عليه وآله (مورد توجه حاكم و امّت اسلامي بوده است.

همچنين مهم ترين رخداد مسلمين، در حج و در وضعيت زماني نزديک به ماه ذي حجه به وقوع پيوسته است. براي نمونه تعيين حضرت علي)عليه السلام (به عنوان حاكم و امام المسلمين، در غدير خم، به هنگام بازگشت از سفر حج و در جمع انبوه مسلمانان و يا بهره برداي حضرت امام حسين)عليه السلام (در هنگام سفر حج و برپايي نهضت حسيني كربلا از اين سنخ است.

حال با توجه به پيشينيه گران سنگ حج در عرصه سياسي ـ اجتماعي، بايد ديد آيا در جهان معاصر همين نقش و كاركرد براي حج، در نظر دول و ملل اسلامي مشاهده مي شود؟ متأسفانه بايد اعتراف كرد كه اين نقش بسيار كمرنگ شده و نقش حج، در جهان اسلام مورد غفلت قرار گرفته است. اين در حالي است كه وحدت جهان اسلام (چه در سطح دولتها و چه در سطح ملتها) مي تواند در حج شكل بگيرد و موجب پيوند منافع و سلايق متفاوت دول و ملل اسلامي شود. حضور نمايندگان رسمي دول اسلامي در حج، حضور پرشوق و انگيزه ملل مسلمان، اشتراک در اهداف و رفتار مسلمانان و محوريت كعبه، همگي نويد يک فضاي وحدت آفرين را به جهان اسلام مي دهد. اما همه اين اشتراكات، كمتر مورد عنايت دولتمردان، سياستگذاران، متفكّران و امت مسلمان قرار گرفته است .

دكتر محسن اسلامي در پاسخ به اين پرسش كه :آيا وضعيت امروز حج مي تواند در راستاي وحدت امّت اسلامي مؤثر واقع شود؟ گفت:

وضعيت كنوني حج، با لحاظ تحوّلات عميق جهاني و پيچيده شدن ارتباطات
و شرايط جهاني بهوجود آمده (جهاني شدن)، كمتر مي تواند فرصت سازنده اي
را براي جهان اسلام فراهم سازد. لذا نيازمند حركتي جدّي و اساسي، در تغيير
و تحوّل نگرش دول و ملل اسلامي نسبت به حج هستيم. بازگشت به گفتمان صدر
اسلام و در سرلوحه قراردادن نگرش پيامبر)صلي الله عليه وآله (در خصوص حج و آن نقشي كه حج

در نگاه و انديشه رسول الله و ائمه اطهار)عليهم السلام (به خود اختصاص مي داد، بايد مورد توجه قرار گيرد و به ذهن و عمل دولتها و ملتها باز گردد، تا فرصت عظيم حج معناي خودش را بيابد.

با توجه به اينكه در وضع كنوني، اكثر دولتهاي اسلامي، به حج به عنوان يک فريضه ديني و عبادي مي نگرند و از جنبه هاي سياسي، اجتماعي و فرهنگي آن غافل هستند و يا حتي به جهات سياسي، از پرداختن به ابعاد سياسي ـ اجتماعي نيز پرهيز مي كنند. فضاي موجود حج، در حد يک فريضه ديني و عبادي صرف تنزل مي كند. اگر چه برخي از كشورها در نگاهي متفاوت، حج را به عنوان يک فريضه عبادي ـ سياسي نگريسته و مطابق با شرايط و تحولات جهان معاصر رفتار مي كنند، ليكن به جهت قلّت و محدود بودن اين كشورها، تأثير چنداني عايد نمي شود. طبعاً آن هدف عمده; كه وحدت آفريني به افكار، عقايد، آرا و رفتار مسلمانان بوده، كمتر تأمين خواهد شد و لذا لازم است تحوّلي شگرف در نگرش و رويه دولتهاي اسلامي و به دنبال آن ملتهاي اسلامي صورت گيرد.

بيمارستان هيأت پزشكي حج در مكه مكرمه

اكنون كه زائران در حال حركت به سوي مكه هستند، هيأت پزشكي حج جزئياتي
را در باره وضع بيمارستان هيأت پزشكي در اختيار زائران خانه خدا گذاشته
است .در اين توضيحات آمده است: با توجه به امكانات و مشكلات بيمارستان قديم، هيأت پزشكي حج، علي رغم محدوديتهاي زماني و مكاني، ظرف مدت بسيار كوتاهي، ضمن بررسي و كارشناسي هاي مكرر، اقدام به طراحي و ساخت بيمارستان جديد، واقع در خيابان عبدالله خياط نمود. با تلاش و پيگيري مسؤولان ستاد حج مستقر در مكه و هيأت پزشكي، بحمدالله اين مركز درماني جهت زائران سال ۸۲ مورد
بهره برداري قرار گرفت.

بيمارستان مذكور داراي ٣ بخش جهت بستري بيماران شامل سي . سي . يو، اورژانس برادران و اورژانس خواهران مي باشد.

بخش پلي كلينيک تخصّصي نيز شامل كلينيكهاي قلب، داخلي، عفوني، كليه،

ارتوپدي، چشم، گوش و حلق و بيني، زنان و زايمان، اعصاب و روان، جراحي عمومي و داندنپزشكي مي باشد.

بخشهاي آزمايشگاه، داروخانه، راديولوژي، در اين مركز زير نظر متخصّصان اداره بخش راديولوژي مجهّز به دستگاههاي سونوگرافي و اكو نيز مي باشد.

با توجه به ارجاع طرح انطباق در اين مركز، علاوه بر اينكه كليه خدمات درماني خواهران توسط خواهران پرستار انجام مي پذيرد، روزانه ٤ مركز در سطح شهر نيز در نظر گرفته شده كه خواهران پرستار از بيمارستان اعزام و در مراكز از قبل تعيين شده اقدام به خدمات درماني خواهران زائر مي نمايند.

درمانگاه بيمارستان، به طور ٢٤ ساعته در خدمت زائران محترم مي باشد.

واحد مددكاري ، بهداشت، امداد و ترابري، پذيرش، ترخيص و مدارک پزشكي به طور مستقل در اين مركز به فعاليت مشغولند .

آخرين آمار زائران ايراني بيمار در مكه معظمه

ظرف پنج روز حضور زائران در مكه، مراكز درماني سازمان حج و زيارت جمهوري اسلامي ايران در شهر مكه معظمه جمعاً ٧٢٨ زائر بيمار را پذيرش كردند كه به صورت سرپايي معالجه و مرخص شدند.

براساس آمار هيأت پزشكي ايران در مكه مكرمه، طي همين مدت دو زائر ديگر به بيمارستانهاي عربستان سعودي منتقل شدند كه به اين ترتيب تعداد زائران انتقال يافته به بيمارستانهاي سعودي به ٨ نفر رسيده است.

گزارش ستاد خبري بعثه مقام معظم رهبري به نقل از هيأت پزشكي ايران حاكي است كه تاكنون ٤٩٠ آزمايش پزشكي و ٨٦١ نسخه پزشكي نيز براي زائران ايراني خانه خدا در مكه صادر شده است.

تعداد مراجعان اورژانسي ٣٥ نفر و بيماراني كه بستري شده اند ٥نفر اعلام شده است.

طبق اظهار نظر آقاي دكتر ضيايي، امسال تاكنون مورد فوت شده وجود نداشته است.

بسيج ٢٣ هزار نفر براي خدمت رساني به حجاج در مكه

بيش از ٢٣ هزار نفر براي اجراي طرح شهرداري مكه مكرمه در مراسم حج امسال بسيج شده اند. به گزارش روزنامه عكاظ چاپ عربستان در روز شنبه، اين طرح شامل رفتگري، مقابله با خطرهاي ناشي از بارندگي، آتش سوزي، محافظت از بازار و خيابانها و جاده ها مي شود. خالدبن حمزه نحاس شهردار مكه مكرمه با اعلام اين مطلب بر عزم شهرداري جهت جبران نقط ضعف سالهاي گذشته تأكيد كرد.

نحاس توضيح داد: واحد رفتگري با در اختيار داشتن ٧٠٠٠ كارگر مجهز به 550 دستگاه ماشين، به طور ٢٤ ساعته به امر نظافت و جمع آوري زباله ها در شهر مكه خواهند پرداخت. وي افزود: همچنين ٦٥٠٠ كارگر

ديگر به همراه ۵۸۲ ماشين براي كار در منطقه مشاعر مقدسه; يعني عرفات، منا و مزدلفه اختصاص يافته است.

به گفته اين مقام عربستاني، طرح مزبور همچنين شامل تلاش براي حفظ محيط زيست و نظارت بر بازار و مراكز فروش مواد غذايي و پيگيري عملكرد مراكز آرايشگري در مشعر و منا شامل يک هزار و دويست صندلي مي باشد.

براساس اين گزارش، بر مبناي طرح مزبور، نحوه سرويس دهي تمامي تأسيسات شهرداري، همچون واحدهاي آبرساني، تونلها و پلها، شبكه هاي فاضلاب و تيرهاي چراغ برق شهرداري نيز تحت نظارت قرار خواهد گرفت. شهردار مكه مكرمه در ارتباط با عملكرد كشتارگاهها خاطرنشان كرد: ۵۷ مركز براي نظارت بر نحوه عملكرد كشتارگاهها در مناطق مختلف مكه برپا شده است.

روزنامه عكاظ افزود: به منظور كسب اطمينان نسبت به سلامت حيوانات قرباني گشت هايي با حضور دامپزشكها در منطقه برقرار خواهد شد. وي در پايان از توليد گليمهايي توسط شهرداري مكه مكرمه براي استفاده در مشاعر مقدسه خبر داد.

به گزارش روزنامه عكاظ (۲۹ ذي قعده) ۲۳ مركز اورژانش پرشكي در نزديكي پل جمرات ايجاد شده است. اين مسأله به دليل ازدحام جمعيت در اين بخش و احتمال رخ دادن برخي از وقايع ناگوار است كه در سالهاي پيش سابقه داشته است.

در گزارش ديگري در همين روزنامه آمده است: امكانات حمل و نقل در سال جاري، نسبت به موسم سال گذشته، ۲۲ درصد افزايش يافته است.

فهرست انتقال زائران از مدينه به مكه

اياد بن امين مدني، وزير حج عربستان، كه پدرش امين مدني هم مورّخ و فردي ثروتمند بوده و جايزه اي براي بهترين كتاب تاريخ اسلام در هر سال با عنوان جايزة امين مدني التاريخيه دارد) اعلام كرد كه طرح فهرست انتقال زائران از مدينه منوّره به مكّه مكرّمه تهيه و تنظيم شده است.

به گزارش روزنامه عكاظ روز شنبه، اياد مدني (كه پيشتر سردبير همين روزنامه بوده) توضيح داد: طرح مزبور باعث نقل و انتقال سريع و مطمئن زائران به مكه مكرمه خوهد شد.

وي گفت: در اين طرح، تمامي اطلاعات مربوط به انتقال زائران جمع آوري شده است و افزود: لزوم انتقال زائران به شكل سريع و مطمئن، مي طلبيد كه سيستمي ويژه با قوانين خاص را تبيين كنيم. اين مقام عربستاني تأكيد كرد :طرح مزبور مورد تأييد تمامي طرفهاي ذيربط در عربستان سعودي است.

نصب تجهيزات براي پيشگيري از نفوذ وسرايت بيماري سارس درموسم حج

وزارت بهداشت عربستان، براي پيشگيري از نفوذ و سرايت بيماري سارس در موسم حج تمتّع سال جاري، تدابيري اتخاذ كرده است. تعداد ۱۷ دوربين، سنجش دماي بدن زائران در كريدورهاي هوايي، دريايي و زميني مرزهاي عربستان نصب شده است.

همچنين وزارت بهداشت عربستان توسط دولت اين كشور، از كشورهايي كه بيماري سارس در آنجا شيوع داشته، خواسته است كه از زائران كشور خود پيش از عزيمت به عربستان جهت حصول اطمينان از عدم ابتلا به بيماري سارس آزمايش دقيق به عمل آورند. بدين ترتيب، تمامي حجاج اين كشورها، هنگام ورود به عربستان، بايد كارت بهداشت عدم ابتلا به بيماري سارس را به همراه داشته باشند.

شماره هشتم نشريه زائر

ـ نشريه زائر، سرمقاله شماره هشتم خود را با تيتر حضور ناشناس رهبر معظم انقلاب در جمع مصيبت ديدگان بم آورده است.

ـ اعتراض مسلمانان جهان به ممنوعيت حجاب در فرانسه و نيز اخباري از انتخابات ايران، روي صفحه نخست به اجمال و در درون نشريه به تفصيل آمده است.

ـ چندين مصاحبه و مقاله هم در باره مسائل گوناگون درج شده است.

ـ يكي از منابع اين نشريه، روزنامه عكاظ است كه به طور معمول اين روزها اخباري از مسائل مربوط به حج در آن درج مي شود.

ـ به تدريج، به روزهاي دهه فجر نزديک مي شويم، اما زائران ما به دليل دوري از ايران و نداشتن سيماي ايران، حال و هواي آن روزها را نخواهند داشت.

ـ تلاش براي تلفيق حج با سالگرد پيروزي انقلاب حركتي است كه روزهاي آينده بايد نشريه زائر طي كند. زائر با يک متن ادبي با عنوان لهجه فطرت سرمقاله اي را در همين راستا به چاپ رسانده است.

ـ گزارشي از ديدار سرپرست حجاج ايراني با رييس بعثه عمان و شرح ديدار مولوي اسحاق مدني از طرف بعثه جمهوري اسلامي با يكي از كاروانهاي اهل سنت، در ادامه آمده است.

حج گزاري در ٥٥ سال پيش، از زبان يک زائر ٧٩ ساله

حضرت حجت الاسلام و المسلمين فيض قمي، فرزند آيت الله فيض، از مراجع تقليد وقت قم، شرحي از ٤٥ سفر حج خويش بيان كرده است. نخستين سفر وي همراه پدرش، بعد از سال ابوطالب يزدي است; يعني سالي كه ابوطالب يزدي را (١٣٢٢ ش.) به اتهام نجس كردن مسجد الحرام در شهر مكه گردن زدند و تا سه ـ چهار سال حج تعطيل گرديد. وي از وضعيت مكه و مدينه، مسير سفر و راه هاي سخت و طولاني و نيز وضعيت بقيع و مسجد النبي و كوچه بني هاشم و... شرحي خواندني داده است:

آن سالها شركت هاي مسافربري ترانسپورت و جهان سير و غيره، با اتوبوس از طريق مسير زميني، زائران را به مكه مي آوردند. مديران اين شركتها به پدر من اصرار مي كردند كه همراه آنان به سفر حج بيايد. اما پدرم امتناع مي كرد; زيرا نمي خواستند با سهم امام به حج بروند. لذا آنان با اصرار از ايشان خواستند تا با هزينه آنان، راهي اين سفر شود. پدرم پذيرفت به شرط اينكه من نيز همراه ايشان

بروم و اينگونه شد كه من براي نخستين بار عازم حج شدم.

ابتدا از مرز غرب وارد عراق شديم، عتبات عاليات را زيارت كرديم و سپس به كويت رفتيم. آنجا براي ما ويزاي عربستان صادر كردند و از هر نفر هزار تومان گرفتند. از كويت هم به سمت رياض عازم شديم. پس از رفع خستگي در رياض، راهي مكه شديم و در ميان راه، در وادي عقيق مُحرم شديم و از آنجا به مكه آمديم. سفر ما دوازده روز طول كشيد. نكته جالب اينكه زائراني كه محرم مي شدند، چون نمي توانستند زير سقف باشند، روي سقف اتوبوسها مي نشستند و راهي مي شدند.

حدود مكه، آن روزها، فقط از مسجدالحرام تا حجون بود، بالاتر از حجون قبرستان و چند خانه پراكنده بود. ماشين هاي زائران ايراني در كنار همين قبرستان توقف مي كردند. براي اجاره مكان زندگي، هتل به معناي امروزي آن نبود. حمله دار يا مدير كاروان خانه هاي بسيار قديمي و فرسوده، با پله هاي قديمي اجاره مي كرد و زوار به صورت گروهي در اين خانه ها زندگي مي كردند .كفِ اتاق اين خانه ها يا ميهمانخانه ها هم با

حصير فرش شده بود. ما براي اينكه كمي راحت تر باشيم، با خودمان پتو مي برديم يا مسؤول كاروان فرش يا پتو مي خريد كه آسايش زائران فراهم شود .

زائر :مسجدالحرام چه تفاوتي با امروز داشت؟

ـ وضع بنا و نحوه اداره اين مسجد مقدس، آن روزها اسف انگيز بود. همين قدر بگويم كه جلوي در مسجد پر از فضولات حيوان و انسان بود و هنگام ورود بايد با احتياط حركت مي كرديم كه لباسمان نجس نشود! آب در تمام شهر و محدوده مسجد، به سختي پيدا مي شد. آب خوردن را بايد از سقّاهاي دوره گرد مي خريديم. چاه زمزم در محيطي خاكي بود و مردم براي كشيدن آب از چاه از سطل استفاده مي كردند. مساحت اطراف چاه هم بسيار كم بود و به همين علت حضور در كنار چاه، با وجود جمعيت فراوان، بسيار مشكل بود.

كفِ حياط مسجدالحرام هم مثل امروز يكدست و صاف نبود، بلكه از شبستان كه به سمت خانه كعبه حركت مي كرديم، در فواصل مختلف، پله هايي بود كه شيب اين

حياط را تنظيم كرده بود. فقط اطراف خانه كعبه به شعاع حدود ١٥ متر پله وجود نداشت كه زائران بتوانند به راحتي طواف كنند، اما وقتي تعداد زائران بيشتر مي شد، طواف به محدوده پله ها كشيده مي شد و زائران با مشكل مواجه مي شدند. چندسال بعد، پله هاي مكرّر را كم كردند تا اينكه امروز پله ها همه به مرز شبستان و صحن محدود شده است.

ما با همان اتوبوس ها به مدينه مي رفتيم و حدود دو شبانه روز در راه بوديم; زيرا هوا بسيار گرم بود و ما ناچار بوديم فقط شبها حركت كنيم .مدينه آن روز بسيار كوچك بود. پايان قبرستان بقيع، پايان مدينه بود و بعد از آن، فقط چند خانه پراكنده به چشم مي خورد.

آن روزها درهاي قبرستان باز بود و زائران تا دو متري قبور ائمه بقيع مي رفتند. فقط هنگام ظهر، كه هوا بسيار گرم بود، درها را مي بستند.

فضاي اطراف ضريح رسول الله)صلي الله عليه وآله (به همين شكل بود اما شبستانهاي اطراف، موجود نبود; يعني هنگام خروج از مسجد مغازه ها به چشم مي خوردند، به تدريج مغازه ها را خريدند و شبستان درست كردند تا مسجدالنبي به شكل فعلي درآمد.

در مسجدالنبي، ضريح كاملا ديده مي شد، پرده هاي بزرگ و قفسه هاي قرآن وجود نداشت، منبر رسول الله)صلي الله عليه وآله (به اين بلندي نبود، چند پله بر آن افزوده اند و آن را نسبت به سابق بيشتر تزيين كرده اند.

در فاصله ميان حرم و بقيع، مغازه ها و خانه هاي قديمي بود. از بقيع كه بيرون مي آمديم، از يک خيابان به عرض ١٦ متر و مغازه ها و خانه ها مي گذشتيم تا به در جبرئيل مي رسيديم. تمام خانه ها و مغازه ها را به تدريج خراب كردند و به صورت امروزي درآوردند.

مسجد شجره ميقات زائران مدينه قبل

امسال اقامت زائران مدينه قبل، هفت شب خواب در شهر مدينه است كه پس از آن، عازم مسجد شجره شده و پس از محرم شدن، عازم مدينه مي شوند. از آنجا كه زائران ايراني به جهت فرار از استظلال در روز، مجبورند شب حركت كنند، ساعت حركت آنها به گونه اي تنظيم مي شود كه اوايل شب در مسجد شجره مُحرم شوند .اين امر سبب مي شود تا همه زائران اعزامي تقريباً در ساعتي مشخص در مسجد شجره حضور

يابند. خود اين امر، سبب پديد آمدن مشكلاتي براي زائران مي شود، مثلاً:

ـ از آنجا كه گذرنامه همه زائران بايد در نقابه كنترل شود و ممهور به مهر خروج از مدينه گردد (تا نتوانند به مدينه برگردند)، اين امر سبب ازدحام آنان در نقابه شده و گاه كنترل گذرنامه آنها، ساعتها به طول مي انجامد.

ـ ازدحام زائران ايراني در نخستين ساعات شب در مسجد شجره، كه سبب شلوغي مسجد، تداخل صداي لبيک ها، گم شدن بسياري از زائران مي شود و مشكل يافتن اتوبوس هايي كه همه مشابه هم هستند به وجود مي آيد.

ـ بر اساس فتواي بيشتر فقها، بايد در مسجد شجره محرم شد. و خود اين امر باز بر امر ازدحام مي افزايد.

ـ تعداد زيادي از زائران شيعي كشورهاي مختلف، كه روحاني ندارند، در مسجد شجره حضور مي يابند و از روحانيون ايراني يا روحانيوني كه هر شب به شجره اعزام مي شوند، رهنمود مي گيرند .اين مسأله بيشتر در باره پاكستان و افغانستان صادق است كه مع الأسف كاروانهاي آن مناطق با اهل سنت مخلوط هستند. شيعيان بحرين و كويت هم تا حدّي همين وضعيت را دارند.

ـ مشكلي كه تقريباً در هر شب مطرح مي شود، تكليف مقلّدان آيت الله بهجت است كه معتقدند زائران بايد در مسجد قديم محرم شوند. بنابراين، زناني كه نمي توانند وارد مسجد شوند، مي بايست در محاذات آن قسمت محرم شوند و اين نياز به دقت بيشتري دارد.

امسال در اطراف شهر، حدود حرم مدينه را با علايمي مشخص كرده اند كه
دو نمونه از اين علايم در كنار مسجد شجره، در حاشيه بزرگراه (طريق) الهجره
است) .تصوير ١٣(

ديدار وزير جوانان جامو و كشمير با سرپرست حجاج ايراني

وزير امور جوانان كشمير، حاج نثار علي، كه جواني شيعه مذهب و نماينده مجلس است، عصر روز يكشنبه، همراه با حجج اسلام حاج شيخ عبدالكريم، عضو مؤسسه ياد بود امام خميني (خميني ميموريلي ترست) كشمير و سرپرست كاروان حجاج كشميري،

با سرپرست حجاج ايراني ديدار كرد. مجلس كشمير ٨٧ نماينده دارد كه شصت نفر آنها سني هستند. ايشان براي شش سال وزير خواهد بود، آن هم در مورد مسائل مربوط به جوانان، مسائل آموزش فني و ورزشي.

حاج نثار علي كه سه مرتبه به حج مشرف شده و زماني دست اندركار تجارت و مديريت زائران حج از كشمير بوده است، از اينكه فرصت يافته تا از بعثه ايران ديدن كند، خداي را سپاس گفت. سرپرست حجاج ايراني ضمن تشكر از وي، تأكيد كرد كه ما هميشه در دعاهاي خود به ياد مردم كشمير هم هستيم.

از كشمير چندين كاروان شيعه همراه با روحاني آمده اند. از جمعيت هفت ميليوني كشمير ٨٥% مسلمان اند و در جمع ٩٠٠٠ زائر به حج آمده اند. شيعيان دو كاروان با ٨٥ نفر و كارواني ديگر با ١٠٠ نفر دارند. تعدادي هم در كاروانهاي سني هستند) .تصوير ١٤(

همايش ها در موسم حج امسال

بعثه مقام معظم رهبري، همه ساله براي هرچه باوركردن فرهنگ حج و مسائل فرهنگي مربوط به جهان اسلام، چندين همايش برگزار مي كند. براي برگزاري اين همايش ها، واحدهاي مختلف بعثه فعال اند و در هر همايشي (كه گزارش تفصيلي آنها خواهد آمد) سخنراناني در باره موضوع مربوط سخنراني خواهند كرد.

امروز يكشنبه، فهرست همايش ها انتشار يافت تا علاقمندان بتوانند خود را براي حضور در آنها آماده سازند:

منزلت زن 28) ذي قعده(، قبة الخضرا 3) ذي حجه(، تقريب و بيداري 4) ذي حجه(، فرهيختگان و آينده جهان اسلام 5) ذي حجه(، اهل بيت 5) ذي حجه(، ايرانيان مقيم خارج از كشور 6) ذي حجه(، قدس 6) ذي حجه(، عراق 7) ذي حجه(، ولايت 14) ذي حجه(، افغانستان 15) ذي حجه.(

اخبار بعثه مراجع

*آخرين خبر رسيده حاكي است افزون بر بعثه هايي كه پيش از اين ياد شد، بعثه اي نيز متعلّق به آيت الله محقّق كابلي فعاليت خود را آغاز كرده است كه طبق معمول، گروهي

از شيعيان افغانستان، به آنجا رجوع خواهند كرد.

*از دفتر بعثه مراجع، با عنوان هيأت اعزامي نام برده مي شود و دليل اين مسأله، مخالفت عربستان سعودي باكاربرد كلمه بعثه است; زيرا در نظر آنها هركشوري مي تواند تنها يک بعثه داشته باشد كه بعثه ايران، همان بعثه حج جمهوري اسلامي است.

*روشن است كه همه مسائل حجاج، با رساله عمليه يا مناسک مراجع قابل حل نيست; به همين دليل و به خاطر طرح مسائل تازه، افراد مورد تأييد از سوي هر مرجع تقليدي به حج اعزام مي شوند تا مشكلات فقهي زائران را حل كنند. اين افراد به طور طبيعي از ميان كساني انتخاب مي شوند كه با فقه و مباني استدلالي مرجع مزبور آشنا هستند. هدايت عادي اين بعثه ها، نوعا در اختيار فرزندان مراجع ياد شده يا نزديكان آنهاست، گرچه در همه موارد چنين نيست. سهميه هر بعثه، با موافقت نماينده وليّ فقيه است و در مواردي كه درخواست بيشتري هست، مسؤوليت شرعي اش به عهده مرجع مزبور گذاشته مي شود. شرط سرپرست حجاج ايراني آن است كه افراد حاضر در بعثه هر مرجع، تنها به كارهاي بعثه اشتغال داشته باشند.

در سالهاي اخير به دليل وجود وسايل ارتباطي، بيشتر مسائل دشوار از طريق تماس تلفني هيأتهاي نمايندگي با مرجع مربوط حل مي شود.

البته برخي از بعثه ها نفرات اندكي از علما و برخي از آنها افراد بيشتري را به حج اعزام مي كنند. مجموع بعثه هاي مراجع، در پوشش يک كاروان هستند، كه خدماتشان با هزينه خود آنان است و هدايت امور با بعثه مقام معظم رهبري مي باشد. روحاني كاروان در اين مجموعه، به طور معمول كسي انتخاب مي شود كه بتواند رابطه اي معقول ميان كاروان با مقامات مسؤول در بعثه رهبري ايجاد كند. سالهاي گذشته اين مسؤوليت را مرحوم حجت الاسلام والمسلمين شيخ محمد رضايي مدير حج و زيارت استان قم بر عهده داشت و در سال جاري (١٣٨٢ ش.) اين مسؤوليت به عهده حجت الاسلام و المسلمين محمدمهدي معراجي گذاشته شده است.

حركت نماينده محترم وليّ فقيه به سوي مكّه مكرّمه

به دليل حركت نماينده وليّ فقيه به جانب مكه، در روز سه شنبه ٢٩ دي ماه، مقرّر شد كه آقايان غيوري و قاضي عسكر تا روز يكشنبه در بعثه مدينه بمانند.

زائران ميهمان

دولت سعودي هر سال به دلايل مختلف، چندين هزار ميهمان از كشورهاي مختلف دارد. برخي از اين افراد، كساني هستند كه براي همايش هاي علمي در سعودي دعوت مي شوند.

بر اساس خبري از روزنامه رياض، امسال ۲۰۰ نفر زائر از اروپا و آمريكا به هزينه دولت سعودي، حج خواهند گزارد. سرپرستي اين حجاج را انجمن اسلامي بين المللي جوانان عربستان بر عهده خواهد داشت. صالح بن سليمان وهيبي، دبير كلّ انجمن ياد شده، هدف از اين كار را گسترش و تعميق روابط دوستانه ميان مسلمانان جهان ذكر كرد.

وي گفت: اين انجمن براي ميزباني از اين دويست زائر، برنامه فرهنگي و تبليغاتي خاصي را در نظر گرفته و تمامي امكانات رفاهي و ضروري، از جمله مسكن مناسب را براي اين افراد تهيه و آماده كرده است.

آشكار است كه اين، تنها بخش ناچيزي از اين قبيل اقدامات است. در خبرها آمده است كه امسال حدود يک هزار زائر عراقي ميهمان دولت سعودي هستند. به علاوه دهها نفر در همايش ها دعوت مي شوند و بسياري نيز با بهانه هاي مختلف، توفيق اين سفر را يافته و ميهمان دولت سعودي هستند. اين ميهمانان در مدينه، مكه و منا، به طور معمول در بهترين هتل ها اسكان مي يابند. در منا، بيشتر در قصر ملک هستند، و در مكه نيز در قصر ملک بر بام كوه ابوقبيس ساكنند.

كتابخانه بعثه حج جمهوري اسلامي

چندين سال متوالي است كه در بعثه حج، در مكه و مدينه، كتابخانه اي تأسيس شده است تا مورد استفاده ميهمانان بعثه، كارمندان و نيز روحانيوني باشد كه فرصتي را براي مطالعه در اختيار دارند. اين كتابخانه با همه كوچكي) حدود ۱۵۰۰ جلد در كتابخانه بعثه

در مدينه و همين مقدار در كتابخانه بعثه در مكه) شامل تعدادي از كتابهاي روايي، تفسيري و تاريخي است كه مراجعه كننده فراواني در طول روز دارد. امسال هم به مانند سالهاي گذشته، اين فعاليت ادامه دارد و مسؤوليت آن با آقاي شريفي است. در مرحله مدينه بعد، اين مسؤوليت برعهده آقاي احساني فر است.

متأسفانه شمار كتابها اندک است كه لازم است براي بازسازي آن اقدام شود.

در كنار فعاليتهاي جاري كتابخانه، تعداد زيادي كتاب مناسک و دعا، كه از سالهاي قبل به لطف زائران در بعثه قرار داده شده، ميان خواستاران توزيع مي شود. در واقع، بسياري از زائران كتابهاي دعا و مناسک خود را در بعثه مي گذارند تا سالهاي بعد، مورد استفاده زائران و مراجعه كنندگان شود.

امسال تعداد درخواست كنندگان كتاب چندين برابر شده است. بيشتر اين افراد از زائران افغانستاني هستند كه با فقر فرهنگي كامل به لحاظ كتاب روبه رو هستند. طي روزهاي اخير، بيشتر درخواست كنندگان، همين افغاني ها هستند كه دسته دسته به بعثه آمده و با كتابهاي دعا باز مي گردند.

بي ترديد بايد براي سالهاي آينده برنامه اي انديشيد و از پيش، كتابهاي دعا و مناسک ميان آنان توزيع كرد.

بسيار مناسب است كه ـ در صورت امكان ـ از سالهاي آينده، در بخش فروش نوار كتابهاي مناسک و دعا نيز عرضه شود. طبعاً بسياري از زائران كه در ايران تهيه نكرده اند
يا شيعياني كه از نقاط ديگر مي آيند سخت نيازمند اين كتابها هستند. به دليل مجاز
بودن اين كتابها، مي توان آنها را در حجمي گسترده به اينجا آورد و ميان زائران توزيع كرد.

جلسات سخنراني در بعثه

سخنراني هاي ارائه شده در سالن اجتماعات بعثه، هر روز شاهد حضور چند صد نفر از زائراني است كه به بعثه آمده و از اين جلسات بهره مند مي شوند.

يكي از اين جلسات صبح روز ۸۲/۱۰/۲۸ برگزار شد كه سخنران آن حجت الاسلام و المسلمين قرائتي بود. وي بااشاره به اقامه نماز در اول وقت در مدينه، تأكيدكرد:

دگرگوني روحي، بهترين سوغات سفر براي آشنايان و خويشاوندان است .وي كه در جمع زائراني از لرستان، فارس و مازندران سخن مي گفت به اوصاف بهشتيان در قرآن پرداخت و گفت :راه رسيدن به بهشت جز از طريق عشق به اهل بيت ميسر نيست .

او با اشاره به اينكه بخش عظيمي از قرآن در شهر مدينه نازل شده، فضاي معنوي اين شهر را عامل مهمي در تحوّل روحي زوار و دگرگوني زندگي فردي و اجتماعي آنان توصيف كرد و همه را به عبادت همراه با خلوص دعوت كرد .

ديدار سرپرست حجاج ايراني از امكانات بيمارستاني مدينه

نماينده ولي فقيه، روز يكشنبه ۲۸ دي ماه، از امكانات درماني و بيمارستاني راه اندازي شده توسط هيأت پزشكي جمهوري اسلامي، در شهر مدينه، ديدار كرد. در اين ديدار كه آقاي زرهاني رييس سازمان حج و زيارت نيز حضور داشت، دكتر حسين ضيايي رييس هيأت پزشكي كشورمان توضيحات لازم در مورد بخش هاي تخصّصي بيمارستان ارائه كرد و آقاي ري شهري ضمن عيادت از زائران بستري در بيمارستان، با فعاليت بخش هاي مختلف بيمارستانوچگونگي ارائه خدمات درماني به بيماران آشناشد.

دكتر ضيايي گفت: امسال، آزمايش هاي آنزيم قلبي نيز به امكانات آزمايشگاهي اضافه شده است. به علاوه امكان تزريقات خواهران نيز فراهم شده تا از اين ناحيه مشكلي براي خواهران وجود نداشته باشد.

بيمارستان هيأت پزشكي در مدينه، داراي بخش هاي تخصّصي قلب، ارتوپدي، داخلي و آزمايشگاه است و كلينكهاي دندانپزشكي، روانپزشكي و زنان و زايمان نيز در آن فعالند.

آقاي ري شهري در اين ديدار از دست اندركاران هيأت پزشكي قدرداني كرد و براي آنان در خدمت رساني به زائران ايراني آرزوي توفيق نمود) .تصوير ۱۵(

شيعيان مدينه

توجه به شيعيان مدينه از سوي ايرانيان، يک دغدغه خاطر هميشگي بوده است .پيش از اين اشاره به ديدار نماينده ولي فقيه از رهبر شيعيان مدينه كرديم.

محدوده زيستي آنان، بخش جنوبي مدينه، از قبا تا قربان و عزيات است. در سفر به اين بخش ها، با كودكان زيادي روبه رو مي شويد كه در ساعات و روزهاي تعطيلي مدرسه در آن نواحي پراكنده اند. اگر يک زائر ايراني را بنگرند، اطراف او جمع مي شوند و با گفتن پرسش جعفري؟ يعني تو جعفري مذهب هستي، و شنيدن تأييد، لبخندي بر لبان آنان نواخته مي شود. اسامي حسن و حسين و زهرا و زينب به وفور در ميان اسامي آنان ديده مي شود.

وقتي با آقاي ناطقي، رييس خانه عكاسان ايران و آقاي سهيل محمودي به منطقه قبا و نزديكي مسجد رد شمس رفتيم، دهها نفر از اين كودكان، اطراف ما را گرفتند و ما هم در جمع آنها چندين عكس گرفتيم.

به گفته آقاي حويزاوي، مسؤول بخش مسكن، شمار زيادي حسينيه در اين مناطق وجود دارد كه نوعاً فعال اند. نماز جماعت و تلاوت قرآن در آنها برقرار مي باشد.

نخاوله ، نامي كه به شيعيان اين بخش داده شده، نامي است براي افرادي از
تيره ها و قبايل مختلف كه پيشينه تاريخي طولاني دارند. در حال حاضر آيت الله عَمْري با نزديک به يک صد سال سن، رهبري شيعيان را بر عهده دارد و در حسينيه اي كه در باغ خود وي واقع شده، شبها نماز مغرب را مي خواند. ظهرها نيز در حسينيه ديگري
در منطقه عزيات اقامه نماز مي كند كه بسياري از شيعيان ايراني نيز در اين جماعات
شركت مي كنند.

آمار شيعيان بر اساس گفته منابع دولتي بين ۱۰ تا ۱۵ و به قول خود آنان 40 تا ۵۰ هزار نفر است. اين طايفه در گذشته، سخت در فشار بوده و به عنوان شهروند درجه چندم شناخته مي شدند. بسياري از آنان صاحب املاكي در جنوب قبرستان بقيع بودند كه به تدريج از آنان خريداري شد و آنان به بخش هاي ديگر منتقل گرديدند. به علاوه، در مناطق آنان نيز سنيان زيادي خانه ساخته و ساكن شده اند.

بي ترديد در سايه سياستهاي جديد، آزادي عمل نخاوله بيشتر شده و به لحاظ اقتصادي هم فعال تر شده اند.

تلاش بعثه نيز كمک به شيعيان بوده و به طور معمول و بيشتر در گذشته، خانه هايي كه متعلّق به شيعيان بود، براي سكونت زائران اجاره مي شد.

از شيخ حسن صفار نقل شد كه اخيراً شيعيان تلاش كرده اند تا در مدينه محاكم مستقلي داشته باشند. اميد مي رود اين حركت به زودي نتيجه دهد.

وداع با مدينه

پس از ۱۲ روز حضور در جوار مرقد مطهر نبيّ گرامي)صلي الله عليه وآله (، حضرت زهرا)عليها السلام (و ائمه بقيع)عليهم السلام (اكنون خروج گروه گروه زائران از اين شهر براي شركت در كنگره عظيم حج، وداع با مدينة النبي را يادآور مي شود. مدينه كه از دو هفته پيش به مرور بر روي زائران آغوش گشوده بود، اكنون خشنود از ارادت عاشقان، آنها را بدرقه مي كند تا در مرحله بعد، پذيراي عاشقان مدينه بعد باشد. مدينه را در حالي ترک مي كنيم كه هنوز لذّت شبهاي با او بودن را از ياد نبرده ايم; شبهايي كه با ادب به حضور پيامبر رسيديم و در كنار بقيع زيارتنامه خوانديم و گريستيم. در روضه نبوي دعا خوانديم و اشک ريختيم، سجده كرديم و معرفت خواستيم و براي ظهور مهدي اش دعا نموديم.

با افلاكيان خفته در خاک، به زبان دل حرف زديم، كبوتر حرم شديم و درد دل كرديم و ارادت فرستاديم. روبه روي مدفن بي نام و نشان و چراغ آنان، زيارت جامعه پيامبر را ديديم و بر آنها بوسه زديم. در كوچه پس كوچه هاي اين شهر، عطر احمدي و علوي را استشمام كرديم و در آن فضا نفس كشيديم. دست نياز گشوديم، لذت برديم و جاني سرشار از مهر و عاطفه يافتيم. شبهاي جمعه با كميل بن زياد همنوا شديم و دلدادگان عترت و مولا در لحظه هاي اين دعا عرفاني شدند. ياد باد از گنبد خضراي مسجدالنبي، بقيع مظلوم و دامنه كوه اُحد. ياد باد از مساجد سبعه و قُبا و شجره، ياد باد!

مدينه، شهر عشق، شهر اميدها و آرزوها، دلبستگي ها و پيوندها، محبوبها و حبيب ها، گمشده ها و آشكار شده ها.

مدينه، كتاب، خاطره ها، تابلوي بهترين نقاشي ها، منشور احساس ها و عاطفه ها، عصاره تاريخ، مغناطيس دلها و آسمان صفا.

مدينه، شهر سنگ صبورها و ناله ها، شهر اشک و لبخندها، مدينه شهر ناله هاي شبانه و گريه هاي در خفا. مدينه! ديار جفاها و جفا ديده ها، شهر طعنه نااهلان و سلام شيفتگان تو را دوست داريم و با تو پيوند خورديم. هرگز مبادكه اين پيوند به غربت و

جدايي مبدل شود؟ مدينه، كوثر ماندگار اسلام، شهر عشق و عرفان، عقل و ايمان اكنون از تو خداحافظي مي كنيم و مانند رودهايي خروشان لبيک گويان مي رويم تا در درياي كعبه آرام بگيريم.

آري، زائران مدينه قبل، با همه دلبستگي كه به اين شهر دارند، مجبور به ترک آن هستند. در آخرين لحظات، زائراني را مي بيني كه يكبار ديگر، دوان دوان به سمت حرم مي شتابند و با گنبد سبز و بقيع خداحافظي مي كنند. تصويري از اين صحنه خداحافظي از همه كاروانها ديدني است. كاروان دسته جمعي به همراه روحاني به بين الحرمين مي آيد و پس از خواندن زيارات مختلف، زيارت وداع را مي خواند. پس از آن، وقت سوار شدن در اتوبوس، باز هم، زائران در پايين هتل اجتماع مي كنند و مدّاحان اهل بيت اشعار وداع را مي خوانند. در نشريه زائر، شماره نهم، حكايت اين وداع از زبان چند فرهيخته و اديب تصوير شده است. اكنون كه نوشته ما هم به تدريج آخرين گزارش هاي مربوط به مدينه را ثبت مي كند، مناسب است حكايت وداع را از زبان اين عزيزان در اينجا نقل كنيم:

سلام بر تو اي رسول الله، با تو وداع مي كنم و تو را به خدا مي سپارم، در حالي كه دلم اسير تو است و اي خداي محمد، از تو مي خواهم كه اين زيارت را آخرين زيارت من قرارندهي.

زائران حرم نبوي پس از يک هفته همنشيني با رسول خدا)صلي الله عليه وآله (و دخترش فاطمه)عليها السلام(و ائمه بقيع، كم كم آماده مي شوند تا براي رفتن به ميقات، از مدينه پيامبر خداحافظي كنند. اما وداع با محمد)صلي الله عليه وآله (، فاطمه)عليها السلام (و فرزندانش، چه سخت است! بعد از يک هفته چشيدن طعم غربت تشيّع در مدينه، تازه داشتيم به مسجدالنبي و بقيع عادت مي كرديم. ما كه در نگاه اول مبهوت شده بوديم، تازه داشتيم عشق بازي مي آموختيم .

حجت الاسلام والمسلمين صديقي معتقد است:

كسي كه دل به كسي و يا جايي داده دل كندن از آن براي او دشوار است. براي عاشق كه ممكن نيست، براي محب هم آسان نيست .

به گفته او:

زائران مدينه دلشان را پيش پيامبر)صلي الله عليه وآله (مي گذارند ومي روند. علاقه مندان بقيع وحضرت زهرا)عليها السلام (قطعاً با اشک چشم از مدينه خداحافظي مي كنند، با كوله باري از خاطره .

آقاي صديقي مي افزايد:

مدينه مرقد پيامبر و محل زندگي حضرت زهرا)عليها السلام (است. مدينه محلّ فرود جبرئيل و نزول ملائكة الله است. مدينه محلّ مناجاتهاي علي)عليه السلام (و امامان معصوم ما است. مدينه براي ما يک علقه ناگسستني است .

زائران مدينه آرزوي برگشت به شهر پيامبر را دارند. در دعاي وداع با آن حضرت نيز مي خوانيم :خدايا! من مي خواهم بازگردم، نه يک بار كه تا عمر دارم .

ما دلمان در مدينه است، لذا وقتي از اين شهر مي رويم، گويا مدينه را هم همراه با خود مي بريم. اگر نگوييم كه خود را در مدينه جاگذاشته ايم.

سهيل محمودي، شاعر معاصر نيز كه براي سومين بار به سرزمين وحي آمده، بر اين باور است كه:

انسان در آستان پيامبر، بستر كمال را پيدا كرده و در مدينه كمالات انساني به اوج مي رسد; يعني در مدينه بال پريدن پيدا مي كنيم.

امير مؤمنان)عليه السلام (در نهج البلاغه، محرم شدگان را به كبوتران سپيدبال تشبيه مي كند. پس ما اينجا بال پرواز پيدا كرده و وقتي به مسجدالحرام و خانه خدا وارد شديم، جاي پرواز پيدا كرده ايم...

همه معابد در جهان بر بالاي بلندي بنا شده اند، جز كعبه كه در انتهاي يک درّه واقع شده و اين مي تواند بدان معنا باشد كه ما ارتفاع بيشتري براي پرواز داريم...

بالهايي كه در مدينه از همجواري با پيامبر)صلي الله عليه وآله (پيدا كرده ايم، در كعبه ما را بالا مي برد. مسجدالحرام جاي پرواز است. در مدينه تمرين مي كنيم تا در مكه پرواز كنيم .

به گفته آقاي محمودي، آيه شريفه " :سُبْحانَ الَّذِي أسْري بِعَبْدِهِ لَيْلاً مِنَ الْمَسْجِدِ الْحَرامِ إِلَي الْمَسْجِدِ الأقْصَي الَّذِي بارَكْنا حَوْلَهُ لِنُرِيَهُ مِنْ آياتِنا (1) " ...نيز به پرواز و يا معراج پيامبر اشاره كرده است.

او خداحافظي از مدينه را سخت مي داند :رفتن از مدينه يعني دلتنگي، بهويژه براي شيعيان، كه به اينجا تعلّق خاطر شگفتي دارند .

وي مي افزايد :مدينه خانه علي)عليه السلام (و فاطمه)عليها السلام (است. بوي پيامبر)صلي الله عليه وآله (و دخترش را مي دهد. نشان از ائمه بقيع دارد. پس براي ما وداع با مدينه مساوي است با دلتنگي; چه بخواهيم به مكه رويم و چه به ايران برگرديم .

محمودي در پاسخ به اين سؤال كه چگونه از مدينه خداحافظي خواهدكرد، مي گويد:

پيش از اين، دوبار به مدينه آمده بودم. هر دو بار در روز آخر براي خداحافظي مقابل بقيع و نزد پيامبر، فقط گريستم و هيچ نگفتم ;كز سنگ ناله خيزد روز وداع ياران .گريه ترجمان عواطف است و زبان ترجمان عقل.

وي مي افزايد:

مدينه را دست كم نگيريم. مدينه را مثل شهرهاي ديگر دانستن جفا به مدينة النبي است. مدينه اوّلين جايي است كه مدنيت اسلامي در آن شكل گرفت و افتخار تاريخ است .

حجت الاسلام والمسلمين جواد محدثي نيز در پاسخ به اين پرسش مي گويد:

با اين آرزو و خواسته از خداوند با مدينه وداع مي كنيم كه توفيق دهد باردیگر به زيارت پيامبر و امامان مدفون در بقيع مشرّف شويم. ما وقتي از مدينه مي رويم، نيمي از دل خودمان را اينجا جا مي گذاريم. ما شرط دوستي و مودت را با اهل بيت

. 1پاک و منزه است خدايي كه شبي بنده خود (محمد) را از مسجدالحرام به مسجدالأقصي، كه پيرامونش را مبارک و پرنعمت ساخت، سير داد تا آيات و اسرار غيبت خود را به او بنمايد .

انجام داده ايم و به زيارتشان آمده ايم. انتظارمان آن است كه اهل بيت هم به وعده شفاعت عمل كنند و ما را از اين عنايت خويش محروم نسازند.

بايد سلام وداع ما و آخرين زيارت ما به گونه اي باشد كه احساس كنيم در اين روزها از پذيرايي معنوي پيامبر و فرزندانش بهره مند بوده ايم و با حالت سپاس و تشكر مدينه را ترک كنيم.

مدينه كم كم خلوت مي شود. زائران مدينه براي رفتن به ميقات با پيامبر)صلي الله عليه وآله (و ائمه وداع مي كنند; وداع با مدينه به راستي كه چه سخت است !

من آمدم و قبر تو را ديدم و رفتم *** از روي ادب خاک تو بوسيدم و رفتم

تا در دم مرگم تو به ديدار من آيي *** من حلقه به دربار تو كوبيدم و رفتم

من غرق گناه آمده بودم به حضورت *** مشمول عطاياي تو گرديدم و رفتم

تا روز جزا در صف زوار تو باشم *** رخسار به درگاه تو ساييدم و رفتم

چون دست به دامان وصال تو فكندم *** دامن دگر از غير تو برچيدم و رفتم

در سلک گدايان سركوي تو گشتم *** من خاک تو بوسيدم و بوييدم و رفتم

)مؤيد(

حمل و نقل درون شهري حجاج ايراني در مكّه مكرمه

در مدينه منوره، براي حدود چهل درصد از زائران مستقر در منطقه غير مركزي، وسيله نقليه كافي و مناسب درنظر گرفته شده است. در مكه مكرمه غالب منازل در مسافت نسبتاً دور از حرم واقع شده اند و فاصله ميان ساختمانها تا حرم از سه تا نه كيلومتر است. بنابراين، براي تردّد زائران چاره انديشي شده است، بدين ترتيب كه صدها دستگاه خودرو درقالب يک قرارداد مشخص با طرف سعودي، بدين منظور اختصاص يافته است كه در سطح شهر در تردد هستند.

امسال سوّمين سال اجراي اين طرح مي باشد و نقاط ضعف و قوّت آن شناسايي شده و حتي المقدور تكامل يافته است. پيش از آغاز طرح مذكور، روشهاي متفاوتي براي رفت و آمد زائران در مكه مكرمه به كار گرفته مي شد ;ازجمله :بعضي سالها مبلغي

به عنوان كرايه در اختيار زائر و يا مدير كاروان قرار مي گرفت تا در اين زمينه هزينه كنند كه هريک از طرحها تبعات خاص خود را داشت و پاسخگوي خواسته زائران نبود.

نيروهاي ايراني و خدمه كاروانها به صورت نوبتي در اين طرح با مسؤولان و كاركنان و رانندگان شركت سعودي همكاري دارند.

همچنين نظارتِ نسبتاً دقيقي از ناحيه ستاد حج نمايندگان طرف سعودي بر روند امر حملونقل درون شهري حكمفرماست.

با اجراي اين طرح، در سالهاي اخير زائران با آسايش و اطمينان خاطر مي توانند بارها ميان منزل و حرم رفت و آمد كنند و به راحتي در نمازهاي جماعت حضور يابند.

آمارها نشان مي دهد كه هر زائر روزانه، به طور ميانگين، نزديک سه بار به حرم مشرّف شده و باز مي گردد. زائران مي توانند از فضاي معنوي سفر، هرچه بيشتر بهره برداري نمايند و بهويژه در نمازهاي جماعت بيت الله الحرام شركت جويند. مزيّت بسيار مهم اين برنامه عبارت از آن است كه خانمها با امنيت

كامل در هر ساعت بخواهند از اين خدمات بهره مي برند; به طوري كه گاهي چيزي حدود نيمي از زائران ايراني توفيق حضور در نمازهاي جماعت بيت الله الحرام را پيدا مي كنند.

به منظور تقويت طرح مذكور، توصيه مي شود:

. 1زائران بلافاصله پس از نماز جماعت، حرم را ترک نكنند تا دچار ازدحام محوطه هاي اطراف حرم نشوند.

. 2مسافران در ميان مسير تقاضاي پياده و سوار شدن نكنند.

. 3افراد جوان تر، رعايت حال ناتوانان و سالخوردگان را بنمايند .

باز هم در باره انتقال زائران ايراني از منازل به حرم خدا

امسال پانصد دستگاه اتوبوس و ميني بوس براي انتقال زائران ايراني، از خانه هاي مسكوني آنان تا مسجدالحرام، اختصاص يافته است. قهرودي رييس ستاد مكه، روز دوشنبه ۲۹ دي ماه با اعلام اين خبر گفت: تلاش كارگزاران حج اين است كه هر سال ارتقاي كيفي سطح خدمات به گونه اي جهت دهي شود كه در نهايت بهره مندي بيشتر زوار كشورمان از فرصت به دست آمده را داشته باشد.

وي همچنين از انجام مذاكرات مفيد با مسؤولان وزارت حج عربستان و اتحاديّه اتوبوسرانان مكه براي رفع پاره اي از مشكلات اجرايي خبرداد.

قهرودي افزود: برنامه ريزي به گونه اي انجام گرفته كه زائران ايراني هيچگونه دغدغه براي رفت و برگشت به حرم نداشته باشند. وي با اشاره به افزايش ۷ هزار نفري زائران ايراني نسبت به سال گذشته گفت: به طور معمول، 15 درصد خودرو بيش از ظرفيت معمول براي هر مسير در نظر گرفته ايم.

كم سال ترين زائر ايراني، با نام سيد دارا گلشني نُه ساله از استان مازندران است و مسن ترين زائر ايراني، علي ميرزا رجبي ۱۱۰ سال سن دارد.

استفاده از ماشين سرباز و اطلاعيه هيأت پزشكي

از مسائلي كه هر سال مطرح است، رفتن با ماشين سرباز و غير مسقف به مكه است. براساس فتاواي برخي از فقها، كه استظلال در شب را هم جايز نمي دانند، مقلّدان آنان علاقمند هستند تا با ماشين سرباز حركت كنند. سياست بعثه جمهوري اسلامي ايران بر آن است كه اين دسته از زائران را به رفتن با ماشين مسقف اجبار نكند. با اين حال، توصيه مي كند كه افراد ياد شده، در هواي سردِ فعلي، كه احتمال سرماخوردگي و ابتلاي به بيماري هاي مربوط وجود دارد، از اين خواست خود صرفنظر كنند.

هيأت پزشكي جمهوري اسلامي، براي توجيه اين افراد، اقدام به صدور اطلاعيه اي كرده و هشدار داده است كه زائران محترم حتّي الامكان با رعايت موازين شرع مقدس براي تردّد از ميقاتگاه تا حرم از خودروي هاي مسقف استفاده كنند و لباس هاي مناسب يا حوله احرام اضافي براي گرم نگهداشتن خود همراه داشته باشند. طبعاً زائران در اين زمينه بايد با نظر روحاني كاروان عمل كنند.

همايش قبّة الخضرا

همايش قبة الخضرا، مغناطيس دلها، روز دوشنبه با حضور جمعي از محققان، نوينسدگان، ائمه جمعه، اساتيد و شخصيتهاي علمي اهل سنت در بعثه مقام معظم رهبري، در مدينه منوره برگزار شد.

آقاي محمد حسين زماني، مسؤول واحد اهل سنت بعثه مقام معظم رهبري و دبير اين همايش، هدف از برپايي آن را ايجاد فضاي عاطفي و معنوي بيشتر ميان زائران اهل سنت و همچنين وحدت اسلامي ذكر كرد.

مولوي محمد اسحاق مدني مشاور رييس جمهور در امور اهل سنت، در سخناني به جذّابيت گنبد خضرا اشاره كرد و گفت: مسلمانان همواره در طول تاريخ، عشق و علاقه وصف ناپذيري نسبت به پيامبر)صلي الله عليه وآله (داشته اند.

وي به بيان فضايلي مدينه و شأن و جذّابيت آن و شرايط و آداب ورود به اين شهر پرداخت و افزود: مسلمان از راه پيامبر به خدا مي رسد. مسلمان، زماني مسلمان است كه اول پيامبر را قبول داشته باشد.

به گزارش ايرنا، در ادامه اين همايش، اراز محمد سارلي نويسنده و استاد دانشگاه در استان گلستان، مقاله خود را در چهار محور: اهميت مدينه منوره ، شأن و منزلت پيامبر ، فضل قبّة الخضر و نقش وحدت آفرين بارگاه رسول اكرم)صلي الله عليه وآله (ارائه كرد.

بر اساس اين گزارش، قاضي زاده روحاني كاروان لار نيز يكي ديگر از سخنرانان اين همايش بود كه از رسول الله)صلي الله عليه وآله (به عنوان اشرف مخلوقات نام برد و گفت: زيارت قبر مطهّر و منوّر حضرت رسول)صلي الله عليه وآله (از بهترين طاعات و عبادات و رستگارترين كوشش هاست.

دراين همايش كه حجت الاسلام محمدمحمدي ري شهري نمايندهوليّ فقيه در امور حج وزيارت وجمعي ازمسؤولان بعثه مقام معظم رهبري نيز حضور داشتند، محمد جواد پناهي، قاري ممتاز قرآن، آياتي از كلام الله مجيد قرائت كرد و گرو همخوان (تواشيح) نور و گروه مولودي خواني برادران اهل تسنن نيز برنامه هايي اجرا كردند) .تصوير ١٦(

تلاش واحد كامپيوتر

از واحدهايي كه در طول روزهاي مدينه قبل، فعّالانه به سرويس دهي به واحدهاي ديگر مشغول است، واحد رايانه (كامپيوتر) مي باشد. پنج نفر نيروي اين واحد در اين مدت، به سرويس دهي به واحدهاي مختلف; از جمله معاونت بين الملل، امور روحانيون، دفتر بعثه، دبيرخانه بعثه، امور اجرايي، نشريه زائر، آموزش و پژوهش،

نظارت و بازرسي و روابط عمومي مشغول بود. به علاوه، با ايجاد شبكه خط اينترنت، در ساعات معين، در اختيار بسياري از واحدها گذاشته مي شد. همچنين سايت اطلاع رساني حج به همراه چند روزنامه مهم كشور به طور مرتب در اختيار واحدها قرار داشت.

رفع اشكال از برنامه هاي كامپيوتري واحدها، و نيز انتقال نشريه زائر به سايت حج به طور روزانه از ديگر اقدامات اين واحد بوده است.

فعاليتهاي ستاد حج صدا و سيما

در اوايل سال ١٣٧٩، با توصيه حجت الاسلام والمسلمين ري شهري، و به دستور رييس سازمان صدا و سيما، در اين سازمان ستاد حج تشكيل شد. از آن پس، به طور مرتب، هر سال بر حجم برنامه هاي مربوط به حج افزوده مي شود و صدا و سيما اين توفيق را يافته است كه معنويت حج را به داخل كشور انتقال دهد.

موارد شاخص زير از جمله اهم فعاليتهاي صدا و سيما در طول اين مدت است:

. 1جمع آوري منابع صوتي و تصويري و مكتوب در خصوص كنگره عظيم حج و يا كسب اطلاعات مربوط به آنها براي تكميل يک بايگاني غني.

.2پشتيباني از برنامه سازان و هماهنگي با شبكه هاي مختلف صدا و سيماي ـ استانها ـ برون مرزي و سياسي براي تهيه و توليد و پخش برنامه هاي مربوط به حج در طي سال.

. 3ارتباط متمركز و مستمر با سازمان حج و بعثه مقام معظم رهبري و نيز جلوگيري از پراكندگي ارتباط بعثه با بخش هاي مختلف سازمان.

. 4تشكيل شوراي ستاد حج مشتمل بر نمايندگان كلّيه حوزه ها و معاونتهاي ذي ربط در سازمان و در پي آن تشكيل جلسات مختلف با حضور اعضاي ستاد و اخذ تصميمات كارشناسي در خصوص اعزامها و تهيه برنامه هاي توليدي و خبري.

. 5جمع آوري اطلاعات و تجربيات مفيد افرادي كه پيشتر به عنوان سرپرست يا عضو گروه اعزامي سازمان به حج مشرف شده اند كه اين امر در قالب جلسات و مطالعه گزارشهاي مربوط انجام گرديده است.

. 6آمار برداري از تصاوير و برنامه هاي موجود در بايگاني سازمان در خصوص

حج و همچنين جمع آوري تصاويري كه به طور پراكنده در اختيار افرادي بوده است كه در سالهاي پيش، از سوي سازمان به حج اعزام گرديده اند.

. 7آمارگيري از تحقيقات و كتب مرجع در رابطه با حج، از كتابخانه هاي سازمان و بعثه مقام معظم رهبري.

. 8تشكيل جلسات متعدد با مسؤولان محترم بعثه مقام معظم رهبري و سازمان حج و زيارت، جهت اخذ نظريات كارشناسي و سياستهاي بعثه جهت برنامه سازي و انجام فعاليتهاي خبري.

. 9تشويق شبكه ها، گروه هاي برنامه ساز و تهيه كنندگان در صدا وسيماي، به توليد برنامه هايي براي پخش در خصوص حج در طول سال و پشتيباني، مشاوره، معرفي موضوع، كارشناسي و در اختيار گذاردن منابع و بايگاني موجود در ستاد.

. 10پيگيري و تهيه مقدمات جهت توليد برنامه هاي خوب و سريالهاي داستاني مناسب با موضوع حج، به ويژه در زمينه اسرار و معارف آن، كه ان شاءالله در آينده شاهد ساخت اين سريالها با سرمايه گذاري مشترک از سوي بعثه و سازمان صدا و سيما خواهيم بود.

. 11سازماندهي و هماهنگي ميان افراد و گروه هاي اعزامي به حج و پشتيباني، تهيّه تجهيزات و امكانات فني گروه هاي اعزامي.

. 12اما گوشه اي از فعاليتهاي مربوط به عمره مفرده و حج تمتّع به شرح زير است:

الف : برقراري ارتباط هاي زنده با برنامه هاي شبكه هاي مختلف در طول ماه هاي رجب، شعبان و رمضان، كه در سال جاري توليدات سازمان در ايام عمره ٣٤٠ مورد ارتباط مستقيم از طريق صدا و سيما، ١٠٠ مورد گزارش مكتوب خبر و ٢٧٠٠ دقيقه تصوير برداري از اماكن متبرّک عربستان.

ب : پخش مراسم برائت از مشركين از صحراي عرفات در سال گذشته.

ج : برقراري ارتباط هاي مستقيم با برنامه هاي مختلف صدا و سيما و شكبه هاي برون مرزي و غيره، به زبانهاي مختلف عربي، انگليسي و تركي.

د : توليد برنامه هاي مورد نياز شبكه هاي صدا و سيما

هـ : تهيه و ارسال گزارشهاي مكتوب به زبانهاي فارسي عربي و انگليسي.

و : ارسال صدا و تصوير برنامه هاي تهيه شده در عربستان به تهران، از طريق ماهواره و بهره برداري در تهران.

ح : پخش مستقيم مراسم ويژه دعاي كميل از كنار قبرستان بقيع و ضبط و پخش مراسم دعاي ندبه در بعثه مقام معظم رهبري.

ز : پخش مراسم ويژه دعاي عرفه از صحراي عرفات و تهيه و پخش گزارش هاي زنده و مستقيم از ساير مواقف.

13. اخذ مجوز توليد برنامه هاي ويژه حج و زيارت در ستاد حج سازمان، كه در اين زمينه تاكنون برنامه هاي زير توليد و از شبكه هاي مختلف پخش گرديده است:

- مجموعه با كاروان حج (۲۲ برنامه)
- در بارگاه نور (۸ برنامه)
- سفر قبله (۱۵ برنامه)
- سفر به سرزمين وحي (۱۹ برنامه)
- در حريم حرم (۱۰ برنامه)
- تصويرگران در سرزمين وحي (۳ برنامه)
- سپيد جامگان (۱۵ برنامه)
- امين وحي
- آفتاب تابان
- نور موعود
- نور الهدي
- ريحانة النبي
- عرش در عزا
- مبتلاي غربت
- امّ المؤمنين خديجه
- كريم عترت

ـ به كعبه رفتم

ـ به سوي كعبه

ـ جمال كعبه

ـ ضيافت عشق

توليد و پخش برنامه روضه رضوان، كه در طول سال و هفته حج پخش شده است.

قرار است در سال جديد ۵۰۰۰ دقيقه برنامه توليد شود.

. 14ارتباط و هماهنگي با رؤساي تلويزيونهاي رياض، جده، مكه و مدينه جهت همكاري ماهواره اي متقابل در ايام حج تمتّع و عمره.

امسال نخستين بار دعاي ندبه برگزار شده در بعثه مقام معظم رهبري ضبط و در هفته بعد به نمايش در آمد.

افتتاح و راه اندازي آيكون ويژه اي در تلكس واحد مركزي خبر، با شناسه حج ۸۲ و ارسال اخبار مكتوب براي اين تلكس.

راه اندازي يک بخش خبري مستقل در شبكه خبر (ساعت ۱۹) با عنوان اخبار حج.

برقراري ارتباط هاي مستمر با شبكه هاي خارج از كشور (جام جم ۱، ۲، ۳.(

توليد برنامه هاي معرفتي با گرايش جوانان، كه در اين زمينه روزانه با برنامه هاي مستقيم سيره نبوي، شبكه قرآن، چهارراه جواني، شبكه جوان و سرزمين من شبكه سراسري ارتباط برقرار مي گردد. در خصوص حوزه هاي سيما نيز در همين زمينه روزانه با برنامه هاي مستقيم و زنده صبح به خير ايران، سيماي خانواده و ديدار از شبكه اول، تصوير زندگي از شبكه سه و بسياري از برنامه هاي ديگر، ستاد حج مستقر در بعثه مقام معظم رهبري فعاليت مي كند.

شيوه تأمين موادغذايي حجاج

تغذيه حجاج، يكي از اركان اجرايي حج به شمار مي آيد. تأمين موادغذايي در كنار نگهداري صحيح و توزيع اقلام مربوط و همينطور پخت و فراوري مطلوب و نهايتاً تجهيزات مربوط به غذا و بهداشت تغذيه و دهها عنصر و عامل ديگر در ارتباط با تغذيه حاجيان گرامي از مقولات اساسي حج است و سهم مهمي در رضايت خاطر زائران توأم با تأمين سلامتي آنان دارد و در ايجاد امكان مناسب براي استفاده از معنويت سفر و تسهيل در انجام اعمال واجب مردم، نقش بسزايي ايفا مي كند.

اصولا تفكّر مبتني بر تهيّه متمركز موادغذايي و مصرفي با رعايت اصل صرفه جويي و مرغوبيت از اوان پيروزي انقلاب اسلامي شكل گرفت و سازمان حج و زيارت كالاهاي مورد نياز حجاج را توسط يک هيأت منتخب از عربستان يا ديگر كشورها تهيه و ميان كاروانها توزيع مي كرد. در مرحله بعد با تشكيل كميسيوني به نام كميسيون خريد، امر بررسي و سياستگذاري و تعيين مقدار و نوع مواد و سرانه قيمت و ميزان هر قلم كالا، شناسايي و با ارزشيابي سابقه شركتهاي سعودي، انسجام بيشتري پيدا كرد. در آن سالها اغلب موادغذايي زائران توسط سازمان تهيه و توزيع مي شد، اما بعدها به تدريج از تعداد اقلام تحويلي به كاروانها كاسته شد و

در عوض به تعداد اقلامي كه خود مديران كاروانها چه در ايران و چه در عربستان تهيه مي كردند، افزوده شد.

به طوري كه تهيّه كالاهاي مربوط به تغذيه، با سه شيوه انجام مي شود:

اول، تهيه برخي اجناس توسط مديران كاروانها از ايران و حمل آنها به عربستان. اين امر شامل كالاهايي مي شود كه در كشور عربستان وجود ندارد يا كم است و يا خريد آنها در عربستان مقرون به صرفه نيست; مانند زرشک، زعفران و...

دوم، خريد برخي اجناس توسط گروه خريد در عربستان و توزيع آنها ميان كاروانها، اين امر كالاهايي را دربرمي گيرد كه خريد انبوه آنها مقرون به صرفه است; مانند گوشت مرغ، ماهي، لبنيات و ...اين اقلام پس از طي تشريفات قانوني و با درنظر گرفتن كيفيت و كميت مورد نظر، طبق جداول كارشناسي و در قالب قراردادهاي مشخص، تهيه مي شود. در موسم حج نيز كاروانها برحسب ظرفيت خود و به مقدار مورد نياز اقدام به تحويل آن، از نمايندگي شركتهاي سعودي طرف قرارداد و يا از انبار تداركات مي نمايند و يا مستقيماً براي پخت به آشپزخانه هاي مركزي مي رسانند.

سوم، خريد اقلامي از مواد غذايي و مصرفي توسط مديران كاروانها در عربستان و در موسم حج: اين دسته از اقلام شامل مواد غذايي فاسد شدني (مانند ميوه) يا كالاهايي است كه خريد انبوه آنها با خريد جزئي اختلاف قيمت چنداني ندارد و يا توزيع آنها توأم با مشكل مي باشد. اينها معمولا به وسيله مديران كاروانها از محل تنخواه گردان، خريداري مي شود.

چهارم، همزمان با بهبود مناسبات سياسي ميان ايران و عربستان و تقويت روابط

تجاري و تشكيل نمايشگاههاي متقابل بازرگاني و در چارچوب توافقات و گرايشهاي گروه مشترک اقتصادي دو كشور و در راستاي گسترش صادرات و حمايت از توليدات كارخانه هاي داخلي، برخي اقلام غذايي; مانند پنير از ايران به كشور عربستان صادر و مورد استفاده زائران قرار مي گيرد.

به علاوه، در سال جاري ۸۰۰ ۰۰۰ بسته غذاي آماده از يكي از كارخانه هاي
داخلي تهيه شده است كه در ايام تشريق و مسافرتهاي بين شهري و موارد ديگر استفاده خواهد شد. اين محصولات شباهت زيادي به غذاهاي سنتي دارد و بسته بندي آن مناسب و داراي ارزش غذايي و همچنين استانداردهاي علمي و بهداشتي
مي باشد. اميد است مساعي همه خادمان زائران بيت الله الحرام مورد قبول درگاه احديت واقع شود.

پخت متمركز در مدينه منوره

تحوّلات اخير در زمينه ساختوساز در مدينه منوره، به خصوص در اطراف حرم شريف نبوي)صلي الله عليه وآله (و در پي آن، حضور گسترده تر زائران ايراني در هتل هاي نزديک به مسجدالنبي)صلي الله عليه وآله (، يک سلسله الزامات و محدوديتهاي تازه اي را پديد آورده است; از جمله اينكه امكان پخت و پز در اينگونه هتلها وجود ندارد و بايستي چاره انديشي ديگري براي تغذيه زائران صورت مي گرفت. اين بود كه برنامه تأمين آشپزخانه متمركز ـ كه پيشتر بررسي ها و مطالعات آن تا اندازه اي جلو رفته بود ـ بهويژه در مدينه مجدداً به طور جدّي مطرح و دنبال گرديد.

بدين ترتيب از سال گذشته پخت و پز در داخل كاروانهاي مستقر در مدينه منتفي شد و اين كار در دو مركز، با امكانات كافي و در وضعيت بهداشتي صورت گرفت. امسال با بررسي ملاحظات و نكات مربوط به گردش كار و كيفيت پخت و توزيع سال قبل، برنامه طبخ متمركز در دو مركز در مدينه منوره با هدف كاهش مشكلات سال گذشته طراحي و به مورد اجرا گذاشته شد.

با اين تفاوت كه در سال جاري ساكنان منطقه غير مركزي مدينه; يعني حدود 40% از زائران ايراني، از شمول طرح مذكور خارج شدند و براي ٦٠% بقيه نيز تدابير جديدي

انديشيده شد تا زمينه بروز پاره اي از مشكلات، از ميان برداشته شود.

اكنون به برخي تحوّلات سال جديد در مقوله تغذيه متمركز اشاره مي شود:

. 1در مدينه منوره، دو محل با تأسيسات و تجهيزات كاري و امكانات جانبي و نيروي كافي براي پخت و توزيع غذاي بيش از ٥٠ ٠٠٠ زائر در مرحله مدينه قبل و بعد در نظر گرفته شود.

. 2تعدادي آشپز ماهر، صرفاً براي كار در اين محيط ها انتخاب و آموزشهاي لازم به آنان داده شد. اين افراد به صورت ثابت و تخصّصي در سالن هاي مختلف آشپزخانه پيش گفته مستقر و به كار گرفته شده اند و با سازماندهي مناسبي به همكاري با يكديگر و همينطور تعامل با نيروها و مسؤولان سعودي حاضر در سالنها اشتغال دارند. ضمن اينكه امكانات نسبي رفاهي براي ايشان مهيّا گرديد تا از خستگي ناشي از كار مفرط و طاقت فرساي آنان بكاهد و فرصت زيارت را فراهم آورد.

. 3در آشپزخانه هاي مزبور، مسائل مرتبط با بهداشت فرد و محيط، بسيار رعايت شده و بر آن نظارت مي شود. عوامل شاغل در سالنها، معاينه شده و آزمايشهاي لازم بر روي آنها انجام گرفته است. جابه جايي و شست و شوي ظروف در وضعيت بسيار بهداشتي صورت مي گيرد و مجموعه استانداردهاي بهداشتي، تحت اشراف متخصّصين هيأت پزشكي و سازمان حج و زيارت مراعات مي گردد.

. 4گوشت مصرفي سال جاري براي حجاج ايراني، گرم و تازه است، گرچه تأمين و رساندن آن به آشپزها، دشواريهايي را براي سازمان توليد كرده است، اما با ذائقه زائر كاملا سازگار است و اين مهم باعث افزايش رضايتمندي زائر و آشپز و مدير و ساير عوامل خدماتي شده است.

در اين مورد كشتارگاهي در يكي از نقاط مدينه اقدام به ذبح گوسفند و ارسال آن به كاروانها و آشپزخانه ها مي كند. اين كشتارگاه زير نظر دامپزشكان و بهداشتكاران منصوب از طرف مبادي ذيربط دولت عربستان; مانند وزارت امور بلديه ها است و همچنين نيروهاي ايراني نيز بر عملكرد كشتارگاه از جوانب گوناگون اشراف دارند، لذا كشتارها از حيث بهداشتي و شرعي تأييد شده است.

اجمالا در سال جاري به واسطه تشكيل جلسات متعدد كارشناسي، با حضور افراد

خبره و صاحبنظران و مسؤولان سازمان حج و ساير دوايز ذيربط، مشكلات سال قبل شناسايي، دسته بندي و راههاي كاهش هريک از آنها بررسي گرديد. در مكّه مكرمه نيز حداقل بيست هزار نفر از زائران ايراني ساكن در مناطق مختلف، كه با همكاري ٢٠% از نيروهاي آشپز كاروانها توسط دو آشپزخانه متمركز تغذيه خواهند شد .

بازهم در باره آشپزخانه متمركز

امسال يكي از تازه ترين مسائل كه تحوّل مهمي در روال اجرايي حج ايجاد كرده، بحث آشپزخانه متمركز است. در اصل، براي نخستين بار از سال گذشته، تلاش شد تا پخت غذا در كاروانهاي ايراني بصورت متمركز در چند آشپزخانه در سطح مكه و مدينه انجام شود. برخلاف سالهاي قبل كه كاروانها، غذاي زائران خود را به طور مستقل طبخ و توزيع مي كردند، از حج سال گذشته نزديک به ٦٥ درصد زائران از سيستم آشپزخانه متمركز استفاده مي كنند. براي آگاهي بيشتر از فعاليت معاونت تغذيه، با ناصر خدرنژاد مسؤول معاونت تغذيه صحبت كرديم:

*تغذيه متمركز در مدينه منوره كه از سال گذشته آغاز به كار كرده، شامل دو آشپزخانه متمركز است كه نزديک به ٦٥ %غذاي حجاج را تأمين مي كند. آشپزخانه دخيل و آشپزخانه ذين.

*اين ٦٥% شامل چه زواري مي شود؟

*زائرني كه در مناطق مركزي مدينه (در محدوده خيابان دايري، كه اطراف حرم و مجموعه هاي مسكوني كشيده شده) سكونت دارند.

*چرا طرح آشپزخانه متمركز اجرا شد؟

*دولت عربستان از دو سال قبل، پخت غذا به صورت سنتي در هتل هاي اطراف مسجد النبي را، به دليل خطرات احتمالي آن، ممنوع كرده است. ما هم به دليل اينكه زائرانمان ترجيح مي دهند حتي المقدور در جوار حرم پيامبر و نقاط مركزي سكونت داشته باشند، اين طرح را پذيرفتيم.

*يعني اگر فشارهاي دولت عربستان نبود، طرح آشپزخانه متمركز نيز اجرا نمي شد.

*البته صحبت هايي بود كه براي رفع مشكلات بهداشتي آشپزخانه هاي كاروانها برنامه هايي انجام شود، اما عامل اصلي كه از سال گذشته ما را به سمت آشپزخانه متمركز سوق داد، فشارهاي دولت سعودي بود. من خودم يک سال پيش در عمره شاهد بودم كه آنها به همين دليل، در آشپزخانه هاي چهار ـ پنج هتل را بستند و ما مجبور شديم در زير زمين هتل و با وضع بسيار سختي پخت كنيم، آن هم در مواقعي كه حدس مي زديم مأموران دفاع مدني عربستان نمي آيند. سپس با تعهداتي كه داديم، توانستيم اجازه بگيريم كه در آن موقع پخت شود، اما پس از آن، در حج تمتع و عمره، ديگر در هتل هاي اطراف مسجد النبي طبخ غذا نداشته باشيم.

*ظاهراً طرح آشپزخانه متمركز در سال گذشته، نتايج خوبي به همراه نداشته و نارضايتي هايي را برانگيخته بود.

*بله، البته اين به علّت تجربه اول بود .اين پروسه يک تونل تاريكي بود كه دوستان ما در سال قبل جرأت كردند و در آن پا گذاشتند و اكثر زواياي آن را براي ما در حج امسال روشن كردند. سال گذشته سال تجربه بود و امسال سال استفاده از تجارب آنها و ساماندهي بهتر امور. ان شاءالله با تجارب امسال ما، زواياي ديگر براي سالهاي آينده روشن خواهد شد.

*باقي غذاي حجاج به چه صورت تهيه مي شود؟ 35%

*آنها به مانند سالهاي قبل، از آشپزخانه هاي محل اسكان خود استفاده مي كنند.

*پس آنها در محدوده اطراف مسجدالنبي نيستند؟

*نه.

*پس در حال حاضر به دو صورت غذا طبخ مي شود. به نظر شما كدام يک از اين دو روش، از كيفيت بهتري برخوردار است؟

*اينجا فقط كيفيت غذا ملاک نيست. علاوه بر كيفيت، رعايت سطحي مطلوب از

مسائل بهداشتي نيز لازم است. شايد بتوان گفت كيفيت غذاي آشپزخانه هاي غيرمتمركز بعضاً بهتر است اما از نظر بهداشتي در سطح مطلوبي نيستند .متأسفانه با توجه به بازرسي هاي به عمل آمده مشاهده مي شود كه آن آشپزخانه ها از آن سطح بهداشتي و استانداردهاي بالايي كه مورد نظر ما است، برخوردار نيستند. ما اميدواريم اگر امكان داشته باشد، در سالهاي بعد آشپزخانه هاي متمركز ديگري تأسيس شود تا همه زائران تحت پوشش آن قرار گرفته و سيستم طبخ غذا با نظارت بيشتري صورت گيرد.

*مگر در حال حاضر آشپزخانه هاي كاروانها تحت نظارت بهداشت نيستند؟

*چرا هستند. اما با توجه به محدوديت نيروي انساني موجود، گماردن يک ناظر بهداشت براي آشپزخانه هر هتل سخت است.

*آيا يک ناظر بهداشتي نمي تواند مجموعه اي از هتل ها را نظارت كند؟

*يک نفر حداكثر روزي چهار ـ پنج هتل را مي تواند سركشي كند. علاوه بر اين امكانات موجود در هتل ها براي طبخ غذا از نظر بهداشتي كافي نيست. كاروانها مجبورند با توجه به امكانات محدودي كه در اختيار دارند; مثلا در يک يا دو اتاق به عنوان آشپزخانه، غذا طبخ كنند كه اين واقعاً رعايت مسائل بهداشتي را پايين مي آورد.

*وضعيت بهداشت در آشپزخانه متمركز چگونه است؟

*باتوجه به تجارب گذشته در چارت تشكيلاتي سازمان، يک ناظر بهداشت براي هر آشپزخانه درنظر گرفته ايم كه ٢٤ ساعته حضور دارد و نظارت كاملي بر امورغذايي دارد. علاوه بر آن، يک ناظر هم از طرف هيأت پزشكي حضور دارد كه با همفكري همديگر، مسائل و مشكلات بهداشتي را مرتفع مي كنند.

*پس آشپزخانه هاي متمركز استانداردهاي بهداشتي بالاتري هستندوغيرمتمركزها كيفيت بالاتر.

*نه اينكه كيفيت خيلي بالاتر، شايد اندكي بهتر باشد. هنگامي كه در يک

آشپزخانه ١٢٠٠٠ پخت صورت مي گيرد با كارواني كه براي ٢٠٠نفر پخت مي كند كمي تفاوت دارد.

ما با توجه به تجارب گذشته، امسال در دو آشپزخانه زين و دخيل، دو سيستم اجرايي مختلف را اجرا كرده ايم. در آشپزخانه دخيل، كل پخت را به سه قسمت تقسيم كرده ايم; ١ . آماده سازي گوشت، برنج و ماهي ٢ . پخت خورشتها، سوپ و كباب ٣ . پخت برنج.

براي اين كار به صورت تخصّصي افراد را انتخاب كرده ايم كه بتوانند پخت كنند. اما در آشپزخانه ذين يک گروه آماده سازي و دو گروه پخت مي كنند.

از سوي ديگر، توجه داشته باشيد كه از گلوگاههاي تغذيه، توزيع غذا است.
شما هنگامي كه مي خواهيد براي ١٠٠٠٠ نفر توزيع كنيد، اگر وسايلتان كافي باشد تفاوتي با پخت براي ٥٠٠ نفر نداردِ; يعني، چه يک ديگ و چه صد ديگ، مدت
زمان يكساني صرف مي شود. اما براي توزيع، كار سخت است. چون اين غذاها را مجبوريم در گرم كننده (هي تر) قرار دهيم كه تا ١/٥ ساعت وقت مي خواهد. بعد خورده ها بايد غذاها را به هتل ها برده و تحويل دهند. زمان در اينجا بسيار مهم است; يعني بايد حتماً در موعد مقرر غذا در هتل آماده توزيع شود. اين پروسه توزيع ما است كه از انتهاي پخت تا زمان مصرف مدت زماني نزديک به سه ساعت طول مي كشد كه شايد در بخش كيفيت غذا تأثير داشته باشد كه به نظر من الحمدالله تاكنون تأثير چنداني نداشته است.

*برنامه غذايي چگونه تهيه مي شود؟

*تهيه برنامه غذايي، حساس و دشوار است .دوستان بهداشت نظريه اي دارند، ذائقه ايراني يک ملاحظاتي دارد. مواد غذايي و كميت آن نيز مؤثر است، هرچند كه مسؤولان حج، رضايت زائران را اصل و محور قرار داده اند اما در هر صورت ملاحظاتي نيز در اين زمينه وجود دارد.

نكته مهم اينكه: ما از امسال گوشت گرم طبخ مي كنيم كه واقعاً سطح كيفي غذا را بالا ببريم، همچنين امسال از مرغهاي كشتار در عربستان استفاده مي كنيم.

از سوي ديگر، در روزهاي اوج حضور زائران در مدينه، از غذاهايي استفاده مي كنيم كه پخت آسانتر و توزيع راحت تر دارند.

*كاركنان معاونت تغذيه چند نفرند؟

134 *نفر نيرو براي اين كار اعزام شده اند .سال گذشته چون سال اول بود، دوستان مجبور شدند از آشپزهاي متغيّر كاروانها استفاده كنند. يكي از ضعف هاي سال گذشته به همين علت بوده است. اما امسال پس از بررسي هاي كارشناسي، به اين نتيجه رسيديم كه يک هسته و كادر ثابت آشپز داشته باشيم تا كار آشپزي را هدايت كنند و در مواقع اوج كاري از آشپزهاي كاروانها استفاده كنيم.

*و نكته پاياني؟

*تمام فعاليتهاي ما، حاصل تجارب سال گذشته است. لازم مي دانم از دوستان سال گذشته; آقايان قهرودي، امينيان، راجي، ميرصفيان و اكرمي كه در بطن كار بودند و زحمات زيادي كشيدند، تشكّر كنم .شايد اگر امسال، سال كم تنشي را پشت سرمي گذاريم نشأت گرفته از زحمات اين عزيزان باشد) .تصوير ١٧(

نشريه شماره نهم و دهم زائر

تازه ترين شماره نشريه زائر در روز دو شنبه ٢٩ دي ماه، ميان كاروانها توزيع شد. خبر نخست آن، مذاكرات شوراي نگهبان باريس مجلس ونيزگزارش موضعگيري سخنگوي وزارت خارجه در باره مسائل هسته اي ايران است. اما منهاي اين موارد، گزارش هاي مربوط به حج، بخش عمده صفحات اين نشريه را به خود اختصاص داده است:

*عيادت امير الحاج جمهوري اسلامي از بيماران * وداع مدينه از زبان چندتن از فرهيختگان با عنوان از سنگ ناله خيزد روز وداع ياران * مصاحبه با دكتر منوچهر محمدي از اعضاي هيأت علمي معاونت بين الملل، با عنوان دستاوردهاي انقلاب اسلامي و حج * روحانيون كاروانها چگونه انتخاب مي شوند، عنوان مصاحبه اي است

با حجت الاسلام و المسلمين عرب در باره اين موضوع * سلسله مباحث اجرايي حج با عنوان پخت متمركز * گفتگويي با مداح بعثه آقاي سيد محمد موسوي با عنوان از اين درگاه * ديدار آقا را بخواه * خبري هم در باره بسيج ٢٣ هزار نفري سعودي براي خدمت رساني به حجاج در صفحه پاياني آمده است.

در شماره دهم نشريه زائر، گزارشي از ملاقات وزير جوانان كشمير با سرپرست حجاج ايراني درج شده است. همين طور گزارشي از همايش قبّة الخضرا در همين شماره آمده است. ادامه گفتگوي زائر با آقاي عرب در باره فعاليتهاي فرهنگي معاونت امور روحانيون بعثه در اين شماره درج شده است. در اين گفتگو تأكيد شده كه اين معاونت با توجه به تجربه هاي گذشته، در حال بازنگري در وظايف روحانيون، حوزه عملكرد و چگونگي سنجش مي باشد.

گزيده اي از رهنمودهاي امام راحل به زائران ايراني، نوشته اي از حجت الاسلام و المسلمين فلاح زاده با عنوان دقت آري، وسواس نه در باره سختگيري هاي فقهي و راه حلّ آنها و نيز مصاحبه اي با حجت الاسلام و المسلمين ابوالقاسمي در ادامه آمده است.

براساس گزارش البلادِ فارسي، شماره ١٢، تعداد زائران خارجي كه تا روز يكشنبه (٢٨ دي ماه) وارد عربستان سعودي شده اند ٩٦٤ ٦٧٦ نفر مي باشد.

دومين جلسه گروه هاي ارشاد در مدينه

در روز دوشنبه، ٢٩ دي، دومين جلسه گروه هاي ارشاد در سالن اجتماعات بعثه مقام معظم رهبري برگزار شد. در اين جلسه پس از تلاوت آياتي از قرآن و مداحي مداحان اهل بيت، معاونت آموزش و پژوهش بعثه، طي سخناني با اشاره به لزوم تحوّل اخلاقي و روحي در حج گفت:

ما بايد از حج براي مقابله با تهاجم فرهنگي استفاه كامل ببريم .بهرهوري معنوي از حج را براي زائران افزايش دهيم. از آنجاكه بعثه نمي تواند نيروهاي خود را براي مراقبت افزايش دهد، لزوماً بايد از نيروهاي زائر در اين جهت استفاده كنيم. براي اينكه اقدامات ما مؤثرتر باشد، بايد ابتدا فرهنگ اين منطقه را بشناسيم و براساس

آن اقدام كنيم. براي مثال، سينه زني در اينجا نوعي تلقي خودزني دارد .البته ما مانع خواندن دعاي توسل و مانند آن نيستيم، اما زائر مي تواند اينها را در هتل ها يا جاهايي بخواند كه مخالفان را تحريک نكند; چرا پشت بقيع نماز بخوانيم تا با ما مقابله كنند. همين نماز را در بقيع بخوانيم تا ثواب بيشتري ببريم. نمونه ديگر عريضه نويسي است كه معلوم نيست كدام آيه و روايتي بر آن دلالت مي كند. اين عريضه ها دست سعودي ها مي افتد و آنها ما را به تمسخر مي گيرند. ما نبايد درگيري ايجاد كنيم، بلكه بايد با روش هاي ملايم برخورد كنيم .

وي با اشاره به تلاش مديريت گروه ارشاد در زمينه سازي براي اقدامات فرهنگي ـ ديني، از دفترچه مناسبتها و لزوم اهتمام به برگزاري مراسم متنوّع در كاروانها سخن گفت. وي همچنين تذكرات گروه ارشاد را براي زائراني كه عازم مكه هستند، بازگو كرد و از آنان خواست تا در طواف و موارد ديگر، مزاحمت براي ساير زائران ايجاد نكنند.

ديدار با رييس دادگستري مدينه

تعدادي از مسؤولان سني و شيعه بعثه مقام معظم رهبري، طي ملاقاتي با رييس دادگستري مدينه، دكتر صالح عبدالرحمن المحيميد در باره وضعيت اهل سنت در ايران و مسأله وحدت اسلامي به گفتگو پرداختند. وي با اشاره به اينكه رييس قوه قضاييه ايران آقاي شاهرودي يک عالم با ديدگاه هاي روشن و باز است، گفت: تنها نگران تعصب هاي مذهبي است كه صرفاً روي مسائل شيعي تكيه شود. وي با اشاره به لزوم وحدت اسلامي ميان مذاهب مختلف، آن هم در وضعيتي كه دشمنان اسلام متحد هستند، تأكيد كرد كه ما بايد اصول ثابت اسلام را نگهداريم و در عين حال با شرايط جديد جهان و نيازهاي بشر امروز هم آشنا باشيم. وي از اينكه برخي از ايراني ها در كنار بقيع كارهايي مي كنند كه مطلوب نيست، تأكيد كرد كه بهتر است مشكلي ايجاد نشود. وي گفت: شنيده ام كه وضع اهل سنت در ايران بهتر شده و ما هم در اينجا تلاش مي كنيم حقوق شيعيان مدينه را مراعات كنيم. وي افزود: برخورد خشونت آميز برخي از مأموران سعودي در بقيع و مسجد النبي)صلي الله عليه وآله (سبب شده است كه ايراني ها تصور كنند سني ها دشمن اهل بيت هستند .

وي از دوستان درخواست كرد ملاحظاتي را كه نسبت به اوضاع دارند، مكتوب بنويسند و به وي بدهند تا او پيگيري كند. هيأت ايراني در پايان هدايايي از صنايع دستي ايراني به رييس دادگستري مدينه دادند.

آقاي دكتر عبدالكريم بي آزار شيرازي، پس از اين ديدار، نامه اي مفصل به عربي در پنج صفحه براي شيخ صالح عبدالرحمن المحيميد نوشت. اين نامه در پاسخ به درخواست وي براي ارائه طرح هاي پيشنهادي در زمينه بهبود مسائل و مناسبات فيمابين و آنچه كه به اين امر كمک مي كند، نوشته شده است. پيشنهاد انعقاد مؤتمرها و همايش هاي علمي مشترک، تلاش براي كاهش فشار بر شيعيان امامي در مسجد النبي و ساير اماكن و برخوردهاي اخلاقي تر با زائران شيعه، جلوگيري از نشر كتابهايي كه آتش فتنه و تعصب را ميان مسلمانان شعلهور مي سازد. رعايت حقوق اقليتهاي مذهبي; مانند شيعه در عربستان و اجازه تعليم و تعلّم براي آنان، بر اساس مباني فكري و متون درسي خود آنان; از جمله پيشنهادهايي است كه در اين نامه طرح شده است .

برخي از اشعار موجود كتيبه هاي حجره شريفه

دور تا دور حجره شريفه، قصيده معروف، به صورت كتيبه آمده كه شانزده بيت و منسوب به عبدالحميد عثماني است. بيشتر ابيات آن را، به دليل آنكه محتوايش اشاره به شفاعت پيامبر است، محو كرده اند. در حال حاضر سه بيت موجود كه با خط مخصوصي نوشته شده، خوانده مي شود; از جمله اين ابيات، بيتي است كه در بالاي در خانه حضرت زهرا)عليها السلام (نوشته شده و چنين است:

فمدحه دأبي مدي عمري *** و حبّه عند رب العرش مستندي

همچنين روبروي سكوي اصحاب صفه (سكوي آغاوات) اين بيت نوشته شده است:

ربّ العرش تعالي الله خالقه *** فمثله في جميع الخلق لم أجد

نيز از قصيده برده بوصيري، بيتي روي قفل در منسوب به بيت حضرت زهرا)عليها السلام (در

دو طرف قفل (هر كدام يک مصرع) آمده است:

هو الحبيب الذي ترجي شفاعته *** في كلّ هول من الأهوال مقتحم

در سمت قبله حرم و برابر قبر رسول الله)صلي الله عليه وآله (دو بيت; هر كدام روي يک ستون نوشته شده و چنين است:

يا خير من دفنت في القاع أعظمه *** فتاب من طيبهنّ القاع و الأكم

نفسي الفداء لقبر أنت ساكنه *** فيه العفاف و فيه الجود و الكرم

جديدترين تغييرات در اماكن متبرّک

طي دو سال اخير، مسجد بنوقريظه و مسجد علي بن جعفر عريضي، تخريب و زمين آن صاف و هموار شده است. طبق اخبار رسيده، محدوده مسجد، با آجرچيني معين شده و زائران در آنجا نماز مي خوانند. طبق نقل حجت الاسلام والمسلمين رضواني (كه چند سالي است دفتر بعثه مقام معظم رهبري را، در ايام عمره، در مدينه اداره مي كند) به نقل از آقاي عمري، پس از تخريب مسجد علي بن جعفر عريضي، جنازه تازه اي يافت شده و در بالاي قبور ائمه)عليهم السلام (دفن كرده اند. آقاي رضواني گفتند: من از افراد ديگري هم شنيدم; از جمله از يک راننده تاكسي با نام موسي شنيدم كه مي گفت دوستي در معسكر دارم كه دو جنازه تازه در آنجا ديده بود. بعدها از آقاي شهرستاني شنيدم كه از شيخي نقل كردند كه او هم گفته بود: دوست من جنازه را ديده و به آن دست زده است.

تغيير عمده در بخش مساجد فتح، در حال انجام است. از اين مساجد كه شش عدد بود، مسجد ابوبكر و عمر طي چند سال اخير كاملاً تخريب شده و در حال حاضر، مسجد فتح، مسجد سلمان، مسجد امام علي)عليه السلام (و مسجد فاطمه زهرا)عليها السلام (باقي مانده است. در مسجد اخير كاملاً مسدود شده است.

در عوض، در دامنه كوهي كه در حاشيه اين مساجد بود، با تراشيدن كوه، فضاي باز بزرگي پديد آمده و مسجد عظيمي در حال ساخت است. در حال حاضر) موسم حج تمتّع ١٣٨٢ش.) سفت كاري مسجد تمام شده و انتظار مي رود كه تا سال آينده ساختمان آن پايان يابد.

اينكه پس از افتتاح آن مسجد، ساير مساجد باقي مانده، پايدار خواهد ماند يا نه، خبري در دست نيست. انتظار مي رود (و اميد چنان است) كه اين مساجد هم در همان حجم كوچک خود بازسازي شده و مورد استفاده باشد. دست كم اين قاعده مي بايست در باره مسجد فتح الزاماً رعايت شود. حساسيت موجود در باره مسجد امام علي)عليه السلام (و فاطمه زهرا)عليها السلام (بيم از بين بردن آنان را تقويت مي كند.

همچنين با نصب تابلوهايي حدود حرم مدينه معين شده است كه يک نمونه پس از مطار، اوّلين تابلو است و ديگري در نزديكي مسجد شجره. طبعاً اين بر اساس همان روايت مشهور نبوي است كه در باره حدود حرم مدينه فرموده اند.

همايش منزلت زن در مدينه

صبح روز سه شنبه، ٨٢/١٠/٣٠ همايش منزلت زن در اسلام، با حضور جمعي از ميهمانان و با حضور سرپرست حجاج ايراني در محل بعثه جمهوري اسلامي برگزار شد.

در اين جلسه، آقاي ري شهري، دولتمردان فرانسه و مدافعان حقوق بشر را مورد سؤال قرار داد و پرسيد :اين چه دموكراسي و آزادي است كه زنان براي خودفروشي آزاد باشند اما براي حفظ حجاب، عفت وعصمت آنان ممنوعيت ايجادشود .

ايشان دراين همايش، كه دهها تن از شخصيتهاي علمي و فرهنگي از زنان مسلمانان حضور داشتند، تأكيد كرد:

حج از نظر اسلام اين ظرفيت را دارد كه زنان مسلمان را آماده كند تا از حقوق همه جانبه خود در جهان امروز دفاع كنند .وي افزود :اگر زنان مسلمان در سراسر جهان به پا مي خاستند، دولت فرانسه نمي توانست خواهران آنان را از حقوق اجتماعي خود محروم كند .

وي افزود :نقش حج در زندگي خصوصي خواهران مسلمان، آماده سازي آنان براي دفاع از جايگاه و منزلت زن در جامعه است. در جامعه اي كه بيش از هر زمان زنان مورد سوء استفاده و تعرض قرار مي گيرند .

سرپرست حجاج ايراني، اتهامات دشمنان اسلام در مورد وضعيت حقوق زن در جمهوري اسلامي ايران را بي پايه و اساس خواند و گفت:

همانگونه كه امام راحل)قدس سره (و خلف صالح ايشان مقام معظم رهبري فرمودند: ايران

اسلامي با حقوق زن مخالف نيست بلكه با سوء استفاده از زنان به عنوان كالا و بهره كشي آنان مخالف است .

وي منفعت عمومي حج را سازندگي فردي و اجتماعي و مادي و معنوي زائران حرمين شريفين خواند و گفت:

حج اگر با شناخت و معرفت انجام شود، تحوّل معنوي در زائر خانه خدا ايجاد مي كند و او را از انواع آلودگي هاي روحي نجات مي دهد. خداوند در حج، حاجي را متوجه زينت جان وآرايش معنوي مي كند و اين رمز حرمت زينت وآرايش ظاهري درايام حج است .

ايشان افزود :حج اين ظرفيت را دارد كه زن را به گونه اي آماده كند كه بهشت زير پاي او باشد و اسوه اي براي مردان جهان شود .

بنابر اين گزارش، در همايش يک روزه منزلت زن در مدينه منوره، انديشمندان و شخصيتهاي علمي و فرهنگي از كشورهاي مغرب، تركيه، عراق، مصر، نيجريه، تونس، اندونزي، استراليا، بلژيک، فرانسه و جمهوري اسلامي ايران، در باره ضرورت حفظ و اعتلاي منزلت زن، هم انديشي جهان اسلام در مورد معضلات مسلمانان به ويژه زنان، فاطمه زهرا)عليها السلام (اسوه برتر زن مسلمان، امام خميني)قدس سره (احياگر حج ابراهيمي و مدافع واقعي حقوق زنان مسلمان، ديدگاه پيامبر خدا)صلي الله عليه وآله (در باره زن، حقوق زن در جوامع اسلامي و آزادي واقعي زنان، حجاب و پوشش اسلامي سخنراني نمودند و مقاله ارائه كردند.

خانم دكتر كرماني، دبير همايش منزلت زن در مدينه، در گفتگويي اعلام كرد:

تصميمات اين همايش، تا تحقق خواسته هاي زنان مسلمان، از طريق سازمان كنفرانس اسلامي و مجامع بين المللي پيگيري خواهد شد .

شركت كنندگان در همايش منزلت زن در مدينه، با محكوم كردن منع حجاب در فرانسه، از دولتمردان كشورهاي اسلامي خواستند از حقوق زنان مسلمان دفاع كنند.

در همايش منزلت زن كه ديروز (۸۲/۱۰/۳۰) با حضور دهها تن از انديشمندان و شخصيتهاي علمي و فرهنگي زنان مسلمان از كشورهاي مختلف اسلامي، در بعثه مقام

معظم رهبري، در مدينه منوره برگزار شد، شركت كنندگان در بيانيه اي با تأكيد بر اينكه منع حجاب در فرانسه و برخي كشورها مغاير با حقوق فردي، انساني و ارزشي زنان مسلمان است، ضمن دفاع از حقوق زنان مسلمان در اين كشورها، مخالفت خود را با اقدامات ضدّ اسلامي دولتهاي اروپايي اعلام كردند.

در اين بيانيه، همچنين ضمن هشدار به دولتهاي آمريكا و اسراييل در مورد دخالت در سرنوشت ملتهاي مسلمان، از مبارزان مردم مسلمان فلسطين، بهويژه انتفاضه و همچنين مردم مسلمان عراق حمايت شده است.

ضرورت وحدت امت اسلامي، پاسداري از هويت و ارزشهاي اسلامي، مشاركت زنان مسلمان در امور سياسي با حفظ ارزشها و حجاب اسلامي، بر طرف شدن موانع فرهنگي و تعالي زنان مسلمان و ضرورت تدبّر در مفاهيم ديني، بهويژه قرآن كريم، براي تحقق اهداف ذكر شده، از ديگر مواردي است كه در بيانيه همايش بر آنها تأكيد شده است) .تصوير ۱۸(

مشاركت زنان خارجي در همايش منزلت زن

موضوع اصلي اين همايش وضعيت زنان مسلمان در عصر حاضر و چالشهاي پيش رو بود. در اين زمينه علاوه بر واحد خواهران بعثه رهبري، تعدادي از واحدهاي ديگر بعثه نيز همكاري داشتند. اكنون از زبان برگزار كننده اين همايش، خانم دكتر كرماني، گزارشي از همكاري نيروهاي مختلف; از جمله اطلاعاتي در باره شركت كنندگان زن خارجي در اين همايش ارائه مي كنيم:

همايش زن، به ياري حق و با همكاري بسيار صميمانه معاونت محترم بين الملل، معاونت محترم اجرايي، معاونت محترم روابط عمومي، واحد انتظامات، تداركات، نشر مشعر و همه عزيزان و برادران و خواهران،

كه با تلاش و همّت صادقانه خويش، يكي از زيباترين و منظم ترين همايش ها را به اجرا گذاشتند و بالأخره از جناب حاج آقاي ري شهري كه نگران اين هم انديشي) سمينار) بودند و هميشه با بهترين سخنراني ها، حمايت خود را از زنان و هم انديشي (سمينار) زنان اعلام فرمودند، صميمانه سپاسگزارم .

خواهران و برادران، از روز يكشنبه، كاروانهايي را كه وارد مدينه مي شدند، شناسايي و افرادي را جهت سخنراني و هماهنگي هاي لازم، به بعثه هدايت مي كردند كه حاصل اين تلاش جمعي شبكه رسالت و هجرت و هيأت علمي ، تعداد ٢٣٧ ميهمان از هيأتهاي زير بود كه متأسفانه به دليل ضيق وقت، درخواست مصاحبه و دادن نظريات به صورت كتبي انجام شد:

. 1نيجريه :خانم وسيعه ساتي، فوق ليسانس پلي تكنيک كه در مديريت آن بخش نيز كار مي كند:

نصف جهان را زنان تشكيل مي دهند، لذا تربيت يک مرد، تربيت يک انسان، اما تربيت يک زن، تربيت يک جهان است .

. 2نيجريه :خانم مريم سالي، فوق ليسانس آموزش:

عدم فهم صحيح از جريانات سياسي كنوني جهان، مسلمانان به خصوص زنان را در موضع انفعال قرار داده است. لذا تبادل تجربيات ميان مسلمانان بسيار مهم است .

. 3عراقي مقيم اروپا :خانم فائزه العطار، كارشناس سياسي:

ارتقاي آموزش زنان و نياز كار فرهنگي براي زنان .

. 4تونس (آمريكايي :(آقاي مصطفي بكوش: (Baccouche)

مشكلات را بايد با هم در ميان بگذاريم. تعليم و تربيت را گسترش دهيم .درک يكسان از مشكلات داشته و به حلّ آن بينديشيم; زيرا آنچه در فرانسه اتفاق افتاد، فردا در كشورهاي ديگر پياده خواهد شد.

. 5تركيه :حجت الاسلام حاج آقاي شيخ همزه:

قبل از امام خميني)قدس سره (به حج مي آمدند، اما حج سازنده نبود و در ظاهر حج به جا مي آوردند، اما حج واقعي ابراهيمي، پس از امام محقق گشت. امام خميني حقيقتي بود كه از جانب رحمة للعالمين براي همه انسانها معين شد .

. 6مغرب :حاج سيد احمد شيخ خطيب، امام جمعه دارالبيضاء از حزب العدل و الاحسان:

خداوند، رحمت را در زن قرار داد. او را مادر و فرزند و خواهر قرار داد و هرگز فراموشش نكرد، بلكه قتل دختران را از بزرگترين گناهان شمرد و اسلام بهترين حق را به زن داد. پس ملتزم به اسلام، در قول و فعل باشيم .

. 7اندونزي :آقاي حسن دليل، روحاني و راهنماي ديني:

امام خميني)قدس سره (با شجاعت، بدون هيچ سلاحي در برابر دشمن ايستاد. اگر نبود وجود امام خميني، بيداري جهان اسلام را نداشتيم و لذا بايد آن را پاس داشت. ايشان بهترين كلام را درخصوص زنان فرمودند كه: زنان بر مردان مقدم اند .

. 8ايران: حجت الاسلام و المسلمين محمدي ري شهري، اميرالحاج جمهوري اسلامي ايران:

همانگونه كه امام راحل)قدس سره (و مقام معظم رهبري ـ مدّظله العالي ـ فرموده اند، ايران اسلامي با حقوق زن مخالف نيست بلكه با ابتذال حاكم بر روابط رايج در جوامع غربي و بهره كشي ظالمانه از زنان مخالفت دارد...

جوامع غربي براي فريب افكار عمومي، تحت پوشش دموكراسي، آزادي و حقوق بشر! بر ضدّ نظام جمهوري اسلامي ايران تبليغ مي كنند. اين در حالي است كه آنان كه مدّعي اين مفاهيم بشري هستند، حقوق اوليه مسلمانان را نقض مي كنند...

بر اساس آموزه هاي ديني، بهشت زير پاي زن مسلمان است. زنان با توجه به استعدادهاي فراوان، مي توانند الگويي براي مردان باشند .

. 9مصر :خانم دكتر اميره محمد يوسف، رييس مركز پژوهشي تخصصي بهداشت از بعثه جمهوري اسلامي ايران و خدمتگزاران حج در سعودي تشكر كرد و اشارهوار در مورد سير حركت زنان، از صدر اسلام، از خديجه، اسماء بنت عميس، عايشه، خنساء و فاطمه زهرا)عليها السلام (و حركتهايشان سخن گفت و حديثي از رسول الله)صلي الله عليه وآله (نقل كرد كه حضرت

در جمع صحابي معتبر، قوم مسلمان (ايرانيان) را عزّت دهنده به اسلام، بعد از حضيض آن اعلام كردند...

. 10استراليا :دانشجوي روانشناسي:

زنان در اسلام به آزادي حقيقي رسيدند، درحالي كه در غرب، در واقع در اسارتند اما آگاهي از اين اسارت ندارند. زنان بايد زمينه را جهت اثبات حقانيّت و حقوقشان در كشورهاي غربي ثابت نمايند .

. 11فرانسه :آقاي حاج نعيف، مسؤول كاروان كشور فرانسه:

رييس جمهور فرانسه تحت فشارهاي داخلي و قدرتهاي بزرگ، چنين تصميمي گرفته است و ما مي توانيم مقاومت كنيم تا از حرف خود بگذرد و اينگونه همايشها سبب روشني مسلمانان است .

. 12اندونزي :حاج شيخ يوسف، رييس انجمن آي شيعه (محمديه) در مورد اتحاد و قدرداني از حركتهاي اسلامي با استناد به آياتي .سخن گفت.

. 13بلژيک :آقاي سيد عبدالسلام الغميش، بسيار كوتاه اما زيبا در باره تمسّک به اهل بيت)عليهم السلام (براي نجات جهان اسلام صحبت كرد.

متأسفانه براي سخنراناني كه نامشان در زير مي آيد فرصت نبود و لذا مصاحبه هاي بسيار خوبي از آنها به عمل آمد:

. 1خانم پوچي از اندونزي، رييس دانشگاه.

. 2هدي آل رحمت، مبلّغ بحريني.

. 3عايشه، مبلّغ الجزايري، مقيم فرانسه.

. 4مه جبين فيروز، از آفريقاي جنوبي، داروساز.

. 5زينب ميرزا، از انگلستان.

. 6آقاي بندي داريان، از تركيه.

. 7الحازه، دانشجوي عراقي مقيم آمريكا.

. 8انوار از مصر، از مسؤولان اوقاف.

. 9فرح الحلو، دانشجوي عراقي مقيم استراليا.

. 10آقاي امّ بوابور از كامرون.

. 11زينب كامانو از گامبيا.

. 12فاطمه حسيني از نيجريه.

تبصره ١ : باتوجه به اينكه افرادي از پاكستان، هندوستان، سنگال، گينه و برونئي پيشتر اعلام آمادگي كرده بودند، ولي خود از سخنراني انصراف دادند.

تبصره ٢ : بيانيه بسيار مناسبي، با استفاده از پيشنهادهاي خود ميهمانان (به صورت مكتوب و سخنراني) آماده و قرائت و مورد تصويب قرار گرفت.

تبصره ٣ : فرمهاي نظرخواهي كه مشتمل بر اظهار نظر بسيار مناسبي است نيز در اختيار واحد هيأت علمي خواهران قرار دارد كه بعدها از آن استفاده خواهد شد.

مدينه و بازار فروش

در مدينه، غير از پنج بار كه اذان از مناره هاي مساجد بلند مي شود، تقريباً در ديگر ساعات، زائران مي توانند خريد كنند. اينجا امكان براي خريدن همه نوع كالا وجود دارد، اما ايراني ها در مدينه بيشتر لباس و پارچه مي خرند. اين گفته عبدالرحمان است. پدربزرگش در زمان شوروي سابق به مدينه هجرت كرد و خانواده او از آن پس در كار پارچه هستند. در آرزوي ديدن دوشنبه است، اما تأكيد مي كند كه دل كندن از مدينه سخت است. مي گويد :اينجا كاسبي خوب است و زندگي راحتي دارم. هموطنان عبدالرحمان و افغاني ها را به راحتي در بازار مدينه مي شناسيد، ايراني ها را از دور مي شناسند و با سلاح زبان به استقبالشان مي روند حاجي بفرما! مغازه خودتان است ، حاجي بفرما چاي، در خدمتيم .

زائران ايراني، به دليل اشتراک در زبان، ميل زيادي به خريد از تاجيكان و افغانها دارند و آنان نيز تا مي توانند كالاهاي نامرغوب خود را در سايه ارتباط كلامي آب مي كنند! تقريباً در همه جاي مدينه مي توانند بدون مشكل زبان خريد كنند، مغازه داران سعودي يا شاگرد افغاني و تاجيكي دارند يا اينكه خود چند كلامي، زبان فارسي مي دانند.

احمد، پارچه فروش خيابان علي بن ابي طالب افغاني است. خودش مي گويد كه

پانزده سالي است با خانواده اش به مدينه آمده است. ايراني ها را دوست دارم، به نسبت ديگر زائران، چانه زياد مي زنند اما خريد خوب هم مي كنند .ايراني هايي كه سفرهاي مجددّشان به خانه خداست، خريد لوازم صوتي را در مكه انجام مي دهند. ابراهيم موسوي نژاد زائر ايراني مي گويد: در مدينه فقط بايد پارچه خريد ،

دوختشان هم خوب نيست، لوازم صوتي در مدينه معمولا بازار مشتركي است اما در مكه هم اصل است و هم ارزانتر. او تأكيد مي كند: اينهايي كه مي گويم حاصل چهار بار تشرّف به سرزمين وحي است.

در مدينه مغازه ها معمولا تا پاسي از شب باز است. هر ساعت از شب كه پا از محل اقامت خود بيرون بگذاريد، دسته هاي زائران را خواهيد ديد كه يا به سوي مسجدالنبي مي روند و يا روانه بازار هستند. فروشگاههاي مناطق مرفّه مدينه نيز انواع مُد لباس را به معرض ديد گذاشته اند. البته زائران كمتر از اين مغازه ها خريد مي كنند، اما پوشيه هاي خانم هاي شهر مدينه مانعي براي نديدن و نخريدن اين اجناس نيست. شهروندان جوانتر از مشتري هاي پروپاقرص اين نوع مغازه ها و لباسهاي جديد هستند. دست فروشان نيز بخش ديگري از واقعيت بازار مدينه هستند. آنها را همه جا مي توانيد ببينيد. در ميادين شهر و اماكن مقدس. آنها معمولا وسايل سبک تر مانند عطريات، تسبيح، مسواک، شانه و برخي از البسه بساط مي كنند. زائران شرق آسيا و گاهي هم زائران تركيه از مشتريان ثابت آنان به شمار مي روند. آنها نيز تا پاسي از شب در مدينه به كاسبي مشغولند. دستفروشي را بيشتر خانم هاي عرب برعهده دارند. آنان با ديدن قيافه و نوع پوشش افراد بلافاصله به زبان بومي شان آنها را دعوت به خريد مي كنند. زائران ايراني معتقدند كه دست خالي نمي شود بازگشت، همه انتظار دارند و اين حرف همه زائران از همه كشورهاست. چيزي كه رونق بازار مدينه مديون آن است.

انتقال نماينده وليّ فقيه از مدينه به مكه

امروز سه شنبه، ۳۰ دي ماه، نماينده ولي فقيه و سرپرست حجاج ايراني، عازم مكه شد. پيش از اين، از روز پنج شنبه گذشته، انتقال زائران مدينه قبل به مكه آغاز شده كه تا پنجم ذي قعده ادامه خواهد يافت. ايشان تأكيد كرد در صورتي كه احتمال بروز

سرماخوردگي در ميقات باشد، بهتر است كه زائران از محل هتل غسل كرده و سپس به ميقات عزيمت كنند. ايشان پيش از رفتن همچنين تأكيد كرد كه يكي از وظايف زائران اظهار همدردي با ساير مسلمانان و دعا براي انجات آنان از گرفتاري هاست. ايشان با اشاره به اشغال عراق توسط آمريكايي ها و مشكلاتي كه براي مردم عراق پيش آمده، انفجار در كربلا را محكوم كرد و افزود: اين روزها در عراق، جان دهها انسان بي گناه در معرض تهديد است. وي در پايان از زائران خواست تا دعا كنند هرچه زودتر امنيت به عراق باز گردد و اين كشور از شرّ اشغالگران نجات يابد.

گفتني است ساختمان بعثه جمهوري اسلامي ايران در قصر حسن عابد است كه چندين سال متوالي است در همين محل در معابده قرار دارد، در اصل، مربوط به وقف ابونمي است كه بيش از سيصد سال است برقرار مانده است. توليت اين وقف با شاه
وقت است و از طرف ملک فهد به شخصي به نام دكتر باجوده داده شده است. در اوايل امر، واسطه اين اقدام حسن عابد بود كه از اين مجموعه كنار گذاشته شد. اين ابونمي از سادات حسني است كه در اواخر قرن دهم مي زيسته و سالهاي طولاني بر مكه حكمراني داشته است. گفته مي شود كه درآمد اين وقف همچنان ميان سادات حسني تقسيم مي شود.

اين ساختمان، كه يكي از ساختمانهاي مناسب با فعاليت بعثه جمهوري اسلامي است، داراي سالن اجتماعات بزرگي است كه براي جلسات عمومي و ديدارها از آن استفاده مي شود. در اين ساختمان، علاوه بر بعثه رهبري، ستاد حج نيز متمركز است.

طبعا در هر منطقه از مناطق ششگانه مكه نيز ستادهاي فرعي وجود دارد كه فعاليتهاي هر منطقه را زير نظر مي گيرد.

آمادگي ستاد مكه براي پذيرايي از زائران ايراني

مصطفي قهرودي رييس ستاد مكه، با اشاره به بالا رفتن ظرفيت آشپزخانه مركزي نسبت به سال قبل، آن هم تا حدود دو برابر، گفت: علّت متمركز شدن طبخ مركزي مقررّات دولت سعودي بود اما در عمل روشن شد كه اين طرح محسّنات بسياري دارد.

وي بهره گيري از مواد اوليه و نيز استفاده از گوشت تازه گوسفندي كه توسط قصابان ايراني ذبح مي شود و نيز تسهيل در نظارت بيشتر بر كار تغذيه زوّار را از عمده ترين ويژگي اين طرح دانست.

رييس ستاد مكه گفت: در عين حال يكي از مهمترين ويژگي هاي اين طرح آن است است كه پيش از اين مديران و معاونان، سخت درگير آشپزخانه بودند اما پس از اجراي اين طرح، آنان فرصت زيادتري براي رسيدگي به امور ديگر زائران دارند. اين امر كمک مي كند تا امور جاري زائران نسبت به گذشته به صورت بهتري اداره شده و از مشكلات كاروانها كاسته شود.

فعاليت اداره توعيه اسلامي

يكي از ادارات فعال سعودي در ايام حج، ادارة التوعية الاسلامية است .پيش از چند دهه، مهمترين بعثه فقهي فعال كه احكام فقهي را براي زائران سني بيان مي كرد، بعثه الأزهر بود. اما سعودي ها از همان آغاز با دانشگاه ازهر توافقي نداشتند; زيرا ديدگاه هاي مذهبي آنان متفاوت بود.

ايام حج فرصتي است تا روشن شود كه يک فرد سني، احكام فقهي خود را از چه كسي دريافت مي كند. طبعاً اگر شافعي يا حنفي باشد، به مذهب خود عمل مي كند، اما همين شخص براي مسائل جديد بايد به نوعي سيطره فقهي ازهر يا سعودي ها را بپذيرد.

به علاوه، سعودي ها به عقايد و باورهاي مذهبي ـ كلامي مردم هم حساس هستند. به همين دليل براي اصلاح آنچه كه آنان بدعت مي خوانند، اقدام مي كنند.

براي ارشاد زائران سني، اداره التوعية الاسلامية تأسيس شد و وظيفه آن نشر و توزيع جزوات فراواني است كه به زبانهاي مختلف تكثير مي شود. به علاوه، در ايام حج تعداد فراواني از افراد اين اداره به اين كار اشتغال دارند.

روزنامه عكاظ در شماره ١٣٦٥٨ خود (٢٦ ذي قعده) ضمن مصاحبه با شيخ سعد مبروک مطيري رييس اين اداره در باره فعاليت آن، از وي پرسيد. وي گفت كه شمار دعات در موسم حج امسال ٧٣٠ نفر خواهد بود. ٢٥٩ نفر رسمي اين اداره و 471 نفر از افرادي از دانشجويان هستند كه به طور موسمي با اداره توعيه همكاري مي كنند. اين عدد

نسبت به سه سال قبل افزايش يافته است; زيرا در آن سال تعداد دعات ٥٨٦ نفر بود.

طبق خبر البلاد فارسي (ش ١٤) و بنا به اظهارات رييس شؤون مسجد الحرام، امسال بيش از ٨٠٠ ٠٠٠ نشريه و رساله منتشر شده كه شامل مباحث عقيدتي و مناسک است و از جمله شامل مباحث مربوط به توحيد كه مورد توجه خاص سلفي هاست مي شود. طبق گفته دكتر وايل، مدير كل امور ارشاد و توجيه مسجد الحرام، اين كتابها، به زبانهاي عربي، اردو، هوساوي، فارسي، فرانسوي و انگليسي است. همچنين رياست كل شؤون مسجدالحرام تعداد ٢١ حلقه درسي را در مسجد الحرام در اين ايام دايز كرده تا مسائل شرعي و ديني براي حجاج به زبانهاي گوناگون بيان شود.

در ايام حج، در بسياري از مساجد نيز برنامه هاي سخنراني و تبليغاتي برقرار مي شود.

فهرست برخي از اين سخنراني ها در البلاد فارسي شماره15 ، ص ٦ و نيز محل آنها درج شده است.

مؤسسه خيريه حرمين نيز بخشي از فعاليتهاي خود را اختصاص به كارهاي تبليغاتي داده است. هديه ويژه حجاج اين مؤسسه عبارت از مقدار زيادي كتاب و جزوه است كه به زبانهاي مختلف چاپ شده و در فرودگاه جده به زائراني كه قصد بازگشت به كشورشان را دارند داده مي شود .به گزارش البلاد فارسي، شماره ١٥ (٢ بهمن)، امسال قرار بر آن شد تا ١٢٦٠٠٠ هديه كه از ٩٦٠٠٠٠ كتاب به پنج زبان نشر يافته و قيمت هر يک به ٥ ريال بالغ مي گردد، به حجاج اعطا مي شود. بخش ديگري از فعاليتهاي اين مؤسسه اعطاي وعده هاي غذايي ارزان قيمت به حجاج است كه سال گذشته رقم آن به 200 000 وعده رسيد.

بر اساس اخبار رسيده (بنگريد سايت Moheet.com :و الشرق الأوسط ، روز جمعه، ٣بهمن) اين مؤسسه كه در بسياري از كشورهاي شرق آسيا فعاليت مي كند، به دليل آنكه برخي از پولهايي كه به دست افراطي ها رسيده، از كانال آن بوده، در روزهاي اخير از سوي آمريكا و سعودي به طور مشترک به مصادره اموالش حكم شده است. چهار شعبه اين مؤسسه در اندونزي، كنيا، تانزانيا و پاكستان متهم شده اند كه امكانات در اختيار القاعده قرار داده اند. اين خبر از قول عادل الجبير يكي از مشاوران ولي عهد سعودي امير

عبدالله اعلام شده است. به دنبال آن، پاول اعلام كرد كه روابط دوستان ميان سعودي و آمريكا بسيار استوار است.

فعاليتهاي فرهنگي ضدّ شيعه همچنان با توزيع چند كتاب از جمله اهل بيت از خود دفاع مي كند از سيد محمد موسوي ادامه دارد. اين كتاب، هم در عمره و هم ايام حج به طور مفصل توزيع شده است. قسمتي خاص در مسجد نبوي، در نزديكي باب النساء امسال به توزيع اين كتاب همراه يک قرآن كيفي اقدام كرده و بيش از همه ميان كاروانهاي اصفهان و مناطق مركزي ايران، كه مطمئن بودند شيعه هستند، توزيع مي شد.

همچنين كتاب درس هاي عقيدتي از حج كه توسط عبدالرزاق عبدالحسن البور نوشته و توسط عبدالله حيدري ترجمه و در شمارگان ٥٠٠٠ چاپ شده، ميان زائران فارسي زبان توزيع مي شود. در اين كتاب، فرقه هاي ديگر اسلامي به جز وهابيت، متهم به داشتن افكار شرک آميز شده اند. كتابهاي مربوط به شرک و توحيد هم در مسجد الحرام به وفور ميان زائران فارسي زبان توزيع مي شود.

همچنين نوارهاي سخنراني ضد شيعي از طرف وهابي ها ميان اتوبوس داراني كه ايراني ها را جابجا مي كنند، توزيع شده و بعضاً آنها را پخش مي كنند اما به دليل آنكه زبان آنها عربي است، ايراني ها متوجه مطالب آن نمي شوند.

امسال براي ايام موسم، تعداد ١٢٥٠٠٠ قرآن در مساجد مشاعر مقدسه توزيع شده است. بر اساس خبر روزنامه عكاظ (٣٠ ذي قعده ١٤٢٤) تعداد ٤٠٠٠٠ قرآن براي مسجد نمره در عرفات، ٤٠ هزار جلد براي مسجد خيف در منا، ٢٠ هزار براي مسجد مزدلفه و تعدادي هم براي ساير مساجد مشاعر اختصاص داده شده است.

طبق آماري كه در همين روزنامه درج شده، در مجموع تعداد ١٨ ٦٦٨ ٣٥٤ نسخه كتاب و كتابچه در موسم، ميان حجاج توزيع خواهد شد كه ٣/٦ ميليون نسخه مربوط به مناسک و ١٢/٤ ميليون نسخه ديگر مربوط به موضوعات ديگر است.

روزنامه عكاظ، شماره تلفن مفتي مملكت سعودي شيخ عبدالعزيز بن عبدالله آل شيخ و شماري از علماي ديگر و ساعاتي كه مردم مي توانند پرسش هاي فقهي خود را از آنان بپرسند، در صفحه ضيوف الرحمن خود به چاپ رسانده است.

به گزارش عكاظ (يكشنبه ٣ ذي حجه ١٤٢٤) مؤسسه برنامج الحج

خطوة... خطوة ; برنامه حج گام به گام ، يكي ديگر از مؤسسات تبليغي است كه علاوه بر ارائه برنامه هاي تلويزيوني مختلف در شبكه هاي سعودي، شبكه اقرأ، شبكه مجد، شبكه ام بي سي، و نيز هشت برنامه در شبكه ماهواره اي اقرأ و نيز اختصاص صفحه اي از روزنامه عكاظ براي اين منظور، ميليونها نشريه در باره مناسک، كتاب دليل الحاج و المعتمر، و حتي پيامهايي روي تلفن هاي جوال و غيره منتشر كرده است. برنامه هاي راديويي تهيه شده در اين مؤسسه نيز بسيار فراوان بوده است.

در گزارش ديگري در همين روزنامه (٤ ذي حجه) آمده است كه طبق برنامه الحج خطوة... خطوة ٣/٥ ميليون كتاب به بيست زبان ميان حجاج توزيع خواهد شد.

امسال براي نخستين بار بيست كانتينر متحرّک براي پاسخگويي به پرسش هاي ديني مردم در مكه و مشاعر فعال است. همچنين در مراكز پاسخگويي به مردم ٤٨٠ زن مبلّغه از خارج از وزرات شؤون ديني و ٢٥٢ نفر از داخل وزارت فعاليت دارند. ١٤٠ مترجم هم از دانشگاه ها براي انجام خدمات مربوط به كار گرفته شده اند.

بخشي از كتابهاي توزيعي در ايام حج، مربوط به روز ١٢ ذي حجه به بعد مي شود. براساس اظهار نظر شيخ طلال بن احمد كه رياست توزيع مطبوعات ديني را در موسم دارد، امسال ١/٢ ميليون قرآن به ١٦ زبان ميان زائران كشورهاي مختلف توزيع مي شود. به علاوه به هر زائر، چهار كتاب عقيدتي هم داده مي شود.
به طوري كه در مجموعه شش ميليون كتاب و نوار به ٢١ زبان توزيع مي شود. وي گفت كه در وقت ورود حجاج ما ٣/٣ ميليون كتاب به ٢١ زبان ميان حجاج توزيع كرديم كه مربوط به مناسک بود.

اعتكاف گروهي از زائران كاروان اساتيد در مسجد الحرام

امسال براي دوّمين بار مراسم اعتكاف در مسجدالحرام توسط حاجيان ايراني برگزار شد و باني اين اقدام نيكو، اعضاي كاروان هيأت علمي و اساتيد دانشگاه اعزامي به حج بودند. در اين مراسم كه از روز چهارشنبه (اول بهمن(، در طبقه دوم مسجدالحرام و روبه روي ناودان طلا برگزار مي شود، حدود يكصد و بيست تن از اعضاي اين كاروان حضور دائم و بر خي از آنان حضور گاه به گاه، در حدّ حضور در جلسات قرائت قرآن و ... دارند.

حجت الاسلام و المسلمين سيد محمد ابوترابي، روحاني كاروان اعضاي هيأت علمي دانشگاه فلسفه، اين اقدام را احياي سنت حسنه اعتكاف مي داند كه عبادت محبوب خداوند است و در قرآن از آن با عظمت فراوان ياد شده است. وي مي گويد: مأموريت دو پيامبر بزرگ خداوند; حضرت ابراهيم و حضرت اسماعيل)عليهما السلام (بنيان و تطهير بيت الله الحرام، براي سه گروه طواف كنندگان ، نمازگزاران و اعتكاف كنندگان بوده است و پيامبر عظيم الشأن اسلام هم با تأكيد بر اين سنت حسنه، همواره به آن مبادرت ميورزيده اند.

حجت الاسلام ابوترابي افزود: سال گذشته، نخستين بار بود كه اين حركت را انجام داديم و امسال دومين بار است كه به لطف خدا استقبال نسبت به سال گذشته حدود دو برابر مي باشد و در واقع غير از كساني كه به جهت عذر شرعي يا جسمي و يا كساني كه به دلايل پزشكي روزه گرفتن براي آنها ممنوع است و شركتشان ممكن نيست، تقريباً همگي در اين مراسم شركت كرده اند .

دكتر ميرباقري از اعضاي كاروان اساتيد دانشگاه و از شركت كنندگان در اين مراسم، با بيان اينكه هدف از حج، رجوع به خدا و فهم و ارتباط و تعلّق خاطري است كه به خدا داريم، معتقد است:

اعتكاف فرصتي است چند روزه، فارغ از تمام روزمرگي ها و دغدغه هاي روزمره اي كه حتي در دوران حج هم ما را رها نمي كنند و در اين فرصت فضاي جديدي را مي سازيم براي خودشناسي و رجوع به خود و خدا .

آقاي ميرباقري مي گويد:

وقتي ما اينجا ـ كنار بيت الله الحرام ـ اعتكاف مي كنيم در واقع از نزديكترين مكان به يک مذاكره قلبي با خدا مشغول مي شويم، اينجا ما هستيم و خدا... اينجا دست و پاي شيطان بيش از همه جا بسته است .

دكتر حسن توفيقي زواره اي از شركت كنندگان در اين مراسم هم معتقد است:

با انجام چنين عملي در اينجا، كه شامل روزه داري و دوري از همه محرّمات

مي شود، اميدواريم كه با خودسازي بيشتر و با قيد و بندها و مراقبتهايي كه از خود خواهيم داشت، به خود بياييم و با در نظر گرفتن خطاهاي گذشته استغفار و طلب عفو كنيم و از خداوند متعال طلب كنيم كه توفيق دهد در آينده و پس از بازگشت موجب خير باشيم.

گاهي انسان خدا را مي بيند و با تمام وجود او را حس مي كند و اينجا از آن موارد است و ما در اين مكان با خدا تعهّدي دوباره و تجديد عهدي مي كنيم كه كعبه و اين مكان مقدس شاهد آن است و اين امر ما را مستحكم تر مي كند .

دكتر اميررضا شاهاني هم با ذكر اين نكته كه مسجدالحرام شريف ترين مكان روي زمين مي باشد، معتقد است:

اگر فكركنيم، مي بينيم ارزش آن راداردكه وقتمان رااينجا صرف كنيمومعتكف شويم، چون خداوند مي فرمايد: اينجارا پاک كنند براي چند دسته ازافراد; ازجمله معتكفين .

دكترشاهاني حج را از جمله شاهكارهاي خداوند مي داند و مي گويد:

در اينجا بهترين فرصت را داريم تا خود را به خدا نزديكتر سازيم و اعتكاف راهي براي وصول به اين هدف است.

براستي كه اينجا دست و پاي شيطان بسته است. حرم امن الهي كه انوار رحمت بي پايان خداوند متعال بيش از هميشه و همه جا در آن مي تابد و به شستوشوي جانهاي مؤمنان مي پردازدتاروحي صيقل يافته ومنزّه ازبدي ها وپيراسته ازرنگ دنيا بسازد ودربازگشت از حج آيينه اي باشد براي تمام آنهايي كه دل در گرو يار دارند و در آرزوي زيارت خانه او به سر مي برند و اعتكاف وسيله اي است براي تحقّق هرچه بهتر اين سنت الهي .

انتشار كتابي در دفاع از دولت اموي، در عربستان سعودي

به تازگي كتابي با عنوان الدولة الأمويه في كتابات المسعودي انتشار يافته كه ضمن آن، مطالبي كه اين مورخ در باره بني اميه نوشته شده، از ديدگاه سنّي افراطي، مورد نقد

قرار گرفته است. نويسنده اين كتاب ابراهيم بن يوسف الاقصم است كه به زعم خود، با نقد منابع مسعودي نوشته است كه وي بر نوشته هاي ابومخنف تكيه كرده و ابومخنف فرد مورد اعتمادي نيست. منبع ديگر مسعودي، روايات واقدي است كه او هم مورد اطمينان نيست. گرايش هاي مذهبي او هم سبب شده است تا چهره امويان را مشوّه جلوه داده و زشتي هايي را به آنان نسبت دهد. براي نمونه، او معاويه را متهم كرده كه قاتل حسن بن علي بوده و اين كار را با فريب همسر امام حسن، جعده دختر اشعث بن قيس انجام داده است. به اعتقاد وي، مورّخان پيش از مسعودي، مانند يعقوبي و خليفة بن خياط، ابن قتيبه در الامامة و السياسه و

دينوري و ابن اعثم و طبري، معاويه را در اين باره متهم نكرده اند. گزارش اين كتاب با عنوان الأقصم يبريء الأموي در روزنامه عكاظ (٢٦ ذي قعده ١٤٢٤) آمده است. دفاع از بني اميه در تفكّر سلفي ـ وهّابي سابقه دارد.

تقدير مقامات سعودي از بيمارستان ايرانيان در مكه

بيمارستان ايرانيان در مكه معظمه، از سوي يک گروه از مقامات و مسؤولان وزارتخانه هاي حج و بهداري عربستان سعودي به عنوان يكي از بيمارستانهاي نمونه اعلام شد.

مقامات وزارتخانه هاي حج و بهداري سعودي در ديداري كه روز سه شنبه از بيمارستان ايرانيان داشتند، ضمن تقدير از كاركنان زحمتكش اين بيمارستان، اعلام كردند: با تغيير بنا و امكانات و تجهيزات جديدي كه امسال فراهم شده، قطعاً در ارزيابي ها به عنوان بيمارستان نمونه تلقي خواهد شد.

به گزارش نشريه زائر، دكتر عثمان ميمني، معاون درمان وزارت بهداشت، مهندس عبدالله فتاح و دكتر عقيل از معاونان وزارت حج و دكتر هاشمي مسؤول صدور پروانه بيمارستانهاي دولت سعودي، كه اعضاي اين گروه را تشكيل مي دادند، ضمن ديدار از بخش هاي مختلف بيمارستان، چگونگي رسيدگي به وضعيت زائران بيمار را ممتاز خواندند.

در اين ديدار، كه آقاي دكتر ضيايي رييس گروه هيأت پزشكي و دكتر مرعشي رييس بيمارستان مكه و تني چند از مسؤولان ايراني نيز حضور داشتند، گروه ديدار كننده

از چگونگي همكاري هيأت پزشكي جمهوري اسلامي ايران با مسؤولان بهداشتي دولت عربستان سعودي، اظهار رضايت كردند.

گفتگو با آقاي قرائتي

تا آنجا كه به ياد داريم، حجت الاسلام قرائتي با هزينه خود، از زائران خانه خدا بوده است و هر بار كه ايشان را مي بينيم، گويي اوّلين سفرش را تجربه مي كند. امسال هم ايشان از زائران حج است كه شبانه روز دو سخنراني و گاه بيشتر براي زائران دارد. اكنون موهاي وي سپيد شده و عصا به دست در خيابانهاي حرمين ديده مي شود. يكي از معروف ترين كتابهاي وي در باره حج و معارف آن است كه بارها به چاپ رسيده است. آن هم زماني كه تعداد اندكي كتاب در اين باره در دست بود. گفتگويي با وي در باره روحيات يک زائر در برخورد با اماكن مقدس و وظايف او شده كه مرور بر آن براي شناخت فضاي حج از نگاه يک زائر با تجربه و فرهيخته جالب است:

*زائران كم كم آماده پوشيدن لباس احرام و رفتن به مكه هستند، شايد برخي از آنان تصوّر كنند كه هنوز داراي آمادگي روحي درک اين موقعيتِ حساس نشده اند. چه بايد كرد كه اين آمادگي در انسان به وجود آيد؟

*ما اگر فكر كنيم كه خوب هستيم، اين اول بدي ما است. ما بايد همچنانكه هستيم باشيم; يعني اگر انسان پيش خود احساس كند كه الآن ديگر دعايم مستجاب مي شود و يا جزو اولياي خدا شده ام و خدا مرا بخشيده و پيغمبر به من نظر كرده و... اين اوّلين اشتباه است. اصلا صلاح نيست ما اين چيزها را بدانيم; يعني اگر من بدانم فلاني علم غيب دارد، از او نمي پرسم آينده من چه خواهد شد؟ آدم اگر بداند آينده اش بد است، مأيوس مي شود. اگر بداند آينده اش خوب است ممكن است مغرور شود. پس ما بايد بين خوف و رجا باشيم.

يكي از دلايلي كه معلوم نيست شب قدر كدام شب است، به خاطر اين است كه اگر مثلا شب نوزدهم رمضان بود آن كس كه شب زنده داري كرده، مغرور مي شد كه عجب شبي بود، الحمد لله كه ما آن را درک كرديم و كسي كه آن را درک نكرده، به كلي مأيوس

مي شد. ما نبايد بدانيم خوبيم يا بد، ندانيم كه كدام عملمان قبول مي شود يا نه. گاهي وقتها يک عملي كه ما فكر مي كنيم خوب نيست، ممكن است آن عمل مورد توجه حق تعالي قرار گيرد. گويند فردي از خواب برخاست و مي خواست غسل جنابت كند امّا نه آب داشت و نه خاک خشک. آفتاب هم نزديک بود طلوع كند، با همان بدن آلوده به نماز ايستاد. بعد از نماز بر سر خود زد و خويشتن را توبيخ كرد كه خاک بر سرت، با اين نمازت. بعد گفت: خدايا! اگر مردي اين نماز را قبول كن! بعد از فوتش، او را به خواب ديدند، گفت خدا همان نماز را قبول كرد.

موقعي كه امام خميني)قدس سره (را در سال ٤٢ دستگير كرده و به تهران مي بردند، ايشان در ميان راه، خواستند نماز بخوانند، مأموران به ايشان اجازه نداد، گفتند: به ما دستور داده شده كه شما را پياده نكنيم. امام گفت: بسيار خوب، من پياده نمي شوم، چند لحظه صبر كنيد تا من از خاک كنار جاده تيمم كنم. چند لحظه نگهداشتند و ايشان تيمّم كرد و بعد در حين حركت در وسط دو مأمور پليس در حالي كه آفتاب در حال طلوع بود، نماز خواندند. مي گويند امام خميني گفته بود: شايد خدا در ميان همه نمازهايم، اين را قبول كند كه نه رو به قبله بود، نه با وضو بود و نه اوّل وقت.

*ما به حج مي آييم، در اينجا بهره هايي مي بريم .توبه و استغفار مي كنيم و از نظر روحي و معنوي رشد مي كنيم. با خدا عهدهايي مي بنديم كه از اين پس چنين كنيم و چنان نكنيم. اما بعد از حج، چند ماهي كه گذشت باز ما دوباره همان آدم قبلي مي شويم. چه كنيم كه اين تأثيرات سفر حج در وجود ما نهادينه شود؟

*علّت اينكه گفته اند نماز را مرتب بخوانيد، به خاطر اين بوده كه بادي بزنيم تا اين زغال آتش ما خاموش نشود و گرنه مي گفتند: هزار ركعت نماز بخوان براي شش ماه بعد. اما نمازهاي روزانه ما مثل يک باد بزن است كه مرتب زغال را سرخ نگه مي دارد. اين نمازهاي يوميه براي آن است كه آن نخ ارتباطي ما با خدا پاره نشود. بهترين راه براي اينكه انسان رابطه اش با خدا را حفظ كند، توجه به نماز است. در حديث داريم كه نماز مثل نهر آبي است كه اگر انسان روزي پنج مرتبه خود را در آن بشويد ديگر كثيف نمي شود. پس بايد در توجه به نماز خيلي مراقبت كنيد.

*آقاي قرائتي! شما مكرّر به حج مشرف شده ايد، كداميک از صحنه هاي حج براي شما جالب تر و به ياداندني تر است؟

*يكي غروب روز عرفه و ديگري شب مشعر. چون به يقين خداوند غروب روز عرفه همه را مي بخشد و هركس شک كند كه آيا من گناهي دارم يا ندارم، شكش هم گناه است. بايد يقين كند كه خدا او را بخشيده است. البته حق الناس نه، بلكه گناهاني كه ميان او و خدا بوده است.

انسان در عرفه مي داند كه امام زمان)عليه السلام (حتماً در عرفه است و خدا هم قطعاً او را بخشيده است. بعد هم از اردوي روزانه به اردوي شبانه مي رود. در روز آدم ها همديگر را مي بينند، همه را مي شناسند، خيمه اي است و ... اما شب، شب است و صحرا، چند ميليون آدم همه مثل تنه درخت كنار هم خوابيده اند. زن، مرد، غني، فقير و... نمايش خدا در مشعر است.

در عرفه انسان داخل خيمه است، همه جا را نمي بيند، اما در مشعر چون خيمه نيست مي بيند كه يک ميليون حاجي و يک ميليون پولدار كره زمين آمده اند و لخت روي خاک خوابيده اند. وحدت، ساده زيستن، خلوص، صفا، عرفان، تواضع، زهد، توكّل در مشعر نمايان است.

در سال گذشته، يكي از اساتيد دانشگاه در مشعر، پشت در دستشويي به صف ايستاده بود. يكي از عربهاي سياه مي خواست برود دستشويي مي ترسيد حوله اش نجس شود، حوله را داد به او. اين استاد دانشگاه لذّت مي برد از اينكه اين عرب سياه پوست اعتماد كرد و حوله اش را به من سپرد. حالا همين استاد دانشگاه اگر

در ايران كسي كت خود را براي نگهداري به او بدهد، چه بسا ناراحت مي شود. در مشعر همه بادها خالي مي شود.

حضور مجدّد سيد محمد علوي مالكي در صحنه فرهنگي سعودي

در ادامه سياستهاي جدّي فرهنگي سعودي و برگزاري همايش گفتگوي ملي) الحوار الوطني) كه گهگاه از علماي شيعه هم در آن حضور دارند و نخستين آن در شهر مكه بود، دولت سعودي از علمايي كه سابقاً به عنوان علماي مسأله دار شناخته مي شدند،

دعوت به همكاري كرد. قرار است دومين همايش در مدينه برگزار شود كه طبعاً به دليل نفوذ گسترده تر سلفي ها در آنجا، اين مسأله از حساسيت بيشتري برخوردار است.

يكي از اين افراد سيد محمد بن علوي المالكي است كه سالها پيش در مسجد الحرام به جاي پدرش (علوي بن عباس المالكي) درس مي گفت و تحت فشار سلفي ها درس وي تعطيل گرديد. او اكنون در منزلش به تربيت شاگرد مي پردازد. وي كه يک فقيه مالكي و يک مرشد صوفي و يكي از سادات حسني از نسل ادارسه مغرب است، شبها از پيش از مغرب تا آخر وقت عشا، از ميهمانان و دوستارانش استقبال مي كند. گفتني است او از پايگاه مردمي فراگير در جهان عرب برخوردار است. از تندروي هاي وهّابي متنفّر است و به همين دليل آنان نيز براي وي دردسرهايي را درست كردند. محمد بن سليمان المنيع كه از سلفي ها است، كتابي با عنوان الرد علي المالكي نوشته است. افرادي مانند دكتر صابوني، عبده يماني (كه سابقاً وزارت اِعلام بود (از مريدان وي هستند و با او رفت و آمد كردند. در واقع وي يكي از برجسته ترين علماي غير وهابي سعودي است كه شهرت زيادي در جهان عرب دارد .وي كتابهاي فراواني دارد كه رنگ عرفاني داشته و برخي از آثار وي هم تاريخي است.

در روزنامه عكاظ (٢٩ ذي قعده ١٣٢٤، صفحه ٧) گزارشي از حضور اين عالم كه سالها از صحنه غايب بوده و اخيراً در همايش گفتگوي وطني، كه به همت امير عبدالله برگزار شده شركت كرده، آمده است. نويسنده اين گزارش با اظهار مسرّت از حضور اين عالم در صحنه فرهنگي كشور، حضور او را به عنوان يک عالم معتدل، عامل مؤثري در جهت تحقّق اهداف اين كنفرانس تلقّي كرده، و آرزو نموده است كه اين انفتاح سبب شد تا سيد بتواند بار ديگر حلقه درس خود را در مسجد الحرام آغاز كند.

به رغم اين مطالب، به دليل آنكه حدود سه ماه پيش، در نزديكي محلّ اقامت وي دو انفجار رخ داد، محدوديت هايي براي رفت و آمد در منزل او فراهم شده است.

ديدار از دانشكده تبليغ و اصول دين

جمعي از برادران در بعثه جمهوري اسلامي ايران، از دانشكده تبليغ و اصول دين در مكه، كه شعبه اي از دانشگاه محمد بن سعود در رياض (بزرگترين و رسمي ترين

دانشگاه عربستان) است، ديدار كردند. در اين دانشكده، از حدود بيست سال پيش به بعد، رشته مستقلي به نام استشراق در دو مقطع كارشناسي ارشد و دكتري ايجاد شده كه تاكنون ده ها دانشجو از آن فارغ التحصيل گرديده و پايان نامه هايي در اين زمينه نگاشته اند.

آقايان بي آزار شيرازي و زماني در روز ٨٢/١٠/٢٩ با رييس اين دانشكده دكتر معيض بن مساعد العوفي و تعدادي از اساتيد آن; از جمله دكتر علي بن عتيق، استاد بخش شرق شناسي ملاقات كردند. در اين ديدار تعدادي كتاب مانند :شبهات المستشرقين حول القرآن الكريم و... تقديم شد. به علاوه، هداياي ديگري هم از صنايع دستي ايران به رييس و استاد پيشگفته اهدا گرديد.

در اين ديدار موضوعات مختلفي; از جمله لزوم توجه بيشتر در پاسخگويي به شبهات غربي ها، معرفي مراكز دانشگاهي ايران در ارتباط با مذاهب اسلامي، معرفي مركز جهاني علوم اسلامي و امكان ايجاد ارتباط با دانشكده ياد شده، رواج آموزش عربي در سراسر نظام آموزشي كشور، مورد بحث قرار گرفت.

گفتني است برادران بعثه، همچنين از مقرّ بعثه تركيه، كويت، قطر و مصر نيز ديدار كردند كه مورد استقبال قرار گرفتند و قرار بر اين شد كه در روزهاي آينده، ديدارهايي ميان رؤساي بعثه هاي اين كشورها با سرپرست حجاج ايراني به عمل آيد. علي برداک اوغلو رييس بعثه تركيه، محمد الشرحان رييس بعثه كويت، محمد عبداللطيف المناع رييس بعثه قطر هستند .

بعثه حج دولت عراق در مكه

امسال براي نخستين بار، ساختمان نو و زيبايي در ميدان معابده، روبروي بعثه حج جمهوري اسلامي ايران، به بعثه حجّ عراق اختصاص يافته است. پرچم عراق با سه رنگ و جمله الله اكبر در ميان آن، با تعبير جمهورية العراق روي يک پرده بزرگ در سر در بعثه نصب شده است. دكتر ابراهيم الجعفري، رييس بعثه حج عراق است.

روز دوشنبه ۲۹ دي ماه، در جريان بازديد برخي از مسؤولان بعثه ايران از اين ساختمان، علي كاظم محمد جواد، منشي رييس بعثه حج عراق از آن استقبال كرد. اين

افراد كه برخي به فارسي تسلّط داشتند، شرحي از چگونگي حج امسال عراقي ها را براي برادران ايراني خود بازگو كردند. بنا به گفته مسؤولان بعثه عراق، زائران عراقي، همه مدينه بعد هستند. در مكه، نزديک به ۵۰ ساختمان خوب و نوساز براي زائران عراقي اجاره شده است.

نخستين جلسه شوراي هماهنگي در مكه

*نخستين جلسه شوراي هماهنگي بعثه مقام معظم رهبري در مكه، عصر روز چهارشنبه اول بهمن، با حضور معاونتها، رييس سازمان حج و زيارت، مسؤول ستاد مكه، آيت الله سيد جعفر كريمي و مسؤول ستاد خبري بعثه تشكيل شد. در اين جلسه ابتدا آقاي سليمي، مسؤول روابط عمومي، گزارشي از آماده سازي بعثه توسط گروه پيشرو روابط عمومي ارائه كرد. بازبيني تمامي ساختمان، نصب پلاكاردها، آماده سازي طبقه ششم، توزيع زائر و آماده سازي محلّ جلسات سخنراني كه جمعه با برنامه دعاي ندبه آغاز خواهد شد.

*قهرودي مسؤول ستاد مكه از آغاز به كار اين ستاد از ۱۵ ذي قعده سخن گفت و اينكه در بخش مسكن، حمل و نقل و آشپزخانه همه چيز آماده گرديد و با آمدن زائران از ۲۰ ذي قعده بدون مشكل كارها آغاز شد. تا امروز ٤٨٩٣٩ زائر وارد مكه شده و جمعاً ۷٤ هزار و اندي وارد عربستان شده اند.

وي گفت: مشكل حمل و نقل، به صورت جدّي مورد توجه بوده، اما به دليل محدوديت در ايستگاه هاي نزديک حرم، از ۲۵ خط سال گذشته، امسال ۱۸ خط فعال شده گرچه از تعداد ماشين ها كاهش نيافته است. برخي از ايستگاهها توسط نيروهاي نظامي و انتظامي در موسم اشغال شده است. همچنين اول ذي حجه با بازگشايي يک تونل، راه هاي رفت و آمد بهتر از قبل خواهد شد. در حال حاضر يک ايستگاه مياني هست كه زائران پياده شده و دوباره سوار ماشين ديگري مي شوند. جمعاً ۵۵۰ دستگاه وسيله حمل و نقل عمومي در جريان بهره برداري قرار دارد.

سال گذشته از روز ۵ تا ۷ ذي قعده اين رفت و آمدها تعطيل شد كه امسال با برنامه ريزي انجام گرفته و تعطيل نخواهد شد. همزمان با مسؤولان پليس در حال مذاكره

هستيم و با دادن هدايا و نيز گفتگو مشغول حلّ دشواري ها مي باشيم.

*آقاي زرهاني امروز صبح با وزير حج عربستان در جده ديدار كرد. وزير حج ابتدا براي حادثه بم تسليت گفت و اشاره كرد كه سال آينده تعدادي از بازماندگان بم را با هزينه خودمان به حج خواهيم آورد. آقاي زرهاني ابراز كرد كه وزير حج كاملاً از مكانيسم اجرايي ما آگاه بود و از آشپزخانه متمركز و استفاده از گوشت تازه بسيار اظهار رضايت كرد.

در اين ديدار آقاي زرهاني، نامه اي از آقاي ري شهري را هم به دكتر مدني تقديم كرد. او با ابراز تشكّر از رعايت برخي نكات در دعاي كميل، كه بهانه به دست ديگران نداد، سپاسگزاري نمود و از آقاي زرهاني براي شركت در كنفرانس مكة عاصمة الثقافة الاسلاميه دعوت كرد. او افزود: مرا نماينده خودتان در عربستان بدانيد و هر مشكلي هست با من در ميان بگذاريد. آقاي زرهاني گفت: امشب هم طبق قرار با معاون وزير حج ملاقاتي خواهم داشت.

در اين جلسه آقاي مسعودي، مسؤول ارزيابي، به انعكاس برخي از دشواري هاي مربوط به مسكن و غيره پرداخت. مسأله ديگري كه مطرح كرد، بحث ويلچري ها بود كه مقرّر شد مقلّدان آيت الله بهجت و آيت الله مكارم مي توانند از همان طبقه دوم طواف كنند. آيت الله خامنه اي بحث نيابت را در صورت ناممكن بودن طواف، مطرح كرده و كساني نيز، هم طواف از بالا و هم نيابت را مطرح كرده اند.

*آيت الله كريمي همچنان از طواف گروهي ايراني ها، كه دور آنها افراد زنجير مي گيرند، گلايه كرد و گفت: حتي طواف برخي از اينها باطل است.

*آقاي ري شهري با تشكّر از ستاد مكه و روابط عمومي، كه زحمات قبلي را كشيده اند تأكيد كرد كه مشكل حمل و نقل جدّي گرفته شود و خود آقاي زرهاني در برخي از مسيرها سوار شود تا اگر مشكلي هست از نزديک حلّ كند.

يكي ديگر از مسائل مطرح شده، بحث فرهنگي كاروانها بود. در اين جلسه مطرح شد كه بايد رويكرد جديدي به مسأله تبليغ در كاروانها داشت. سطح معلومات كاروانها بالا گرفته و نه در عمره و نه حج اين مقدار خدمات رساني فرهنگي نه كافي است و نه متناسب. به علاوه، بسياري از افراد تحصيل كرده كاروانها نياز به امكانات فرهنگي; ا

جمله دستگاهي براي كنترل پيام نگارها (ايميل ها)ي خود دارند.

*مقرر شد شورايي به رياست معاونت آموزش و پژوهش براي اين كار ايجاد شود و راه كارهاي جديد را همراه با مسؤولان ستادي و دشواري هاي اجرايي آن مورد بررسي قرار دهد براي عمره و حجّ تمتّع سال آينده بتوان از آن استفاده كرد.

*در اين جلسه، همچنين به معاونت بين الملل توصيه شد در همايش هايي كه در عربستان در ارتباط با حج برگزار مي شود شركت كنند.

*آقاي دكتر ضيايي هم از بيمارستان جديد در مكه سخن گفت و افزود :پارسال نقشه بيمارستان را به ما نشان دادند و امسال ساختمان آن را در اختيار ما گذاشتند.

نامه سرپرست حجاج ايراني به وزير حج عربستان

در مراسم ملكي در منا، كه با حضور رؤساي همه بعثه ها تشكيل مي شود، يكي از سخنرانان وزير حج عربستان بود. در اين سخنراني وزير حج عربستان، به بحث از مشكلات جهان اسلام و راه حل آنها پرداخت و در اين زمينه حديثي از پيامبر)صلي الله عليه وآله (خواند كه آن حضرت فرمود:

زماني مي رسد كه گروهي مانند كساني كه در سر سفره به غذا حمله مي كنند، به شما هجوم خواهند كرد. پرسيدند آيا آن روز عدد ما كم است؟ فرمودند: خير، اما مانند كف روي آب هستيد مِنْ حبّكم الدنيا و كراهتكم الموت .

پس از آن با اشاره به حديث ثقلين، آن را كتاب الله و سنتي خواند و در باره سنت و اجتهاد در آن سخن گفت.

در اين زمينه آقاي ري شهري، نامه اي را تهيّه كرد و براي آقاي ايادبن امين مدني وزير حج فرستاد. در اين نامه ضمن اشاره به اينكه سخنراني شما نكاتي مهم داشت و به صورت مرسوم و كليشه اي نبود و در آن به مسائل مهم جهان اسلام توجه كرديد، در باره نكته اي كه راجع به حديث ثقلين فرموديد، لازم است توضيحي را ارائه كنم. البته پيش از آن، بايد تأكيد كنم كه تمسّک به سنت، دلايل قرآني فراواني دارد و چنين نيست كه اگر ما مي گوييم در آن حديث كلمه عترتي درست است نه سنتي به معناي آن باشد كه سنتي

را قبول نداريم.

آقاي ري شهري سپس به بررسي سندي حديث ثقلين و اينكه در مصادر مورد اعتماد اهل سنت تعبير عترتي آمده نه سنتي ، به ارائه فهرستي از منابع در اين زمينه پرداختند.

متن حديث در صحيح مسلم، سنن ترمذي و بسياري از كتابهاي ديگر سنتي دارد. در واقع، هدف پيامبر)صلي الله عليه وآله (آن بوده است كه نشان دهد، عترت حافظ سنت هستند. ايشان در بخش ديگري، طرق حديث ثقلين را كه كلمه سنتي دارد بررسي كرد و نشان داد كه اين طرق از نظر كتابهاي رجالي معروف اهل سنت، قابل اعتماد نيست.

آقاي زرهاني در ديدار روز چهارشنبه خود با وزير، اين نامه را به وزير حج عربستان دادند.

ديدار رييس سازمان حج و زيارت ايران با وزير حج عربستان

وزير حج عربستان سعودي در ديدار رييس سازمان حج و زيارت كشورمان، ضمن عرض تسليت به مناسبت حادثه جان باختن عده اي از ايرانيان در حادثه زلزله بم گفت: به منظور ابراز همدردي با بازماندگان اين زلزله، در يک اقدام نمادين دولت عربستان، تعدادي از آنان را براي حج تمتّع سال آينده ميهمان خواهد كرد.

مدني همچنين با تبريک نخستين سال تصدّي آقاي زرهاني به عنوان رييس سازمان حج و زيارت، اعلام كرد كه در خدمات رساني به زائران محترم بايد به دنبال ابتكارات باشيم.

وزير حج عربستان سعودي از نظم و آرامش حاكم بر نخستين دعاي كميل در مدينه منوّره قدرداني كرد و افزود: از همكاري برگزاركنندگان دعاي كميل تشكّر مي كنم. اين تعامل و همكاري دوجانبه به نفع طرفين است و بهانه را از دست كساني كه مي خواهند روابط بهبود يافته را تيره كنند، مي گيرد.

مدني با تقدير از مساعي سفير جمهوري اسلامي ايران در عربستان و نيز رييس ستاد حج و زيارت مستقر در مكّه مكرمه، از افزايش شركتهاي ايراني دست اندركار سفر عمره استقبال كرد و گفت: دوره هاي آموزشي و آگاه سازي براي حجاج را ادامه خواهيم داد.

آقاي زرهاني رييس سازمان حج و زيارت ايران در اين ديدار ضمن ابلاغ پيام آقاي خاتمي رييس جمهوري، براي پادشاه عربستان گفت: كشور عربستان سعودي در جهان اسلام و عرب، انسجام نسبتاً خوبي در زمينه كمک رساني به حادثه زلزله زدگان بم داشته است.

وي با ارائه گزارشي از آمار ورودي زائران ايراني به عربستان در حج امسال، نسبت به مزاياي بهداشتي و گردش كار آشپزخانه متمركز ابراز اطمينان كرد.

در خاتمه رييس سازمان حج و زيارت از وزير حج عربستان براي حضور در ايران دعوت به عمل آورد كه مورد پذيرش وي قرار گرفت .

انتشار كتابي در تاريخ مكه

طي يک سال گذشته كتاب تازه اي با عنوان الاوائل لمكة في العهد السعودي توسط الشريف محمدبن مساعد الحسني (در ٢٦٠ صفحه) تأليف و با كاغذ گلاسه چاپ شده است. اين اثر كه در ادامه يک سنت نگارشي تاريخي است، به ثبت اوّلين ه مي پرازد. حوزه تاريخي اين كتابِ دوره سعودي، ميانه سالهاي ١٣٤٣ تا ١٤٢٣ يعني حدود هشتاد سال تاريخ تسلّط آل سعود بر مكه است. وي در اين كتاب، نخستين ها را در هر زمينه معرفي كرده و اطلاعات بسيار جالبي را در باره شروع نخستين ها در اين شهر، در بخش هاي معماري، فرهنگي، سياسي و غيره برجاي گذارده است. بخش عمده اي از اين نخستين ها در باره مسجد الحرام است كه براي شناخت تاريخ آن مكان مقدس، بسيار سودمند است.

علاوه بر اين، كتاب حاوي عكسها و تصاوير بسيار عالي از شخصيتها و اماكني است كه در اين كتاب از آنها نامي به ميان آمده است. بسياري از اين تصاوير به لحاظ كيفي، عالي است و حجم آن هم بسيار بالاست. كتاب ياد شده بر حسب دوره هاي سلطنت سلاطين سعودي و آغاز و انجام آنها تعيين شده است.

نمونه اي از اطلاعات ارائه شده، كه به كار شناخت تاريخ اماكن متبرّكه مكه بهويژه مسجد الحرام مي آيد، چنين است:

نخستين كسي كه مسعي را دو طبقه كرد. نخستين كسي كه سقف كعبه را بازسازي

كرد. نخستين كسي كه مطاف را توسعه داد. نخستين كسي كه مقامات اربعه سطح مسجدالحرام را از ميان برداشت. نخستين كسي كه زمزم را به زير زمين انتقال داد و ساختمان روي سطح مسجد را برداشت. اوّلين كسي كه مسجد الحرام را فرش كرد. اوّلين كسي كه بانک در مكه تأسيس كرد. اوّلين كسي كه در باره انتقال مقام از محلّش فكر كرد. اولين نمازي كه در طبقه دوم برگزار شد. اوّلين مركز رابطة العالم الاسلامي كه در مكه تأسيس شد. اولين كسي كه دستور حفاظت از رواق هاي عثماني مسجد الحرام را صادر كرد.

اولين آمبولانسي كه مرده هاي را در مكه جابجا كرد.

در اين كتاب آمده است: نخستين كسي كه به فكر افتاد تا قصرهاي ملكي روي ابوقبيس بسازد، ملک خالد بن عبدالعزيز (١٣٩٥ ـ ١٤٠٢) بود. وي پس از واقعه جهيمان كه به عنوان مهدي در مسجد الحرام خروج كرد و توسط نيروهاي سعودي سركوب شد، به فكر افتاد كه تمامي خانه هاي دامن ابوقبيس را خريده و به ساختن قصرهاي پادشاهي بپردازد. البته اين كار در دوره فهد به اتمام رسيد .فهد همچنين در سال ١٤٠٤ قصرهاي ملكي در منا را ساخت.

عبدالعزيز نخستين كسي بود كه تسلّط فقه حنفي را بر امر قضا در مكه از ميان برد و مبناي قضاوت را در تمام مملكت بر فقه حنبلي گذاشت.

فهد اوّلين كسي بود كه در سال ١٤٠٧ لقب خادم الحرمين الشريفين را به صورت رسمي براي خود برگزيد.

قطع تلفنهاي همراه زائران ايراني

از ظهر روز دوشنبه ٢٩ دي، ارتباط تلفن همراه زائران قطع است. علّت قطع سرويس رومينگ تلفن هاي همراه حجاج ايراني، از ناحيه مخابرات عربستان سعودي، در دست بررسي است.

سيد محمد زرنگ زاده، مسؤول گروه مخابرات بعثه ايران با اعلام اين مطلب گفت: اين سرويس از جانب مخابرات ايران برقرار است و هنوز علّت مشخص و قطعي آن از طرف عربستان اعلام نشده است. وي افزود: گفته مي شود تراكم ارتباط تلفن، علّت قطع

اين سرويس است. تلاش ما اين است كه در سريع ترين زمان ممكن، مشكل رفع شود و حجاج ايراني بتوانند از اين سرويس استفاده كنند. اين قطع ارتباط ، تا امروز كه جمعه سوم بهمن ماه ٨٢ است همچنان ادامه دارد. از روز يكشنبه پنجم بهمن مجدداً ارتباط تلفني برقرار شد. اين وضعيت تا پايان حج ادامه داشت و به خصوص از روزهاي پيش از تشريق و پس از آن، هيچ گونه دشواري در برقراري ارتباط نبود.

جمعاً تا پايان ايّام تشريق واحد مخابرات بعثه رهبري ٥٦٥٠ مورد از گوشي هاي همراه زائران ايراني را براي ايجاد ارتباط با ايران روي سيستم رومينگ فعال كرده است.

ديدار وزير شؤون ديني الجزاير با سرپرست حجاج ايراني

شامگاه چهارشنبه اول بهمن، آقاي بو عبدالله غلام الله وزير شؤون ديني و اوقاف الجزاير به دعوت سرپرست حجاج ايراني به بعثه جمهوري اسلامي آمد و مورد استقبال قرار گرفت. در اين ديدار پس از اظهار محبتهاي دوستانه و تشكّر، ايشان حادثه بم را تسليت گفت و افزود: مردم الجزاير به طور مداوم اخبار آن را دنبال مي كردند. آقاي ري شهري هم ضمن تشكر از نامه اي كه ايشان دراين باره نوشته بود، حادثه ديروز الجزاير را كه ضمن آن نزديک به سي نفر در سانحه آتش سوزي از بين رفته اند، تسليت گفت.

وزير شؤون ديني الجزاير كه به همراه سرپرست مرشدين الجزايري و رييس هيأت پزشكي اين كشور آمده بود، گفت: امسال تعداد زائران ما ٣٦ هزار نفر است. شش هزار نفر الجزايري هم از فرانسه به حج مي آيند كه جمعاً ٤٢ هزار نفر مي شود. وي گفت حدود سه ميليون الجزايري در فرانسه زندگي مي كنند كه نيمي از مسلمانان اين كشور هستند.

مسؤول امور مرشدين گفت: ما در جمع ٥٥ روحاني مرد و ٥ روحاني زن براي زائران خود داريم كه براي هر ٨٠٠ نفر يک نفر مي شود. در واقع، روحاني ها به تعداد عمارتها و ساختمانهايي است كه براي الجزايري ها اجاره مي شود.

هزينه هر زائر الجزايري سه هزار دلار است كه نيمي از آن براي بليت هواپيما و مبلغي (حدود ٧٠٠ دلار) در اختيار خود او قرار مي گيرد كه در اينجا خوراک و هديه تهيه كند. باقي آن هزينه هاي مسكن و مشاعر و حمل و نقل داخلي است.

به تدريج گفتگوها به مباحث علمي كشيده شد و از جمله در باره مفهوم اجتهاد و

اينكه روش اجتهادي در فقه مالكي تا چه حد است، صحبت شد. وي گفت نخستين بار ابن باديس مبحث اجتهاد را در الجزاير طرح كرد; زماني كه اين كشور زير سلطه استعمار فرانسه بود. بعد از آن، اين مبحث ادامه يافت و آخرين عالم شيخ احمد حمّاني بود كه فتاوي زيادي داشت. روش وي بر اين اصل استوار بود كه اجتهاد نمي تواند شخصي باشد چون ظروف و شرايط آن محدود است، بلكه بايد اجتهاد جمعي باشد. در واقع بايد هيأتي از علماي مسلمين از همه بلاد باشد تا آنها از همديگر استفاده كنند; مثلا در مذهب مالک، زكات فطره را نقدي نمي توان پرداخت، اما ما مي توانيم اين را از حنفي ها بگيريم. درپرداخت آن هم امروز نيازها متفاوت شده و نمي توان همان معيارهاي سابق را در نظر گرفت.

وزير امور ديني الجزاير گفت: مسائل ديني جديد هم زياد است. الآن يک بحث هست كه آيا از مناره هاي مسجد مي توان به عنوان محلي براي نصب آنتن هاي ماهواره اي استفاده كرد يا نه؟ وي گفت: در قديم يک

نفر وقت شناس در مناره مسجد جامع مي نشست. وقتي وقت اذان مي رسيد يک عَلَمي از مناره بيرون مي کرد. ساير مؤذنان، که در ساير مناره هاي مساجد بودند، با ديدن علم، همه با هم يکپارچه اذان مي گفتند. اما امروز نمي دانيم چگونه از اين مناره ها استفاده کنيم.

بحث ها سر سفره شام هم ادامه پيدا کرد. در باره مسائل فقهي، به خصوص چند نکته در باره تکتّف (دست بستن در وقت نماز) مطرح شد که گفت دو نظر از مالک نقل شده، اما مذهب پذيرفته شده اين است که دست را در نماز رها مي کنند. وي در باره قنوت هم گفت: در تمام مساجدي که متعلق به مالکي هاست در نماز صبح، قنوت مي خوانند. اين بحث ها نشان داد که مي توان نقاط اتفاقي ميان فقه شيعه و مالکي پيدا کرد.

در باره هيأت پزشکي هم مطالبي مطرح شد. مسؤول هيأت پزشکي ايران، آقاي دکتر ضيايي، گزارشي در باره امکانات پزشکي ايران ارائه کرد و گفت: علاوه بر آنکه به تعداد کاروانها پزشک داريم، چندين مرکز مستقل هم داريم... در مقابل، مسؤول هيأت پزشکي الجزاير گفت که جمعاً ۱۰۰ پزشک و پرستار و متخصّص دارند. سال گذشته، از جمع زائران الجزايري (۳۲ هزار نفر) ٤۰ نفر و از جمع زائران ايراني (۹۰ هزار نفر) ٤۲ نفر درگذشته اند.

در باره نحوه آمدن حجاج، وزير گفت: هر سال ميان ۱۰۰ تا ۱۲۰ هزار نفر قصد عزيمت به حج را دارند که با قرعه کشي انتخاب مي شوند. هيچ کس دو سال نمي تواند بيايد و کسي که امسال انتخاب نشود، سال ديگر دو امتياز دارد تا شانس بيشتري داشته باشد.

در الجزاير تعداد زيادي از خوارج، اباضي مذهب هستند که وزير رقم آنها را حدود ۷۰۰ ۰۰۰ نفر خواند. هيأت الجزايري گفتند: فرهنگ بسياري از الجزايري ها که در شمال کشور هستند، فرهنگ شيعي است که از زمان فاطمي ها باقي مانده است. وي گفت اسامي شيعي مانند فاطمه و حسن و حسين و علي فراوان است و اشعار محلّي که ستايش اهل بيت در آنهاست حتي در مجالس عروسي هم خوانده مي شود.

در اين جلسه همچنين اشاره شد که تصوّف در الجزاير قوي است و تعداد زيادي رباط و زاويه وجود دارد که حتي خودِ معالي الوزير هم رييس يکي از همين زاويه ها بوده است.

يکي از اعضاي هيأت الجزايري، از اقدام حجت الاسلام و المسلمين کروبي در ارسال فرش براي مسجد جامع بخش قديمي الجزيره تشکّر کرد. اين مسجد جامع که در دوره تسلّط فرانسوي ها به کليساي جامع تبديل شده بود، دوباره مسجد شد و اکنون با فرشهاي ارسالي آقاي کروبي که اخيرا سفري به الجزاير داشتند، فرش شد .)تصوير ۱۹(

اطلاعات تازه در باره وضعيّت مشاعر مقدس و خدمت رساني

به گزارش منابع خبري عربستان، وزارت راه اين کشور، تلاشهاي جديدي را براي افزايش مسيرهاي ميان عرفات و مزدلفه آغاز کرده است; از جمله اين تلاشها، تأسيس يک نيروگاه برق براي تأمين برق ٥٤۱ برج نورافکن بسيار بزرگ است که منطقه را روشن مي کند. به علاوه، طي سال جاري چندين پل جديد احداث شده که رفت و آمد مسيرهاي موجود را آسان خواهد کرد.

همچنين در شهر مکه، مرکز رايانه اي نيرومند، با تعداد زيادي متخصّص تأسيس شده که تمامي اطلاعات مربوط به مراکز خدمات رساني را در خود متمرکز کرده و عنوان مراکز خدمات همه جانبه نام گرفته است. کار اين مرکز در گذشته محدود به يافتن

گم شدگان بود که اکنون دايره فعاليت خود را توسعه داده است.

دكتر سهل الصبان، معاون امور حج هم در مصاحبه اي گفت: اگر باران ببارد، چهار شركت وظيفه از ميان بردن خطر سيل را عهده دار هستند.

گفتني است، چندي پيش در مشاعر سيل آمد و در اثر آن، برخي از چادرهاي منا، بهويژه چادرهايي كه در ارتفاعات بود، آسيب فراوان ديد. دولت عربستان قراردادهايي منعقد كرده تا چادرهاي نو جايگزين چادرهاي فرسوده كند. امسال نيز هواشناسي پيش بيني كرده كه بارش باران وجود خواهد داشت. اين مسأله سبب شده مطالعاتي در اين باره صورت گيرد و مسيرهاي احتمالي سيل و نقاط آسيب پذير شناسايي و براي آنها چاره اي انديشيده شود. طبعاً اين خطر بيشتر متوجه چادرهايي است كه روي ارتفاعات قرار گرفته و چادرهايي كه در دره منا واقع شده، آسيبي نخواهند ديد. براي اين منظور كانالهايي حفر شده كه آب را به سمت غير چادرها هدايت كند.

در باره چادرهاي عرفات نيز، كه چادرهاي نخي متعلق به وزارت حج هستند، بخشهايي از قسمتهاي فرسوده بازسازي شده است.

از سوي ديگر، خالد بن حمزه نحاس، شهردار مكه هم با اشاره به تلاش شهرداري مكه در بهبودي مسيرها اعلام كرد: ١٠٠٠ كارگر، شبانه روز مشغول نظافت و پاكسازي مكّه مكرمه خواهند بود. به علاوه، ٦٥٠٠ كارگر با در اختيار داشتن ٥٨٢ دستگاه ويژه، آماده مقابله با سيلابهاي احتمالي خواهند بود. اين كارگران، همچنين مجهّز به ٢٠ دستگاه تخليه آب هستند.

يكي ديگر از وظايف شهرداري كه منطقه مشاعر را به ٢٥ منطقه فرعي تقسيم كرده و براي هر يک مراكز خدمات رساني ايجاد كرده اند، نظارت بر اغذيه فروشي هاست.

وضعيّت مسكن حجاج ايراني در مكه

امسال در مقايسه با سالهاي گذشته، منازل حجاج ايراني در مكه، به حرم نزديک تر است. حداقلّ فاصله فاصله محل اقامت تا مسجدالحرام ٢ و حداكثر ٩ كيلومتر مي باشد.

مسؤول مسكن ستاد حج مكه گفت: بيشتر زائران ايراني در منطقه شرق مكه كه

مسافت نسبتاً كمتري با حرم دارد، مستقر هستند.

حبيب منبع جو روز چهارشنبه در گفتوگو با ستاد خبري بعثه مقام معظم رهبري گفت: در موسم حج به دليل اينكه در مقطعي از زمان تمام زائران ايراني و خارجي مدينه قبل و بعد در مكه حضور دارند، لذا ما ناگزيريم براي تمام 522 كارواني كه امسال به حج مشرّف شده اند، محل اقامت را تأمين كنيم.

وي افزود: مشكل مسكن در مكه فراوان است، اما ما با برنامه ريزي هايي كه كرده ايم، موفق شده ايم ساختمانهاي مناسبي را انتخاب كنيم.

منبع جو گفت: در حال حاضر باتوجه به محدوديتهاي ساختماني كه در مكه وجود دارد، بيشتر اتاقهاي ما ٤ نفره و البته تعدادي هم تا ٨ نفره است كه ميانگين آن ميان ٤ تا ٥/٥ نفره مي باشد. وي افزود: ميانگين فضايي كه براي هر زائر در مكه معظمه در نظر گرفته شده، ٤ متر مربّع است.

مسؤول مسكن ستاد حجّ مستقر در مكه تصريح كرد: امسال بيشتر ساختمانهايي كه براي اسكان حجاج ايراني اجاره شده، نسبتاً نوساز و تميز است.

تلاش واحد امداد گم شدگان بعثه رهبري

آقاي صبا، مسؤول واحد امداد گم شدگان ستاد حج مستقر در شهر مكه اعلام كرد: به همراه نداشتن كارت و به ياد نداشتن شماره ماشين هايي كه اختصاص به مناطق مختلف داده شده، دو عامل مهم در گم شدن زائران ايراني است و لازم است مديران كاروان در اين باره به زائران مكرّر تذكر دهند.

پرهيز از پراكندگي و جدا شدن از كاروان، به خصوص در طواف اول، از عوامل ديگري است كه مي تواند زائران را از سرگرداني رهايي بخشد. صبا افزود :چنانچه حجاج در سطح شهر مكه گم شده و يا به اشتباه سوار اتوبوسهاي خطوط ديگر شدند، مي توانند مجدّداً به مسجدالحرام بازگردند و با مراجعه به برادران امداد و حمل و نقل مستقر در حرم مطهّر، به هتل خود بازگردانده شوند.

مسؤول واحد امداد گم شدگان با اشاره به اينكه نيروهاي امدادي در دو دفتر مركزي حرم در خيابان الغزه روبه روي قصر شروق و دفتر امداد معابده حضور دارند، از مديران

كاروانها خواست تا از عوامل امدادي با سابقه، علاقه مند و آشنا به موقعيت جغرافيايي مسجدالحرام و ايستگاههاي حملونقل اطراف حرم، براي به كارگيري در واحد امداد معرفي نمايند.

آقاي صبا افزود: نيروهاي امدادي در طول شبانه روز و با لباسهايي به رنگ آبي در ايستگاههاي مظلّه، باب علي، باب ملک، رواسي در كنار مسؤولان حملونقل و نيز ابواب خروجي منتهي به ايستگاهها (عموماً باب السلام و باب ملک فهد و ملک عبدالعزيز) براي خدمات رساني به زوار گرامي آمادگي كامل دارند.

مسؤول امداد ستاد حج مكه از زائران ايراني خواست با توجه به اينكه بعد از اقامه فريضه نماز در اطراف بيت الله الحرام جمعيت زيادي ازدحام مي كنند، براي جلوگيري از اتلاف وقت و معطلي حجاج، حداقل نيم ساعت پس از اتمام نماز به سمت ايستگاههاي حملونقل حركت نمايند.

گفتني است تعداد گم شدگان تا ديشب (شامگاه سه شنبه) ٢٢٦ نفر اعلام شده است كه از اين تعداد ١٥٩ نفر مرد و ٦٧ نفر زن مي باشند.

برگزاري چهارمين سيمنار حج انستيتوي فهد

روز دوشنبه ٢٧ ذي قعده (٢٦ ذي قعده به تقويم ايران) چهارمين كنفرانس مطالعات حج زير نظر انستيتوي حج خادم حرمين شريفين آغاز به كار كرد. پس از قرائت آياتي از كلام الله مجيد، ابتدا رييس انستيتو ضمن خوش آمدگويي به امير مكه، عبدالمجيد و ميهمانان افزود: در اين كنفرانس بيش از ١٠٠ نفر از دانشمندان و محققان در اين كنفرانس شركت كرده اند و جمعاً ٣٢ مقاله پژوهشي به آن ارائه شده است. ناصربن عبدالله الصالح با اشاره به رشد تعداد دانشكده هاي دانشگاه امّ القري روي توانايي آن براي كارهاي علمي تأكيد كرد و گفت: در آينده نزديک هم انديشي ها (سمينارها)ي متعددي برگزار خواهد شد .پس از آن امير عبدالمجيد سخنراني كرد و گفت: هدف از اين كنفرانسها آن است كه راه هاي خدمت رساني به حج مورد بررسي قرار گيرد. موضوع اصلي اين كنفرانس، حمل و نقل حجاج است كه يكي از مهم ترين مسائل در موسم به حساب مي آيد.

گفتني است روز پنجم ذي حجه نيز هم انديشي (سمينار) مكه پايتخت فرهنگي جهان اسلام كه وزارت حج عربستان برگزار كننده آن است، آغاز به كار خواهد كرد.

همچنين دومين هم انديشي (سمينار) ساليانه طب حجاج هم در شهرک پزشكي ملک عبدالعزيز در جده برگزار مي شود. در اين كنفرانس مسموميتها، التهابات معده و روده و همچنين آفتاب زدگي حجاج از مسائلي است كه مورد بحث قرار خواهد گرفت.

گسترش سطح مطاف در سال جاري

بحث طواف و مطاف، به جز مسائل فقهي كه دارد، داراي مشكل و بحث اجرايي نيز هست و آن شلوغي بيش از حد در موسم، به خصوص روزهاي قبل از ايام تشريق و از روز پس از عيد قربان تا حوالي روز غدير است.

در سالهاي گذشته به نظر مي رسيد يكي از اشكالات، وجود ديوار اطراف زمزم و دهانه ورودي است كه فضاي زيادي را به خود اختصاص داده و علاوه برطواف، براي نماز جماعت هم مشكل ايجاد كرده است. به همين منظور محل ورود زمزم بسته شد و مانع مهمي كه بر سر راه بود از ميان رفت. البته اشكال مذهبي آن اين است كه بعد از طواف و نماز آن، به استحباب خوردن آب زمزم و زدن آن به سر و صورت نمي توان عمل كرد.

در طبقه دوم هم با هموار كردن زوايا، جمعاً به مقدار مساحت پنج هزار متر براي نمازگزاران باز شده است. دور مطاف هم كه در طبقه اول ٦٦٢ متر بود، با طرح جديد ٩٠ متر در هر دور كمتر شده و به ٥٧٢ متر رسيده است.

امسال مشكل فقهي طواف در طبقه دوم براي زائران ايراني همچنان باقي است و اين در حالي است كه در طبقه اول استفاده از طبق هاي چوبي و ويلچر(چرخک (ممنوع مي باشد.

بر اساس گزارش برخي از مطبوعات، بيش از يک و نيم ميليون نفر در شامگاه چهارشنبه نماز مغرب و عشا را در حرم مكي به جاي آوردند.

فعاليت روابط عمومي براي آماده سازي ساختمان بعثه در مكه

روابط عمومي، يكي از بخش هاي فعال بعثه است كه حوزه كاري آن، شامل

برنامه هاي تبليغي و اداري مختلف مي شود. براي آشنايي با گوشه اي از آنها، مي توان گزارش كار اين واحد را درآغاز حج دربعثه جمهوري اسلامي در شهر مكه بدين شرح ملاحظه كرد:

*در مورخ ٨٢/١٠/٢٤ و قبل از برگزاري دعاي كميل مدينه، تعداد ٥ نفر از برادران روابط عمومي عازم مكّه شده و پس از اعمال، فعاليت خود را آغاز نمودند.

مسؤول اين واحد، آقاي عباس سليمي هم در روز جمعه مورخ ٨٢/١٠/٢٦ (پس از مراسم دعاي كميل) عازم مكّه شد و برادران انتظامات، دبيرخانه، امور خبري و ارتباطات نيز به همين نحو در قالب پيشرو در مكّه حضور يافتند.

مهم ترين اقدامات انجام شده به شرح زير است:

انتظامات و مراجعين:

. 1بازديد كلّي ساختمان و شناسايي لازم.

. 2استقرار پست انتظامات همكف و ورودي ساختمان و كنترل تردّدها.

. 3استقرار ساير پستهاي ضروري، پس از حضور نيروهاي الحاقي.

ارتباطات دفتر:

. 1استقرار دفتر و آماده سازي اتاقها.

. 2هماهنگي در مورد برقراري سيستم ارتباطات.

دبيرخانه:

. 1استقرار سيستم تايپ و كامپيوتر.

. 2استقرار سيستم تكثير.

. 3آمادگي دبيرخانه براي صدور و ابلاغ و دريافت مكاتبات.

. 4آمار برخي اقدامات انجام شده:

ارتباطات خبري:

. 1استقرار اتاقهاي كار و اخذ يک خط تلفن شهري.

. 2نصب و راه اندازي رايانه و تجهيزات آن.

. 3نصب و راه اندازي دستگاه دورنگار (فاكس) براي ارسال خبر.

. 4تماس و هماهنگي با بخش هاي مختلف براي كسب اطلاعات و اخبار مورد نياز.

. 5انجام مصاحبه با مسؤول ستاد مكّه.

. 6تهيه و ارسال ١٠ فقره خبر و گزارش.

روابط عمومي:

. 1بررسي و مرتب نمودن اقلام موجود و تفكيک وسايل مورد نياز.

. 2آماده سازي اتاقهاي اداري و پاسخگويي به مراجعين.

. 3استقرار كارگاه هنري و اجرايي

. 4تنظيم فهرست تلفن هاي ضروري و توزيع در واحدهاي مختلف.

. 5جمع آوري آرايه (دكور) سال گذشته به منظور طراحي يک اثر هنري جديد براي سالن اجتماعات.

. 6تهيّه طرح جديد نقاشي براي سالن.

. 7انجام امور نجّاري در حدّ گسترده و زير ساخت دكور.

. 8طرّاحي، اجرا و نصب پرده نقاشي پشت سن در ابعاد ٨×٦ متر مربع.

. 9طراحي و نقاشي و برش يونوليتي و اجراي آرايه (دكور) سالن به شكل محراب كامل.

. 10بازسازي خطوط كتيبه هاي سال گذشته و اجراي آن در سال جديد.

. 11خوشنويسي كتيبه هاي داخل آرايه (دكور) جايگاه.

. 12استقرار كامل دكور جديد با نمادي از مقام ابراهيم)عليه السلام (و پرده در ورودي خانه خدا.

. 13بازسازي تابلوي استفتائات و سر در اتاقها و نصب آنها.

. 14طراحي، ساخت، رنگ آميزي و نصب ٦٠ مورد تابلوهاي يونوليتي (تابلوي اعلانات و تابلوهاي تبليغي.(

. 15انجام يک كار فوق العاده (پلاكارد نويسي، تهيه تراكت، ساخت تابلوهاي يونوليتي و فسفري) و عزيمت كليه كاركنان روابط عمومي به كاروان جانبازان قهرمان بر اساس درخواست برادر بزرگوار حاج آقا صابر.

. 16ايجاد پوشش تبليغاتي مناسب در طبقات ساختمان بعثه.

. 17خوشنويسي برزنتهاي بزرگ سفارش ستاد مكه.

. 18آماده سازي اتاقهاي طبقه ششم (جلسات،.(...

. 19آماده سازي تابلو و پرچم بزرگ نماي بعثه و نصب آن بر روي ساختمان.

. 20دريافت و توزيع نشريه زائر و نصب آن در طبقات ساختمان.

. 21تنظيم و نصب اطلاعيه هاي مورد نياز.

. 22تنظيم نهايي جدول برنامه ها و همايش ها و ابلاغ آن به تمام مبادي مربوط.

. 23برنامه ريزي لازم در مورد آغاز مراسم بعثه (از روز جمعه با دعاي ندبه.(

. 24برنامه ريزي در مورد برگزاري به موقع كلاس احكام و مناسک.

. 25انجام مكاتبات لازم.

طبعاً اين فعاليتها همچنان ادامه يافته است. آقاي سليمي براي برگزاري دعاي كميل دوّم مدينه، به همراه آقاي آخوند زاده، معاونت اجرايي، بار ديگر شامگاه چهارشنبه اول بهمن، عازم مدينه شدند تا به هماهنگي كارها پرداخته و مجدداً به مكه بازگردند.

فضاي تبليغاتي داخل بعثه و كاروانها

يكي ازكارهاي جاري بخش روابط عمومي بعثه، تأمين وضعيت تبليغاتي داخل بعثه و كاروانهاست. با تلاش دوستان روابط عمومي، سراسر ديوارهاي داخلي بعثه، با
جملات زيبايي درباره اسرارومعارف حج تزيين شده است. آيات قرآن،احاديث معصومين)عليهم السلام(زينت بخش اين كلمات هستند. به علاوه، جملاتي از امام راحل)قدس سره (، مقام معظم رهبري و اشعاري از شاعران زبده و برگزيده، در جاي جاي بعثه ديده مي شود كه هر كدام مي تواند فضاي معنوي حج را تلطيف نمايد. علاوه بر اينها، آذين بندي بعثه با جملات دعايي و نيز اسامي معصومين و مهم تر از همه، صفات خداوند، بر اين طراوت افزوده است.

كثرت كارهاي انجام شده در بعثه و مقايسه آن با وضعيت داخلي بعثه هاي كشورهاي ديگر، نشان مي دهد كه تفاوت از زمين تا آسمان است. در واقع، بعثه هاي ديگر يک اداره ساده حج است، اما بعثه جمهوري اسلامي ايران، بسيار با شكوه، زيبا و در حدّ يک مركز فرهنگي جدّي نمايان است.

به طور معمول، روابط عمومي ٥٢٠ بسته و پاكت (جمع اوراق تراكتي ٤٠ ٠٠٠ (

حاوي تبليغات براي داخل كاروانها تهيه كرده است كه به ستاد مكه تحويل داده شده و توسط مديران در جاي جاي كاروان نصب مي شود.

بسياري از اين جملات، مربوط به مراسم برائت از مشركين است كه شامل اعلام برائت، مرگ بر آمريكا و اسراييل بوده و به طور معمول از روز چهارم ذي حجه در كاروانها نصب مي گردد.

تراكتهاي مربوط به مناسبتها، به خصوص شهادت ائمه، يا اعياد اسلامي، بر حسب قاعده، دو روز پيش از موعد نصب مي گردد.

ديگر اوراق تبليغاتي معمولاً از همان آغاز ورود كاروانها در محل نصب مي شود.

گفتني است، در جلسات ديدار در بعثه; اعم از جلسات عمومي سخنراني يا جلسات ملاقات سرپرست حجاج ايراني با ميهمانان ساير كشورها، نقاشي هاي بسيار زيبايي از مسجد الحرام نصب شده است كه به طور معمول هر ميهماني را در اوّلين لحظه ورود متوجه خود مي سازد.

ديدار وزير اوقاف و ارشاد اسلامي يمن از بعثه جمهوري اسلامي ايران

ظهر روز پنج شنبه، آخرين روز ذي قعدة الحرام ١٤٢٤ (٢ بهمن) حمود محمد عباد، وزير اوقاف و ارشاد اسلامي يمن، به همراه معاونش سيد حسن، به دعوت سرپرست حجاج ايراني به صرف ناهار به بعثه جمهوري اسلامي آمد. در اين ديدار كه تني چند از فضلاي بعثه جمهوري اسلامي به همراه آقاي زرهاني رييس سازمان حج و دكتر ضيايي سرپرست هيأت پزشكي حج حضور داشتند، وزير يمن زلزله بم را تسليت گفت. متقابلاً آقاي ري شهري هم گفتند: به رغم بزرگي اين حادثه، بايد اعتراف كرد كه مصايب دنياي اسلام بهويژه فلسطين از آن هم بزرگتر است و لازم است تا در حج در باره آن بينديشيم.

عباد تأييد كرد كه مشكل فلسطين، مشكل جهان اسلام است و بايد به طور جدي در باره آن انديشيد.

آقاي ري شهر گفت: آنچه اميد بخش است، روحيه مردم فلسطين است كه ما را به پيروزي آنها بر صهيونيسم اميدوار مي سازد. اين همان روحيه اي است كه مردم ايران در زمان ساقط كردن نظام پهلوي داشتند. وزير يمن گفت:

زمان انقلاب ايران، من دانشجوي سال اول رشته علوم سياسي بودم. آن زمان ما انقلاب ايران را به رهبري امام خميني)رحمه الله (، اراده واقعي مردم مسلمان مي دانستيم. وي گفت: كتابهاي دكتر شريعتي و همچنين كتابهاي شهيد محمدباقر صدر، (فلسفتنا، اقتصادنا و سلسله الاسلام يقود الحياة) را خوانده است. و افزود: اكنون مردم فلسطين به يک امت بيدار وفداكار تبديل شده است ...

مصاحبه البلاد) فارسي) با برخي از مسؤولان بعثه جمهوري اسلامي ايران

البلاد فارسي، شماره ۱۵ (۲ بهمن) مصاحبه اي با برخي از مسؤولان بعثه جمهوري اسلامي ترتيب داده است. در اين مصاحبه حجت الاسلام و المسلمين صادقي رشاد ضمن تشكر از عربستان به خاطر كمكهايي كه به زلزله زدگان بم كرد،

منوچهر محمدي هم در اين مصاحبه ضمن اظهار علاقه براي ايجاد ارتباط با نويسندگان سعودي گفت اين آشنايي باتوجه به مشتركات فرهنگي مي تواند اقدامات مغرضانه دشمنان اسلام را خنثي كند.

*دكتر عيوضي هم ضمن تشكّر از اينكه پروازهاي مستقيم به مدينه، به راه افتاده گفت: من ويژه نامه البلاد را مرتّب نگاه مي كنم و مي خوانم.

لازم به يادآوري است كه اين مصاحبه عمدتاً حالت تحريف شده اي داشته و مطالب نوشته شده در آن، طبق معمول، با عبارات و تعبيرات خودساخته خبرنگار البلاد است. از طرف برخي از مصاحبه شوندگان توصيه شد كه اطلاعات ارائه شده در آن مخدوش مي باشد.

ميهمانان خارجي در بعثه جمهوري اسلامي ايران

يكي از اقدامات جاري در بعثه مقام معظم رهبري، دعوت از چهره هاي سرشناس و حجاج فرهيخته ساير كشورها به بعثه جمهوري اسلامي است. در بيشتر اوقات، دسته هاي مختلفي از زائران كشورهاي ديگر را مي توان ديد كه به بعثه ايران آمده و ضمن گفتگو با علما به تبادل آرا در زمينه هاي فكري و سياسي مي پردازند. اين كار عمدتاً از طريق معاونت بين الملل وبه خصوص در سطح دعوت ازحجاج، توسط مبلّغان صورت مي گيرد.

از سوي ديگر، كادرهاي معاونت بين الملل با برنامه ريزي از شماري از مسؤولان بعثه هاي مختلف دعوت مي كنند تا از بعثه جمهوري اسلامي ايران ديدار نمايند. برخي از مهم ترين اين ديدارها، ديدار با سرپرست حجاج ايراني است.

آمد و رفت اين ميهمانان در بعثه، با توجه به عظمت بعثه جمهوري اسلامي و تبليغات داخلي آن، تأثير شايسته روي اذهان آنان مي گذارد. براي نمونه، رييس بعثه فلسطين پس از ديدار از بعثه و ديدن تراكتها و عكس هاي تبليغاتي فراوان در باره فلسطين گفت:

وجود نمايشگاه عكس فلسطين در بعثه، ما را هيجان زده كرد. وي گفت ما محبّت ايرانيان را هيچگاه فراموش نمي كنيم.

امسال وجود چند خواهر تحصيل كرده در بعثه، موجب شده است كه شماري از زائران زن از ديگر كشورها، به بعثه رهنمون شوند. به علاوه برخي از خواهران به كاروانهايي از پاكستان، اندونزي و بحرين رفته و به ايراد سخن براي آنان پرداخته اند.

اسامي آن كاروانها عبارت است از: كاروان مسلم، ولي عصر، ستري، حميدان، ابوميثم، شيخ فاضل و دو كاروان از نيجريه.

تقريباً بيشتر زائران خارجي، با توجه به رويدادهاي دو سال اخير در جهان اسلام، از وحدت اسلامي سخن به ميان مي آورند و از لزوم آشنايي بيشتر مسلمانان از يكديگر ياد مي كنند. در بحث هاي كلامي، علاقمند به شنيدن تفاوت ديدگاه هاي شيعه و سني هستند.

بحث غدير و مهدي)عليه السلام (از مباحثي است كه گهگاه در گفتگوها مطرح شده و بيشتر از ناحيه كساني است كه مطالعاتي در باره شيعه داشته اند. همچنين در مباحث مربوط به ايران، از قانون اساسي و مسأله رهبري در كشور ما پرس و جو مي كنند. آنان از اينكه ايران شبكه خبري مستقلّي ندارد تا آنان بتوانند با سياستهاي ايران آشنا شوند، اظهار تأسف مي كردند. برخي هم اصرار داشتند كه ايران بايد مذهب تشيع را از

طريق كانالهاي ماهواره اي بيان كند تا ديگران با حقيقت آن آشنا شوند. گهگاه در ميان اينها اشاره به استفاده آنان از شبكه سحر مي شود .افرادي كه در سطحي بالاتر هستند، معمولا در پي كتابهاي تفسيري از ديدگاه شيعه هستند. در سطوحي ديگر همچنان ابهاماتي مانند اينكه آيا قرآن را تحريف شده مي دانيد، آيا مقام امام علي)عليه السلام (را بالاتر از پيامبر)صلي الله عليه وآله (مي دانيد،

نظر شيعه در باره صحابه، به خصوص عايشه چيست و... مطرح است.

بسياري از اين گفتگوها نشانگر آن است كه پس از انقلاب اسلامي، بخش هايي از دنياي سني به خصوص اهل مطالعه و افراد تحصيل كرده كموبيش با افكار شيعه آشنا شده اند. تحوّلات لبنان و اخيراً عراق هم در اين مسأله نقش بسزايي داشته است، اما نه كتاب مناسب با مخاطبان به اندازه كافي وجود دارد و نه همان مقدار كه هست، توزيع مناسب مي شود. با اين حال، بسياري از همين نوشته هاي مختصر، روي موج انقلاب، تا دورترين نقاط جهان اسلام رسيده است.

برخي ديگر از موضوعاتي كه در اين گفتگوها طرح مي شود عبارت است از:

حجاب، وحدت شيعه و سني، ارتباط ايران و مصر و بحث اخوان المسلمين، درخواست تحصيل در علوم ديني در ايران، برخورد دولت ايران با اهل سنت اين كشور، بانک بدون ربا در ايران، شدّت تبليغات عليه ايران در خارج از ايران، بي سرپرست بودن حجاج شيعه افغاني، عقيده شيعه در باره جبرئيل، ديدگاه هاي اهل بيت در زمينه هاي مختلف ديني و...

شلوغي فراوان حرم خداوند در آغازين روزهاي ذي حجه

با آغاز ماه ذي حجه، جمعيت زائر در مكه رو به فزوني است. هر نماز جماعتي كه شركت كنيد، جمعيتي را بيش از آنچه روز قبل ديده ايد، مشاهده خواهيد كرد. اين روزها صفوف نماز جماعت، فضاهاي اطراف مسجد و حتي بالاتر از محلّ مولد النبي)صلي الله عليه وآله (تا محلّ هتل رواسي را در بر مي گيرد.

مشكلي كه در غير ساعات نماز و حتي بلافاصله پس از نماز وجود دارد، بساط دست فروشهاست كه گاه سطح بسيار وسيعي را به خود اختصاص مي دهند. تصوّر بازگشت هزاران هزار نمازگزار در ميان راههاي تنگ و باريک كه بساط دست فروشها را باز كرده، واقعاً دشوار است.

ابن بساطي ها تا آخرين ساعات شب و حتّي گاه تا صبح مشغول فروش اجناس بسيار ابتدايي خود هستند و تاكنون ممانعتي هم از سوي مأموران مشاهده نشده است.

شبها، پس از نماز عشا، به تدريج مسجد از شيعيان پر مي شود. آنانكه دوست دارند ساعاتي را در كنار يار باشند و به خواندن نماز و قرآن و ادعيه بپردازند.

امسال پديده افزون، حضور جمع كثيري از شيعيان افغاني است كه در جاي جاي مسجد در دسته هاي چند نفري نشسته و يک روحاني براي آنان دعا مي خواند.

مأموران عربستان سعودي، پيش از اين تنها با ايراني ها درگير بودند، اما اكنون مشكل ديگري هم براي آنان درست شده است. تازه هنوز زائران عراقي نرسيده اند كه با صداي بلند به خواندن دعا و روضه بپردازند و كسي جرأت حرف زدن با آنان را نداشته باشد.

اين فضاي جديد براي شيعيان ايراني يک فرج به تمام معناست; زيرا فضاي حج، به همان مقدار که در سطح دنيا تفاوت کرده و شيعيان پس از ماجراي عراق بروز و ظهور تازه اي يافته اند، اندکي به نفع شيعه تغيير مي کند. ديگر اين ايراني ها نيستند که متهم شوند مجوسي اند يا شرک ميورزند و با زبان عربي نارسا نتوانند پاسخ آنها را بدهند. اين بار زبانهاي تيزي در انتظار مأموران سعودي در مسجد الحرام و حتي مسجد نبوي است.

شب جمعه، اولين شب ماه ذي حجه بود، بسياري از شيعيان، گروه گروه مشغول خواندن دعاي کميل بودند. برخي هم در طواف دعاي کميل را مي خواندند. هنوز هم مطاف شبها ميانه ساعات ۱۰ تا ۱ ، تا حدّي خلوت است اما پس از اندکي خواهد شد.

عمده ترين نقطه اي که پس از اصلاحات امسال (با برداشتن تختهاي روان و ويلچر) هنوز مانده، خط سياهي است که روي زمين برابر حجر الأسود کشيده اند .در اين نقطه ثقل جمعيت است که مي ايستد تا تکبير بگويد و بوسه اي حواله حجر الأسود کند. بايد به ضرورت اين خط را برداشت. آيا ممکن است از نوري ليزري استفاده شود تا بدون آنکه مزاحمتي ايجاد کند، اين خط را در هوا و روي سر مردم نشان دهد و نيازي نباشد که مردم اين و آن را کنار بزنند، عقب گرد کنند تا خط را ببينند! اين پيشنهادي است از سوي دوستي که شب جمعه با هم طواف مي کرديم مطرح کرد. بالأخره شايد چيزي شبيه آن را بشود درست کرد و اين مشکل را حل کرد.

توصيه هاي ديني، مذهبي و اخلاقي براي زائران

سالهاست که بعثه جمهوري اسلامي ايران مي کوشد اخلاق و رفتار آن دسته از زائران ايراني را، که براي نخستين بار در حرمين حضور مي يابند، به گونه اي تنظيم کند که تصادم خاصي با اخلاقيات مذهبي حاکم بر اين محيط پيش نيايد .برخي از اين رفتارها خود اسلامي و اصيل است و برخي از روي مصحلت تقيه و ايجاد اتفاق و يگانگي و عمدتاً به خاطر حفظ حرمت تشيع.

بعضي از رفتارهاي زائران اغلب برخلاف فرهنگ وسياست حاکم بر کشور ميزبان بوده و باعث وهن شيعه مي گردد. چه بسا اين مسأله مستمسک معاندين و مخالفين شيعه قرار مي گيرد و دست به تبليغات سوء عليه اعتقادات شيعه مي زنند.

به عنوان نمونه به موارد ذيل مي توان اشاره کرد:

. 1گرفتن قنوت در نماز جماعت.

. 2خاک برداشتن از بقيع.

. 3گذاشتن قرآن بر زمين.

. 4دست به دعا و نيايش برداشتن در جهت خلاف قبله.

. 5عبور کردن از جلوي نمازگزاران.

. 6با عجله نماز را تمام کردن و دويدن به سوي حجرالأسود جهت زيارت (ترک واجب به جهت انجام عمل مستحب.(

. 7تجمع در جلوي فروشگاههاي اطراف حرم در اوقات اذان و نمازهاي پنجگانه.

. 8ترک مسجدالحرام و مسجدالنبي)صلي الله عليه وآله (در هنگام اذان و نماز جماعت.

. 9مهر گذاشتن و يا اشياي مشابه مهر در هنگام نماز.

. 10عدم رعايت حجاب اسلامي توسط خانمها و استفاده از چادرهاي گلدار و رنگي.

. 11نماز خواندن در جلوي در ورودي قبرستان بقيع.

. 12انداختن عريضه و يا پول نذري بر قبور بقيع.

. 13بستن نخ يا پارچه بر پنجره ها و نرده هاي بقيع.

. 14عكس گرفتن و يا فيلمبرداري، حتي از اماكن و محل هايي كه مجاز هم باشند.

. 15بوسيدن درها و ديوارها و يا ضريح...

. 16سيگار كشيدن به خصوص در اطراف حرم حضرت پيامبر)صلي الله عليه وآله. (

. 17پشت به حرم پيامبر نشستن هنگام زيارت ائمه بقيع)عليهم السلام. (

. 18عدم رعايت اخلاق و رفتار اسلامي در برخوردها.

. 19عدم رعايت نوبت و مقررات در معابر عمومي و يا سوار شدن به ماشين و غيره.

. 20عدم رعايت پوشش اسلامي توسط عده اي از برادران و خواهران زائر.

. 21حركتهاي نسنجيده توسط بعضي از زوج ها در خيابانها (دست به دست دادن، يا شوخي كردن با همديگر يا خنديدن.(

. 22عدم رعايت حجاب كامل توسط خواهران زائر (استفاده از روپوش و يا مشابه آن.(

. 23چانه زدنهاي بيش از حد متعارف و حتّي بعضي مواقع التماس كردن در هنگام خريد از فروشندگان به منظور اخذ تخفيف بدون توجه به اصل بهاي اجناس.

. 24تردّد و رفتوآمدهاي زائران خواهر به تنهايي به خصوص در بازارهاي شهرهاي اماكن مقدس و چانه زدنهاي غير متعارف.

. 25انداختن آب دهان و يا دستمال كاغذي مستعمل در محوطه.

. 26عدم توجه به مقررات راهنمايي و رانندگي و عبور از تقاطع ها و توجه نكردن به علائم و نشانه ها.

. 27استفاده از بلندگوها در بين الحرمين، كه موجب ايجاد آزار و اذيت زائران ساير كشورها مي گردد.

. 28مباحثه و مشاجره با مأموران حرمين شريفين و عدم توجه به تذكّرات آنان.

. 29ورود به مساجد با جورابهاي بدبو.

. 30گزاردن نماز فرادا در هنگام نمازهاي جماعت توسط بعضي از زائران.

. 31صحبت كردن بلند در مسجدالنبي)صلي الله عليه وآله. (

. 32ذكر دعا و صلوات و خواندن زيارتنامه با صداي بلند.

. 33خواندن نماز در حرمين شريفين در بين الطلوعين كه از نظر اهل سنت مجوز شرعي ندارد.

. 34فروش اشيا و اجناس; مانند پسته، زعفران، انگشتر و ... در سطح شهر يا فرودگاه جدّه.

. 35ايجاد مزاحمت براي ديگر حاجيان در مواقف، مثل طواف و جمرات و...

. 36عكسبرداري و فيلمبرداري از اماكني كه در عربستان ممنوع است.

. 37شركت در بحثهاي مناقشه آميز عقيدتي، در حالي كه تسلّط كافي بر موضوع و زبان عربي ندارند.

برگزاري مراسم سوگواري جوادالائمه)عليه السلام (در مدينه منوره

روز پنجشنبه، به افق عربستان، مصادف با سي ام ذي قعده و سالروز شهادت امام نهم شيعيان حضرت ابا جعفر محمدبن علي)عليهما السلام (ملقب به جوادالائمه است.

در مراسمي كه به همين مناسبت در بعثه مقام معظم رهبري در شهر مدينه برگزار شد جمعي از زوار كشورمان شركت كردند.

در اين مراسم كه با مدّاحي يكي از مداحان اهل بيت عصمت و طهارت آغاز شد، حجت الاسلام محمدكاظم صديقي با مشابه قلمداد كردن نحوه شهادت امام جواد)عليه السلام (با شهادت فاطمه زهرا)عليها السلام (، اين امام شيعيان را مظهر الهي دانست و بنابر روايت نبوي، رفع حوايج مردم بهويژه حوايج دنيوي ايشان را به دست جوادالائمه)عليه السلام (توصيف كرد.

وي افزود: امام نهم جوانترين امام شيعه بوده است.

حجت الاسلام صديقي همچنين به مناسبت در پيش رو بودن ايام حج، كعبه را پرچم اسلام و مدينه را باطن مكه معرفي كرد و از زوار مدينه خواست خود را مهياي بهره مندي از مناسک حج كنند. وي حجرالأسود را نمادي از ولايت و پيمان ولايت الهي دانست.

براساس برنامه ريزي هاي واحد مراسم بعثه مقام معظم رهبري، همزمان با مراسم سالروز شهادت نهمين اختر آسمان امامت و ولايت در ايران اسلامي، روز جمعه مراسمي در محل اجتماعات بعثه مقام معظم رهبري در مكه مكرمه نيز برگزار مي شود.

سخنرانان و مداحان در اين مراسم با بيان مصايب و سجاياي امام جواد)عليه السلام (ياد آن امام همام را گرامي خواهند داشت.

اياب و ذهاب زائران از محل سكونت تا مسجد الحرام

براي آمد وشد زائران ايراني، در نزديكي مسجدالحرام يک ايستگاه مركزي ثابت دايز شد.

با هماهنگي مسؤولان كشور سعودي، براي زائران ايراني خانه خدا در مكه مكرمه يک ايستگاه مركزي ثابت به منظور ايـاب و ذهاب آنان در نزديكترين محل مسجدالحرام در نظر گرفته شده است.

از اين ايستگاه كه در مناسب ترين نقطه خيابان منتهي به خانه خدا ايجاد شده است. زائران ايراني مي توانند به سهولت با اتوبوس ها و ميني بوس هايي كه مطابق محل اقامت آنان شماره گذاري شده، به هر نقطه از شهر مكه انتقال يابند.

گفتني است در مراسم حج امسال، در شهر مكه، بيش از ٥٠٠ دستگاه خودرو براي انتقال زائران ايراني از محلّ اقامت آنان به مسجدالحرام و به عكس درنظر گرفته شده است.

ورود زائران ايراني به جده

زائران ايراني كه امسال از فرودگاه جده وارد عربستان مي شوند، به راحتي از بخشهاي بازرسي اين فرودگاه عبور مي كنند. عباس اديب زاده يكي از مسؤولان ايراني مستقر در فروگاه جده، روز چهارشنبه در گفتگو با ايرنا افزود: تاكنون هيچ يک از زائران ايراني، مورد بازرسي بدني قرارنگرفته اند و كمتر ديده شده كه وسايل آنان نيز باز شود. وي مشكل موجود در فرودگاه را معطلي بيش از اندازه زائران در قسمت پيش از بازرسي عنوان كرد و گفت: چون سالن اختصاصي در اختيار زائران ايراني نيست و حجم پروازها نيز اين روزها افزايش يافته است. آنان بايد منتظر بمانند تا زائران ساير كشورها از قسمت كنترل گذرنامه و بازرسي عبور كنند. اديب زاده، انتقال زائران از فرودگاه جده به ميقات جحفه را نيز رضايتبخش خواند و اضافه كرد: مسؤولان شركت حمل و نقل عربستان در اين جهت همكاري لازم را دارند و سريعتر از سالهاي گذشته اتوبوس در اختيار زائران ايراني قرار مي دهند.

درگذشت يک زائر ايراني

يک زائر زن ايراني ديروز (بيست نهم ذي قعده) به علّت سكته قلبي دار فاني را وداع كرد.

به گزارش خبرنگار زائر، تهراني مسؤول مددكاري بيمارستان مكه، با اعلام اين خبر، افزود: خانم مليح الزمان پاسنگي، ٥١ ساله، فرزند علي جان، ديروز ساعت ٦ بامداد به علت ايست قلبي در محل كاروان جان به جان آفرين تسليم نمود.

مرحومه پاسنگي از شهرستان اصفهان اعزام شده بود و از زائران كاروان ١٣٣٥٩ بود.

ديدار سفير ايران در رياض با وزير كشور عربستان

علي اصغر خاجي سفير ايران در رياض، روز چهارشنبه با امير نايف وزير كشور وامنيت شوراي عالي حج عربستان ديدار كرد.

در اين ديدار آخرين تحوّلات مربوط به روابط دوجانبه و مسائل مربوط به حج، مورد بحث و گفتوگو قرارگرفت.

وزير كشور عربستان از سطح بسيار خوب روابط دو كشور اظهار خرسندي كرد و گفت: اين روابط نه تنها به نفع دو كشور، بلكه به نفع تمام كشورهاي منطقه است.

سفير جمهوري اسلامي ايران نيز ضمن تأكيد بر اراده جمهوري اسلامي جهت توسعه روابط با عربستان، به تشريح وضعيت زائران ايراني در سال جاري پرداخت و از تلاشها و خدمات مقامات و مسؤولان سعودي در رابطه با زائران بيت الله الحرام تقدير كرد .

ديدار اعضاي ستاد مدينه با سرپرست حجاج ايراني

صبح روز جمعه، سوم بهمن، اعضاي ستاد مكه با رياست آقاي مصطفي قهرودي به همراه آقاي زرهاني رييس سازمان حج و زيارت، در مقرّ بعثه رهبري با نماينده وليّ فقيه ديدار كردند. در اين ديدار، ابتدا آقاي زرهاني گزارشي از فعاليت ستاد مدينه و آغاز

به كار ستاد مكّه ارائه كرد و گفت: در مدينه كارها با رواني پيش رفت، گرچه گره هايي وجود داشت اما با فعاليت حوزه بازرسي و همكاري ستاد، به تدريج حلّ شد. وي افزود: مشكل آشپزخانه كه سال گذشته همه را به ستوه آورده بود، در مدينه و مكه به خوبي حل شده و گرچه دشواري هايي وجود دارد، اما به هيچ روي دشواري جدّي نبوده است.

آقاي زرهاني افزود: مشكل مسكن در مكه يک مشكل سنتي است، خانه ها فرسوده و معمولاً گران است اما هر جا اعتراضي بوده، به سرعت توسّط بازرسي و ستاد، مورد توجه قرار گرفته و هشتاد درصد مشكلات في المجلس حل شده و باقي آن در جلسات روزانه بازرسي و ستاد حل گرديده است.

مسأله حمل و نقل هم كه دشواري ويژه اي در شهر مكه دارد، تقريباً بدون مشكل تاكنون پيش رفته است. زرهاني، از مديريت آقاي قهرودي و همكاري ستاد و بازرسي، به عنوان دو عامل اصلي موفقيت ياد كرد.

قهرودي هم گزارش كوتاهي از وضعيت ستاد مكه، كه به طور رسمي از ٢٠ ذي قعده راه افتاده، ارائه كرد و گفت: بناي ما بر اين است كه به كسي نه نگوييم. پول مردم است و براي آنها خرج مي كنيم. وي گفت تقريباً هر مشكلي در ساختمانها بوده، اگر از تعهّدات مالک بوده او را وادار كرده ايم هزينه كند و الاّ خودمان با هزينه سازمان آن را حل كرده ايم. در باره مشكلات مشاعر هم جلساتي با حضور رييس سازمان داشته ايم.

آقاي ري شهري، ضمن شكرگزاري از اينكه خداوند توفيق خدمت به زائرانش را به آنان داده، گفت: سال گذشته سال بحران بود و امسال تا اينجا به نظر مي رسد كه دشواري ها رو به حل شدن است. به هر حال، مشكلات پيش بيني نشده اي هم وجود دارد كه بايد براي حلّ آنها آماده بود. وي گفت كه روزهاي دشوار در پيش است و توصيه من به برادران ستاد آن است كه خود را آماده نگهدارند. وي تأكيد كرد: بايد از همه توان و تجربه استفاده شود و با توكّل به عنايات خداوندي، با هدف حفظ آبروي اسلام، نظام و رهبري، خدمت به مردم و آسايش آنان هرچه بيشتر صورت گيرد.

زائران هم بايد بدانند كه خدمتگزاران آنان صرفاً براي خدا كار مي كنند و در اينجا سود شخصي در كار نيست. مبادا آنان با غيبت از ثواب حج خويش بكاهند.

وي سپس با اشاره به حديثي از حضرت داود)عليه السلام (كه از دست درخواستهاي مردم

خسته شده و به عزلت پناه برده بود، افزود: خداوند به او فرمود :محبّت من گذشت از بندگان من است، وقتي ديدي كه او مريد من است، خادم او باش (1).

پرده جديد كعبه آماده نصب شد

به گزارش روزنامه الشرق الأوسط، پرده جديد كعبه، كه در كارخانه اي در منطقه امّ الجود در مكّه معظمه بافته شده، توسط شيخ عبدالعزيز بن عبدالله شيبي (از آل شيبه) كه سدانت بيت عتيق در طول تاريخ در اختيار آنان بوده، دريافت شد. در اين سوي، شيخ صالح الحصين طيّ مراسمي از شيبي تحويل گرفت كه براي روز نهم روي كعبه قرار داده شود.

بر اساس اين گزارش، زياد محيي الدين خوجه، رييس كارخانه بافت كعبه، اين پرده از ٦٧٠ كيلوگرم ابريشم خالص و ١٥٠ كيلوگرم طلا و نقره بافته شده و جمعاً ٦٥٨ متر مربع است. هزينه آن ١٧ ميليون ريال سعودي است كه تقريباً 5/4 ميليون دلار مي شود.

باران رحمت در ظهر روز جمعه

جلسات بعثه مقام معظم رهبري، امروز، صبح جمعه، با دعاي ندبه آغاز شد .جمع زيادي از چندين كاروان در اين مراسم روح بخش شركت داشتند و مداحان پيش و پس از دعا به نوحه سرايي پرداختند. روز جمعه به تقويم قمري ايران روز آخر ماه و روز شهادت امام جواد)عليه السلام (است.

از حوالي ظهر روز جمعه تا حدود ساعت ٢، باران بسيار تندي در مكه آغاز به باريدن كرد كه اوج آن از ساعت ١/٥ به بعد بود. در فاصله كوتاهي از شدت گرفتن باران، تمام سطح خيابانهاي اطراف پر از آب شد و ماشينها در حالي كه نيم متر در داخل آب حركت مي كردند، به رفت و آمد مشغول بودند. بقاياي آبها تا ساعتها پس از خاتمه باران، همچنان در خيابانها وجود داشت و در رفت و آمدها اختلال ايجاد مي كرد. به علاوه، مقدار زيادي گِل و لاي از روي كوهها شسته شده و حاشيه خيابانها را پر كرده بود. شب

. 1مستدرک الوسائل، ج١٢، ص٤٢٨

هنگام همچنان مه در فضاي مسجد الحرام وجود داشت و از تركيب آنها با نور نورافكن ها، فضاي خاصي را ايجاد كرده بود.

اين باران، كه به گفته هواشناسي، طي روزهاي آينده هم قابل پيش بيني است، خطر سيل را در بر دارد و سعودها نيز مرتب در خبرها از وجود امكاناتي براي جلوگيري از سيل سخن مي گويند. روشن است كه خطر اصلي در مشعر و منا است كه ممكن است مشكلات جدي براي زائران در پي داشته باشد.

طي روزهاي بعد از باران، مقامات سعودي از چند هزار كارگر براي تميز كردن منا از آثار باران ياد شده استفاده كردند.

نماز جمعه مكه و مدينه

روز جمعه اول ذي حجه (به تقويم عربستان) نماز جمعه مكه، به امامت السديس با حضور جمعيتي نزديک به ١/٥ ميليون نفر در مسجد الحرام و ميادين اطراف آن، به سمت اجياد و غزه در دو سوي آن برگزار شد. سديس در خطبه هاي نماز، با اشاره به اين نكته كه مسلمانان گرفتار تفرقه و انشعاب شده اند، گفت: حج دعوت عملي به اتحاد و يكپارچگي است و مي تواند در روزگار ما به كار ما بيايد. وي افزود: اكنون وقت آن رسيده است كه از اين فرصت وحدت آميز براي ايجاد اتّحاد استفاده كنيم، پس از آنكه گرفتار فتنه ها و هواپرستي ها شده ايم; چنانكه خداوند مي فرمايد " :إِنَّمَا الْمُؤْمِنُونَ إِخْوَةٌ (1) " ...و نيز فرموده است " :وَ اعْتَصِمُوا بِحَبْلِ اللهِ جَمِيعاً وَ لاَ تَفَرَّقُوا(2) " ...

شگفت آنكه، سديس بلافاصله به دنبال ايجاد اختلاف رفته و با اظهار اين سخن حق، كه روح حج، روح توحيد است، برخي از مسلمانان را به شرک گرايي متهم كرد كه از آن جمله دعا براي اهل قبور، مسح سنگها و تبرّک و دعاي براي رفع بلايا با تبرّک است. به اين ترتيب، مقصود وي از وحدت، همان وحدت ميان وهابي ها و سلفي هاست نه كلّيت امت اسلامي.

. 1حجرات : ١٠

. 2آل عمران : ١٠٣

سديس در ادامه با اشاره به حرمت حرم، كساني را كه اين حرمت را خدشه دار مي كنند وعده به عذاب الهي داد و گفت: اسلام دعوت به رحمت و شفقت و محبت و تسامح مي كند. وي همچنين از رفتار خشونت آميز صهيونيستها هم انتقاد كرد.

بر اساس خبر روزنامه عكاظ، نزديک به نيم ميليون نفر نيز نماز جمعه را در مسجد نبوي اقامه كردند. امام جمعه مدينه، شيخ حسين آل الشيخ با اشاره به فضيلت اين روزها كه مسلمانان بايد از آن بهره معنوي بگيرند، به تفصيل در باره ثواب اعمال عبادي در اين ايّام با استناد به احاديث سخن گفت.

پس از اقامه نماز جمعه در مدينه، سيل زائران در اين شهر به سوي مكه حركت كردند.

ملاقات سرپرست حجاج ايراني با زائران جانباز

عصر روز جمعه، سوم بهمن، نماينده ولي فقيه عازم ديدار و ملاقات با كاروان جانبازان شد. اين كاروان با مديريت قابل تقدير آقاي مجيد درزي، شامل حدود ٢٠٠ زائر است كه بيش از هفتاد نفر آنها ويلچري و ٢٣ نفر شيميايي است. پيشتر نيز اشاره شد كه روحاني اين كاروان حجت الاسلام والمسلمين راشد يزدي است.

در اين ديدار ابتدا آقاي راشد يزدي به نماينده وليّ فقيه خوش آمد گفت و براي ايشان آرزوي توفيق براي خدمت به حجاج كرد كه اين خدمت سبب سربلندي و سعادتمندي مي شود. سپس سرپرست حجاج ايراني با تعزيت شهادت امام جواد)عليه السلام (به زندگي انبيا و سختي هاي آنها اشاره كرد و تأكيد نمود كه بالندگي انسان تنها در پرتو تحمّل مشكلات و مشقات پديد مي آيد. وي با توجه به آزارها و سختي ها و شهادتها كه در مسير انبيا بوده، مقامات معنوي آنان را ناشي از همين امر دانست و به اين حديث تمسّک كرد كه از پيامبرخدا)صلي الله عليه وآله (پرسيدند :مَنْ اَشدّ النّاس بَلاءاً؟ حضرت فرمود :النَّبيّون، ثُمّ الأمْثل فَالأمْثل (1). وي افزود: اگر براي رسيدن به كمالات انساني و معنوي، جز در پرتو تحمّل سختي ها در راه خدا، راه ديگري وجود داشت، خداوند آن را براي اولياي خود انتخاب

. 1كافي، ج٢، ص٢٥٢

مي كرد و دوستان خدا درچار انواع مشكلات نبودند.

آقاي ري شهري، با اشاره به جامعيت حج در سازندگي انسان، گفتند: در لسان ائمه اطهار)عليه السلام (، حج به عنوان احد الجهادين است. جهاد با دشمن يک طرف و جهاد براي تحقق حج در طرف ديگر. اين به خاطر همين مشقات و مشكلاتي است كه در مسير حج وجود داشته و هنوز هم با وجود امكانات فعلي، بسياري از آن مشقات وجود دارد. در روايتي ديگر از امام صادق)عليه السلام (به سختي هاي حج اشاره شده و اينكه در اين مسير دشواري هايي وجود دارد :فِي تَغْيير مَطْعَم أوْ مَشْرَب أوْ ريح(1). ...

نماينده وليّ فقيه پس از آن گفتند: جانبازان بهترين و با آبروترين ميهمانان خداوند در اين سفر هستند و اين به خاطر مشقت هايي است كه تحمّل مي كنند. وي خطاب به اين عزيزان گفت: خداوند براي شما ارزش زيادي قائل است. قدر خود را بدانيد و از فضاي معنوي مكه و مدينه نهايت بهره برداري را داشته باشيد.

سرپرست حجاج ايراني، سپس افزود: محرّمات احرام را مي توان در چند بند خلاصه كرد: خودآرايي ممنوع، تن آسايي ممنوع، خودبيني ممنوع، خودآزاري ممنوع، خود پوششي (سرپوشاندن يا رو پوشاندن براي زنان)

ممنوع، لذايذ ممنوع، آزار زباني و سلاحي ديگران ممنوع. ايشان تأكيد كرد كه عاشق خدا عاشق سختي هاست. هرچه از لذّت جسمي كاسته شود به لذاتهاي روحي افزوده مي شود. اين سختي ها هم براي همين است كه لذايذ جسمي را كمتر كند چنانكه حضرت فرمود :هيچ پيامبري مانند من آزار و اذيت نديد .

در پايان، ضمن دعا براي شفاي مريضان اسلام، از زحمات مدير كاروان و جناب آقاي راشد يزدي براي زحماتي كه مي كشند تشكر كرد.

پس از آن بعضي از جانبازان، انتقاداتي را نسبت به وضعيت مسكن و حمل و نقل مطرح كردند كه جناب آقاي زرهاني رييس سازمان حج و زيارت آنها را پاسخ داد و گفت: هر پيشنهادي كه براي بهبود وضعيت داده شده و در حدّ مقدورات ما باشد، آن را انجام خواهيم داد.

. 1كافي، ج٤، ص٢٥٣

گفتني است، بيش از هزار جانباز در حج امسال حضور دارند كه در كاروانها پراكنده هستند، اما افراد ويلچري تنها در همين كاروان مي باشند. يكي از اعتراضات آنان اين است كه هفتاد ويلچري براي يكسال بسيار زياد است .صحبت هايي در جريان است تا امكان ساختن مسكن مناسب جانبازان از سوي سعودي ها و اجاره چند ساله آن توسط ايران مورد بررسي قرار گيرد .

پول ايراني در مبادلات اقتصادي در حرمين

بسياري از زائران ايراني خانه خدا در مكه و مدينه، براي خريد كالاهاي سوغاتي خود از پول رايج كشورمان استفاده مي كنند و مغازه داران و فروشندگان كالا نيز پول ايراني را مانند ساير ارزهاي معتبر مي پذيرند.

گرچه سازمان حج و زيارت از طريق كاروانها، زائران را از خريد با پول ايراني در عربستان منع كرده است، اما همه روزه در بازارهاي مدينه و مكه شاهد خريد زائران با پول ايراني هستيم.

پيش از اين، بانک ملي در مكه و مدينه شعبه داشت و ريال ايران را به ريال عربستان تبديل مي كرد، اما چند سالي است كه با تعطيل شدن بانک ملي در اين دو شهر، رسماً كار خريد و فروش با ريال ايراني انجام مي گيرد و به ظاهر، براي هر دو طرف، يعني هم فروشنده و هم خريدار، اين گونه خريد و فروش با صرفه است. اما در واقع امر، اينكه اين قبيل معاملات ارزي براي اقتصاد كشور زيان آور است; آنچنان هم براي زائر مقرون به صرفه نخواهد بود.

در حال حاضر، در برابر هر هزار تومان، مبلغ ٤/٢٠ الي ٤/٢٥ ريال سعودي مي پردازند.

نشريه شماره سيزدهم و چهاردهم زائر

نشريه زائر كه اكنون سالهاست در موسم حج منتشر مي شود و سعودي ها هم انتشار آن را محدود به شرايطي پذيرفته اند، مهم ترين رسالتش انعكاس مهم ترين اخبار ايران، درج مقالاتي در باره اسرار و معارف حج و نيز اطلاع رساني در باره برنامه هاي جاري

بعثه مقام معظم رهبري است.

در شماره هاي اخير، چندين مقاله با عنوان حج ابراهيمي ـ حج مهدوي، از مسعود پورآقايي به چاپ رسيده است. در شماره سيزدهم كه در ۳بهمن انتشار يافته، مقاله اي با عنوان نخستين نگاه به كعبه در اين شماره چاپ شده كه گذري است بر رواياتي كه ثواب نگريستن به خانه خدا در آنها بيان شده است .مصاحبه اي با آقاي علي اكبر صادقي رشاد در باره معارف حج درج شده با عنوان حج، تمرين تحمّل فَرَج است . بخش ادبيات زائر، چندين شعر زيبا از آقاي جواد محدثي و ديگران است كه خواندني است. دهمين قسمت اخلاق سفر در اين شماره درج شده و زائران را به گذشت و جوانمردي در ايام سفر، كه طبعاً همراه با مشقات و زحمات است دعوت مي كند. توصيه هاي بهداشتي، بايدها و نبايدهاي حج و نيز اخبار كوتاهي از برنامه هاي جاري حج در ادامه آمده است.

در شماره چهاردهم، مقاله اي با عنوان بعضي از اسرار باطنيه حج الهام گرفته از نوشته هاي ملاّاحمد نراقي درج شده است. گزارش مفصلي از وضعيت اسكان در مكه نيز كه بيشتر گفتگو با مردم و مسؤولان مسكن در مكه است، در همين شماره آمده است. گزارشي هم در بالا رفتن سطح سلامت در كاروانها به همراه برخي از توصيه هاي بهداشتي و پزشكي در اين شماره به چاپ رسيده است .حج از نگاه امام علي)عليه السلام (عنوان مقاله ديگري در همين شماره است. طبق معمول، خلاصه اخبار مهم ايران و جهان نيز در صفحات نخستين و پاياني زائر درج شده است.

افزايش سطح سلامت و بهداشت زائران

امسال ۹٤۰۰۰ زائر ايراني به حج مشرف شده اند كه از اين تعداد حدود 30000 نفر كمتر از ٤٥ سال و بيشتر از ۳۰ سال سن دارند، ۲۳٤٦ نفر هم سنشان كمتر از ۳۰ سال است. اين آمار نشان مي دهد ميانگين سني زائران ايراني رو به سمت كاهش و جواني است. اين روند طي چند سال گذشته روند رو به رشد داشته و تعداد حجاج جوان در ميان زائران ايراني افزايش يافته است.

جوان شدن زائران ايراني آثار مثبت بسياري به همراه داشته است. يكي از ويژگيهاي شاخص اين فرايند، كاهش ميزان مرگ و مير زائران طي سالهاي اخير بوده

است. آمار نشان مي دهد سال ۱۳۷۷، ۱۱۸ زائر، سال ۱۳۷۸، ۹۰ زائر، سال1379 ، 64زائر، سال ۱۳۸۰، ۱۹ زائر، سال ۱۳۸۱، ٤۲ زائر از دنيا رفته اند .البته روند فوت زائران سال گذشته افزايش يافت كه گويي چند عامل از جمله تصادفات رانندگي در آن تأثير داشته است.

امسال نيز تا پايان ماه ذي قعده تنها يک زائر ايراني درگذشته است كه در مقايسه با سال گذشته، طي همين مدت، روند فوت كاهش داشته است; زيرا آمار نشان مي دهد تعداد فوت شدگان در سال گذشته تا اين تاريخ ۷ نفر بوده است.

عوامل بسياري در كاهش فوت زائران در اين سالها مؤثر بوده كه يكي از مهمترين اين عوامل، معاينات پزشكي پيش از اعزام زائران و مراقبتهاي پزشكي در طي سفر است.

دكتر ضيايي، مسؤول هيأت پزشكي حج درباره فعاليتهاي انجام شده براي حفظ سلامت زائران و در نتيجه كاهش ميزان مرگ و مير گفت: قبل از اعزام حجاج معاينات پزشكي براي جلوگيري از بروز مشكلات بعدي انجام مي شود.

وي افزود: حجاج به سه گروه سني زير ۵۰ سال، ميان ۵۰ تا ۷۰ سال و بالاي 70 سال تقسيم مي شوند، حجاج زير ۵۰ سال فقط توسط پزشک كاروان معاينه مي شوند، حجاج ۵۰ تا ۷۰ سال را علاوه بر پزشک كاروان، متخصّصان قلب و روانپزشک معاينه مي كنند، زائراني كه سنشان بالاتر از ۷۰ سال باشد نيز در هيأتي كه نماينده هيأت پزشكي حج حضور دارند، بررسي و معاينه مي شوند.

مراسم سخنراني در بعثه جمهوري اسلامي ايران در مكّه

پس از دعاي كميل روز جمعه، اول ماه ذي قعده به تقويم سعودي، برنامه هاي سخنراني در سالن اجتماعات بعثه، به صورت روزانه برگزار مي شود .از آنجمله مراسم سخنراني براي جمعي از كاروانهاي آذري زبان بود كه با حضور نماينده ولي فقيه برگزار شد. در اين محفل حجت الاسلام والمسلمين صديقي به ايراد سخن پرداخت.

ايشان گفت: لحظه ديدن كعبه، يكي از مواقع استجابت دعاست و حاجي بايد بداند كه به عنوان ميهمان خدا، دعايش مستجاب است. وي با اشاره به اينكه عدم يقين به رحمت و لطف خداوند، يكي از موانع استجابت دعاست، تأكيد كرد كه حاجي بايد بدون

شک و ترديد مطمئن باشد كه خداوند خواسته اش را اجابت خواهد كرد و افزود: بدزباني و رنجش ديگران نيز از موانع استجابت دعا شمرده شده است.

حجت الاسلام صديقي گفت: كعبه هم خانه خداست و هم خانه مردم است و به همين دليل هر مسافري مي تواند نمازش را در مسجد الحرام كامل بخواند. وي با اشاره به اينكه حضرت ابراهيم معلّم و بنيانگذار حج بوده، از حجاج كشورمان خواست تا به او اتّكا كنند و علاوه بر خود، براي فرزندان كشور اسلامي هم دعا نمايند .

تعداد زائران ايراني مكه و مدينه

تعداد زائران ايراني مشرف شده به حرمين، تا روز جمعه، ٤بهمن، از مرز ٧٥ هزارنفر گذشت.

تا ظهر ديروز، ٥٨ هزار و ٦٦٦ زائر ايراني خانه خدا وارد مكّه مكرمه شده اند كه از اين تعداد ٣٠ هزار و ٤٤٢ نفر مستقيم از جده به مكه رفته و 28 هزار و٢٢٤ زائر مدينه اولي نيز پس از مُحرم شدن در ميقات شجره، به بيت الله الحرام رفته اند.

بنابر اعلام ستاد سازمان حج و زيارت مستقر در مكه، تا ساعت ٢٤ ديشب نيز 2200 زائر ايراني ديگر با ٧ پرواز هواپيمايي هما از فرودگاههاي اصفهان، ساري، مشهد، بوشهر، بندرعباس و تهران وارد جده شده اند.

در حال حاضر، حدود ١٦٥٠٠ و پانصد زائر ايراني مدينه اول در مدينه منوره به سر مي برند كه ظرف روزهاي آينده عازم مكّه مكرمه خواهند شد.

گزارش ديدار رييس سازمان حج و زيارت از مؤسّسه مطوفين حجاج ايراني

سيد احمد زرهاني، رييس سازمان حج و زيارت، به اتفاق آقاي مصطفي قهرودي، مدير دفتر نمايندگان سازمان حج و زيارت در عربستان و ساير مسؤولان بخش مشاعر در ستاد مكه مكرمه، ضمن ديدار از گردش كار جاري مؤسسه مطوّفين حجاج ايراني در محل ساختمان جديد مؤسسه با مهندس عبدالرحمان ازهر رييس مؤسسه مذكور و ساير اعضاي هيأت مديره مؤسسه ديدار و گفتگو كردند.

در اين ملاقات، طرفين بر ضرورت استمرار و تقويت همكاري ها ميان آن مؤسسه و

سازمان حج و زيارت تأكيد كرده و بهبود و تكامل آن را به نفع حجاج دانستند.

همچنين مقرر شد بررسيهاي كارشناسي و تبادل تجربيات ميان دو مجموعه ايراني و سعودي خدمتگزار حجاج، در طول سال با هدف ارتقاي سطح خدمات و تأمين رفاه هر چه بيشتر زائران حرمين شريفين، تداوم داشته باشد.

زرهاني اظهار اميدواري كرد كه اينگونه نشستها و ديدارها بتواند مايه خير و بركت بيشتر باشد. وي در عين حال افزود: روابط بسيار نزديک دو كشور دوست و برادر، باعث مي شود تا توقّع طرفين نسبت به يكديگر بيشتر گردد .ايشان خطاب به اين مؤسسه مطوفين ادامه داد: ارزشيابي شما از نحوه خدمتگزاري در حوزه هاي مختلف، بايستي به بالا بردن معلومات و اتخاذ تصميمات جديد بر مبناي نتايج ارزشيابي منتهي گردد و به رشد مجموعه بيانجامد و چون استفاده كننده نهايي آن زائران هستند، بايد اين ارزشيابي به گونه اي طرّاحي و تنظيم گردد كه امكان آگاهي از نظريات زائران به طور مستقيم فراهم شود و با توجه به اينكه هدف ما و شما اجراي مقررات و تأمين رفاه است، بازتاب عملكردمان بايستي از طريق زائر، كه دريافت كننده اين خدمات مي باشد، به ما برگردد.

آقاي زرهاني همچنين خواستار مطالعه در باره راههاي توسعه همكاري و ايجاد فرصتهايي جديد در اين راستا گرديد.

در زمينه خدمات رساني در مشاعر مقدسه نيز آقاي زرهاني به نكاتي نظير اختصاص محل هاي بهداشتي براي حلق و خالي كردن مسير رمي جمرات از خودروهاي پارک شده، براي تسهيل در رفت و آمدِ حجاج اشاره كرد و گفت: مي دانيم تصميم گيري در همه مسائل مربوطه، در اختيار شما نيست، اما حمايت و مساعدت شما در اين موارد بسيار مؤثر و سازنده است.

مهندس ازهر باخوشامدگويي به هيأت ايراني گفت: انديشه ماوشمايكي است و براي تحقّق آرمانهاي مشترک بايد كوشيد و اينكه مستقيماً از نظريات زائران آگاه شويم بسيار اصولي و متين است. وي افزود: در ضمن پيشنهاد مي شود مديران كاروانهاي ايراني در گروههاي حدود ۵۰ نفري در كارگاههاي آموزشي كه توسط مؤسسه برگزار مي شود و به درک متقابل از امكانات و انتظارات يكديگر كمک مي كند، شركت نمايند. به هرحال بايد بعدازحج، به بررسي ملاحظاتونقد صادقانه عملكرد خودمان بپردازيم .

گزارش ديدار رييس سازمان حج و زيارت از عرفات و منا

جناب آقاي زرهاني، رييس سازمان حج و زيارت، به اتفاق مسؤولان ستاد مكه در امور مشاعر مقدس، به همراه رييس هيأت مديره مؤسسه مطوّفين مكه مكرمه، جناب آقاي مهندس ازهر و همراهانشان، از منطقه عرفات و منا ديدن كردند و از نزديک با آخرين اقدامات و فعاليتهاي مؤسسه در ارتباط با آماده سازي محوطه ها و برپايي چادرها و تأسيسات و تجهيزات لازم در اين سرزمين مقدس جهت ارائه خدمات بهتر به زائران آشنا شدند. مسؤولان مؤسسه مذكور و مكاتب نُه گانه مستقر در عرفات و منا توضيحات و اطلاعات لازم را در اختيار هيأت ايراني قرار دادند و به سؤالات آنان پاسخ گفتند.

رييس مؤسسه مطوفين اطمينان داد كه با تدابير و تمهيدات و برنامه ريزيهاي انجام شده، همه چيز براي پذيرايي و حركت دادن زائران در ايام تشريق مهيا گرديده است و به اذن خداوند، در اين زمينه مشكلي نخواهيم داشت.

گفتني است، با حفر كانالهاي انحرافي، در صورت نزول باران و احياناً وقوع سيلاب، از آب گرفتگي چادرها جلوگيري خواهد شد. در اين ديدار رييس مؤسسه توضيح داد كه در طول سال، ملاحظات و ديدگاه هاي اجرايي در حوزه هاي مختلف به دوايرِ ذي ربط ; مانند: مرور، دفاع مدني و... منتقل شده و به صورت تخصصي بررسي و تصميم گيري مي شود. پيش بيني هاي لازم در مورد برخورد با مسائل گوناگون صورت مي گيرد. ايشان از مسؤولان ستاد حج ايران خواست مديران كاروانها را در ابعاد مختلف، جهت همكاري بيشتر با مؤسسه، كه نهايتاً به رفاه و تسهيلات بيشتر حجاج مي انجامد، دعوت كنند و آنان را توجيه نمايند .از جمله اينكه اتوبوسها حق توقف در كنار چادرهاي منا را نخواهند داشت و به توقفگاه (پاركينگ) خاصي منتقل مي شوند.

جناب آقاي زرهاني ضمن قبول و استقبال از اين تمهيدات، از مسؤولان خواست
كه در اين صورت ترتيبي دهند تا اتوبوس ها براي بازگرداندن زوار از منا به سمت مكه، در روز دوازدهم ذي حجه، به موقع آمادگي داشته باشند. به هرحال مهندس ازهر اعلام كرد امروز كه دوم ذي حجه است، در

صد قابل توجهي از تجهيزات مربوط به
ايام تشريق آماده شده است. در ضمن بسياري از وسائل در سال جاري تعويض گرديده

است. وي گفت: امتياز سال جاري نسبت به گذشته ها اين است كه زمين هاي مشاعر
زودتر از هر سال به ما تحويل شد و ما توانستيم با فرصت كافي به اجراي برنامه ها بپردازيم. جناب آقاي زرهاني بار ديگر از رييس مؤسسه و همكارانشان خواست
محلّ بهداشتي خاصي براي عمل حلق اختصاص دهند. همين طور مهندس ازهر يادآور شد وزارت حج بابت خسارات وارده به چادره هاي منا كه نوعاً توسط مديران و
عوامل كاروانهاي شما صورت مي گيرد از ما غرامت سنگيني خواهد گرفت. لذا تقاضا مي شود به مديران كاروانها تذكرات لازم داده شود. جناب آقاي زرهاني در اين
مورد اظهار داشت قطعاً مديران و نيروهاي خدماتي كاروانها قصد آسيب رساندن
به امكانات شما را ندارند اما بايد براي اطلاع رساني داخل محوطه مكاتب و دادن نشاني و مشخصات كاروان خود براي راهنمايي حاجيان فكر اساسي تري كرد تا منجر به خسارت نشود. به هر حال، انديشه هر دو تشكيلات، صرفاً برنامه ريزي در اقدام جهت تأمين رفاه هرچه بيشتر حجاج در حد مقدورات و ارائه خدمات شايسته به آنان است. پس بايد به يكديگر كمک كنيم و به راهكارهاي عملي در اين راستا بينديشيم. در خاتمه جناب آقاي زرهاني از مساعي و مجاهدتهاي مديريت و اعضاي مؤسسه سپاسگزاري كرد.

شرحي در باره گروه بندي قيمتي كاروانها

در حج سال جاري، براي اسكان زائران ايراني تعداد ۲۱۵ ساختمان در مكه مكرمه اجاره شده و ميان ۵۲۲ كاروان، با ظرفيتهاي ۱۰۰ تا ۲۰۰ نفره تقسيم گرديده است. باتوجه به اينكه اجاره بهاي هريک از ساختمانهاي مذكور براي موسم حج با ساختمان ديگر تفاوت دارد، بنابراين، از يک طرف نمي توان همه كاروانها و ساختمانها را با نرخ واحد و مبلغ يكسان محاسبه كرد و از سوي ديگر اگر بخواهيم دقيقاً وجه اجاره را براي يكايک كاروانها به طور جداگانه محاسبه و از زائران دريافت كنيم. فقط در مكه با صدها نرخ بابت اسكان حجاج ايراني مواجه خواهيم بود. راه حل ميانه اين است كه براساس عوامل متعدد دخيل در امر مسكن; مانند كيفيت منزل، فاصله آن تا حرم، امكانات جانبي و نرخ اجاره و امثال آن، نسبت به دسته بندي منازل اجاره شده و بالأخره قيمت گذاري و در واقع تعيين

گروه قيمتي در مورد مسكن اقدام نماييم. بر اين مبنا در مكه مكرمه با درنظر گرفتن وضعيت ساختمانهاي متعدّد، روي هم رفته سه گروه قيمتي تنظيم شده است.

طبيعي است با تشكيل گروههاي قيمتي مسكن، گامي به سوي ايجاد عدالت نسبي برداشته شده، هرچند مبلغ اجاره ساختمان از زائر دريافت نشده باشد.

نكته بعدي اين است كه گروه بندي منازل مدينه، در واقع نسبت به مقدورات و امكانات و شرايط اسكان در مدينه منوره، معنا و مفهوم پيدا مي كند، همانطور كه گروههاي قيمتي مكه نيز با توجه به موقعيت شهر مكه قابل تنظيم است.

توضيح اينكه: در مدينه با ساختوسازهاي موجود و گسترش شهر، تأمين مسكن مناسب تاحدّي امكان پذير است، ليكن در مكه عوامل مختلف; نظير كوهستاني بودن شهر، حضور جمعيت ميليوني زائران به طور همزمان براي انجام مناسک حج و همچنين نوع گسترش طولي شهر نسبت به مركزيت حرم كه ساختمانهاي جديد را از بيت الله الحرام دور ساخته است، در كنار شرايط نامناسب فيزيكي و بهداشتي بسياري از ساختمانهاي اطراف حرم و بالأخره سرانه فضاي اختصاص يافته به هر حاجي در مكه نسبت به مدينه، مجموعاً باعث مي شود كه توقع ما از منازل مكه در سطح مدينه نباشد، لذا بايستي انتظار خود را با وضع موجود و امكانات و مقدورات تطبيق دهيم.

مقايسه منازل مكه مكرمه ـ كه بايد در آن واحد ميليونها حاجي در محدوده آن به سر ببرند ـ با منازل مدينه كه داراي امكانات مناسبي هستند، قياس مع الفارق است و در واقع بايد ساختمانهاي مدينه را با يكديگر بسنجيم و ساختمانهاي مكه را نيز جداگانه با همديگر مقايسه كنيم، نه اينكه مسكن مكه را با مدينه به مقايسه بگذاريم.

در پايان، شايان ذكر است كه مقايسه وضعيت اسكان در عمره با حج تمتع نيز اشتباه است. نظام عمره شرايط و بازار خاص خود را دارد و نمي توان آن را با موضوع حج مخلوط كرد. مطلب اخير، خود موضوع بحث ديگري است كه در اين مجمل نمي گنجد و شايد در جاي ديگري مطرح كنيم.

گزارشي از وضعيت اسكان حجاج ايراني

از مهمترين مسائل مربوط به حج، وضعيت اسكان زائران است. بي گمان تهيّه

مسكن براي بيش از ٩٤ هزار زائر ايراني دشواري هاي خاص خود را دارد .بهويژه با توجه به تراكم بيش از حد حجاج كه از سراسر جهان براي انجام مناسک حج به مكه مكرمه وارد مي شوند، اسكان زائران در اين شهر به مراتب سخت تر از مدينه منوره است.

در حج سال جاري، براي اسكان زائران ايراني تعداد ٢١٥ ساختمان در مكه مكرمه اجاره گرديده و ميان ٥٢٢ كاروان با ظرفيتهاي ١٠٠ تا ٢٠٠ نفر تقسيم شده است. اما همه اين ساختمانها مشابه يكديگر نبوده و از نظر كيفيت، تفاوتهاي زيادي با هم دارند.

عبدالحسين قنبري، زائر ماهشهري، گرچه وضعيت محلّ اسكان خود در مكه را نسبتاً مناسب توصيف مي كند اما معتقد است مسكن آنها در اين شهر اصلا قابل مقايسه با مدينه نيست.

يک زائر قائمشهري نيز كه در ساختمان ابراج الصفاي مكه سكونت دارد، وضعيت مسكن خود را تأسف بار خواند و از اين وضعيت به شدت ناراضي است. به گفته وي اصلا برايش قابل باور نبوده كه در مكه در چنين هتل هايي ساكن شوند.

آقاي قهرودي مسؤول ستاد مكه سازمان حج و زيارت، انتقاد اين زائران را درک مي كند و مي گويد:

زائران ما در مدينه در ساختمانها و هتل هاي بسيار خوبي ساكن هستند و وضعيت آرام و دلنشيني دارند، از اين رو انتظار ندارند در مكه با چنين وضعيتي مواجه شوند. حتي برخي زائران ما در مكه هنگام ورود به محل هاي اسكان خود، شوكه مي شوند; چراكه اصلا قابل مقايسه با مدينه نيست .

وي مقايسه محل اسكان زائران در مكه با مدينه را اشتباه دانسته و مي گويد:

در مدينه با توجه به ساختوسازهاي موجود و گستردگي شهر، تأمين مسكن نسبتاً مناسب براي زائران امكان پذير است در حالي كه تهيه مسكن در مكه به دلايل مختلفي نظير كوهستاني بودن شهر، حضور جمعيت ميليوني زائران به طور همزمان براي انجام مناسک حج و همچنين نوع گسترش طولي شهر نسبت به مركزيت حرم كه ساختمانهاي جديد را از بيت الله الحرام دور ساخته باعث مي شود كه توقع ما از منازل مكه در سطح مدينه نباشد .

يک زائر تهراني نيز از دوري مسافت منازل تا مسجدالحرام ناراضي است. وي كه در منطقه عزيزيه ساكن است وضعيت محل سكونت خود را مناسب مي داند اما مي گويد:

اي كاش مسؤولان، ساختمانهايي نزديک حرم برايمان مي گرفتند تا بيشتر مي توانستيم به مسجدالحرام برويم و از اين فرصت معنوي استفاده بيشتري كنيم .

اما آقاي قهرودي تهيه مسكن در اطراف حرم را براي زائران ايراني غيرممكن مي داند. او مي گويد:

برخي كشورها حجاج خود را در ساختمانهاي اطراف حرم ساكن كرده اند و بعثه آن كشورها هزينه اي هم براي رفت و آمد زائرانش پرداخت نمي كند، اما مطلبي كه هست اينكه هيچ يک از حاجيان ما حاضر نيستند براي يک ساعت هم در آن هتل ها ساكن شوند و زندگي كنند. اين ساختمانها از نظافت و بهداشت و خدمات رفاهي، به طور كامل بي بهره اند...

حجاج برخي كشورها مي گويند: ما مي خواهيم نزديک حرم باشيم، اما مسائل ديگر براي آنها اهميت ندارد. مي گويند هرچه شد شد، مهم نيست كجا بخوابيم، چه بخوريم، تميز باشد يا نباشد. شلوغ باشد يا خلوت. مهم اين است كه نزديک حرم باشيم تا بتوانيم هر پنج وقت نماز، در نماز جماعت حرم شركت كنيم، ولي ما ترجيح داده ايم خانه هاي دورتر از حرم، اما تميزتر و مناسب تر براي حجاج ايراني تهيه كنيم.

البته در كنار حرم تعداد انگشت شماري از هتل هاي مناسب و تميز به چشم مي خورد; هتل هايي كه در ايام عمره، حجاج ايراني نيز در آنها ساكن مي شوند. حال چرا مسؤولان ايراني اين هتل ها را براي حجاج خود اجاره نمي كنند؟

در پاسخ بايد بگويم: اولا تعداد اين هتل ها محدود است و نمي توان همه حجاج ايراني را در آنها اسكان داد و دوم آنكه هتل هاي كنار حرم، كه در زمان عمره گرفته مي شود، براي ايام حج كرايه كلاني دريافت مي كنند . مطمئناً براي اغلب حجاج
ايراني ممكن نيست كه چهار هزار ريال كرايه هتل براي سكونت در مكه بپردازند .

شايد يک حاجي حاضر باشد چند ميليون بپردازد اما براي بيشتر حاجيان غيرممكن است. ضمن آنكه براساس دستور مقامات عربستان، امكان طبخ غذا در هتل هاي اطراف حرم وجود ندارد .

مسؤول ستاد مكه مي افزايد:

در قياس با حجاج ديگر كشورها، خانه هاي بهتري در اختيار ايران است و به طور نسبي حجاج ايراني در بهترين خانه ها در مكه و مدينه ساكن شده اند .

قهرودي برخي نارسايي ها در اين زمينه را مي پذيرد اما تأكيد مي كند كه چاره اي نداريم :ما نمي توانيم به تمام آن چيزهايي كه مي خواهيم دست يابيم .

قهرودي مي گويد:

چنين نيست كه در مكه خانه هاي خوب فراواني وجود داشته باشد و ما نگرفته باشيم. ما در سه سال گذشته زودتر از هر كشور ديگري; يعني از اوايل ربيع الثاني شروع به اجاره كرده ايم و پنج ماه طول كشيده تا خانه هاي خوبي را در اختيار بگيريم. در اينجا معروف شده كه ايراني هازودتر از همه هتل اجاره مي كنند. اما بايد پذيرفت كه بازار رقابت است و لزوماً دست يافتن به آنچه ما مي خواهيم ممكن نيست .

***گروه بندي منازل**

اكنون اين سؤال مطرح مي شود كه باتوجه به تفاوت ساختمانهاي در اختيار ايران، اين منازل براساس چه معيارهايي به حجاج اختصاص مي يابد؟

قهرودي در پاسخ اين پرسش مي گويد:

منازل موجود در مكه و مدينه براساس هزينه هاي پرداخت شده توسط حجاج توزيع شده است. در مدينه شش گروه قيمتي وجود دارد. چهار گروه آن براساس قيمت اجاره، دوري از حرم، هتل و غير هتل بودن آن تقسيم شده و دو گروه آن هم خانوادگي است.

316

تمامي هتل هاي منطقه مركزي مدينه، به دو گروه اول و دوم و خانه هاي خارج از منطقه مركزي هم به ۲ گروه قيمتي تقسيم شده است. برخي از هتل ها نيز به صورت نظام خانوادگي و يا به عبارتي نظام عمره استفاده مي شود; يعني اتاقهاي دو تخته.

گرانترين گروه قيمتي در مدينه، هتل هايي است كه در منطقه مركزي شهر به صورت خانوادگي به زائران اختصاص مي يابد .

آقاي قهرودي، منازل مكه را به سه گروه تقسيم مي كند و مي كند:

در مكه هيچ هتلي در اختيار ايران نيست، بلكه همه حجاج در ساختمانهايي ساكن شده اند كه به ساختمانهاي حجّي معروف اند; يعني فقط در موسم حج از آنها استفاده مي شود. برخي از اين ساختمانها متعلق به شهروندان ساكن مكه است كه در يک ماه موسم حج براي كسب درآمد، ساختمانها را اجاره داده و خود در جاهاي ديگري ساكن مي شوند .

قهرودي تأكيد مي كند:

در مكه نبايد از عنوان هتل استفاده كرد; چراكه استفاده از اين عنوان توقعاتي را نزد حجاج ايجاد مي كند، متأسفانه اشتباهي كه ناخواسته اتفاق افتاده، اين است كه بعضي از مديران كاروانها در ايران فرمهايي را چاپ كرده و در آن اعلام كرده اند كه; مثلا ما، در مدينه از هتل درجه يک و در مكه هتل درجه دو استفاده مي كنيم. طبيعي است حجاج در مكه به دنبال هتل هستند در حالي كه در اينجا اصلا هتل اجاره نشده است .

مسؤول ستاد مكه مي افزايد:

اشتباه ديگري كه صورت گرفته، به جاي گروه قيمتي ، درجه گفته شده است .درجه بار معنايي و استاندارد دارد. هنگامي كه مي گوييم هتل درجه يک; يعني هتل پنج ستاره كه همه خدمات آن در سطح پنج ستاره است. درجه دو; يعني چهار ستاره

317

و ... اما ما اينجا نه هتل داريم و نه درجه، بلكه از گروه ۱، ۲ و ۳ براي تقسيم بندي استفاده كرده ايم. ساختمانهايي كه ما اجاره كرده ايم، مي تواند درجه پنج هم باشد. برخي ساختمانهايي كه ما به عنوان گروه يک لحاظ كرده ايم از نظر استاندارد بين المللي، درجه سه و چهار و چه بسا بيشتر است .

قهرودي بيش از ۳۰ معيار را در گروه بندي ساختمانها مؤثر مي داند ;عواملي مانند نوساز بودن ساختمان، اجاره بهاي آن، ظرفيت اتاقها، ظرفيت آسان بر (آسانسور)، وضعيت منطقه، وضعيت خدمات داخل ساختمان، تعداد دستشويي وحمام، سهولت دسترسي به حرمو...

آقاي حبيب منبع جو مسؤول مسكن ستاد مكه مي گويد:

ساختمانهاي اجاره شده در مكه، به دو قسمت شرق و غرب تقسيم شده اند ;ساختمانهاي معابده و عزيزيه، كه در شرق مكه واقع شده اند، اغلب در گروههاي يک و دو قرار دارند و ساختمانهاي غربي كه در قصرالضيافه، نوزهه و حجون قرار دارند، بيشتر جزو گروههاي دو و سه هستند .

وي نزديكترين ساختمان ايرانيان به حرم را در فاصله دو كيلومتري مسجدالحرام در خيابان معابده و دورترين ساختمان را در فاصله ۹ كيلومتري در عزيزيه معرفي مي كند و مي گويد :گروه اول ۱۵۰۰ ريال سعودي، گروه دوم ۱۱۵۰ ريال و گروه سوم ۹۵۰ ريال سعودي براي اسكان خود پرداخت كرده اند .

منبع جو مي افزايد:

باتوجه به اينكه اجاره بهاي هريک از ساختمانهاي پيشگفته، براي موسم حج، متفاوت است، از يک طرف نمي توان همه كاروانها و ساختمانها را با نرخ واحد و مبلغ يكسان محاسبه كرد و از سوي ديگر، اگر بخواهيم وجه اجاره را براي يكايک كاروانها به طور جداگانه و دقيق محاسبه و از زائران دريافت نماييم، فقط در مكه با صدها نرخ بابت اسكان حجاج ايراني مواجه خواهيم شد .راه حل ميانه اين است كه براساس عوامل متعدّدِ دخيل در امر مسكن; مانند كيفيت منزل، فاصله آن تا حرم،

امكانات جانبي و نرخ اجاره و امثال آن، نسبت به دسته بندي منازل اجاره شده و بالأخره قيمت گذاري و در واقع تعيين گروه قيمتي در مورد مسكن، اقدام نماييم. طبيعي است با تشكيل گروههاي قيمتي مسكن، گامي به سوي ايجاد عدالت نسبي برداشته شده، هرچند مبلغ اجاره ساختمان به طور دقيق از زائر دريافت نشده باشد .

به گفته منبع جو:

سرانه متوسط فضا براي هر حاجي ايراني در مكه، چهار مترمربع است كه در مقايسه با استانداردهاي وزارت حج سعودي،كه سه مترمربع در نظرگرفته شده، تراكم كمتري دارد .

وي مي گويد:

باتوجه به تعداد زياد حجاج در مكه و كمبود ساختمان، وزارت حج سعودي، استانداردهايي را براي هرساختمان مشخص و در ورودي آن نصب كرده است. اما تعداد حجاج ايراني اسكان يافته در اين ساختمانها اغلب ۳۰ تا ٤۰ درصد كمتر از تعداد مشخص شده توسط دولت عربستان است كه اين مسأله حتي اعتراض وزارت حج سعودي را برانگيخته است كه چرا ايران جاي زيادتري نسبت به ديگر كشورها اشغال مي كند!

***كمبود آسان بر (آسانسور) و سرويس بهداشتي**

برخي حجاج ايراني، از وضعيت آسان برها (آسانسورها) و نيز سرويسهاي بهداشتي منازل خود راضي نيستند. آنها معتقدند وجود يک سرويس بهداشتي جوابگوي ۲۰ نفر زائر نيست.

منبع جو در اين باره مي گويد :مشكل آسانسور در مكه مربوط به بافت ساختمانها است و اين مشكل در اغلب ساختمانهاي مكه وجود دارد .

وي مي افزايد:

براساس استانداردهاي عربستان در ايام حج، هر ۲۵ نفر مي توانند از سرويس

بهداشتي مشترک استفاده كنند، در حالي كه در حال حاضر در شقه هاي ساختمانهاي ايراني به طور متوسط ١٦، ١٧ نفر و حداكثر ۲۰ نفر از سرويس بهداشتي مشترک استفاده مي كنند .

برگزاري دعاي كميل دوم در مدينه منوره

دومين دعاي كميل مدينه، با حضور بيش از ۱۰ ۰۰۰ زائرايراني ونيز تعدادي از زائران عرب زبان برگزار شد. اين مراسم كه ساعت ده شب در كنار حرم نبوي و ديوار بقيع آغاز شد، زائران ايراني از زن و مرد يكپارچه شركت كردند.

قسمت انتهايي جمعيت شركت كننده در دعاي كميل مدينه، كه در حدّ فاصل ديوار بقيع و ضلع غربي حرم نبوي نشسته بودند، به ابتداي شارع الملک عبدالعزيز مي رسيد و قسمت ورودي آن، بازار خيابان جنوبي حرم نبوي را در مي نورديد و بخشي از خيابان ابو ايوب انصاري را نيز در بر مي گرفت و مساحتي بالغ بر هشت هزار متر مربع را تشكيل مي داد.

اين مراسم روحاني و پرشور، يک ويژگي ممتاز نسبت به دعاي كميل اول مدينه داشت و آن اينكه در شام شهادت امام نهم شيعيان بر پا شد. دعاي كميل مدينه در كمال نظم، در ساعت ۱۱ شب پايان يافت. به علاوه، شعرهايي كه در مدّاحي ها خوانده شد، از جمله شعرهاي منتخب از شب شعر بود.

گلايه زائران شيعه افغاني در مكّه

امسال شمار زيادي زائر شيعه افغاني به حج مشرف شده اند كه مهمترين دشواري آنها نداشتن روحاني و نيز در دسترس نبودن كتاب و بي توجهي به مسائل فرهنگي و ديني آنها است. روزانه دهها بلكه صدها تن از اين زائران، به بعثه مقام معظم رهبري آمده و درخواست كتاب مناسک و ادعيه دارند.

براي نمونه، كاروان ۸۵ نفره شيعه، ازاستان اروزگان، بدون روحاني عازم حج شده اند. اين گروه در روز شنبه، به بعثه رهبري آمده، خواستار كتاب مناسک و دعا بودند. محدوديت موجود در بخش كتابخانه بعثه، سبب شد تا تعداد اندكي كتاب به آنها داده

شود. يكي از آنان به نام سيد غلام هاشمي گفت:

اگر ادعاي رهبري شيعه را داريد، چرا براي ما به لحاظ فرهنگي فكري، نمي كنيد و چرا بايد ما براي بردن كتاب محدوديت داشته باشيم؟. اين گروه كه سهم امام خود را به بخش وجوهات تحويل داده اند، گلايه داشتند كه نوعاً مقلد امام هستند، اما حتي يک مناسک به آنها داده نمي شود. ايشان ابراز كردند: در افغانستان كتابهاي مربوط به حج معمولاً به زبان پشتو و سني است كه توسط سني ها ميان ما توزيع مي شود !

وي افزود :در شهر كجران كه مركز استان اروزگان است، هيچ نوع كتابفروشي شيعي وجود ندارد !

حجت الاسلام والمسلمين سيد محمد حسيني كه از وكلاي اين منطقه براي تصويب قانون اساسي در كابل بود، روحاني سرشناس اين ناحيه است. همين طور سيد محمد زكي از روحانيون ديگر ساكن آن منطقه مي باشد.

كاروان ديگري از كابل با داشتن جمعيتي حدود ۳۰۰ نفر مشتمل بر ۱۳۰ زائر شيعه بود كه جمعي از آنان روز جمعه، ۳ بهمن براي گرفتن كتاب به بعثه مراجعه كردند. اين افراد براي پرسشهاي فقهي خود به بخش استفتا مراجعه مي كنند.

كاروان وقوف اضطراري ويژه بيماران

گروهي از زائران كه بيماري سختي دارند و از فيلتر كنترل گذشته و به حج مشرف شده اند، يا در اينجا يک وضعيت استثنايي پيدا كرده اند، براي انجام اعمالشان از عصر روز هشتم به بعد در يک كاروان ويژه، كه اختصاصي آنهاست، قرار مي گيرند. در گذشته اين افراد در كاروانها پراكنده بودند و دردسرهاي زيادي را براي مجموعه كاروان پديد مي آوردند. دكتر ضيايي درباره اين كاروان مي گويد:

گروهي از پزشكان و پيراپزشكان و يک روحاني از انجام اعمال حج تمتّع صرفنظر مي كنند (و فقط عمره مفرده انجام مي دهند) تا در اين كاروان حضور يابند. اين گروه، بيماراني را كه از نظر جسمي دچار شرايط

ويژه اي هستند، مثلا بيماري قلبي و تنفسي دارند و يا به تشخيص متخصصان، امكان عوارض براي آنها وجود داشته

باشد، از كاروان خود جدا مي كند و با مراقبت تيم پزشكي، توسط آمبولانس و اتوبوس هاي ويژه به عرفات، مشعر و منا مي برد و بعد، اگر نياز باشد، به بيمارستان بازمي گرداند .

وي افزود :تعداد زائراني كه مي توانند تحت پوشش اين كاروان قرارگيرند، ۲۰۰ نفراست .

رييس هيأت پزشكي حج، با تأكيد بر اينكه تلاش گروه پزشكي اين است كه كسي از حج محروم نشود، افزود : هر سال تقريباً ۵۰۰ نفر در معاينات پيش از حج پذيرفته نمي شوند و براي آنها اجازه سفر صادر نمي شود .

مراقبتهاي پزشكي از آغاز تا پايان

مراقبت از سلامت حجاج ايراني و معاينات اوليه، توسط پزشكان زحمتكش كاروانها پيش از اعزام آغاز مي شود. اين گروه از پزشكان، با تمام شرايط جسماني زائران آشنا مي شوند و در طول سفر همواره با آنان هستند تا هرجا نياز باشد كار درمان را آغاز كنند. اين رويه، آرامش روح را براي زائر به دنبال دارد.

دكتر محمدرضا رفعتي، متخصص داخلي، كه در بيمارستان مكه مشغول به خدمت است، مي گويد :پزشكان كاروان، خط اول درمان را تشكيل مي دهند و بار سنگيني را از دوش كادر بيمارستان برمي دارند كه بايد از آنان تشكّر كرد. آنها از ماهها قبل از ورود به مكه، درگير فعاليتهاي پزشكي هستند .

دكتر ضيايي رييس هيأت پزشكي ادامه فرايند پزشكي را اينگونه تشريح مي كند:

ازآغاز ورود زائرتاهنگام خروج او، هيأت پزشكي فعال است، تأسيس بيمارستانهاي مناسب با تجهيزات پزشكي قابل قبول در مدينه و مكه بخشي از اين تلاش است.

در روزهاي تشريق، در منا و عرفات هم بيمارستانهاي صحرايي دايز است و اگر بيمار به امكانات بيشتري نياز داشته باشد، توسط آمبولانس به بيمارستان مكه منتقل مي شود .

وي افزود :هيأت پزشكي ۳۱۰ عضو دارد كه نيمي از اين افراد مُحرم نمي شوند و فقط عمره مفرده به جا مي آورند تا بتوانند تمام وقت در خدمت زائران باشند .

ديدار اعضاي هيأت پزشكي با سرپرست حجاج ايراني

صبح روز شنبه، ٤ بهمن، رييس هيأت پزشكي به همراه دكترمرعشي رييس بيمارستان مكه و تعدادي ديگر از كادرهاي هيأت پزشكي، در محل بعثه رهبري، بانماينده وليّ فقيه ديدار كردند. در اين جلسه ابتدا دكتر ضيايي از اينكه اين فرصت در اختيار آنان گذاشته شده، تشكر كرد و با اشاره به بيمارستان جديدالتأسيس ايران در مكه، كه با ويژگي هاي بيمارستاني ساخته شده، از ممتاز شناخته شدن آن توسط هيأت پزشكي سعودي ياد كرد.

وي گفت :در بخش هاي مختلف، تجهيزات بهتر و بيش ازسال گذشته است و تنها نياز ما به بيمارستانهاي سعودي براي جراحي و بستري هاي طولاني است. گفتني است، مقامات سعودي اجازه جراحي به هيچ نوع مركز درماني غير سعودي در مكه و مدينه نمي دهند .

وي با اشاره به كاروان وقوف اضطراري امسال گفت:

يک روحاني با نام آقاي سيد محمّدي، تنها به انجام اعمال عمره مفرده بسنده مي کند و به کار نظارت بر اين وقوف اضطراري مي پردازد. کاروان پزشکي، سه روحاني دارد که به دليل ورود تدريجي پزشکان از مدينه به مکه، تقريباً هر شب بايد تعدادي را براي انجام اعمال به مسجدالحرام ببرند .

دکتر ضيايي افزود: در مکه، در پنج نقطه مرکز تزريقات بانوان گذاشته اند. تاکنون ۱۸۵۰ ويزيت بيمارستاني در مکه داشته اند که ۹۹ نفر بستي شده و فعلاً ۱۸ بستري و ۱۱ نفر در سي . سي . يو هستند. ۱۲۰۰ مورد آزمايش، ۲٤۰ مورد راديوگرافي که ۱۷ نفر به بيمارستان سعودي منتقل شده اند که در حال حاضر ۷ نفر همچنان بستري اند.

تا امروز دو مورد مرگ داشته ايم که دو زن بوده و هر دو بر اثر سکته قلبي دار فاني را وداع گفته اند. سال گذشته همين موقع، هشت مورد مرگ و مير داشتيم.

آقاي زرهاني در اين جلسه، از هيأت پزشکي و تلاش بيوقفه آنها در امر پزشکي و

بهداشتي قدرداني کرد.

آنگاه آقاي ري شهري با تشکّر از زحمات بي دريغ پزشکان، از اينکه امسال بحمدالله تاکنون مشکلي وجود نداشته، از هيأت پزشکي خواست تا براي روزهاي دشوار آينده خود را آماده نگاه دارند. ايشان با ذکر اهميت اخلاق پزشکي تأکيد کردند: پزشکان و اعضاي کادر پزشکي بر اساس آموزه هاي اسلام بايد با احساس مسؤوليت نسبت به درمان بيماران اقدام کنند. ايشان در پايان به بيان حديثي از امام صادق)عليه السلام (پرداخت که آن را از حضرت مسيح نقل کرده اند. در اين روايت آمده است:

کسي که از درمان مجروح سرباز زند، در جرم کسي که آن شخص را مجروح کرده شريک است; چرا که آن جارح در فساد کار اين شخص بوده و اين شخص هم در فکر اصلاح حال او نيست و اينها با يکديگر فرقي ندارد .

ايشان گفت :اين روايت مسؤوليت سنگين پزشکان روحاني و جسماني را نشان مي دهد .

وي با آرزوي توفيق، براي همه آنان دعا کردند که خداوند اطباي جسماني و روحاني را توفيق بيشتر عنايت کند تا در خدمت زائران خانه خداوند باشند.

هزينه نهايي طرح توسعه حرمين

در ميان شاهان سعودي، فهد طرح توسعه حرم از همان آغاز سلطنت خويش (۲۱ شعبان ۱٤۰۲) بنياد گذاشت. طرح مورد نظر وي به طور رسمي از محرم ۱٤۰٦ آغاز شد. طبق برآوردهايي که صورت گرفته، بابت طرح توسعه حرم نبوي و حرم خداوند، جمعاً ۷ ۰۰۰ ۰۰۰ ۰۰۰ ريال سعودي هزينه شده است. اين مبلغ، هزينه تمامي طرحها، به ضميمه خريد زمين ها و نقشه ها و مراکز خدماتي و نيز بناها در همه مراحل و در همه طبقات و سطوح مي شود.

مجموع مساحتي که در توسعه جديد مورد توجه قرار گرفته ۷٦۰۰۰ متر مربع بوده است. پس از اين توسعه، مساحت حرم مکه، به ۳٥٦۰۰۰ متر مربع رسيده است.

طرح توسعه مسجد نبوي هم از همان زمان آغاز شد و طي آن مساحتي حدود

82000متر مربع بر مسجد افزوده شد. پس از اين افزايش، مساحت مسجد به 98500 متر مربع بالغ شد و البته مساحت فضايي كه قابل استفاده براي جماعت است ١٦٥٥٠٠ متر مي باشد. اين مساحت گنجايش ٧٣٠٠٠٠ نمازگزار را دارد كه گاه با استفاده از فضاهاي دورتر، جمعيت تا ١ ٠٠٠ ٠٠٠ نفر هم مي رسد.

گفتني است طي اين مدت، مساجد قبلتين، شجره، قبا و تعدادي از مساجد ديگر شهر مدينه نوسازي و بازسازي شده است.

امسال پادشاه سعودي، هزار نفر ميهمان در ايام حج خواهد داشت كه مسؤوليت آن، به عهده وزير شؤون اسلامي و اوقاف و دعوت و ارشاد سعودي است. وي گفت :اين افراد كساني هستند كه بضاعت لازم را براي انجام حج ندارند و پادشاه سعودي آنان را ميهمان مي كند. اين برنامه از سال ١٤١٧ هجري باب شده و تا كنون ١٠ ٠٠٠ نفر از اين طريق حج به جاي آورده اند. اين افراد نوعاً از مناطقي چون چچن،تاتارستان، آذربايجان، قزاقستان، ازبكستان، اوكراين، تايلند، كامبوج، چين، ويتنام، مالزي و... مي باشند.

نخستين گروه از اين ميهمانان، روز شنبه، دوم ذي حجه، از هلند به سعودي وارد شدند. ميهمانان امسال از ٢٣ كشور مختلف مي باشند. در ايام حج، هم انديشي هاي مختلفي براي اين جماعت از سوي علماي سعودي برگزار خواهد شد، چنانكه شماري از آنها در كنفرانسهايي كه اين ايام در مكه برگزار مي شود، شركت خواهند داشت.

)عكاظ، ٢ ذي حجه، صفحه ٧.(

گروه بعد، از ميهمانان ملک، شامل ١٤٧ آفريقايي هستند كه روز شنبه وارد سعودي شدند.

گفتني است، تا روز جمعه نزديک به ١/١ ميليون نفر به سعودي وارد شده اند. اين رقم تا روز شنبه به ١١٥١٣٦٣ نفر رسيد كه عمده آنان; يعني 1006988 نفر آنها از طريق پرواز وارد عربستان شده اند.

سيزده نفر از ميهمانان فهد، به تازگي اسلام را پذيرفته اند) .عكاظ، ٤ ذي حجه.(

سخنراني يک خطيب وهّابي بر ضدّ شيعه

امسال تعداد زيادي از زائران ايراني، در منطقه عزيزيه اسكان يافته اند. بر اساس

گزارشي، در يكي از مساجد اين منطقه، هر شب يک خطيب وهابي سخنراني مي كند و به دليل حضور ايراني ها در آن مسجد، يک افغاني به ترجمه مطالب او مي پردازد. مطالب يک شب وي كه گزارش شده، در باره صحابه و جايگاه آنان، اثبات ايمان معاويه حتي در نبردش با امام علي)عليه السلام (و اينكه هر دو مؤمن بوده اند، تأكيد بر اجتهاد معاويه در جنگش با امام و مسائلي مانند اينها بوده كه البته از عقايد عمومي اهل سنت است.

به هر روي، در يكي از اين جلسات، زائران ايراني به شدّت به مطالب ايراد شده اعتراض كردند و قرار شد تا يک وقت نيم ساعته در اختيار ايراني ها گذاشته شود تا به مطالب مطروحه پاسخ دهند. بر اين اساس مقرر شده است كه دو تن از افراد عالم و فاضل در اين جلسه حاضر شده و به ايراد سخن بپردازند.

شب بعد كه مراجعه شد، خطيب نيامده باشد. باز شامگاه شنبه، ٤ بهمن، يكي از اعضاي هيأت علمي حاضر شد. به خطيب اطلاع داده شد كه قول داديد نيم ساعت براي اعتراض وقت بگذاريد. گفت: فقط حق سؤال كردن داريد. وقتي پرسش ها مطرح شده بود بدون آنكه اجازه صحبت كردن بيشتر بدهد، ضمن صحبتها در نفي توسل به قبر پيامبر)صلي الله عليه وآله (گفته بود: (نعوذ بالله) اگر سگ هم روي ... برود و... بكند، صاحب قبر نمي تواند از خودش دفاع كند، چطور شما به قبر او متوسل مي شويد. اين مسأله سبب سروصداي بيشتري شده بود. قرار بر اين شد تا معاونت بين الملل مسأله را پيگيري كرده و در اين باره نامه اي به مقامات مسؤول بنويسد.

ديدار شماري از روحانيون كاروانها با سرپرست حجاج

عصر روز شنبه، بيش از پنجاه نفر از روحانيون كاروانها كه به طور معمول در جلسات عصرها، با حضور آيت الله سيد جعفر كريمي، براي حل مشكلات و پرسشهاي فقهي حاضر مي شوند، با نماينده ولي فقيه ديدار كردند. اين حركت در چهارچوب برنامه اي است كه معاونت امور روحانيون براي رفع مشكلات خاص فقهي تدارک ديده است.

در اين ديدار، روحانيون به بيان مشكلات كاروانها پرداخته و همچنان روي بحث حمل و نقل و مسكن تكيه فراوان داشتند. به دنبال اين اعتراضات، سرپرست حجاج

ايراني پنج نفر را براي ارزيابي مسأله حمل و نقل تعيين كرد تا با مراجعه به محل هاي سوار و پياده شدن حجاج ايراني به بررسي وضعيت موجود بپردازند. بخشي از ماشين هاي در اجاره ايرانيان، در موقعيتي است كه زائران غير ايراني هم سوار مي شوند و اين امر سبب شده كه اختلال كلي در حمل و نقل زائران ايراني پديد آيد.

بخش هاي زيادي از نارسايي هاي كاروانها نيز در جلسات صبح روحانيون رابط مطرح شد و گزارش تفصيلي آن به بخش ارزشيابي ارسال و اشكالات موجود فهرست گرديد و دستور حلّ آنها داده شد. اين كار به صورت روزانه انجام مي گيرد، هرچند بازرسان كاروانها نيز از طريق معاونت بازرسي بعثه، به طور مستقل در اين باره پيگيري دارد.

ديدار برادران از بعثه هاي سودان، اردن و فلسطين

تعدادي از برادران معاونت بين الملل، از بعثه سودان ديدار كردند. آقاي عبدالوهاب عثمان، نايب رييس بعثه سودان به استقبال برادران آمد و گفت: در سالهاي گذشته هم بعثه جمهوري اسلامي در ايجاد ارتباط دوستانه از سايرين پيشگام تر بود. عصام احمد البشير، رييس اين بعثه است كه به عنوان ميهمان رابطة العالم الاسلامي وارد شده و در محل نادي الأدبي مكّه، تحت عنوان نحن و الغرب به ايراد سخن پرداخته است. اين سخنراني مورد توجه حاضران قرار گرفته، قرار است وي در همايش رابطة العالم الاسلامي هم سخنراني كند.

همين طور تني چند از برادران با محمد المبيضين، رييس بعثه اردن در مكه و عبدالله الدحيات معاون وي ديدار كردند. گفتگوها در باره وحدت جهان اسلام، لزوم شناخت امّت اسلامي از يكديگر و استفاده شايسته از فرصتِ روزهاي حج بود. طبق اظهار رييس بعثه اردن، در روزهاي آينده آقاي احمد هليل وزير اوقاف اردن هم وارد مكه خواهد شد.

همچنين در دوم بهمن، ديداري از بعثه فلسطين صورت گرفت كه آقاي عزيز عمرو به عنوان رييس بعثه، از برادران استقبال كرد. او به صراحت و با تمام وجود، جمهوري اسلامي ايران را به عنوان يک قدرت اسلامي، كه الهام بخش و مايه دلگرمي ملل اسلامي

است، معرفي كرد. همچنين از توطئه قدرتهاي استكباري آمريكا و اسراييل عليه ايران و نيز شدّت گرفتن اختلافات داخلي ايران اظهار نگراني كرد. در گفتگوها بر لزوم وحدت جهان اسلام، دفاع از ملّت مظلوم فلسطين در مقابل جبهه متحد استكباري تأكيد گرديد. حجاج فلسطيني حدود ۱۱ هزار نفر هستند كه نيمي از راه اردن و نيم ديگر، از راه مصر به حج مشرف شده اند. رييس بعثه فلسطين، آقاي شيخ يوسف جمعه سلامه است كه روز جمعه ۳ بهمن وارد مكه شد. وي پيش از آن، چندين بار به ايران سفر كرده است. ناصر الرفاعي مسؤول واحد تبليغات بعثه، تأثير انقلاب اسلامي ايران در فلسطين را بسيار گسترده وصف كرد. وي گفت روحيه مردم بسيار خوب است، جوانان به دين روي آورده اند و حضور آنان در مساجد هر روز بيشتر مي شود .

ديدار جمعي از برادران بعثه از نادي الثقافي مكه

نادي الثقافي مكه، سالهاست با رياست راشد راجح به فعاليتهاي ادبي و فرهنگي مشغول است. تعدادي از برادران، جهت شركت در مراسم سخنراني، كه از پيش اعلام شده بود، به نادي الثقافي رفته و از پيش ورود خود را به مسؤولان نادي خبر دادند. در اين جلسه قرار بود وزير شؤون ديني و اوقاف سودان، دكتر عصام الدين احمدالبشير سخنراني كند. البشير كه فارغ التحصيل از دانشگاه محمدبن سعود است، پس از ده سال تدريس در دانشگاه هاي اروپا، در حال حاضر مشغول كار وزارت در كشور خود مي باشد. مباني فكري وي سلفي است اما داراي انديشه هاي معتدل و مخالف با جمودگرايي وهّابي است. به علاوه، وي از دانشي گسترده و اطلاعاتي متنوّع همراه با حافظه اي قوي و نيز بياني سليس و روان برخوردار است، به همين دليل مورد توجه روشنفكران سعودي قرار داشته و سلفي هاي معتدل هم به او سخت احترام مي گذارند.

البشير در يک سخنراني يک ساعت و نيمه، موضوع ما و غرب را دنبال كرد كه جمعيت با آرامش به سخنان وي گوش مي دادند. پس از آن، يک ساعت هم به پرسشها پاسخ داد. وي در اين سخنراني رفتارهاي تند جوانان سلفي را مورد انتقاد قرار داد و گفت: ما چاره اي جز پذيرش تكثرگرايي را نداريم; زيرا وجود اديان و انديشه هاي گوناگون و فرقه هاي اسلامي، يک واقعيت انكارناپذير است و نمي توان با همه آنها به

دليل خطا و انحرافشان جنگيد. ما در واقع چاره اي جز گفتگو با غرب نداريم.

البشير نسبت به روابط فرقه هاي اسلامي گفت: تكفير و تفسيق و بدعت شمردن كارهاي ديگران روش صحيحي نيست. آيا مي دانيد كافر دانستن يک فرقه منحرف اسلامي چه لوازم فقهي دارد؟ وي تأكيد كرد كه معرفت ديني بايد با روشن بيني همراه باشد. احكام اسلام را خشک نبينند و به اولويت ها به عنوان يک اصل در فقه بنگرد. وي از عالمي ياد كرد كه وقت حج، محتاجي سر راهش بود، پول حجش را به او داد و برگشت و گفت: اين حج ما در اين سال بود. وي با تأكيد بر اخوّت ديني، همچنين افزود: نوع ديگر اخوّت، انساني است كه امام علي)عليه السلام (هم در نامه اش به مالک اشتر دارد.

يكي از برداران ضمن يادداشتي به وي نوشت كه در برابر هجوم آمريكا چه بايد كرد؟ ديگران هم در بحث ها و پرسشها در باره ماهيت تجاوزكارانه غرب پرسش كردند و در نتيجه سبب شد تا البشير يک ساعتي هم به بيان ماهيت پليد غرب بپردازد.

ديدار از محفل ادبي ـ مذهبي سيد محمدبن علوي مالكي حسني

پيش از اين، از اين عالم شهر مكه سخن گفتيم. وي از علماي غير وهّابي شهر مكه است كه سالها به جاي پدرش در مسجد الحرام تدريس مي كرد، اما به دليل اظهار مطالبي كه با تمايلات سلفي ها سازگاري نداشت، منزوي شد. با اين حال، وي مريدان فراواني در داخل سعودي و خارج از آن، به ويژه اندونزي دارد.

اين عالم كه از سادات حسني و مالكي مذهب است و در عين حال، به گفته يكي از مريدانش، بر هر چهار مذهب فتوا مي دهد، بيشتر شب در منزل بسيار بزرگش در منطقه رصيفه كه شامل حياتي بزرگ و مسجدي مفصّل است، مجلس ادبي و شعري دارد. در اين محفل كه به خصوص در ايام حج بسيار با رونق است، تعداد زيادي از مريدانش شركت كرده و بسياري از آنان و نيز گهگاه ميهماناني كه از بيرون مي آيند، به شعرخواني در مدح رسول الله)صلي الله عليه وآله (و اهل بيت مي پردازند.

اخيراً در همايش حوار وطني، از وي هم دعوت به عمل آمد و مورد احترام امير عبدالله قرار گرفت.

نويسنده اين سطور، به همراه دكتر حسيني و حجت الاسلام و المسلمين صادقي

رشاد و چند نفر ديگر، در محفل شامگاه شنبه، از ساعت ٧ تا ٩ شركت كرديم .يكي ازمريدان وي كه خود اهل قلم بود، ما را به ديدن وي برد و با اينكه محفل بسيار شلوغ بود (بيش از هزار نفر) ما را تا نزديكي سيد محمد بن علوي هدايت كردند. شعر خواني ادامه يافت و عمدتاً نام پيامبر، خديجه، حضرت زهرا و حسن و حسين)عليهم السلام (برده مي شد. كمترين كلمه اي از ديگران ياد نشد.

روش تصوّف، آن هم به سبک مغربي، همراه با خواندن اشعاري كه درگذشته هاي دور در مراسم مولدالنبي)صلي الله عليه وآله (رسم بوده، در اين محفل حفظ شده است. حتي در وقت نماز عشا، نماز اقامه نشد و تنها ساعت ٩ كه مجلس به پايان رسيد، نماز خواندند. نيمي از جمعيت از مردمان شرق آسيا بودند و دوربين هاي فيلمبرداري و عكاسي فراواني عكس مي گرفت. دكتر حسيني هم كه همراه ما بود، قصيده بسيار زيبايي را در وصف مدينه و مكه و ستايش اهل بيت خواند كه مورد تشويق قرار گرفت.

در پايان سيد محمد دستور داد كه بخشي از تأليفاتش را به افراد هيأت اهدا كردند. كتابهايي كه وي به ما داد و اثر خودِ اوست، بدين شرح است:

خصائص الامة المحمديه، قل هذه سبيلي، التحذير من المجازفة بالتكفير، الزيارة النبوية بين الشرعية و البدعية، هو الله، شريعة الله الخالده، مفاهيم يجب أن تصحح، محمد)صلي الله عليه وآله (الإنسان الكامل، الحج فضائل و احكام، فتح القريب المجيب.

تعداد زيادي از علماي كشورهاي مختلف اسلامي بر كتاب مفاهيم يجب أن تصحح او تقريظ نوشته اند و ناشر آن هم اوقاف و شؤون اسلامي ادبي است. اين كتاب در باره اثبات توسل و تبرک به پيامبر)صلي الله عليه وآله (و طلب شفاعت از او است و دقيقاً اثري ضدّ وهابي است. طبعاً كتاب ديگر او هم در باره زيارت قبر نبوي در همين زمينه است.

در آن جا با يک نويسنده ديگر هم آشنا شديم كه اهل قلم و از رهبران همين جريان است و در جدّه زندگي مي كند. وي نيز آثار خود را، كه شامل تأليف و تصحيح چندين اثر ضدّ وهابي است، به ما هديه كرد كه براي نشان دادن فضاي فكري غير وهّابي اين محيط توجه به اسامي آنها جالب است:

هل نحتفل و لماذا لا نحتفل، نعم نحتفل; سيرة امّ المؤمنين السيدة خديجه، سيرة سيدنا محمد رسول الله)صلي الله عليه وآله (، مناقب السيدة فاطمة الزهراء بنت الرسول سيدة نساء

اهل الجنّه، خواطر في الأنوار و الأسرار، الخواص العظمي في أسماء الله الحسني، منظومة أسماءالله الحسني، سيرة اسدالله سيد الشهداء حمزة بن عبدالمطّلب، رسائل هامّة في الصلاة، سبل السلام في حكم آباء سيد الأنام، غاية المطالب في مناقب اميرالمؤمنين علي بن ابي طالب، قرّة كلّ عين في مناقب الحسن و الحسين.

به نظر مي رسد با توجه به اسامي كتابها، لازم نباشد بيش از اين در باره اين جريان سخن گفت. بحث احتفال يا جشن گرفتن براي مولدالنبي)صلي الله عليه وآله (يكي از مسائل اختلافي ميان سني هاي غير وهابي با وهابي است كه دهها كتاب و رساله در باره آن نوشته شده است.

اضافه كنم كه مجله المجله) ش ١٢٤٧، ژانويه2004 ، چاپ لندن) مصاحبه اي با سيد محمد مالكي انجام داده و در باره ديدگاه هاي او در مورد كنفرانس حوار وطني گفتگو كرده است. وي در اين مصاحبه بر آن است كه: گفتگو راه مبارزه با غلوّ و افراط است و اگر محيط باز فكري به وجود آيد، ترور و تهديد و خشونت از ميان مي رود. وي مي گويد :من سالها قبل در باره اهميت گفتگو و نفي تكفير و غيره كتاب نوشته ام.

در مقدمه اين گفتگو آمده است: نسل اين عالم مالكي، از ٦٠٠ سال به اين طرف در مسجد الحرام درس مي داده اند و از سادات هستند. وي نخستين رييس مسابقه تلاوت قرآن در عربستان بوده، در ازهر درس خوانده و در دانشگاه ملک عبدالعزيز تدريس مي كرده است.

وي در حال حاضر بر صدها معهد علمي، در شرق آسيا نظارت دارد. در واقع بيشتر ارادتمندان او در اندونزي هستند.

تلاش عربستان براي كاهش اعضاي بعثه هاي خارجي

حاتم بن حسن قاضي، كفيل وزارت حج عربستان گفت: كشورش قصد دارد تعداد اعضاي بعثه هاي حج را كاهش دهد. به گزارش الرياض روز شنبه، قاضي افزود :ما در نظر داريم تنها آن دسته از اعضاي بعثه ها را كه وجودشان لازم و ضروري است نگه داريم. وي خاطر نشان كرد: بسياري از اعضاي بعثه ها نقش ثانوي دارند كه هركس ديگري هم مي تواند نقش آنها را ايفا نمايد و شهروندان سعودي مي توانند وظايف محوّله را به انجام رسانند. اين مقام عربستاني با تأكيد بر لزوم تجديد نظر در نحوه عملكرد بعثه ها گفت:

برخي از اعضاي بعثه ها باري بر دوش بعثه هاي خود هستند و هيچگونه نقش قابل توجهي در خدمات رساني ندارند. در واقع خدمات رساني به زائران بر عهده شهروندان سعودي است. كفيل وزارت حج عربستان معتقد است كه نقش بعثه فقط ارائه تسهيلات و برقراري تماس با كساني است كه زبان عربي نمي دانند. وي گفت: به نظر ما براي هر ۱۰۰ زائر يک عضو بعثه بايد به امر خدمات رساني بپردازد و خدمات رساني تنها منحصر به برقراري تماس و ارائه اطلاعات به زائران بيت الله الحرام است. مشروح اين مصاحبه در عكاظ (٤ ذي حجه) آمده است.

مشكل فقهي طواف از طبقه دوم

پيش از اين، از مشكل طواف در مسجد الحرام، كه براي ويلچري ها و خَشَبي ها ممنوع شده، ياد كرديم. در پي اين دشواري، بعثه مقام معظم رهبري اقدام به جمع آوري پاسخ هاي مراجع به اين مسأله كرده است كه آيا طواف از طبقه دوم براي اين قبيل افراد كفايت مي كند يا نه؟ در ميان مراجع، حضرات آيات بهجت و مكارم آن را اجازه داده اند و ساير مراجع از جمله مقام معظم رهبري، طواف شخص از طبقه دوم و نيابت گرفتن براي انجام طواف از طرف او را در مطاف فعلي مطرح كرده اند.

در جلسه اي كه روز يكشنبه ميان نماينده ولي فقيه و رييس شؤون حرمين برگزار شد، اين مسأله مورد بحث قرار گرفت و مقرّر شد تا آنان آخرين اطلاعات را از وضعيت مقايسه كف طبقه دوم تا بالاترين نقطه كعبه در اختيار بگذارند كه معلوم شود سطح طبقه دوم بالاتر از كعبه است يا پايين تر. نتيجه آن شد كه كعبه ۲۷ سانتي متر از سطح طبقه دوم پايين تر است.

ملاقات سرپرست حجاج ايراني با رييس شؤون حرمين شريفين

ساعت ۱۱، روز پنجم بهمن، نماينده وليّ فقيه به همراه آقاي زرهاني و حجت الاسلام و المسلمين صادقي رشاد (و نويسنده اين سطور) با دكتر صالح الحصين رييس شؤون حرمين در محل اين اداره در نزديكي قصر الضيافه ديدار كرد. دكتر كه سابقه ديدار با آقاي ري شهري را داشت، بلافاصله پرسيد كيف دار الحديث؟ و آقاي

ري شهري پاسخ داد كه ما منتظر بوديم شما به ايران بياييد و از دارالحديث ديدار كنيد.

الحصين با اشاره به وضعيت سخت دنياي اسلام و كيد دشمنان، با انواع و اقسام ابزارهاي جديدي كه ساخته اند، تأكيد كرد: تنها راه آن است كه دنياي اسلام بر يكپارچگي خود بيفزايد.

آقاي ري شهري گفت: شما در ديدار قبلي از من خواستيد تا كتاب المحبّة في الكتاب و السنة را تلخيص كنم و من هم انجام دادم. آنگاه نسخه اي از آن را به الحصين داد.

الحصين تأكيد كرد: ما بايد بيشتر به فكر توده هاي مردم باشيم. براي آنها كتابهاي كم حجم بنويسيم، به خصوص كه در اين زمان نياز بيشتري به اين مطالب دارند. فتنه ها زياد شده و عصبيت ها گسترش پيدا كرده است.

آقاي ري شهري با اشاره به خطبه نماز جمعه دو هفته قبل مدينه تأكيد كرد :براي نخستين بار بود كه مي ديديم يک خطبه تماماً در باره وحدت مسلمانهاست.

حصين گفت: به هر حال دشمن در صدد ايجاد اختلاف و تفرقه، هم ميان دول اسلامي است و هم در داخل يک دولت، دست به ايجاد تفرقه مي زند.

سرپرست حجاج ايراني پرسيد: به نظر مي رسد افراطي ها در اينجا محدود شده اند؟

الحصين كه تقريباً از پاسخ صريح طفره مي رفت، تأكيد كرد كه در حال حاضر مردم بيدار شده اند و اهميت اتّحاد و يكپارچگي را درک مي كنند و مي بينند كه دشمن در چه موضعي قرار دارد. وي با اشاره به روايت كونوا عبدالله اخوان گفت: بايد وحدت و الفت ميان مسلمانان از هرچيز بيشتر باشد.

به مقاله آقاي الحصين در الشرق الأوسط روز گذشته اشاره شد كه اشاره به كنفرانس حوار وطني مكه كرده بود و مقاله اي در باره حجاب نوشته بود .الحصين برخاست و اصل مقاله را آورد. وي گفت: در آنجا با شيخ حسن صفار هم گفتگو كرده است.

پرسيده شد كه چند نفر شيعه بودند؟ وي جواب داد: چندين نفر از رجال شيعه در آنجا حاضر بودند و برخي از آنها از برگزاركنندگان آن به حساب مي آمدند .سپس افزود كه من اين مقاله را براي روشن شدن اذهان مسلمانان نوشتم ولي فرانسوي ها كه به آن

توجهي ندارند. وي افزود: جمعاً شصت نفر در همايش حضور داشتند كه پنجاه نفر مرد و ده نفر زن بودند و البته آنان از تلويزيون مدار بسته مشاركت در بحث داشتند.

سرپرست حجاج ايراني در باره مقايسه سطح طبقه دوم با بلندي ديوار كعبه پرسيد كه كدام يک بالاتر است؟ براي اين كار وي دستور داد تا تحقيقات لازم صورت گيرد و جواب به صورت مكتوب داده شود. براي وي توضيح داده شد كه مسأله، مسأله طواف از طبقه دوم است كه برخي از علماي شيعه اشكال مي كنند .وي گفت: در مذاهب اهل سنت اين مسأله اشكالي ندارد. بر اساس اطلاعي كه بعداً داده شد، ارتفاع كعبه ۱۲/۹ متر و از كف مطاف تا سطح طبقه اول ۱۳/۷ سانتيمتر است كه بنابر اين، كعبه ۲۷ سانتيمتر پايين تر سطح طبقه دوم مي باشد.

الحصين افزود: اخيراً وزارت حج نامه اي به رييس امن حرم نوشته كه در صورت ضرورت به صورت استثنايي اجازه بدهند ويلچري ها از طبقه پايين طواف كنند. بنابراين، شما مي توانيد براي اين قبيل موارد و گرفتن وقت با قسمت امن حرم مكي هماهنگ كنيد. وي گفت: به هر حال، هدف ما كم كردن ازدحام است.

از وي در باره خط مشكي كف زمين، كه روبروي حجرالأسود قرار دارد، پرسيده شد، كه در پاسخ گفت: اين خط قبلاً نبود، بنابر اين، چيزي نيست كه اگر برداريم، مشكلي ايجاد كند، اما طرفِ ديگر نيّت مردم است كه به هر حال نياز به چيزي دارند. ان شاء الله بعد از حج راجع به آن فكر خواهيم كرد.

سپس با اشاره به اتفاقي كه در يكي از مساجد عزيزيه در شب گذشته افتاده، از وي خواسته شد تا اجازه ندهد خطبا اين چنين به پيامبر)صلي الله عليه وآله (توهين كنند. براي وي توضيح داده شد كه اين خطيب كه در باره توسل و تبرک به قبر پيامبر)صلي الله عليه وآله (صحبت مي كرده يک مرتبه گفته است كه اگر سک ... برود و... بكند! صاحب قبر نمي تواند از خودش دفاع كند چطور شما به آن متوسل مي شويد؟! الحصين از شنيدن اين مطلب بسيار ناراحت شد و گفت: اين خطيب بسيار بي ادب بوده است .قرار شد در اين باره پيگيري شود.

آقاي زرهاني با تشكر از كمكهاي دولت و ملّت سعودي به زلزله زدگان بم اظهار تشكر كرد كه صالح الحصين گفت: انجام چيزي كه واجب بوده نياز به تشكر ندارد.

اين ملاقات، پس از يک ساعت، باسپاسوتشكر ازيكديگرپايان يافت .

خطر سرقت وجوه نقدي زائران

همزمان با ورود تعداد زيادتري از زائران ايراني به مكه مكرمه، آمار سرقت وجوه نقدي آنان در مسجدالحرام و اطراف آن افزايش يافته است. در دو روز گذشته چندين نفر از زائران ايراني با مراجعه به قسمتهاي مختلف ستاد حج جمهوري اسلامي ايران و دفتر وزارت امورخارجه، از سرقت مبالغ زيادي ريال سعودي و دلارهايشان خبر دادند. يكي از مال باختگان گفت: يک دختر حدود ۱۵ ساله دست در جيب من كرد و ترسيدم كه اگر دست او را بگيرم به جرم ديگري مرا بازداشت كنند. به نظر مي رسد باندهاي سرقت از زائران، شگرد جديدي را براي كار انتخاب و از دختران كم سن و سال براي رسيدن به اهداف خود استفاده مي كنند. اين درحالي است كه پيش از اين مقامات مسؤول در حج و مديران كاروانها از زائران خواسته بودند كه وجوه نقدي خود را به صندوق كاروانها بسپارند و پول زياد به همراه نداشته باشند.

براساس خبر ديگري، از سوي نماينده سركنسولگري ايران در مكه اعلام شد :زائران ايراني هرگونه اطلاعات در ارتباط با مفقود شدن پاسپورت و اشيا را با اين نمايندگي در ميان بگذارند.

آقاي شيرين، نماينده سركنسولگري جمهوري اسلامي ايران در جده، مستقر در ستاد حج مكه، با اعلام اين خبر افزود: حجاج گرامي در صورت فقدان اشيا، پاسپورت و يا وجه نقد، مراتب را جهت پيگيري به اين دفتر اطلاع دهند.

وي اين قبيل امور را از وظايف دفتر خواند و افزود: پيگيري كارهاي مربوط
به تصادفات، دستگيري زائران به هر دليل، رسيدگي به دعاوي ايرانيان در دادگاههاي عربستان و همچنين ارتباط با مقامات سياسي سعودي; از جمله وظايف اين
دفتر مي باشد.

شيرين، تشريفات انتقال افراد فوت شده در عربستان و يا اخذ مجوّز دفن در اين كشور را از ديگر وظايف خود خواند.

در باره سرقت، باز هم هشدارهايي از طرف مسؤولان داده شد و به برخي از شگردها اشاره گرديد. براساس گزارشهاي دريافتي از تعدادي از كاروانها، آمار سرقت از حجاج ايراني رشد چشمگيري كرده است.

در روزهاي گذشته، افرادي با لباس عربي، در مناطق مسجد تنعيم و عزيزيه، به حجاج ايراني مراجعه كرده و با مهارت و توسل به شيوه هاي گوناگون; از جمله استفاده از ماشين هاي شخصي و ادعاي اينكه مأمور پليس هستند، اقدام به بازرسي بدني حجاج ايراني كرده و با كف زني، پولهايشان را به سرقت برده اند.

براساس اين گزارش، برخي از اين افراد با اتهام واهي و بي اساس حمل مواد مخدر، حجاج ايراني را وادار به تفتيش بدني مي كنند.

دفتر سركنسولگري جمهوري اسلامي ايران مستقر در ستاد حج مكه مكرمه نيز اعلام كرده است كه تاكنون چندين گزارش به اين دفتر رسيده و برخي نيز به صورت حضوري يا غيرحضوري اعلام كرده اند كه اموالشان به سرقت رفته است.

در اين زمينه با حضور زائران شاكي در محل پليس حرم و عزيزيه، شرح واقعه عرضه و تقاضاي پيگيري قانوني شد.

مسؤولان ستاد حج مكه مكرمه از زائران ايراني خواستند تا اولا :به هنگام شب به صورت جمعي در مناطق خلوت رفت و آمد كنند .ثانياً :از حمل پول زياد خودداري نمايند .ثالثاً :بدون اطمينان از مأمور بودن فرد مراجعه كنند، اجازه بازرسي بدني نداده و در هر صورت مواظب پولها و اموال خود باشند.

بر اساس گفته آقاي فهميده، يک مدير كه پول قرباني زائران را گرفته) حدود ۹ ميليون تومان) و در حال تحويل آن به بانک بوده، پولش سرقت شده است. وي در حالي كه سرگرم پر كردن فرم بوده، سارقان پول را سرقت كردند.

گفتگوي نشريه زائر با رييس سازمان حج و زيارت، در باره مسائل اجرايي حج ۸۲

*جناب آقاي زرهاني! شما نخستين سالي است كه اداره امور حج تمتّع را برعهده داريد، برنامه هاي آينده شما براي ارتقاي وضعيت سازمان حج و زيارت و شرايط حج گزاري حجاج ايراني چيست؟

*منشور حج و زيارت در ١٦ ماده تهيه گرديده كه در آن، چشم انداز و بستر تحقّق آن توضيح داده شده است.

اصلاح ساختار سازمان حج و زيارت، تغيير تركيب شوراي عالي حج، بازنگري منشور حج و زيارت، تعديل هزينه ها از طريق حفظ ارزش پول مردم، بهبود روشها و شيوه هاي خدمات رساني به زائران در تمام زمينه هاي: استقبال، مسكن، حضور در مشاعر، حمل و نقل بين شهري، تغذيه و غيره; از جمله برنامه هاي سازمان حج و زيارت براي آينده نظام حج گزاري ايران است.

براي توضيح اين مطلب بايد عرض كنم يكي از رهنمودهاي مقام معظم رهبري تمركز امور حج تمتّع و عمره در سازمان حج و زيارت است. در جهت تحقّق اين هدف گامهايي برداشته شده است. اداره امور حج تمتّع اكنون به عهده سازمان است و در آينده امور عمره نيز توسط سازمان اداره خواهد شد. اين نخستين سياستي است كه به دنبال آن هستيم.

هدف دوم ما عزّت، كرامت و منزلت زائران ايراني است. منشور حج و زيارت با تأييد صاحبنظران و دست اندركاران تدوين و اين مفهوم در آن منشور تشريح شده است.

هدف سوم، تجديدنظر در برنامه ها، اهداف و ساختار سازمان حج و زيارت است كه براي رسيدن به اين هدف، با رييس جمهور جلساتي داشته ايم و اميدواريم ساختار و برنامه هاي سازمان در آينده نه چندان دور، از اصلاحات برخوردار شود. به عنوان مثال مدتهاست به دنبال اصلاح شرح وظايف و تركيب شوراي عالي حج به عنوان مغز متفكّر سازمان هستيم.

در حال حاضر، شوراي سياستگذاري با حضور نماينده وليّ فقيه در امور حج و زيارت، وزير فرهنگ وارشاد، وزير امورخارجه، رييس سازمان حج و زيارت و دو نفر كارشناس به صورت توافقي تشكيل شده است. ما به دنبال اين هستيم كه يک جايگاه معتبر و قانوني براي شوراي عالي حج ايجاد كنيم، طبق مصوّبه اين موضوع در هيأت دولت، شوراي عالي حج با حضور نماينده ولي فقيه، وزير امورخارجه، وزير فرهنگ و ارشاد اسلامي، وزيركشور، وزير راه و ترابري، دو كارشناس، وزير امور اقتصاد و با دبيري رييس سازمان حج و زيارت تشكيل مي شود و حيطه اختيارات و برنامه هاي آن متفاوت خواهد بود.

*به دنبال به دست آوردن چه اختيارات يا چه اصلاحاتي هستيد؟

*ما دنبال اين هستيم كه تمامي مسائل كلان سازمان در شوراي عالي، با پشتوانه حقوقي معتبر تدوين شود و ما مجري آن مصوّبات باشيم.

*لطفاً توضيح دهيد هزينه اي كه حجاج ايراني براي تشرّف پرداخته اند، در چه زمينه هايي صرف مي شود.

*مبلغي كه زائران براي تشرّف به مكه معظمه و مدينه منوره پرداخت مي كنند، براي مسكن، حمل و نقل هوايي، حمل و نقل شهري، خدمات خاص مشاعر (به دولت عربستان) و غذا پرداخت مي شود. هنگام ثبت نام زائر تمامي، ريز هزينه ها به او اعلام مي شود.

*آيا مديران كاروانها حق دارند مبلغي افزون بر آن هزينه نخستين، به خصوص در ايام حج، از زائر دريافت كنند؟

*تعرفه هاي معيني براي برخي خدمات وجود دارد كه مدير كاروان هنگام ثبت نام با قرار دادن فهرست تعرفه ها در مقابل او، اين ارقام را دريافت مي كند، اما در طول سفر هيچ مبلغي نبايد از زائر دريافت شود. حمل بار، رفت و آمد بين شهري، پذيرايي و حتي هزينه ذبح قبلا پرداخت شده است. البته سالهاي قبل ١٠ ريال بابت هزينه ذبح گرفته مي شد كه امسال آن هم گرفته نمي شود. زائر در ايامي كه در اينجا حضور دارد، فقط بايد پول قرباني را بپردازد.

*آيا امكان كاهش هزينه هاي سفر حج وجود دارد؟

*امكان كاهش هزينه هاي حج وجود ندارد، اما تلاش ما اين است كه ارزش پول كاهش پيدا نكند، لذا طبق طرح جديد، كساني كه مي خواهند به حج بروند، پول خود را در حساب سپرده بلندمدت در بانک ملّي به نام خودشان واريز مي كنند، پول آنها در اين حساب ارزش افزوده پيدا مي كند، لذا وقتي ٤ سال از زمان واريز پول مي گذرد، باتوجه به تورّمي كه در آن سال بوده، جلوي كاهش ارزش پول گرفته مي شود، موقع اعزام هم زائر

دچار خسارت مالي نمي شود. در صورت انصراف هم واريز كننده مي تواند اصل و سود سپرده خود را از بانک دريافت كند، در غير اين صورت، بايد به بازرسان اطلاع دهند تا موضوع پيگيري شود.

*عده اي مكرّر به حج مشرف مي شوند و به نوعي فرصت حج را از افراد مستطيع مي گيرند، آيا برنامه اي براي محدود كردن اين روند وجود دارد؟

*تعداد كساني كه مكرّر به حج مشرف مي شوند، زياد نيست. اما اگر كسي ثبت نام كند و مدام به حج مشرف شود ما حق نداريم مانع او شويم.

*در حال حاضر چندنفر در انتظار تشرّف هستند و انتظار تشرف چقدر است؟

*حدود ٤٢٠ هزارنفر براي تشرف ثبت نام كرده اند و زمان انتظار هر زائر تا تشرف حدود ٣ تا ٤ سال است.

*آيا ممكن است در آينده مدت انتظار كاهش يابد؟

*جهان اسلام بيش از ٢ ميليون نفر زائر اعزام مي كند، حال آنكه ظرفيت پذيرايي محدود است. ظرفيت مشاعر محدود است .هزينه هاي اسكان و غيره بسيار بالا است. اگر اين ظرفيت ها و همچنين سهميه اعزام بالا برود، ما استقبال مي كنيم اما اگر نكنند ناچار اين وضعيت باقي مي ماند. از سوي ديگر اگر تقاضا براي ثبت نام بالا باشد، بالطبع مدت انتظار هم زياد مي شود.

*اين اعتقاد وجود دارد هزينه اي كه حجاج ايراني پرداخت مي كنند، نسبت به زائران بسياري كشورها بالا است، نظر شما چيست؟

*خدمات سازمان حج و زيارتِ ايران به حجاج خود، نسبت به كشورهاي ديگر، در سطح بالاتري است. به عنوان مثال طبق استاندارد دولت عربستان، هر زائر در مكه بايد ۳ متر مربع مكان در اختيار داشته باشد، بسياري از كشورها هم از اين قانون تبعيت مي كنند اما ما ٤ مترمربع در اختيار زائر ايراني قرار مي دهيم; زيرا اسلوب فكري و ساختار فرهنگي

زائر ايراني متفاوت است. يا مثلا زائران بسياري از كشورها، غذاي خود را از بازار تأمين مي كنند، اما ذائقه و سليقه زائر ايراني تحمّل غذاهاي آنچناني را ندارد. زائران بسياري از كشورها براي درمان به بيمارستانهاي عربستان مراجعه مي كنند اما ما هم پزشک كاروان داريم و هم بيمارستانهاي مجهّز تجهيز كرده ايم.

از سوي ديگر، طول سفر حجاج ما بيشتر است، سال گذشته دو كاروان براي سفر هفده روزه در نظر گرفته شد اما زائران استقبال نكردند و به حدنصاب نرسيد، مردم ما دوست دارند ۳۰ روزه به اين سفر بيايند.

هزينه ها را معدل خدمات ما تعيين مي كند و چون ميزان خدمات ارائه شده زياد است به طور طبيعي هزينه هم بالا مي رود.

*باتوجه به اينكه در آستانه حركت زائران به سمت مشاعر و ايام تشريق هستيم چه توصيه هايي براي حجاج ايراني داريد؟

*ما مشاعر را در پيش داريم، در طول اعمال از افراد جوان و صاحب توان مي خواهيم به افراد سالمند يا بيمار كمک كنند، مجموعه مديريت كاروان و افراد توانمند مراقب افراد سالمند باشند تا از گم شدن آنها جلوگيري شود. مؤسسه مطوف ايراني قرار است مشخصات زائران را روي دستبندي در اختيار آنان قرار دهد. از زائران محترم خواهشمنديم حتماً از اين دستبندها استفاده كنند و استفاده از آن را به افراد سالمند و بي سواد توصيه كنند.

يكي از مكانهايي كه سال گذشته خطراتي متوجه زائران ما كرد رمي جمره عقبه بود كه حتماً بايد با آرامش و بدون فشار و سبقت گرفتن از يكديگر، اين عمل انجام شود. افرادي كه توانايي انجام اين عمل را ندارند، مي توانند با كسب نظر از روحاني كاروان خود، انجام اين عمل را به ديگران نيابت دهند.

زائران عزيز توجه داشته باشند كه در منا، عرفات و مشعر امكانات مانند مكه و مدينه نيست و محدوديتهايي وجود دارد. بنابراين، از حمل كالاهاي غيرضروري اجتناب كنند; زيرا ممكن است دچار مشكل شوند، بخصوص هنگام رمي جمرات هيچ چيز اضافي با خود به همراه نداشته باشند.

رعايت بهداشت در مشاعر بسيار مهم است. از زائران مي خواهيم به توصيه هاي هيأت پزشكي به دقت توجه كنند.

*شما براي انتخاب مديران كاروان چه دقتهايي را صرف مي كنيد و در صورتي كه زائران با مشكلي مواجه باشند بايد چه كنند؟

*هرسال امتحانات متعددي برگزار مي شود تا كسي كه صلاحيت هاي لازم را براي مديريت كاروان دارد، اين مسؤوليت را برعهده بگيرد. عملكرد مديران كاروان نيز هر سال به طور دقيق ارزيابي مي شود، لذا تنها كساني مجوّز ادامه كار مي گيرند كه توانسته باشند صلاحيت خود را به اثبات برسانند.

آموزش، اطلاعات، شرايط علمي و سني، مهمترين شاخصه هايي هستند كه درباره مديران كاروان در نظر گرفته مي شود.

در صورت بروز مشكل، زائر در درجه نخست بايد به مدير، پزشک يا روحاني كاروان رجوع كند. اگر مشكلش حلّ نشد، از طريق كانال دوم، كه بازرسي است، اقدام مي كند. براي هر ۲۰ كاروان يک بازرس وجود دارد كه زيرنظر سربازرس هر روز به كاروانها مراجعه مي كند و در جريان مشكلات قرار مي گيرد.

شهر مكه به شش منطقه تقسيم شده و هر منطقه يک مسؤول دارد. بازرس وقتي در جريان مشكل قرار مي گيرد، آن را با مسؤول منطقه در ميان مي گذارد. اگر مشكل در اينجا حل نشد، موضوع به حوزه هاي تخصّصي ستاد; اعم از حمل و نقل، امداد گم شدگان يا غيره ارجاع مي شود.

*آيا درباره بازگشت و نحوه خريد، به زائران توصيه اي داريد؟

*توصيه ما اين است كه زائران هنگام برگشت ايران، بيش از دو بسته، با ابعاد تعيين شده، تحويل قسمت بار هواپيما ندهند. شركت شاهد در فرودگاهها، اجناس مختلفي با نرخ بين المللي به فروش مي رساند كه امكان خريد زائران از اين فروشگاهها فراهم است.

واردات اقلام الكترونيكي و الكتريكي هم مانند يخچال و تلويزيون، مطابق اعلام نظر گمرک ممنوع است.

از زائران درخواست مي شود هنگام برگشت ساكها و نايلكس هاي متعدد به دست نگيرند، فقط يک كيف دستي قابل حمل كوچک با خود به داخل هواپيما ببرند .تجربه نشان داده است كه مأموران، بسته هاي اضافي را مي گيرند و كنار مي گذارند و زائر به زحمت مي افتد.

گزارشي از كاروان آزادگان

كارواني از آزادگان، از هر سوي ايران، امسال راهي حج شده اند. آزادگان شاگردان مجرّب مكتب آزادگي اند، آنان بارها و بارها اين حقيقت را مشق كرده اند و براي پرواز آماده تر و به ملكوت نزديكترند. سراغشان را كه مي گيرم به ساختماني ساده، ساده تر از محل اسكان بسياري از حجاج مي رسم، پرسان و پرسان ميهمان آنان مي شوم، با خوشرويي ميهمان را اكرام مي كنند.

آقاي علي نجاتبخش اصفهاني، استاد دانشگاه ناجا، آزاده اي است كه پيش از پيروزي انقلاب به جرم تلاش در راه برقراري نظام اسلامي، به حبس ابد محكوم و با پيروزي انقلاب آزاد شده است. او برادر شهيد نيز هست.

نجاتبخش سخن خود را با ويژگي هاي حج آغاز مي كند و مي گويد :نخستين قدم در حج، توحيد است و زائر زماني به حقيقت حج دست مي يابد كه به ساحت توحيد گام نهد .او معتقد است: آدمي اگر به حقيقت حج بينديشد و اگر ذهن خود را از صورت به معنا بگرداند، چگونگي حج او هم تغيير مي كند. اين انسان به عنوان مثال براي استلام حجرالأسود ضعيفان را لگدمال و حقوق ديگران را پايمال نمي كند.

نجاتبخش آرزوي خود را در اين سفر، كسب رضاي الهي مي داند و از خدا رسيدن به مقام رض را طلب مي كند. او مي گويد: هر كس گمگشته اي دارد و ما نيز در اين سرزمين، در اين روزها به دنبال گمگشته غايب خود مي گرديم.

حاج آقا الله بهداشتي آزاده روحاني نيز در اين كاروان است. از او مي پرسم :كدام بخش از مناسک حج براي شما لذتبخش تر بوده است؟ او كه بارها به حج مشرف شده مي گويد :زيباترين عمل حج جايي است كه انسان به جهش روحي برسد. من با شكوه ترين لحظه را لحظه احرام در ميقات مي دانم .

آقاي الله بهداشتي نهايت انسانيت را انقطاع الي الله مي داند و مي گويد:

تزكيه نفس شعله نور و روحانيت را در قلب انسان روشن مي كند و كسي كه به مرحله آزادگي برسد جز خدا هيچ دغدغه اي در سر ندارد .

آقاي خدابخشي نيز سالهايي از زندگي خود را در اسارت گذرانده است. او معتقد است :رسيدن به حقيقتِ حج، با شناخت ممكن مي شود و در هر گامي از راهِ حجّ، به فهم و درک اسرار اين عبادت بزرگ نيازمنديم .

خدابخشي از روزهاي اسارت و حال و هواي معنوي آن روزها هم ياد مي كند و مي گويد :سهم ما از روزهاي حج در اسارت، دعاي امام حسين در عرفات بود. براي خودم چيزي نخواستم .

وارد اتاق ديگري از كاروان آزادگان مي شوم، هيچ يک از آزادگان اين اتاق مايل نيستند نامشان ذكر شود و نمي شود.

يكي از زائران حال و هواي خود را از نخستين ديدار كعبه اينگونه بيان مي كند:

من و همسرم تصميم گرفته بوديم وقتي چشممان به خانه خدا افتاد، از خدا فقط خودش را بخواهيم. فكر كرديم انساني كه خدا را دارد همه چيز دارد. اما وقتي اذن دخول به مسجد را خواندند و به اين عبارت رسيدند كه: خداوندا!، توبه از نخستين خواسته هاي من است ، يكباره احساس كردم اشتباه كرده ام و فهميدم كه بايد مهمترين خواسته ام توبه باشد .

آزاده ديگري مي گويد :در برابر اين شكوه، در برابر عظمت وجود زائران گرانقدر اين خانه، فهميدم هيچ نيستم، احساس خاكساري كردم و براي خودم از خدا هيچ نخواستم. تنها براي ديگران دعا كردم .

معين كاروان آزادگان درباره حال و هواي معنوي زائران اين كاروان مي گويد:

وقتي خانواده آزادگان براي طواف به مسجد الحرام رفته بودند، ما نيز براي حمايت از افراد مسن، به حرم رفتيم و به آنها كمک مي كرديم، يكي از زائران ايراني هم به جمع ما پيوسته بود و با جان ودل كمک مي كرد. وقتي به اوگفتم اينهاخانواده آزادگان

هستند، اشک در چشمانش حلقه زد. مردم، ما آزادگان را دوست دارند و قدر تلاش و ايثار آنها را مي دانند، وظيفه ما هم اين است كه به قدر توان، خدمتگزار اين بزرگواران باشيم و انتظارات به جاي آنان را برآورده كنيم .

آقاي ويس اللهوند آزاده ديگري از اين كاروان است كه هشت سال اسارت را تاب آورده است. او به زبان انگليسي مسلط است و در حال حاضر به ترجمه قرآن كريم به اين زبان مشغول است. او مي گويد :تلاش مي كنم با زائران انگليسي زبان ارتباط برقرار كنم و تعاليم حقيقي شيعه را براي آنها تشريح كنم .

ويس اللهوند معتقد است :بايد به فرهنگ، ادب و شخصيت زائران ايراني افتخار كنيم. آرزوي من اين است كه سطح فرهنگ تمام مسلمانان جهان رشد يابد .

آقاي صالح آبادي، روحاني اين كاروان كه خود نيز هشت سال در اسارت بوده است، مي گويد :آزادگان سالها سخت ترين شكل زندگي را در زندانها تحمّل كرده اند و همين، بستر معنويت را در وجود آنان آماده تر كرده است .

او ميان حج و آزادگي هم ارتباطي اينچنيني مي بيند:

حج نيز براي آزادگي است، انسان حج مي گزارد تا از قيدوبند علايق دنيوي رها شود; يعني با ذبح قرباني از دلبستگي هاي دنيوي دل بكند .

چند گلايه دوستانه:

آزادگان در قيد و بند دنيا نيستند. اگر بودند رنج روزهاي اسارت را با استواري تمام تاب نمي آورند. اما انتظارهاي كوچک آنها هم نبايد با بي اعتنايي روبه رو شود. بزرگواران اين كاروان در بين صحبتها گله مند بودند كه چرا هنگام اعزام آنان از مدينه به مكه، آنها را با اتوبوس آورده اند كه جايي كافي نداشته است و عده اي مجبور شده اند روي زمين بنشينند. گلايه داشتند كه چرا ساختماني براي آنها اجاره شده كه فقط دستشويي فرنگي دارد و استفاده از آن براي آنان بسيار مشكل است. اين درحالي است كه اين عزيزان هركدام يک ميليون و ٥٨٥ هزار تومان براي تشرّف پرداخت كرده اند. و
نيز مي گفتند كه چرا اعضاي كاروان آزادگان از تمام ايران گردهم آمده اند و معتقد بودند

اين تفاوت فرهنگها همزباني را مشكل و افراد تنها را تنهاتر مي كند .آنها معتقد بودند بهتر است كاروان نمادين آزادگان، از زائران آزاده يک يا دو استان انتخاب شود و بقيه آزادگان با كاروان شهر خود مشرّف شوند .

برگزاري همايش الأمة الاسلامية في مواجهة التحدّيات

هم انديشي (سمينار) امت اسلامي در برابر چالشه (٢ تا ٤ ذي حجه) روز شنبه با پيام ملک فهد آغاز به بكار كرد. پيام ملک فهد توسط امير عبدالمجيد، امير منطقه مكه، در محل اين كنفرانس و در حضور ميهمانان قرائت شد. تيتر اصلي اين پيام كه روزنامه عكاظ آن را انتخاب كرده، چنين است: عدم فهم وسطيّة الاسلام مصدر الخطر ; درک نكردن اعتدال در اسلام، منشأ خطر است .

در اين پيام با اشاره به خطراتي كه اسلام را تهديد مي كند، آمده است :اين قبيل دشواري ها در بسياري از مقاطع تاريخ اسلام بوده اما همچنان با تكيه بر اسلام وحدت و كيان خويش را حفظ كرده است .

وي با اشاره به اينكه اصلاح خود، اساس و پايه اصلاح است، مي گويد:

مرحله بعدي اصلاح روابط خود با مردم است و در نهايت اصلاح امّت .

وي چند نكته را يادآور شده است:

نخست اينكه برخي از جوانان مسلمان اسلام حقيقي را نمي شناسند و قدرت درک متون ديني را ندارند و لذا در افراط و تفريط گرفتار مي شوند .

نكته دوم، تكيه بر كتاب و سنت است.

سخنران بعدي رييس رابطة العالم الاسلامي دكتر تركي بن عبدالمحسن و پس از آن مفتي كشور سعودي، شيخ عبدالعزيز بن عبدالله آل الشيخ بود.

تركي بن عبدالمحسن در باره برگزاري اهداف اين كنفرانس مصاحبه اي با عكاظ كرده است كه در شماره مورخه يكشنبه، ٣ ذي حجه، چاپ شده است. وي در اين مصاحبه، چالشهاي رو در روي جهان اسلام را به دو دسته خارجي و داخلي تقسيم كرده و پديده جهاني شدن را كه تلاش مي كند از درون قوانين زندگي انسانها را متحوّل كند، مهم ترين چالش خارجي عنوان مي كند. چالش ديگر صهيونيسم است و نيز

تلاشهايي كه بر ضدّ اسلام در جهان صورت مي گيرد. اما چالش هاي داخلي عبارت است از اختلاف روش هاي حكومتي و قانون اساسي هاي مختلف در جهان اسلام، كه منشأ صدور و تصويب قوانين مختلف مي شود. دوّم تفرقه و اختلاف امت اسلامي كه سبب ضعف وضعيت امت اسلامي در برابر چالشهاي بيروني است .ناآگاهي به اسلام و پديد آمدن برخي از گرايش هاي افراطي و انحرافي، نمونه ديگر است. همين طور نداشتن برنامه در باره توسعه در بخش هاي مختلف.

وي در پايان خواستار آن است تا يک استراتژي تبليغي اسلامي مشترک از سوي جهان اسلام در برابر اين چالشها اتخاذ شود.

شيخ صالح بن غانم، استاد سطوح عالي در دانشگاه محمدبن سعود نيز تأكيد كرد كه متفكّران بايد دين اسلام را در لباس تسامح و همراه با دعوت به اخوّت ميان مسلمانان عرضه كنند. شيخ جابر محمد الحكمي، رييس امر به معروف مكه هم تأكيد كرد كه بايد با توازن و تعادل سخن گفت كه در جهت مصالح امّت است; بدون آنكه تفرقه و تحزّبي در كار باشد.

وي افزود :ما در وضعيتي هستيم كه هر كسي لا اِلهَ اِلاّ الله گفت بايد موضوع كار ما به عنوان امت باشد .

وي گفت :ما نياز به عقلانيتي داريم كه متناسب با نيازهاي عصر باشد .

برخي از سخنرانان شناخته شده اين همايش عبارتند از: محمد عبده يماني، راشد راجح، عبدالحليم عويس، احمد ابوالمجد، كامل الشريف، مراد هوفمان، فهمي هويدي، احمد محمدعلي، عصام البشير، عبدالحميد الغزالي، كمال عمران و سهيلة زين العابدين.

در روز آخر، بيانيه مفصلي توسط اين همايش در باره مبارزه با جهل نسبت وسطيت اسلام صادر شد. در اين بيانيه به چالشهاي سياسي، فرهنگي، تبليغي و
اقتصادي اشاره شده و مشكلات جوانان نيز مورد توجه خاص قرار گرفته است.
چالشهاي ياد شده هر كدام به چندين دسته تقسيم شده و در باره هريک رهنمود كلّي ارائه
گرديده است.

متن بيانيه پاياني اين كنفرانس همراه با توضيحاتي در مجله الشرق الأوسط (هشتم بهمن) آمده است.

مصاحبه وزير شؤون ديني سعودي در باره حج

اين روزها دعوت به اعتدال و تراحم و تواد و رفق و نبذ الغلو و نبذ التطرّف از پيامهايي است كه از زبان مسؤولان و دولتمردان سعودي فراوان شنيده مي شود. شيخ صالح بن عبدالعزيز آل الشيخ، وزير شؤون اسلامي و اوقاف و دعوت و ارشاد، در مصاحبه با مجله لبيک سعودي كه شماره اي ويژه حج سال 1324 منتشر كرده، با تكيه به اين مفاهيم، آنها را داراي نهايت اهميت دانست و همزمان روي آگاهي حجاج از اعلام و مناسک حج و تلاش اين وزارت خانه براي تحقّق اين امر ياد كرد. وي گفت:

دانشمندان مسلمان مسؤوليت دارند تا سماحت اسلام را به اين همه زائري كه در اينجا حضور دارند، تعليم دهند .وي همچنين گفت :حجاج نبايد چيزهايي كه جزو حج نيست داخل آن كنند. آنان نبايد شعارهاي سياسي را وارد حج كنند. حج محل عبادت و ذكر است و اين قبيل كارها با ماهيت حج منافات دارد .

وي تأكيد كرد :پيام پيامبر)صلي الله عليه وآله (دو چيز بود; الف: خذوا عني مناسككم ب: اياكم والغلو.

اين مجلّه، مقالات متعددي در ارتباط با حج و برخي از فتاوي مشايخ سعودي درباره موضوعات مربوط دارد.

در خبر ديگري كه البلاد (فارسي، شماره ١٧) منتشر كرده، به نقل از همين صالح بن عبدالعزيز آورده است : در مشاعر مقدس، تعداد ١٢٥٠٠٠ قرآن و ١٨ ميليون ٦٦٨ هزار كتاب و جزوه ميان زائران توزيع خواهد شد.

روز عرفه، شنبه آينده خواهد بود

بر اساس اطلاعيه مجلس اعلاي قضا در سعودي، وقوف حاجيان در سال جاري در عرفات، روز شنبه ٩ ذي حجه (= ٣١ ژانويه ٢٠٠٤) خواهد بود; زيرا ثابت شده است كه اول ماه ذي حجه، روز جمعه بوده است. بدين ترتيب عيد قربان نيز روز يكشنبه اول فوريه است.

اين رويه در سعودي است كه ثبوت اول ماه طي اطلاعيه اي از سوي مجلس اعلاي قضا صادر مي شود.

يكي از خوشبختي هاي حجاج آن است كه: گرچه در ماه رمضان در تعيين اول ماه با يكديگر اختلاف دارند، اما در امر حج، همه حجاج يک روز را به عنوان عرفه و روز بعد از آن را به عنوان عيد قربان مي پذيرند. اين مسأله در گذشته هاي دور مشكلاتي ايجاد مي كرد، اما از نيم قرن پيش به اين طرف، به صورت رسمي اعلان سعودي پذيرفته شده و از اين جهت اختلاف نظريه اي ميان حجاج كشورهاي مختلف يا ميان حجاج شيعه و سني ديده نشده است.

توصيه هاي خاص ايام تشريق براي زائران

به تدريج ايام تشريق نزديک مي شود. بسياري از حاجيان، سال نخست سفر خود را مي گذرانند و تصوّر روشني از آن محيط و بايدها و نبايدهاي آن ندارند .به همين منظور مسؤولان بعثه جمهوري اسلامي، اطلاعاتي در اين باره در اختيار زائران محترم قرار داده اند كه فهرست آنها از اين قرار است:

(1حركت گروهي به سمت جمرات.

(2رعايت نظافت محيط مخصوص هنگام انجام حلق.

(3همراه داشتن دستبند شناسايي.

(4رعايت نكات ايمني.

(5نايب گرفتن خانم ها و افراد ناتوان براي رمي جمرات.

(6نايب گرفتن براي حضور در كشتارگاهها.

(7نگهداري مناسب از چادرهاي منا.

(8همراه نبردن پول اضافي.

(9استعمال نكردن دخانيات.

(10حفظ آرامش و عدم تعجيل و نداشتن اضطراب در انجام اعمال.

(11عدم تردد بي مورد در خارج از چادرها.

(12به خاطر سپردن حدود محل چادرهاي كاروان و مسيرها.

(13رعايت حال افراد ناتوان.

(14انتخاب ساعات خلوت براي رمي جمرات.

تازه هاي طرح حمل و نقل شهري زائران، دشواري ها و راه حل ها

با اجراي سيستم حمل ونقل متمركز حجاج ايراني در مكه مكرمه، يكي از مهمترين مشكلات فراروي مسؤولان ايراني براي اياب وذهاب حجاج مرتفع گرديده است. اين طرح كه از سال ١٣٨٠ آغاز شده، نتايج مثبتي داشته و پس از سالها آزمون و خطا اكنون توانسته است رضايت حجاج و مسؤولان مربوط را فراهم كند.

در حال حاضر نزديک به ٥٥٠ دستگاه خودرو جمعي، حجاج ايراني را در ١٨ مسير در مكه مكرمه جابه جا مي كنند. اين اتوبوس ها از چهار ايستگاه اطراف مسجدالحرام شامل رواسي، باب علي، باب ملک عبدالعزيز و سوق الصغير زائران را نزديک منازل خود و به عكس به صورت شبانه روزي منتقل مي كنند.

آقاي مهدي محمدي فر، معاون حمل و نقل دفتر نمايندگي ايران در عربستان، اجراي اين طرح را موفق ترين برنامه براي اياب و ذهاب زائران در مكه مكرمه پس از پيروزي انقلاب اسلامي مي داند. به گفته وي، اياب و ذهاب حجاج يكي از مهمترين معضلاتي بودكه در دو دهه گذشته به علّت پراكندگي بيش از حدّ منازل حجاج در مكه و فاصله زياد آنها تا مسجدالحرام، گريبانگير مسؤولان مربوط بوده است.

از سال ١٣٦٠ تاكنون طرحهاي مختلفي براي حلّ اين مشكل اجرا شد كه تمامي آنها با شكست مواجه گرديد. زماني براي حجاج، بليت هاي اتوبوس شهري خريداري و در بين آنها توزيع مي شد تا از طريق شبكه اتوبوسراني شهري كه به نقل الجماعي معروف است در سطح شهر تردّد كنند. اين طرح هيچگاه نتوانست رضايت خاطر حجاج ايراني را فراهم كند; چراكه شبكه اتوبوسراني شهر مكه خود نيز با محدوديتهاي مختلفي روبه رو است كه در ايام حج به هيچ وجه قادر به پاسخگويي به نياز مسافران نيست.

تا چند سال پيش نيز مسؤولان حج و زيارت براي رفع اين مشكل به هركدام از حجاج، مبلغ يكصد ريال سعودي پرداخت مي كردند تا خود زائران بتوانند با تاكسي هاي شهري به مسجدالحرام رفت و آمد كنند، اما اين طرح نيز نتوانست گرهي از مشكلات باز كند; چراكه از يكسو برخي از زائران يكصد ريال خود را صرف خريد سوغات مي كردند
و مجبور به پياده روي و خستگي بيش از حد مي شدند و از سوي ديگر با گرانتر شدن

كرايه ها در زمان ازدحام حجاج در مكه، در ايام قبل و بعد از تشريق، اين مبلغ براي رفت وآمد زائران كافي نبود.

محمدي فرد، كه خود در سالهاي گذشته همه اين طرحها را تجربه كرده، مي گويد:

از اول ذيحجه براي هر بار رفتن به مسجدالحرام، زائران گاهي مجبور به پرداخت ده ريال كرايه مي شدند كه هزينه سنگيني براي زائران بود و يكصد ريال نيز جوابگوي رفت و آمد آنها نمي شد.

حتي در برخي سالها، هزينه اياب و ذهاب حجاج به صورت جمعي به مديران كاروانها پرداخت مي شد و آنها نيز حجاج خود را به صورت گروهي و در زمانهاي خاصي به مسجدالحرام مي بردند، اما هيچ يک از روشهايي كه در دو دهه گذشته اجرا گرديد، مورد استقبال حجاج قرار نمي گرفت.

از سال ۱۳۸۰ مسؤولان حج و زيارت تصميم گرفتند تا براي رفع اساسي اين مشكل با انعقاد قرارداد با شركتهاي حمل ونقل سعودي، سيستم حمل و نقل متمركز را اجرا كنند و رضايت خاطر حجاج عزيز را فراهم نمايند. از اين رو، با شركت حافل كه به گفته محمدي فر، از شركتهاي خصوصي، باتجربه و معتبر عربستان است، قراردادي براي اياب و ذهاب زائران ايراني منعقد شد .

وي مي گويد:

در سال ۸۰، ايران اولين كشوري بود كه از سيستم حملونقل متمركز استفاده كرد. اين طرح در سالهاي بعد به الگويي براي كشورهاي ديگري نيز تبديل شد ;به گونه اي كه از سال گذشته كشورهايي نظير مالزي، اندونزي، تركيه، پاكستان، نيجريه وسودان نيزاز اين روش استفاده كردند. حجاج عراقي نيز درحج سال جاري ازاين سيستم استفاده مي كنند .

محمدي فر استفاده ديگر كشورها از اين روش را سبب محدوديت هايي براي ايران مي داند; محدوديتهايي مانند كمبود ايستگاههاي تخليه مسافر در اطراف حرم و همچنين رقابتي تر شدن بازار.

اما به رغم الگوبرداري ديگر كشورها از طرح ايران، به نظر مي رسد هنوز هم شبكه حمل ونقل ايران از ويژگي هاي بهتري برخوردار است. به عنوان نمونه حجاج تركيه برخلاف حجاج ايران در جلو منازل خود پياده نمي شوند بلكه اتوبوسهايي آنها را از مسجدالحرام به چند نقطه مشخص در شهر مكه منتقل مي كند و آنها مجبورند بقيه راه را پياده و يا با وسايل كرايه اي طي كنند .اما حجاج ايراني حداكثر فاصله اي كه براي استفاده از خودرو طي مي كنند، 300 متر است.

معاون حمل و نقل دفتر نمايندگي ايران به نقل از مسؤولان شهر مكه مي گويد:

طرح ايران حتي باعث ايجاد تحوّلاتي در شبكه حمل و نقل مسافر در مكه شده است.

شبكه اتوبوسراني شهر مكه تنها از ۲۰۰ دستگاه اتوبوس استفاده مي كند كه به خدمت گرفتن ۵۵۰ دستگاه اتوبوس و مپني بوس توسط ايران، براي جابه جايي حجاج كشورمان نشانگر تفاوت سطح خدمات رساني اين دو شبكه است .

محمدي فر طرّاحي سيستم متمركز را باعث كاهش چشمگير هزينه هاي حمل و نقل حجاج ايراني مي داند. براساس قرارداد معاونت حمل و نقل ستاد با شركت حافل 21 هزار و پانصد صندلي، ۵۵۰ دستگاه خودرو در ازاي پرداخت ۹۵ ريال سعودي براي هر زائر، در اختيار ايران قرارگرفته است.

وي مي افزايد :تا آخرين روز ذي قعده، ۵۵ هزار و ۵۹۶ زائر وارد مكه شده اند كه با ۳۸۳ دستگاه خودرو، رفت و آمد آنها به مسجدالحرام انجام شده است .به گفته محمدي فر، اين خودروها تا كنون شش هزار و ۲۶۸ بار در مسيرهاي ۱۸ گانه خود تردّد داشتند و جمعاً ۱۴۴ هزار و ۷۸۳ زائر جابه جا كرده اند.

وي مي گويد :سازمان حجوزيارت تا دو برابر اين ظرفيت را نيز پيش بيني كرده است; به گونه اي كه هر زائر ايراني بتواند با آسودگي، روزانه پنج بار به مسجدالحرام برود .

وي حداكثر زمان انتقال حجاج ازمسجدالحرام تامنازل خود را۲۰ دقيقه اعلام مي كند.

محمدي فر، روند انتقال حجاج در شهر مكه را تاكنون مطلوب توصيف كرده و

برخي نارضايتي هاي موجود را به دليل توجيه نبودن حجاج مي داند. وي مي گويد:

ممكن است درشش هزار ترددي كه انجام گرفته، چندكوتاهي وتخلّف از ناحيه رانندگان صورت گرفته ويا خودروها باتأخير حركت كرده باشند، اما در مجموع، عملكرد شركت تاكنون خوب بوده و آنچه گاهي باعث نارضايتي حجاج عزيز مي شود تغييراتي است كه مسؤولان سعودي در برنامه ها ايجاد مي كنند و آن هم خارج از اختيار ما است .

محمدي فر مي افزايد:

از امروز به بعد، ازدحام حجاج درمكه بيشترمي شود وپليس مكه ازاول ذيحجه مقرّرات ترافيكي ويژه اي را در اطراف مسجدالحرام به اجرا مي گذارد .براساس اين مقرّرات، از يک ساعت بعد از نماز ، از ورود اتوبوسها به شعاع 500 الي ١٥٠٠ متري مسجدالحرام ممنوع مي شود لذا زائراني كه قصددارند مسافت كمتري پياده روي كنند، بايد دستكم يک ساعت زودتر به مسجدالحرام رفته وتا يک ساعت بعد ازنماز نيز ازحرم خارج نشوند...

همچنين پليس برخي تغييرات در برنامه هاي ما ايجاد مي كند كه به دليل عدم اطلاع زائران، باعث نارضايتي آنها مي شود و اين وظيفه مديران كاروانها است كه حاجيان را در اين زمينه آگاه كنند.

براي مثال، پليس مكه دستور داده تا به جاي ايستگاه سوق الصغير از ايستگاه ملک عبدالعزيز و ميدان كُدي براي تخليه زائران استفاده كنيم كه اين باعث سردرگمي زائران مي شود، اما از توان ما خارج است.

همچنين در روزهاي آينده، زائراني كه از ايستگاه مظله استفاده مي كنند، مجبورند به دليل بسته شدن تونل بر روي خودروها، پياده اين مسير را طي كنند. آنهايي كه توانايي پياده روي ندارند بايد از مسيرهاي ديگر تردد نمايند .

محمدي فر اضافه مي كند:

در صورتي كه پليس محدوديت هاي ترافيكي جديدي اعمال نكند، انتظار مي رود

تا ٧ ذيحجه، شبكه حمل و نقل ايران فعال بوده و بعد از ايام تشريق نيز از روز ١٣ و ١٤ ذي حجه اين شبكه مجدّداً راه اندازي شود. در اين ايام نيز شبكه حمل و نقل تعطيل بوده و از خودروهاي آن براي انتقال حجاج به منا و عرفات استفاده خواهد شد...

و زائراني كه از پاركينگ (توقفگاه) باب علي استفاده مي كنند، لازم است اطلاع داشته باشند كه براي حمل و نقل حجاج، در درون تونل، براي سرعت بخشيدن به تخليه زائران از خودروهاي چند كشور به صورت مشترک استفاده مي شود. لذا شايسته است در برخورد با حجاج ديگر كشورها، كه از برادران ديني ما هستند، اخلاق و آداب اسلامي و برادري رعايت شود .

ديدار سرپرست حجاج ايراني با رييس بعثه مجلس اعلاي عراق

امسال براي نخستين بار بيش از سي هزار زائر عراقي به حج مشرف خواهند شد. بسياري از اين افراد شيعه و از هواداران مجلس اعلاي انقلاب اسلامي اند و بنابراين مجلس اعلا دفتري براي مراجعات و هماهنگ كردن امور فرهنگي و ديني مراجعين در مكه اختصاص داده است. حجت الاسلام والمسلمين سيد عمار فرزند سيد عبدالعزيز حكيم در ديدار با سرپرست حجاج ايراني ضمن تأكيد بر اين مطلب، گفت: امسال سعودي ها خود براي مسكن عراقي ها اقدام كرده و اجازه به مديران كاروانها ندادند تا آنان مسكن را انتخاب كنند. همين امر سبب شده است كه عراقي ها در يک نقطه متمركز شوند كه براي برنامه ريزي هاي فرهنگي بهتر است. در اين ملاقات قرار شد هماهنگي هاي بيشتري براي اجراي برنامه هاي مفيد فرهنگي صورت گيرد.

انتقال بعثه مراجع تقليد به مكه

شامگاه روز شنبه، دوم ذي حجه، به تقويم سعودي، بعثه هاي مراجع تقليد از مدينه بار سفر بسته پس از محرم شدن در مسجد شجره، به سوي مكه راه افتادند .صبح آن روز يک ماشين غير مسقف، تعدادي از علما; از جمله آقايان: شيخ علي پناه اشتهاردي،

صلواتي، معزّي، كرباسي، و برخي از افراد بعثه آيات شاهرودي، وحيد خراساني و شبيري زنجاني را به مكه رسانده بود. گفته شد كه ابتداي مسير بسيار سرد بوده و به تدريج هوا بهتر شده است. گويا در ميان زائران ايراني، تنها اين مورد استثنا بوده و مورد ديگري نداشته است.

بعثه هاي مراجع تقليد كه پيشگامان خود را دو شنبه و چهارشنبه گذشته فرستاده بودند، درمكه به طور عمده موردمراجعه مقلّدان هستند .بخشي براي گرفتن راهنمايي هاي فقهي و بخشي نيز براي حسابرسي و وجوهات . برخي از بعثه ها به كارهاي فرهنگي هم مي پردازند و با شخصيت هاي شيعه و غير شيعه ساير كشورها ملاقات ها و ديدارهايي دارند.

گفتني است، آخرين جمعه مدينه، سوّم بهمن (اول ذي حجه به تقويم سعودي (آقاي عمري، برخي از اعضاي بعثه هاي مراجع و بسياري از روحانيون بعثه مقام معظم رهبري را براي ناهار به باغ خود دعوت كردند. حاضران بيش از يک صد نفر بودند. افرادي از بعثه آيات: سيستاني، حكيم، تبريزي، سيد صادق شيرازي و نيز افرادي مانند سيد محمدتقي مدرسي در اين محفل حاضر بودند. جلسه ياد شده صرفاً يک ديدار و شركت در ناهار بود و هيچ گفتگويي در آن صورت نگرفت. در آخر با مصافحه تک تک افراد با شيخ عَمْري، جلسه به پايان رسيد.

دفاتر بعثه در مكه، همه نزديک بعثه رهبري هستند و ساختمانهايي در دو سوي بعثه به عنوان دفتر و ساختماني هم براي آنان به عنوان محل استراحت با هزينه خود آنان در نظر گرفته شده است. نشريه زائر در روز دوشنبه، نشاني تمامي دفاتر بعثه ها و شماره تلفنهاي آنها را براي زائران اعلام كرد.

عنوان محل اقامت علما، بر اساس قوانين سعودي، مي بايست كلمه بعثه در آن به كار نرود. بلكه به جاي آن هيأت اعزامي باشد. اين قاعده توسط عموم دفاتر حفظ شده و براي مثال روي تابلوي ورودي يكي از اين دفاتر آمده است :اقامتگاه جمعي از علما و مدرّسين حوزه علميه مشهد مقدس، حسينيه مرجع عالي قدر مرحوم آيت الله سيد عبدالله شيرازي . اين استثنايي است براي يک عالمي كه پازده سال پيش درگذشته و هنوز هيأت اعزامي وجود دارد.

گزارشي از سفرنامه منظوم حج، از عصر صفوي

نشريه زائر، شماره ۱۵، ضمن گفتگويي با نويسنده اين سطور، خواست تا گزارشي از يک اثر تاريخي ـ ادبي در باره حج بدهد كه متن زير حاصل آن گفتگو است:

اشاره :در تاريخ اسلام، از منابع گرانسنگ و ارزشمند، سفرنامه هاي حج است كه از چندين منظر داراي اهميت مي باشد .سفرنامه هاي پيشين، به لحاظ توصيف جغرافياي طبيعي، انساني، اجتماعي، فرهنگي و بالاخره سياسي همواره مورد توجه پژوهشگران علم جغرافيا بوده است .اما در ميان سفرنامه ها، گاهي به تحفه هايي برمي خوريم كه علاوه بر ويژگي فوق از متن ادبي و نظم شعري ارزنده اي برخوردار هستند كه به لحاظ ميراث ادبي، مذهبي و ملّي در خور تأمّل جدّي مي باشند.

آگاهي يافتيم كه حجت الاسلام والمسلمين رسول جعفريان، كه در احياي يكي از سفرنامه هاي عصر صفوي اقدام نموده و آن را منتشر كرده اند، به حج مشرف شده اند. از اين رو، به حضور ايشان رسيديم تا از اثر اين بانوي گمنام اما اديب عصر صفوي، خوشه اي برگيريم.

*ضمن تشكر از قبول گفتگو، به عنوان مدخل و ورود به بحث، اشاره اي به تاريخچه سفرنامه نويسي حج بفرماييد؟

*بِسْمِ اللهِ الرَّحْمنِ الرَّحِيمِ، بخشي از منابع تاريخي حرمين شريفين، از همان دوره بسيار قديم، با عنوان سفرنامه هاي حج نشر يافته است .براي نمونه، مي توان به سفرنامه ناصرخسرو، ابن جبير، ابن بطوطه و ... اشاره كرد. همچنين برخي از كتب، در اسم، كتاب جغرافي هستند، ليكن در واقع سفرنامه حج مي باشند; مانند: المسالک و الممالک.

اين حركت ادامه يافته تا اينكه به قرن هشت مي رسيم. از آن به بعد، متأسفانه (به خصوص در شرق) سفرنامه خاصي نوشته نشده است. در قرن يازده سفرنامه هايي از بلاد مغرب منتشر شد ولي در بلاد ايران چيزي انتشار نيافت .فقط كتابها و رساله هاي جغرافي موجود است. شايد يكي از بهترين آنها رساله اي است درباره بازسازي كعبه در
سال ۱۰۳۹، نوشته زين العابدين كاشاني كه اطلاعات دقيقي به دست داده است. در مورد

بازسازي كعبه بايد بگويم كه از سال فوق تا سال ۱٤۱۷، بازسازي صورت نگرفته است.

در سال ۱٤۱۷، سعوديها، دو مرتبه ديوارها را برداشتند و با حفظ مصالح قبلي و سنگهاي پيشين، آن را ساختند.

*اشاره اي هم به وضعيت سفرنامه هاي سالهاي اخير بفرماييد.

*ادبيات سفرنامه نويسي، عمدتاً از دوره اواسط قاجاريه است. اصل اين حركت ادبي هم به تأثير از سفرنامه هاي اروپايي است. نويسنده ها بيشتر مرد هستند. هرچه به آخر دوره قاجاريه نزديک مي شويم تعداد اين سفرنامه ها بيشتر مي شود. سازمان حج و زيارت، طي سالهاي اخير تعدادي از اين سفرنامه ها را منتشر كرده و فصلنامه ميقات حج هم تعدادي ازآنها را به چاپ رسانده كه موجب زنده شدن آن ادبيات گرديده است.

*اين سفرنامه ها را چگونه تقسيم بندي مي كنيد؟

*يک تقسيم بندي در اين سفرنامه ها، تقسيم بندي به سفرنامه هاي منثور و منظوم است. تعداد سفرنامه هاي منظوم بسيار اندک اند. علّت آن هم اين است كه سفرنامه را نمي شود به صورت شعر نوشت; چون اماكن و جاي ها و ... بايد به شكل منظوم و شعر آورده شود كه كاري بسيار دشوار است. البته در ادبيات فارسي; منظومه خاقاني را در مورد حج داريم ولي شكل سفرنامه اي، ندارد.

*حضرت عالي يكي از اين سفرنامه هاي منظوم را احيا كرده ايد، اگر ممكن است بفرماييد كه آن، چه ويژگي هايي دارد؟

*در ميان اين ادبيات و ميراث سفرنامه اي، يک تحفه ادبي ، بسيار عالي است كه:

اولا :سفرنامهِ باارزشي است، چون دربردارنده اطلاعات عالي جغرافيايي و غيره است.

ثانياً :از دوره صفويه است. ما از دوره صفوي سفرنامه ديگري نداريم كه گزارش سفر از مسيرهاي راه تا مكه معظمه، باشد.

ثالثاً :منظوم است; يعني تنها سفرنامه نيست بلكه يک اثر و حتي مي توانم بگويم

شاهكار ادبي هم است.

رابعاً :سراينده آن يک زن است. شايد اين موجب شد که دو سال قبل در کنفرانس صفويه شناسي در لندن، يک خانم متخصّص صفوي با نام کاترين بابايان اين منظومه را به عنوان موضوع مقاله خود انتخاب کرده بود. به هر حال اين هم يک پديده شگفتي است که ما يک منظومه هزار و چهارصد بيتي، به عنوان سفرنامه حج از يک زن داشته باشيم که مربوط به يک مقطع تاريخي است و کتاب ديگري هم در اين موضوع نداريم.

*اين شاعره سفرش را چگونه آغاز و از چه مسيرهايي عبور مي کند؟

*حکايت اين سفرنامه به اين صورت است که يک زن، بعد از فوت شوهرش (ميرزا خليل رقم نويس، که طبعاً از ادباي آن زمان بوده، چون متن فرامين را مي نوشته) تصميم مي گيرد به حج برود. زن بسيار فرهيخته اي است. تصميم مي گيرد که تمام احساسات، برداشت و شناخت خودش را از حج، به شکل اشعار منعکس کند.

اشعارش بسيار روان، آرام و بدون اشکال است. از حيث ميراث ادبي، تاريخ حرمين شريفين و مسير منتهي به حرمين، اثري ارزشمند است.

يکي از ويژگيهاي مهم اين کتاب آن است که مسير حج در آن زمان را به خوبي بيان کرده است. از اصفهان شروع کرده. سپس به کاشان، قم، ساوه، قزوين، زنجان، ميانه، تبريز، نخجوان، ايروان و از آنجا وارد کشور عثماني شده، سپس به فرات، حلب، دمشق، مدينه، و در آخر به مکه معظمه مي رسد.

در اين سفرنامه مردمان بسياري از شهرها، وصف شده اند. به طور متوسط از نيمي از شهرها بدگويي و از نيمي ديگر ستايش شده است. تعدادي از خويشانش در دولت آباد (از توابع قزوين) و برخي هم در اردوباد بوده اند که ملاقاتهايي با آنها هم داشته است.

*علاوه بر ويژگي ادبي، آيا ويژگي مذهبي و ملي بارزي هم دارد؟

*يک احساس وطني بسيار عالي در اين سفرنامه وجود دارد. در وقت خروجش از ايران، آن احساس وطني - ملي را نشان مي دهد.

علاوه بر احساس وطني، يک احساس مذهبي شيعي هم در آن هست:

زبانها بسته شد از نام حيدر *** دکانها تخته شد از بيع گوهر

ز بيم روميان چون موش گشتند *** چو شمع صبحگه خاموش گشتند

سحر از سرزمين شاه ايران *** روان گشتند با آه و به افغان

*در مسير حرکت از کشورهاي مجاور، آيا به اتفاقاتي که در سفرهاي آن زمان مرسوم بود، اشاره اي دارد؟

*وقتي وارد محدوده عثماني مي شود، دشواريهاي راه را وصف مي کند. عمده اش، سدّ کردن راه کاروان و گرفتن مالياتهاي سنگين است. حتي يک جا چون دوبار خواستند ماليات بگيرند، زائران با مأموران درگير مي شوند. عجم آغاسي که رييس کاروان ايراني ها بوده، شمشير مي کشد; ديگران هم وارد صحنه درگيري مي شوند و در نهايت موفق مي شوند راهشان را ادامه دهند.

كشيدند از كمر شمشيرها را *** رها كردند از زه تيرها را

مسير ادامه مي يابد. شهرها و روستاها را، يكي پس از ديگري وصف مي كند .نكات دقيق جغرافيايي، روحيات مردم، خوراكي هاي آن شهرها و روستاها، تا آنجا كه دستگيرش شده، ثبت مي شود.

*در اين مسيرها آيا به كشور يا شهري كه احساس آرامش و امنيت بيشتر كرده باشد، اشاره مي كنند؟

*بله در عراق از شهر حلب توصيف مثبت دارد.

در شهر حلب احساس شاعره ما اين است كه اين شهر مثل ايران و اصفهان است.

شبيه اصفهان ديدم حلب را *** به ايران توأمان ديدم حلب را

به دكان و به بازار و به ميدان *** همه چيزش مهيّا چون صفاهان

*بعد از عراق، وارد كدام كشور مي شوند و آنجا چگونه ابراز احساسات مي كنند؟

*اين مسير را ادامه مي دهد تا اينكه به حلب و بعد دمشق مي رسد. دوباره

احساسات مذهبي وي گل مي كند. به ياد كاروان اسراي كربلا مي افتد.

رسيدندي چو بر دروازه شام *** به چشمم شد سيه آن روز چون شام

جدا هر عضو من آمد به افغان *** كز اينجا بد عبور آل سفيان

در ايامي كه كردند از ستيزه *** سر شاه شهيدان را به نيزه

*در آغاز ورود به مدينة النبي، چه احساسي داشته اند؟

*از دمشق، كاروان با شتاب حركت مي كند تا به نزديكيهاي مدينه مي رسد. رييس كاروان، يكي از پاشاهاي عثماني است .اينجا احساسات بر او غلبه مي كند. لحظه ورود به مدينه است. زني كه چندين ماه، براي رسيدن به حرمين شريفين، انواع مشقّات را تحمّل كرده و حتي يک بار نزديک بوده از كوه پرت شود و به طور معجزه آسا نجات مي يابد، حالا به مدينه نزديک مي شود. دو فرسخ مانده به مدينه، كاروانيان بي مهابا حركت مي كنند:

دو فرسخ همچون سرسر مي دويدند *** نه با پا بلكه با سر مي دويدند

كه تا شهر مدينه شد نمايان *** ز پشت كوه چون خورشيد تابان

در اينجا صداي تكبير همه بلند مي شود. شاعره ما از دل خود مي پرسد:

به دل گفتم دلا اينجا مدينه است *** كه دائم مهر او در قلب و سينه است؟

بگفتا آري اين يثرب زمين است *** مقام و مرقد سالار دين است

پس از زيارت پيامبر)صلي الله عليه وآله (به بقيع مي رود و احساساتش را نسبت به امامان بقيع)عليهم السلام(اينگونه بيان مي كند:

بقيع از نور مرقدهاي ايشان *** منوّر گشته چون خورشيد تابان

حسن آن ميوه قلب پيمبر *** سُرُور سينه زهرا و حيدر

دوم مولي علي بن الحسين است *** امام ساجد و نور دو عين است

سيم باقر شهِ علم اليقين است *** امام پنجم و سالار دين است

چهارم باشد آن مولاي برحق *** كه دين و مذهب از وي يافت رونق

پس آنگه رو سوي زهرا نمودم *** به درگاهش جبين خويش سودم

وقتي از نزديک قبور بقيع و سادگي آن را مي بيند، ناله اش بلند مي شود:

نديدم اندر آن ارض مطهّر *** به جز نور فروزان زيب ديگر

ميان يک ضريحي چهار مولاي *** گرفته هر يکي در گوشه اي جاي

زميني کو بُدي بالاتر از عرش *** به کهنه بوريايي گشته بُد فرش

از همانجا شاه ايران را مورد خطاب قرار مي دهد که چرا در فکر بازسازي بقيع نيستي؟ به او مي گويد: فرش بفرست، قنديل بفرست. آنجا را زينت ده.

مع الأسف شاعره ما دو روز بيشتر در مدينه نيست تا اين احساساتش را بيشتر بيان کند. براي تأمين امنيت خودش مجبور مي شود همراه قافله سالار عثماني راهي مکه شود تا از اعراب طول راه آسيبي نبيند.

*در لحظه ورود به مکه چه احساسي داشته است؟

*وي در مسجد شجره مُحرم مي شود و مسجد شجره را وصف مي کند. مي آيد به سمت مکه، در نزديکي بطحا، که نزديکي هاي حِجون است، توقف مي کنند که در واقع لحظه ورودش به مکه است. اينجا که احساس مي کند به آرزوي ديرينش رسيده، بيتي از نظامي نقل مي کند:

چه خوش باشد که بعد از انتظاري *** به اميدي رسد اميدواري

*اولين نگاه خود به کعبه را توصيف کرده است؟

*مي گويد وقتي وارد مسجدالحرام شدم، زبانم بند آمد. مدهوش شدم. اصلا ديگر نمي توانستم يک کلام صحبت کنم.

چون صورت لال بودم تا زماني *** بدين منوال بودم تا زماني

ز بعد ساعتي باز آمدم هوش *** ولي گرديده بود نطقم فراموش

آرام آرام، احساس آرامش مي کند و زبان مي گشايد. سپس شروع مي کند به وصف خانه يزدان، که بسيار جالب است.

ز وصف خانه يزدان چه گويم *** كه بالاتر بود از آنچه گويم

بلا تشبيه گويا نوجواني *** به قامت بود چون سرو رواني

قباي مخمل مشكين به بر داشت *** كمر را بسته از زرين كمر داشت

حجر در آستانش پاسبان بود *** رخ او بوسگاه حاجيان بود

در اينجا است كه مي گويد :بار گناهان را زمين گذاشتم و آرامش به دلم برگشت .

پس از آن، براي انجام اعمال به عرفات و مشعر مي رود و همه اين اماكن را وصف مي كند.

*در ادوار گذشته به مناسبت عيد قربان در منا، حاجيان و امراي وقت، جشن برگزار مي كردند. آيا از آن جشن هم توصيفي دارد؟

*بله، در آن زمان حاجيان در منا، روز عيد، جشن مفصّل مي گرفتند كه غوغايي بوده است! ولي متأسفانه الآن تعطيل شده است. شاعره ما در وصف آن جشن مي گويد:

كنون بشنو تو از وصف چراغان *** كه كردندي فروزان آل عثمان

چنان جشني دو شب اندر منا شد *** كه زهره بعد رقاصي به پا شد

دو فرسخ شد چراغان كوه و صحرا *** كه نتوان وصف آن را كرد انشا

به هر سو تا كه كردي چشم كس كار *** فروزان بُد چراغان چون گل نار

*به عنوان آخرين سؤال بفرماييد، هنگام وداع از حرمين چه احساسي داشته است؟

*در هنگام خداحافظي مي گويد:

ز بعد هفت روز از عيد قربان *** نمود آن پادشاه پادشاهان

مرخص از حريم خويش ما را *** بيا بنگر تو اكنون ماجرا را

و يكي از شاه بيت هايش را در وقت تمام شدن سفرنامه اش مي گويد كه:

چه خوش بُد كعبه گر رفتن نمي داشت *** چو رفتن داشت برگشتن نمي داشت

او بار ديگر به مدينه برمي گردد، پنج روز توقف كرده، سپس به ايران برمي گردد، آن هم گويا از همان مسيري كه آمده است. آخرين شهري كه در برگشت ياد مي كند، شهر حلب است و ما ديگر شعري و خبري از او نداريم.

*از اينكه در اين گفتگو شركت نموديد، سپاسگزاريم.

آمار زائران بيمار ايراني در مكه مكرمه

ظرف ۹ روز گذشته، تعداد زائران ايراني خانه خدا، كه به مراكز درماني و بيمارستان ايراني مستقر در مكّه مكرمه مراجعه كرده اند، به ۲۳۸۲ نفر رسيد.

به گزارش روز يكشنبه روابط عمومي هيأت پزشكي ايران، مستقر در مكّه معظمه، طي اين مدت ١٦٠٦ مورد آزمايش پزشكي انجام گرفته و ۲۷٦۸ نسخه دارويي نيز براي زائران بيمار ايراني صادر شده است.

از زمان حضور زائران ايراني خانه خدا به مكّه مكرمه، دو تن از زائران ايراني به نامهاي خانم مليح الزمان پاسنگي ٥١ ساله، از اصفهان و آقاي محمد شريف شانظري ٥٩ ساله از كردستان بر اثر بيماري فوت كرده اند.

بر اساس اين گزارش، همچنين تا كنون ۲۱ تن از زائران ايراني براي مداواي طولاني تر به بيمارستانهاي عربستان سعودي انتقال يافته اند.

گزارش ديگري حاكي است كه يک زن زائر ايراني (لاچين افشاري ٥٦ ساله از همدان) كه به همراه شوهر خود قصد سوار شدن به ماشين را داشت، از ماشين افتاد و بر اثر ضربه مغزي درگذشت. وي در شامگاه يكشنبه در قبرستان حِجون دفن گرديد.

آشنايي با ستادهاي اجرايي حج

به منظور تمشيت امور حجاج ايراني و رسيدگي و حل و فصل مشكلات آنان در عربستان و همچنين تسهيلي در تحقق منويات مورد نظر در امر خدمات رساني به حاجيان

عزيز، تشكيلات اجرايي، تحت عنوان ستادهاي حج در طول موسم حج تمتّع توسط سازمان حج و زيارت داير مي گردد.

از آنجا كه دفتر نمايندگي سازمان حج و زيارت، در طول سال، در عربستان فعال است، بنابراين در موسم حج تمتّع نيز مسؤوليت برنامه ريزي، ساماندهي، هدايت و نظارت بر ستادهاي عملياتي حج را بر عهده دارد.

مقرّ اين نمايندگي در مكّه مكرمه قرار دارد و معاونتي از آن نيز در مدينه منوره فعاليت مي كند.

نماي كلّي تشكيلاتِ مجموعه ستادهاي حج چنين است كه ستادي به نام مكّه مكرمه و جدّه، امور مربوط به فرودگاه جده و مسائل جاري حج در مكه مكرمه را به انجام مي رساند و همچنين ستاد مدينه منوره در مقطع مدينه قبل و مدينه بعد، در خدمت زائران است و در قالب شرح وظايف خود، انجام وظيفه مي كند.

موضوع فعاليت هاي ستاد مدينه منوره عبارتند از: حمل و نقل، تداركات و اسكان زائران كه اين موضوعات در قالب واحدهايي تحت عنوان: تداركات، مسكن، حمل و نقل درون شهري، حمل و نقل هوايي، حمل و نقل بين شهري، امور مالي، دفتري، امداد و حراست و... جريان دارد. به علاوه نمايندگان اعزامي از طرف وزارت پست و تلگراف و تلفن، جهت انجام امور پستي و مخابراتي و همين طور نيروهاي منتخب وزارت امور خارجه، براي ارائه خدمات كنسولي پي گير مسائل رفاهي و حوادث زائران در ستادها مستقر هستند. ضمن اينكه نمايندگاني از سوي دستگاههاي نظارتي كشورمان; مانند سازمان بازرسي كلّ كشور و... بر روند امور جاري و برنامه ها نظارت مي كنند. تعدادي از نيروهاي مذكور در داخل ستاد به كار روزانه اشتغال دارند و عدّه اي نيز در مراكز و مقرهاي مربوطه، در خارج از ستاد مركزي; مثل انبارها، تداركات، آشپزخانه هاي متمركز، كشتارگاه، فرودگاه مدينه و مسجد شجره و مؤسسه رده، مدينه و... مستقر مي باشند.

شاكله ستادهاي مذكور در مكّه مكرمه، به لحاظ وسعت كار و عظمت و فشردگي و سنگيني آن، نسبت به مدينه، قدري متفاوت است. براي مثال، واحدهاي ديگري مثل توزيع اتوبوس مشاعر و تقسيم خيمه هاي منا و عرفات و يا طرح قرباني و... را نيز بايد بر

مجموعه واحدهاي پيشگفته افزود.

شايان ذكر است برادران شاغل در فرودگاه جده، كه وظيفه جابه جايي و انتقال زائران ورودي و خروجي را بر عهده دارند، با نظارت مستقيم مسؤول ستاد مكه مكرمه صورت مي گيرد و از اين منظر مي توان گفت: ستاد جده در واقع واحدي از ستاد مكه شمرده مي شود.

از كارهايي كه در زمينه سازماندهي ستادهاي حج تمتّع، چند سال است به مرحله اجرا در آمده، عبارت از اين است كه ستادهاي فرعي در مدينه و مكه دايز گرديد و با اين طرح، مدينه برحسب حضور زائران به سه منطقه وشهرمكه نيز به شش منطقه تقسيم شده است. در واقع زائران ومديران، بااستقرار ستادهاي فرهنگي دربسياري موارد، نيازي به مراجعه به ستاد مركزي ندارند ومي توانند مشكلات خودرا درهمان منطقه مطرح كنند و به نتيجه برسند. مديران كاروان نيز با مسؤول منطقه خود، جلسات روزانه دارند. در هر منطقه، بخش هاي حمل و نقل درون شهري و اسكان و تغذيه وجود دارد كه در حوزه مربوط عمل مي نمايند. از جمله تحوّلات در برنامه هاي سال جاري مي توان
پيش بيني يک نفر در تركيب ستادهاي فرعي مناطق ۹ گانه مدينه و مكه به عنوان معاون منطقه را ذكر كرد. گفتني است رؤسا و معاونان مناطق مذكور از ميان مديران كل حج و زيارت استانهاي كشور انتخاب شده اند و چون با مسائل و روحيات زائران و عوامل خدماتي استان خود آشنايي كامل دارند،با درک بهتري به حلوفصل مشكلات خواهند پرداخت.

تذكّرات اجرايي و رفتاري به حجاج

ستاد حج در شهر مكه، در ارتباط با نوع رفتارهاي عمومي زائران، در استفاده از امكانات زيستي و غيره، تذكراتي را ارائه كرده اند كه بدين شرح است:

. 1در هر وضعيتي، مراعات حال ديگران به خصوص افراد ناتوان و سالخورده و پرهيز از عجله و شتاب ضروري است.

. 2در نشست و برخاست با همسفران، به خصوص هم اتاقي ها با صبر و آرامش رفتار شود.

. 3در نگهداري اموال مالک ساختمان كوشا بوده و نسبت به صدمه خوردن به حقوق جامعه و حق الناس حساس باشيم.

. 4از سيگار كشيدن در اماكن عمومي و داخل اتاق و بهويژه در محدوده حرمين شريفين خودداري گردد.

. 5به منظور حفظ شؤون زائران ايراني، از فروش اجناس به طور جدي پرهيز شود.

. 6از اشيا و اموال شخصي مراقبت نماييد. به خصوص مراقب تلفن همراه خود باشيد. به هرحال هنگام جابه جايي و پس از رسيدن به مقصد، دقت كنيد تا چيزي از اثاثيه و مدارک شما در اتوبوس يا... جاي نماند.

. 7تردّد بي مورد در سطح شهر و اتلاف اوقات گرانبها، علاوه بر لطمه معنوي، باعث كاهش انرژي و بنيه جسماني شما خواهد شد.

. 8در كارهاي داخل كاروان و همچنين بارگيري و تخليه اثاثيه به يكديگر كمک كنيد.

. 9اساساً حج به جهت محدوديت زماني ومكاني وازدحام جمعيت ولزوم جابه جايي مكرر و... توأم با دشواريهايي است. از اين رو، آمادگي لازم براي تحمّل مشكلات ضروري است.

. 10حداكثر استفاده از حضور مؤثر روحاني و پزشک و مدير كاروان كه تمام دانش و تجربه خود را وقف زائران عزيز نموده اند، به عمل آيد.

. 11پرهيز از ورود به بحث هاي مناقشه آميز با ديگران; اعم ازايراني و غيرايراني.

. 12از همراه داشتن اقلام و اشياي ممنوعه، در طول سفر بپرهيزيد.

. 13رعايت مقرّرات اجتماعي و سياسي عربستان سعودي در زمينه حج و غير آن كاملا ضروري است و به نفع زائران مي باشد.

. 14معمولا سطح ساختمانها و سنگ فرش مساجد و معابر به خصوص هنگام شستشو و ريزش باران، لغزنده است، لذا احتياط ضروري است.

. 15هنگام استفاده از آسانسور (آسان بر) به ظرفيت آن توجه نماييد.

. 16هنگام عبور و مرور از بزرگراهها، مقرّرات راهنمايي و رانندگي جداً رعايت شود.

. 17خواهران گرامي شؤون اسلامي را در همه حال مراعات نمايند.

. 18براي وضو گرفتن از ظروف و منبع هاي آب داخل حرمين و شريفين استفاده نگردد.

. 19مأموران ذي ربط عربستان از بردن مواد خوراكي و اجناس و اثاثيه به داخل حرمها جلوگيري مي كنند.

. 20از خوابيدن، شوخي كردن، بلند صحبت كردن، سيگار كشيدن و عكاسي و فيلمبرداري در حرمها و مساجد خودداري گردد.

. 21كارت شناسايي و آدرس و تلفن ساختمان خود را هميشه همراه داشته باشيد.

. 22از پياده روي در مسيرهاي طولاني، به خصوص قبل از ايام تشريق خودداري نماييد.

شايان ذكر است، توصيه هاي ايام تشريق و همچنين مسائل مربوط به بار و گمرک، در زمان مناسب، به آگاهي خوانندگان عزيز خواهد رسيد.

اجراي طرح آشپزخانه متمركز در شهر مكه

معاون تغذيه ستاد مكه مكرّمه گفت :بيش از ۲۵% حجاج ايراني در مكه تحت پوشش طرح آشپزخانه متمركز قرار دارند.

آقاي سعيد شيباني در گفتگو با نشريه زائر، به تشريح طرح آشپزخانه متمركز پرداخت و گفت:

اجراي اين طرح در سال جاري تاكنون با موفقيت همراه بوده و رضايت حجاج عزيز را در پي داشته است. طرح آشپزخانه متمركز براي دومين سال متوالي در مكه و مدينه اجرا مي شود. اين طرح كه با هدف نظارت بيشتر بهداشتي و تمركز طبخ غذاي كاروانها انجام مي شود، سال گذشته با مشكلات پيش بيني نشده اي همراه بود، اما در حج امسال عملكرد رضايت بخشي داشته است .

شيباني افزود :بحث تغذيه متمركز از ۱۲ سال پيش در سازمان حج و زيارت مطرح بوده و طرحهاي مختلفي در اين زمينه مورد بررسي قرار گرفته است .

366

وي تصريح كرد :به علّت مشكلات متعدّدي كه در آشپزخانه هاي كاروانها وجود دارد و بيشتر آنها با استانداردهاي ما همخواني ندارد و همچنين الزام دولت عربستان به عدم پخت غذا در ساختمانهاي مركزي مكه و مدينه، تصميم گرفته شد از طرح تغذيه متمركز استفاده شود .

معاون تغذيه ستاد مكه افزود :از سال ۱۳۸۰ به صورت محدود در برخي مجتمع هاي مسكوني درمكه ومدينه، اين طرح اجراشد، به اين صورت كه به جاي آنكه هركاروان در آن مجتمع جداگانه پخت كند، به صورت متمركز وبامديريت واحد غذاتهيه وتوزيع شود .

شيباني گفت :اما از سال گذشته كه طبخ غذا در منطقه مركزي مدينه ممنوع شد، طرح آشپزخانه متمركز در اولويّت كاري سازمان حج و زيارت قرار گرفت .

به گفته وي، اجراي اين طرح در سال گذشته، بدليل عدم تجربه و نداشتن الگوي قبلي، با مشكلاتي مواجه بود; چرا كه هم وقت كافي براي انتخاب نيروها وجود نداشت، هم آشپزخانه هاي متمركز تجهيز نشده بود و هم كاروانها در اين زمينه به خوبي توجيه نشده بودند.

طرح آشپزخانه متمركز، سال گذشته در مكه با در اختيار گرفتن يک آشپزخانه و تهيه غذا براي ده هزار نفر آغاز شد.

شيباني گفت :اما امسال سازمان، سرمايه گذاري خوبي در اين زمينه كرده و با دعوت از افراد خبره و متخصص، جلسات كارشناسي متعددي را از مدتها قبل آغاز و راهكارهاي مختلفي را براي انتخاب بهترين فرمول برگزار كرده است .

وي افزود :برخلاف سال گذشته، امسال در طرح آشپزخانه متمركز از نيروهاي ثابت استفاده مي شود و در موارد اضطراري نيز آشپزهاي كاروانها به خدمت فراخوانده مي شوند.

در سال گذشته براي اداره آشپزخانه متمركز، از آشپزهاي كاروانها استفاده مي شد كه بدليل عدم آشنايي و هماهنگي آنها با يكديگر، نتيجه كار چندان مطلوب نبود . اما براي اداره آشپزخانه در حج امسال، بعد از انتخاب مديران آشپزخانه ها، آشپزهاي مناسبي معرفي و پس از يک دوره آموزشي سه روزه، شامل كلاسهاي بهداشت و توجيه طرح متمركز، آشپزها مورد گزينش قرار گرفته و پس از طي آزمايشهاي دقيق پزشكي و معاينات جسمي، مصاحبه و امتحان عملي، بهترين و كارآمدترين آشپزها براي اجراي اين طرح انتخاب شده اند.

367

به گفته معاون تغذيه ستاد مكه، دو متخصّص بهداشت نيز با نظارت بر آشپزخانه هاي متمركز، امور بهداشتي را به دقت كنترل مي كنند.

وي گفت :همچنين در حج امسال، يک آشپزخانه جديد نيز با شرايط مطلوبي احداث شده و كار پخت غذا از ۲۵ دي با طبخ روزانه يكهزار غذا آغاز شد .

شيباني افزود :طرح تغذيه متمركز، يک طرح آزمايشي و موقّت نيست و با توجه به الزامات دولت عربستان، به عدم پخت در مناطق مركزي شهر و با توجه به ملاحظات سازمان براي صرفه جويي در وقت، نيروي انساني و هزينه، پيش بيني مي شود در سالهاي بعد، اين طرح گسترش يابد و به تمام كاروانهاي ايراني تعميم داده شود .

وي افزود :در حال حاضر، كاروانهايي تحت پوشش اين طرح قرار گرفته اند كه ساختمانهاي آنها داراي آشپزخانه هاي مناسب براي طبخ غذا نيست. همچنين استانهايي كه غذاهاي محلّي و يا فرهنگ تغذيه خاصي دارند، شامل اين طرح قرار نگرفته اند، بلكه تلاش شده تااستانهايي كه ذائقه غذايي مشابهي دارند، تحت پوشش اين طرح قرار گيرند .

شيباني بالاترين ميزان پخت دو آشپزخانه متمركز را ٢٥ هزار نفر در روز اعلام كرد.

وي گفت :ارزيابي هاي انجام شده نشان مي دهد، كيفيت غذا مطلوب و رضايت بخش بوده و طرح تا اين لحظه موفقيت داشته است .

شيباني برخي كاستي ها در اين زمينه را غير قابل پيش بيني دانست و گفت:

در برخي موارد به علت تصادف خودروي حامل غذا و يا بارندگي و آب گرفتگي خيابانها، در انتقال به موقع غذا اخلال بهوجود مي آيد كه تلاش همكاران ما بر اين است اين موارد به حداقل ممكن برسد .

وي اعلام كرد :براي اوّلين بار امسال براي طبخ غذا از گوشت تازه گوسفند حداكثر ٤٨ ساعت بعد از تاريخ ذبح آن، استفاده مي شود و گوشت مرغ نيز بر خلاف سالهاي گذشته، از مرغ تازه كشتار عربستان مصرف مي گردد .

شيباني مواد غذايي مورد استفاده در كاروانهاي ايراني را مرغوبترين نوع آن در بازارهاي عربستان دانست و گفت :برخي اقلام غذايي نيز كه كيفيت مطلوبي ندارد، از ايران خريداري و به مكه و مدينه منتقل مي شود .

معاون تغذيه ستاد مكه در خصوص چگونگي پذيرايي از حجاج، در ايام تشريق

گفت :براي تمامي حجاج، دو نوبت غذاي گرم، سه نوبت غذاي بسته بندي و چهار نوبت غذاي حاضري پيش بيني شده است .

شيباني به آشپزهاي كاروانها توصيه كرد در سرو غذا براي حجاج دقت كافي نموده و تمام تلاش خود را براي جلب رضايت زائران و خدمت شايسته به آنها صرف نمايند.

آخرين آمار ورود زائران ايراني به عربستان

تا آخر وقت روز يكشنبه، ٥ بهمن، بيش از ٩٠ هزار زائر ايراني وارد عربستان شده اند.

از ابتداي كار انتقال زائران ايراني خانه خدا به عربستان سعودي، تا ظهر روز يكشنبه ٩٠ هزار و ٦٢ نفر در قالب ٤٨٩ كاروان وارد اين كشور شده اند.

از اين تعداد در مجموع، ٤٧ هزار و ٥٧١ نفر از طريق فرودگاه مدينه منوره و ٤٢ هزار و ٤٩١ زائر ايراني نيز از طريق فرودگاه جده وارد مكه مكرمه گرديده اند.

براساس اين گزارش، از مجموع ٩٠ هزار و ٦٢ نفر، تعداد ٨٠ هزار و ٩٥٩ نفر وارد مكّه معظمه شده و مناسک عمره تمتع را به جاي آورده اند.

همايش حج عالي ترين تجلّي عبادت و سياست

روز يكشنبه، پنجم بهمن (سوم ذي حجه به تقويم سعودي)، همايش حج، عالي ترين تجلّي عبادت و سياست در سالن اجتماعات بعثه جمهوري اسلامي ايران، توسط واحد اهل سنتِ اين بعثه برگزار شد.

دبير اين همايش، حجت الاسلام زماني و اعضاي هيأت رييسه عبارت بودند از :مولوي اسحاق مدني، ماموستا سيد مصطفي خاتمي، ملارشيد برهاني و حجج اسلام :درّي نجف آبادي و صابري همداني و مجري همايش، آخوند عبدالرزاق رهبر بود.

در اين همايش، كه آقاي ري شهري، اميرالحاج ايران و شخصيتها و انديشمندان مذهبي و سياسي اهل تسنن و تشيع، از استانها و شهرهاي مختلف و نيز نمايندگان مراجع عظام حضور داشتند، سخنرانان اين همايش، به ايراد سخن پرداختند.

اين همايش رأس ساعت ۹/۳۰ صبح، با تلاوت آياتي از كلام الله مجيد و ايراد

فاتحه به روح بلند امام خميني)قدس سره (، مجدّد و مبتكر وحدت جهان اسلام، رسماً كار خود را آغاز كرد. سپس برنامه همخواني (تواشيح) توسط يكي از كاروانهاي مازندران اجرا شد. در ادامه، حجت الاسلام والمسلمين زماني، مسؤول واحد اهل سنت بعثه مقام معظم رهبري، به حضار خيرمقدم گفت. وي در مورد خدمات دفتر اهل سنت بعثه مقام معظم رهبري اظهار داشت: تا حاكنون هيچ كشور و بعثه اي به اندازه بعثه جمهوري اسلامي ايران، به برادران اهل سنت جهت امور مختلف مذهبي، امكانات و خدمات نداده است. وي بخشي از اين خدمات را اينگونه برشمرد:

. 1انتخاب بالاترين علماي اهل سنت جهت اعزام به حج.

. 2تقويت علمي بنيه اهل سنت توسط برگزاري برنامه هاي آموزشي مناسک حج، مطابق هر مذهب.

. 3برگزاري آزمون براي متقاضيان فعاليت به عنوان روحاني كاروان اهل سنت.

. 4سرويس دهي در مراسم حج براي حل مشكلات.

. 5انتشار كتابهاي ويژه فقه حنفي و شافعي.

. 6استقرار شوراي افتا براي زائران اهل سنت در بعثه.

. 7برگزاري هم انديشي (سمينار)هاي متعدد.

آنگاه نماينده مقام معظم رهبري و سرپرست حجاج ايراني، ضمن عرض خيرمقدم به همه ميهمانان از ايران و ساير كشورها، گفت:

اميد است به بركت خانه توحيد و اين همايشها، وحدت جهان اسلام تقويت و تحكيم يابد و زمينه براي حكومت جهاني ارزشهاي اسلامي فراهم گردد... موضوع اين همايش بسيار مهم وضروري است. احياگر حج ابراهيمي، امام خميني)قدس سره (در طول عمر با بركتش، به خصوص درپيامهاي حج خود، اساسي ترين مطلبش، همين بودكه حج تنهاعبادت نيست بلكه سياست هم هست. حج، كامل ترين برنامه اسلام براي اداره زندگي بشر است .

وي در ادامه گفت:

حج بالاترين عبادت براي چشيدن طعم شيرين معرفت و محبّت خداوند است .

بهترين وسيله براي انس با خداست. البته به شرطي كه زائر خداوند عمق اين دعوت را درک كند. هرچه معرفت زائر بيشتر باشد، از اين بُعدِ حج بيشتر استفاده مي كند...

حج تنها عبادت نيست بلكه در كنار ابعاد فردي و عبادي، ابعاد اجتماعي و سياسي هم دارد. وقتي مي گوييد لَبَّيکَ لا شَريکَ لَکَ لَبَّيک ، تنها لات و هُبل چهارده قرن قبل را نفي نمي كنيد بلكه همه قدرتهاي طاغوتي و شيطاني و استكباري با اين شعار نفي مي شوند. حج شرک زدايي در عرصه سياست و جامعه هم هست.

وي در ادامه گفت:

مقام معظم رهبري در اوّلين پيام خود در سال ٦٨، نكته بسيار جالبي را مطرح مي كنند; حج ابراهيمي و محمدي)صلي الله عليه وآله (، علوي و حسيني)عليهما السلام (آن است كه در آن توجه به خدا و پناه بردن به حكومت و قدرت او، با پشت كردن به قدرت طواغيت و جباران همراه باشد. زمزمه مناجات سالار شهيدان و سيد شباب اهل جنت در عرفات چه زيبا، اين هر دو را در يک سخن مي سرايد كه حج تجلّي عبادت و سياست است .

سپس مولانا عبدالرحمان سربازي، امام جمعه چابهار، به عنوان دومين سخنران در جايگاه حضور يافت. وي ضمن تشكر از بعثه مقام معظم رهبري و واحد اهل سنت و همكاران آن، كه مقدمات اين همايش را آماده كرده اند، گفت:

حج آخرين ركن ركين اسلام است. وقتي حضرت رسول اكرم)صلي الله عليه وآله (در مقام شجره و ميقات، لبيک مي فرمودند تمام ذرّات خاک و ريگهاي وادي عتيق و برگهاي درختان، همزمان با او لبيک مي گفتند...

ايشان نحوه حج ابراهيمي را به جهانيان تعليم فرمود و درس وحدت را آموخت. همچنانكه مكه را محلّ امن براي جهانيان; اعم از انسانها، حيوانات، حشرات، درختان و ساير موجودات زنده قرارداد .

مولانا عبدالرحمن در ادامه گفت:

رسول اكرم، با شعار لا فَخْرَ لِعَرَبيّة عَلي عَجَمِيّ امتيازات شعار و رسوم

جاهليت را زير پا گذاشت، ولذا حضرت اميرالمؤمنين علي)عليه السلام (در نهج البلاغه، در فرازي، فلسفه حج را وحدت مي داند و مي فرمايد: خداوند حج را وسيله نزديكي مسلمانان قرارداده است. حج در حقيقت تبلور شكوه وحدت اسلامي و تجلّي قدرت امت اسلام و نمايشگاه حضور همدلان و همراهان است كه ناهمگوني صورت را با همگوني سيرت پيوند مي زند تا شعار اتّحاد اسلامي را بالاتر از رنگها و شكلها و اختلافات جغرافيايي و ملّي و نژادي تحقق ببخشند .

آنگاه آقاي ملاّ قادر قادري، امام جمعه و قاضي محترم دادگستري پاوه به ايراد سخن پرداخت. وي ضمن تبريک حضور همه عزيزان در كنار حرمين شريفين و سپاس از دفتر واحد اهل سنت بعثه مقام معظم رهبري گفت:

حج بر اساس آيه شريفه قرآن، هم منافع دنيوي دارد و هم منافع اخروي و همه ما از زمان حضرت ابراهيم مخاطب و مكلف، هم به برنامه هاي عبادي دين بوده ايم و هم برنامه هاي سياسي و دنيوي آن. وقتي مناسک مختلف حج را نگاه كنيم اين موضوع به خوبي مشهود است...

ما اگر منصف باشيم، يكي از آثار مهم انقلاب اسلامي، همين تجمع ها و همايشهاست كه موجب عزّت و عظمت جامعه اسلامي است و به ما جرأت حركت و بازگشت به خويشتن داد ولذا يكي از انديشمندان جهان اسلام مرحوم عبدالحميد كش درباره انقلاب ملت ايران مي فرمايد: اي امّت اسلام، انّ ايران اَعْلَت كَلِمَة لا اِلهَ اِلاّ الله ، انقلاب اسلامي، زلزله اي در شرق و غرب پديد آورد. بنياد اقتدار غرب را متزلزل ساخت. مسلمانان را بيدار كرد. برگزاري حج به شكل با شكوه و توأم با برائت، يكي از بركات انقلاب اسلامي است .

در پايان، شاعر معروف اهل سنت، آقاي مولوي قاضي زاده امام جماعت
محترم ايرانشهر در جايگاه قرار گرفت و اشعاري را در وصف حج ابراهيمي و تجليل از نبيّ اكرم سرود و
در انتها، اشعاري را در تجليل از رهبري نظام، تقديم حضار
محترم كرد.

ديدار سرپرست حجاج ايراني از بيمارستان ايراني در مكه

صبح روز دوشنبه، ساعت ١١، نماينده وليّ فقيه عازم ديدار بيمارستان ايراني در شهر مكه شد. اين محل كه به توصيه ايران، با مشخّصات بيمارستاني، در ١٤٠٠ مترمربع ساخته شده، براي پنج سال، هر سال به مبلغ ٩٠٠ هزار ريال اجاره شده است. بخش هاي مختلف اين ساختمان به اورژانس، تخصص هاي مختلف و دفاتر اداري و غيره تقسيم شده است.

آقاي ري شهري ضمن ديدار از قسمت هاي مختلف، با برخي از بيماران به گفتگو پرداخت. سن بالاي برخي از بيماران، نشانگر آن بود كه اين افراد از نظارت هيأت پزشكي گذشته اند، در حالي كه توان انجام حج را نداشته اند .ايشان ضمن يادآوري اين نكته از هيأت پزشكي خواست تا پيش از آمدن دقت بيشتري در اين باره اعمال كنند.

پس از آن، ايشان در دفتر رييس بيمارستان حضور يافت و از نزديک در جريان كارها قرار گرفت. در اين ديدار كه آقاي زرهاني هم حضور داشت، آقاي ري شهري خواستند تا ساختماني نظير اين ساختمان براي جانبازان ساخته شود. ايشان تأكيد كرد كه البته چنين اقدامي با حمايت بنياد جانبازان امكانپذير است كه مي بايست با توصيه رهبري اين كار را انجام دهد.

آيت الله سيد كاظم حائري در بعثه جمهوري اسلامي ايران

از ميان مراجع تقليد، كسي كه امسال در حج حضور يافته، آيت الله سيد كاظم حائري است كه ظهر روز دوشنبه، به همراه جمعي از اعضاي بعثه ايشان، ميهمان نماينده وليّ فقيه بود. در اين ديدار دوستانه، ضمن صرف ناهار، در باره پاره اي از مسائل فقهي و سياسي و ديني گفتگو شد .

گفتني است كه بر اساس اخبار رسيده، آيت الله بشير نجفي از جمله مراجع چهارگانه نجف، از طريق كويت وارد مرز عربستان شده و در حج امسال شركت خواهد كرد.

چهار وزير اندونزي در مراسم حج امسال

به گزارش واحد مركزي خبر، چهار وزير اندونزي براي زيارت خانه خدا و شركت

در مراسم حج، عازم عربستان شده اند. وزيران امور ديني، بهداشت، دادگستري و جنگلداري از جاكارتا به جده آمده و به مكه مشرف شده اند .مقامات حج اندونزي اعلام كردند كه امسال اندونزي ٢٠٥ هزار زائر خواهد داشت. سن بالاي زائران اندونزي سبب بروز مرگ و مير قابل توجهي در ميان آنان شده و طي روزهاي نخست نزديک به شصت نفر از آنان درگذشته اند.

بازديد رييس سازمان حج و زيارت از دفتر خبرگزاري درمكه

روز يكشنبه، پنجم بهمن، آقاي زرهاني رييس سازمان حج و زيارت، از دفتر خبرگزاري جمهوري اسلامي در مكه مكرمه ديدار كرد و با سير فعاليت هاي گروه خبرگزاري در موسم حج تمتّع، از نزديک آشنا شد. مسؤول خبرگزاري در اين بازديد توضيح داد كه مي توان با برنامه ريزي قبلي، ترتيبي داد تا دسترسي به

اخبار و گزارش هاي داخل كاروانهاي حج تسهيل گردد. آقاي زرهاني نيز ضمن تشكر از خدمات دفتر خبرگزاري در عربستان، از خداوند متعال توفيق برادران را در زمينه اطلاع رساني به موقع و صحيح طلب كرد.

وي افزود:

اخبار جاري حج بايستي به نحوي تهيه و منتشر گردد كه ضمن بيان حقايق، به محدوديت هاي گوناگون ايران و عربستان، كه بر كار حج تأثير دارد، توجّه كافي بشود. به علاوه ضرورت در جريان قرار گرفتن زائران از اخبار ايران هم مطرح است و آن اخبار بايد به سهولت و متانت به زائران ايراني منتقل شود .

زائر شماره شانزدهم

نشريه شماره شانزدهم زائر، همچنان منتقل كننده برخي از اخبار مهم از داخل ايران به زائران ايراني است. در اين ارائه اخبار، سعي مي شود تا رويه اي ميانه انتخاب شده و اخبار تحريک آميز درج نشود.

*در اين شماره ضمن ارائه برخي از اخبار حج، سومين قسمت مقاله اي كه

ديدگاه هاي ملااحمد نراقي را در باره حج بيان مي كند، درج شده است و همچنان قسمتي براي شماره بعد گذاشته شده است.

*گفتگويي با شاعر روحاني، استاد جواد محدّثي با عنوان قطره و دري به چاپ رسيده كه اشاراتي به ديدگاه هاي كوتاه ايشان در باره مسائل مختلف مربوط به اين سفر
دارد. تجربه چند ساله آقاي محدّثي به ضميمه ذوق شاعرانه و ديدگاه لطيف وي، مصاحبه اي خواندني را پديد آورده است.

*در اين شماره، بخشي از نامه هاي خوانندگان نيز درج شده كه كاري است نو و براي نخستين بار صورت مي گيرد و نشان مي دهد كه زائر بنا دارد به نظريات خوانندگان توجه كند و از آنچه آنان مي نويسند، استفاده بيشتري بنمايد.

*گزارشي از همايش حج عالي ترين تجلّي عبادت و سياست و نيز در پايان برخي از اخبار سياسي داخلي و خارجي درج شده است.

توجه خاص عربستان به زائران عراقي

از اخبار انتشار يافته چنين به دست مي آيد كه عربستان به نحو جدي در صدد دلجويي از زائران عراقي است. طبق خبري كه در عكاظ (٤ ذي حجه) آمده، توافق ميان ابراهيم جعفري با وزارت حج عربستان، اعزام ٣٣٠٠٠ زائر عراقي به حج است. طبق اين گزارش، تا روز پنج شنبه ٣٠ ذي قعده، تعداد ١٦٠٠٠ زائر عراقي وارد فرودگاه جده شده اند. علاوه بر آن ١٤٠٠٠ زائر هم از راه ورودي عرعر، زميني وارد عربستان شده اند.

همچنين اعلام شده است كه خدمات بهداشتي و تغذيه هم در اين مسير به حجاج عراقي داده شده و كتاب و نوار هم در ارتباط با مسائل اسلامي و مناسک در اختيار آنان گذاشته شده است.

گفتني است امسال مسكن زائران عراقي را خود سعودي ها تقبل كرده و آنان را نزديک به هم اسكان داده اند.

گزارش ديگري حاكي است كه آخرين گروه از حجاج، امروز از سودان، از راه دريا، وارد جده شدند.

مروري بر وظايف ديني ـ عمومي روحاني از مسجد شجره تا پايان اعمال

مي توان گفت تمامي روحانيون كاروانها افرادي باتجربه اند و حتي بسياري از معين ها، به وظايف خود آشنا هستند، ليكن با اين حال، فهرستي از كارهايي را كه يک روحاني از زمان ورود به مسجد شجره تا پايان اعمال بايد انجام دهد، در اينجا مي آوريم. گفتني است اين مطالب به قلم جناب آقاي فلاح زاده نوشته شده است:

*پيش از حركت به سمت مسجد شجره، به زائران يادآور مي شود كه غسل احرام را در هتل انجام دهند و لباس احرام را نيز بپوشند.

*خانم هايي را كه از ورود به مسجد شجره معذورند، نسبت به نذر احرام پيش از ميقات توجيه نموده، صيغه نذر را براي آنان بخواند و نيت احرام و لبيک را بگويد تا در مدينه مُحرم شوند.

و اين نكات را نيز قبل از حركت يادآوري كند:

. 1توجيه زائران نسبت به كروكي مسجد شجره و جغرافياي منطقه، براي كمتر شدن تعداد گم شدگان.

. 2همراه داشتن ظرفي براي دمپايي ها.

. 3همراه نبردن جامه دان و هر محموله ديگري، به مسجد.

. 4با طهارت بودن و وضو گرفتن براي رفتن به مسجد، چون معمولا احرام پس از نماز انجام مي شود.

در مسجد شجره:

. 1هنگام پياده شدن زائران از اتوبوس ها، دستور داده شود كه در كنار اتوبوس توقف كنند و توضيح و راهنمايي هاي لازم به آنها داده شود.

. 2رنگ، شماره و تابلوي اتوبوس و محل توقف آن را به زائران توجه دهند.

. 3جاي مشخص و علامت خاصي براي راهنمايي آنان مشخص كند; مثلا جهت قبله، گلدسته بزرگ و...

. 4محلّ توقف خود در مسجد شجره را مشخص نمايد; مثلا اعلام كند، داخل مسجد شجره، در حياطِ وسط يا ابتداي شبستانِ سمتِ قبله يا جلوي محراب يا روبه روي

محراب يا...

. 5محلّي براي افرادي كه گم مي شوند در داخل مسجد مشخص كنند تا در همان مكان بمانند و از آنجا حركت نكنند تا افراد كاروان به سراغ آنان بيايند.

. 6خواندن نماز واجب يا مستحبّ احرام در مسجد.

. 7جدا كردن افرادي كه سال اوّل تشرّف آنهاست، از ديگران.

. 8گفتن نيّت براي كساني كه حج واجب خود را به جا مي آورند و سپس گفتن نيت براي كساني كه نايب هستند.

) . 9 تلبيه)، گفتن لبَّيک أللهُمَّ لبَّيک ...

. 10كنترل احرام افراد، براي آخرين مرحله، پيش از سوار شدن به اتوبوس يا داخل آن، قبل از حركت.

در مكه، اعمال عمره تمتع:

*پيش از حركت زائران براي اعمال، لازم است پس از گرد آوردن آنان، به طور مختصر آنها را نسبت به اعمال توجيه كند.

*حركت زائران براي اعمال، زماني باشد كه از خستگي راه كاسته شده و گرسنه نيز نباشند. در آغاز ورود به مسجد الحرام و شروع اعمال، مستحبات و آداب آن، به طور مختصر به جا آورده شود.

*پس از ورود به مسجد الحرام، زائران را در جايي كه به خوبي بتوانند كعبه، مقام ابراهيم و حِجر اسماعيل را ببينند، توقف دهد و توضيح مختصري درباره آنها ارائه كند
و در همان هنگام ترتيب اعمال و محلّ قرار زائران پس از هر عمل و پايان عمل را مشخص كند و نيز كساني را كه ممكن است در اعمالشان مشكلي پيش آيد كه از زائران عقب بمانند يا خداي ناكرده دوستان خود را گم كنند، توجه دهدكه در فلان مكان توقف
نمايند.

وظايف روحاني كاروان در اعمال عمره تمتع، به طور مختصر و فهرستوار:

. 1جدا كردن افراد ناتوان و معذور، پيش از حركت براي اعمال و تعيين وقت قبلي مناسب براي اعمال معذور و اعلام به آنها.

. 2يادآوري طهارت و انجام وضو براي رفتن به مسجد الحرام.

. 3لحظات ورود به مسجد الحرام و آغاز اعمال در كنار خانه خدا را به زائران تذكّر و توجه دهد.

. 4توجيه مختصر زائران، در حد ١٠ تا ١٥ دقيقه، نسبت به اعمالي كه انجام خواهند داد و مراحل آن.

. 5خواندن ادعيه مختصر ورود به مسجد الحرام و ديدن كعبه و تذكّر آداب ديگر.

. 6توقف دادن زائران در محلّي مناسب كه بتوانند كعبه، حِجر اسماعيل و مقام ابراهيم را ببينند و توضيحي درباره آنها.

. 7تذكّر درباره ترتيب اعمال و تعيين محلّ قرار، پس از هر عملي.

. 8تعيين محلّ قرار نهايي، پس از اتمام اعمال و كساني كه از همراهان خود عقب مانده يا آنها را گم مي كنند.

. 9تذكر ورود به مطاف با حال خشوع و در قسمت خلوت و مناسب.

. 10تذكر آغاز طواف از مقابل حجرالأسود و يادآوري نيّت طواف.

. 11كنترل طواف (اتمام و صحّت طواف زائران) پس از آن، پشت مقام ابراهيم و تذكر نيت نماز طواف و كيفيت آن.

. 12كنترل نماز طواف زائران، حتّي كساني كه نايب آنها نيز بايد نمازشان را بخواند و سپس حركت به سوي مسعي.

. 13تذكّر به نوشيدن آب زمزم از ظروف آب (كه مع الأسف در حال حاضر ناممكن شده است.(

. 14تذكّر و توضيح در مورد شروع و انجام سعي و نيت و چگونگي آن، پيش از ورود به مسعي و بالا رفتن بر مبدأ سعي.

. 15تذكر مستحبات سعي به زائران جهت اشتغال به ذكر ومستحبات در حال سعي.

.16كنترل سعي زائران درپايان و راهنمايي آنان نسبت به سعي.

.17كنترل نهايي اعمال زائران در محل سكونت و اطمينان به صحّت و اتمام آن.

يادآوري:

معذوران را نيز در وقت مناسب، با تمهيدات لازم، براي اعمال خواهند برد و نكات پيشگفته در حدّ ميسور براي آنان نيز انجام خواهد شد.

برنامه سخنراني و آموزش مناسک در مكّه مكرّمه:

زمان و مكان :زمان و مكان مناسب براي سخنراني را روحاني كاروان با هماهنگي مدير و روحانيان ديگر، كه در آن ساختمان مستقر هستند، تعيين خواهند كرد. مناسبترين زمان، شبها در فاصله ميان نماز مغرب و عشا، پيش يا پس از شام است.

محتوا:

مدت هر سخنراني حدود نيم ساعت خواهد بود كه مانند سخنراني هاي مدينه، به سه بخش تقسيم مي شود:

. 1مناسک حج ٢ . اماكن و تاريخ ٣ . فلسفه اسرار حج.

در طول اين ايام، آداب و مستحبات مكّه; مانند تلاوت قرآن، نماز در مسجدالحرام و طواف مستحبي، مكرر تذكر داده شود.

در ضمن، براي افراد مدينه قبل، در روزهاي آخر، برخي از مسائل اخلاقي و احكام مورد نياز زندگي گفته مي شود.

زيارت اماكن:

زائران را در زمان مناسب، به زيارت قبرستان حجون، مسجد جن، مسجد شجره، مسجد الاجابه كه اين چهار مكان نزديک هم است خواهند برد.

ايام تشريق (اعمال حج:(

مراحل حساس و مهمّ كاري روحانيان كاروانها، از هشتم تا دوازدهم ذي حجه است.

. 1در آخرين جلسه سخنراني، آمادگي لازم براي اعمال حج و زمان حركت و مراحل اعمال توضيح داده شود.

. 2فرمان حركت كاروان با مدير هماهنگ و سپس در وقت مناسب اقدام به احرام حج شود.

. 3چنانچه شب عرفه در عرفات بودند، بخشي از وقت را به يادآوري اعمال حج و اهميت عرفه و عرفات و دعا و توسل بگذرانند ولي زياد طولاني نشود و زائران به استراحت خود برسند.

. 4صبح روز عرفه، در يک سخنراني كوتاه ـ اين مطالب گفته شود.

. 1جغرافياي عرفات و توضيح درباره جبل الرحمه و مسجد نمره و حدود عرفات.

. 2مسائل تاريخي واقع شده در عرفات.

. 3اهميت روز عرفه و صحراي عرفات.

. 4لزوم بهره گيري از اين وقت و مكان و راهنمايي آنان به دعا ـ نماز قضا ـ توبه از گناه و تصميم به ترک و بندگي خدا و طلب توفيق از خداوند.

. 5عصر روز عرفه:

الف : خواندن دعاي عرفه و دعاها و اعمال مستحبي، كه در مناسک ذكر شده است و بهتر است از خواندن روضه هاي مفصّل و سخنراني طولاني پرهيز شود و مردم را به اعمال و آداب عرفه كه فقها در كتب فقهي و مناسک آورده اند راهنمايي كنند و دعاها را برايشان بخوانند.

ب : يادآوري مسأله وقوف در مشعر الحرام و مسائل و آداب مربوط به وقوف در آنجا، پيش از نماز مغرب و عشا.

ج : اقامه نماز جماعت مغرب و عشا در عرفات ، در صورتي كه خوف آن است كه دير به مشعر برسند يا آب براي تطهير و وضو در دسترس نباشد.

. 6شب عيد قربان:

الف : يادآوري مسأله وقوف و ياد ذكر خدا در شب عيد و جمع آوري ريگ ها.

ب : يادآوري اهميت شب مشعر و برخي از شب هاي مهم تاريخ اسلام يا مثل ليلة المبيت، شب بيعت عقبه، شب هاي خندق، شب عاشورا و...

. 7روز عيد:

الف : توضيح مختصري درباره اعمال روز عيد و ترتيب آنها.

ب : بردن زائران پس از صبحانه و استراحت كوتاه براي رمي.

ج : كنترل اعمال زائران پس از بازگشت از رمي اعم از مباشري و نيابتي.

د : توجه به مسأله نيابت براي ذبح و آموزش اجمالي نايبان براي ذبح

هـ : راهنمايي زائران نسبت به اعمال روز عيد و حلق و خروج از برخي از محرمات احرام.

شب ها و روزهاي ۱۱ و ۱۲

. 1كنترل اعمال سه گانه روز عيد زائران در شب ۱۱.

. 2سخنراني مختصر و دعا يا ذكر مصيبتي كوتاه ـ حتماً بايد كوتاه باشد چون زائران به خاطر انجام اعمال، به شدت خسته اند.

. 3آماده كردن زائران براي رمي روز ۱۱ و توضيحي مختصر.

. 4راهنمايي زائران براي استفاده بهتر از فرصت توقف در منا; مانند اشتغال به ذكر و دعا و نماز قضا و تلاوت قرآن.

. 5سخنراني اخلاقي در شب ۱۲ و ذكر مصيبت و ذكر نشانه هاي قبولي اعمال.

. 6كنترل نهايي اعمال كليه زائران در روز دوازدهم و يادآوري اعمال باقي مانده و محرّماتي كه هنوز بر آنها حرام است; يعني بوي خوش، زن و مرد بر يكديگر، صيد و كندن درخت و گياه حرم.

اعمال پس از منا

پيش از اعمال، جلسه اي كوتاه جهت توجيه زائران لازم است. چون زائران اين گونه اعمال را پيش تر انجام داده اند و تصوّر مي كنند كه به راهنمايي روحاني نياز ندارند و به تنهايي اقدام به انجام اعمال خواهند كرد، لذا ممكن است به اشكال هايي بربخورند كه موجب زحمت آنها بشود.

ورود زائران لبناني و كشورهاي حاشيه خليج فارس

در آخرين روزهاي ورود زائران شيعه عرب به مدينه، بعثه ايران خالي از مسؤولان بخش هاي مختلف بود. اين مسأله سبب شده بود تا سيل مراجعين به بعثه، به ويژه بخش بين الملل، نتوانند نيازهاي خود را جامه عمل بپوشانند .علّت اين امر، بازگشت زودهنگام مسؤولان بخش هاي مختلف در روز سه شنبه قبل به مكه بود.

در واقع، كشورهاي عربي سفر زائرانشان را بين ۱۵ تا ۲۰ روز تنظيم مي كنند و همين امر سبب مي شود تا مدينه قبل هاي آنها از روزهاي پاياني ذي قعده و حتي اوايل ذي حجه وارد مدينه شوند.

زائران لبناني و ديگر كشورهاي عربي، كه معمولاً در كاروانهاي پنجاه نفره اعزام

مي شوند، داراي يک مدير، يک روحاني و دست كم چهار خدمه هستند و به صورت گروهي در كنار بقيع زيارت مي خوانند. به خلاف ايرانيان كه با تذكّرات مكرّر روحانيون و گروه ارشاد به سمت قبله نشسته و دعا و زيارت مي خوانند، آنان به سمت قبر پيامبر يا قبور ائمه نشسته و از بلندگو يا دست كم صداي بلند استفاده مي كنند.

رنگ لباسهاي زائران لبناني، با استفاده از رنگهاي شاد، حالت استثنايي دارد و در مجموعه اي از زائران مسجد الحرام، دسته هاي لبناني كاملاً قابل تشخيص هستند. اسامي كاروانهاي آنان، با ارزشها و مفاهيم شيعي كاملاً هماهنگ است; حملة الطف كاروانی بود كه توسط حجت الاسلام والمسلمين قصير هدايت مي شد. حملة

امّ البنين يا حملة فدک و... از جمله اسامي كاروانهاي لبناني است. (يک کاروان از دمشق نيز ديديم که اهل سنت بودند و نام حملة خورشيد را برخود داشتند.(

امسال ۱۲۰۰۰ زائر لبناني به حج مشرف شده اند، در حالي که سالهاي پيش، به ۲۵۰۰۰ نفر مي رسيدند.

گفتني است، جمعيت لبنان حداکثر ٦ ۰۰۰ ۰۰۰ نفر است. شوراي حج اين کشور، اين رقم را ميان سنيان و شيعيان به تساوي تقسيم کرده است. معيار آنان در انتخاب افراد، از ثبت نام شده، از سنين بالاتر به پايين تر است، که امسال تا سن ۵۰ سهميه پايان يافت.

بنابر اين، زائران لبناني در سال جاري، افراد با سن و سالي هستند. ممکن است اين اقدام براي کنترل زائران لبناني هم باشد. افزودني است که حزب الله لبنان هر سال يک بعثه فعال دارد و امسال نيز چنين است. زائران لبناني بر اساس وضعيت مالي شان به کاروانهاي مختلف، با هزينه هاي متفاوت مي پيوندند .کمترين هزينه براي مسکن و هواپيما و مشاعر و گوسفند، ۱۵۰۰ دلار است و البته زائر بايد هزينه خوراک خود را هم بپردازد.

اين روزها انتشار خبر معاوضه اسراي لبناني و فلسطيني در مقابل سه جنازه اسراييلي و يک اسير، موجي از شادي در ميان زائران لبناني و ديگر زائران خانه خدا ايجاد کرده است.

فعاليت جاري ستاد خبري بعثه

خبرگزاري جمهوري اسلامي، از سه سال پيش به اين سو، دفتري در رياض دارد که

در طول سال فعّال است. در موسم حج، فعاليت خبرگزاري جمهوري اسلامي ايران، در امور حج متمرکز شده و تعداد ديگري نيز به آنان پيوسته و به کار تهيّه خبر و گزارش و تصوير مشغول اند.

علاوه بر آن، صدا و سيما نيز در بعثه دفتري دارد که در گروه آنان، تعدادي خبرنگار وجود دارد که براي شبکه خبر و واحد مرکزي خبر، به تهيّه خبر و گزارش و تصوير و فيلم مي پردازند. بيشتر آنان به کارهاي توليدي و برنامه سازي مشغول اند. افرادي هم براي کارهاي فني و ارسال ماهواره اي فعاليت مي کنند.

خبرگزاري، علاوه بر کار خبر، به تهيّه ارتباط تلفني ـ اينترنتي نيز پرداخته که مورد استفاده بعثه و اعضاي ستاد است.

در سالهاي گذشته، نمايندگاني از مطبوعات در حج شرکت داشتند که در بعثه بوده و با هماهنگي ستاد خبري فعاليت مطبوعاتي مي کردند. اين برنامه چند سالي متوقف شده بود; اما امسال، پس از هماهنگي هايي که در تهران انجام شد، ده نفر از مطبوعات براي اين کار برگزيده شدند. با مطرح شدن هزينه آنان و عدم موافقت مطبوعات با پرداخت آن، تنها نماينده روزنامه ايران، همشهري و اطلاعات به حج مشرّف شده اند. اين افراد بيشتر به دنبال تهيّه گزارش هستند تا خبر، اما ستاد خبري برخي از اخبار مهم را نيز براي استفاده، در اختيار آنان مي گذارد.

کار اصلي ستاد خبري، ايجاد هماهنگي ميان گروه هاي خبري است که درحج فعال اند. طبعاً به دليل مصلحت هاي سياسي و فکري، لازم است اين هماهنگي صورت گرفته و موضوعات خبري در اختيار مراکز فعال خبري قرار گيرد. مسؤول ستاد خبري، در جلسات شوراي هماهنگي بعثه و بسياري از جلسات ديدارها شرکت کرده و در جريان سياست هاي کلّي بعثه قرار مي گيرد. اين امر سبب مي شود تا اخبار با رعايت مصلحت هاي موجود در حج و مناسبات سياسي دو جانبه، انتشار يابد.

طي دو سه سال گذشته، عکسها و خبرنامه ها(بولتن ها)يي فراهم شده که در رايانه نگهداري مي شود.

يكي از كارهاي جديدِ ستاد خبري، ايجاد اتاقي در مدينه براي انجام مصاحبه ها است كه مورد استفاده همه گروه هاي خبري است. مع الأسف تاكنون در مكه چنين

برنامه اي تدارک نشده است.

ايجاد هماهنگي ميان مسؤولان بعثه و مراكز خبري و گزارشي، از ديگر فعاليت هاي ستاد خبري است.

همراهي بانشريه زائر وكتاب حج، از كارهاي ديگر ستادخبري است. در واقع بسياري از خبرهايي كه در زائر منتشر مي شود، در اصل در ستاد خبري تدارک ديده شده است.

ايجاد خبرنامه (بولتن) ويژه نماينده وليّ فقيه و رييس سازمان حج، از ديگر كارهاي ستاد خبري است.

بنابر اين، بخشي از كارها محتوايي و در جهت تهيّه خبر و گزارش است و بخشي اجرايي و هماهنگي، كه تهيه امكانات لازم براي تهيه و ارسال گروه هاي خبري است. بدين ترتيب، گروه هاي خبري به سادگي كارهاي خود را در ارتباط با بعثه، از طريق همين ستاد خبري، به صورت حرفه اي انجام مي دهند.

همايش تقريب مذاهب اسلامي در بعثه مقام معظم رهبري

عنصر جهاني شدن، زمينه اي براي حاكميت ارزشهاي اسلامي در جهان

همايش يک روزه تقريب مذاهب اسلامي ديروز در سالن همايش هاي بعثه مقام معظم رهبري، با حضور جمعي از انديشمندان جهان اسلام برگزار شد. برگزار كننده اين همايش، معاونت امور بين الملل بعثه مقام معظم رهبري بود. در اين همايش نماينده ولي فقيه و سرپرست حجاج ايراني با اشاره به معاني متفاوت جهاني شدن در عرصه هاي اقتصاد، سياست، فرهنگ و ارتباطات افزود:

فرايند جهاني شدن، اگرچه تبعات منفي در پي دارد ولي ابعاد مثبت آن را نمي توان ناديده گرفت و دانشمندان اسلامي مسؤوليت سنگيني بر دوش دارند تا از اين عنصر براي بسط حاكميت اسلام بهره ببرند .

آقاي محمدي ري شهري، با بررسي اجمالي تعاريف موجود از جهاني شدن، وجود اختلاف نظر در ارائه تعريف واحد از اين عنصر را يادآور شد و با توجه به اينكه

نبود تعريف واحد نافي اثرات وضعي چنين فرايندي نيست، افزود:

شرايط نوين اطلاع رساني در جهان، زمينه اي فراهم كرده است تا انديشمندان بتوانند دين اسلام را گسترش دهند .

وي با اشاره به اينكه فضاي اجتماعي و سياسي جوامع بشري، ديگر محدود به مرزبندي هاي جغرافيايي و سرزميني نيست، گفت:

دين اسلام، ديني منطبق بر فطرت، عقل و علم است و هر اندازه علم پيشرفت كند و حقايق براي انسانها روشن تر شود گرايش به اسلام افزون تر خواهد شد .

اميرالحاج جمهوري اسلامي ايران اصلي ترين نكته براي فراگير شدن اسلام در جهان را تأكيد بر اخوّت و برادري ديني برشمرد و چنين گفت:

علماي اسلامي، مسؤوليت سنگيني بر دوش دارند تا با عوامل ايجاد تفرقه به خصوص با دشمنان آگاه خارجي و مزدوران داخلي در كشورهاي اسلامي مبارزه كنند.

چنانچه مسلمانان با يكديگر متّحد باشند، در جهان حاكميت خواهند يافت .

آقاي محمدي ري شهري، با اشاره به روايات گفت:

پيامبر گرامي)صلي الله عليه وآله (پيش بيني كرده اند همانگونه كه در صدر اسلام ترويج اين دين برپايه اخوت و اتّحاد اسلامي صورت گرفت، در آخرالزمان نيز اين اخوت و اتحاد تجديد خواهد شد و مسلمانان دست به دست يكديگر داده خود را براي حاكميت جهاني اسلام به رهبري امام عصر(عجّ) آماده خواهندكرد .

پس از ايشان، حجت الاسلام محمدي عراقي، حج را همايشي عظيموتابلوي برجسته اي از جامعيت جهان اسلام دانست و گفت :اين همايش بزرگ، همه ساله در پيش چشم جهانيان قرار دارد .

همچنين آقاي يونس صوالحي، از كشور مالزي، در اين همايش نقاطي را كه مذاهب اسلامي مي توانند بر روي آن به اتفاق نظر برسند، برشمرد و بر تقريب بين

مذاهب، از راه گفتگوهاي سازنده تأكيد كرد.

حجت الاسلام والمسلمين آقاي شيخ علي دعموش از كشور لبنان و از جمله رهبران حزب الله نيز با تأكيد بر وحدت امت اسلامي در مقابل دشمنان اسلام، از جمله آمريكا و اسراييل، خواستار ترويج فرهنگ از خودگذشتگي و ايثار در ميان مسلمانان شد.

سپس مولوي عبدالرحمان سربازي، از علماي مذهب حنفيه ايران، با بيان حديثي از حضرت رسول)صلي الله عليه وآله (مبني براينكه آينده از آنِ اسلام است ، فشارها و دسيسه هاي دشمنان را در جهت مقابله با اين حديث حضرت ختمي مرتبت)صلي الله عليه وآله (دانست و افزود:

كنگره عظيم حج، بهترين برنامه و بزرگترين اميد جهان اسلام است .

در اين همايش، همچنين ملا قادر قادري از ايران، دكتر ليک جي از كشور تركيه و آقاي مصطفي جعفر ازانگليس، راه حل هايي براي تقريب بين مذاهب اسلامي ارائه كردند.

در همايش بين المللي تقريب بين مذاهب اسلامي در مكه مكرمه، حجاج شيعه و سني از كشورهاي مختلف اسلامي; از جمله ايران، عربستان، تركيه، عراق، افغانستان، مالزي و اندونزي و همچنين تعدادي از كشورهاي اروپايي شركت داشتند.

گفتني است، با اينكه ميهمانان خارجي بسياري در اين همايش شركت كرده بودند، متأسفانه به دلايل فني ترجمه همزمان سخنراني ها دچار اختلال شده، قطع مي گرديد كه اين امر موجب اعتراض ميهمانان خارجي همچنين خبرنگاران شده بود .

آمار فوت شدگان، از زائران كشورهاي مختلف

آمار فوت شدگان از روز يكشنبه هفته گذشته تاكنون، ١١٦ نفر اعلام شد .روزنامه انگليسي زبان سعودي گازت چاپ عربستان، آمار زائران فوت شده كشورهاي مختلف جهان را منتشر كرد. براساس اين آمار، هشت زائر از بنگلادش، 27 زائر از هند، ٦ زائر از مالزي، ٢٦ زائر از پاكستان، ٣ زائر از آفريقاي جنوبي، ٤٠ زائر از اندونزي، ٤ زائر از تايلند و ٢ زائر از ايران فوت كرده اند.

اين روزنامه نوشت: دكتر اينسرام علي مدير پيشين آزمايشگاههاي منطقه مدينه،

از اينكه چرا مديران كاروانهاي زائران خانه خدا درباره وضعيت هواي خشک و سرد مدينه، اطلاعات لازم را به زائران نداده اند، تعجب كرد. اين روزنامه نوشت كه باران روز جمعه، ۳۲ هزار نفر از زائران هندي را دچار سرماخوردگي شديد كرد.

دشواري هاي آخرين گروه هاي زائر ايراني در جده

ازدحام بيش از اندازه و تراكم زائران در فرودگاه جده باعث معطلي بيش از اندازه زائران ايراني در اين فرودگاه شده است.

عباس اديب زاده، از مسؤولان ستاد حجّ مستقر در اين فرودگاه، روز دوشنبه به خبرنگار ايرنا گفت :فرودگاه جده دوازده سالن پذيرش دارد كه با افزايش زائران كشورهاي مختلف، اين تعداد سالن نمي تواند جوابگوي به موقع همه زائران باشد .

وي افزود :براي زائران ايراني سالن مشخصي در نظر نگرفته اند و به همين دليل ممكن است آنها پس از ورود به فرودگاه، ساعتها منتظر بمانند تا كار گذرنامه ها و بازرسي زائران ساير كشورها به پايان برسد... دو روز پيش به علّت اينكه همه سالن ها مملو از مسافر بود، به يک هواپيماي حامل زائران ايراني دستور داده شد كه نيم ساعت در فضاي هوايي بندر جده بيشتر پرواز كند و سپس مسافران خود را پياده نمايد !

وي در عين حال انجام تشريفات گذرنامه اي و بازرسي در فرودگاه جده را بسيار راحت توصيف كرد و گفت: امسال مقامات بندر جده بازرسي بندر را حذف كرده و براي ديدن بارها نيز به حداقل اكتفا مي كنند.

قرائت قرآن در مسجد الحرام

قاريان قرآن، اعزامي از جمهوري اسلامي ايران، از يكشنبه شب، برنامه تلاوت قرآن و همخواني (تواشيح) را در طبقه دوم مسجدالحرام آغاز كردند.

به گزارش ايرنا، در برنامه نخستين شب قاريان ايراني، كه با حضور تعداد زيادي از زائران كشورهاي ديگر برگزار شد، چند تن از قاريان بين المللي ايراني به تلاوت قرآن پرداختند: علي رجبي حافظ كلّ قرآن، ازاستان خراسان، به تلاوت قرآن پرداخت وپس از آن، به سؤالات متعدد حاضران، كه بيشتر از شهروندان كشورهاي عربي بودند، پاسخ داد.

در اين آيين معنوي، گروه همخوان (تواشيح) شهر نور مازندران، تواشيح لبيک را اجرا كرد كه مورد توجه و استقبال حاضران قرار گرفت.

در پايان اين مراسم، تمام قاريان به صورت دسته جمعي تواشيح اسامي اعظم خداي تبارک و تعالي را اجرا كردن و پس از آن، مجري برنامه مراسم را با دعاي ختم قرآن به پايان برد. قرار است اين افراد، در شبهاي قبل و بعد از مناسک حج تمتّع، از ساعت ۱۰ تا ۱۱ شب، در طبقه دوّم مسجدالحرام و در مقابل ناودان طلا برنامه اجرا كنند.

فروش كالابرگهاي جعلي گوسفند در مكه

يک روزنامه انگليسي زبان عربستان به زائران خانه خدا هشدار داد از خريد كالابرگهاي جعلي گوسفندِ قرباني، كه وارد بازار عربستان شده است، پرهيز كنند. روزنامه سعودي گازت، با انتشار اين مطلب، به نقل از دكتر احمد محمدعلي رييس بانک توسعه اسلامي، كه مسؤوليت اجرايي فروش كالابرگهاي گوسفند قرباني را به عهده دارد، نوشت: شيّادان در پي آن هستند كه با سوء استفاده از موسم حج، گوسفندناي را كه شرايط آنها

متناسب با بيان شرع نيست، به فروش برسانند. براساس اين گزارش، بانک توسعه اسلامي تأکيد کرد: هيچ فرد يا مؤسسه اي حق فروش کالابرگ گوسفند قرباني را ندارد و تنها شرکت الراجحي که در سراسر عربستان شعبه دارد، مسؤوليت فروش اين کالابرگها برعهده گرفته است.

آخرين آمار زائران ايراني

بيش از ۹۳۰۰۰ زائر ايراني تاکنون وارد عربستان شدند.

از ابتداي کار انتقال زائران ايراني خانه خدا به سرزمين وحي تا ظهر روز دوشنبه، ۹۳هزار ٦۳٥ نفر در قالب ٥۰۸ کاروان وارد اين کشور شده اند.

از اين تعداد در مجموع، ۸۷ هزار و ۲٥۰ نفر از مدينه و جده وارد مکه معظمه شده اند.

همچنين طي همين مدت، تعداد ٤۷٥۷۲ از طريق فرودگاه مدينه و بقيه از طريق فرودگاه جده وارد کشور عربستان شده اند.

از جمع زائران ايراني، تاکنون سه نفر فوت شده اند که عامل مرگ دو نفر از آنان، حادثه بوده است.

برگزاري کنفرانس مکة المکرّمة عاصمة الثقافة الاسلامية

صبح روز سه شنبه (۷ بهمن) کنفرانس مکه پايتخت فرهنگ اسلامي افتتاح شد و به مدت سه روز ادامه خواهد داشت. برگزار کننده کنفرانس وزارت حج عربستان است و دبيري هم انديشي را ابوبکر احمد باقادر مشاور وزير حج بر عهده دارد .از جمع علماي بعثه رهبري، چندين نفر در اين کنفرانس شرکت کردند. از آن جمله حجت الاسلام و المسلمين قاضي عسکر که مقاله اي هم به آن ارائه کرده است; همچنين آيت الله تسخيري و حجج اسلام: محمدي عراقي و محمد مهدي معراجي.

تعدادي از زنان نيز در اين کنفرانس شرکت دارند اما در جاي مستقلي نشسته اند و از همانجا مطالب خود را بيان مي کنند.

آقاي عبدالجبار رفاعي، که در سال گذشته مقاله اي در باره کتاب خسي در ميقات جلال آل احمد داده بود، اين بار مقاله اي در باره دکتر شريعتي و حج نوشته است. از ايران دکتر آذرشب و عماد الدين باقي هم به اين کنفرانس دعوت شده و شرکت کرده اند.

مجموعه مقالات سال گذشته کنفرانس، با عنوان مکة المکرمة عاصمة الثقافة الاسلامية بحوث و دراسات به چاپ رسيده و در اين کنفرانس ميان ميهمانان توزيع گرديد.

گفتني است وزارت حج عربستان، مجله اي هم با عنوان الحج چاپ مي کندکه ماهانه و ويژه حج است. سردبير اين نشريه، حسين محمد بافقيه است و عده اي از نويسندگان سعودي عضو هيأت تحريريه آن هستند که از آن جمله است :عبدالملک بن عبدالله بن دهيش. وي سلسله مقالاتي در باره اعلام حرم مکي دارد که به لحاظ تاريخي، مروري است بر نشانه هايي که حدود حرم را در ادوار مختلف معين مي کرده است. در پايان هر شماره، چند مقاله هم به انگليسي درج شده است.

مقالات مجلّه، ويژه حج بوده و صبغه تاريخي آن و نيز پرداختن به سفرنامه هاي حج از کشورهاي مختلف، جلوه اي خاص در آن دارد.

گزارش اين كنفرانس در روزنامه الشرق الاوسط (چهارشنبه هشتم بهمن) درج شده است.

مجموعه مقالات دومين كنفرانس نيز در يک كتاب بزرگ و با شمارگان محدود، صرفاً براي ميهمانان به چاپ رسيده است. بيشتر اين مقالات مرور بر سفرنامه هايي است كه طي قرن گذشته و حاضر در كشورهاي مختلف و در ارتباط با حج نوشته شده است.

حجت الاسلام قاضي عسكر مقاله اي با عنوان مكة المكرمة عاصمة الثقافة الاسلامية در روز سوم كنفرانس قرائت كردند. در اين جلسه، آقايان: مقدادي، باقري، عابدي و محدّثي نيز شركت داشتند. منابع اين مقاله از احاديث شيعه بود و اين نكته مورد توجه قرار گرفت .

ملاقات يكي از مرشدان طريقت چين با سرپرست حجاج ايراني

محيي الدين، يكي از رهبران صوفي در غرب چين در استان سين كيانگ، صبح روز سه شنبه با حجت الاسلام والمسلمين ري شهري ملاقات كرد. وي كه همراه عيسي ادريس يكي از طلاب سابق دانشگاه رضوي مشهد (كه در حال حاضر در جنوب چين مدرسه اي را اداره مي كند كه نزديک به پنجاه طلبه دارد) به بعثه آمده بود.، با اشاره به اينكه دل ما با شما يكي است، گفت :همه ما بنده خدا و دوستدار او هستيم .وي چهار بار به حج مشرف شده و به عنوان مرشدي كه تحصيلاتي هم ندارد، داراي صدهزار پيرو در چين است. او گفت: به لحاظ طريقت، پيرو دوازده امام است و خود به ترتيب اسامي دوازده امام را بر زبان آورد اما به لحاظ فقهي پيرو مذهب ابوحنيفه مي باشد. بنابر اين، براساس همان نظريه اي كه مؤلف اين سطور دارد، وي پيرو تسنن دوازده امامي است و از بقاياي گرايش هاي صوفيانه است كه از قرن هفتم و هشتم به بعد در بسياري از نقاط در شرق و غرب ايران بوده و به چين هم انتقال يافته است. او تأكيد كرد كه امام مهدي)عليه السلام(زنده است كه ٤١ قلندر دارد كه با او در ارتباط هستند.

ديدار هيأت اعزامي آيت الله وحيد خراساني با آقاي ري شهري

ساعت ١٢ روز سه شنبه چند نفر از اعضاي هيأت نمايندگي آيت الله وحيد به

بازديد آقاي ري شهري آمدند. در اين جلسه دوستانه، در باره تبليغات فارسي وهّابي ها در برخي از مساجد سعودي سخن به ميان آمد و قرار شد فهرستي از اين چند مسجد تهيه شده، به مسؤولان سعودي داده شود و نوشته شود كه اين قبيل كارها باعث اعتراض زائران ايراني و ايجاد دردسر خواهد شد. گفته شده است كه در مسجد الاجابه، كه در نزديكي بعثه است، سخنراني خطيب مسجد را يک ترک به تركي ترجمه مي كند; زيرا اغلب مسافراني كه در آن نزديكي هستند، از زائران تركيه مي باشند.

همايش ادبيات و فرهنگ اسلامي

در روز ٥ ذي حجه، كنفرانسي با عنوان ادبيات و فرهنگ اسلامي توسط رابطة العالم الاسلامي برگزار شد كه چند تن از دوستان بعثه در آن شركت كردند و تصميم برآن شد تا طي يادداشتي حضور اين افراد ايراني در كنفرانس، به اطلاع رييس جلسه رسانده شود. اين يادداشت كه به بهانه توضيحي در باره يكي از سخنراني ها نوشته شده و عنوانش نوآوري هاي روشنفكرانه افراطي در معرفت اسلامي بود، نظريه جمع ميان توجه به اصول و زمان، همزمان را به عنوان نظريه اي كه مورد توجه علماي شيعه امامي است، مطرح كرد. هدف اصلي از نوشتن اين يادداشت، اعلام حضور شيعيان در اين مراسم، مطرح شدن نام فقه و تفكّر شيعه امامي بود و اگر هم تأييد احتمالي اين نظريه را به همراه داشت، به نوعي تفكّر شيعه طرح شده است. به دنبال آن، رييس جلسه آن مطلب را قرائت كرد و پس از آن تأييد نمود و گفت كه فقه اهل سنت و فقه اماميه در اين اينجا نظريه مشتركي دارند .

ديدار وزير كشور سعودي از مشاعر مقدس

عصر روز سه شنبه، امير نايف بن عبدالعزيز، وزير كشور و رييس شوراي عالي حج عربستان، همراه امير عبدالمجيد، رييس شوراي مركز حج عربستان، از مشاعر مقدس ديدار كرد. هدف وي از اين ديدار بررسي امكانات و خدماتي است كه براي حجاج تدارک ديده شده است. طبق معمول، امسال نيز دولت سعودي اعلام كرد كه امكانات و خدمات ارائه شده، در نوع خود بهتر از تمامي سالهاي گذشته است .وي در اين مصاحبه

تأكيد كرد كه سعودي مقرّ و مَمرّ تروريسم نخواهد بود. وي در مصاحبه اي كه داشت در پاسخ اين پرسش كه آيا درست است به خاطر مسائل امنيتي، امسال از تعداد حجاج نسبت به سالهاي پيش كاسته شده است؟ ضمن تأكيد بر جنبه هاي امنيتي، ارتباط آن را با حج تكذيب كرد و گفت: ما سهميه هيچ دولتي را كم نكرده ايم. گزارش تفصيلي ديدار نايف از مشاعر مقدس در روزنامه عكاظ چهار شنبه (٦ ذي حجه) آمده است.

گفتني است محدوديتهاي اعمال شده در داخل عربستان، در جلوگيري از كساني كه مجوّز دريافت نكرده اند، جدي است و افرادي بازگردانده شده اند. (عكاظ ، 6 ذي حجه، ص ٧(

پيش از وي، امير عبدالمجيد، خود از مشاعر ديدار كرده بود .

لازم به گفتن است، نظارتهاي مستمري كه اين روزها از ناحيه دولتمردان اعمال مي شود، به جز بحث از خدمات، نظارت بر اوضاع امنيتي نيز هست. امسال به خصوص نسبت به برخي از شخصيتهايي كه ممكن بود در ايام حج مورد سوء قصد قرار گيرند، گفته شده كه به حج نيايند. طبق برخي اخبار، سران حزب الله لبنان و آيت الله محمد حسين فضل الله از جمله كساني هستند كه در اين باره به آنان هشدار داده شده و لذا به حج نيامده اند. ممكن است اين امر يک بهانه باشد; زيرا امسال سلطان محمد ششم، پادشاه مغرب، به حج آمده و روز دوشنبه (٥ بهمن) اعمال عمره را به جاي آورده است.

علي بن احمد البار، مديريت امن عمومي سعودي، ضمن مصاحبه اي اعلام كرده است: با هر كسي كه بخواهد با امنيت اين شهر بازي كند، سخت برخورد خواهد شد.

چرا سني ها را شيعه مي كنيد؟!

امام جماعت يكي از مساجد كويت كه از اعضاي جماعت الدعوه است، به بعثه مقام معظم رهبري آمد و اعتراض كرد كه چرا سني ها را شيعه مي كنيد; اگر هنر داريد، يهود و نصارا را مسلمان كنيد. در مقام پاسخ، يكي از اعضاي هيأت علمي استدلالهايي را آورد و شرح داد كه :قصد ما دفاع از خودمان است; وقتي ما را متهم مي كنند كه كافر و يهودي هستيم، لازم مي بينيم از خودمان دفاع كنيم و قصد شيعه كردن كسي را نداريم، بلكه به ضرورت وحدت مذاهب و فرقه هاي اسلامي معتقد هستيم .در بعثه ايران، واحد اهل سنت

داريم، علماي اهل سنت در بعثه هستند. يک روز هم، هم انديشي(سمينار) اهل سنت را برگزار مي كنيم. در ادامه به وي توضيح داده شد كه يكي از ائمه جماعت مدينه، مردم بم را قوم لوط خوانده و زلزله را جزاي ايشان دانسته بود. همچنين به وي گفته شد كه قريب يک ميليون وهّابي در اينجا تربيت شده و به سراسر دنيا اعزام مي شوند و اختلاف مذهبي ميان مسلمانان به وجود مي آورند!

وي پس از شنيدن اين مطالب، آرام گرفت و به تدريج اظهار كرد كه ايران را دوست مي دارد و به آن به ديده مثبت مي نگرد. در پايان، چند كتاب به وي اهدا شد.

بازار فروش طلا و تسبيح در مكه

تجارت تسبيح و طلا، بالاترين تجارت در شهر مكه است. به گزارش روزنامه عكاظ، روانه پنج ميليون ريال (يک ميليون و سيصد و اندي هزار دلار) طلا توسط حجاج خريداري مي شود. بيشترين خريداران طلا از

حجاج اندونزي، مالزي و از جمع دول عربي; الجزايري ها و تونسي ها و سپس ديگر دول حاشيه خليج فارس هستند. اين اقبال نسبت به طلاي اين محيط، همچنين به دليل بالارفتن طراز عالي ساخت طلا در سعودي است.

تسبيح نيز به دليل جنبه هديه اي آن، توسط ميليونها حاجي خريداري و به خويشان و دوستان هديه داده مي شود. رييس اتحاديه تسبيح فروشان مكه، فايز بن حمدان زهراني بر اين باور است كه ميليونها عدد تسبيح در ايام حج در بيش از ٦٥ تا ٧٥ مركز تجاري مخصوص به تسبيح فروخته مي شود. قيمت اين تسبيح ها از ٣ ريال تا ٢٠ ريال و گاه تا ٥٠٠٠ ريال هم مي رسد. نوع اخير كار تركيه بوده و از پوست لاک پشت تهيه مي شود. تسبيح مرجان، نوع ديگري است كه هر گرم آن، پنجاه تا دويست ريال است. همين طور تسبيح هايي از ياقوت و زمرّد ساخته مي شود كه هر گرم آن، از ١٥٠٠ تا ٥٠٠٠ ريال قيمت دارد. تسبيح از جنس عاج نيز موجود است كه قيمت آن ١٠٠ تا ١٠٠٠ ريال است. يک تسبيح نادري در بازار هست كه از نقره و دست ساز است و قيمت آن ٣٠٠٠ ريال مي باشد.

همه زائران، تسبيح مي خرند اما حجاج كشورهاي حاشيه خليج فارس بيشتر تسبيح هاي گران قيمت تهيه مي كنند. در حالي كه حجاج ترک و يمني به سمت تسبيح هاي

متوسط مي روند كه نرخ هايي از ٧٠ تا ١٥٠ ريال دارد. حجاج هند و پاكستان و آفريقا (و ايران) به دنبال تسبيح هاي ارزان قيمت هستند.

بر اساس خبر روزنامه عكاظ (٥ ذي حجه) از تعداد ١٥٠ گدايي كه اين روزها دستگير شده اند (و ٢٥ نفر بچه كوچک، بيشتر پاكستاني و سه عربستاني در ميانشان بوده اند و...) به دست آمده كه مبلغ ١٦٥ هزار ريال سعودي گدايي كرده اند. در صورتي كه ثابت شود اين پول ها از طريق گدايي گرفته شده، تمام آن مبلغ، به جمعيت هاي خيريه اهدا خواهد شد) .تصوير ٢٠(

جلسه عمومي روحانيون در بعثه

عصر روز سه شنبه، ٥ ذي حجه، از ساعت ٢/٥ تا ٥/٥ ، تمامي روحانيون و معين ها و معينه هاي كاروانها كه جمعاً ١١٥٤ نفر هستند، در سالن اجتماعات بعثه مقام معظم رهبري اجتماع كردند. در اين برنامه، پس از تلاوت قرآن و مداحي، چندين نفر سخنراني كردند.

ابتدا مسؤول ستاد اقامه نماز، بر لزوم مراقبت و دقت نظر حجاج و زائران در اقامه نماز به موقع تأكيد كرد. حجت الاسلام والمسلمين محسن قرائتي نيز در اين جلسه با اشاره به اهميت اقامه نماز در سراسر كشور گفت : بايد تلاش كنيم تا نماز در سراسر كشور با شكوه و مشاركت همه اقشار بهويژه جوانان برگزار شود... همه به حج مي آيند اما بايد بدانيم كه ابراهيم خليل الله باني حج، براي برپايي نماز آمد .

وي با اشاره به اينكه براي جذب جوانان برنامه ريزي و تبليغ لازم را به خرج نداده ايم، گفت :عده اي دارند روي نسل جديد كار مي كنند تا آنها نسبت به دين و اسلام بي اعتقاد شوند. نبايد گذاشت نسل جديد جذب گروههاي غير ديني شوند .

آقاي قرائتي تبليغ از رسانه ها و منبرها را لازم اما ناكافي دانست و گفت :تبليغ خصوصي و ارتباط نزديک با افراد و توجه به سخنان آنها، مسأله اي است كه كمتر به آن توجه شده و لازم است همه روحانيون در گوشه و كنار كشور به اين مسأله اهتمام ورزند .

وي در بخش ديگري از سخنانش با ذكر آياتي از قرآن كريم، استدلال كرد كه :راه خدا فقط از راه محبّت، مودّت و اطاعت از عترت و اهل بيت مي گذرد .مسلمانان بايد مودّت و محبّت را در خود افزايش دهند تا در صراط مستقيم قرار گيرند .

در ادامه اين همايش، روحانيون كاروانها با طرح سؤالات و پرسشهاي خود، مسائل را با مسؤولان سازمان حج و زيارت و بعثه مقام معظم رهبري در ميان گذاشته و پاسخهاي لازم را دريافت كردند.

پس از آن، معاونت امور روحانيون، حجت الاسلام و المسلمين عرب نيا، با گفتن خيرمقدم و تشكّر از روحانيون براي زحماتي كه طي اين مدت متحمّل شده اند و ياد از امام راحل و شهداي فاجعه خونين مكه و نيز ياد از شانزده نفر از روحانيوني كه طي دو سال گذشته درگذشته اند، نسبت به برنامه جلسه توضيحاتي داد و گفت :جلسه امروز به گونه اي طراحي گرديده كه خود روحانيون بتوانند مسير آن را تعيين كنند، به اين معنا كه بيشتر از سخنراني، پرسش و پاسخ خواهد بود. روحانيون محترم پرسش هاي خود را مطرح كنند تا سخنرانان به آن پرسشها پاسخ دهند .

در اين لحظه، نماينده محترم وليّ فقيه در امور حج و زيارت، مقدمات سخنراني خويش را بدين شرح ارائه كردند:

باتوجه به افزايش سطح تحصيلات و دانش زائران ايراني، روحانيون كاروانها بايد با تقويت مباني مطالعاتي خود، پاسخگوي نيازها و پرسش هاي فرهنگي و ديني جديد زائران باشند... طبق آخرين نظرسنجي هاي انجام شده توسط بعثه مقام معظم رهبري، ٤٢% زائران بر آشنايي كامل با اعمال و مناسک حج و 40% بر ضرورت درک اسرار و فلسفه حج تأكيد دارند. اين موضوع نشان مي دهد كه به موازات خواست اكثريت زائران كشورمان بر انجام مناسک حج، ضرورت احساس آگاهي از مباني نظري و فكري حج روبه افزايش است و بايد براي پاسخگويي به آن آماده بود .

وي در ادامه افزود :خوشبختانه در سالهاي اخير، روحانيون كارآمد، دانا و فهيمي به كاروانها وارد شده و بهتر از گذشته به پرسش ها و سؤالات متعدد و متنوّع پاسخ مي گويند. اين روند بايد همچنان تكامل يابد تا در سالهاي آتي شاهد سطح مطلوب و كمال يافته اي باشيم .

سرپرست حجاج ايراني خانه خدا، در بخش ديگري از سخنان خود به تشريح ويژگيهاي يک روحاني نمونه در مراسم حج پرداخت و گفت:

روحاني نمونه كسي است كه هم خود در اين ايام نوراني تحوّل يابد و هم زائران كاروان خود را به حظ و بهره معنوي برساند .

وي فلسفه محرّمات حج را زمينه سازي براي برخورداري از فيض ها و انوار حضرت حق دانست و اظهار اميدواري كرد كه روحانيون و زائران شريف ايراني، بيشترين بهره معنوي را از اين سفر و سرزمين كسب كنند.

اميرالحاج ايران افزود:

امسال نيز مانند سالهاي گذشته، مراسم باشكوه برائت از مشركين، كه يادگاري از امام راحل)قدس سره (است، به عنوان بُعد سياسي حج در عرفات با نظم خاصي برقرار مي شود .

ايشان در پايان به چند پرسش پاسخ داد و از جمله در باره مشكل سخنراني خطباي وهّابي و ترجمه آنها به فارسي و دشواري هايي كه پيش آمده، گفت: اگر چنين
برنامه هايي در مساجد ادامه داشت، در آنها حضور نيابيد و به حضور در مسجدالحرام
بسنده كنيد.

سپس معاونان آموزش، بين الملل و امور روحانيون بعثه، به همراه رياست سازمان (زرهاني) به پرسش هاي فراوان روحانيون در زمينه هاي مختلف پاسخ
دادند.

در پايان، ميزگرد ديگري با حضور رييس شوراي استفتا (آيت الله سيد جعفركريمي) و ديگر اعضاي شوراي ياد شده تشكيل و به پرسش هاي فقهي حضار پاسخ داده شد.

بر اساس اعلام معاونت امور روحانيون، در همين جلسه، محلّ جلسات منطقه اي كه همان روز يا روز بعد تشكيل مي شد، معيّن گرديد و نشاني آنها نيز در نشريه زائر روز چهارشنبه هشتم بهمن درج شد.

جلسات منطقه اي روحانيون با حضور رابطين در ششم ذي حجه

جلسات منطقه اي روحانيون، هر سال، روز ششم ذي حجه برگزار مي شود. در سال جاري، اين جلسات در هفت منطقه برگزار شده و هدف اصلي آن، توجيه روحانيون

نسبت به نكات ضروري است كه در ايام تشريق مورد توجه آنان باشد، و تقسيم هدايا
رهبري به خانواده معظم شهدا كه از طريق روحانيون انجام مي گيرد. مطالب و برنامه هاي طراحي شده براي جلسات منطقه اي، طبعاً در جلسات مشترک عمومي روز پنجم ذي حجه ممكن نيست. بنابر اين، رابطين هر منطقه با حضور روحانيون كاروانها در اين جلسات منطقه اي، در باره اين تذكرات به بحث نشستند.

توصيه هاي معاونت آموزش و پژوهش به زائران در اين مرحله

در روزهاي اخير، به دليل تراكم جمعيّت حجاج، ازدحام در محدوده مطاف زياد شده و كساني كه طواف واجب دارند، دچار مشكل شده اند. لذا تا زماني كه اين وضعيت ادامه دارد، خواهشمند است به نكات ذليل اكيداً توجه فرماييد:

. 1از انجام طواف مستحبي خودداري نموده، محدوده مطاف را براي كساني كه طواف واجب دارند خلوت كنيد.

. 2در مقابل خط حجرالأسود توقف نكرده، آرام تكبير بگوييد و عبور كنيد تا مشكلي براي طواف كنندگان به وجود نيايد.

. 3هنگام طواف، اذكار و دعاها را آهسته بخوانيد تا طواف كنندگان تمركز بيشتري داشته و دچار ترديد و شک نشوند.

. 4بانوان محترم، پس از انجام طواف واجب، به دليل اختلاط موجود، از نزديک شدن به حجرالأسود و انجام طواف مستحبي پرهيز نمايند.

. 5حلقه درست كردن پشت مقام ابراهيم براي خواندن نماز طواف، موجب وهن مذهب بوده، مانع درست انجام شدن طواف ديگران و در نتيجه باعث آزار مسلمانان مي شود، لذا پشت مقام ابراهيم هرجا كه حلقه طواف پايان مي پذيرد، نماز طواف را بخوانيد كه با فتاواي مراجع معظّم تقليد نيز مطابقت دارد.

. 6از خوردن غذا و خوابيدن در مسجدالحرام اجتناب فرماييد.

. 7ادعيه و زيارات را آرام بخوانيد تا مانع بهره برداري ديگران از فضاي معنوي مسجدالحرام نشويد.

. 8هنگام حضور در مسجدالحرام يكديگر را با صداي بلند صدا نكنيد.

از خداوند متعال انجام حجّي مقبول و سعيي مشكور براي همگان مسألت داريم.

سردترين روزهاي شهرهاي مكه و مدينه

شهرهاي مقدس مكه و مدينه سردترين روزهاي خود را سپري مي كنند.

دماي هواي شهر مكه ديروز (سه شنبه ۷ بهمن) بين ۱۷ تا ۲۷ درجه سانتيگراد و مدينه منوره بين ۱۰ تا ۲۱ درجه بالاي صفر بوده كه اين ميزان دماي هوا در 33 سال گذشته بي سابقه بوده است.

سردي هوا در مكّه مكرمه و مدينه منوّره تا حدي است كه همه زائران از آن با تعجب ياد كرده و مجبور شده اند از لباس گرم استفاده كنند.

اين در حالي است كه حضور پرشور زائران در مسجدالحرام، سردي هوا را به گرماي دلپذيري در جوار كعبه تبديل كرده است.

هوا از روز چهارشنبه هشتم بهمن (٦ ذي حجه) رو به گرمي رفته است.

چهاردهمين همايش اهل بيت در سالن اجتماعات بعثه مقام معظم رهبري

اين همايش روز سه شنبه هفتم بهمن ماه، با حضور دوستداران خاندان عصمت و طهارت از كشورهاي مختلف برگزار شد. همايش ياد شده، از سال ۱۳۷۰ هر ساله در محل بعثه مقام معظم رهبري در مكه برگزار مي شود.

در اين همايش نماينده ولي فقيه و سرپرست حجاج ايراني نقش انسان منتظر در عصر حاضر را تبيين نمود و ضمن بيان اينكه وظيفه منتظران امام عصر(عج (زمينه سازي براي حكومت جهاني آن حضرت است، افزود : منتظران واقعي امام عصر(عج) كساني هستند كه آماده دفاع از آرمانهاي اسلام اند و همزمان با دعاي فرج براي آن حضرت به زمينه سازي عملي نهضت جهاني مهدي(عج) مشغول اند .

وي امام خميني)قدس سره (را نخستين منتظر واقعي صاحب الزمان(عج) در عصر كنوني ناميد و افزود : انقلابي كه امام خميني آغاز كرد، بر اساس آنچه از روايات اسلامي استنباط مي شود تا رساندن پرچم حكومت اسلامي به دست امام زمان(عج) ادامه خواهد يافت .

آقاي ري شهري كمک و همراهي با انقلاب اسلامي ايران را بر تمامي مسلمانان و پيروان اهل بيت در سرتاسر جهان ضروري دانست و گفت :امروز ياري رساندن به رهبر

انقلاب اسلامي ايران، به مثابه ياري رساندن به ولي عصر(عج) است .

اميرالحاج جمهوري اسلامي ايران با برشمردن ويژگيهاي منتظران واقعي حضرت مهدي(عج) گفت :منتظران واقعي كساني هستند كه از سرزنش دشمنان و ملامتگران ناراحت و سرخورده نمي شوند و در عين فروتني و بردباري در برابر مؤمنان، درمقابل دشمنان سرفراز و مقاومند .

وي با اشاره به روايتهايي كه درخصوص شرايط ظهور حضرت مهدي(عج) نقل شده، اظهار اميدواري كرد زمان ظهور نزديک باشد و تلاش براي تحقق دولت اهل بيت)عليه السلام (را وظيفه آحاد مسلمانان دانست.

در اين همايش، همچنين شيخ اكرم بركات از لبنان، با بيان اينكه مدرسه اهل بيت، پايگاه مقاومت است، افزود:

ما از اهل بيت ياد گرفته ايم درمقابل ناعدالتي ها ايستادگي كنيم و حق خود را از متجاوزين و دشمنان اسلام بگيريم... حزب الله لبنان تحت تأثير بيداري اسلامي كه انقلاب اسلامي ايران به رهبري حضرت امام خميني ومقام معظم رهبري بهوجودآورده اند،راه خود، كه همانا شهادت در راه خداست، فراگرفته و درمقابل صهيونيستها قيام كرده است .

سخنران بعدي اين همايش، افتخارحسين از پاكستان بود. وي با بيان اينكه فلسفه انتظار، هم يک واقعيت است و هم يک نياز، بر هوشياري مسلمانان تأكيد كرد وگفت:

جامعه امروزي، يک جامعه پر از دروغ و نيرنگ است و دشمنان سعي كرده اند در ميان مسلمين تفرقه بيندازند، در حالي كه مسلمانان همه برادر و امت واحد هستند...

خداوند خود وعده داده است كه دين خاتم جهانگير خواهد شد و ما اعتقاد راسخ داريم كه وعده خداوند به وسيله ولي عصر حضرت حجت(عج) محقق خواهد شد.

سپس حجت الاسلام والمسلمين هادوي از ايران كه به زبان انگليسي سخن مي گفت، با اشاره به اينكه ديگر اديان و مذاهب در مورد منجي، از كسي صحبت مي كنند

كه خواهد آمد، افزود :اين در حالي است كه شيعه اعتقاد دارد حضرت مهدي زنده است و در كنار ماست، ما را مي بيند صداي ما را مي شنود. براي ما دعا مي كند. اگر در راه خدا قدم برداريم، ايشان خوشحال شده و ما را دعا مي كند .

در اين همايش، افراد ديگري از افغانستان، الجزاير، آفريقاي جنوبي و عراق نيز به سخنراني پرداختند .

مشاوره در باره مسائل فرهنگي كاروانها

پس از آنكه در جلسه شوراي هماهنگي در باره ضرورت ايجاد نوعي تحوّل در مسائل فرهنگي كاروانها سخن به ميان آمد، مقرّر شد كه شماري از افرادِ حاضر در بعثه، در اين باره به بحث بپردازند. به همين منظور جلسه اي در روز چهارشنبه، ۸ بهمن، به رياست حجت الاسلام قاضي عسكر و همراهي تني چند از مسؤولان، از بخش هاي مختلف برگزار شد.

در اين جلسه آقاي سلطاني شيرازي با اشاره به اينكه همه وجود تحوّل در مجموعه را لازم مي دانيم، تأكيد كرد: موضوع اصلي ما زائر است و مع الاسف روزهاي اول را با جنگ اعصاب مي گذراند. وي گفت :لازم است با توجه به علاقه اي كه زائر براي شناخت محيط دارد، اطلاعات و ارزشهاي لازم را با گرداندن وي در شهر و اماكن، در اختيار او بگذاريم .

آقاي اكرمي هم با تأكيد بر اينكه مخاطب اول ما ايراني است، گفت: بايد يک ارزشيابي از كارهاي سنتي بشود تا روشن شود كه وظيفه ما چيست؟ وي تأكيد كرد :بسياري از كاروانها حتي قرآن ندارند بخوانند .وي همچنين بر تفاوت قابل توجه مخاطبان تأكيد كرد و گفت :بايد آنها را طبقه بندي كنيم و برايشان برنامه ريزي داشته باشيم .

آقاي عرب نيز با اشاره به اينكه دو نظريه وجود دارد: يكي تغيير ساختاري بعثه و ديگر اصلاح وضعيت ساختاري فعلي، از دوستان خواست تا نظريه خود را در اين باره بيان كنند. ايشان بر اين باور بود كه اگر تغيير ساختاري لازم باشد، بايد يک شوراي ويژه و سطح بالا به اين بحث بپردازد.

آقاي مقدادي به عدم ارتباط ميان معاونت ها اشاره كرد.

آقاي غلامي هم بر تعريف مأموريت واقعي بعثه تأكيد داشت و گفت نبايد انتظار داشت كه بعثه كارهايي را انجام دهد كه ارگانهاي مخصوصي در ايران مانند سازمان فرهنگ و ارتباطات متولّي آن هستند. ايشان مشكل را در نامشخص بودن تعريف مأموريت اصلي بعثه مي دانست.

آقاي محدّثي زائر محوري، آن هم از نوع ايراني را اصل دانست و به علاوه از وجود بينش تجاري در محصولات فرهنگي بعثه گلايه كرد. وي گفت :تكرار آمدن عده اي سبب شده است تا هيچ تحوّلي در مجموعه حاصل نشود .

جمع بندي مطالب اين بود كه آيا تغيير سيستم بعثه اصل است يا حفظ آن سيستم واصلاحات موردي و محدود؟ بيشتر افراد روي نظر اول تكيه داشتند. قرار شد تا پس از منتقل شدن اين مسأله و موافقت با يكي از آنها، ادامه اين جلسات برگزار شود.

آب زمزم در سال جاري

با بسته شدن در ورودي چاه زمزم، گرچه بر سطح مطاف و محيط اختصاصي نماز جماعت در مسجد الحرام افزوده شد، اما استفاده از آب زمزم به صورت معمول ناممكن گرديد. گويا قرار نيست راه جديدي براي استفاده از آن گشوده شود .البته تشكيلاتي با عنوان مكتب الزمازمة الموحد به رياست عبدالله عبدالستار الدويري، آب زمزم را همراه با درآميختن آن در آب چاه هاي ديگر و بهره برداري از آن و نيز توزيع در ايام حج برعهده دارد. الدويري طي مصاحبه اي اعلام كرد: اين دفتر در برابر ١١/٥ ريال سعودي در چند نوبت آب زمزم در اختيار حجاج قرار مي دهد; يک بار سه ليتر هنگام ورود زائر به مكه، روزانه يک ليتر در دوره اقامت او در مكه و در نهايت يک ظرف ١/٥ ليتري در هنگام بازگشتن. وي گفت: در سال ١٤٢٣ جمعاً ٢٨ ميليون ليتر آب زمزم در ظرف هاي پلاستيكي توزيع شده است.

در يک گزارش تفصيلي كه در الشرق الاوسط (٢٠٠٤/١/٢٨) چاپ شده، گفته شده كه در پي بستن سردر ورودي زمزم توسط شؤون حرمين شريفين، امكان طواف براي سه برابر آنچه كه قبلاً بود، ممكن شده است. در اين گزارش افزوده شده كه مدخل ورودي آن، به سمت صفا در كنار كوه ابوقبيس منتقل شده است. اين اقدام زمينه را براي پذيرش

ده ميليون معتمر در طول ٩ ماه سال جاري، كه مورد توافق دولت سعودي قرار گرفته، فراهم كرده است. طرح ديگري بود كه سقف زمزم از شيشه باشد، اما باز اين اشكال به بوجود مي آمد كه مردم براي نگاه كردن به چاه در آنجا اجتماع كنند و اين مسأله مشكلاتي براي طواف پيش مي آورد. گفتني است كه مدخل چاه زمزم ١٨ متر از حجر الأسود فاصله دارد.

مهندس كوشک كه پايان نامه اش را درسال ١٤٠١ درباره زمزم نگاشته، آورده است:

سالها قبل از توسعه حرم، قبّه اي روي چاه زمزم بود كه مساحت آن به 8/88 متر مي رسيد. اين قبه در فاصله سالهاي ١٣٨١ ـ ١٣٨٨ق. منهدم شد. بعد از آن، حالت زيرزميني و با فاصله از چاه، از طرف انتهاي مسجد به خود گرفت كه اين هم در سال جاري بسته شد و دري در سمت صفا، كنار كوه ابوقبيس براي آن باز شد. دو پيشنهاد هست; يكي آنكه اين مسير آماده شود كه از آن رفت و آمد شده و به محلّي كه تأسيسات قبلي، يعني شيرآبها بود بروند. دوم آنكه فقط براي ديدن باشد، نه استفاده از آن، براي شستشو. در حال حاضر از اين تونل زيرزميني تنها براي صيانت از تأسيسات زمزم استفاده مي شود .

در مقاله ياد شده در الشرق الأوسط آمده است: به گفته مهندس فخري، بخش مدير روش آب افيان فرانسوي كه در شركت البحراوي السعوديه كار مي كند، بر اساس كارهاي علمي كه روي آب زمزم شده، اين آب از بهترين آب ها شناخته شده است.

به گفته مهندس كوشک، منبع اصلي آب زمزم، چشمه اي است كه در عمق زمين، زير حجرالأسود قرار دارد و دهانه آن ٤٥ سانتي متر و ارتفاع آن ٣٠ سانتي متر است و حجم زيادي آب از آن وارد چاه مي شود. چشمه ديگر از سمت محل مكبّر است كه طول آن ٧٠ سانتي متر مي باشد و وقتي به چاه مي رسد دو بخش مي شود. به علاوه چشمه هاي كوچک ديگري هست كه از لابلاي ديوارهاي سنگي چاه فرو مي ريزد، پنج نمونه آن ميان دو چشمه اصلي پيشگفته با فاصله كمتري است .همچنين ٢١ چشمه ديگر وجود دارد كه نزديک چشمه بزرگ اول در سمت ابوقبيس و صفا است و ديگري از سمت مروه.

عمق چاه ۳۰ متر است و شامل دو بخش مي شود: قسمت اول ۱۲/۸۰ متر از ابتداي دهانه چاه است. قسمت دوم، در دل سنگ كنده شده و طول آن ۱۷/۲۰ متر است. از سطح آب تا چشمه چاه، ٤ متر مي باشد. از چشمه ها، كه چاه از آنها تغذيه مي شود، تا لبه چاه ۱۳ متر و از چشمه ها تا عمق چاه ۱۷ متر است.

چهار موتور پرقدرت كشش آب در طول بيست و چهار ساعت آب بر مي دارد و حجم آب در هر دقيقه ۸۰۰۰ ليتر است.

مهندس كوشك مي افزايد: بناهايي كه اطراف مكه ساخته مي شود، تأثيري در آلودگي چاه زمزم ندارد... وقتي در مكه باران مي آيد و مسيل ابراهيم پر آب مي شود، اندكي بر آب زمزم افزوده مي شود. اما وقتي در طائف و مناطق اطراف باران مي آيد، برحجم آب زمزم به شكل گسترده اي افزوده مي شود. اين نشان مي دهد كه منبع اصلي آب زمزم، كوهاي اطراف مكه و صخره هاي آنهاست. من در كتابم با عنوان زمزم مسيرها را مشخص كرده ام. به نظرم آنچه كه زمزم را زمزم كرده، همان چشمه اصلي است. چاه ديگري در نزديكي باب ابراهيم در ۱۲۰ متري چاه زمزم وجود دارد كه به هيچ وجه خاصيت آب چاه زمزم را ندارد و تركيب آن متفاوت با آب زمزم است.

بازارهاي محلّي زائران خارجي

در ميان زائران خارجي، گاهي ديده مي شود كه چيزهايي را از كشورشان آورده، براي عرضه در حرمين ارائه مي كنند. اين مسأله در ميان زائران روسي بيش از ديگر كشورها رايج است. بيشتر اين افراد اجناسي مانند دوربين عكاسي و... را در مكه و حتي در منا عرضه مي كنند. گفته مي شود كه برخي از اينان، با فروش اين اجناس، بخشي از هزينه هاي حج خود را تأمين مي كنند. ارزاني اين اجناس بسياري را به خود جلب كرده و بيشتر در ميدان نزديک به کُدي اجتماع مي كنند.

حجاج ايراني به خصوص در گذشته، به فروش پسته و انگشتر مي پرداختند و گاهي ديده مي شد كه بازارهاي محلّي كوچكي هم از خريدوفروش اين اجناس توسط ايراني ها برپاست. گرچه به مرور از شدّت اين وضعيت كاسته شده، اما همچنان در مواردي اين وضعيت به چشم مي خورد. در اين باره گزارشي هم در عكاظ (٦ ذي حجه ١٤٢٤ ق (.

به طور اختصار و با عنوان حجاج ايران ينفردون بالفستق ; حجاج ايراني به طور انحصاري به فروش پسته مشغولند درج شده است.

مسؤولان بعثه در سال هاي گذشته، كه اين بازار پر رونق بود، مردم را از ورود در اين كارها نهي مي كردند. علّت آن، توجه آنان به جنبه هاي تجاري نبود، بلكه به دليل رفتارهاي سبكي بود كه از برخي از زائران ديده مي شد.

همايش اسلام و آينده جهان

اين همايش سه شنبه شب (هفتم بهمن) به همّت بعثه مقام معظم رهبري در مكه مكرّمه برگزار شد. در اين همايش كه با حضور تني چند از اساتيد كشورهاي مغرب و عراق و نيز وزير علوم، تحقيقات و فن آوري كشورمان برگزار گرديد، از ميان مكاتب الهي و غير الهي، اسلام به عنوان تنها مكتبي معرفي گرديد كه فرجام جهان را به سمت بسط عدالت در سرتاسر جهان پيش بيني كرده است.

دكتر حسين كلباسي استاد فلسفه، سخنران نخست همايش با مقايسه ديدگاههاي اسلام و اديان يهود و مسيحيت، گفت :در حالي كه قيام آخرالزمان نزد يهود و مسيحيت با اهداف قومي و سرزميني صورت مي گيرد، اسلام

تنها ديني است كه انقلاب جهاني آخرالزمان را داراي آرمانهاي بشردوستانه و به سمت بسط عدالت توصيف كرده است .

ابتدا دكتر كلباسي به تشريح نظريات ديني غير اسلامي درباره آينده جهان پرداخت.

وي گفت :موضوع آخرالزمان يا پايان جهان، اولا يک موضوع كلامي ـ اعتقادي است، سپس جنبه فلسفي مي يابد و بالأخره با برخي عقايد و اعتقادات عملي و فروعات و شريعت ارتباط پيدا مي كند و من در اينجا به همان بحث كلامي اشاره مي كنم: در ميان اديان غير اسلامي، يهود و مسيحيت به مفهوم آخرالزمان اشاره دارند و مهمترين اين موارد را كه از كتاب مقدس آنهاست، با تصوير اسلام تطبيق مي دهيم .

وي با اشاره به اينكه بحث مشترک ميان سه دين، بحث انديشه نجات يا منجي است و در هر سه دين، اين موضوع آمده است، گفت:

در تورات، منجي با لفظ يشوع آمده است و اين مفهوم در انجيل به مسيح مسيحا تغيير كرده است. مسيحيت بسياري از مفاهيم را از يهود گرفته و در واقع عهد جديد تأييد و امضاي عهد عتيق است... در مهمترين رسايل عهد عتيق; يعني ٢ كتاب اشعياي نبي و ارمياي نبي و اندكي در مزامير سليمان، اين معني آمده است .منجي در دين يهود; يعني كسي كه با خصوصياتي ويژه در زماني، بني اسراييل را به سرزمين موعود بازمي گرداند و در ٥٠ سال اخير اين آموزه، مورد تمسّک سياستمداران آنها بوده است .

دكتر كلباسي در ادامه افزود:

ظهور اين منجي، وعده خدا را تحقق مي بخشد و يک سلطنت را برپا مي كند .در پرچم اسراييل ستاره داود حكايت از زماني مي كند كه آن منجي سلطنت داود را احيا مي كند. اين منجي زنده نيست و در منابع يهودي نيامده كه او زنده است، بلكه يا ميت است و يا احياناً تازه متولد مي شود... مسيحيت، فوق العاده متأثر از يهوديت است. منجي مسيحيت در واقع تغيير يافته همان منجي عهد عتيق است و اساساً به دليل تأثير تاريخي يهود نسب عيسي، به داود مي رسد، نه ابراهيم. اين منجي، منجي يهود و بني اسراييل است و زنده نيست...

وي آنگاه با مقايسه اين اديان با اسلام گفت:

. 1منجي اسلام منجي بشريت است و نه قومي خاص ٢ . از اقتدار اين منجي با هيچ مفهوم سلطنت، ياد نشده ٣ . قيام او براي برگرداندن قوم يا فتح سرزمين خاصي نيست بلكه براي عدالت است ٤ . اين منجي زنده است حتي در ميان مردم زندگي مي كند.

در اين همايش دكتر منوچهر محمدي با بيان اينكه از دغدغه هاي بشريت در همه ادوار، چگونگي و سمت و سوي آينده جهان بوده است و جنگ هاي جهاني و تبعات آن، اين دغدغه ها را افزايش داد، گفت :فروپاشي شوروي اگرچه وقوع جنگ جهاني سوم را به تعويق انداخت، اما نگرانيها را كاهش نداد .

وي افزود :در اين همايش از ٣ زاويه به مقوله آخرالزمان نگريسته مي شود:

. 1نظريات انديشمندان غير ديني ٢ . نظريات ديني غير اسلامي ٣ . نظريات اسلامي .

دكتر محمدي سپس به توضيح انديشه هاي غير ديني درباره آخرالزمان پرداخت و گفت :در اين طيف از انديشه ها، منجي وجود ندارد. اما همه به آخرالزمان پرداخته اند .

دكتر محمدي گفت :در ماركسيسم مراحل مختلف تكاملي جوامع بشري در نهايت به ايجاد پرولتاريا و سوسياليسم مي رسد; دوره اي كه ديگر عوامل نزاع و تضاد از بين مي رود و جامعه بي طبقه به وجود مي آيد .

وي با اشاره به اينكه رئاليسم نظريه اي بدبينانه است، گفت:

در اين نظريه بشر ذاتاً براي كسب قدرت مي كوشد، قدرت براي قدرت، بشر تا ابد براي كسب قدرت نزاع مي كند و در نهايت به نابودي بشر مي رسد و راه گريزي هم نيست. اين مكتب پيشنهاد مي كند كه توازن قدرت حاكم باشد .

دكترمحمدي درباره ليبراليسم گفت :در اين نظريه، جهان مطلوب، جهاني است كه انسان حاكم بر سرنوشت خود مي شود و ارزشهاي اين جامعه مقولاتي مانند آزادي و دموكراسي است و در نهايت، جهان به جامعه اي ايده آل براساس اين ارزشها مي رسد .

سپس حجت الاسلام صادقي رشاد به تبيين ديدگاه اسلام درباره آخرالزمان پرداخت و گفت :فلسفه فرج برتر از فلسفه تاريخ است .صادقي رشاد گفت:

در تفكر اسلامي آنچه مبناي خوش فرجام بودن آينده است، دو مبنا است . 1 :اعتقاد به حكمفرمايي نظام احسن بر هستي ٢ . توحيد مدار و خدامدار بودن هستي .

وي با بيان اينكه اين مباني ده اصل دارد، اصول فوق را اينگونه شمرد:

1ـ هدفمندي آفريدگار ٢ ـ حاكميت نظموقانونمندي برهستي ٣ ـ وحدت وانداموارگي هستي ٤ ـ آيهوارگي هستمندان ٥ ـ دو ساحتي بودن جهان (ساحت غيب و شهود) ٦ ـ شعورمند بودن جهان ٧ ـ كرنش و پرستندگي جهان در برابر حق 8 ـ نيک سرشت بودن انسان ٩ ـ تداوم حيات و هستي در آخرت ١٠ ـ فرگشتگي و تكاملي بودن جهان .

صادقي رشاد از اين اصول نتيجه گرفت :واقعيت اين است كه اگر خدا محور عالم و خير محض و احسن الخالقين است، پس مخلوق او احسن مخلوقات است و اگر ما خدا را اينگونه تصوير كنيم، پس هستي بايد خوش فرجام باشد .

وي در پايان با بيان اينكه فلسفه فَرَج برتر از فلسفه تاريخ است، گفت :فلسفه فرج، فلسفه جهان برتر است و نه انسان برتر .

گفتني است، درپايان جلسه تعدادي از اساتيد و علماي حاضر در جلسه به بيان نظريات و ديدگاههاي خود در اين باره پرداختند .

روند امور اجرايي مشاعر (از عرفات تا منا(

ايام تشريق روي ديگر سكّه حج است، روزهايي بسيار متفاوت با آنچه زائر تا امروز تجربه كرده است، اين روزها حاجي مزه تجربه هايي را مي چشد كه منحصر به فرد است; تجربه هايي شيرين از جد و جهدي معنوي در درياي همسفران ;همسفراني از چهارگوشه جهان.

آقاي محمدعلي ترابيان معاون حملونقل مشاعر ستاد مكه درباره روند امور اجرايي روزهاي تشريق، چنين گفت:

بعد از روز هشتم ذيحجه، برابر با دهم بهمن ۱۳۸۲ش. حركت حجاج ايراني به سمت صحراي عرفات آغاز مي شود. انتقال تدريجي زائران تا صبح روز نهم ذي حجه ادامه مي يابد. وقوف واجب زائران در عرفات از ظهر روز نهم آغاز مي شود.

در عرفات ۹۶۰۰ چادر يا خيمه براي اسكان زائران ايراني اجاره شده است و هريک از اين خيمه ها ۱۲/۵ مترمربع مساحت دارد و براي اسكان ده نفر اختصاص مي يابد. نصب چادرها چند روزي است توسط مؤسّسه مطوّفه كه عهده دار ساماندهي نيازهاي زائران ايران است، آغاز شده است. اين مؤسسه موظف است علاوه بر عَلَم كردن خيمه ها، زيرانداز، آب جوش و يخ موردنياز زائران را تأمين
كند. هماهنگي انتقال زائران از مكه به عرفات را انجام دهد و در صورت گم شدن

زائر يا خراب شدن خودرو حامل زائران، هماهنگي ها و كمكهاي لازم براي رفع مشكل را صورت دهد. همچنين نظافت محوطه واطراف چادر نيز برعهده اين مؤسسه است .

غذاي مورد نياز زائران نيز به دو طريق تأمين مي شود; زائراني كه در مكه زيرپوشش سيستم پخت متمركز هستند، در مشاعر، از غذاي آماده مائده استفاده مي كنند و زائراني كه غذا در كاروان آنها پخت مي شده، از غذاي پخته شده در مكه كه توسط خودرو به منطقه منتقل مي شود، استفاده خواهند كرد.

با توجه به اينكه در عرفات برق نيست و مأموران اجازه روشن كردن شعله به زائران را نمي دهند، احتمال آتش سوزي بسيار كم است و نگراني ما تنها درباره بارش باران سنگين و طوفان است كه در اين باره به خدا توكّل كرده ايم كه مشكل جدي پيش نيايد .

بعد از اقامه نماز مغرب و عشا در عرفات، زائران راهي مشعر مي شوند .وقوف واجب حجاج در مشعر، بين طلوع فجر و آفتاب روز دهم ذي حجه است. در اين منطقه حجاج براي رمي جمرات، سنگ جمع آوري مي كنند.

وقوف در منا:

صبح روز دهم ذي حجه، برابر با يكشنبه دوازدهم بهمن ماه، زائران وارد منا مي شوند.

در منا ۱۱۷ هزار متر مربع در اختيار حجاج ايراني قرار دارد. در اين منطقه ۷۲۰۰ چادر با مساحت ۱۶ متر مربع به حجاج ايراني اختصاص داده مي شود كه در هر چادر به طور ميانگين ۱۳/۵ نفر ساكن مي شوند; يعني به طور متوسط هرحاجي ايراني ۱/۲ متر مربع فضا در اختيار دارد.

يكي از مهمترين عللي كه دولت عربستان سعودي براي اعزام زائران به حج محدوديت قائل شده، محدوديّت فضاي منطقه منا است. پس با توجه به اين شرايط محدوديت موجود براي حاجي ناگزير است و بايد با آن كنار آمد.

چادرهاي منا به برق و كولر مجهز است. در محوطه هم دستشويي و حمام به اندازه كافي پيش بيني شده است.

زائران تا ظهر روز سه شنبه، دوازدهم ذي حجه و چهاردهم بهمن ماه در اين منطقه وقوف دارند و سپس براي انجام اعمال، به سمت مكه حركت مي كنند.

يكي از مهمترين توصيه ها به زائران و حجاج عزيز ايراني اين است كه در مشاعر رعايت بهداشت شخصي و اجتماعي را فراموش نكنند.

زائران در نظر داشته باشند که نظافت چادر و اطراف آن را با دقت رعايت کنند.

هنگام حلق يا تقصير، که روز دهم ذي حجه (۱۲ بهمن) انجام مي شود موهاي تراشيده شده را در محل هاي فاضلاب بريزند که موجب آلودگي محيط نشود.

نقل و انتقال حجاج در ايام تشريق

از جمله مسائل مهم که در ايام تشريق و انجام مناسک، مورد توجه مديران و مسؤولان اجرايي حج است، مسأله نقل و انتقال حجاج در مسيرهاي مختلف است .اين امر با توجه به محدوديتهاي متعدّد; از جمله تعداد بسيار زياد حجاج کشورهاي مختلف که به حدود ۳ ميليون نفر مي رسد و نيز لزوم انجام مناسک در زمانهاي محدود و خاص، کاري مشکل و مستلزم برنامه ريزي دقيق و اجراي مناسب آن است.

در اين باره گزارش مفصلي در ويژه نامه زائر، که به مناسبت ايام تشريق منتشر مي شود، درج شده است. به همين دليل از توضيح مجدّد موارد مربوط خودداري مي شود. اما در همين رابطه نکات جديدي وجود دارد که در مصاحبه خبرنگار زائر با ترابيان، مسؤول حمل و نقل بعثه مقام معظم رهبري آمده است.

امسال به منظور انجام بهينه امور حمل و نقل، زائران در ايام تشريق، مسؤولان بعثه مقام معظم رهبري، از حدود ٦ ماه قبل مذاکرات با مسؤولان عربستان و سنديکاي شرکت هاي حمل و نقل را آغاز کرده اند و در نتيجه اين مذاکرات، توافقاتي صورت پذيرفته است.

بر اساس اين توافقات، تعداد ۹۳ هزار صندلي در قالب ۱۷۰۰ دستگاه اتوبوس به زائران ايراني اختصاص يافته است.

از اين تعداد، ٤٦٥٠٠ صندلي مسقف و ٤٦٥٠٠ صندلي مکشوف خواهد بود.

امسال اين تعداد اتوبوس، از ٦ شرکت حمل و نقل به نامهاي الجزيره، اندلس، مغربي، امّ القري، حافل و دلّه تأمين شده است و اين در حالي است که در سال گذشته ۱۲ شرکت عهده دار تأمين اتوبوسهاي مورد نياز حجاج جمهوري اسلامي ايران بودند.

همين امر خود مزيّتي به شمار مي رود که تعداد کمتري از شرکتهاي معتبر، طرف معامله محسوب مي شوند و لذا خدمت دهي بيشتر به حجاج امکان پذير مي شود.

از سوي ديگر، تلاش شده تا با اختصاص اتوبوسهاي سالم و جديد از خرابي آنها در ايام حمل و نقل حجاج حداکثر ممانعت به عمل آيد و به اين صورت مشکلات را به حداقل برسد.

هزينه هر صندلي براي نقل و انتقال حجاج در اين چهار روز ۳٦۰ ريال معادل تقريبي ۱۰۰ دلار است و به ازاي هر نفر تعداد ۳ بليط تحويل مديرکاروان شده که در هر يک از سه مسير مکه ـ عرفات، عرفات ـ مشعر و منا ـ مکه، يک عدد از بليت ها تحويل راننده خواهد شد.

توصيه هاي لازم به حجاج توسط مديران کاروانها ارائه مي شود اما آنچه که لازم به تأکيد است، رعايت نظم و انجام دقيق و بدون تأخير برنامه ها و صبر و حوصله لازم در هنگام مشکلات و تأخيرهاي احتمالي است که در نهايت به اجراي دقيق تر و بهتر برنامه ها و مناسک خواهد انجاميد.

طرح قرباني; پيشگيري از هدر رفتن قرباني

بانک توسعه اسلامي از سال ۱۳۷۲ش. چهار کشتارگاه در نزديکي منا تأسيس کرد که ظرفيت ذبح ۵۰۰ هزار رأس گوسفند را دارد. اين بانک، زير مجموعه سازمان کنفرانس اسلامي است و اداره، بهره برداري و مديريت آن را بر عهده دارد.

آقاي عبدالعظيم رضا نيا مسؤول اجراي طرح قرباني در باره چگونگي انجام امور قرباني حجاج ايراني چنين گفت:

پيش از تأسيس کشتارگاههاي صنعتي، در روز عيد قربان، تصويري نامطلوب

و زننده از وضعيت کشتارگاه و قربانيهاي روي زمين مانده ايجاد مي شد.
وضعيت غيربهداشتي ذبح از يک سو و اعتراض افکار عمومي به دفن يا سوزاندن
گوشتهاي قرباني از سوي ديگر، موجب شد مقدمات تأسيس اين کشتارگاهها به وجود آيد.

در اين طرح، ٤ کشتارگاه ماشيني تأسيس و چندين کشتارگاه سنتي به کشتارگاه نيمه ماشيني تبديل گرديد.

مطابق اين طرح، گوسفندها هنگام خريد در کشور مبدأ، هنگام تخليه در آغل و بعد از قرباني، (پيش از انتقال به سردخانه) معاينه مي شوند تا آلودگي نداشته باشند. اين گوشت ها از طريق هوا، زمين و دريا، به ۲۸ کشور مسلمانان ارسال و در ميان مستمندان توزيع مي شود.

در اين طرح گوشتهاي قرباني همچون گذشته به هدر نمي رود و تلاش بر اين است که در سالهاي آينده از امحا و احشاي گوسفند نيز استفاده درست شود.

ايران ٤ سال است در اين طرح مشارکت جدّي دارد. در سال ۷۹، ۸۰/۵% در سال۸۰، ۹۷% و در سال۸۱، ۹۸% حجاج ايراني با اين طرح همکاري کردند.

پيش از اعزام حجاج ايراني، طي جلسات متعدد و با استفاده از نوار ويديويي، آنان درباره مزاياي اين طرح توجيه مي شوند و مطابق يک نظرسنجي 4/88% حجاج اعلام کرده اند که در زمان مناسب درباره اين طرح توجيه شده اند.

با اينکه حجاج ايراني ٦ تا ۷ درصد کلّ حجاج را تشکيل مي دهند، بانک توسعه اسلامي ٤٥ درصد امکانات را در اختيار ما قرار داده است. امسال ۹٤ ذابح حرفه اي در قالب يک کاروان، به همراه ٦ روحاني عازم حج شده اند.

روز اول; يعني عيد قربان، ۷۵% قرباني حجاج ايراني انجام مي شود .استاندارد ذبحي که بانک توسعه اسلامي براي ما معين کرده، ٦٥۲۰۰ رأس در روز است، در حالي که سال گذشته ٦۷۳٥۰ رأس ذبح کرديم. مطلوب ترين وضعيت براي ما اين است که صبح روز عيد قربان بيشترين قرباني را انجام دهيم.

از مشکلات جدّي مجريان طرح اين است که ساعات نخستين بامداد روز دهم ميزان مراجعه مديران کاروانها براي قرباني کم است به همين علت هجوم حجاج

کشورهاي ديگر موجب مي شود احتمال از دست دادن امکانات مخصوص حجاج ايراني زياد شود. درخواست ما از مديران کاروانها اين است که با انجام وقوف اضطراري، اين فرصت را از دست ندهند. اگر با هماهنگي روحاني کاروان وقوف اضطراري که به بانوان و افراد مسن و افراد معذور اختصاص دارد، در يک برنامه زمان بندي مناسب انجام شود و کالابرگِ قرباني لااقل نيمي از اعضاي کاروان بلافاصله پس از طلوع آفتاب تحويل داده شود، امکان استفاده از امکانات اختصاصي به بهترين شکل ممکن مي گردد.

ذابحان حرفه اي كه از ايران اعزام شده اند، از ميان سه هزار ذابح گزينش شده و علاوه بر توانايي كامل، عموماً از ميان خانواده شهدا، ايثارگران، بسيجيان، آزادگان و ... هستند.

اين افراد در تهران دوره آموزشي مسائل شرعي را ديده اند و فقط ذبح گوسفند را انجام مي دهند، عمليات سلخ به عهده غير ايراني هاست.

در داخل كشتارگاه، ذابحان با لباس آبي و ۷۰ نيروي ستادي حاضر با لباس سفيد حضور دارند، روحاني يا معين، نماينده زائران، مدير يا معاون كاروان، با كارت مخصوص حق حضور در كشتارگاه دارند و تاكنون ٤۰۰ كارت ورود به كشتارگاه توزيع شده است.

گوسفندها از كشورهاي سودان، سومالي و آرژانتين خريداري شده و هر رأس آن به مبلغ ۳۷۵ ريال سعودي در اختيار زائران ايراني قرار مي گيرد و بابت ذبح گوسفند، از زائر هيچ پولي دريافت نمي شود. روند عمليات ذبح، از خريد تا ذبح، به گونه اي است كه براي زائران مشكل جدي به وجود نيايد; به اين صورت كه مديران كاروان به شعبات بانک توسعه اسلامي مراجعه مي كنند، پولهاي دريافت شده را به حساب مي ريزند و كالابرگ قرباني را تحويل مي گيرند. در روز عيد هم مدير كاروان كالابرگها را به كشتارگاه مي دهد و قرباني انجام مي شود.

در پايان هم برگه اي مبني بر انجام قرباني به نام زائر صادر و به وي داده مي شود.

سال گذشته ۲۰ مدير كاروان به علت مراجعه به موقع، مورد تشويق قرار گرفت و اميدواريم امسال مديران بيشتري مشمول اين تشويق شوند.

آمار زائران بيمار ايراني در مكه مكرمه

ظرف ۱۲ روز گذشته (تا هشتم بهمن) تعداد زائران ايراني خانه خدا كه به مراكز درماني و بيمارستان ايراني مستقر در مكه مكرمه مراجعه كرده اند، به 5062 نفر رسيد كه بيشتر آنها به طور سرپايي مداوا و مرخص شدند.

به گزارش روابط عمومي هيأت پزشكي حج، تا اين تاريخ جمعاً ۳۲ نفر نيز در بيمارستان و مراكز درماني ايران در مكه معظمه بستري شده اند.

همچنين دو تن از زائران خانه خدا به علّت ايست قلبي فوت كرده اند كه به اين ترتيب تعداد زائران ايراني فوت شده از زمان انتقال آنان به مكه معظمه تا كنون، جمعاً به ۷ نفر مي رسد.

براساس همين گزارش، تعداد نسخه هاي صادر شده براي بيماران زائر ايراني به ٥٦٦٨ فقره رسيده و ۳۱۷۸ آزمايش پزشكي بر روي آنان انجام گرفته است.

همچنين اعلام شده كه تعداد ۳۵۰ تن از زائران بيمار از طريق درمانگاه وقوف اضطراري اعمال خود را انجام خواهند داد.

هم انديشي هنگامه وصال

پنجمين همايش با عنوان هنگامه وصال ويژه حاجيان ايراني مقيم خارج از كشور، صبح روز چهارشنبه ۸ بهمن، در ساختمان بعثه مقام معظم رهبري برگزار شد. اين پنجمين همايش بااين موضوع است كه طي پنج سال اخير در بعثه رهبري برگزار شده است.

حجت الاسلام و المسلمين محمدي ري شهري، با بيان اينكه تأثير ايرانيان در گسترش اسلام انكارناپذير است، گفت:

ايرانيان نقش زيادي در تاريخ اسلام داشته اند، حتي قرآن كريم هم در چند مرحله به نقش سازنده ايرانيان براي بازسازي تمدّن اسلامي اشاره دارد... امروز كشور ايران نقطه اميد مسلمانان جهان است و آنان از پيشرفت هاي جمهوري اسلامي خرسند مي شوند و در نگراني هاي آن شريک هستند .

اميرالحاج ايران، سپس برخي از آيات قرآن را كه به نقش ايرانيان در آينده اسلام

اشاره دارد، قرائت كرد و با بيان اينكه قرآن در جايي مسلمين صدر اسلام را تهديد مي كند كه اگر شما پشت به اسلام كنيد كساني غير از شما اسلام را ياري خواهند كرد، بيان حضرت رسول)صلي الله عليه وآله (پس از نزول اين آيه را چنين عنوان نمود:

در روايات اهل سنت آمده است وقتي اين آيه نازل شد، پيامبر دست به پشت سلمان فارسي زد و گفت: اينان هموطنان سلمان هستند .

وي با اشاره به فرا رسيدن ايام سالگرد ربع قرن انقلاب اسلامي، پايداري ملت ايران را بي نظير و به فرموده امام خميني)قدس سره (بهتر از اصحاب پيامبر توصيف كرد و خطاب به حاضران در جلسه گفت :اكنون كه به حج مشرف شده ايد، قول دهيد كه ياور اسلام و مدافع دين خدا باشيد و در هر جاي جهان كه هستيد همواره هويّت ديني خود را حفظ كنيد .

آقاي ري شهري از ايرانيان خارج از كشور خواست باتوجه به امكانات وسيع و سطح تحصيلات بالايي كه دارند، در راه ترويج انديشه ديني و الهي ائمه اطهار گام بردارند.

در اين مراسم ياد امام زمان، اميد به عفو الهي در موسم حج و عرفات، آموزش زبان فارسي به نسل هاي جديدِ ايرانيان خارج از كشور، آگاه ساختن جوانان با معارف اسلامي و ارتباط با داخل كشور براي انتقال دانش و تجربيات; از جمله توصيه هاي اميرالحاج ايران به زائران ايراني مقيم خارج از كشور بود.

در اين همايش همچنين دكتر شاه حسيني مدير معارف شبكه يک سيماي جمهوري اسلامي ايران، تعاريف مختلفي از آخرالزمان ارائه كرد و گفت:

بعد از پيروزي انقلاب اسلامي، نگاه جديدي به مفهوم آخرالزمان به وجود آمد كه در آن منجي حقي وجود دارد كه بر ضدّ ظلم قيام مي كند .

شاه حسيني در ادامه به عملكرد رسانه هاي غربي، بعد از واقعه يازدهم سپتامبر در آمريكا اشاره كرد و گفت: يازده سپتامبر، يک آخرالزمان كوچک براي مردم آمريكا بود، پس از اين واقعه، رويكرد مردم و رسانه هاي آمريكايي و اروپايي به مفهوم آخرالزمان شدت زيادي گرفت; به طوري كه موضوع آخرالزمان در برخي شبكه هاي

تلويزيوني در طي روزهاي هفته مورد بحث قرار مي گيرد.

در اين همايش، علاوه بر آقاي ري شهري، آقاي محمدي عراقي، رييس سازمان فرهنگ و ارتباطات اسلامي و دكتر ناهيدي از آمريكا به سخنراني پرداختند و در انتهاي همايش نيز زرهاني رييس سازمان حج و زيارت، توفيقي وزير علوم، تحقيقات و فناوري، صدر معاون وزير امورخارجه، خاجي سفير جمهوري اسلامي ايران در عربستان و دكترناهيدي استاد دانشگاههاي آمريكا در يک ميزگرد به بيان ديدگاههاي خود در اين زمينه پرداختند.

جعفر توفيقي وزير علوم، تحقيقات و فناوري ضمن سخنان كوتاهي گفت:

امروز بيش از ۷۰۰ مركز علمي، آموزشي و دانشگاهي و حدود دو ميليون دانشجو در ايران وجود دارد .

وي خواستار آشنايي هرچه بيشتر ايرانيان مقيم خارج از كشور با دستاوردهاي علمي و صنعتي در حوزه هاي علوم شد.

محمد صدر، معاون عربي ـ آفريقايي وزارت امور خارجه نيز گفت:

در وزارت امور خارجه اعتقاد داريم كه هر ايراني در خارج از كشور سفير فرهنگي و سياسي كشورمان است .

در پايان اين ميزگرد، اسامي چند تن از ايرانيان مقيم خارج، به قيد قرعه براي زيارت مشهد مقدس اعلام شد كه اعلام نتايج آن اشک شوق بر ديدگان حاضران نشاند.

پيش از برگزاري اين مراسم، به همّت خانم دكتر كرماني ويژه نامه اي براي حاجيان ايراني مقيم خارج از كشور در قالب زائر و حجم ٢٤ صفحه تهيه و ميان آنان توزيع شد. اين ويژه نامه دربردارنده اطلاعات و مقالاتي در باره حج، مباحث عرفاني و اسرار معنوي آن و نيز مروري بر جريانهاي معاصر اسلامي بود.

امسال در ميان زائران ايراني خارج از كشور، دختري ٢٢ ساله وجود دارد كه از ايران تا آمريكا را ركاب زده و از آنجا به كاروان حج پيوسته است. وي كه پوپه مهدوي نام دارد قرار است پس از بازگشت از ايران با دوچرخه راهي هند و چين شود.

همچنين در يكي از كاروانهاي ايراني خارج از كشور، فرد تازه مسلماني حضور دارد كه تنها يک سال است به اسلام گرويده و با اينكه هنوز حمد و سوره را با لهجه انگليسي كامل مي خواند، توفيق تشرّف به حرمين را پيدا كرده است.

تقريباً هزار زائر ايراني خارج از كشور در كاروانهاي منظم حضور دارند اما نزديک به همين مقدار هم پراكنده در كاروانهايي هستند كه همراه مسلماناني از نژادهاي ديگر به صورت كارواني آمده اند) .تصوير ٢١(

برگزاري مراسم سالروز شهادت امام باقر)عليه السلام (در بعثه

در سالروز شهادت امام باقر)عليه السلام) (هفتم ذي حجه)، مراسم ويژه اي در محلّ بعثه جمهوري اسلامي ايران در شهر مكه برگزار شد.

دراين مراسم، حجت الاسلام محمدكاظم صديقي با نقل ويژگيهاي امام باقر)عليه السلام (، ايشان را شبيه ترين مردم به پيامبرخدا)صلي الله عليه وآله (توصيف كرد و گفت :بعد از دخت گرامي پيامبر و حضرت علي اكبر، نام امام باقر در زمره شبيه ترين مردم به رسول الله ذكر شده است.

سخنران بعثه شهر مكه، با اشاره به آيه قرآني كه خواستار مهاجرت انسان از خود به سوي خدا شده است)فَفِرُّوا إِلَي اللهِ (به نقل از امام پنجم)عليه السلام (آن را به مناسک حج تفسير كرد و گفت :حجاجي كه به خانه خدا آمده اند، بايد عاشقانه و عارفانه اعمال حج را انجام دهند و از پلشتي هاي دنيا به سوي خالق هستي بروند.

آقاي صديقي گردش و طواف به دور خانه خدا را آموزش زندگي سياسي مردم مؤمن تفسيركرد و گفت : درمسائل سياسي وحكومتي نيز بايد بياموزيم كه در صورت اجتماع مردم در دايره دين و دور محور ولايت، مملكت از هرگونه تفرقه و گزندي مصون خواهد بود .

وي به زائران خانه خدا توصيه كرد كه در سفر حج، حضرت مهدي(عج) را بسيار ياد كنند و اميدوار باشند كه آن حضرت در عرفات به استقبالشان بيايد.

همايش فلسطين در بعثه جمهوري اسلامي ايران

شامگاه چهارشنبه (هشتم بهمن) همايش يک روزه قدس با عنوان فلسطين اسطوره مقاومت با همّت بعثه جمهوري اسلامي ايران در شهر مکه برگزار شد.

در اين همايش، که جمعي از مسلمانان فلسطيني و لبناني و ديگر ممالک اسلامي حضور داشتند، نماينده ولي فقيه و سرپرست حجاج ايراني در سخناني، افشاي توطئه هاي رژيم صهيونيستي را از مهم ترين وظايف امّت اسلامي دانست و افزود:

مهم ترين توطئه صهيونيستها ايجاد تفرقه در ميان امت اسلامي وگروههاي مبارز فلسطيني است .

وي اتحاد در برابر اشغالگران قدس را نخستين فريضه گروههاي مبارز فلسطيني شمرد و گفت:

دولتهاي اسلامي نيز در خصوص مسأله فلسطين به اتّحاد نيازمندند تا ضمن ريشه کن کردن رژيم غاصب قدس، مقدمه اي باشد براي اتّحاد جهان اسلام در ساير زمينه ها .

اميرالحاج جمهوري اسلامي ايران، هوشياري وخودآگاهي ملّت فلسطين در وضعيت کنوني را در بالاترين سطح توصيف کرد وگفت :اين هوشياري به برکت آموزه هاي انقلاب اسلامي ايران صورت پذيرفته و از زمان اشغال سرزمينهاي فلسطين تاکنون بي نظيراست .

آقاي ري شهري، شناسايي عمق خطر اسراييل را به عنوان وظيفه ديگر مسلمانان برشمرد و تأکيد کرد که:

شناخت خطر اسراييل در فضاي اطلاع رساني کنوني، چندان مشکل نيست. مهم شناختن و شناساندن عمق خطر اسراييل و تبيين اين معناست که شجره خبيثه صهيونيسم براي همه کشورهاي اسلامي بلکه براي جهان يک خطر واقعي است .

وي همچنين خواستار حمايت مادي و معنوي جهان اسلام از نهضت فلسطين شد و در اين رابطه به کمکهاي بي دريغ جمهوري اسلامي ايران اشاره کرد.

اميرالحاج ايران ضمن گوشزد کردن توطئه هاي فرهنگي دشمنان براي استحاله فرهنگي و هويّتي جوانان فلسطيني نسبت به مقابله با اين توطئه نيز هشدار داد.

وي در پايان، تنها راه حل مشکل فلسطين را ادامه انتفاضه دانست و با يادآوري طرح پيشنهادي مقام معظم رهبري براي برگزاري انتخابات آزاد در سرزمينهاي اشغالي، کشورهاي حامي اسراييل، به خصوص آمريکا را در ادعاهاي بشردوستانه و طرفداري از دموکراسي، ناصادق و فريبکارانه توصيف کرد.

همچنين سليمان گوزل، نويسنده و محقق دانشگاه ازمير ترکيه در اين همايش گفت:

همه ساله حدود دو ميليون زائر خانه خدا به عنوان نماينده مسلمانان جهان به مکه مي آيند و پس از انجام مناسک حج، بدون هرگونه بحث و بررسي درباره مسائل مسلمانان و ارائه راهکارهايي براي حلّ مشکلات آنان، به کشورهايشان باز مي گردند.

وي افزود:

در حالي كه دشمنان اسلام در عراق به حقوق ملّت اين كشور تجاوز مي كنند، صداي كسي در دنيا بلند نمي شود و كسي به ياري مسلمانان بر نمي خيزد .

دكتر رمضان عبدالله، دبيركل جنبش جهاد اسلامي فلسطين نيز با ارسال پيامي به اين همايش، بر وحدت مسلمانان براي آزادسازي فلسطين اشغالي تأكيد كرد و افزود :بايد وحدت را از شعار به عمل تبديل كنيم .

وي حج را يک فريضه بزرگ الهي و تجلّي بخش وحدت ميان مسلمانان توصيف كرد و گفت :بدون اتّحاد نمي توان در برابر يورش ناجوانمردانه دشمنان تا بن دندان مسلّح مقاومت كرد .

عبدالله، از زائران خانه خدا خواست هنگام احرام بستن، طواف، نماز، دعا و لبيک گفتن، فلسطين را فراموش نكنند. وي افزود:

بايد مسلمانان جهان با اتحاد كلمه براي احقاق حقوق فلسطينيان به پا خيزند; زيرا در غير اين صورت، ملّت بي دفاع فلسطين قرباني توطئه هاي استكبار جهاني خواهند شد...

غرب در صدد تحميل فرهنگ خود بر كشورهاي اسلامي است و از ما مي خواهد تا

همان راهي را برويم كه او رفته است، ولي ما بايد به مبارزه خود ادامه دهيم; مبارزه اي كه نتيجه آن دست يافتن به زندگي شرافتمندانه و يا شهادت است.

همايش قدس از سال ١٣٦٩ تاكنون، همه ساله به مناسبت ايام حج و گردهمايي حجاج كشورهاي اسلامي در خانه خدا برگزار مي شود و هدف آن افزايش آگاهي و بيداري امّت اسلامي، از خطر فراگير اسراييل است.

احمد محمّد التوكل، زائر يمني، پس از شركت در همايش فلسطين، با اظهار اينكه شيعه است، تقاضاي مناسک حج مقام معظم رهبري را كرد و بلافاصله گفت :خواب من تعبير شد !وي افزود :در خواب آيت الله خامنه اي را ديدم كه مرا در آغوش گرفت و گفت: تو ميهمان ما هستي. خيلي خوش آمديد و دستور دادند دو جلد مناسک به من داده شود. آنچه را در خواب ديده بودم در اينجا تعبير شد .

ديدار سرپرست حجاج ايراني با گروهي از نخبگان زائر عراقي

نماينده وليّ فقيه و سرپرست حجاج ايراني، عصر چهارشنبه، هشتم بهمن، در جمع گروهي از اساتيد، پزشكان و انديشمندان عراقي، وحدت كلمه مردم عراق را رمز موفقيت آنان دانست و خواستار حمايت مسلمانان از حق تعيين سرنوشت مردم عراق شد.

آقاي ري شهري با اشاره به سالهاي سراسر ظلم و ستم رژيم بعثي عراق گفت:

مردم مسلمان عراق مي توانند با وحدت كلمه، حول محور مرجعيت در حالي كه از جور صدام رهايي يافته اند، از چنگال اشغالگران آمريكايي نيز خارج شوند...

دشمنان عراق و اسلام براي ايجاد تفرقه و جدايي ميان شيعه و سني و كرد و غير كرد، برنامه ريزي كرده اند اما راهي كه آيت الله سيستاني براي برگزاري انتخاباتي آزاد و مردمي پيشنهاد كرده اند، مي تواند به تأمين حقوق مسلمانان عراق منجر شود...

اگر مردم عراق با محوريت ايشان، براي برپايي انتخاباتي مستقيم اصرار كنند، قطعاً موفق خواهند شد .

اميرالحاج ايران، حمايت از مردم مسلمان عراق را از اولويت هاي سياست خارجي جمهوري اسلامي ايران دانست و گفت: دولت و مردم ايران با تمام توان در كنار مردم عراق هستند و از هيچ كمكي براي تحقّق منافع مردم اين كشور و تعيين سرنوشت آنان دريغ نخواهند كرد.

وي با ابلاغ پيامهاي همدردي مقام معظم رهبري به مصيبت ديدگان عراقي، در گذشته و حال گفت:

رهبر معظم انقلاب، دولت و مردم ايران تحوّلات عراق را دنبال مي كنند و از هر تلاشي در جهت حاكميت مردم عراق برسرنوشت خود حمايت مي نمايند .

نماينده ولي فقيه و سرپرست حجاج ايراني، از انديشمندان و علماي عراقي حاضر در سرزمين وحي خواست براي هموطنان تحت ستم خود و ملّت مظلوم فلسطين دعا كنند و نورانيّت و معنويت حاكم بر حرمين شريفين را براي مردم مسلمان عراق هديه ببرند.

ديدار اعضاي بعثه آية الله سيّدمحمد حسين فضل الله با سرپرست حجاج ايران

صبح روز پنج شنبه (٨ ذي حجه) پنج نفر از علماي عضو بعثه آيت الله محمد حسين فضل الله در محل بعثه جمهوري اسلامي با آقاي ري شهري ديدار كردند. در اين ديدار برخي از مباحث فقهي و نيز مسائل اجرايي مربوط به قرباني مطرح گرديد.

ديدار برخي از شيعيان هند با سرپرست حجاج ايراني

صبح روز پنج شنبه، چند نفر از شيعيان هند به همراه سه روحاني كه يكي از آنان مقيم نروژ بود، در محل بعثه، با حجت الاسلام و المسلمين محمدي ري شهري ديدار كردند. در اين ديدار گفته شد كه واقعه زلزله بم شيعيان گجرات هند را بسيار ناراحت كرد و مجالس سوگواري و فاتحه برگزار كردند. آنان كمک هايي نيز براي زلزله زدگان فرستادند كه از آن جمله ١٧٥ هزار روپيه) چهار هزار دلار) بود كه خودشان به آقاي ري

شهري تقديم كردند.

اين شيعيان گفتند: در منطقه بهارنگر بيش از هفت هزار شيعه هست و امسال تعدادي از آنان به ويژه جوانانشان به حج مشرف شده اند. البته حدود ٢٥ %شيعيان، كه وضع اقتصادي مناسبي ندارند، بيشتر آنان وضع مناسبي دارند و در كارهاي تجاري فعال هستند. در مجموع، گجرات حدود پنجاه هزار شيعه دارد.

روحاني ديگري كه از نروژ بود، گفت: در اين كشور با احتساب ايراني ها چيزي حدود ١٢ تا ١٤ هزار شيعه وجود دارد، اما ايراني ها اعتقادي ندارند و در مجالس شركت نمي كنند. يكبار هم كه برخي را دعوت كردم عصباني شده و اعتراض كردند كه ما به چيزي اعتقاد نداريم. وي گفت: زميني تهيه كرده و در صدد ساختن مسجد و حسينيه است، اما با توجه به هزينه بالاي ساختمان، ساختن ششصد متر بنا چيزي حدود ١/٥ ميليون دلار هزينه مي خواهد.

ديدار اعضاي بعثه حزب الله با سرپرست حجاج ايراني

صبح روز پنج شنبه، نزديک به ٢٠ نفر از اعضاي بعثه حزب الله لبنان، كه دفتر آنان در عزيزيه است، با آقاي ري شهري ملاقات كردند. در اين ديدار در باره آزادي اسراي لبناني و فلسطيني و پيروزي لبنان سخناني گفته شد. همچنين آخرين وضعيت امنيتي جنوب لبنان و نيز اوضاع سرزمينهاي اشغالي مورد بحث قرار گرفت .

ديدار سرپرست حجاج ايراني با تعدادي از مبلّغان خوجه

حدود بيست نفر از مبلّغان و نويسندگان خوجه مقيم آمريكا، كانادا و اروپا صبح روز پنج شنبه با سرپرست حجاج ايراني ديدار كردند. در اين ديدار، آقاي ري شهري ضمن خوش آمد گويي، گفتند:

ترجيح مي دهم در اين فاصله كوتاه، تذكراتي در باره شرايط مبلّغ بيان كنم:

. 1تسلّط علمي بر مسائل و دين شناسي صحيح است ٢ . مخاطب شناسي; يعني مبلّغ بايد بداند با چه كسي طرف است ٣ . تسلّط به كلمات نوراني اهل بيت)عليهم السلام(

4ـ زمان شناسي كه بسيار اهميت دارد ٥ . داشتن اخلاص و در نهايت عامل بودن به احكام دين، كه بهترين دعوت كننده است .

ديدار مسؤولان بعثه افغانستان با نماينده وليّ فقيه

عصر روز پنج شنبه، مسؤولان بعثه افغانستان، به سرپرستي آقاي عبدالله سليم كه معاون ارشاد اسلامي و اوقاف و حج است، با آقاي ري شهري ديدار كردند. در اين ديدار دكتر حكمت، رييس حج و زيارت افغانستان و يک ژنرال كه مسؤول عقيدتي سياسي وزارت دفاع است، به همراه رييس دانشكده فقه و حديث حضور داشتند. آقاي ري شهري ضمن پرسش از احوال وزير، به معاون ايشان تأكيد كردند :من خواسته هاي وي را در حج سال قبل، به مسؤولان منتقل كردم .

يک روحاني سيدِ شيعه، كه همراه بعثه افغانستان بود، گفت: مردم افغانستان طي ٢٣ سال حركت جهادي، سهم بزرگ ملت و دولت ايران را در خاطره خود دارند. حالا هم كه افغانستان از تنگناهاي گذشته در آمده، باز هم چشم ملت افغانستان و دولت معطوف به كمک هاي نظام جمهوري اسلامي است و همان عشق و علاقه قبلي محفوظ مي باشد.

عبدالله سليم هم گفت:

من سال گذشته هم حج بودم اما به خاطر داشتن مسؤوليت مستقيم، نتوانستم خدمت شما برسم. ما در سال گذشته ٢٦ هزار زائر داشتيم و امسال ٢٧ هزار زائر آورده ايم...

ما از هر زائر ١٨٠٠ دلار مي گيريم و تمامي سرويس ها را به او مي دهيم و البته پول گوسفند را خودش پرداخت مي كند و با هشت شركت سعودي قرارداد داريم و حتي غذاي ما را آنان تهيه مي كنند. البته ما با عربها طرف هستيم ولي آنان از افغاني هاي مقيم براي اين كارها استفاده مي كنند .

وي افزود 27 :هزار زائر افغاني از جمع ٧٥ هزار نفر، با قيد قرعه انتخاب شده اند .

آقاي ري شهري، ضمن آرزوي پيروزي براي ملت افغانستان، از آنان خواستند تا در دفاع از ارزشهاي اسلامي و انساني بكوشند و افغانستاني آزاد و آباد بسازند.

عبدالله سليم در پاسخ پرسش آقاي ري شهري در باره طالبان، توضيح داد :آنان در مناطق ميان افغانستان و پاكستان هستند و چون از قديم پاكستان پناهگاه آنان بوده، پايگاه سنتي آنان در همان مناطق مي باشد .وي گفت : كشورهايي كه امروز طالبان را تروريست مي خوانند، در گذشته از اين گروه حمايت مي كردند، اما جمهوري اسلامي بي دريغ و قاطع از مقاومت مردم افغانستان جانبداري كرده است) .تصوير ٢٢(

ديدار سرپرست حجاج ايراني با جمعي از زائران شيعه تركيه

نماينده وليّ فقيه و سرپرست حجاج ايراني، عصر پنج شنبه، در جمع گروهي از زائران بيت الله الحرام از كشور تركيه، ايام حج را بهترين فرصت براي توجه به مشكلات جهان اسلام دانست. آقاي ري شهري با تشريح ابعاد فردي و اجتماعي حج گفت:

مسلمانان كه توفيق حضور در سرزمين وحي را يافته اند، بايد علاوه بر خودسازي براي حلّ مشكلات مسلمانان، بهويژه مشكل فلسطين چاره جويي كنند .

وي مشكل فلسطين را در رأس تمامي مصايب جهان اسلام دانست و از مسلمانان تركيه خواست تا در دعاهاي خود مسلمانان مظلوم فلسطين را از ياد نبرند.

امير الحاج ايران با تأكيد بر ضرورت وحدت در ميان كشورهاي اسلامي گفت:

مهم ترين توصيه امام و خلف صالح ايشان، مقام معظم رهبري، براي حلّ مشكلات جوامع اسلامي، وحدت كلمه امّت مسلمان است .

نماينده ولي فقيه و سرپرست حجاج ايراني در بخش ديگري از سخنان خود با اشاره به روايتي از پيامبر)صلي الله عليه وآله (روح اعمال حج را توجه قلبي به خداوند دانست وگفت:

مهم ترين عامل براي تحقّق معاني حج، توجّه قلبي به حضرت حق است و زائران
بايد بكوشند در طول ايام حج، بهويژه روزهاي عرفات توجه قلبي خود را به خداوند
افزايش دهند .

وي افزود :سرزمين عرفات سرزمين توجه به حضرت حق است و دعاي عرفه
امام حسين)عليه السلام (بهترين دعاها و زيارت آل ياسين بهترين زيارت در عصر عرفه به شمار
مي آيد .

ديدار برخي از ميهمانان واحد اهل سنت با رييس شؤون حرمين

به دنبال پيگيري هاي مكرّر آقاي آخوند عبدالرزّاق رهبر، قرار ملاقاتي با دكتر صالح عبدالرحمان الحصين، رييس شؤون حرمين گذاشته شد. در اين ديدار كه صبح روز ۹ بهمن صورت گرفت، آقايان بي آزار شيرازي، مولوي اسحاق مدني، مولوي عبدالرحمان سربازي و رهبر حضور داشتند. شيخ كه عالمي متين، موقّر و دانشمند و داراي مواضعي نسبتاً معتدل است، با روي باز از هيأت استقبال كرد. وي از اينكه وعده دو روز قبل را به تعويق انداخته، عذرخواهي كرد.

ابتدا ميهمانان معرفي شدند و هدايايي تقديم شد كه يكي از آنها عصاي خاتم كاري اصل اصفهان بود. زيارت عرفه امام حسين و كتاب مناسک حج از ديدگاه اهل سنت نيز به وي اهدا گرديد و آقاي سربازي گزارشي از پيشرفت حوزه هاي علميه در ايران پس از انقلاب اسلامي را به وي ارائه كرد. وي گفت :تعامل سنيان و شيعيان ايران بايكديگر خوب بوده و من مدير حوزه علميه هستم، در حالي كه در زمان شاه بااين كارها مخالفت مي شد .

آقاي بي آزار هم گزارشي از دانشگاه مذاهب اسلامي داد و گفت :اين دانشگاه ثمره تلاش مجمع التقريب، تحت اشراف آقاي تسخيري است .سپس آقاي زماني به معرفي مركز جهاني علوم اسلامي پرداخت و توضيح داد كه دانشجويان آن خارجي هستند و حدود يک هزار طلبه دارد. اين مطالب مورد توجه دكتر صالح قرار گرفت.

آقاي اسحاق مدني هم با تشكّر از كمک به زلزله زدگان بم، گفت :روابط سعودي و ايران بهبود يافته و اين امر سبب خوشحالي مسلمانان گرديده است وي تأكيد كرد :ايران رهبري جهان تشيع را دارد و سعودي رهبري جهان سنت را و اين هماهنگي مي تواند به اتحاد جهان اسلام كمک كند .

صالح حصين نيز با تأكيد بر اينكه اكنون ما بيش از هر زمان ديگر به وحدت امّت اسلامي نيازمنديم، گفت : غرب مبارزه اي جدّي بر ضدّ اسلام آغاز كرده است .آقاي زماني گفت: رودنسون هم تأكيد دارد :فرهنگ غرب با همه فرهنگها مي تواند كنار بيايد جز با اسلام; چرا كه اسلام يک شريعت كامل ارائه داده است .

بااينكه وقت جلسه نيم ساعت بود، اما حصين تا يكساعت جلسه را ادامه داد و گفت:

من هنوز از ادامه بحث خسته نشده و مشتاق هستم. اميدوارم بعد از اعمال بتوانم در منزلم پذيراي شما باشم .

ديدار شماري از علماي بعثه با رييس رابطة العالم الاسلامي

بر اساس گزارشي كه در روزنامه عكاظ (٧ ذي حجه) آمده، هيأتي از بعثه جمهوري اسلامي ايران به سرپرستي آيت الله تسخيري، مشاور مقام معظم رهبري با رييس رابطة العالم الاسلامي آقاي عبدالله بن عبدالمحسن التركي ديدار كرد. در اين ديدار در باره حوار اسلامي و گفتگوي تمدّنها مذاكره شده و هيأت ايراني از به راه افتادن اين گفتگوها توسط رابطه ستايش كرد. در اين ديدار، آقاي تسخيري از توجه رابطه به بحث همكاري ميان سازمانهاي اسلامي كه در جهت تحقّق مصالح مسلمانان و مقابله با حملاتي است كه بر ضدّ شريعت اسلامي صورت مي گيرد، تشكّر كرد. همچنين هيأت ايراني بر گسترش علايق برادرانه ميان دولت سعودي و ايران تأكيد نمود.

ديدار مسؤولان و ميهمانان واحد اهل سنت با سرپرست حجاج ايراني

عصر روز پنج شنبه، نهم بهمن، اعضاي واحد اهل سنت، همراه با ميهمانان ـ كه در جاي ديگر آنها را معرفي كرديم ـ با آقاي ري شهري ملاقات كردند. در اين ديدار ابتدا حجت الاسلام و المسلمين زماني كه مسؤوليت اين واحد را به عهده دارند، به معرفي افراد پرداخته، گفت :در جمع ما، از چهار مذهبِ شيعه، حنفي، شافعي و حنبلي حضور دارند. به علاوه، دست كم از پنج نژاد مختلف در اين واحد فعاليت مي كنند .وي از ايجاد تغيير در بينش وهّابي هاي دانشگاهي خبر داد كه امسال، نسبت به سالهاي گذشته، بينش آنان عوض شده و نسبت به ايران با ديد مثبت تري مي نگرند.

سپس آقاي ري شهري با تشكّر از زحمات واحد اهل سنت و اينكه سال به سال تلاش بيشتري از خود نشان مي دهد، گفت :تلاش اين واحد، نمونه اي عملي در كار تقريب است .

وي افزود:

حج در سالهاي پس از انقلاب، هميشه منادي وحدت امت اسلامي بوده و در تمامي

پيامهاي امام يا رهبري، به اين مهم اشاره شده است. امروز ديگران هم به حقانيت اين موضع جمهوري اسلامي پي برده اند. اميدواريم كه وعده الهي در ظهور و غلبه دين اسلام بر ساير اديان در زمان ما كه شرايط هم بسيار آماده است، محقّق شود .

آمار نهايي زائران خارجي

بر اساس خبري كه در سايت وكالة الأنباء الاسلاميه آمده، اياد مدني، وزير حج عربستان اعلام كرد: آخرين آمار حجاج خارجي كه امسال وارد عربستان شده اند ١/٢ ميليون نفر است كه اندكي از سال گذشته بيشتر مي باشد. (اعلام مرحله بعدي بيش از اين است كه خواهد آمد.(

به نظر مي رسد اين اظهار نظر مخالف با مطالبي است كه در باره آمار زائران در سالهاي قبل منتشر شده است. يک معاينه عمومي نيز نشان مي دهد كه امسال به شدت از تعداد زائران كاسته شده و به احتمال، يكي از دلايل اصلي آن مسائل امنيتي است.

اياد مدني اعلام كرد :وضعيت حجاج بسيار عالي است و وزارت حج عربستان براي تنظيم حركت زائران به سوي جمرات، برنامه خاصي را در نظر گرفته است .

وي گفت :امسال حدود ۳۰ ميليون ليتر از آب زمزم به حجاج داده خواهد شد. همچنين ۲٦۰۰۰ خط تلفن براي آنان در نظر گرفته شده است.

وضعيت هوا در مكه معتدل است و درجه حرارت در نهايت به ۲۸ و دست كم به ۱۸ درجه خواهد رسيد .

نكته ديگر عدم ازدحام جمعيت در مطاف و مسعي است كه حتي تا شب هشتم ذي حجه محسوس بود. يكي از دلايل آن انتقال ويلچري ها به طبقه دوم است كه در شب هشتم، تقريباً به طور پيوسته در حال حركت در طبقه دوم بودند. جالب آنكه خشبي ها (كساني كه با تخت روان توسط كارگران سياه حركت داده مي شدند (جمع آوري شده اند. زيرا آنان نيز در طبقه دوم با ويلچر حركت مي كنند. اين مسأله شغل جديدي را فراهم كرده و آن افرادي هستند كه با ويلچر در بيرون مسجدالحرام به انتظار مشتري مي ايستند.

قاعدتاً اين شغل، ولو به لحاظ زماني محدود است، اما درآمد مقطعي قابل ملاحظه اي دارد

دليل ديگر عدم ازدحام، برداشتن ديوار و سر در ورودي سرداب زمزم است. با اين حال، امسال، شمار حجاج كمتر به نظر مي رسد.

عدم اجازه ورود ماشينها در شهر مكه، سه روز پيش از موعد مقرر در سالهاي قبل، سبب شده است تا حجم ماشين هاي موجود در مكه كمتر باشد و ترافيک رواني حتي در شلوغ ترين خيابانها برقرار گردد.

شايد رفع ترافيکِ شارع مسجدالحرام آن باشد كه لازم است بازارهاي معروف به بازار جودريه برداشته شده و به صورت طريق مشاة درآيد. برداشتن كوه هاي حول و حوش شعب غزه تا شعب علي، گره گشاي بسياري از دشواري هاي ترافيكي اين ناحيه است.

برگزاري شانزدهمين سالگرد شهداي مكه

شانزدهمين سالگرد شهادت مظلومانه حجاج ايراني خانه خدا، عصر چهارشنبه (هشتم بهمن) در بعثه مقام معظم رهبري در مكه برگزار شد.

در اين مراسم كه با حضور نماينده وليّ فقيه، شماري از روحانيون، جمعي از اعضاي بعثه و شمار فراواني از زائران خانه خدا برگزار شد، مداحان و سخنرانان ياد و خاطره صدها شهيد جمعه خونين مكه را در مراسم برائت از مشركين در سال ۱۳٦٦ گرامي داشتند.

حجت الاسلام و المسلمين قرني در اين مراسم با اشاره به اينكه ۱/۵ ميليارد
مسلمان داريم كه سالانه تنها حدود ۲ ميليون نفر مي توانند مراسم حج را به جاي
آورند، گفت:

بدين ترتيب، تعداد زيادي از مسلمانان هرگز موفق به انجام حج نمي شوند .بنابر اين، زائري كه از ميان اين گروه، فراوان توفيق زيارت يافته، بايد قدردان اين توفيق باشد.

وي گفت: بهترين نوع عبادت، عبادتي است كه با عشق و محبّت همراه باشد و مسلمان هرگز نبايد همراه با عبادت خود، حس طلبكاري داشته باشد.

در پايان اين مراسم، نماينده وليّ فقيه از حضور شركت كنندگان در اين مراسم سپاسگزاري كرد.

شلوغي در مكه در آخرين روزهاي قبل از عرفه

از ششم تا هفتم ذي حجه، شهر مكه يكباره شاهد حضور صدها هزار زائر سعودي و نيز كشورهاي حاشيه خليج فارس است كه در آخرين لحظات و دقايق، خود را براي انجام اعمال به مكه مي رسانند. از شب هفتم به بعد، سيل جمعيت در اطراف مسجدالحرام و خيابانهاي اصلي شهر، به خصوص مسير منا متمركز شده و بسياري از نقاط اطراف مسجد، از اين افراد كه هيچ بناي گرفتن منزل مسكوني ندارند، اشغال مي شود. در ميدان وسيع بيرون مسعي تا دامنه ابوقبيس و از آنجا تا ابتداي شعب علي و سپس در تمامي اين محوطه، افرادي روي زمين دراز كشيده و مشغول استراحت هستند.

در مسير طريق مسجدالحرام تا عزيزيه، در دو روز آخر، هر نقطه اي كه امكان پهن كردن فرش باشد، اشغال شده و حتّي در پارک ها نيز چادرهاي بزرگي زده شده است. از آن جمله، از پاركي كه در نزديكي عزيزيه است و آن را با نام حديقة العزيزيه مي شناسند، به دليل نزديكي به منا، براي زدن چادر استفاده مي شود.

در اين سالها، به خصوص به دليل آنكه هوا بهتر از سالهاي گذشته است، اين افراد شب خواب كنارخيابان زيادترازهميشه هستند. طبعاًبحث امنيت،نظافتونيز دشواري هايي كه در رفت و آمد ايجاد مي شود، يكي از عادي ترين تبعات اين نوع استقرار است. با اين حال، كسي در اينجا احساس ناراحتي و سختي نمي كند و زائران به طور عادي با اين شلوغي خود را هماهنگ مي كنند. دولت سعودي هم گو اينكه تذكراتي در اين باره به زائران داخلي خود مي دهد، اما مي داند كه با سيل اين جمعيت كاري نمي تواند انجام دهد. همين وضعيت براي شمار زيادي از زائران در عرفات و منا هم هست. اين گروه از زائران، حاضر به پرداخت پولي به شركت ها و مؤسساتي كه مي توانند براي آنان چادري در عرفات يا مشعر بگيرند، نيستند. بنابر اين، از فضاهاي محدود اضافي استفاده مي كنند كه به صورت طبيعي، مشكلاتي را براي ديگران به وجود مي آورد.

گزارشي از كاروان بم در مكه

منطقه عزيزيه، خيابان شيخ عبدالله خياط، پشت قصرالافراح، شارع الصابر، در ساختماني پنج طبقه سفيدرنگ و نوساز، كارواني از زائران حجاج بيت الله الحرام

ساكن اند كه اگرچه مانند حجاج ديگر به قصد زيارت بيت الله آمده اند و از اين جهت همرنگ جماعت هستند، اما از ديگر سو تفاوتي با ديگران دارند كه آنها را قدري متمايز مي كند.

از در ساختمان كه وارد مي شوي، در پس خنكي باد كولر، كه به جنگ گرماي ظهر مكه برخاسته، گرمي ديگري را احساس مي كني كه رايحه اي آشنا دارد، گرمايي كه يادآور قلب سرزمين خودت است، گرماي كوير.

چهره هاي آفتاب سوخته ساكنان تازه وارد عمارت، بيانگر سالها تلاش سخت در مبارزه با طبيعت خشن است، طبيعتي كه گرچه در كوره ساليان سال تجربه اين مردمان، اندكي نرم و رام گشته، اما گاه كه سركشي مي كند، به يادت مي آورد كه هنوز از چه قدرتي برخوردار است و اينگونه دست تقدير به خوشه چيني خرمن ساكنان آن سرزمين پرداخت و يكباره بيش از ٤٠ هزار انسان را در كام خود كشيد و اينان بازماندگان همان نمايش قدرت طبيعت هستند.

اينان از بم آمده اند; شهري كه به خرما و پرتغال و ارگ ش مي شناختيم و اكنون به زلزله اش. شهري برجاي مانده از فاجعه اي عظيم، كه اشک را نه فقط به چشمان هموطنانش كه بر چشم جهانيان نشاند و حماسه اي از همدردي و ايثار را آفريد كه همگان آفرينش گفتند.

كاروان حجاج شهرستان بم، به گفته باقريان، مدير كاروان، ابتدا ١٢٢ عضو داشت، اما فاجعه زلزله موجب شد تا ١٨ نفر از اعضاي آن پيش از آنكه به ديدار خانه بيايند، به لقاي صاحبخانه برسند. باقريان كه خود در اين حادثه پدر، مادر، پدر همسر، مادر همسر و حدود ٤٠ نفر از ديگر بستگانش را به يكباره در كام مرگ ديده، مي گويد:

20نفر هم زخمي بودند و به همين دليل امكان سفر براي آنان مقدور نبود و از ديگران هم نه اطلاعي داشتيم و نه آنان در وضعيت مناسبي بودند كه به سفر حج بيايند و به همين علّت قرار بود كه سفر اين كاروان به سال آينده موكول شود .

اما اگر در فجايعي چون زلزله، از تقيه و مشيت الهي گريزي نيست، آنجا كه
او مي طلبد هم مانعي بر جاي نمي ماند كه اين سفر هم با طلب اوست; به قول

ابوسعيد ابوالخير:

سي سال خداي را طلبيدم، چون نيک بنگريستم، او طالب بود و من مطلوب .

باقريان مي گويد:

به اصرار زائران، با مقامات سازمان حج و زيارت صحبت كرديم و به ما فرصت دادند كه ظرف چند روز به دنبال زائران بگرديم و ببينيم مي توانيم آنها را پيدا كنيم يا نه .

جستوجوي خانه به خانه ديگر معنايي ندارد كه خانه اي نمانده است، پس چادر به چادر به دنبال زائران بيت الله بايد گشت، شايد تمريني باشد براي چادرنشيني در عرفات و منا، گويي كه اينطور به خدا نزديكتر است. مدير كاروان ادامه مي دهد:

بالاخره توانستيم با زحمت زياد زائران را پيدا كنيم و غير از آنهايي كه فوت كرده و يا زخمي بودند، باقي را يافتيم و كسري زائران را با افرادي از شهرهاي ديگر تأمين كرديم و در آخرين روز، كاروان از طريق جده به مكه اعزام شد .

هنگام مصايب و سختي ها، انسانهاي موحّد بيش از پيش به ياد خدا مي افتند و به ذكر او مي پردازند و اين نيست مگر به اين علت كه تنها ملجأ و پناهگاه خود را در پناه بردن به او و استمداد از او مي جويند. اكنون و پس از فاجعه زلزله، شايد بازماندگان آن بيش از ديگران به ارزش چنين زيارتي، آن هم در اين مكان مقدس واقف باشند و به استفاضه از آن نايل آيند.

علي خان بابا، از اعضاي كاروان، ٤ خواهر و برادر خود و در مجموع بين ٦٠ تا ٧٠ نفر از بستگان دور و نزديک را در اين حادثه از دست داده است!

خان بابا مي گويد :از يک گروه ١٠ نفره، كه قرار بود به حج بياييم، فقط من مانده ام .

او اين سفر را فرصتي مي داند تا قدري سبک شده و بار اين فاجعه را با ياد خدا قابل تحمل سازد. خان بابا كه خانواده اش هم اكنون در كرمان ساكن اند، با تشكّر از همه آنانكه در اين حادثه به ياري مردم بم شتافتند، اميدوار است تا با همت مردم و ياري خدا شهر بم

هرچه زودتر بازسازي شود.

به تدريج ديگران هم مي آيند و همه در يک صف مشترک هستند: همه آنان عزادار از دست دادن عزيزان و نزديکان خود مي باشند. عليرضا ولنديارى که به همراه مادر به حج آمده، مي گويد: علاوه بر ۳ نفر از اعضاي خانواده، در مجموع حدود ۷۰ نفر از بستگان خود را از دست داده است و خانواده وي اکنون در محل خانه ويران شده شان، در چادر زندگي مي کنند. ولنديارى هم از آمدن راضي است و زيارت اين مکان مقدس را موهبتي مي داند، اگرچه مشکلات زيادي هم وجود دارد. او عمده اين مشکلات را مشکل مالي افراد حاضر مي داند که به علت از دست دادن همه دارايي شان، چيز زيادي ندارند و به همين دليل بسياري از آنها حتي پول قرباني خود را ندارند و از مسؤولان مي خواهند تا در اين رابطه ياريشان کنند.

علي اسدآبادي و برادرش در حادثه بم ۱۰۸ نفر از بستگان دور و نزديک و از جمله دختر برادر حاضرش را از دست داده است. او همچون ديگران به عشق زيارت بيت الله، علي رغم همه مشکلات موجود براي خانواده اش در وطن و ديگر مشکلات خود به اينجا آمده است. اسدآبادي از مشکلات موجود در بم چنين مي گويد:

قرار است آواربرداري از چند ماه ديگر آغاز شود و بعد بازسازي خانه ها را شروع کنند. .

او از کمک و ياري همگان تشکر مي کند و البته گله هايي هم دارد!

اسماعيل خليفه هم حرفهايي شبيه ديگران دارد و از اشتياق خود به اين سفر مي گويد: و نيز از مشکلاتي که قبل و پس از آمدن داشته و دارد، اما با همه اين مشکلات، از آمدن خود کاملا راضي است.

دکتر محمد فروتن، پزشک کاروان که خواهر خود را از دست داده است، پزشک سازمان تأمين اجتماعي شهرستان بم است و مي گويد :مشکلات زيادي داشتيم، خانواده در کرمان ساکن هستند، اما با اين همه نمي توانستم کاروان را تنها بگذارم .دکتر فروتن با وجود همه مسائل، آمدن اين کاروان را بسيار مثبت مي داند و آن را در جهت بازيابي نسبي روحيه بازماندگان فاجعه بسيار تأثيرگذار مي شمارد.

از کاروان خداحافظي مي کنيم و بازمي گرديم، انديشناک و حيران از مشيت و

حکمت الهي که در همه حال و به هر شکل بندگان را به لقا و زيارت خود مي خواند. خود مي آورد و خود مي برد. هرجا و هرطور که خود بخواهد و بر ما جز شکر و صبر روا نيست.

پرداخت هزينه قرباني زائران کاروان بم از طرف رهبري

هزينه قرباني حجاج شهرستان بم از سوي بعثه مقام معظم رهبري پرداخت مي شود.

در دوّمين جلسه شوراي هماهنگي بعثه حج جمهوري اسلامي ايران در مکه مکرمه که روز چهارشنبه برگزارشد، مقرر گرديد به علت مشکلات مالي حجاج شهرستان بم و بازماندگان زلزله، هيأتي از سوي نماينده ولي فقيه و سرپرست حجاج بيت الله الحرام به کاروان زائران اين شهرستان اعزام و ضمن دلجويي از آنان، معادل ۳۷۵ ريال سعودي بابت وجه قرباني به هريک از آنان پرداخت شود.

در اين جلسه همچنين تصميم گرفته شد که نماينده وليّ فقيه و سرپرست حجاج، به همراه هيأتي پس از ايام تشريق، از کاروان پيشگفته ديدار به عمل آورد.

ديدار جمعي از مسؤولان بعثه با ابراهيم جعفري

ابراهيم جعفري، رييس بعثه حج عراق در سال جاري، از هيأتي از اعضاي معاونت بين الملل بعثه حج استقبال كرد. در اين ديدار وي تأكيد كرد كه با كمک ملت عراق، اين كشور را از اشغال خارجي نجات خواهيم داد.

وي در بخش ديگري از سخنانش گفت: حال عمومي مراجع نجف بسيار خوب است و وي پيش از سفر با آيت الله سيستاني، حكيم، فياض و بشير حسين و نيز مقتدي صدر ديدار داشته است. وي با تأكيد بر گسترش روابط و همبستگي هرچه بيشتر دو كشور از حضرت امام و جانشين ايشان به عنوان رهبران بي نظير جهان اسلام ياد كرد.

در پايان از وي دعوت به عمل آمد تا از بعثه مقام معظم رهبري ديدار كند.

تذكرات ستاد گم شدگان در باره ايام تشريق

ناصر صبا مسؤول امداد گم شدگان ستاد حج مكه گفت:

زائران محترم ضمن همراه داشتن كارت شناسايي، شماره مكتب خود را نيز به

خاطر بسپارند .

ناصر صبا مسؤول امداد گم شدگان ستاد حج مستقر در مكه مكرمه ديروز در گفتگو با خبرنگار زائر با بيان اين مطلب از توزيع دسته بندهايي كه بر روي آنها شماره كاروان و شماره مكتب زائران درج شده خبر داد و خواست تا مديران براي تحويل هرچه سريعتر آنان به زائران محترم اقدام كنند.

صبا در مورد فعاليتهاي امداد گم شدگان درايام تشريق، در سرزمين منا و عرفات گفت:

در اطراف خيمه هاي ايرانيان در منا پرچمهاي جمهوري اسلامي ايران نصب شده است و در صورتي كه زائري گم شد، به سوي اين پرچمها حركت كند و در صورت نياز به دفتر امداد و نجات ستاد حج مستقر در منا مراجعه نمايد .

وي از حركت انفرادي حجاج در مسير رفتن به جمرات انتقاد كرد و آن را يكي از عوامل مهم گم شدن زائران دانست. صبا كه در دفتر نشريه با خبرنگار زائر گفتگو مي كرد، تعداد زائران گمشده اي كه تا پايان روز چهارشنبه از دو دفتر معابده و حرم به منازل خود انتقال يافته اند را ٥٩٩ نفر ذكر كرد و افزود:

از اين ميان ٤١٣ نفر مرد و ١٨٦ نفر نيز زن هستند. وي همچنين افزود: در مدت ١٤ روز گذشته، روزانه بيش از ١٠٠٠ نفر در ابواب خارجي ايستگاههاي حملونقل و داخل مسجدالحرام توسط مأموران امداد گم شدگان راهنمايي شده اند .

مسؤول امداد گم شدگان ستاد حج مستقر در مكه مكرمه كار انتقال گمشده ها را در ايام حج بدون تأخير ياد كرد و گفت :هيچ گمشده اي به صورت طولاني مدت سرگردان نبوده و حجاج در اسرع وقت به منازل خود برگشت داده شده اند .وي همكاري خادمان كاروانها را بسيار مطلوب ارزيابي نمود و با تشكّر از مديران كاروآنها از آنان درخواست كرد هر كاروان يک خدمه براي يک نوبت ٤ ساعته در ايام تشريق به دفتر مركزي امداد در منا و عرفات اعزام كند.

صبا در آخر متذكر شد با توجه به سردي هوا در روزهاي آينده، حجاج گرامي در سرزمين منا و عرفات حتماً لباس گرم و پتو به همراه داشته باشند.

حمل و نقل زائران از روز ششم ذي حجه به بعد

محمدي فر مسؤول حمل و نقل درون شهري ستاد حجّ مكّه مكرّمه، با اشاره به اينكه از ششم ذي حجه اتوبوسها از سيستم حمل و نقل درون شهري مكه خارج شده اند، گفت:

همه ساله از ششم ذي حجه تشكيلات اتوبوسراني تعطيل شده و اتوبوسهاي خصوصي و دولتي عربستان براي انتقال حجاج به مشاعر مقدسه آماده مي شوند و اين مطلب كه از شامگاه ششم ذي حجه براي انتقال حجّاج گرامي، اتوبوس نداريم، پيشتر به آگاهي مديران كاروانها رسانده شده بود .

محمدي فر درباره تشكيلات حمل و نقل فعلي گفت:

حجاج گرامي توجه داشته باشند مبلغي كه براي هريک از آنان درتشكيلات اتوبوسراني، در زمان حضور آنان مكه و مدينه، هزينه مي شود، تنها ۹۵ ريال سعودي است و اين مبلغ در ازاي خدماتي كه در طول شبانه روز به آنها داده مي شود، بسيار ناچيز است .

وي افزود: با توجه به اينكه در طول ١٤ روز گذشته يک ميليون و ۸۰۰ هزار نفر، از سرويسهاي اتوبوسراني استفاده كرده اند، خوشبختانه اكثريت قريب به اتفاق زائران از اين برنامه راضي اند و ما نيز از برخي مشكلات در بعضي از خطوط مطلع هستيم و در پي رفع نواقص اندک موجود مي باشيم.

محمدي فر با هشدار به زائران، براي رفت و آمد به حرم در اين مدّت، به خصوص بانوان، تأكيد كرد :حجاج عزيز حتماً به صورت گروهي از اتومبيل هاي كرايه كشي شخصي استفاده كنند .

وي در پايان افزود :اتوبوسهاي خطوط ۲۵ گانه ما، بعد از ايّام تشريق و از روز ۱۳

ذي حجه بار ديگر راه اندازي مي شود و از روز ١٤ ذي حجه با تمام ظرفيت خود، در خدمت به زائران بيت الله الحرام خواهد بود .

ديدار آقاي ري شهري با وزير امور مذهبي الجزاير

نماينده وليّ فقيه و سرپرست زائران ايراني، پنج شنبه شب، در محل بعثه الجزاير، در مكّه مكرمه حضور يافت و با آقاي بو عبدالله غلام الله وزير شؤون ديني و اوقاف الجزاير ديدار و گفتگو كرد. در اين ديدار آقاي ري شهري با اشاره به مناسبات نزديک بين ايران و الجزاير، خواستار ارتباط بيشتر انديشمندان و علماي دو كشور با يكديگر شد.

نماينده وليّ فقيه افزود:

علاقه خاصي ميان ايران و الجزاير وجود دارد و استواري مناسبات فرهنگي دو كشور به تقويت اقتدار كشورهاي اسلامي منجر خواهد شد .

سرپرست زائران ايراني حج را بهترين فرصت براي تبادل نظريه انديشمندان در باره مشكلات جهان اسلام و ارائه راه حل هاي مناسب دانست.

نماينده ولي فقيه افزود :آگاهي امّت اسلامي از توانايي هاي بالقوّه مسلمانان، وضعيت را براي بهره گيري از اين امكانات فراهم خواهد كرد .

آقاي ري شهري همچنين از وزير شؤون ديني و اوقاف الجزاير براي سفر به ايران دعوت كرد.

آقاي غلام الله نيز ديدارهاي دو جانبه با سرپرست حجاج ايراني را ديدارهاي محبّت ناميد و ابراز اميدواري كرد كه با سفر به ايران، از تهران و قم به عنوان مركز علم ديدن كند.

وي با حساس خواندن وضعيت امروز جهان اسلام گفت: امروز مردم جهان خواستار آشنايي و آگاهي از اسلام واقعي هستند و علماي ديني وظيفه دارند صادقانه و مخلصانه اسلام اصيل را معرفي كنند...

علماي اسلام به عنوان متخصّصان علوم ديني، مسؤوليت سنگيني براي پاسخگويي به نيازهاي جوامع اسلامي بر عهده دارند...

علماي ديني اگر صادقانه و مخلصانه به تبليغ دين اسلام بپردازند، بسياري را جذب اين دين مقدس خواهند كرد.

غلام الله با ابلاغ سلام و درود به ملت و دولت ايران، ابراز اميدواري كرد مناسبات فرهنگي ميان دو كشور گسترش يابد.

اين مقام الجزايري هفته قبل با حضور در بعثه مقام معظم رهبري با امير الحاج ايران ديدار و گفتگو كرده بود .

حركت حجاج به سمت عرفات

كاروانهاي ايراني بر اساس برنامه اي كلّي و روندي كه بخشي از آن را خود تعيين مي كنند، از بعد از ظهر روز ترويه; يعني هشتم ذي حجه، به انتقال حجاج به عرفات مشغول مي شوند. عرفات پيش از آن توسط مؤسسات مطوّفي مربوط به ايران آماده شده و بخش هايي به استقرار حجاج ايران اختصاص داده شده است. طريق هشت در مجموع صحراي عرفات ويژه كاروانهاي ايراني است. برخي از كاروانها ديرتر و تا آخر شب به مجموعه حجاج مي پيوندند.

بدين ترتيب، از اوايل شب نهم ذي حجه به تدريج مسجدالحرام خلوت مي شود .طي اين روز، برخي از حجاج ضعيف، كه بيم آن مي رود نتوانند پس از بازگشت از منا اعمال خود را انجام دهند، به انجام اعمال خويش مي پردازند.

شب ورود به عرفات، بيشتر كاروانهاي ايراني به خواندن دعاي شب عرفه مي پردازند. پس از آن، به جز امور عادي، بخشي به خواب رفته و عده اي هم به نماز و عبادت مشغول مي شوند.

محلّ بعثه رهبري كه در دل كاروانهاي ايراني جاي گرفته، محدوده اي وسيع است كه نه تنها براي اسكان كارمندان بعثه و ستاد، بلكه براي اجراي برنامه هاي مختلف مورد استفاده قرار مي گيرد. بخشي از اين برنامه ها كه برنامه برائت از مشركين و دعاي عرفه است، در قسمتي كه به همين منظور چادرهاي آن تعويض شده و سقف آن بالاتر از حد
معمول برده مي شود، برگزار مي گردد. با اينكه، زدن چادرها كار مؤسسات مطوفي است

ولي در اين بخش، خودِ زائران ايراني با تلاش چند ساعت در اوايل صبح روز عرفه، فضا را آماده مي كنند تا امكان برگزاري مراسم باشد .

مراسم برائت از مشركين

صبحگاه روز عرفه، با صداي اذاني آشنا كه پس از مدتها اوّلين بار است با لحن ايراني شنيده مي شود، همه نماز صبح را به جاي آورده و آماده مراسم روز عرفه مي شوند.

مراسم برائت از مشركين سالهاست كه به دليل عدم امكان برگزاري آن در شهر مكه، در عرفات برگزار مي گردد. پيش از اين اشاره به برخي از هماهنگي هاي لازم در اين زمينه كرديم. بخش عمده اي از مديران، افرادي را كه مايل به شركت در اين مراسم باشند، به تدريج به سمت محلّ استقرار بعثه انتقال مي دهند.

برنامه در ساعت ۹/۲۵ دقيقه به طور غير رسمي با مناجاتي به لحن عربي، آغاز مي گردد. بيست دقيقه پس از آن، شروع رسمي برنامه است; با تلاوت آياتِ نخست سوره توبه، توسط قاري مشهور قرآن آقاي سعيد طوسي. آنها شعارهاي الله اكبر و يا ايّها المسلمون، اِتَّحِدوا اِتَّحِدُوا را را با آقاي مرتضايي فر همراهي مي كنند.

جمعيت انبوهي اجتماع كرده اند كه مي توان عدد آنها را بالغ بر دهها هزار نفر دانست. علاوه بر چادر عظيم بعثه، بسياري از چادرهاي اطراف بعثه هم آماده براي پذيرايي از حجاجي است كه مايل به شركت در مراسم هستند.

به علاوه، جمعي از زائران لبناني، بهويژه اعضاي بعثه حزب الله نيز در اين مراسم حضور يافتند.

در اين مراسم، نماينده وليّ فقيه و سرپرست حجاج ايراني بيت الله الحرام به سخنراني پرداخت.

وي با اشاره به اينكه آيات برائت راطبق برخي ازنقلها امام علي)عليه السلام (درروز عرفه به مردم ابلاغ كرد، فرا رسيدن بيست و پنجمين سالگرد انقلاب اسلامي را تبريک گفت. همچنين ضمن گفتن تبريک براي پيروزي حزب الله لبنان بر اسراييل، ازخداوند براي درگذشتگان حادثه بم نيز طلب مغفرت كرد. آقاي ري شهري در باره فلسفه

مراسم برائت گفت:

هدف اصلي برائت تبيين اين واقعيت است كه شرک و توحيد چه معنايي در جهان امروز دارد. جامعه توحيدي در جهان امروز بايد داراي چه ويژگي هايي باشد. جامعه توحيدي، جامعه اي است كه نه تنها با زبان، بلكه در عمل با انواع مظاهر شركت و كفر و طغيان مبارزه مي كند. يكي از مظاهر شرک تفكيک دين از سياست است; به اين معنا كه خداي دنيا با خداي آخرت دو تا است .به نظر اينان خداي دنيا كسي جز آمريكا نيست .

آقاي ري شهري افزود:

امروز جمهوري اسلامي در صف اول مبارزه با آمريكا قرار دارد و اين مراسم برائت يكي از نمودهاي اين مبارزه است. ۲۵ سال است كه اين مردم براي اهتزاز پرچم توحيدي در جهان مبارزه كرده اند...

امروز مقاومت لبنان در صف اول مبارزه با اسراييل، در كنار فلسطين ايستاده و ترديد ندارم كه وقتي امام زمان)عليه السلام (ظهور كند، حزب الله جزو كساني است كه در كنار مردم ايران، در كنار آن امام خواهد ايستاد.

كسي كه از آرمان فلسطين دفاع نكند، نمي تواند موحّد واقعي باشد .

پس از آن، متن پيام آيت الله خامنه اي به مناسبت حج امسال قرائت شد و سپس آقاي دكتر الحسيني، سخنان فشرده اي بياک كرد و سپس آقاي ري شهري متن كامل پيام را به زبان عربي قرائت كرد.

مراسم برائت با قرائت قطعنامه اي كه توسط آقاي سليمي خوانده شد، در ساعت ۱۱/۲۲ دقيقه پايان يافت.

گفتني است، يک زائر جوان كه فارغ التحصيل ازيكي ازدانشگاه هاي تونس در رشته مهندسي كشاورزي بود گفت: استقامت حزب الله لبنان سبب شد تا من شيعه شوم. وي كه براي شيعه شدن به بعثه رهبري آمده بود، از علماي حاضر خواست تا شهادت او را به ولايت امير مؤمنان)عليه السلام (شاهد باشند و روز قيامت براي او شهادت بدهند) .تصوير ۲۳ ـ ۲٤(

پيام حضرت آيت الله خامنه اي به مناسبت حج سال ۱۳۸۲

بِسْمِ اللهِ الرَّحْمنِ الرَّحِيمِ

امّت اسلامي، اكنون بار ديگر، ميعاد بزرگ ساليانه خود را برگزار كرده و به فراخوان " :وَ أَذِّنْ فِي النّاسِ بِالْحَجِّ " ...به شايستگي پاسخ داده است. اين فريضه بي نظير نيز مانند ديگر فرايض الهي، خزانه رحمتي است كه در موعد خود به روي بندگان گشوده مي شود و فرصتي براي بهره گيري از فيض بي مُنتهاي خداوند در دسترس آنان مي گذارد.

حج، از اين جهت، استثنايي و بي همتا است كه در آن، هم دل ها و جان ها صيقل مي يابد و يكايك حاجيان به قدر همت و ظرفيت خود از اين باران رحمت، برخوردار مي شوند; و هم شخصيت كِلان امت اسلامي، كه از ملت ها و نژادها و اقليم ها و فرهنگ ها تشكيل شده است، مي تواند در آن به انسجام و شجاعت و بيداري و خودآگاهي بيشتر نايل آيد.

و اين، نياز بزرگ امروز دنياي اسلام است.

دنياي اسلام پس از رخوت و خواب آلودگي دراز مدت و خسارتبار خود، كه سرانجام به سيطره سياسي و فرهنگي بيگانگان انجاميد و منابع مادي و بَشَري اش در خدمت رشد و اقتدار و سلطه دشمنانش قرار گرفت، اكنون خود را بازيافته و به مرور، در برابر غارتگران و حراميان، جبهه گرفته است. نسيم بيداري اسلامي در همه جاي جهان اسلام وزيده و پا نهادن اسلام به عرصه عمل، به مطالبه اي جدّي بدل شده است. نظريه اسلام سياسي جايگاهي والا در ذهن نخبگان يافته و در مدّ نگاه آنان، افقي روشن و اميدبخش گشوده است. با افول انديشه هاي وارداتي و پر جنجال همچون سوسياليسم و ماركسيسم و به خصوص با دريده شدن پرده ريا و فريب از روي دموكراسي ليبرال غرب، سيماي عدالتخواه و آزادي بخش اسلام، از هميشه آشكارتر گشته و بي رقيب، در صدر آرزوهاي عدالتخواهان و آزادي طلبان و نخبگان و انديشمندان نشسته است.

جوانان و جوانمردان بسياري در كشورهاي مسلمان به نام اسلام و در آرزوي حكومت عدل اسلامي به جهاد سياسي و فرهنگي و اجتماعي روي آورده اند و عزم ايستادگي در برابر تحميل و سلطه بيگانگان مستكبر را در جوامع خود گسترش مي دهند .

در مناطقي از دنياي اسلام كه نقطه اوج آن كشور مظلوم فلسطين است، مردان و زنان بيشماري با بذل جان در زير پرچم اسلام و با شعار استقلال و عزت و آزادي، حماسه اي دايمي و همه روزه پديد آورده و قدرتهاي مادّي مستكبر را در برابر دليري خود زبون ساخته اند.

آري، بيداري اسلامي، محاسبات استكباري را به هم ريخته و معادلات جهاني مطلوبِ مستكبران را تغيير داده است.

از سوي ديگر پيدايش و رشد انديشه هاي نوين اسلامي در چهارچوب مباني و اصول اسلام و نوآوري در عرصه سياست و علم، بالندگي و پويايي مكتب اسلام را در عمل به اثبات رسانده و ميداني وسيع در برابر متفكّران و روشن بينان جهان اسلام گشوده است. استعمارگران ديروز و مستكبران امروز كه با سياستهاي مكّارانه خود مي خواستند جوامع اسلامي را در تعارض دائمي ميان جمود و تحجّر از سويي و خودباختگي و التقاطي گري ازسوي ديگر سرگردان كنند، اكنون خود را در برابر اين پويايي دليرانه فكر اسلامي مي بينند.

در دنياي اسلام، انديشه و حركت، ايمان و عمل صالح، در حال رشد و جوانه زدن و باروري است و اين پديده مبارک، مراكز قدرت استكباري را به وحشت افكنده است.

اكنون امت اسلامي بايد خود را آماده مقابله با مجموعه اي از واكنشهاي عصبي و شرارت آميزي كند كه مراكز قدرت استكباري در برابر اين پديده عظيم، نشان خواهند داد. شک نيست كه در مصاف حق و باطل، پيروزي از آن حق و شكست و زوال، سرنوشت باطل است، مشروط بر آنكه جبهه حق، از نيروي مادي و معنوي خويش بگونه درست بهره بگيرد و با خردمندي و تلاش شايسته، و با استقامت و اميد، و با توكل به خدا و اعتماد به نفس، راه درست را بجويد و بپيمايد. در اين صورت امداد و نصرت الهي، حق مسلّمي است كه وعده قرآني براي او مقرّر فرموده است... " :إِنْ تَنْصُرُوا اللهَ يَنْصُرْكُمْ وَ يُثَبِّتْ أَقْدامَكُمْ " و... " وَ لَيَنْصُرَنَّ اللهُ مَنْ يَنْصُرُهُ " ...، و... " أَنَّ الْأَرْضَ يَرِثُها عِبادِيَ الصّالِحُونَ. "

شبكه سرطاني صهيونيسم و دولتمردان شرور و جنگ افروز آمريكا كه امروز خطرناكترين و اصلي ترين مركز استكبارند، از راههاي گوناگون به معارضه با امت اسلام

برخاسته اند; از جنگ رواني و تبليغاتي تا مقابله اقتصادي، تا اقدامات عنودانه سياسي، و تا خشونت و ترور و تقابل نظامي. آنان براي حفظ منافع نامشروع خود، از هيچ جنايتي رويگردان نيستند. نگاهي گذرا به جنايات تكان دهنده صهيونيستهاي غاصب در فلسطين، كه با حمايت دولت آمريكا صورت مي گيرد و نيز مطالعه رفتار اشغالگران در عراق و افغانستان، عمق شقاوت كساني را آشكار مي سازد كه دنيا را از ادعاي رياكارانه حقوق بشر و طرفداري از دموكراسي و آزادي پر كرده اند. آنان با شعار مبارزه با تروريسم، فجيع ترين شكل ترور را مرتكب مي شوند. به نام آزادسازي ملتها،ديكتاتوري و غارتگري خود را بر ملّتها تحميل مي كنند. آمريكا صريحاً خود را در تجاوز به كشورها و ملّتها ذي حق مي شمارد. دولت صهيونيست صريحاً شخصيتهاي فلسطيني را به ترور تهديد مي كند. صهيونيستها در فلسطين، خون پير و جوان و زن و مرد و كودک را مي ريزند و خانه ها را ويران مي سازند. آمريكا و انگليس در عراق به تظاهركنندگان بي سلاح حمله مي كنند و حريم خانه ها و حرمت نواميس مردم را مي شكنند. هنوز آتش هاي برافروخته آنان فرو ننشسته، دنياي اسلام را به آتش افروزيهاي ديگر نويد مي دهند.

اين رفتارهاي عصبي و شرارت آميز، بيش از آنكه برخاسته از قدرت و اعتماد به نفس باشد، ناشي از سراسيمگي و وحشت است. آنان بيداري اسلامي را حس مي كنند و از فراگيري انديشه اسلام سياسي و حاكميت اسلام به شدت احساس خطر مي كنند. آنان از فكر روزي كه امت اسلامي يكپارچه و اميدوار، به پا خيزد، به خود مي لرزند. در آن روز، امت اسلامي با ثروت طبيعي و ميراث عظيم فرهنگي و تاريخي و با گستردگي جغرافيايي و نفوس پر شمار انساني، به قدرتهاي سلطه گري كه دويست سال خونش را مكيده و حرمت و كرامتش را پايمال كرده اند، اجازه نخواهد داد كه اين طغيان و تجاوز را ادامه دهند.

اكنون نخبگان سياسي و فكري در دنياي اسلام وظيفه سنگيني بر عهده دارند.

انديشمندان مسلمان، پيام آزادي بخش اسلام را هر چه رساتر و شيواتر، به گوش و دل آحاد مردم خود برسانند. هويّت اسلامي ملتهاي مسلمان را بدرستي تبيين كنند. تعاليم روشن اسلام را در موضوعاتي چون: حقوق بشر، آزادي و مردم سالاري، حقوق زن، مبارزه با فساد، رفع تبعيض، مبارزه با فقر و عقب ماندگي علمي براي جوانان بازگو كنند .

فريب رسانه اي غرب را در باره مبارزه با تروريسم و مقابله با سلاحهاي كشتار جمعي، براي همگان آشكار سازند. امروز جهان غرب است كه بايد به لحاظ نظري و عملي در اين موضوعات به چالش كشيده شود و در برابر افكار عمومي جهان پاسخگو باشد. جهان غرب بايد در باره كشتار كودكان خردسال در فلسطين، در باره حقوق زن و حفظ كرامت او، در باره حقّ ملتها در تعيين سرنوشت خود، در باره حق ملتها در بهره گيري از ثروتهاي خود و حتي در باره آزادي شهروندان خود پاسخگو باشد. آيا ممنوعيت حجاب در برخي كشورهاي اروپايي نشانه دروغ بودن اعتقاد به آزادي نيست؟

مردان سياست و كارگزاران حكومت در كشورهاي اسلامي نيز وظايف تاريخي و بزرگي بر دوش دارند. تكيه بر ملتهاي خود و دست رد زدن بر توقّعات تحميل آميز و تمام نشدني قدرتهاي استكباري، مهمترين اين وظايف است. آنان نبايد هويّت عظيم و پرقدرت امت اسلامي را كه مي تواند گره گشاي بسياري از مشكلات باشد، از ياد ببرند. در مسائل جهان اسلام، شاخص تعيين كننده در تصميم گيريها، مصالح امت اسلامي و حفظ اقتدار آن باشد. امروز خروج اشغالگران از عراق و تثبيت حاكميت ملي در آن كشور; بيرون رفتن نظاميان بيگانه از افغانستان و تأكيد بر اسلاميت و استقلال آن كشور; كمک به ملت مظلوم فلسطين و تقويت مادي و معنوي كساني كه به دفاع از جان و مال و عزت و استقلال خود در برابر غاصبان برخاسته اند; ترويج شعائر ديني و ايمان مذهبي در همه جاي دنياي اسلام، نزديک شدن روز افزون دولتهاي مسلمان به يكديگر و حلّ مناقشات آنان با يكديگر، فعّال شدن سازمان كنفرانس اسلامي و پيگيري حق وتوي آن در شوراي امنيت سازمان ملل، همه و همه در جهت مصالح امت اسلامي است. پس بايد در سياستها و تلاشهاي همه دولتهاي مسلمان گنجانيده شود و ملتها و نخبگان، آن را از حكومتهاي خود مطالبه كنند.

ملت و دولت ايران كه در اين روزها بيستوپنج سالگي نظام جمهوري اسلامي را جشن مي گيرند، در اين راه پر افتخار، تجربه هاي گرانبهايي اندوخته و الگوي شايسته اي در برابر همگان قرار داده اند. ما با اتكال به خداي بزرگ و مقتدر و با بهره گيري از نيروي ملّتي كه به ايمان و معرفت، مجهّز است، هدفهاي بزرگ خود را تعقيب كرده و با گامهاي مستحكم به سوي آن پيش رفته ايم. دانش و فناوري را آميخته با ارزشهاي معنوي، و

استقلال و آزادي را همراه با تقيّد به حدود ديني، و مردمسالاري را برخاسته از آموزشهاي قرآني فرا گرفته و به كار بسته ايم. كشور ما در اين مدت بيشترين تهديد و عناد و خباثت را از استكبار دريافت كرده و ملت ما در اين مدت، بيشترين ايمان و ايستادگي و افتخار را كسب كرده است. ما سخن قرآن را در عمل تجربه كرديم كه مي فرمايد... " :إِنَّ كَيْدَ الشَّيْطانِ كانَ ضَعِيفاً " ، و مي فرمايد... " :إِنَّ اللهَ مَعَ الَّذِينَ اتَّقَوْا وَ الَّذِينَ هُمْ مُحْسِنُونَ} و مي فرمايد... " :وَ إِنَّ اللهَ عَلي نَصْرِهِمْ لَقَدِيرٌ. "

ما افق آينده را در برابر ملت خود و جهان اسلام، روشن مي بينيم و با اعتماد روزافزون به وعده الهي، راهي را كه امام خميني عظيم ترسيم كرده است، با عزم راسخ ادامه مي دهيم، وَ الْعاقِبَةُ لِلْمُتَّقِينَ .والسلام علي عبادالله الصالحين

سيدعلي خامنه اي

8/11/1382

قطعنامه پاياني مراسم برائت

گفتني است در پايان اين مراسم، بيانيه گردهمايي برائت از مشركين قرائت شد.

متن كامل بيانيه فوق به اين شرح است:

لا حَوْلَ وَ لا قُوَّةَ إِلاَّ بِاللَّهِ الْعَلِيِّ الْعَظِيمِ

أَعُوذُ بِاللهِ مِنَ غَضَبِ الْجَبّارِ

"بَراءَةٌ مِنَ اللهِ وَ رَسُولِهِ إِلي الَّذِينَ عاهَدْتُمْ مِنَ الْمُشْرِكِينَ(1). "

از هنگامي كه نداي آسماني " وَ أَذِّنْ فِي النّاسِ بِالْحَجِّ " ...توسط بت شكن بزرگ تاريخ، حضرت ابراهيم خليل)عليه السلام (در پهندشت آسمان طنين افكن شد، همه ساله انبوه مؤمنان عاشق، لبيک گويان در اين سرزمين مقدس حضور يافته و فرشتگان عرش الهي زبان به تحسين آنان مي گشايند.

و اكنون، در ادامه پاسخ به آن دعوت الهي، ما حجاج بيت الله الحرام در صحراي

. 1توبه : ١

عرفات گرد آمده و در پايان برگزاري مراسم، اعلام برائت از مشركين، مواضع اصولي خود را به اين شرح اعلام مي داريم:

. 1ما در آستانه فرا رسيدن ربع قرن پيروزي انقلاب اسلامي، ضمن تجديد ميثاق با امام امت)قدس سره (و شهيدان والامقام و تأكيد بر پيروي از مقام معظم رهبري، با الهام از تعاليم قرآن كريم، ضمن اعلام پيام صلح و دوستي خود به تمام مردم دنيا، مراتب اخوّت و برادري خويش را با كليّه مسلمانان جهان اعلام داشته و در عين حال، برائت و بيزاري خود را از تمامي مظاهر كفر، شرك و نفاق اعلام مي داريم.

. 2ما حجاج بيت الله الحرام، به حكم آيه كريمه قرآن كه فرمود " :وَ اعْتَصِمُوا بِحَبْلِ اللهِ جَمِيعاً وَ لاَ تَفَرَّقُوا " ... (1)، بر ضرورت وحدت و يكپارچگي امت اسلام در برابر دشمنان دين و حقيقت، بهويژه استكبار جهاني تأكيد نموده و پيروزي بزرگ حزب الله لبنان را به جهان اسلام تبريک مي گوييم.

. 3در دنياي امروز كه همه جا حرف و سخن و ادعا از آزادي و رعايت حقوق بشر است، عملكرد وحشيانه شبكه سرطاني صهيونيسم در غصب سرزمين هاي مسلمين، كشتار كودكان خردسال، اسارت مردم و تخريب و غارت اموال و ثروت ايشان، با هيچ يک از اصول اوليه انساني سازگار نبوده و لذا ما حجاج بيت الله الحرام ضمن حمايت كامل از انتفاضه مردم فلسطين و ملت بزرگ لبنان، ضمن تأكيد بر عدم رسميت رژيم جنايتكار و فاسد اسراييل، قاطعانه خواستار محاكمه نخست وزير و ساير سران شرور و جنايتكار اسراييل در محاكم صالح بين المللي مي باشيم.

. 4اقدامات سلطه جويانه و استكباري آمريكا (مظهر خشونت و تبعيض) و ساير همدستان او; چون انگليس، در حمله و لشكركشي به كشورها و اشغال سرزمينهاي اسلامي، كشتار مردم و تخريب زيرساخت هاي اقتصادي ملتها، از شيوه هاي هميشگي سردمداران كاخ سفيد، اين بناي تزوير و نفاق است.

ما حجاج بيت الله الحرام، ضمن اعلام بيزاري از روشهاي جنگ طلبانه آمريكا در حمله به ديگر كشورها، از جمله افغانستان و عراق، استفاده از انرژي و فناوري هسته اي صلح آميز را حق مسلّم كليه ملل صلح دوست جهان دانسته و خواستار ايجاد خاورميانه اي

. 1آل عمران : ١٠٣

عاري از هر نوع سلاحهاي كشتار جمعي مي باشيم.

. 5اصل حاكميت ملتها و برخورداري از استقلال، حقّي انكارناپذير و منطبق با تمامي اصول و موازين بين المللي است. از اين رو ما خواستار خروج هر چه سريعتر نيروهاي اشغالگر از عراق و تعيين سرنوشت آن كشور به دست مردم بزرگ سرزمين عراق مي باشيم.

. 6ما حجاج بيت الله الحرام ضمن تحسين پايداري و شهامت ديني خواهران مسلمان خويش در كشور فرانسه (كه خود را مهد آزادي مي پندارد)، تصميم غيراصولي آن دولت را در ممنوعيت حجاب بانوان مسلمان شديداً

محكوم نموده و مصرّانه خواستار تجديد نظر دولت فرانسه در اين مورد، رعايت حقوق مسلّم مردم مسلمان و لغو تصميمات قبلي در مورد محدوديت و ممنوعيت حجاب مي باشيم.

. 7در عصر ما حاكميت مردمسالاري ديني، تنها راه تأمين كننده آزادي و كرامت انسان است. لذا با اعلام اعتقاد راسخ به ضرورت حاكميت مردمسالاري ديني در جوامع اسلامي، ضمن ابراز تأسف شديد و عميق از ارائه چهره نامناسب از دين مبين اسلام، كه نتيجه عملكرد خشن و غيرانساني افرادي است كه به ناحق خود را مسلمان ناميده و برداشت انحرافي از دين با عظمت اسلام دارند، هر نوع ترور و اقدامات تروريستي را شديداً محكوم نموده و تنها راه نجات و سعات را در پيروي از دين مبين اسلام مي دانيم.

در پايانِ اين گردهمايي با صلابت و در آستانه ظهر روز عرفه، كه تا لحظاتي ديگر با وقوف اميرالحاجّ اعظم، اميرالامراء و خليفة الاتقياء، حضرت مهدي صاحب الزمان(عج) فضيلت خواهد يافت، ظهور پر سرور آن پيام آور صلح و آزادي و امنيت را از درگاه حضرت باري تعالي مسألت مي داريم تا از رهگذر تلالؤ خورشيد تابناک وجودش، عدالت بر جهان حاكم شده و از سرتاسر زمين ندايي برنخيزد مگر غريو پرطنين .لا إلَهَ إلاَّ اللَّهُ و مُحَمَّدٌ رَسُولُ اللّهِ

نهم ذي الحجة الحرام ١٤٢٤

يازدهم بهمن ماه ١٣٨٢

صحراي مقدّس عرفات

والسلام عليكم و رحمة الله و بركاته

حال و هواي عرفات

تمامي كساني كه در حج شركت كرده اند، مي بايست از ظهر روز عرفه تا غروب آفتاب، در صحراي عرفات بمانند. در برخي از روايات حج، عبارت از عرفه دانسته شده و اين نهايت اهميت اين وقوف را در اين صحرا مي رساند. فضاي عرفات كه خارج از حدود حرم است، هيجده كيلومتر مربع مي باشد و از اين جهت قابل قياس با منا نيست كه فضاي آن تا يک چهارم (41) فضاي عرفات است. بنابراين، اسكان حجاج در عرفات و حتي استقرار ماشين هاي آنها نيز ممكن است. اين صحرا به صورت محدوده اي داخل يک رشته كوه است كه به صورت نعل اسب، عرفات را محاصره كرده و سمت مكه آن كوهي وجود ندارد .داخل اين محوطه به ٩ خيابان تقسيم شده و اين خيابانها به صورت يک بزرگراه) اتوبان) كه از آن به عنوان خط دائري ياد مي شود، به هم متصل مي شود.

گفتني است كه از سوي ستاد مكه، نقشه هايي براي نشان دادن محل استقرار كاروانهاي ايراني توزيع مي شود. به علاوه، سعودي ها نيز در تمام مشاعر مقدسه، اقدام به توزيع نقشه هايي در اين باره دارندكه البته كمتر ميان ايرانيان توزيع مي شود. راهنمايي هاي مختلفي هم امسال از طرف مؤسسات مطوّفي، در جاي جاي عرفات و حتي منا ديده مي شد كه براي رفت و آمد و تنظيم رمي جمرات راهنمايي هايي كرده بود.

در سرزمين عرفات زائران ـ به جز برنامه دعاي عرفه، كه شيعيان آن را در عصر عرفه در مراسم خاصي مي خوانند ـ برنامه مذهبي خاصي ندارند. در واقع تنها و تنها وقوف اهميت دارد و بنابر اين، بيشتر آنها طي اين ساعات در فضاي خوب و آب و هواي مساعدِ امسال به گشت زني مي پردازند. طبعاً نمازهاي جماعت در گوشه و كنار، در وقت خاص خود برقرار است.

تعداد زيادي از زائران، بر كوه رحمت (جبل الرحمه) بالا مي روند و به خصوص طرف عصر، اين كوه چندان از حجاج سفيد پوش پر مي شود كه از فاصله دور مانند
يک كوه برفي خودنمايي مي كند. در اطراف اين كوه، بسياري ازدستفروش ها اجناسي عرضه مي كنند كه بيشتر آنها انگشتر و تسبيح و وسايل مورد نياز زائران است. يادداشت هاي زيادي به زبانهاي مختلف روي

سنگهاي جبل الرحمه نوشته شده است.
با اين حال، در متون مذهبي، اشاره به صعود روي كوه رحمت نشده و ثوابي هم براي

آن ننوشته اند.

در حاشيه خيابانها، ماشين هاي بزرگي، با نشان خادم الحرمين، هدايايي را ميان مردم به صورت رايگان توزيع مي كنند و طبق معمول، اطراف آنها بسيار شلوغ است، اما كمتر كسي است كه ناامید برگردد. اين هدايا، شامل آب، خرما، شير و انواع بيسكويت و نان و خوراكي هاي ديگري است كه به طور معمول هر بسته اي از آنها نبايد كمتر از ۲۰ ريال سعودي باشد.

امسال كمپ هايي اختصاص به حاجياني داشت كه از آمريكا آمده اند. تعداد اين حجاج نسبتاً زياد است و امسال براي مسائل امنيتي، فضاهاي نسبتاً بسته اي كه ديگران امكان تردّد در آنها را نداشتند، به آنان اختصاص داده بودند.

دعاي عرفه، به طور معمول، عصرها در همه كاروانها برگزار مي شود، جز آنكه هر كسي كه مايل باشد مي تواند به بعثه مقام معظم رهبري بيايد. ساعت 5/2 زيارت آل ياسين آغاز شد و پس از آن دعاي عرفه همراه با مداحي و روضه خواني توسط آقاي غلامرضا زاده و برخي ديگر از مدّاحان قرائت شد) .تصوير ۲۵(

همرنگي شگفتي كه ميان زائران وجود دارد و مرزها و نژادها و تفاوت ها را در مي نوردد، يكي از زيباترين و با شكوه ترين جلوه هاي حضور در عرفات است .نيز مناجات بسياري از زائران، به ويژه آنانكه تک تک در اين گوشه و آن گوشه با خداي خويش راز و نياز مي كنند، از ديگر مظاهر اين ساعات نوراني و سفيد و رحمت در عرفات است. مناسب است شعري را كه به همين مناسبت از سوي دوست عزيز جناب سهيل محمودي با عنوان راه شيري سروده شده، بياوريم:

كمک كن، خدايا! كمک كن كه تنها نمانم *** كه يک لحظه دور از تو، يک لحظه حتّي نمانم

كمي شور فرهادي و سوز مجنوني ام دِه *** كه بي نعره كوه و آواز صحرا نمانم

مرا جلوه در جلوه، رنگ و درنگي عطا كن *** كمک كن كه بي شاپرک، بي تماشا نمانم

من و جاده كهكشان و شب و راهِ شيري *** الهي كه هرسال از اين كاروان جا نمانم

كمک كن كه پيش خودم، دست و دلباز باشم *** كمک كن كه پشتِ در بسته اي، وانمانم

اگر فقر ـ يكوقت سرسخت ـ از پايم انداخت *** خودت راحتم كن كه من ناشكيبا نمانم

حركت به سمت مشعر

يک ساعت به غروب، مردم به آرامي آماده مي شوند تا پس از صرف شام و خواندن نماز مغرب و عشا، عرفات را به قصد مشعر ترک كنند. انتقال حجاج به ماشين ها، يكي از دشوارترين تصميماتي است كه در اين لحظه گرفته مي شود ;زيرا به قدري اوضاع درهم و برهم است كه جز با شناخت درست راه و همراهي زائران با كاروان خودشان و چسبيدن به تابلوهاي نشان، امكان نجات از اين وضعيت آسان نيست.

تقريباً مي توان گفت كه بيشتر بلكه همه ايراني ها مسير ٧ كيلومتري از عرفات تا مزدلفه يا به عبارت ديگر، مشعر را با ماشين طي مي كنند، اما به دليل اينكه بسياري از زائران دير حركت داده مي شوند، اين ماشين ها در ترافيک مي ماند و برخي از سه تا شش ساعت در ترافيک گير مي كنند.

اين در حالي است كه نيمي از حجاج ساير كشورها، بر اساس يک سنت ديرين، از طريق المشاة يا پياده روها حركت مي كنند. اين روشي است كه ميان ايرانيان معمول نيست و امسال جز افراد اندكي، كسي در اين مسير ديده نشد.

حركت از پياده روها، همراه موج جمعيت سفيدپوش، آنهم در تاريكي شب و در ميان نورافكن هايي كه در اطراف روشن است، محيط بسيار زيبا و با معنويتي را پديد مي آورد. تكاپو و تلاش براي رسيدن به مشعر، همراه هزاران هزار نفر كه در مسيري مشخص حركت مي كنند، انسان را چون قطره اي ميان دريا تصوير مي كند. اين يكي از زيباترين لحظاتي است كه بسياري از زائران ماشين سوار از آن محروم هستند. روشن است كه بسياري از حجاج توان پياده رفتن اين راه طولاني را ندارند.

جمعيت به تدريج وارد مزدلفه مي شود و مع الأسف به دليل آنكه بسياري از حجاج در مسير پياده روها مي نشينند، مسير تنگ مي شود و حركت كند مي گردد .اين سالها، مشعر نيز امكانات نسبتاً خوبي دارد ودستشويي هاي فراوان آن، سبب شده است تا محيط از آلودگي هايي كه در سالهاي قبل وجود داشت، پاک بماند.

حجاج در وقوف اختياري، ميان اذان صبح تا طلوع آفتاب را در مشعر مي مانند و اندكي پيش از طلوع آفتاب، با گذر از مسير ٢/٥ كيلومتري مشعر، به وادي (كم عرض) محسِّر رسيده از آن به منا وارد مي شوند. ابتداي عرفات، انتهاي عرفات، ابتداي مزدلفه،

انتهاي مزدلفه و ابتداي منا با تابلوهاي بزرگي مشخص شده است.

چند سال است كه پيش از ورود در منا، چادرهايي براي اقامت زائران برپا شده كه خارج از منا است، اما به دليل عدم وجود فضاي لازم در منا، چاره اي جز نصب و استفاده از آنها نبوده است. ايراني ها طبعاً از اين چادرها استفاده نمي كنند.

به كاروانهاي ايراني توصيه شده است تا زنان و افراد ضعيف را شب هنگام از عرفات به طور مستقيم به سمت جمرات ببرند تا آنها جمره عقبه را رمي كرده و زودتر و پيش از شلوغي منا در كاروانها مستقر شوند. به طور معمول، اين كار منظم صورت مي گيرد اما گاه تأخيرهايي هم در آن پي مي آيد و بعضي از زنان در اوج شلوغي اطراف جمرات; يعني ساعت هشت، در آنجا ديده مي شوند.

كاروانهاي ديگر نيز پس از رسيدن به منا به چادرها برده شده و پس از پذيرايي مختصر به آرامي آماده حركت به سمت جمرات مي شوند. چادرهاي ايراني كه بيش از ١/٥ كيلومتر تا جمرات فاصله دارد، زماني حدود يک ساعت را براي رسيدن حجاج به محدوده جمرات مي طلبد.

تعداد اندكي از زائراني كه با روال كار آشنا هستند، به طور مستقيم از مشعر به سمت جمرات حركت مي كنند. اين حركت در مسير همان طريق المشاة است كه به جمرات ختم مي شود.

گفتني است، در بسياري از نقاط مزدلفه، دست فروش ها بساط كرده اند و كثرت آنها، مزاحمت جدّي براي زائران فراهم كرده است. اين امر به قدري دشواري پديد آورده كه امسال مؤسسات مطوّفي به طور جدّي از دولت سعودي خواسته اند كه بساط اين افراد را ضبط كند تا از دشواري هاي رفت و آمد كاسته شود. بخشي از اين اعتراضات در روزنامه المدينه روز دوشنبه، ١١ ذي حجه درج شده است. اين افراد خواستار وضع قوانين سخت تري در مقابل اين دستفروش ها شده اند.

اين وضعيت در منا نيز وجود دارد، بلكه به مراتب سخت تر و مشكل زاتر است.

فاجعه در منا

از ساعت ۷ بامداد، روز عيد اَضْحي، كه خورشيد طلوع مي كند تا ساعت ۱۱،

جمعيتي نزديک به دوميليون نفر در اطراف جمره عقبه، به رمي آن مشغولند .بدين ترتيب مي توان تصوّر كرد كه فضاي اطراف جمرات تا چه اندازه شلوغ، بحراني و خطرزاست. پيش از آن، در عرفات پارچه نوشته هاي بزرگي در اطراف چادرها نصب و يادآور شده بود كه شلوغ ترين ساعات رمي، همين ساعات است .بنابر اين. لازم است به گونه اي برنامه ريزي شود كه پس از ساعت ۱۱ كاروان براي رمي به آنجا برسد. اين كار به طور طبيعي براي ايراني ها صورت مي گيرد; زيرا اغلب كاروانها حتي اگر عجله هم بكنند، زودتر از ساعت ۱۰/٥ به آنجا نمي رسند.

سالهاست كه طبقه دوم جمرات آماده شده و نيمي از جمعيت بالا و نيمي ديگر در پايين به رمي مي پردازند. طي اين سالها، بارها و بارها فاجعه رخ داده و به همين دليل، حساس ترين لحظه و بحراني ترين مرحله، حضور در جمره عقبه در صبح روز دهم ذي حجه و ظهر روز دوازدهم (اختصاصاً براي سنيان) است.

در سالهايي كه پل روي جمرات كم عرض بود، بارها افرادي در اثر فشار به پايين پرتاب و چند ده نفر كشته مي شدند. يكبار هم بخشي از پل فروريخت و تعدادي كشته شدند.

امسال طبق نوشته روزنامه ها، برنامه هايي مشابه سالهاي قبل براي تنظيم جمعيت و حركت دادن تدريجي آنان روي پل در نظر گرفته شده بود، ليكن با اين حال، گفته شد كه به دليل مسائل امنيتي، بسياري از نيروهاي قوات امن سعودي، از منطقه تخليه شده و در جاهاي ديگري استقرار يافته بودند تا فاجعه امنيتي به وجود نيايد. به همين دليل در ورودي پل جمرات، نيروهاي كافي وجود نداشت.

هجوم جمعيت فراوان به بالاي پل و استقرار آنها در اطراف جمره عقبي، در حالي كه تعداد زيادي زائر زن و افراد پير و ضعيف و كوتاه قد از ماليزيايي ها و اندونزي يايي ها و غيره ميانشان وجود دارد، زمينه را براي بحراني شدن اوضاع فراهم كرد.

به تدريج در ساعت ۹ ، بر تعداد اين جمعيت افزوده شده و اندكي بعد، اوضاع از كنترل همه خارج مي گردد. فشارهاي متقابل ميان مردم; به ويژه وقتي از پشت سر باشد، مانند موجي جمعيت را روي زمين مي خواباند. در اين هنگام است كه همه براي نجات خود دست و پا مي زنند و هر كس كه افتاد ديگر قادر به بلند شدن نيست. افراد بعدي با

حركت از روي سر آنها قصد نجات جان خود را دارند و به اين ترتيب به لِه كردن افرادي كه در زير مانده اند، مي پردازند.

تنها پس از گذشته چند دقيقه، فاجعه رخ داد و ۲٤٤ نفر كشته و بيش از ۲۰۰ نفر ديگر زخمي شدند.

تنها پس از گذشت چند دقيقه، مسير پل به روي جمعيت بسته مي شود. روي پل به آرامي خلوت شده و جنازه ها همراه با هزاران حوله و دمپايي و كيسه پلاستيک و غيره پراكنده است. مأموران براي جمع آوري جنازه ها درگوشه اي، به فعاليت افتادند و بولدوزرهاي كوچک هم شروع به جمع آوري وسايل مي كنند و به اين ترتيب، يكبار ديگر فاجعه اي خونين در منا رخ مي دهد.

بازتاب فاجعه منا در روزنامه هاي سعودي

به نوشته روزنامه عكاظ (دوشنبه ١١ ذي حجه) در اين رخداد، كه در اطراف حوض جمره عقبه روي داد، ٢٤٤ نفر كشته و ٢٤٤ نفر زخمي شده اند. اين در حالي است كه امسال بنا به نقل وزير حج، تا صبح روز عيد (و پيش از حادثه منا (جمعاً ٢٧٢ نفر به دلايل ديگري; از جمله پيري و بيماري در موسم حج امسال مرده اند. و نيز به نقل از يكي از مسؤولان نيروي انتظامي در وزارت كشور مي نويسد: عمده دليل اين حادثه، اسباب و وسايل حجاج است كه آنها را بر دوش خود حمل كرده و اينها در وقت فشار روي زمين افتاده و سبب زمين خوردن ديگران مي شد. همچنين مسؤولان مطوّفي ها; يعني مؤسساتي كه مسؤوليت زدن چادر براي گروه هاي حجاج از كشورهاي مختلف دارند، اعلام كردند كه مسؤوليتي در قبال اين حادثه ندارند; زيرا بيشتر افراد كشته شده، از مفترشين بوده اند; يعني از كساني كه چادري ندارند و در اين روزها به اينجا آمده و كنار خيابانها مي خوابند. (معمولاً اين افراد هستند كه حالت خانه بدوشي هم دارند و به هرجا كه بروند ناگزير وسائلشان را هم همراه مي برند). تعداد اين افراد به طور تقريبي پانصدهزار نفر اعلام شده است. مشخّصه آنها اين است كه معمولاً با ماشين شخصي، همراه زن و فرزندان و به صورت خانوادگي آمده و هر جا را كه در عرفات يا منا خالي بيابند، بساط پهن كرده، سد معبر مي كنند و هزاران دشواري براي رفت و آمد ديگران

فراهم مي آورند.

مسؤول ديگري هم از مركز تحقيقات حج، براي آينده وعده هاي ديگري داد كه قرار است ضمن طرحي، پل جمرات در چهار طبقه ساخته شده و پلكان برقي براي آنها نصب شود تا مشكل ازدحام حل گردد. حتّي عكاظ به نقل از دكتر محمد ادريس، رييس بخش مهندسي انستيتوي تحقيقات حج فهد، نقل كرده است كه در آينده پل منا نُه طبقه خواهد شد و گنجايش ٩ ميليون رمي كننده را در روز خواهد داشت. وي گفت بر اساس آماري كه ما داريم، ٢٠% از زائران، براي رمي وكالت به ديگران مي دهند و بقيه خود رمي مي كنند. بنابر اين، بايد به سرعت در اين باره چاره اي انديشيده شود.

عدم برنامه ريزي مطوّفي ها براي بردن حجاج زير نظر خود براي رمي، طبق يک جدول زماني، عامل ديگري براي ازدحام و در نتيجه اين حادثه اعلام شده است. در اين باره گفته شده اين مشكل به آن دليل است كه بسياري از حجاج مستقيم از مزدلفه راهي جمرات شده و به كاروانهاي خود مراجعه نمي كنند تا به صورت گروهي و منظم راهي جمرات شوند.

يک مسؤول ديگر اعلام كرد كه با وجود اين جمعيت فراوان، اتفاق چنين رخدادي چندان غريب نيست، حجاجي كه همه تلاش دارند تا زودتر رمي كنند. وي گفت: البته تجهيزات فراواني براي انتقال آنان به بيمارستان بوده است.

هر كس كه در آن محيط بود، احساس مي كرد نيروهاي امنيتي سعودي يا دفاع شهري، فقط براي بعد از واقعه تربيت شده اند! يعني به آمبولانس هاي بسياري گذاشته اند تا اگر كساني مردند يا مجروح شدند، به بيمارستان برسانند.

وزير حج نيز تأكيد كرد كه بيشتر افرادِ از بين رفته، از كساني هستند كه مجوّز آمدن دريافت نكرده و تحت نظارت مطوّفي ها نبوده اند. بر اساس اين خبر، ساعت ٨/٥ نزديک به ٥٠٠ هزار حاجي در محيط جمرات بوده است. حادثه در ساعت ٩ صبح اتفاق افتاد و ٢٧ دقيقه به طول انجاميد. بلافاصله پس از آن نيروهاي امداد رسيدند.

اسامه بن فضل البار، رييس انستيتوي تحقيقات حج هم دليل اصلي را ازدحام بيش از حد در يک ساعت معين دانست. وي عامل ديگر را هجوم بيش از حدّ حجاج داخل بر شمرد كه بدون مجوز عازم مكه مي شوند.

در واقع، پس از ازدحام بيش از حدّ جمعيت، انضباط و برنامه ريزي كه نيروهاي انتظامي براي عبور حجاج از روي پل مقرّر كرده بودند، از بين رفت .فشار جمعيت سبب شد كه آنان نتوانند جلوي سيل جمعيت را

بگيرند. اين در حالي بود كه پس از حادثه، بسياري از حجاج، ساعت ها در انتظار رمي مانندند و به دليل خطرناک بودن اوضاع، برخي از آنان به چادرهاي خود بازگشته و مجدداً، عصر راهي جمرات شدند.

در اين فاصله، بلندگوها به زبانهاي مختلف، وقوع يک مهلکه جدّي را به آگاهي ديگران مي رساندند و از آنان مي خواستند که نزديک نشوند و اگر کسي بناي رمي دارد، از زير پل استفاده کند.

گفته شده که بيشتر افراد کشته شده، از زنان و پيران و کودکان بوده اند .به لحاظ تابعيت، افرادي از پاکستان، بنگلادش، ترکيه، نيجريه و سعودي ميان کشته شدگان بودند.

روزنامه عکاظ ، دوشنبه اسامي ٣٦ نفر از زائران پاکستاني را که در اين حادثه کشته شده اند درج کرد. به نوشته المدينه ، کشته شدگان از کشورهاي سعودي، مصر، اندونزي، پاکستان، يمن، مغرب، سوريه، بنگلادش، کامرون، هند، نيجريه، ترکيه، افغانستان، الجزاير، عراق و سوئد بوده اند. بنا به خبري در سايت مفکرة الاسلام، تعداد کشتگان اندونزيايي ٥٣ نفر بوده است.

آمار ديگري که به نقل از وزارت کشور عربستان آمده، حاکي است که شماره کشتگان کشورها بدين شرح بوده است: الجزائر: ١٠، اندونزي: ٤٥، پاکستان: ٣٦، ترکيه: ١١، مغرب: ٧، مصر: ١٣، هند: ١١، سودان: ٨، سعودي: ٢، اروپاي غربي2 :، جنوب آسيا:٣، تونس: ١، بنگلادش: ١٠، عمان: ١، سومال: ٢، برمه: ١، کامرون: ١، سوريه: ٢، چين: ٥، افغانستان: ٢، يمن: ٤، سريلانکا: ٣، آفريقا1 :، نيجريه: ١، چاد: ١ و ٥٤ نفر هم مجهول بوده اند.

بر اساس خبري که بعثه مقام معظم رهبري در شب يازدهم، در مراسم آغاز دهه فجر در منا اعلام کرد، هيچ ايراني در اين حادثه حضور نداشته است.

دکتر عبدالله التركي، رييس رابطة العالم الاسلامي تأکيد کرد که حجاج بايد در کشورهاي خود نسبت به احکام حج کاملاً آگاه شده و سپس عازم شوند .شرع به آنان اجازه داده است نيمه شب که به منا مي رسند، رمي کنند. وي با تأکيد به تقيد ماليزيايي ها

در داشتن انضباط و نظم، گفت: البته برخي از مسائل فقهي، اجتهادي است و در رابطة العالم الاسلامي، به خصوص روي بحث رمي کار شده و به مقامات مسؤول داده شده تا براساس آنها تصميم گيري شود. شيخ احمد غامدي رييس هيأت امر به معروف هم گفت:

اين درست است که روزهاي بعد پيغمبر بعد از زوال آفتاب رمي کرده، اما رمي جمرات پيش از زوال هم هيچ منع شرعي ندارد. به علاوه، وکيل و نايب گرفتن در رمي هم در صورت ناتواني راه حلّي است که مي تواند بخشي از مشکلات را حل کند.

بي شک دولت سعودي با اعتراض افکار عمومي روبرو خواهد بود و اين توجيهات نمي تواند مسؤوليت اين دولت را در قبال چنين حادثه هولناکي کاهش دهد. رخ دادن چنين حادثه اي، علاوه بر اينکه نشاني از نادرست بودن تمامي اخباري است که براي آماده بودن همه شرايط جهت اجراي مناسک اعلام شده، بلکه سبب بدنامي دنياي اسلام است که تا کنون قادر نبوده راه حلّي را براي اين معضل بيابد.

يک راه حلّ مناسب همان است که شمار حجاج، در همين حد حفظ شود و از آمدن بي رويه و بدون برنامه افراد سعودي (يا مقيم غير سعودي) به طور جدّي ممانعت به عمل آيد.

طبيعي است اين مشکل بايد در دستور کار سازمان کنفرانس اسلامي قرار گيرد و به شيوه اي مطلوب حل و فصل شود.

دولت سعودي بلافاصله پس از اين حادثه اعلام کرد که از طرف فهد، هيأتي مسؤوليت رسيدگي به توسعه امکانات مشاعر مقدسه را پيدا کرده است.

همچنين آخرين خبر در باره كشتگان حادثه منا ٢٥١ نفر اعلام شده و اسامي آنها در عكاظ روز سه شنبه ١٢ ذي حجه صفحه ٨ آمده است. بدين ترتيب، علاوه بر ٢٤٤ نفر قبلي، هفت نفر از مجروحان حادثه نيز درگذشته اند.

روزنامه المدينه، روز دوشنبه، ١٢ ذي حجه گزارش برخي از شاهدان عيني از اين فاجعه را درج كرده است. عبدالباسط منصور، حاجي مصري مي گويد: وقتي احساس كردم روي جنازه ها حركت مي كنم، خواستم بازگردم اما ديدم امكان ندارد. در حالي كه اشك مي ريختم جلو مي رفتم. همان وقت فكر مي كردم اگر من يكي از اينها بودم چه مي شد. در اين وقت، اصلاً رمي را فراموش كرده بودم و فقط در فكر نجات خودم بودم.

وي تأكيد كرد كه مسلمانان بايد براي اين مسأله فكري بينديشند; چرا بايد هر سال اين اتفاق تكرار شود؟ فرد ديگري كه با پدر پيرش آمده و او را گم كرده بود، مي گفت: بارها به او گفتم اجازه بده من به نيابت از تو رمي كنم اما او قبول نكرد. ساعت ده بود كه احساس كردم اوضاع در حال تغيير است .يكباره فاجعه پيش آمد و پدرم آخرين نفسها را مي زد كه توسط شرطه ها او را بردند اما اكنون نمي دانم زنده است يا مرده. شاهد ديگر، از كساني مي گويد كه اسباب و اثاثيه در دستشان بود و وقتي فشار زياد شد، آنها را رها كردند كه اين مسأله سبب زمين خوردن عده اي شد. او گفت: تقصير از مردان نيرومندي است كه براي رمي حمله مي آورند و به هيچ كس توجهي ندارند. مادر مرا حجاج قوي هيكل كشتند كه ما را روي زمين انداختند. من نجات پيدا كردم اما مادرم مرد.

بسياري از افراد كه شاهد بودند، گفتند: دست كم يک عامل عمده آن بود كه در وقت شلوغي، نيروهاي نظامي راه را روي عده اي بستند اما باز كردن يكباره راه، و حركت سريع آنان، باعث شد مثل باد كه گندمزار را مي خواباند، جمعيت روي زمين بريزد و افراد ضعيف و حتّي قوي زير دست و پا لِه شوند.

نماز عيد قربان در مسجد الحرام

شمار فراواني از مردم مكه و نيز برخي از زائران كه صبح عيد به مكه آمدند، در نماز عيد قربان در مسجد الحرام، كه به امامت دكتر السديس برگزار شد، شركت كردند. بنا به گزارش روزنامه ها، سديس با اشاره به اهميت عيد قربان و سنت قرباني و اينكه نبايد پيش از موعدِ نماز عيد باشد و نيز نبايد دير از غروب روز سيزدهم ذي حجه انجام شود، به سراغ اعتدال و وسطيت اسلام رفت. روشن است كه اين سياست فرهنگي ـ سياسي جديدي است كه براي ائمه جمعه ترسيم شده و در رأس آنها ائمه جمعه مسجد الحرام و مسجدالنبي)صلي الله عليه وآله (مي بايست آن را دنبال كنند. وي با اشاره به مسلماناني كه مردم را بر ضدّ واليان امر خود مي شورانند و سبب فساد و نابودي و ترس و ترور و انفجار و خونريزي از بي گناهان مسلمان و پناه جويان مي شوند و اين كارها را به نام اسلام مي كنند، مصداق بارز باطل بلكه عامل به ابطل الباطل مي شوند.

وي افزود:

مهم ترين چيزي كه بايد به آن توصيه كرد، اصلاح است. يكي از وجوه حكمت دعوت انبيا به شمار مي آيد...

با توجه به دشواري ها و مشكلاتي كه جهان اسلام با آن روبه رو است، راهي جز توصيه به وحدت اسلامي ندارد... مسلمانان بايد تلاش كنند تا تمدّن اسلامي خاص خود را كه حاوي تمامي برنامه ها و طرح هاي مناسب باشد پديد آورند .

دكتر سديس، همچنين خواستار توجه بيشتر به سازندگي افكار جوانان شد تا از غرب زدگي و علمانيت رهايي يابند و در عين حال، از افراط گرايي نيز دوري گزينند.

وي با حمله به غرب به عنوان تمدني كه مدافع حقوق زن است، گفت :چرا اينان كه دم از حقوق زن مي زنند، اجازه نمي دهند كه زن مسلمان حجاب خود را حفظ كند .

موضوع خطبه شيخ حسين آل الشيخ، خطيب نماز عيد مسجدالنبي)صلي الله عليه وآله (هم در نماز عيد قربان امسال، به طور عمده بحث حقوق زن و مسأله حقوق بشر از ديد اسلام بوده است.

گفتني است، در سال جاري، در روز عيد قربان و روز بعد از آن، تعداد 5000000 رأس گوسفند و... قرباني شدند كه قيمت آنها بالغ بر ٢٠٧ ميليارد ريال سعودي مي شود. (هر ٣٧٣ ريال سعودي يک صد دلار آمريكاست). با توجه به ماشيني بودن كشتارگاه معيصم، مي توان گفت كه هيچ گوشتي از گوشت هاي قرباني در سالهاي اخير از بين نرفته و پس از انجماد به كشورهاي مسلمان فقير فرستاده مي شود.

رييس ستاد حج جمهوري اسلامي ايران در مكه مكرمه گفت:

64%از زائران ايراني در روز عيدقربان پس از رمي جمرات موفق به انجام قرباني شدند. مصطفي قهرودي روز دوشنبه با بيان اين مطلب گفت :قرباني ٣٦ درصد باقي مانده در ساعات اول روز دوشنبه آغاز شد .

وي افزود :در سال گذشته نيز حدود ٣٠% از زائران ايراني در روز يازدهم قرباني كردند كه امري طبيعي است .

به گفته قهرودي ;افزايش چند درصدي آمار كساني كه امسال موفق به قرباني

نشدند نسبت به سال گذشته، ناشي از ازدحام شديد در جمرات و پيشگيري از حضور زائران ايراني در محل بوده است.

مراسم دوازدهم بهمن در منا

حجاج ايراني بيت الله الحرام و زائران خانه خدا، يكشنبه شب طي مراسم با شكوهي در بعثه مقام معظم رهبري در سرزمين مقدس منا، عيد سعيد قربان و سالروز ١٢ بهمن، آغاز دهه فجر انقلاب اسلامي را گرامي داشتند.

در اين مراسم كه پس از اقامه نماز جماعت مغرب و عشا به امامت نماينده ولي فقيه و سرپرست حجاج ايراني آغاز شد، ابتدا مداحان اهل بيت عصمت و طهارت، به خواندن اشعاري به اين مناسبت پرداختند.

سپس حجت الاسلام و المسلمين راشد يزدي به ايراد سخن پرداخت. وي با آرزوي قبولي اعمال و طاعات حجاج، دوازدهم بهمن را سالروز طلوع دوباره خورشيد اسلام از شرق و خلق جمهوري اسلامي ايران دانست.

ايشان با معرفي انقلاب به عنوان آخرين مرحله تحوّل اجتماعي، پيامدهاي اين پديده را اساسي و تند دانست و گفت:

از جمله اين پيامدها بحران مديريت است كه عامل مخربي است. هر انقلاب ٤ ركن دارد كه با آنها مي تواند حفظ شده و استمرار يابد .

وي با اشاره به مردم، رهبري، عمل تشكيلاتي و تداوم به عنوان اصول چهارگانه انقلاب، به تشريح اين عوامل پرداخت و با اشاره به آيات قرآن، كه مردم را اصل قرار مي دهد و حتي در هنگام نزول وحي به پيامبر)صلي الله عليه وآله (مردم را اصل و خطاب قرار مي دهد، بر اهميت اين عامل در تمام شؤون جامعه و حكومت تأكيد كرد و آن را اولين ستون انقلاب دانست.

راشد يزدي با اشاره به اينكه فقدان رهبري صحيح معضل و مشكلي اساسي است، وجود رهبري را عامل وحدت و هدايت نيروها و مردم دانست و افزود:

درصورت نبودن رهبري مقتدر وصحيح، ضعف درمردم ايجادگرديده وموجب

جسارت دشمنان مي شود تا از اين طريق به منافع آن مردم خسارت و لطمه وارد كنند .

تشكّل دومين اصل انقلاب بود كه راشد يزدي آن را عامل جلوگيري از هرز رفتن نيروها معرفي كرد و گفت : در صورت نبود چنين عاملي، تفرق و اختلاف، ايجاد گرديده و سبب شكست مي شود .

سپس وي به تطبيق اين اصول با انقلاب اسلامي ايران پرداخت و اين انقلاب را واجد آنها دانست.

راشد يزدي با اشاره به اينكه انقلاب اسلامي ايران يک انقلاب فرهنگي بود، نحوه استقبال مردم از امام)قدس سره (را با بدرقه و تشييع جنازه مطهر ايشان مقايسه و آن را نشانه اعتقاد و ايمان قلبي مردم به اهداف امام)قدس سره (معرفي كرد.

وي با اشاره به اينكه حمايت و حضور در جنگ تحميلي، دليل قاطعي بر اعتقاد مردم به جمهوري اسلامي و امام)قدس سره (بود، ايمان امام به خدا، هدف و مردم را ويژگي اصلي ايشان در رهبري انقلاب دانست.

وي با مقايسه رهبري امام و اميرالمؤمنين علي)عليه السلام (، مقام امام علي)عليه السلام (را بسيار بالاتر از امام)قدس سره (دانست و اما علّت عدم تداوم حكومت امام علي)عليه السلام (و عكس آن را در مورد انقلاب اسلامي، وجود مردمي متفاوت از امّت صدر اسلام و وفاداري ملت ايران را بسيار بالاتر دانست.

راشد يزدي انقلاب اسلامي را اصيل ترين انقلاب ها شمرد و اظهار اميدواري كرد كه اين انقلاب به تداوم خود ادامه دهد و بهره آن هر روز بيش از پيش شود.

گفتني است به طور معمول، در ساعات بعد از عشا، بسياري از زائران در منا به ديد و بازديد يكديگر مي روند. يافتن زائران آشنا در ميان ساير كاروانها امري آسان است و شخص با داشتن نام مدير يک كاروان به سهولت مي تواند محل استقرار آنان را بيابد. لذا اگر زائري در شهر مكه نتوانسته باشد هتل آشناي خود را بيابد، در منا به آساني اين كار انجام مي گيرد.

به علاوه، فضاي معنوي منا، نورافشاني زيبا و نيز هواي دلپذير آن، سبب شده است

تا بسياري به گردش در خيابانهاي اطراف بپردازند. طبعاً ايراني تنها در منطقه ايراني ها گردش مي كنند. منطقه ايراني ها بالاتر از بخش هاي ديگر منا است و مرز استقرار ايراني ها با ديگران، كه بسيار پايين هستند، چشم انداز زيبايي را پديد آورده است.

هواي شب يازدهم ذي حجه در منا واقعاً سرد (سردتر از مشعر و عرفات) بود و بدون داشتن پتوي كافي امكان خواب وجود نداشت.

اعلام آمار نهايي حجاج امسال

بر اساس خبري كه وكالة الانباء الاسلاميه نقل كرده، تعداد كلّ حجاج امسال (١٤٢٤ هجري قمري) ١/٨٩٢/٧١٠ نفر است. تعداد حجاج خارجي ١/٤١٩/٧٠٦ نفر و حجاج داخلي ٤٧٣/٠٠٤ نفر مي باشند. حجاج داخلي نيز عمدتاً از ميان افراد مقيم اما غير سعودي بوده اند.

آمار زائران خانه خدا طي هشتاد سال گذشته، ترتيبي بين نوده هزار نفر تا يک ميليون و هشتصد هزار نفر بوده است. (سالهاي زير بر اساس تقويم هجري قمري است:(

1345: 90662

1346: 96312

1347: 90764

1348: 81166

) 9024 :1359سال شروع جنگ جهاني(

1368: 99096

1373: 146072

1385: 294118

1388: 374782

1392: 645183

1394: 918777

1400: 812892

1407: 960386

1412: 1011437

1415: 1043374

1418: 1132344

1424: 710/892/1

به گزارش روزنامه المدينه، در سال اخير ۲/۳ ميليون براي عمره به عربستان آمده اند که دوازده درصد آنها از بازگشت خودداري کرده و براي اعمال حج تمتع (يا اهداف ديگر) در عربستان مانده اند.

اعلام تشکيل هيأت توسعه مکه، مدينه و مشاعر مقدس

طي فرماني که از سوي ملک فهد انتشار يافت، وي برادرش معتب بن عبدالعزيز را مسؤول تشکيل هيأت توسعه مکه، مدينه و مشاعر مقدس کرده است تا طرحي را که دست کم مصالح بيست سال آينده را در نظر داشته باشد، براي فراهم کردن بهترين وضعيت در مکه و مدينه و مشاعر مقدس ارائه کند. قرار است در اين طرح، امير مکه ومدينه; يعني عبدالمجيد و مقرن فرزندان عبدالعزيز نيز حضور داشته باشند. اين هيأت مسؤوليت کامل شؤون بازسازي و توسعه را در اين مراکز بر عهده داشته و از تمامي امکانات حکومتي،

مراكز داخلي و خارجي براي اداره اوضاع در اين مناطق مقدسه استفاده خواهد كرد. در واقع، نوعي اختيارات ويژه در اختيار اين هيأت گذاشته شده است.

اين اقدام كه بلافاصله پس از حادثه دهشتناک منا صورت گرفت، نوعي اقدام آرام بخش به بحراني است كه پس از اين حادثه در امر حج ومسؤوليت دولت سعودي در قبال آن پديد آمده است.

رييس مجلس شوراي سعودي هم اعلام آمادگي كرده است كه اين مسأله را مورد بحث قرار دهد.

طبعاً مكه سالهاي پيش نيز مشابه اين وقايع را داشته كه مهم ترين آنها كشته شدن ١٤٢٦ نفر در طريق المشاة در مكه در سال ١٩٩٠ ميلادي بود.

خبر تشكيل اين هيأت در روزنامه عكاظ سه شنبه ١٢ ذي حجه، با تيتر بزرگ و اول

روزنامه بود و روشن است كه هدف آن تسكين آلام اين فاجعه در اذهان و وعده حل دشواري هاي جمرات براي آينده است.

ارجاع حادثه منا به هيأت كبار العلما

بالاترين مرجع فقهي در عربستان سعودي، همين هيأت كبار العلما است كه در باره مسائل مختلف و جديد اظهار نظر ديني مي كنند. بر اساس خبري كه روز سه شنبه در سايت الجزيره درج شده، در پايان هفته جاري جلسه اي به مناسبت فاجعه اي كه در منا رخ داده، برگزار خواهد كرد تا راه هاي شرعي حل اين مشكل را، كه در جمره عقبه رخ داد مورد بررسي قرار دهد. شيخ عبدالعزيز بن عبدالله آل الشيخ، مفتي سعودي و رييس هيأت كبار العلما با اظهار تأسف از كشته شدن ٢٥١ نفر در اين رخداد، گفت: هيأت در باره حل اين معضل بيانيه اي صادر كرده و تمام تلاش خود را براي راحتي حجاج و ايمن سازي آنان از خطر، به كار خواهد گرفت.

خبر ديگري در روزنامه عكاظ حاكي از آن است كه اين هيأت روز پنج شنبه ١٥ ذي حجه در اين باره جلسه اي تشكيل خواهد داد.

بازتاب خبر منا

وزير امور خارجه بنگلادش گفت: با شنيدن خبر درگذشت بيش از ٢٤٠ نفر از زائران خانه خدا شگفت زده شده است.

دولت فرانسه نيز بلافاصله به خانواده هاي جان باختگان فاجعه منا تسليت گفت. شيراک ضمن ارسال پيامي براي فهد، پادشاه عربستان نوشت: از شنيدن خبر اين فاجعه عميقاًا متأثر شده است.

همچنين رييس جمهور هند، جان باختن بيش از ٢٥٠ نفر از حجاج بيت الله الحرام در مراسم رمي جمرات را به خانواده هاي آنان تسليت گفت.

گفتني است در روز چهارشنبه اعلام شد كه متأسفانه يكي از زائران ايراني نيز در فاجعه منا درگذشته است.

دولت اندونزي نيز اعلام كرده است كه مسؤوليت كشته شدن ٥٤ زائر اين كشور بر

عهده دولت سعودي است. چاينور ارسويد يک مقام اندونزي گفت:

دولت عربستان بايد غرامت اين قربانيان را بپردازد. وي گفت: با وجود تكرار اين گونه وقايع در سال گذشته، دولت عربستان بايد با سرمايه گذاري لازم وضع منطقه منا را بهبود بخشد تا شاهد اين گونه وقايع نباشيم .

اين مقام اندونزي افزود:

مسلمانان هم بايد از اين حادثه درس بگيرند و حال يكديگر را مراعات كنند .

از سوي ديگر، دولت سعودي اعلام كرد كه از خانواده هر كدام از مقتولين در منا، سال ديگر سه نفر را به حج اعزام خواهد كرد.

همچنين درمطبوعات عربستان هر روز طرح هايي درباره جلوگيري ازاين فاجعه ارائه مي شود. يكي از اين طرح ها تعبيه محيطي حلزوني شكل براي رمي جمرات است.

دولت سعودي نيز همچنان اصرار دارد كه مسؤوليتي در قبال اين حادثه نداشته است.

امير نايف تأكيد كرده است: بي احتياطي خود زائران و همراه داشتن وسايل و بار توسط آنان سبب پديد آمدن اين حادثه شده است. وي همچنين گفت :اين قضاي الهي بوده و ما به آن راضي هستيم .

بزرگداشت اربعين درگذشتگان بم در منا

در مراسمي كه شامگاه يكشنبه، در بعثه مقام معظم رهبري در منا برگزار شد، ياد جان باختگان حادثه زلزله بم گرامي داشته شد.

در اين مراسم كه زائران شهرستان بم و جمع زيادي از زائران ايراني حضور داشتند، حجت الاسلام و المسلمين صديقي طي سخناني با نگاهي به مسأله حج گفت :حج تخليه شدن از گناه و زلال شدن و تولّدي ديگر است .

وي پاک شدن از گناه را رمز موفقيت يک انسان در ميدان بندگي دانست و افزود :هر كس براي خدا از خانه اش خارج شود اجرش با پروردگار و ميهمان خداست .

حجت الاسلام و المسلمين صديقي در بخش ديگري از سخنان خود، چهلمين روز درگذشت هموطنان شهرستان بم در حادثه زلزله پنجم ديماه سال جاري را تسليت گفت و افزود :اين حادثه براي همه است تنها مردم شريف ايران نيستند كه بلاهايي چون زلزله، سيل و جنگ به سراغشان مي آيد .

وي با عنوان اين مطلب كه مصيبت دلخراش بم يک عبرت بود ، گفت: اين حادثه آخرين بلا نخواهد بود بعد از اين نيز چنين حوادثي اتفاق خواهد افتاد.

صديقي به حضور پرشور مردم براي كمک به زلزله زدگان بم و دو بار حضور مقام معظم رهبري در اين منطقه زلزله زده اشاره كرد و گفت: خدا مردم ما را حجت بر عالميان قرار داده و ولايت را با خونشان آميخته است.

وي ادامه داد: رهبر ما شش ساعت با لباس مبدّل چادر به چادر گشته و با مجروحان و بازماندگان زلزله بم صحبت و ديدار و از آنان دلجويي كرده است.

روحاني بعثه مقام معظم رهبري، از اين حادثه به عنوان امتحاني ديگر ياد كرد و گفت: خدا هم مي خواهد مردم ما را به دنيا بشناساند و اين رهبري را هم بيش از پيش به جهان معرفي كند.

وي مردم بم را شكور و صبور توصيف كرد و افزود :آنها در اوج اين مصيبت خود را مديون خدا مي دانند .

صديقي مردم ايران را بهترين و با وفاترين مردم دنيا خواند و گفت:

اين انقلاب، انقلاب حضرت مهدي(عج) است و ان شاءالله حجّ ما به صاحب ما حضرت بقية الله اعظم(عج) گره مي خورد .

وي در پايان تأكيد كرد:

اگر درياي انقلاب ما طوفاني باشد هيچ غم و هراسي نداريم; زيرا كشتيبان داريم .

پيش از اين سخنراني، كه بيش از يک ساعت به طول انجاميد، دو تن از قاريان كشورمان، به تلاوت آياتي از قرآن پرداخت و سپس يكي از مداحان اهل بيت به نوحه سرايي كرد. اين مراسم نزديک به دو ساعت طول كشيد كه خسته كننده بود.

در لحظه ورودِ تابلوي كاروان ٢٦٢١١ ولي عصر شهرستان بم به محلّ استقرار بعثه مقام معظم رهبري در منا، بسياري از حاضران اشک در چشمانشان حلقه زد .زائران بمي پارچه سياهي را به پيراهنشان الصاق كرده بودند كه روي آن به رنگ سفيد نوشته شده بود زائر بمي.

بيشتر زائران شهرستان بم را افراد سالخورده تشكيل مي دهند.

استقبال كاروانهاي مستقر در منا براي شركت در اربعين شهداي بم، چنان پرشور بود كه زائران مجبور شدند براي حضور در محلّ برپايي مراسم، با توجه به نبودن جا، در فضاهاي مربوط به بخش هاي ديگر بعثه مستقر شوند.

يكي از زائران بمي در پاسخ به احوالپرسي زائر تهراني گفت: اموات رفته اند، خداوند همه آنها را بيامرزد اما الآن بايد به فكر زنده ها بود .بايد آنها را دريابيم. بايد براي زنده ها كاري كرد.

زائر ديگري نيز خطاب به يكي از برگزاركنندگان اين مراسم، از مسؤولان بعثه مقام معظم رهبري كه در جهت تقويت روحي زائران كاروان بم تلاش مي كنند، قدرداني كرد. ١٨ نفر از زائران حج امسال شهرستان بم در جريان زلزله جان به جان آفرين تسليم كردند.

آيت الله بشير نجفي از مراجع تقليد نجف اشرف نيز از شركت كنندگان در اين مراسم بود.

آخرين روز حضور حجاج در منا

حجاج بيت الله الحرام در روز دوازدهم ذي حجه، آخرين روز حضور خود در منا را پشت سر مي گذارند. شيعيان تا ظهر رمي مي كنند و سنيان از سر ظهر رمي كرده و بلافاصله قصد خروج از منا را دارند. بدين ترتيب در بخش جمره عقبي، در ظهر روز دوازدهم صدهاهزار نفر يكجا متمركز هستند. اين افراد در انتظار شنيدن صداي اذان به مي برند كه پس از آن از منا خارج شوند و بخشي پس از رمي جمرات راهي مكه مي شوند. اين امر سبب ازدحام بيش از حد افراد در اين بخش مي شود كه ممكن است حادثه اي ديگر از همان دست پديد آيد. در سالهاي گذشته، حوادث منا مربوط به همين لحظات ظهر بوده است.

مشكل فقهي اهل سنت آن است كه اينان بر اساس روايتي كه گفته شده پيامبرخدا)صلي الله عليه وآله(پس از زوال آفتاب (ظهر شرعي) رمي كرده، رمي پيش از زوال را معمولاً جايز نمي دانند. فشار از سوي برخي آن است تا گفته شود معناي اين روايت اين نيست كه پيش از زوال، رمي جمرات جايز نيست. طبيعي است كه در مذهب شيعه، اين رأي فقهي وجود دارد. بنا به نقل روزنامه المدينه (دوشنبه ١١ ذي حجه)، وزير شؤون ديني

سودان عصام احمد البشير كه خود در سعودي تحصيل كرده، اعلام كرده است كه بايد فقه يسير و ساده را عرضه كرد و بر اين اساس گفت: رمي پيش از زوال جايز است. همو از برخي از فقهاي تابعين نقل كرده كه اين اجازه را مي داده اند. به نظر مي رسد سني ها در اين امر بايد از رأي فقهي مكتب اهل بيت پيروي كنند تا اين مشكل را حل نمايند.

شايعاتي در باره كشته شدن عده اي ديگر انتشار يافته كه سعودي ها آن را تكذيب كردند. در اين خبر كه در سايت الجزيره آمده، سعودي ها گفته اند: به مرور در اين ايام گروهي در هنگام رمي بيهوش شده و به عقب منتقل گرديده اند اما حادثه اي رخ نداده است. از روز دوشنبه; يعني يازدهم ذي حجه، مأموران سعودي افرادي را كه بار و اثاثيه داشتند، اجازه ورود به قسمت فوقاني جمرات نمي دادند تا اگر مشكلي پيش آمد، اين وسايل، اسباب دردسر بيشتر نشود.

در تمام لحظات آخر روز دوازدهم بلندگوها به زبانهاي مختلف دعوت به آرامش مي كردند. اما شگفت اين بود كه بيشتر افراد موجود در آنجا ايراني بودند، ولي هيچ پيام فارسي از بلندگو شنيده نمي شد.

حضور بسياري از كاروانهاي ايراني در اين لحظه در جمرات، بدان دليل است كه منازل محل اقامت آنان در عزيزيه واقع شده و آنان با اندكي پياده روي مي توانند از طريق جمرات به منازل خود برسند.

بازگشت كاروانهاي ايراني، طبق معمول، با ماشين و از كنار چادرهاي آنها است. افرادي از مديران، به هر دليل از حركت سريع تعلّل كنند، تا ساعت ها در ترافيک مانده و بازگشت آنها گاه تا ساعت ده شب به تعويق مي افتد.

عدم وجود راه هاي كافي ميان منا و مكه سبب اين ازدحام مي شود; زيرا حجاج براي آنكه تا غروب در منا نمانند و در آن صورت بايد شب سيزدهم را هم بيتوته كنند،

براي رفتن به مكه تعجيل دارند. به خصوص كه بسياري قصد بازگشت به وطنشان را دارند و بر آن هستند تا اعمالشان را سريعتر انجام دهند. اين مسأله، نياز به وجود راه هاي ارتباطي بيشتر را ميان مكه و منا ايجاب مي كند.

بخشي از مشكلات بهداشتي منا

تجربه ثابت كرده كه هرگاه براي رفتارهاي بهداشتي، بستر مناسب فراهم نباشد، بروز اينگونه رفتارها دچار وقفه مي شود.

در سالهاي گذشته شاهد آن بوده ايم كه وقتي براي زائران در زمينه هايي بستر مناسب فراهم شده، يا رفتار آنان بهبودي يافته و يا از رفتارهاي نابهنجارشان كاسته شده و يا از مشكلات بهداشتي جلوگيري به عمل آمده است ;براي نمونه، با راه اندازي قربانگاه ماشيني، بيش از ۹۰% مشكلات غير قابل توصيف در قربانگاههاي سنتي حل شد، با قرار دادن سيستم جمع آوري زباله با دستگاههاي فشارنده در اماكن پرتراكم منا، مشكل انباشته شدن زباله و به دنبال آن وفور مگس تا حدود زيادي حل گرديد. با تدارک سرويسهاي اتوبوسراني، بخش قابل توجهي از مشكلات ناشي از پياده رويهاي بي رويه زائران و معضلات بهداشت روان آنان حل شد، با بهبودبخشي به استانداردهاي مسكن در مدينه منوره، از بسياري از نارضايتي ها كاسته شد. با استفاده از آب سالم بسته بندي، نگراني هاي مربوط به بروز بيماريهاي ناشي از آب سالم برطرف شد. با استفاده از ظروف يكبار مصرف، مشكلات ناشي از ظروف غيربهداشتي مرتفع گرديد. با اجراي برنامه پزشک كاروان، بسياري از مشكلات ناشي بيماريها بهويژه بيماريهاي خطيري كه نياز به نظارت مداوم دارند، حل گرديد و بالأخره با اجراي برنامه وقوف اضطراري، از وقوع بسياري از مرگهاي قابل پيشگيري كاسته شد.

اما آيا ديگر مشكلي وجود ندارد؟ آيا تمام بسترها فراهم شده؟ آيا همه رفتارها بهداشتي شده؟ ايام تشريق را در حج تمتع سال جاري پشت سرگذاشتيم و متأسفانه شاهد وقوع حوادث اسفبار همچنين بروز رفتارهاي نابهنجار در زائران بوديم كه ناشي از فقدان بستر مناسب بود.

*حدود ۲۷۰ زائر مسلمان، جان خود را در رمي جمره عقبه از دست دادند،

در حالي كه در سالهاي گذشته نيز چنين وقايعي تكرار شده بود، روشن است
كه علت تكرار اين واقعه به خاطر آن بود كه بستر مناسب براي رمي بدون خطر فراهم نشد.

*علي رغم آموزشهاي فراوان، مع الأسف باز شاهد آلوده شدن حريم مقدس منا توسط زائراني بوديم كه بدون توجه به حقوق ديگران، در معابر كنار چادرها و كنار خيابانها مبادرت به انجام عمل حلق نمودند و جلوگيري از تكرار اين عمل نيز بستر مناسب لازم دارد و آن وجود محلّهاي مناسب براي حلق است.

*بيش از ۹۰ درصد زائران، علي رغم به همراه داشتن صابون بدون بوي، از
آن استفاده نكردند. در اينجا بستر مناسب، لوله كشي براي مايع صابون بدون بو
است.

*بيشتر كاروانها از يخ هاي آلوده، كه تنها براي مصرف خنک كردن است استفاده كردند كه اگر يخها در بسته هاي كوچک به كاروانها عرضه شوند، اين اتفاق نخواهد افتاد.

*در اولين روز ورود به منا ميزان گمشدگي زائران بسيار بالا بود.

*بسياري از ذابحين كه براي انجام قرباني به قربانگاه رفته بودند، با حوله هاي احرام خون آلود به كاروان خود برگشتند كه اين عمل با فرهنگ سازي قابل اصلاح است.

*در اين ايام، مشكلات ترافيكي و آلودگي صوتي اختلالات عديده اي را در بهداشت روان زائران ايجاد مي كند كه با وضع مقرّرات مناسب توسط كشور ميزبان، مي توان از ميزان آن كاست.

وبالأخره مشكلات فراوان و پيشنهادهاي مختلف ديگر جهت فراهم نمودن بستر لازم وجود دارد كه در اين مجمل مجال پرداختن به همه آنها نيست.

آري، با فراهم كردن بسترهاي محيطي و فرهنگي مناسب، مي توان وضعيت را براي انجام يک حج ابراهمي بالنده هموار نمود و آن مقدور نيست مگر با كار فرهنگي مداوم و مديريت عملي مبتني بر پژوهش.

بايد افزود كه در تمام روزهاي ايام تشريق، به ويژه روز سوم، تعداد زيادي از آمبولانس ها، با تجهيزات پزشكي، زير پل جمرات توقف كرده و آماده پذيرايي از بيماران بودند. به طور معمول، در عقب ماشين باز بود و هر بيماري كه مراجعه مي كرد،

مورد معاينه قرار مي گرفت و به او داروهاي مناسب داده مي شد. بسياري از افراد كه بي هوش مي شدند، بلافاصله با اين آمبولانس ها به بيمارستان انتقال مي يافتند. اين آمادگي در اين حد، در سال جاري ستودني بود.

اقدام انسان دوستانه يک پزشک ايراني در منا

يک پزشک ايراني، ضمن يک اقدام انسان دوستانه، موفّق به نجات جان يک زائر اندونزيايي شد.

دكتر علي مصطفويان در اين باره گفت :هنگام رمي جمره ديدم كه يک خانم اندونزيايي به علت عدم تعادل به زمين افتاد و در زيرپاي حاجيان نزديک است كه جان خود را از دست بدهد، با سرعت، به اتفاق چند زائر ايشان را به عقب تر برده و با تشكيل حلقه اي، عمليات احيا را انجام دادم .ابتدا علايم حيات تقريباً وجود

نداشت و چند فشار بر قفسه سينه نتيجه اي نبخشيد، لذا تنفس مصنوعي را آغاز كردم كه خوشبختانه علايم حيات بهبود يافت و بيمار به هوش آمد .

دكتر مصطفويان ادامه داد :پس از آن، شوهر ايشان با نهايت تواضع و فروتني از عمليات نجات همسرش تشكر فراوان كرد و بلافاصله مبلغ ۲۰۰۰ ريال سعودي را به اينجانب به عنوان هديه پيشنهاد كرد كه نپذيرفتم و سپس دست به آسمان بلند كرد و برايم دعا نمود .

پيام ملک فهد و ملک عبدالله

همانگونه كه انتظار مي رفت، بر اساس گزارش سايت الجزيره (۲۰۰٤/۲/۲) ملک فهد و وليعهد وي، در آستانه اختتام حج امسال، ضمن پيامي به بيش ازيک ميليون حاجي، از آنان خواستند تا در برابر تروريسم بايستند. اين دو اعلام كردند كه تروريسم، نوعي افساد در زمين و محاربه با خدا و رسول است. در اين پيام آمده است :عمليات تروريستي كه اخيراً در عربستان انجام شد، يک استثنا بود و به هيچ روي نشانگر وضعيت عمومي اين كشور نيست .به دنبال آن آمده است :اين اقدام چه در عربستان رخ دهد چه غير آن، اقداماتي است كه ربطي به اسلام ندارد .در اين اعلاميه تأكيد بر مقابله با اعمال تروريستي شده و ملک فهد و وليعهد او، تأكيد كرده اند كه كشور عربستان همچنان پاي بند به تمامي

احكام دين حنيف است كه بر اساس اين اعلاميه، بر سياست داخلي و خارجي سعودي حاكم است.

متن اين پيام كه يک صفحه كامل روزنامه عكاظ سه شنبه را به خود اختصاص داده، ابتدا به طور مفصل در باره مناسک حج و نقش آن در زندگي فرد مسلمان و روابطش با برادران ديگر مطالبي آورده و گفته است : دولت سعودي از ابتدا ملتزم به احكام و فرامين دين حنيف بوده و در حال حاضر هم هيچ بديلي را براي آن نمي شناسد و همچنان وفادار به احكام اسلامي است. به همين دليل، بنا دارد كه زندگي داخلي جامعه سعودي را هم بر اساس احكام و ارزشهاي اسلامي استوار سازد. در سياست خارجي هم در عين داشتن روابط فعال و مثبت با دنياي خارج و ساير كشورها، در چارچوب اتحاديه هاي فرقه اي، اسلامي، نژادي و منطقه و جهاني، هر كدام در حد خود فعال خواهد ماند. در محدوده دنياي اسلام، سعودي عضوي از كشورهاي اسلامي است و در رنجها و شادي هاي دنياي اسلام سهيم خواهد بود و در تمامي مؤتمرها و جلساتي كه ميان كشورهاي اسلامي برگزار مي شود شركت مي كند .

پس از آن موضع دولت سعودي در باره فلسطين، عراق بيان گرديده و در نهايت به مسائل سياست خارجي و بحث تروريسم پرداخته شده است.

فهد در پاسخ پيام تبريک جورج بوش، رييس جمهور آمريكا نيز بر همراهي با مبارزه جهاني بر ضدّ تروريسم تأكيد كرده است.

ميهماني پاياني ملک در منا

هر سال، شامگاه روز يازدهم ذي حجه، تمامي رؤساي بعثه هاي كشورهاي مختلف، به همراه ميهمانان ويژه سعودي; شامل رؤساي جمهوري و معاونين آنها، به كاخ پادشاهي در منا دعوت مي شوند. اين مراسم در حضور ملک فهد، وليعهد اول (عبدالله) و دوم (سلطان) برگزار مي شود.

براي نخستين بار در مراسم حج سال ۱۳۸۱ با تلاش سفير جمهوري اسلامي از يک طرف و حسن نيت مسؤولان ايراني، حضرت حجت الاسلام و المسلمين محمدي ري شهري به همراه رييس سازمان حج و سفير جمهوري اسلامي، آقاي خاجي در ميهماني ملک شركت كردند. پيش از آن، اياد مدني وزير حج عربستان به ديدن آقاي ري شهري

در بعثه جمهوري اسلامي آمده بود.

اين شركت در سالهاي بعد و از جمله امسال نيز ادامه يافت، جز آنكه در سال جاري، مراسم در ظهر روز يازدهم ذي حجه برگزار گرديد. در اين محفل، اياد مدني و تركي رييس رابطة العالم الاسلامي سخنراني كردند و در نهايت، يكي از ميهمانان ترك با نام دكتر بارداق اوغلو از زبان ميهمانان از دولت سعودي تشكّر كرد.

گفتني است، دعوت از سرپرست حجاج ايراني به عنوان يک ميهمان ويژه صورت مي گيرد و ايشان در قسمت ميهمانان ويژه كه جداي ازرؤساي بعثه هاست استقرار مي يابد.

از زماني كه نماينده ولي فقيه در اين جلسات شركت كرده، روابط فيما بين وزارت حج سعودي و ديگر مقامات، با مسؤولان بعثه جمهوري اسلامي رو به بهبود رفته و بسياري از سوء تفاهم ها از ميان رفته است.

مشروح ديدار امسال در روزنامه عكاظ روز سه شنبه، صفحه ۳ درج شده است.

پيام تشكّر نماينده ولي فقيه از حضور حجاج در مراسم برائت

نماينده ولي فقيه و سرپرست حجاج ايراني، از زائران به خاطر استقبال گسترده از مراسم برائت از مشركين در صحراي عرفات قدرداني كرد و فرا رسيدن عيد قربان را به مسلمانان جهان و بهويژه زائران ايراني تبريک گفت.

در پيامي كه از سوي نماينده ولي فقيه و سرپرست زائران ايراني به همين مناسبت منتشر شد، آمده است :عيد قربان، عيد عبوديت و بندگي بندگان صالح در برابر پروردگار منان، بر همه مسلمانان جهان و بهويژه زائران ايراني بيت الله الحرام، كه با حضور آگاهانه و منظّم خود در مراسم متعدد مناسک حج بر شيطان نفس خود پيروز شدند مبارک باد !

نماينده ولي فقيه، استقبال آگاهانه زائران ايراني در مراسم برائت از مشركين در صحراي عرفات را تمجيد كرد و اظهار داشت: حضور گسترده زائران ايراني در بيت الله الحرام، در مراسم برائت از مشركين كه طليعه حضور فراگير آنان در صحنه هاي حساس و مهم روزهاي آينده; از جمله شركت در راهپيمايي بزرگ مردم ايران در روز ۲۲ بهمن سالروز پيروزي انقلاب شكوهمند اسلامي ايران و نيز شركت در انتخابات مجلس هفتم است، موفقيت ارزنده زائران ايراني در تحقّق ركن سياسي حج محسوب مي شود كه

يادگار امام خميني)قدس سره (و فرمان رهبر معظم انقلاب اسلامي است. آقاي ري شهري اظهار داشت: به خاطر تحقّق موفق ركن سياسي حج ابراهيمي، از همه زائران ايراني قدرداني نموده و اين موفقيت را نيز به آنان تبريک مي گويم.

در اين پيام ضمن تسليت مجدّد به بازماندگان زلزله بم، از همه زائراني كه به صورت گسترده در مراسم اربعين حادثه تلخ زلزله بم در سرزمين مقدس منا شركت كردند، تقدير شده است.

درگذشت ۲۱ زائر ايراني تا روز دوازدهم ذي حجه

تاكنون ۲۱ زائر ايراني خانه خدا، در مراحل مختلف مناسک حج فوت كرده اند. سرپرست هيأت پزشكي حج كشورمان با اعلام اين مطلب افزود: كهولت سن، سكته قلبي و تصادف، علت هاي فوت زائران ايراني بوده است. از جمع ۲۱ نفر، چهار نفر به علت تصادف درگذشته اند!

دكتر حسين ضيايي با اعلام اينكه در مراحل رمي جمرات در منا، زائران ايراني تلفات نداشتند، گفت: بر اساس اعلام مقامات رسمي عربستان سعودي، در حادثه رمي جمرات در منا ۲۵۱ نفر از زائران كه بيشتر از كشورهاي جنوب شرق آسيا، آفريقا و كشورهاي عربي بوده اند، جان خود را از دست دادند. سرپرست هيأت

پزشكي حج كشورمان افزود: در عرفات و منا سه هزار نفر از زائران ايراني با مراجعه به مراكز درماني، سرپايي معالجه و ٤٠ نفر ديگر در بيمارستان صحرايي جمعيت هلال احمر ايران بستري شده اند.

برگزاري سوّمين جلسه شوراي هماهنگي بعثه مقام معظم رهبري

سومين جلسه شوراي هماهنگي بعثه مقام معظم رهبري با حضور سرپرست حجاج ايراني، معاونان بعثه، رييس سازمان حج و نيز حضرات آيات كريمي، غيوري و
آقاي اختري معاون امور بين الملل دفتر مقام معظم رهبري، زرهاني رييس سازمان
حج و زيارت، صدر معاون وزير امور خارجه، دكتر ضيايي سرپرست هيأت پزشكي، خاجي سفير جمهوري اسلامي ايران در رياض و مهدوي سركنسول ايران در جدّه

صبح روز سيزدهم ذي حجه در ارتباط با ارزيابي آنچه كه در ايام تشريق گذشته برگزار شد.

جلسات قرائت قرآن در مسجد الحرام

با حضور جمعي از بهترين قاريان و حافظان جمهوري اسلامي، در طبقه دوم مسجدالحرام، مقابل حجر اسماعيل و ناودان طلا، از ساعت ٢٢ به مدت ٦٠ الي ٧٠ دقيقه برنامه تلاوت قرآن كريم و پاسخ گويي به سؤالات حاضران، به خصوص مسلمانان ديگر كشورهاي اسلامي، در رابطه با حفظ قرآن كريم به همراه تواشيح لبيک و اسماءالحسني اجرا مي شد. فرد قاري در وسط مي نشست و حضار در اطراف او بودند، فرد حافظ نيز در وسط قرار مي گرفت و ادامه آيات پيشنهادي مسلمانان را تلاوت مي كرد. در اين جلسه، فردي از بعثه، عهده دار معرفي قاري و حافظ از حيث ملّيت و سابقه اجمالي آنان و ذكر سوره و آيات مورد نظر و شماره صفحه و تقدير و تشكّر و ارائه توضيحاتي مبني بر اصل برنامه و ساعت برگزاري و هدف از آن به منظور تبليغ به دو زبان فارسي و عربي بود. در طول شب هاي مكه، از دوم ذي حجه تا قبل از عزيمت به عرفات، ديدني ترين صحنه هاي اين كار تبليغي مربوط به پايان برنامه مي شد كه دعاي ختم قرآن با صوت رسا خوانده مي شد و از تمام كشورهاي اسلامي اجتماع كرده و دست به آسمان و رو به كعبه كرده و آمين مي گفتند و از آن مهم تر اينكه پس از ختم برنامه، زائراني از كشورهاي مختلف اطراف دوستان اعزامي از بعثه را مي گرفتند و سؤالاتي در مورد ساعت برگزاري برنامه تلاوت، تعداد جلسات، وضع قاريان ايراني و عمل به قرآن و نيز برنامه هاي ديني و مذهبي ديگر كه در بعثه يا از سوي بعثه برگزار مي شود داشتند. علاقه و اشتياق مردم مسلمان به حدّي بود كه بيش از ٣ قاره در آنجا نماينده داشتند، از جمله مسلمانان لبنان، سوريه، بنگلادش، اندونزي، تركيه، هندوستان، پاكستان، ايتاليا، فرانسه، آلمان، انگلستان، تونس، ليبي و بحرين كه فرد اخير با بسياري از قاريان ايراني آشنايي داشت.

صحنه پاياني، كه حدود ٣٠ دقيقه به طول مي انجاميد، يكي از جلوه هاي ناب وحدت مسلمانان بر گرد قرآن كريم و تبلور بار تبليغي بالاي قرآني بود.

بسياري از كشورها كه مسلمانان آن به زبان عربي آشنايي داشتند، از اينكه اطلاعات

برنامه در حين اجرا و پس از آن، برايشان ترجمه مي شد، احساس مشاركت بيشتري با جمع داشته و ابراز خرسندي مي كردند. در دو شب پاياني، دو قاري شيعه از عربستان سعودي نيز به اجراي تلاوت پرداختند كه به دليل حضور پليس سعودي، بيوگرافي آنان فقط به زبان فارسي اعلام شد تا مشكلي براي آنان پيش نيايد. در ضمن بسياري از علاقه مندان مايل به تهيه نوار از تلاوت ها بودند كه براي آنها تفهيم شد بدين منظور به نشر مشعر مراجعه كنند و از نوارهايي كه در محلّ بعثه حاوي تلاوت قاريان است استفاده نمايند.

ديدار سرپرست حجاج ايراني با كاروان نيروهاي مسلّح

سرپرست حجاج ايراني، صبح چهارشنبه در جمع گروهي از كاركنان نيروهاي مسلّح كه به زيارت خانه خدا مشرف شده اند، گفت: فاصله زماني اتمام مناسک حج تا بازگشت حجاج نزد خانواده هايشان، بهترين زمان براي تأمل در دستاوردهاي اين سفر روحاني است.

به گفته آقاي ري شهري، هرچه برنامه هاي تربيتي اسلام جامع تر و كامل تر باشد، آثار معنوي آن نيز بيشتر خواهد بود و حج از آنجا كه كاملترين برنامه عملي و عصاره و شهد برنامه هاي عبادي اسلام است، نورانيتي حاصل مي كند كه در سرنوشت فردي، اجتماعي، و سياسي انسان فوق العاده مؤثر مي باشد.

وي شرح صدر را يكي از نشانه هاي نورانيت حاصل شده در حاجي توصيف كرد و افزود :به ميزاني كه دلبستگي هاي حجاج به دنيا كاهش يافته و به آخرت علاقمند شده باشند ظرفيت دروني آنها افزايش يافته است و اين علامت قبولي حج آنان مي باشد .

نماينده ولي فقيه در سازمان حج و زيارت، با اشاره به اينكه رسيدن به چنين نورانيتي به خصوص براي آمادگي نيروهاي مسلح كه وظيفه حراست از اسلام و انقلاب اسلامي را بر عهده دارند، لازم است هشدار داد كه تنها طوفان نابود كننده اين نورانيت، گناه است كه بايد از آن به شدت پرهيز نمود.

آقاي ري شهري به حجاجي كه احياناً تاكنون دستاورهاي معنوي سفر خانه خدا برايشان ملموس نبوده، توصيه كرد با اغتنام فرصت باقي مانده در سرزمين وحي، به

تداريک اين مهم بپردازند.

در اين ديدار، كه در محل بعثه جمهوري اسلامي در شهر مكه انجام شد، جمعي از افسران و درجه داران و كاركنان نيروهاي مسلّح حضور داشتند.

ديدار مسؤولان ستاد مكه و جده با سرپرست حجاج ايراني

عصر روز سه شنبه، جمعي از مسؤولان ستاد مكه و جده با نماينده ولي فقيه ديدار داشتند. در اين ديدار، مسؤولان بخش هاي مختلف، گزارشي از روند پيشرفت كارها ارائه كردند. در اين گفتگو اظهار شد كه:

*در ايام تشريق ۷ نفر فوتي از حجاج ايراني بوده است.

*در حج سال جاري ۹۳/۷۸۳ نفر از طرح قرباني استفاده كرده اند و تمامي گوشت هاي به دست آمده مورد استفاده قرار گرفته است. اين رقم، ۵۸۰۰ مورد بيش از سال گذشته است. البته روز اول ۵۰۰۰ مورد كمتر از روز اول سال قبل بوده كه به دليل اعتصاب ذابحان ترک بوده است. همچنين تمامي ايراني هاي خارج از كشور نيز از طريق ايران، از اين طرح استفاده كرده اند. ۹۳ ذابح ايراني هر كدام به طور متوسط بيش از ۱۰۰۰ مورد ذبح داشته اند كه رقم قابل قبولي است.

*در باره چادرها گفته شد كه در عرفات ۷۲۰۰ و در منا ۹۶۰۰ چادر نصب شده و ماشين ها نيز تقريباً بدون مشكل كار انتقال زائران به عرفات و از آنجا به مشعر را دنبال كرده اند. نصب چادرها امسال سريعتر انجام گرفته و روز پنجم ذي حجه تمامي كاروانها از محل استقرار خود آگاه شده اند.

*به طور معمول، حركت از مكه به عرفات از ساعت سه به بعد است، ليكن مقرر گرديد شب حركت كنند و به خاطر وجود مسائل و نظريات مختلف، فقط از ماشين هاي مسقف استفاده شود.

*همچنين زائران تا ساعت ۱۱ شب از عرفات خارج شده بودند و تنها كاروان وقوف اضطراري هيأت پزشكي هنوز در آنجا مستقر بود.

پليس در حركت ماشين ها از مشعر به منا با بستن دو ساعته راه مشكل ايجاد كرد كه اين امر در شلوغي جمرات و فاجعه پيش آمده بي تأثير نبوده است .همچنين مسؤولان

حمل و نقل و تغذيه نيز توضيحاتي ارائه كردند.

*مسؤول ستاد جده نيز از روند كار تخليه حجاج از جده به جحفه سخن گفت و افزود: امسال متوسط توقف زائران در فرودگاه جده سه ساعت بوده است. وي تأكيد كرد بسياري از كاروانها براي اينكه از ماشين هاي مسقف استفاده كنند، قدري معطل مي شوند تا از جُحفه شبانه به مكه حركت كنند. وي تأكيد كرد كه امسال جستجوي در وسائل شخصي حجاج بسيار اندک بود و مورد بازرسي بدني اصلاً وجود نداشت.

سپس آقاي ري شهر با تشكّر از اينكه بخش عمده حج تمام شده، گفت:

خدا را شاكر هستيم كه امسال يكي از بهترين حج ها را داشتيم. مقايسه حج امسال با سال گذشته نشان از تفاوت هاي زيادي دارد و حاكي از آن است كه بسياري از مشكلات را مي توان با تدبير حل كرد .

وي گفت:

در صورتي كه ما با تمام توان كار بكنيم و اخلاص هم داشته باشيم، موفق خواهيم بود و اين مضمون همين آيه "وَ الَّذِينَ جاهَدُوا فِينا لَنَهْدِيَنَّهُمْ سُبُلَنا} ...است.

ايشان سپس تذكرات را كه به وي منتقل شده بود، بيان كرد .

شروع مجدد سرويسهاي حمل و نقل درون شهري مكه

معاون حمل و نقل ستاد حج ايران در مكه مكرمه، از فعال شدن مجدّد سرويس هاي حمل و نقل ويژه زائران ايراني در داخل شهر مكه خبر داد.

زائران ايراني در مدينه و مكه، از اتوبوسهايي كه با نشانه هاي ويژه براي استفاده زائران ايراني مشخص شده بود استفاده مي كردند.

مهدي محمدفر گفت: زائران ايراني تا پايان سفر مي توانند براي رفت و آمد خود در مكّه مكرمه از اتوبوس هاي ويژه استفاده كنند. ٥٠٠ دستگاه اتوبوس در 18 خط داخل مكه و در سه ايستگاه اطراف حرم زائران ايراني را جابجا مي كنند. به گفته محمدي فر، اين اتوبوس ها به صورت شبانه روزي فعاليت مي كنند و زائران مي توانند در هر زمان كه

بخواهند به حرم مشرّف شوند.

به گفته محمدي فر سرويس مسجد تنعيم نيز از اوايل هفته آينده از محل حرم به سوي اين مسجد راه اندازي خواهد شد.

فعاليت واحد امداد گم شدگان

ناصر صبا مسؤول امداد گم شدگان ستاد حج ديروز در گفتگو با خبرنگار زائر با بيان اين مطلب افزود : متأسفانه يكي از عوامل مهمي كه باعث گم شدن زائران ما در مناطق مختلف و به خصوص در عرفات،

مشعر و منا شد اين بود كه حجاج شماره مكتب خود را به خاطر نسپرده بودند. در حالي كه پيشتر روي اين مطلب تأكيد فراوان شده بود .

مسؤول امداد گم شدگان در مورد فعاليت اين واحد در مشائر مقدس گفت:

در عرفات مشكل گم شدن زائر نبوده ولي در روزهايي كه حجاج به رمي جمرات رفتند تعدادي از آنها گم شدند كه با فعاليت نيروهاي امدادي به كاروانها برگردانده شدند.

ناصر صبا محدوديت هاي جديد ترافيكي دولت عربستان را يكي از عوامل گم شدن زائران دانست و در خصوص فعاليت نيروهاي امدادي گفت:

در ايام تشريق علاوه بر نيروهاي واحد امداد و بازرسين و ستاد حج، عوامل امدادي كاروانها به مدت ٢٠٠٠ ساعت نفر با اين واحد همكاري داشتند...

فعاليت هاي امدادي، در ايام تشريق از ساعت ٢٤ روز نهم آغاز شد وتا ساعت 14 روز ١٢ذي حجه ادامه داشت و حتي براي اطمينان از باقي نماندن زائراني در منا و مشعر، نيروهاي امدادي به همكاري مؤسسه مطوّفين اين منطقه را مورد بازرسي قرار دادند .

ناصر صبا در پايان، زائران گمشده ايراني را تاكنون ٦٧١ نفر اعلام كرد كه از اين ميان ٤٥٦ نفر مرد و ٢١٥ نفر زن بوده اند و همه آنها به كاروانهاي خود بازگردانده شده اند.

بازديد سرپرست حجاج ايراني از بعثه حزب الله

صبح روز پنج شنبه ١٦ بهمن، نماينده ولي فقيه از بعثه حزب الله، واقع در منطقه عزيزيه ديدار كرد. در اين ديدار، ايشان ابتدا با اظهار شادماني از پيروزي حزب الله، به گزارش مستقيم مراسم از تلويزيون المنار اشاره كرد و سخنان شيخ عبدالكريم عبيد را، پس از چهارده سال حبس، سخناني از سر عزت و قدرت خواند. وي آرزو كرد كه اين پيروزي ها استمرار يابد و صهيونيسم همانگونه كه اين بار ذليل شد، باز هم شكست هاي بيشتري را تحمّل كند. آقاي ري شهري همچنين از حضور مسؤولان بعثه حزب الله و زائران لبناني در مراسم برائت از مشركين تشكّر كرد.

سپس حجت الاسلام و المسلمين آقاي دعموش مسؤول روابط خارجي حزب الله با اظهار تشكر از محبت ها و مودت هاي نماينده وليّ فقيه، اظهار كرد كه در تمام اين دوران، آيت الله خامنه اي حامي ما در اين مسير بوده است. وي گفت:

پيروزي مردم لبنان دو عامل مهم داشته; نخست، ايمان مجاهدين حزب الله به خداي متعال و اخلاص و صدق آنان. دوم، باور آنان به ولايت فقيه و بهره گيري از رهنمودهاي سيدنا القائد كه در تمام مراحل ياور حزب الله بوده است) .تصوير ٢٦(

وي افزود :افتخار حزب الله اين است كه همواره زير پرچم ولايت فقيه بوده و اين ولايت يک نعمت الهي است كه خداوند به ما عنايت كرده است .آقاي دعموش گفت: يكي از اشكالات عمده حركتها و جريانهاي اسلامي معاصر اين است كه از رهنمودهاي ولايت بي بهره اند. وي افزود :ما با شما پيمان مي بنديم كه اين راه را استمرار بدهيم .

ديدار گروه نشريه زائر با سرپرست حجاج ايراني

صبح روز پنج شنبه، ١٦ بهمن، آقاي شكوهي سردبير نشريه زائر، به همراه همكاران خود، با نماينده ولي فقيه ديدار كرد. در اين ديدار وي ضمن معرفي افراد، تأكيد كرد: همكاران، مانند گذشته، از نشريات مختلف و

مراكز مطبوعاتي متفاوت انتخاب شده اند و دراين مسير تلاش شده ازافكار مختلف بهره گيري شود. وي گفت: براساس برنامه ريزي صورت گرفته، قرار بر اين است كه ما هر دو سال يكبار مشرّف شويم تا برادران ديگر هم

بتوانند از نعمت آمدن به حج و خدمت به زائران خانه خدا برخوردار شوند.

آقاي ري شهري، ضمن تشكّر از زحماتي كه برادران براي تهيه نشريه زائر متحمّل مي شوند، ضمن اظهار رضايت از كار آنان، به حساسيت اخباري كه در زائر درج مي شود اشاره كردند و گفتند:

باتوجه به اينكه زائر مهم ترين منبع خبري حجاج بيت الله الحرام است، لازم است دقت خاصي در اخبار آن باشد و مشكلي در اين فضا ايجاد نكند... عوض شدن مديران، مشكل انتقال تجربه ها را دارد كه بهتر است در ضمن جلساتي اين تجربه ها مدون شود و در عين حال، راهكارهايي براي ايجاد تنوّع و تحوّل بيشتر در نشريه براي سالهاي آينده فراهم گردد .

سپس نماينده وليّ فقيه با خواندن حديث ليس منا من لم يحاسب نفسه كلّ يوم تأكيد كردند :بجز ارزيابي هاي بيروني، انسان بايد خودش هم ارزياب خودش باشد .

ايشان تأكيد كردند :اميدوارم حج نورانيت لازم را در شما پديد آورده باشد و اگر هم اثر حج را درتحوّل روحي مشاهده نمي كنيم، باز هم فرصت براي اين كار باقي است... تحوّل روحي به اين است كه احساس كنيم پس از حج، اخلاق رذيله ما از بين رفته و صفات حميده جاي آنها نشسته است. به هر حال بايد انسان ببيند كه در اين ميهماني مكاني، مثل ماه رمضان كه ميهمان زماني سر خوان خداست، چه اندازه معنويت در وجودش پديد آمده است.

ديدار نهاد بازرسي بعثه با سرپرست حجاج ايراني

يكي از نهادهاي فعال و جدّي بعثه، بازرسي است و نقش آن انتقال دشواري ها و مشكلات كاروانها به مسؤولان بعثه و پيگيري براي حلّ آنهاست .ابتدا آقاي فهميده كه سالها اين مسؤوليت را عهده دار است، گزارشي از وضعيت كلّي ارائه كرد و گفت:

ما سه بازرسي داريم: مدينه، مكه و بازرسي ويژه. به طور معمول هر بازرسي مسؤوليت ۲۰ كاروان را دارد و بنابر اين، هر سه روز يكبار به يک كاروان سر مي زند كه اين امر باعث تأخير در انتقال برخي از مسائل مي شود .البته با روحانيون

هماهنگي شده كه آنان به صورت روزانه مشكلات را به بازرسي انتقال دهند تا زودتر پيگيري و حل شود .

آقاي فهميده گفت:

گاهي تصوّر مي شود كه ما دخالت در كارهاي اجرايي مي كنيم كه چنين نيست ;آنچه مدّ نظر ماست، فراهم كردن بستر لازم براي بهتر انجام شدن كارهاي اجرايي است. بازرسي، علاوه بر بازرسي در كار مدير و خدمه، به نظارت بر نيروهاي ستادي هم مي پردازدكه اين هم براي رفع و رجوع مشكلات اهميت خاص خود را دارد .

سپس رييس بازرسي مكه گفت:

بازرسان ما چهار روز پيش از زائران به مكه آمدند و گزارش مسكن زائران و دشواري ها را منتقل كردند... هر بازرس روزانه به پنج تا هفت كاروان سر مي زند... صبح ها جلسه اي برگزار و محورهاي بازرسي به افراد بازرس منتقل مي شود و عصرها ساعت چهار به جمع بندي اين گزارش ها پرداخته شده به ستاد منطقه يا ستاد مكه فرستاده مي شود. روزانه به طور متوسط ۳۰ گزارش تنظيم و ارسال مي گردد .

افراد بازرسي علاوه بر كار بازرسي، به واحدهاي ديگر، از جمله انتظامات، امداد گم شدگان و غيره نيز كمك مي كنند.

در ادامه جلسه، آقاي ري شهري با اشاره به اينكه حج دوره سازندگي است و يكي از بهترين دوره هايي است كه خداوند براي سازندگي انسان مقرر كرده است، گفت:

اگر اين دوره خوب گذرانده شود، تحوّل بي سابقه اي در انسان پديد مي آيد و به تعبير روايات، مانند روزي مي شود كه از مادر متولد شده است ...امير مؤمنان)عليه السلام(يكي از فوايد حج را از بين رفتن منيت و خودخواهي انسان مي داند .

ايشان با ابراز رضايت از عملكرد بازرسي، از ايشان تقاضا كرد كه خودشان نسبت به سطح كارشان راضي نبوده و در ارتقاي آن تلاش كنند. آقاي ري شهري در پايان

تذكراتي را به گروه بازرسي دادند; از جمله اينكه: سعي كنند مسائل حساس را در گزارشهاي ويژه منتقل كنند تا سريعتر رسيدگي شود. به علاوه، تلاش كنند برخي از مسائل را در ايران حل كنند تا به اينجا كشيده نشود. بحث مسكن بايد يكماه قبل از آمدن زائر حل شود. ايشان در پايان از بازرسي خواستند تا براي ايجاد تحول در ساختار بازرسي پيشنهادهايي ارائه كنند.

ديدار سرپرست حجاج ايراني با روحانيون نخبه

هر سال، با ارزيابي گروه روحانيون رابط، از ميان هر پنجاه روحاني سه نفر با ويژگي هاي خاصي از جمله سطح علمي، تلاش براي هدايت كاروان و نيز داشتن روابط استوار با بعثه رهبري، به عنوان روحانيون نخبه انتخاب مي شوند. اين افراد كه نزديک به يكصد نفر مي شوند، روز پنج شنبه، ١٦بهمن، طي يک جلسه يک ساعتونيم، مهم ترين پيشنهادهاي خود را براي ارتقاي سطح كارهاي فرهنگي در كاروان ارائه كردند. پيشنهاد هماهنگي ميان روحاني و معين، كه به انتخاب امور روحانيون مي باشد، پيشنهاد توجه به كاروانهاي ايراني خارج از كشور و سرمايه گذاري براي آنها و نيز در جريان گذاشتن مراجع تقليد از دشواري ها; از جمله پيشنهادهايي بود كه مطرح شد .

در پايان، نماينده وليّ فقيه در ضيافت ناهاري با حضور آنان شركت كرد و پس از استماع گزارش معاونت امور روحانيون، از اينكه اين جمع به همفكري پرداخته و تلاش دارند به مسائل خاص فرهنگي كاروان توجه جدي تري داشته باشند، سپاسگزاري كرد. ايشان پيشنهادهاي مطرح شده را جدّي خواند و قرار شد در باره اجراي آنها تلاش شود.

همايش زائران زباندان

صبح روز پنج شنبه، ١٦ بهمن، همايش زائران زباندان در محل بعثه جمهوري اسلامي ايران برگزار شد. در اين همايش، دكتر محسن اسلامي مسؤول شبكه ولايت گفت: از ميان ٢٢٠٠ نفر زائري كه به زبانهاي خارجي تسلط داشتند و در آغاز عزيمت به حج ثبت نام كرده اند، بيش از يک هزار و صد نفر فعالانه در امر تبليغ در موسم حج شركت كردند. به گفته اسلامي، در نتيجه فعاليت داوطلبانه اين زائران زباندان، بيش از

4000پرسشنامه و مصاحبه با زائران ديگر كشورها تكميل شده كه حدود ۱٤۸ مورد آن به مراجعه حضوري به بعثه ايران منجر شده است.

هدف شبكه ولايت، رفع سوء تفاهمات ميان امت اسلامي و تقريب ميان مذاهب به صورت افتخاري است. اين طرح كه از سال ۱۳۷۳ آغاز شده، سال به سال با سازماندهي بيشتر روبرو بوده است.

به گفته اسلامي، زائران زباندان مي توانند با بهره گيري از تجربيات سرگروه هاي خود، ارتباط با زائران خارجي را پس از بازگشت به ايران نيز دنبال كنند.

تشكيلات زائران زباندان، علاوه بر تهران، در هيجده استان كشور فعال است و تركيب تحصيل زائران زباندان حج سال ۸۲ شامل ٦۰% افرادي است كه صاحب مدرک كارشناسي ارشد و دكترا هستند.

رييس سازمان حج و زيارت نيز در جمع زائران زباندان گفت:

مهم ترين شبهه اي كه نزد مسلمانان ديگركشورها وجود دارد، نفوذ صهيونيسم برقلب جهان اسلام است وبايد اين موضوع بيان شود كه درحال حاضر مركزثقل نفي صهيونيسم در جهان، جمهوري اسلامي ايران و انديشه هاي امام خميني و مقام معظم رهبري است .

زرهاني با عاشقانه و عارفانه خواندن اقدام داوطلبانه تبليغي زائران زباندان، آن را در جهت تنوير افكار عمومي مسلمانان توصيف و تأكيد كرد:

بنا بر تجربيات حاصله، شبهات مطرح نزد مسلمانان ديگر كشورها، در سه حوزه ملّي، مذهبي و جهان اسلام قابل تقسيم بندي است .

رييس سازمان حج و زيارت شبهه وارد در حوزه ملي را نزد زوار خارجي مسأله مردمسالاري دانست و افزود :دشمنان با قلب واقعيت به تبليغ عليه مردمسالاري حاكم در ايران پرداخته اند كه مبلّغ بايد پاسخ هاي لازم در اين مورد را داشته باشد .

به گفته زرهاني، در حوزه مذهبي، اختلافات كلامي و بزرگنمايي هايي وجود دارد كه بايد با تسلّط بر قرآن و سنت، اين شبهات را پاسخ گفت.

رييس سازمان حج و زيارت در پايان، خطاب به حجاج زباندان كشورمان تأكيد كرد كه بايد از روشهاي نوين ارتباطي بهره گرفت و به خصوص در روش هاي تبليغ تجديد نظر كرد.

برگزاري مسابقه به مناسبت عيد غدير و ۲۲ بهمن

به مناسبت جشن عيد غدير و فرا رسيدن ايام پيروزي انقلاب، مسابقه اي از سوي بعثه مقام معظم رهبري در مكه و مدينه برگزار شد.

ادامه جلسات سخنراني عمومي در مكه و شروع مجدد آنها در مدينه

به مرور حاجيان مدينه بعد، عازم مدينه شده و بعثه مقام معظم رهبري هم
فعال مي شود. در نخستين روزهاي پس از اعمال، حضرت حجت الاسلام و
المسلمين اختري از طرف نماينده ولي فقيه براي شروع به كار بعثه مدينه، عازم اين شهر
مقدس شدند.

صبح روز يكشنبه ۱۹بهمن، در نخستين مراسم سخنراني عمومي بعثه مقام معظم رهبري در شهر مدينه، لزوم حفظ و نگهداري دستاوردهاي معنوي حج مورد تأكيد قرار گرفت.

حجت الاسلام و المسلمين محمود كارآموزيان، نماينده معاونت آموزش و پژوهش بعثه در مدينه بعد، در اين مراسم زائران را عزيز خداوند و عضو خانواده معنوي پيامبرخدا)صلي الله عليه وآله (ناميد و تأكيد كرد:

خداوند زائران خانه خود را هر سال از ميان خوبان عالم گلچين مي كند و موقعيت حاجيان، مانند موقعيت خانواده معنوي پيامبر است و بايد قدر خود را بدانند .

وي تأكيد كرد :حجاجي كه به موطن خود باز مي گردند، دقت داشته باشند كه وضعيت آنان با قبل متفاوت شده و اكنون خداوند و رسولش از آنان متوقع اند .

كارآموزيان با اشاره به آياتي از قرآن كه ثواب و عقاب خويشان و نزديكان نبيّ گرامي)صلي الله عليه وآله (را دو چندان اعلام كرده است، تأكيد نمود:

حاجي نيز به خاطر اعمال نيكش، ثواب دوچندان مي برد ولي در عين حال اگر گناهي از او سر بزند مجازاتش افزون بر ديگران خواهد بود .

سخنران بعثه كشورمان، مراقبت از وسوسه هاي شيطان را شرط بقاي معنويت حاجي دانست و گفت:

در جنگ دائمي وسواس شيطاني و الهي، حاجي با توكل بر خدا و توسّل به معصومين)عليهم السلام (پيروز خواهد بود و اين وعده اي در قرآن است، به شرط آنكه حاجي نسبت به موقعيت و اعمال خود هوشيار باشد .

آقاي كارآموزيان تأكيد كرد:

شيطان همواره در صدد است، از هر راه ممكن، بنده را از خدا دور سازد و مي كوشد حاجي را از لذّت معنوي حج دور كند، اما از آنجاكه حاجي همچون چادر كعبه در اثر همنشيني با آن مكان مقدس، ارج و قُرب پيدا كرده، عزيز خداست و با توكّل به او از شرّ شيطان مصون خواهد بود .

برپايي نمايشگاه يادمان انقلاب با ابتكار يک مدير كاروان

برپايي نمايشگاه انقلاب، با هدف تجديد يادمان روزهاي پرشور و شعور پيروزي انقلاب، مورد استقبال زائران مازندراني قرار گرفت. اين نمايشگاه كه توسط مديريت كاروان ۳۰۲۳۷ بابل در هتل حمزه مكه، واقع در شارع نكاسه برگزار شد، با به نمايش گذاردن صحنه هاي حماسه حضور مردم ايران اسلامي در نابودي رژيم ستمشاهي پهلوي و تأسيس نظام مقدس جمهوري اسلامي با پخش سرودهاي ايام انقلاب موجب تجديد خاطرات انقلاب براي زائران مازندراني شد .يكي از زائران كه با همسر خود از اين نمايشگاه ديدار مي كرد، با تمجيد از اين اقدام، پيشنهاد كرد: با ساماندهي كاروانها در برگزاري اعياد بزرگ ملت ايران در موسم حج، زمينه آشنايي زائران ساير كشورها با تعهّد و رسالتمندي ملّت غيور ايران اسلامي نسبت به مناسبتهاي حماسي خود را فراهم سازند.

گفتني است، اين نمايشگاه تا پايان دهه فجر، پذيراي ديدار علاقه مندان است.

مروري بر مشكلات زائران در سال جاري از زبان مديران

كارواني متشكّل از بيش از ۹۳۰۰۰ نفر ايراني (با عوامل اجرايي ۹۶۰۰۰) در حجّ سال ۱۳۸۲ حضور دارند. ۹۳ هزار نفر با قوميت ها، فرهنگ ها، زبانها و لهجه هاي متفاوت كه هريک ديدگاهها، تمايلات و نيازهاي متفاوتي نيز با ديگران دارد و تنها وجه اشتراک آنها داشتن هويتي مشترک به نام ملّيت ايراني است.

بي شک سازماندهي و تأمين نيازهاي اين اجتماع بزرگ، ملزومات و ضروریاتي خاص را مي طلبد که چنانچه به درستي انجام نشود، مشکلات بسياري را به وجود خواهد آورد. با رجوع به سازمان و تشکيلات پيش بيني شده براي سازماندهي امور حج به مراجع سياستگذاري و اجرايي متعدّدي برمي خوريم که از شوراي عالي حج و سازمان حج و زيارت آغاز شده و در نهايت به مديران کاروانها به عنوان مديران خرد و اجرايي منتهي مي شود.

اين ساختار تشکيلاتي که از مديران ارشد، مياني و خرد تشکيل شده و عوامل اجرايي بسياري را نيز شامل مي شود، سيستمي را تشکيل مي دهند که درواقع سيستم اجرايي حج است و در اين ميان نقش مديران کاروان به عنوان اجرايي ترين حلقه اين سلسله مراتب، نقشي انکارناپذير است. مديران کاروان، از آنجا که از يکسو با زائران، به عنوان خدمت گيرندگان و اصلي ترين اجزاي سيستم مرتبط بوده و از ديگر سو با مديران ارشد حج در ارتباط هستند، هم وظيفه اي مهم برعهده دارند و هم منابعي قابل توجه و وثوق براي شناسايي مشکلات و ارائه پيشنهادهايي براي حلّ آنها به شمار مي روند.

از همين رو و براي شناسايي مواردي اينچنين و مشکلات فراروي زائران و کاروانها به عنوان زيرسيستمهاي تشکيلات حج، به سراغ تني چند از مديران کاروان رفتيم. ذکر اين نکته ضروري است که آنچه در گفتگوي ما با مديران فوق الذکر بيشتر مورد تأکيد قرار گرفت، مشکلاتي بود که در حج امسال با آن روبرو بودند و بعضي از آنها مسائل مستحدثه بود و هم مواردي که در سالهاي گذشته مشکل و معضل به شمار مي رفت و حل آنها نقطه قوت حج امسال محسوب مي شد.

*مسکن :اسکان زائران، از جمله مهمترين موارد پيش روي آنهاست و شايد مهمترين نکته اي است که بايد پيش از ورود زائران حل شود وگرنه کار را از اساس دچار

معضل مي کند. اين مقوله از آنجاکه محلّ زندگي زائران براي مدتي نزديک به يک ماه به شمار مي رود، از سويي بايد داراي امکانات مناسب باشد و از ديگر سو با فاصله اي مناسب از اماکن مقدس; يعني مسجدالنبي در مدينه و مسجدالحرام در مکه قرارداشته باشد تا زائران براي رفت و آمد به آنها دچار مشکل نشوند.

*مجتبي مددي، مدير کاروان شماره ۱۲۱۵۱ در اين باره مي گويد :ما امسال در مورد مسأله مسکن با مشکل بزرگي مواجه بوديم. تعداد اتاقهاي در نظر گرفته شده بسيار کم بود; به طوري که ما براي پزشک کاروان اتاق نداشتيم و همين مسأله ما را بسيار دچار مشکل کرد و مجبور شديم براي پزشک کاروان آبدارخانه را به عنوان مطب و محل معاينه بيماران در نظر بگيريم و اين درحالي بود که ما در سالهاي قبل مشکل مسکن نداشتيم .

وي مي افزايد: مشکل اينجا بود که اتاقها به اندازه تعداد زائران در نظر گرفته شده بود و براي فعاليتهاي جنبي و ضروري کاروان هيچ اتاقي محاسبه و در نظر گرفته نشده بود. مددي اين مشکل را به خصوص براي خانمهاي کاروان بيشتر مي داند و مي گويد:

مجبور شديم تعداد خانمها را بيش از ظرفيت هميشگي در يک اتاق جاي بدهيم .

*مهدي هادي نجف آبادي، مدير کاروان شماره ۱۳٤۲۵ نيز همين مشکل را دارد. وي مي گويد:

جا کم داشتيم و مجبور شديم تعداد افراد بيشتري را در يک اتاق جاي بدهيم. از طرف ديگر از لحاظ سرويس هاي بهداشتي هم دچار مشکل بوديم و اين به علت آن بود که سرويس ها مشترک بودند; يعني حمام و دستشويي در يک مکان قرارداشت و با استفاده يک نفر از حمام يا دستشويي امکان استفاده از ديگري امکان پذير نبود .

نجف آبادي اضافه مي کند: همين مشکل را در منا و عرفات هم داشتيم و فضاي خيلي کمي براي اسکان زائران به ما اختصاص داده شده بود. از طرف ديگر عده اي معتقدند که وضع مسکن براي کاروان آنها امسال بهتر از گذشته بود.

*سهراب جليلي، مدير كاروان شماره ١٢١٢٦ نيز از اين دسته مديران است. وي

مي گويد :امسال ساختمانها نسبتاً بهتر شده بودند و امكانات جديد و بهتري داشتند .اما جليلي از نكته ديگري گله دارد:

به نظر مي رسد كه در اختصاص ساختمانها به كاروانها، تبعيض وجود دارد ;مثلا كاروانهاي تهران هميشه جاي خوبي دارند و يا اينكه در بعضي از كاروانهاي تهران اتاقهاي خانوادگي در نظر گرفته مي شود، اما براي ديگران اين امكان نيست .

*خالد سياح طاهري، مدير كاروان ٢٠١٥٢ هم از مكان راضي است. وي مي گويد:

مسكن ما در مكه و مدينه خيلي خوب بود و ما كاملا راضي بوديم .

به نظر مي رسد مشكل مسكن، معضل مهمي است كه حلّ آن بايد دراولويّت قرارگيرد. اما توجه به دو نكته در اين باره ضروري است:

. 1انتخاب و اجاره مسكن، باتوجه به انبوه زائران خارجي در مكه و مدينه و محدوديتهاي موجود، در فضاي كاملا رقابتي صورت نمي پذيرد و همين امر مسؤولان حج را با مشكل مواجه مي كند.

. 2ساختار شهرهاي مدينه و مكه متفاوت است; به اين معني كه در شهر مدينه، محلّ اسكان زائران در هتلها قرار دارد و در مكه به دليل تفاوت ساختار موجود، اين امر نه در هتل، بلكه در منزل انجام مي شود كه بيشتر به ساختار مسافرخانه اي نزديک است و همين امر موجب اختلاف امكانات موجود مي شود و توقعات زائران نيز به دليل ناآشنايي با دلايل آن، بعضاً برآورده نشده و موجب اعتراض مي شود.

*تغذيه :اهميّت تغذيه زائران بركسي پوشيده نيست، به خصوص از آن رو كه به علّت وجود تعداد بسيار زيادي از حجاج ديگر كشورها در شهر مكه و مدينه و نيز آب و هواي خاص اين منطقه، امكان ابتلا به بيماريهاي مختلفي مي رود و به همين دليل لزوم برنامه غذايي مناسب زائران اهميت دوچندان مي يابد.

در يكي دو سال اخير، سازمان حج و زيارت به علت برقراري سيستم آشپزخانه متمركز، سياست يكسان سازي تغذيه حجاج و عدم تبعيض در دسترسي همگان به موادغذايي مناسب را دنبال كرده و تا حدود قابل توجّهي موفق نيز بوده است، اما از آنجا

كه اين برنامه هنوز براي همه قابل اجرا نيست و از سوي ديگر الزامات خاص خود را هم دارد، مسائل و مشكلاتي موجود است.

*سيادتي مدير كاروان شماره ٢٢١٣٣ از اين بابت عصباني است و مي گويد:

وعده هاي دروغين مسؤولان تداركات براي تحويل اقلام غذايي، بي ثمر از آب درآمد. ما بارها براي دريافت كالا به مراكز معرفي شده رفتيم اما در بسياري از اوقات چيزي وجود نداشت و هربار وعده مي دادند كه چند ساعت يا يک روز بعد اين كالاها تحويل مي شود ولي در نهايت معلوم مي شد كه چيزي وجود ندارد و فقط ما را سر مي دوانند.

سيادتي پايين بودن كيفيت اقلام تداركاتي را مشكل ديگر مي داند و مي افزايد:

چاي تحويلي اصلا خوب نيست و پر از خاک است. کيفيت مربّاها بسيار پايين است. مرغها خيلي کوچک هستند. پتوهايي که در ايران دادند، مناسب نيستند و انسان را از سرما حفظ نمي کنند; به خصوص در ايام تشريق اين امر مشهود بود .

*سهراب جليلي هم، اگرچه طرح آشپزخانه مرکزي را طرح خوبي مي داند، اما مشکلاتي را بدين صورت مي شمارد:

غذا به موقع نمي رسد، کيفيّت آن پايين است; مثلا ماهي ها اصلا کيفيت خوبي نداشتند، برنج کيفيت پاييني داشت و سوپ يا آش که براي زائران مي دهند، در بسياري از اوقات کم بود و وقتي اعتراض مي کرديم، مي گفتند روي آن آب بريزيد.

*خاله سيّاح طاهري، اگرچه از کيفيت گوشت گرم گوسفندي و توزيع آن راضي است، اما توزيع اقلام غذايي را بسيار بد مي داند. محلهاي پراکنده و دور از هم، توزيع و دفعات و ساعات زيادي که مسؤولان کاروانها بايد براي دريافت اقلام تحويلي مراجعه کنند; از جمله مشکلاتي است که طاهري به آن اشاره مي کند.

وي مي گويد: توزيع نوشابه به خصوص خيلي مشکل ساز بود، کيفيت نوشابه هاي شرکتي که با آن قرارداده بسته بودند پايين بود و تازه قادر به تأمين کليه احتياجات هم نبود

و کمبود اين ماده غذايي خيلي وقتِ ما را گرفت و در نهايت به ما اجازه دادند تا خود احتياجاتمان را خريداري کنيم.

مددي هم در مورد نوشابه، همين نظر را دارد اما در مجموع از تغذيه راضي بود و کيفيت آن را مناسب مي دانست.

*حمل و نقل :دوري مسکن زائران از اماکن مقدس، مشکل ديگري بوده که سازمان حج و زيارت از سه سال پيش براي حل آن ابتکاري به خرج داده است; يعني ايجاد سيستم حملونقل درون شهري، مخصوص زائران ايراني; سيستمي که تقريباً رضايت اکثريت را در پي داشته است; زيرا به راحتي، در هر زمان از شب و روز مي توانند براي زيارت و انجام مناسک حج راهي حرم شوند.

*سياح طاهري مي گويد :حملونقل درون شهري خيلي راحت بود و ما مشکلي نداشتيم و همه راضي بودند، اما حمل و نقل مشاعر به علت عدم همکاري مأموران عربستان، بسيار مشکل ساز شد; به طوري که توقفگاهها (پارکينگها) قفل شده بود و ماشينهاي ما ساعتها معطل شدند .طاهري ادامه مي دهد: درسالهاي قبل، بعد از حرکت از عرفات، تقريباً ساعت 5/9 شب به مشعر مي رسيديم، امامسال ساعت ۹/۵ تازه در توقفگاه (پارکينگ (عرفات بوديم.

*سيادتي هم همين مشکل را مورد تأکيد قرار داده، مي گويد:

علاوه بر مأموران عربستان، ما مديران هم مقصر بوديم که ماشينها را کنار جاده پارک مي کرديم و مي رفتيم و مأموران پليس بعد از تذکّرات فراوان خسته مي شدند و ديگر کاري به کار ترافيک نداشتند.

اين مدير کاروان مشکل اصلي را مرشدين (راهنماها) راه نابلد مي داند و مي گويد:

اينها اصلا راهها را بلد نبودند و در واقع ما آنها را هدايت مي کرديم و به دليل همين عدم آشنايي با مسيرها، سه ـ چهار ساعت معطل شديم.

*سهراب جليلي معتقد است با توجه به اينکه از عرفات مشخص شد که مأموران سعودي با ما همکاري نمي کنند، بايد مسؤولان هماهنگي هاي لازم را انجام مي دادند که مشکلات فعلي، که در سالهاي قبل هم وجود داشت، تکرار نشود و به همين علت ما مشکلات زيادي داشتيم.

مجتبي مددي هم از حمل و نقل درون شهري راضي است، اما درباره حمل و نقل مشاعر به همان مشكلات اشاره مي كند.

*ديگر مشكلات :مديريت كاروان به علت ارتباط داشتن با تعدادي زيادي زائر، كه هركدام عادات و روحيات منحصر به فردي دارند، با مسائل زيادي روبه رو مي شود كه گاهي مشكل ساز هستند; مثلا مدير كارواني مي گفت:

زائري به علّت اختلال حواس ساعتهاموجب تأخيركاروان شد وحاضربه پوشيدن لباس احرام نبود، پزشک كاروان در تهران او را براي اين سفر رد كرده بود اما خانواده اش پس از مراجعه به هيأت پزشكي اجازه سفر او را گرفتند و آمدن او اكنون باعث بروز مشكلات زيادي براي ما شده است و من يقين دارم كه اين زائر به هيچوجه نخواهد توانست اعمال خود را انجام دهد; چون از لحاظ رواني اصلا وضعيت عادي ندارد .

يک مدير ديگر هم از وجود بعضي ناهماهنگي ها ميان زائران كاروان خود مي گويد و آن را باعث بروز مشكلاتي مي داند كه البته خيلي حاد نيستند.

*سخن مسؤولان :محمدصادق رضايي، مسؤول تداركات ستاد مكه اعتقاد ديگري دارد. او بسياري از اين انتقادات را رد مي كند و مي گويد:

مشكلات امسال خيلي غير معمول نيستند; براي نمونه، در مورد لبنيات، چون اين اقلام تاريخ مصرف دارد، ما نمي توانيم آنها را به طور يكجا به كاروانها تحويل بدهيم و بايد هرچند روز يكبار اين كار را انجام دهيم و همين امر موجب مي شود كه كاروانها چند دفعه براي دريافت آنها مراجعه كنند .

رضايي در مورد نوشابه مي گويد:

اين يک مورد خاص بود و علت آن هم اين بود كه ما در تهران با شركت زمزم قرارداد تأمين نوشابه حجاج را بستيم و محموله آن نيز وارد عربستان شد اما به علّت ممانعت مسؤولان عربستان اين محموله از گمرک ترخيص نشد و ما در مدينه به مديران كاروانها گفتيم كه خودشان نوشابه بخرند. اين كار ادامه پيدا كرد تا اينكه

به علّت بالا رفتن هزينه كاروانها، قراردادي با شركت سينالكو بستيم و توزيع نوشابه هاي اين شركت آغاز شد، اما پس از دو روز به علت نارضايتي مديران كاروانها از كيفيت آن، ناچار به فسخ قرارداد شديم و از روز هفتم ذي حجه هم بالاخره محموله شركت زمزم ترخيص شد و توزيع آن آغاز گرديد .

رضايي در موردگوشت وماهي هم با نظر مديران كاروانها مخالف است و ادامه مي دهد:

اين ماهي بهترين ماهي است كه در عربستان موجود است، البته كيفيت ماهي شمال خودمان را ندارد اما در اينجا بهتر از آن پيدا نمي شود. در مورد گوشت و مرغ هم امسال برخلاف سالهاي گذشته، گوشت و مرغ يخ زده توزيع نمي كنيم بلكه كشتار روز عربستان را مي خريم و توزيع مي كنيم و اين به دليل بالا بودن كيفيت آن است و به همين دليل، طبيعي است كه هرچند روز يكبار بايد آن را توزيع كنيم .

وي مي گويد :امسال از ٣٠ قلم كالا، كاروانها ١٩ قلم را يكجا مي گيرند، ٦ قلم را نيز يكجا و فقط لبنيات، گوشت و مرغ را در چند مرحله مي آورند; چون امكان اينكه آنها را هم يكجا تحويل بدهيم وجود ندارد .

در مورد مشكل مسكن هم گفتني است كه نشريه زائر پيشتر گفتگوي مفصلي را با مصطفي قهرودي مسؤول ستاد مكه سازمان حج و زيارت انجام داده كه در شماره چهاردهم نشريه به چاپ رسيده و پاسخ مفصل مسؤولان ستاد در اين باره داده شده و در اينجا تنها به ذكر اين نكته بسنده مي شود كه به گفته قهرودي اصل

اين مشكل به تفاوت اسكان زائران در مدينه و مكه بازمي گردد. به اين معنا كه زائران ما در مدينه در ساختمانها و هتل هاي بسيار خوبي ساكن هستند و وضعيت آرام و دلنشيني دارند و ازاين رو انتظار ندارند در مكه با اين نوع خانه ها مواجه شوند. براساس گفته هاي مسؤول ستاد مكه، در شهر مكه به دلايلي; نظير كوهستاني بودن شهر، حضور جمعيت ميليوني زائران به طور همزمان و نيز نوع گسترش طولي شهر، كه ساختمانهاي جديد را از
بيت الله الحرام دور ساخته، توقعات ما از مسكن در شهر مكه با مدينه متفاوت خواهد بود

و ما مشكل مسكن را فقط در شهر مكه داريم كه آن هم به ساختار اين شهر بازمي گردد و از ما كاري ساخته نيست.

ديدار نماينده ولي فقيه با معينه هاي كاروانها

نماينده وليّ فقيه و سرپرست حجاج ايراني پنجشنبه شب (١٦ بهمن) در جمع بانوان معينه كاروانها در مكه مكرمه گفت: طرح دعوت از بانوان معينه، براي همراهي كاروانهاي حج، طرح نو و لازمي است و طرح گزينش ٥٠٠ بانوي معينه در سالهاي آينده اجرا خواهد شد.

آقاي ري شهري از بانوان پيشگام اجراي اين طرح خواست تا راهكارهاي مناسب و تشكيلات پيشنهادي خود را ارائه نمايند تا به اجرا گذاشته شود.

اميرالحاج كشورمان از طرح مشاركت خانمها در امر تبليغ زائران زن و همكاري با كاروانها، به عنوان انگيزه اي مؤثر براي جذب خانمهاي علاقه مند به تحصيلات حوزوي نام برد و تأكيد كرد :بدينوسيله خانمهاي مستعد شناسايي و دعوت به همكاري مي شوند .

سرپرست حجاج ايراني وجود پاره اي مشكلات اجرايي را با توجه به نو پا بودن طرح بانوان معينه، طبيعي دانست و خواستار برنامه ريزي و ارائه آموزشهاي لازم از سوي معاونت امور روحانيون بعثه براي رفع مشكلات شد.

در اين ديدار مسؤول بانوان معينه، پيش از سخنان نماينده ولي فقيه در امور حج و زيارت، گزارشي از اقدامات انجام شده در سال جاري ارائه كرد .براساس طرح بانوان معينه، به همراه هر كاروان، يک بانوي آگاه از مسائل شرعي و احكام حج، به اين سفر اعزام مي شود تا معين و همكار روحاني كاروان در بخش خانمها باشد.

گفتني است، معاونت امور روحانيون در اقدامات سال جاري خواهران معينه را، ضمن برنامه هاي منظمي، براي ديدار از اماكن مقدس به مناطق مختلف مذهبي و ديني مدينه منوره اعزام كرد.

تذكرات مهم در رابطه با بسته هاي بار حجاج

حركت كاروانهاي ايراني براي بازگشت به ايران ودشواري هايي كه در مورد

بارهايشان به وجود مي آيد، سبب شد تا تذكرات چندي به حاجيان در حال بازگشت داده شود:

. 1رعايت دقيق بخشنامه مصوّب هيأت محترم دولت، درخصوص عدم خريد كالاهاي غيرمجاز و غيرقابل حمل توسط حجاج و بسته بندي وسايل و لوازم خود در ٢ عدد جامه دان با ابعاد (٣٠×٤٥×٥٠) مصوب سازمان حج و زيارت (با مشخصات كامل زائر به خصوص شماره تلفن.(

*بار غير مجاز و ممنوع، كه حجاج محترم بايد جدّاً از خريد آنها و مديران كاروان از حمل آنها خودداري نمايند. عبارتند از:

انواع تلويزيون، ضبط صوت، چرخ خياطي، ماشين لباسشويي، انواع يخچال و فريزر، آبگرمكن، اجاق گاز، دوچرخه، كالسكه بچه، فرش ماشيني، فرشينه) موكت)، ماشين بافندگي، چيني آلات و ظروف مشابه، موتور برق، كولر گازي و هرگونه كالاي از اين دست.

. 2حجاج محترم نبايد وسايل اضافي ديگري را با طناب به ساكهاي خود ببندند، در اين صورت، از تحويل و حمل اينگونه بسته ها خودداري خواهد شد.

. 3بارگيري به موقع كاميونها و تحويل بارها به تريلرها در ايستگاه تعيين شده.

. 4تكميل صورت ريز تعداد بسته ها، دقت در بارگيري و حمل، توجه در مورد نصب برچسب هاي سبز و زرد روي دو جامه دان مجاز و برچسب قرمز (براي بارهاي احتمالي اضافي) و توجّه دادن به حجاج كه هرگونه بار خارج از ساكهاي مصوّب و مجاز بايستي برچسب قرمز خورده و مشمول كرايه حمل با هواپيما و پرداخت عوارض گمركي خواهند بود. اينگونه بارها مستقيم به گمرک هاي مقصد ارسال مي گردد و حداقل يک هفته بعد از ورود به ايران تحويل خواهد شد.

نكته مهم :حجاج محترم از قراردادن مايعاتي مانند سركه، آبليمو، موادشيميايي، ترشي و وسايلي چون افشانه (اسپري(، كپسول گاز فندک، ظروف شكستني، مواد فاسد شدني و اقلام با ارزش در داخل ساكها جداً خودداري نمايند.

. 5بسته قابل حمل به داخل هواپيما فقط يک كيف دستي كوچک (به ابعاد40×30×20 سانتيمتر) بوده و حجاج محترم نمي توانند هيچ بسته اضافي حتي نايلكس، پتو

و يا ظرف آب زمزم به داخل هواپيما ببرند.

*چنانچه آب زمزم در بطري هاي كوچک يک ليتري داخل جامه دان همراه قابل حمل به هواپيما باشد مانعي ندارد.

*از قراردادن چيزهايي مانند چاقو، ناخن گير، قيچي، ابزار فلزي، اسلحه اسباب بازي، قوطي نوشابه، مايعات اسيدي و شيميايي، اقلامي افشانه (اسپري)، كپسول گاز فندک و آلات مشكوک غيرقابل بازرسي داخل جامه دان جداً خودداري گردد.

از سوي هواپيمايي جمهوري اسلامي ايران در باره بارهاي زائران، اطلاعيه اي بدين صورت صادر شده است:

بسمه تعالي

اطلاعيه نحوه تحويل و حمل جامه دانهاي حجاج

باتوجه به اينكه جامه دانهاي حجاج محترم در شهر مكه از آنان تحويل گرفته شده و مستقيماً به وسيله تريلرهاي مخصوص به فرودگاه جده حمل مي شود، لذا از شما مديران محترم گروهها درخواست مي گردد، ضمن توجه به نكات وتوصيه هاي ذيل، براي اجراي هرچه بهتر اين برنامه، با قبول مسؤوليتهايي كه متوجه جناب عالي و زائران محترم مي باشد، همكاري فرماييد:

. 1مديران محترم گروهها بايستي ۷۲ ساعت قبل از پرواز با مراجعه به دفتر ايران اير در ستاد حج و زيارت در شهر مكه، نسبت به دريافت برچسب هاي الصاق بار (رنگهاي سبز و زرد داراي مشخصات زائر) براي

۲ عدد جامه دان مجاز و تعيين شده و برچسب قرمز براي بسته هاي اضافي و فهرست اسامي و جدول بسته هاي بار حجاج خود را دريافت و برچسب ها را جهت الصاق به بسته ها به هريک از حجاج تحويل نمايند.

توجه :چون برچسب هاي قرمز رنگ، فاقد مشخصات است، بايستي هريک از حجاج، قبل از الصاق آنها، اطلاعات مربوطه، خصوصاً شماره تلفن صاحب کالا را در آن درج نمايند.

. 2مديران کاروانها بايستي ٤٨ ساعت قبل از تاريخ پرواز حجاج خود، با تهيّه

کاميون مناسب نسبت به بارگيري بار حجاج و انتقال آنها به محل استقرار تريلرها در شهر مکه، ٣٦ ساعت قبل از پرواز طبق کروکي پيوست که تحت نظارت نمايندگان ايران ايرو سازمان حج و زيارت مي باشد، اقدام نمايند.

. 3تحويل و تحوّل بسته ها با تکميل فهرست مربوط، در سه نسخه و ارائه آن به نماينده ايران ايرو دريافت يک نسخه از آن به عنوان رسيد تحويل بسته هاي حجاج، صورت مي پذيرد.

. 4آن دسته از زائراني که از مدينه و از طريق جده عازم ايران مي باشند، مي بايست ضمن رعايت موارد فوق، جامه دانهاي خود را در کاميونها بارگيري و حداقل ١٥ ساعت قبل از پرواز در پايانه (ترمينال) غربي که با علامت پرچم هاي ايران و هواپيمايي مشخص شده و موقعيت آن تقريباً ٣٠ متر قبل از پايانه شرقي که حجاج در آن مستقر هستند، تحويل دهند .هواپيمايي جمهوري اسلامي ايران

به دنبال اين مسأله، در جلسه شوراي هماهنگي بعثه مقام معظم رهبري، در زمينه تسهيلات انتقال بار حجاج تصميماتي گرفته شد و مطالبي اعلام گرديد.

در جلسه شوراي هماهنگي بعثه مقام معظم رهبري، که روز يکشنبه، ٢٠ بهمن، با حضور نماينده ولي فقيه در امور حج و زيارت در مدينه منوره برگزار شد، اعلام گرديد که براي رفاه حال حجاج، بار آنان ١٨ ساعت قبل، توسط مسؤولان کاروانها تحويل فرودگاه مي شود.

براساس گزارش رييس ستاد حج و زيارت مستقر در مدينه منوره، هر زائر حق انتقال ٤٠ کيلو بار را دارد و چنانچه اين ميزان افزايش يابد، به ازاي هر کيلو ٢٠ ريال سعودي اضافه بار به آن تعلّق مي گيرد که هم در فرودگاه عربستان و هم در فرودگاه تهران مي تواند بپردازد.

آقاي امينيان افزود: در سالهاي قبل، مشکلات بسياري در خصوص بار حجاج ;نظير انتقال بار به شهرهاي ديگر داشتيم ولي در سال جاري با تمهيداتي که در تهران اتخاذ شده است، اين مشکلات مرتفع گرديده و بار حجاج در کاروانها از آنها تحويل گرفته مي شود و در فرودگاههاي ايران تحويلشان مي شود.

جلسه شوراي هماهنگي بعثه مقام معظم رهبري همزمان با ورود حجت الاسلام و المسلمين ري شهري، نماينده ولي فقيه و سرپرست حجاج ايراني از مکه در مدينه منوره برگزار شد.

شمار خروج زائران از مکه به مدينه و ايران

از آغاز خروج زائران مکه تا امروز، بيش از ٢٠ هزار زائر ايراني مکه را ترک کرده اند. ترابيان مسؤول حمل و نقل برون شهري ستاد حج مستقر در مکه مکرمه با اعلام اين خبر گفت: طي ٣ روز گذشته در مجموع ٢١ هزار و ٢٩ نفر از مکه مکرمه خارج شده اند که از اين تعداد ٦ هزار و ٦٦٤ نفر به جده و ١٤ هزار و ٣٦٥ نفر نيز به مدينه منوره رفته اند.

ترابيان با بيان اينكه در حمل و نقل زائران عزيز هيچ مشكلي وجود ندارد و كارها طبق برنامه انجام مي شود، از مديران آن دسته از كاروانهايي كه از هواپيمايي جمهوري اسلامي ايران استفاده مي كنند، خواست ۱۳ ساعت و كاروانهايي هم كه از هواپيمايي سعودي استفاده مي كنند، ۱۵ ساعت زودتر از پرواز، اتوبوسهاي خود را تحويل بگيرند.

وي افزود: اين زمان، براي رفتن به جده، انجام تشريفات اداري و تحويل بار حجاج گرامي صرف مي شود.

وي به مديران كاروانهايي كه به مدينه مشرف مي شوند نيز توصيه كرد، از آن جهت كه منزل و هتل هايي كه در مدينه براي كاروانها در نظر گرفته شده است داراي زماني محدود و مشخص مي باشد براي صرفه جويي در وقت زائران و برنامه ريزي دقيق تر، حتماً در زمان مشخصي كه از قبل تعيين شده، حركت كنند تا از بي نظمي ها و سردرگمي هاي احتمالي در سفر، جلوگيري شود.

مسؤول حمل و نقل برون شهري ستاد حج در مكه جابه جايي مسافران هواپيمايي را به طور عام ناممكن دانست و تصريح كرد: تنها در صورت اضطرار جابه جايي در هواپيمايي جمهوري اسلامي ايران، آن هم با تشخيص كارشناسان ايران ايرِ، مشروط به اينكه پروازها جا داشته باشد صورت مي گيرد و اين در حالي است كه جابه جايي در

هواپيمايي سعودي غيرممكن مي باشند.

به گفته ترابيان آخرين دسته از زائران جمهوري اسلامي ايران، روز ششم اسفند ساعت ۲/۳۰ بامداد مدينه را به مقصد ايران ترک خواهند كرد.

گزارش يک سفر کوتاه به غار حِرا

در سفر حج، بسياري از زائران علاقمند به ديدن اماكن تاريخي و مذهبي هستند، اما دشواري هاي موجود، اين اجازه را به آنان نمي دهد. به همين دليل، شمار اندكي موفق مي شوند مثلا از غار حِرا يا غار ثور ديدن كنند . گزارشي كه در اينجا آمده، نگاه كوتاهي است به اين سفر عاشقانه از زبان يک زائر، كه در نشريه زائر به چاپ رسيده و بخش هايي كه به نوعي فضاي فعلي اين حركت را نشان مي دهد، براي درج در اين مجموعه چاپ شده است:

...بسياري براي رفتن به غار حِرا، نيمه شب را انتخاب مي كنند، ما نيز چنين كرديم، تا هم از آفتاب تند روز و هم ازدحام در امان باشيم. روبه روي هتل تا پاي كوه جبل النور ۱۵ دقيقه با ماشين طي شد. هنوز هوا كاملا تاريک است. صعود را با همراهان آغاز كرديم كه يک به يک زائران ديگر، در برابر ما نمودار شدند كه راهي غار بودند. حتي گروهي در حال برگشت بودند كه گويا اين راه را از ساعات آغازين بامداد آغاز كرده بودند. در كمركش كوه، جايي كه در تاريكي به زحمت، آخرين زائر در حال صعود، ديده مي شود، خيمه اي برپاست با چراغي روشن، تصوّر نخستين آدمي اين است كه غار آنجاست، لذا احساس مي كند به زودي خواهد رسيد اما چنين نيست. خيمه هاي چوبي، كه اين خيمه نخستين آنهاست، جاي كاسبي پاكستاني ها و كشميري هاست. در زير اين خيمه ها تسبيح، سنگ هاي رنگ و وارنگ و نوشيدني هاي خنک مي فروشند، كه البته در آن سرماي صبح حتي ديدن اين نوشيدنيها هم لرزآور است چه رسد نوشيدن آن. راه را ادامه مي دهيم...

جبل النور شكل مخروطي ويژه اي دارد; مانند پيكر يک انسان، تا شانه هاي اين انسان، هنوز كوهپايه اين كوه محسوب مي شود و يک قسمت هم مانند مخروطي

جداگانه به ارتفاع تقريبي ۲۰ متر بر روي اين پيکره قرار گرفته است که کوه را به شکل نوک تيز جلوه مي دهد.

مسير رسيدن به غار بسيار آسان است و تقريباً در هيچ مقطعي نياز به عبور از گلوگاه يا صخره ويژه اي وجود ندارد. در بخشهايي از مسير هم پلّه هاي سيماني ساخته شده، به زائران کمک مي کند به سادگي صعود کنند. اين پلّه هاي سيماني هم داستان جالبي دارد. هنگام عبور چشمم به مردي از اهالي کشمير خورد که با چراغي کم سو نشسته بود و با آب و سيمان پله درست مي کرد. وقتي از کنارش عبور مي کردم، گفت: پله مي سازم، براي عبور ... بنده هم که ماشاءالله از هوش چيزي کم ندارم، با صداي بلند گفتم: احسنت، شکراً حاجي و در دلم گذشت، عجب آدم خوبي است ولي اين کار خير را چرا اين وقت شب انجام مي دهد، ولي چند دقيقه اي نگذشت که به نفر بعدي برخوردم پله مي سازم، براي عبور .... و تازه دو ريالي کج من افتاد که آقايان بابت اين کار از زائران پول مي گيرند. زائران ترک هم تند و تند کمک مي کردند، انگار سختي مسير به آنها بيشتر نمود داشته است که قدر پله ها را بهتر مي دانند. همچنان راه ادامه دارد...

بالا مي رويم و ايستگاههاي دست ساز بشر را يک به يک پشت سرمي گذاريم، عکاسهاي دوره گرد، با دوربين هاي پولاروید ظاهر مي شوند. اينها هم مانند مردان پله ساز، کشميري و پاکستاني هستند، انگار کاسبي اينجا از گدايي تا عکاسي، در دست مردم اين دو منطقه است.

هر چه بالاتر مي رويم نرخ عکاس ها گران تر مي شود، اين را هنگام بازگشت که هوا روشن شده بود فهميدم، عکاسها، پايين کوه براي گرفتن يک عکس ٥ ريال طلب
مي کنند که به نظر مي رسد تخفيف هم بدهند اما براي عکس گرفتن بالاي کوه نرخ ۱۰ ريال است. عکس گرفتن هم داستاني دارد. همه جا در تسخير دوربين هاست. هر کسي، هر جا که مي رسد پيش از هر چيز در فکر ثبت خاطره است. حتي مجال نمي دهد خاطره منعقد شود.

ما نيز چنين بوديم. نور فلاش ها در تاريکي شب مانند جرقه مي بارد. اين عکس از يک سو بسيار خواستني است که خاطره آدمي را همواره زنده در پيش رو نگاه

مي دارد و نمي توان از آن گذشت و ازسويي آدمي را از درک شأن مکان غافل مي کند. در چنين محضري بايد قطره اي بود و خاضعانه و با وقار آمد و رفت و سرافکنده بود، اما دوربين ها تو را مي خوانند که فرديت خويش را ثبت و ضبط کني و به دنبال بهترين بک گراند بگردي و حواست پرت مي شود از اينکه کجايي و براي چه آمده اي، حتي جوشش دروني تو، گاه از احساس يک زائر به وجد يک توريست رفت و برگشتي مداوم دارد.

اما در برابر اين غار فقط بايد زائر بود. اينجا نه مکاني تاريخي که معبدي با شکوه، که معبدي عظيم و سترگ، که معبدي فراتر از تمامي معابد جهان است. اين غار که به تعريف زمين شناسان غار هم نيست و تنها دو تخته سنگ بزرگ و حفره اي در ميان آن است، گويي قلب جهان است، گويي آشيانه سيمرغ رسالت است.

در برابر غار گروهي متراکم، به صف ايستاده اند تا دو رکعت نماز به جا آورند. در غار به سمت شمال است و فضاي آن گنجايش تقريبي پنج نفر نشسته را دارد، ارتفاع غار نيز به اندازه قامت يک انسان است.

بعيد مي دانم که نوبت برسد تا نماز صبح را در داخل غار بخوانم. بالاي غار مي روم. روي تخته سنگ، مناره هاي مسجدالحرام ديده مي شود، نسيمي خنک صورتم را نوازش مي کند، احساس عجيبي دارم، اينجا اوج زيارت من است، اوج تنهايي، احساس پيوندي غريب ميان اين کوه و کعبه در دلم زنده است، به سمت کعبه مي ايستم، روي تخته سنگهاي سرد نمازم را آغاز مي کنم: الله اکبر...

همايش مهاجران افغاني زائر در مکه

نماينده ولي فقيه و سرپرست حجاج ايراني روز جمعه در همايش مهاجرين و مجاهدين افغانستان، كه در شهر مكه معظمه برگزار شد، نسبت به لزوم هوشياري مردم افغانستان در برابر توطئه هاي آمريكا هشدار داد و گفت :ترديدي نيست كه آمريكا در پي منافع خويش است و دلسوز ملّت افغانستان نمي باشد .

آقاي ري شهري سكوت آمريكا در برابر جنايتهاي رژيم صهيونيستي را نشانه اي از فريب بودن شعار دلسوزي آمريكا براي ملتهاي جهان دانست و تأكيد كرد :ملت

افغانستان چنانچه هوشيار باشد، خواهد توانست از شرايط حاضر بيشترين بهره را ببرد .

در اين همايش، اميرالحاج ايران از تصويب قانون اساسي جديد افغانستان اظهار خرسندي كرد و تأكيد نمود : مردم افغانستان تنها با تكيه بر معنويت و وحدت كلمه، موفق خواهند شد به اهداف خود برسند .

نماينده ولي فقيه در امور حج و زيارت تأكيد كرد: علاوه بر عنصر معنوي حج، مناسک الهي حج پيام ديگري نيز براي مسلمين دارد كه نياز امروز جهان اسلام به شمار مي رود و آن وحدت كلمه، شجاعت، بيداري و خودآگاهي بيشتر است.

آقاي ري شهري گفت: اگر اين عناصر در كنار معنويت قرارگيرد و به كار گرفته شود، نه تنها افغانستان، عراق و فلسطين، بلكه جهان اسلام را آزاد، آباد و مستقل و بالنده و پيشرو خواهد ساخت.

همايش مهاجرين مجاهد افغانستان در چارچوب اهداف حج ابراهيمي و حل مشكل امّت اسلامي در ايام حج تشكيل مي شود .

برگزاري جلسه گروه ارشاد در مكه مكرمه

حجت الاسلام والسلمين قاضي عسكر، معاون آموزش و پژوهش بعثه مقام معظم رهبري، روز جمعه (۱۷ بهمن) در جمع گروههاي ارشاد، با بيان اين مطلب كه بايد سعي كنيم به وحدتي كه مورد نظر مقام معظم رهبري و امام راحل)قدس سره (است، دست يابيم گفت:

متأسفانه موارد خلاف واقع و نادرستي به شيعه نسبت داده مي شود و عده اي از تندروهاي وهّابي نيز خواهان تيره شدن روابط بسيار خوب عربستان با جمهوري اسلامي ايران هستند .

وي به برخي اعتقادات شيعه اشاره كرد و ترويج آن را از وظايف گروههاي ارشاد دانست و افزود:

برخي اعمال كه باعث وهن شيعه مي شود; از قبيل برداشتن خاک از بقيع، دخيل بستن به پنجره هاي آن و يا گذاشتن مهر در مسجدالنبي و مسجدالحرام بايد اصلاح شود .

وي با توصيه به گروههاي ارشاد، درخصوص برنامه ريزي مناسب فرهنگي در كاروانها از آنان خواست با توجه به در پي بودن دو عيد بزرگ ۲۲ بهمن و عيد غديرخم براي برگزاري آنها برنامه ريزي كنند .

ديدار اعضاي بعثه عراق با اميرالحاج جمهوري اسلامي ايران

دكتر ابراهيم جعفري، رييس و جمعي از اعضاي بعثه حج كشور عراق، بعد از ظهر روز جمعه با اميرالحاج جمهوري اسلامي ايران در محل بعثه مقام معظم رهبري در مكه مكرّمه ديدار و گفتگو كردند.

در اين ديدار دكتر جعفري كه نخستين رييس حكومت انتقالي عراق، پس از صدام است، گزارشي از آخرين وضعيت اين كشور و تحليلي از وضعيت كنوني آن ارائه كرد.

آقاي محمدي ري شهري، نماينده وليّ فقيه و سرپرست حجاج ايراني در اين ديدار ضمن آرزوي موفقيت براي مردم مسلمان عراق اظهار اميدواري كرد حكومتي متكي بر مردم و ارزش هاي ديني در اين كشور استقرار يابد. وي از درگاه الهي آينده اي آباد، آزاد و مستقل را براي كشور عراق مسألت كرد .

مراسم بزرگداشت آيت الله شهيد محمد باقر حكيم

نماينده وليّ فقيه وسرپرست حجاج ايراني در مراسم بزرگداشت شهيد محراب آيت الله محمدباقر حكيم، كه در مكه برگزار شد، آمريكا را اولين مجرم حادثه شهادت وي معرفي و تأكيد كرد :صدام چيزي جز بازيچه آمريكا نبود و آمريكا مجرم اصلي به شهادت رسيدن شهداي خانواده حكيم و ملت بزرگ عراق است .

آقاي ري شهري، شهيد محمدباقر حكيم را شخصيتي برجسته، عالمي فرزانه و مجاهدي فداكار معرفي كرد و فقدان وي را ضايعه اي اسفناک براي ملت عراق و روحانيت شيعه خواند.

اميرالحاج ايران با شمردن جنايات صدام در حق امت اسلام، به خصوص ملت هاي ايران و عراق، از گشودن پاي آمريكا به عراق و راه سلطه شيطان بزرگ به منطقه به عنوان جنايت بزرگتر صدام ياد كرد و افزود:

امام خميني)رحمه الله (پيش از اين خطر صدام حسين را براي منطقه و امت اسلام گوشزد كرده بود و حتي اشاره به حمله به كويت در بيانات ايشان موجود است .

نماينده ولي فقيه در امور حج و زيارت، خطاب به جمعيت كثير عراقي حاضر در مراسم بزرگداشت آيت الله حكيم، راهِ برون رفتن از وضعيت بحران عراق را توجه به پيام روشنگر رهبر انقلاب اسلامي ايران در حج امسال دانست.

وي با اشاره به اين فراز پيام مقام معظم رهبري كه وظيفه نخبگان سياسي دنياي اسلام را براي روشنگري بين ملت هاي اسلامي گوشزد مي كند، تأكيد كرد:

افشا كردن اهداف آمريكا براي استمرار حضور در عراق يک وظيفه و مسؤوليت مهم براي علما و مسؤولان سياسي متعهّد در عراق است .

اميرالحاج كشورمان بر لزوم برگزاري هر چه سريعتر انتخابات آزاد در عراق، تحت رهنمودهاي مراجع عاليقدر تأكيد كرد و اطمينان داد كه ملت و دولت ايران از هرگونه اقدامي كه به حاكميت مردم عراق بر سرنوشت خويش منجر شود، حمايت خواهند كرد.

دكتر جعفري رييس بعثه جمهوري عراق نيز در مراسم با تجليل از مقام شامخ شهيد آيت الله حكيم و بيان ويژگيهاي مبارزاتي و شخصيتي آن شهيد محراب، تفاوت عمده ديدگاه اسلام با غرب را در مفهوم حيات دانست و با اشاره به آيه اي از قرآن كه شهدا را زنده وحيّ و جاويد مي داند تأكيد كرد: شهداي اسلام از جمله شهيد محراب آيت الله حكيم، زنده و جاويدان هستند.

اجراي تواشيح و قرائت دكلمه عربي از ديگر برنامه هاي اين مراسم بود.

زئران فوت شده ايراني حج سال ۱۳۸۲ تا ۲۰ ذي حجه

واحد مددكاري هيأت پزشكي حج جمهوري اسلامي ايران، اسامي و مشخصات حجاج ايراني فوت شده از ابتداي مراسم حج امسال تاكنون را به اين شرح اعلام كرد:

ردیف نامونام خانوادگي نام پدر سن شماره کاروان نام شهر علت فوت

(1 مليح الزمان پاسنگي علي جان ٥١ ١٣٣٥٩ اصفهان ايست قلبي

(2 محمدشريف شانظري عزيز ٥٩ ٢٥١٣٣ سنندج ايست قلبي

(3 لاچين افشاري بيژن بيک علي ٥٦ ٣٣١٦٨ همدان تصادف

(4 صديقه دايي مقدم ـ علي اکبر ـ ٥٠ ـ ١٩٣٨٦ ـ کاشمر ـ تصادف

(5 عزيزالله ابراهيمان ـ محمد ـ ٥٩ ـ ١٩٣٨٦ ـ کاشمر ـ سکته مغزي

(6 علي تقي زاده ـ حسن علي ـ ٧٠ ـ ١١٢٢٨ ـ آذرشهر ـ ايست قلبي

(7 عطا درودي ارجب ـ صفر ـ ٦٩ ـ ٣٨٣٠٤ ـ کلاله ـ ايست قلبي

(8 اسماعيل روحي ـ عباس ٧٢ ـ ١٧٨٠٣ ـ کرج ـ ايست قلبي

(9 لطف الله لطفي ـ علي ـ ٧١ ـ ١١٢١٨ ـ تبريز ـ ايست قلبي

(10 احمد بيگدلي ـ عظيم ـ ٤٩ ـ ١٧٧١٩ ـ تهران ـ خونريزي مغزي

(11 محمد ناصري ـ حسن ـ ٦٨ ـ ٣٣١٤٧ ـ بندرعباس ـ ايست قلبي

(12 کافيه رحيمي ملک شان ـ محمد ـ ٧٩ ـ ٢٥١٢١ ـ کردستان ـ ايست قلبي

(13 خديجه دهقان اسکندري ـ غلامرضا ـ ٦٩ ـ ٣٤١٠٦ ـ يزد ـ ايست قلبي

(14 قنبر آقا غفاري ـ٧٠ ـ ٣٠٢٩١ ـ مازندران ـ ايست قلبي

(15 فاطمه خداي ـ ٠ ـ ٠ ـ ١١٢٤٨ ـ آذربايجان شرقي ـ ايست قلبي

(16 حسين زينال پور ـ محمدعلي ـ ٥٥ ـ ١١٢٣٣ ـ آذربايجان شرقي ـ ايست قلبي

(17 زينب ميرمحمدي شجاعي ـ ٠ ـ ٦١ ـ ١٧٨٠٣ ـ کرج ـ ضربه مغزي

(18 مليحه ابراهيمي ـ احمد ـ ٥٩ ـ ٢٦١٥٩ ـ کرمان ـ ضربه مغزي

(19 طاووس رنجبرکهن ـ علي اکرم ـ ٦٣ ـ ١٧٦٤٥ ـ تهران ـ ايست قلبي

(20 حاجي آقا صمدي جوزاني ـ حسين ـ ٧٦ ـ ١٧٦٠٥ ـ تهران ـ ايست قلبي

(21 عزيز موسي زاده ـ موسي ـ ٦٥ ـ ١٥١٣٥ ـ کرمانشاه ـ ايست قلبي

(22 غلامحسين رحماني شمس ـ غلامرضا ـ ١٧٥٨٨ ـ تهران ـ ايست قلبي

(23 حسين انصاري مقدم ـ عباس ـ ٤٧ ـ ١٣٤١٤ ـ اصفهان ـ پارگي طحال

(24 مريم نوري شيرک ـ نورالله ـ ٧٤ ـ ١٩٣٨٧ ـ قائن ـ ايست قلبي

(25 محمدباقر سعيدي ـ غلامرضا ـ ٨٠ ـ ٢٤٢٥٩ ـ لارستان ـ ايست قلبي

(26 نيره اعظم منطقي ـ عليرضا ـ ٦٦ ـ ١٧٧١٣ ـ تهران ـ ازدحام جمرات

(27 مرضيه بوستاني ـ يحيي ـ ٣٩ ـ ٢٠١٨٤ ـ شوشتر ـ سكته مغزي

(28 نصرالله فتحي ـ ٠ ـ ٧١ ـ ١٩٤٤٥ ـ كاشمر ـ سكته مغزي

(29 ذبيح الله عبداللهي ـ ملاخليل ـ ٧٤ ـ١٩١٢٢ ـ مشهد ـ ايست قلبي

(30 بتول سهپرجولا ـ ابوالحسن ـ ٠ ـ ١٩٢٧٩ ـ خراسان ـ ايست قلبي

انتخاب روحانيون نمونه حج امسال

در جلسه روز پنجشنبه، توسط معاونت امور روحانيون بعثه مقام معظم رهبري و با حضور نماينده ولي فقيه و سرپرست حجاج ايراني ٧٦ نفر از روحانيون نمونه و برتر حج سال ٨٢ معرفي شدند.

سرپرست حجاج ايراني در اين جلسه با تشكر از زحمات روحانيون نمونه، به آنان توصيه كرد تا بازوي قوي برنامه ريزيهاي امور روحانيون باشند و نظريات سازنده خود را به طور مستمر در اختيار اين معاونت قرار دهند.

وي با بيان اينكه فقه شيعه فقهي پويا و زنده است، تأكيد كرد:

روحانيون نمونه و برتر ارتباطي مستمر با دفاتر آقايان مراجع عظام داشته باشند .

اميرالحاج ايران استفاده از خدمات افراد نمونه اي كه در ٣ سال اخير انتخاب شده اند را در كارهاي ستادي و برنامه ريزي كميته هاي امور روحانيون ضروري دانست و افزود:

بعثه مقام معظم رهبري با هدف افزايش توانايي روحانيون كاروانها، استفاده از تجربيات آنان در جهت دستيابي به وضعيت مطلوب خدمات فرهنگي و شناسايي نقاط قوت و ضعف برنامه هاي فرهنگي از روحانيون نمونه و برتر استفاده مي كنند.

در اين جلسه همچنين حجت الاسلام والمسلمين عرب، معاون امور روحانيون در بعثه، با اشاره به چگونگي انتخاب روحانيون نمونه و برتر، رسيدگي دقيق به امور ديني زائران، فعاليت برجسته در يكي از محورهاي ارزشيابي، دارا بودن تأليف و يا آثار منتشر شده و رضايتمندي زائران را از جمله ملاكهاي انتخاب اين افراد برشمرد.

همچنين در اين جلسه، تعدادي از روحانيون به بيان برخي از مهم ترين ديدگاه هاي خود در باره عامل موفقيت خويش در ميان كاروانها پرداختند.

مصاحبه اي كوتاه با حجت الاسلام و المسلمين اختري

در باره مسأله فلسطين و حج، با جناب آقاي اختري كه سالها سفير ايران در سوريه بودند، گفتگوي كوتاهي صورت گرفت كه ثبت آن مناسبت با حج دارد:

*آيا درايام حج مي توان به چالشها و مشكلات جهان اسلام پرداخت؟ چگونه؟

*همانطونه كه قرآن كريم مي فرمايد " لِيَشْهَدُوا مَنافِعَ لَهُمْ " ...، خداوند حج را بر مسلمانان واجب كرد تا منافع و بهره هاي خود را از آن ببرند; يعني مصلحت و منافع جهان اسلام در حج تأمين مي شود. لذا تا زماني كه حج نتواند همه مصالح مسلمانان را تأمين كند، معنايش اين است كه هنوز حج واقعي و مورد رضاي خداوند محقق نشده است. هنوز حج ابراهيمي و محمدي)صلي الله عليه وآله (اتفاق نيفتاده است.

انقلاب اسلاي توانست معناي جديدي به حج بدهد; معنايي كه اگر محقق گردد منافع و مصالح جهان اسلام را تأمين خواهدكرد; از جمله اين منافع، حلّ مسائل سياسي جهان اسلام است، يعني با حضور مليتها و شخصيتهاي جهان اسلام در حج، مي توان مشكلات را محققانه بررسي كرد و مدبرانه براي آنها راه حل يافت.

براي اتخاذ تصميم، دو سطح فعاليت ممكن است:

(1از ناحيه دولتها و بعثه هاي كشورهاي اسلامي ٢) از ناحيه ملتها و مردم حاضر در حج.

شخصيتهاي درجه اول، دوم و سوم كشورها، همه ساله در اينجا حضور مي يابند، آنان مي توانند در اينجا، در امور كلّي جهان اسلام تصميمات بزرگي بگيرند.

*به نظر حضرت عالي بزرگترين چالش جهان اسلام در دهه هاي گذشته چيست؟

*دنياي اسلام اكنون بيش از پنجاه سال است كه با گروه اقليت صهيونيزم لجوج، عنود و اشغالگر مواجه شده است ;اشغالگراني كه با كمک انگليسي ها از سراسر دنيا در فلسطين جمع شدند و يک حكومت غاصبانه اي را تشكيل دادند.

اما متأسفانه جهان اسلام به خاطر مسائل داخلي، هنوز نتوانسته است آن را حل كند. البته قدرتهاي بزرگي هم تلاش كردند، مسأله را به نفع اسراييل حل كنند كه آنها هم موفق نشدند.

*چرا طرحهاي آنان با شكست مواجه شده است؟

*چون آنها نمي خواهند مشكل را حل كنند .آنان مي خواهند مسأله را ظالمانه به نفع اسراييل پايان دهند. يک ملت و كشور با سابقه را از صحنه تاريخ، حذف كنند. ولذا مقاومت مردم فلسطين هر روز قوي تر و توفنده تر مي شود.

*گروهي معتقدند در وضعيت كنوني، امكان رويارويي با دولت اسراييل وجود ندارد. نظر جناب عالي چيست؟

*ما معتقديم مسلمانان مي توانند اين مسأله را حل كنند. ولي متأسفانه تاكنون خودشان نخواسته اند، به خصوص كشورهاي عربي تاكنون تصميم جدي نگرفته اند. وقتي ما پيروزي مقاومت اسلامي لبنان عليه اسراييل را در نظر بگيريم، روشن مي شود كه اگر ما بخواهيم امكان دارد.

همين اسراييلي كه مي گفتند اسطوره است وشكست ناپذير، حركت مقاومت اسلامي نشان داد كه چنين نيست و امكان آزادسازي سرزمينهاي اشغالي وجود دارد.

*نظر شما نسبت به حركت انتفاضه در فلسطين چيست؟ آيا اين جريان توانايي مقابله با رژيم صهيونيستي را دارد؟

*اسراييل هرگز پيش بيني انتفاضه را نمي كرد. آنها مي گفتند نهايتاً ممكن است برخي كشورها به جنگ با اسراييل برخيزند و آنها هم به لحاظ نظامي توانايي مقابله با اسراييل را نخواهند داشت، اما در انتفاضه ديديم كه علي رغم انواع و اقسام شكنجه ها و ترورها و با وجود حداقل امكانات، آنها توانستند يک حركت زنده و قوي را به وجود بياورند. بدين لحاظ اسراييل اكنون در بدترين وضعيت است.

امروز نه تنها سياستهاي اسراييل، در جهان اسلام خريدار ندارد، بلكه در اروپا هم شكست خورده است. كشورهاي اروپايي مي ترسند وگرنه بيشتر آنها مخالف سياستهاي اسراييل به خصوص شارون هستند.

از نظر اقتصادي، وضعيت اسراييل به گونه اي است كه اگر آمريكا، كمک هاي خود

را قطع كند، خود به خود فرو مي پاشد.

از نظر نظامي و امنيتي هم به شدت ضربه خورده است. اكنون بسياري از افسران و درجه داران و سربازان اسراييلي خودكشي مي كنند. پول مي دهند براي اينكه آنها را سراغ فلسطيني ها براي رويارويي با حركت انتفاضه نياورند .وحشت و هراس آنها را فراگرفته است. اكنون هيچ منطقه اي از اسراييل امنيت ندارد. همين چند روز پيش در نزديكي محل سكونت شارون، جوانان فلسطيني عمليات انجام دادند و تعدادي از اسراييلي ها به هلاكت رسيدند. الآن تمامي سيستم هاي امنيتي اسراييل در برابر حركت انتفاضه مورد تهديد قرار است و اين از بركت انتفاضه مي باشد.

اسراييلي ها هرگز تصوّر نمي كردند چنين تهديدي از داخل اسراييل آغاز شود. بدون اينكه هيچ كمكي از خارج بگيرند.

*مهمترين مشخّصه مثبت حركت انتفاضه چيست؟

*مهمترين مشخّصه حركت انتفاضه، ايمان به خداوند است. اخلاص و ايثار است. به قول يكي از رؤساي كشورهاي عربي، امروز حزب الله و فلسطينيان با انتفاضه ثابت كردند كه اسراييل در برابر مقاومت انتفاضه شكست مي خورد. قبلا خيلي از تحليلگران و دولتمردان اسلامي حاضر نبودند چنين اظهارنظرهايي بكنند.

*نقش كشورهاي اسلامي در اين ميان چيست؟

*كشورهاي اسلامي بايد روابط سياسي و اقتصادي خود را با اسراييل قطع كنند. به لحاظ اقتصادي و سياسي به انتفاضه كمک كنند. در سازمان ملل در پيمانهاي سياسي و اقتصادي و ... حامي فلسطينيان باشند تا آنان احساس دلگرمي كنند. والاّ با وجود اسراييل، خاورميانه روز خوش نخواهد ديد. بهترين راه حل همان است كه مقام معظم رهبري فرمودند كه: اسراييلي هاي مهاجر بايد خارج شوند و مسلمانان اخراج شده بايد به سرزمين خود برگردند. سپس براساس دموكراسي عددي، رأي گيري شود و مردم، حكومت دلخواه خود را تأسيس نمايند. يهودي، مسيحي و مسلمانان همانند ايران مي توانند در كنار هم زندگي كنند. مسلمانان فلسطيني مشكلي با يهود ندارند، مشكل

دولت غاصب و اشغالگر صهيونيزم است.

سرزمين مكه و حج، فرصتي است تا شخصيتها، متفكران، تحليگران و نخبگان كشورهاي اسلامي، در اينجا جمع شوند و راه حلي را ارائه كنند و برگزينند تا بتوانند اين مشكلات را به نحو مطلوب حلّ نمايند.

علاوه بر مشكل فلسطين، جهان اسلام مشكلات ديگري از جمله: حكومتهاي فرمايشي، عدم مشاركت سياسي مردم، عدم وجود تبليغات و اطلاع رساني با مركزيت جهان اسلام، عدم توسعه اقتصادي، وابستگي اقتصادي و سياسي به قدرتهاي بزرگ، عدم وجود بازار مشترک اسلامي و ... روبه رو است كه اگر جهان اسلام با هم همكاري كنند و از ظرفيت هاي خودشان استفاده نمايند، قطعاً موفق خواهند شد.

ديدار امير الحاج با كاروان بم در شهر مكه

عصر روز شنبه اميرالحاج جمهوري اسلامي ايران از تنها كاروان اعزامي شهرستان بم به مكه مكرمه ديدن كرد.

در اين ديدار كه گروهي از بازماندگان و مصيبت ديدگان حادثه اسف بار بم در قالب كاروان حجاج اين شهرستان حضور داشتند، آقاي ري شهري ضمن گرامي داشت ياد قربانيان زلزله بم گفت :در كنار بازسازي ويرانه هاي شهرستان بم، پاسداري از مرزهاي فرهنگي و بازسازي معنوي اين شهرستان نبايد فراموش شود .

وي زلزله بم را يكي از سخت ترين و جانگدازترين حوادث تلخ تاريخ ايران برشمرد كه درس ها و عبرتهايي به همراه خود داشته است .

حجاج ايراني مهم ترين درس اجتماعي زلزله بم را برنامه ريزي مسؤولان ذيربط، جهت پيشگيري از صدمات جاني حوادث و بلاياي احتمالي دانست و تأكيد كرد :به مدد فناوريهاي نوين، صيانت از جان انسانها در برابر حوادث طبيعي ميسر و ممكن است .

نماينده وليّ فقيه در حج و زيارت، جنبه فردي عبرت انگيز بودن حادثه بم را مهيّاي مرگ بودن انسان توصيف كرد و خطاب به حجاج اعزامي از شهرستان بم گفت:

همانگونه كه حاجي در صورت پذيرفته شدن اعمال، آماده سفر آخرت مي شود، زلزله تأسف بار بم نيز اين پيام را به همراه دارد و آن مستعد بودن براي مرگ است .

جلسه عمومي با زائران در مكه

حجت الاسلام والمسلمين قرائتي، نماينده محترم ولي فقيه و سرپرست نهضت سوادآموزي، صبح روز (۱۹ بهمن)، در جمع گروهي از حجاج بيت الله الحرام در مكّه مكرمه گفت :بنا به نصّ صريح قرآن، آنچه پيامبرخدا)صلي الله عليه وآله (در غدير خم ابلاغ كرد باعث يأس دشمنان دين، اتمام نعمت ورضايت خدا شد و به همين دليل غدير خم ازبزرگترين اعياداست .

قرائتي كه در مراسم ويژه بعثه مقام معظم رهبري در مكّه مكرمه سخنراني مي كرد با برشمردن اهميت مكاني و زماني غدير خم تأكيد كرد:

پيامبرخدا)صلي الله عليه وآله (غدير خم را كه در نزديكي مكه و محل تقاطع شاهراههاي منتهي به مكه بود، برگزيد تا به همه كاروانيان آن روز پيام غدير رسانده شود .

به گفته نماينده ولي فقيه در نهضت سوادآموزي، زمان ابلاغ پيام غدير نيز حداكثر ۷۲ روز با رحلت پيامبر)صلي الله عليه وآله (فاصله داشت، بنابراين، همه دستورات الهي و احكام، اصول و فروغ دين بر مسلمين ابلاغ شده بود و تنها اصل باقيمانده ولايت و جانشيني پيامبر بود.

سخنران بعثه رهبري در مكه دوست داشتن علي)عليه السلام (را توأم با عمل توصيف كرد و افزود : دوستداران علي مردان عمل در صحنه هاي سياست و دفاع هستند .

وي به حجاج بيت الله الحرام توصيه كرد :در آستانه بازگشت به ميهن و در شب عيد غدير خم، از خداوند توفيق حفظ و نگهداري دستاوردهاي حج را طلب كنند .

آقاي قرائتي حفظ دستاوردها را از كسب آنها مشكل تر دانست و گفت :يكي از روزنه هاي مهم براي از دست دادن بركات حج، زبان انسان است كه بايد حاجي در بيان و گفتار خويش به شدت مراقبت نمايد .

ورود امير الحاج ايران به مدينه منوره

امسال بر خلاف چند سال گذشته، امير الحاج پس از پايان يافتن ايام تشريق و مراسم حج، بار ديگر به مدينه بازگشتند تا از نزديک بر چگونگي مسائل زائران نظارت داشته باشند. بازگشت ايشان از مكه به مدينه، روز ۱۹ بهمن بود و ايشان در ابتداي ورود به اين شهر در جمع خبرنگاران رسانه ها حاضر شد و به پرسش هاي آنان پاسخ گفت.

نماينده وليّ فقيه و سرپرست حجاج ايراني، با ارزيابي ويژگيهاي حج امسال گفت:

مراسم حج امسال از نظر اجرايي روان ترين حج در چهارده سال گذشته بود.

به گزارش خبرنگار زائر، وي در جمع خبرنگاران افزود:

استقبال گسترده زائران مسلمان كشورهاي ديگر براي ارتباط با بعثه جمهوري اسلامي ايران نيز نسبت به سالهاي پيش قابل توجه بود .

آقاي ري شهري در بخش ديگري از سخنان خود، نگاه مسلمانان جهان به ايران و انقلاب اسلامي را مثبت توصيف و خاطرنشان كرد:

توجه مسلمانان جهان به ظهور رهبري واحد جهان اسلام بيشتر از گذشته شده است .

وي گفت :ايران نقطه اميد مسلمانان جهان است و كوچكترين تهديدي عليه انقلاب ما، موجب نگراني آنان مي شود .

سرپرست حجاج ايراني در بخش ديگري از سخنان خود به اهميت هفتمين دوره انتخابات مجلس شوراي اسلامي در ايران اشاره كرد و گفت:

ويژگي انتخابات هفتم اين است كه دنيا با حساسيت بسيار به نتيجه اين انتخابات توجه مي كند و دشمنان انقلاب نيز اميدوارند كه حضور مردم در اين عرصه كم شود...

باتوجه به هشياري، بيداري و احساس مسؤوليت مردم، من مطمئنم كه حضور در اين انتخابات بيش از گذشته خواهد بود و دشمنان انقلاب باردیگر نا اميد خواهند شد.

سرپرست حجاج ايراني، همچنين به نامه رؤساي قواي مقننه و مجريه به مقام معظم رهبري و پاسخ ايشان به اين نامه اشاره كرد و افزود :وفاداري اين دو بزرگوار به راه امام، اسلام و قرآن قابل تقدير است; زيرا با وجود گلايه هايي كه داشته و دارند و علي رغم فشارهاي دوستانشان با رهبر معظم انقلاب و مردم همگام شدند و در اين باره احساس مسؤوليت كردند .

آقاي ري شهري گفت :امروز هركس در كنار جمهوري اسلامي ايران و رهبر قرار گيرد، در كنار حضرت امام زمان(عج) قرارگرفته است و هر اقدامي كه به اساس نظام ضربه

بزند، ناخرسندي حضرت ولي عصر)عليه السلام (را در پي دارد .

وي افزود:

من به نمايندگان معترض، كه بر اعتراض خود باقي مانده اند، از روي خيرخواهي مي گويم، راهشان را از امام، مردم و رهبري جدا نكنند; زيرا تاريخ نشان داده است، كساني كه در برابر رهبري انقلاب ايستاده اند، عاقبت به خير نشده اند .

نماينده وليّ فقيه و سرپرست حجاج ايراني گفت:

راه ملّت ايران در بيست و دوم بهمن نمايان خواهد شد و در عرصه هاي حماسه سازي اين ملت در سالهاي دفاع مقدس و انقلاب روشن بوده است، لذا نمايندگان مردم بايد راهي را بروند كه اين مردم مي خواهند و جدايي آنان از اين راه، در قدم اول به ضرر خودشان تمام مي شود...

نمايندگان معترض ببينند چه كساني جز آمريكا و اسراييل از اعتراض و موضع گيري آنها عليه نظام و رهبري خوشحال و چه كساني اندوهگين مي شوند.

اين حركت كه با تحصّن شروع شد، صف كشيدن در برابر اصل نظام است و كساني كه داعيه اصلاحگري دارند، بايد بدانند اين راه نه تنها منتهي به اصلاحات نمي شود كه تخريب نظام را هدف گرفته است و مردم نخواهند گذاشت اين راه ادامه يابد همانطور كه جواب مثبتي از مردم نشنيدند.

آقاي ري شهري در پاسخ به اقدامات ايران در باره حوادثي چون كشته شدن گروهي از زائران در هنگام رمي جمرات گفت:

كوشيده ايم با توجيه مديران كاروانها و انجام وقوف اضطراري، براي خانمها و افراد مسن، ازوقوع اين حوادث درباره زائران ايراني جلوگيري كنيم .پيشنهادهاي كارشناسي را نيز به دولت سعودي ارائه كرده ايم كه اميدواريم موردتوجه آنان قرارگيرد.

از روحانيون نخبه هم خواسته ايم مشكلات مردم را در ايام حج به مراجع عظام منتقل كنند تا شايد با حذف بعضي احتياطها راه براي برگزاري آسان تر مراسم ممكن شود.

برگزاري جشن عيد غدير در مكه و مدينه

حجاج ايراني ديروز (۲۰ بهمن) در مراسم جشن عيد سعيد غدير كه در بعثه و كاروانهاي شهرهاي مكه و مدينه برپا شده بود، شركت كردند.

به گزارش خبرنگار زائر، در مراسمي كه با حضور نماينده ولي فقيه و سرپرست حجاج ايراني و همچنين انبوه دوستداران خاندان اهل بيت عصمت و طهارت در بعثه مقام معظم رهبري در مدينه برگزار شد، يكي از مداحان اهل بيت)عليهم السلام (به مدح حضرت اميرمؤمنان علي)عليه السلام (پرداخت. سپس حجت الاسلام والمسلمين درّي نجف آبادي با تشريح آخرين حج حضرت رسول)صلي الله عليه وآله (در سال دهم هجري قمري گفت:

در صورتي كه مسلمانان به خطبه غدير عمل مي كردند، سرنوشت بشر بسيار متحوّل مي شد... دين در غدير خلاصه مي شود و پيامبر)صلي الله عليه وآله (، حضرت علي)عليه السلام (را به دستور خداوند به جانشيني

خود منصوب كردند. اما اگر برخي اجازه مي دادند اين ميراث گرانقدر را كه پيامبر)صلي الله عليه وآله(براي آيندگان گذاشت، ادامه پيدا مي كرد، سرنوشت بشريت به شكلي دگرگونه به سمت تعالي حركت مي كرد .

دري نجف آبادي، با تطبيق وضع فعلي جمهوري اسلامي ايران با عصر حضرت رسول)صلي الله عليه وآله (، برلزوم هوشياري وآگاهي مردم متدين ايران اسلامي تأكيد كرد وگفت:

پيامبر هميشه درباره آينده اسلام و دشمنان شرقي و غربي آن زمان نگران بودند و حتي رهبري برخي جنگها با دول خارجي آن زمان مثل جنگ تبوک را كه با روميان بود، خود به عهده گرفتند.

اكنون ما نيز بايد هوشيارانه درمقابل دسيسه هاي آمريكا و اسراييل از كشور خود محافظت كنيم تا واقعه بعد از پيامبر، كه موجب انحراف اسلام شد دوباره رخ ندهد .

دري نجف آبادي، همچنين به انتخابات اول اسفند پرداخت و گفت:

همانطور كه شما ۲۵ سال قبل در مقابل شاه و آمريكا ايستاديد، بايد با وحدت و انسجام در مقابل دشمنان ايستادگي كنيم و همه ما وظيفه داريم اولا در اين انتخابات به صورت گسترده شركت كنيم و ثانياً يک انتخاب آگاهانه كه برگرفته از

سفر معنوي و تأثيرات زيارت قبور متبركه پيامبر و ائمه بقيع است، داشته باشيم .

ديگر حجاج ايراني حاضر در شهرهاي مكه مكرمه و مدينه منوره نيز روز عيد فرخنده و سعيد غدير را جشن گرفتند.

در روز عيد، بسياري از كاروانها با برگزاري جشن هاي پرشور درمحل هاي اسكان به جشن وشادماني پرداختند و اين روز مبارک را،كه روز عزيز ولايت است، گرامي داشتند.

زائران ايراني در آغاز اين روز، عيد را به هم تبريک گفته و شكر خداوند را به جاي آوردند كه در اين روز بزرگ در سرزمين وحي حضور دارند .

ديدار حجت الاسلام و المسلمين ري شهري با علماي اهل سنت

ديروز به مناسبت عيد غدير علماي اهل سنت ايراني حاضر در مدينه منوره با اميرالحاج ايران ديدار كردند. در اين ديدار كه در محلّ بعثه مقام معظم رهبري برگزار شد. آقاي ري شهري با تبريک عيد سعيد غدير خم اظهار اميدواري كرد محبت اهل بيت)عليهم السلام (كه توانسته است در ايران اسلامي اهل سنت را به شيعيان پيوند دهد، بتواند تمام مسلمين جهان را با هم متّحد نمايد و اين محبت است كه مي تواند زمينه ساز حكومت جهاني حضرت مهدي(عج)، كه مورد اتفاق همه مذاهب اسلامي است، بشود.

آقاي ري شهري افزود:

حضرت امير)عليه السلام (در نهج البلاغه مي فرمايد: كرائم قرآن درباره اهل بيت است، آنها گنجهاي قرآن هستند و آغاز جهان با آنهاست و پايان آن نيز با آنهاست.

اين محبت اهل بيت)عليهم السلام (است كه در تاريخ ايران، اهل سنت را در كنار شيعه
قرار داد و منجر به پيروزي انقلاب اسلامي شد. من اميدوارم يكبار ديگر آن
حماسه بزرگ در راهپيمايي ۲۲ بهمن و انتخابات مجلس شوراي اسلامي تكرار
شود .

در ابتداي اين جلسه، حجت الاسلام و المسلمين زماني، مسؤول واحد اهل سنت بعثه مقام معظم رهبري با بيان اينكه محبّت اهل بيت)عليهم السلام (در ميان اهل سنت بسيار عميق

است، خاطرنشان كرد:

اين محبت را مي توان در نامگذاري فرزندان ايشان ملاحظه كرد; به طور مثال، يكي از ميهمانان اهل سنت حاضر در جلسه نامش سيدمهدي است كه رييس شوراي شهر سنندج است .

پدر ايشان نيز علي و عموهاي وي حسن و حسين هستند.

وي در ادامه، خاطره يكي از علماي اهل سنت كه خود را آزاد شده امام حسين)عليه السلام(مي دانست نيز بيان كرد.

در اين جلسه، مولوي عبدالرحمان ملازهي، امام جمعه چابهار نيز بر محبت و عشق و علاقه اهل سنت به خاندان عصمت و طهارت تأكيد كرد و گفت:

دشمنان همواره خواسته اند در ميان شيعه و سني اختلاف ايجاد كنند ولي اهل سنت تا به حال نشان داده اند كه در برابر ائمه اطهار خاضع و خاشع هستند .

وي افزود :اهل سنت هميشه در مراسم غم و شادي ائمه اطهار شركت مي كنند .

پس از وي آقاي ملاقادر قادري امام جمعه پاوه و از علماي شافعي مذهب، با بيان اينكه وجود اسامي اهل بيت در ميان خانواده هاي اهل سنت نشان از عشق و عميق واقعي آنان به خاندان پيامبر)صلي الله عليه وآله (مي باشد، گفت :ما نمي توانيم بگوييم آنها را قبول داريم، بلكه ائمه اطهار هستند كه بايد بگويند آيا ما را به عنوان مسلمان قبول دارند يا خير .

وي افزود :مردم كردستان آنچنان علاقه به ائمه اطهار به خصوص امام حسين)عليه السلام(دارند كه ايشان را در گل و گياه جستجو كرده و ضرب المثل و اشعار زيادي در منقبت اهل بيت نبي مكرم اسلام)صلي الله عليه وآله (دارند.

گفتگو با حجت الاسلام و المسلمين هادوي

*با توجه به روايات معصومين)عليهم السلام (مهم ترين مشخّصه حاجي بعد از مناسک حج چيست؟

*حج، در واقع دعوتي است از سوي خداوند كه دعوت كننده آن حضرت

ابراهيم)عليه السلام (است. خداوند به او مأموريت داد كه " وَ أَذِّنْ فِي النّاسِ بِالْحَجِّ . " ...حج، يک مجموعه است كه در دو مرحله عمره و حج طي مي شود. البته ميزان بهره گيري از اين دو مرحله، بستگي به ميزان ظرفيت وجودي و تلاش هركس دارد.

نخستين نكته ;در اين ايام، به تعبير روايات، اين است كه همه آمرزيده خواهند شد و به منزله كسي خواهند بود كه از مادر زاده شده است. بنابراين، حج يک تولّد دوباره است، امّا نه مانند كودكي كه بي خبر از اطراف خود است، بلكه انساني هستيم با كوله باري از تجربيات گذشته كه فرصتي دوباره براي حيات معنوي پيدا كرده است; حياتي كه مي تواند تضمين كننده سعادت واقعي او باشد.

نكند دوم ;براي مرگ، تقاضاي فرصت ديگري بكنيم كه آنجا جاي عزم و اراده نيست. بلكه آنجا به ما گفته خواهد شد كلاً ...، يعني هرگز.

*فرموديد حج فرصت و تولّدي ديگر است. چگونه مي توان در اين روزها اين تولّد دوباره را محقّق ساخت؟

*در حج بايد مفاهيمي را تمرين كنيم. با برخي از معارف ارتباط نزديكتري پيدا كنيم. اگر معارفي را كه در حج به دست مي آوريم، حفظ و تثبيت كنيم، به تولّدي نو و ارزشمند دست خواهيم يافت.

بزرگترين معرفتي كه در حج براي انسان پيدا مي شود، معرفت به توحيد است .اينكه انسان بداند كه خداوند قادر مطلق و فعّال مايشاء است. اين حقيقت را درک كند و با تمام وجود باور كند، نه اينكه مفهوماً و علماً بداند. چون ميان اين دو، بسيار فاصله است. در واقع حج تمريني است براي رسيدن از معرفت مفهومي به مفهوم شهودي و سپس رسيدن به يک ايمان قلبي.

*چه نسبتي بين معرفت و ايمان قلبي است؟

در واقع هر انساني به اندازه معرفت خودش، ايمان و عبادت دارد. ايمان و عبادت يكي از مقدماتش معرفت است. به ميزاني كه مي داند باور دارد. البته نه اينكه هر كس مي داند لزوماً باور هم دارد. چه بسا بداند و انكار كند .مراد اين است كه فراتر از معرفت

خودش ايمان ندارد. حج در واقع تعميق معرفت براي دستيابي به ايماني عميق تر است، تا انسان باور كند كه خداوند بر همه شؤون زندگي مسلط است .ربّ العالمين است. همه چيز توسط او قيمومت و سرپرستي مي شود.

*چگونه مي توان به چنين باوري رسيد؟

*حج، تجربه اي است كه انسان خودش را در درياي جمع بيندازد " ثُمَّ أفِيضُوا مِنْ حَيْثُ أفاضَ النّاسُ . " ... از همان جاهايي كه مردم راه مي روند راه برود، قطره اي شود از آن دريا، وقتي شما از طبقه سوّم مسجدالحرام مردم را مي نگريد، احساس مي كنيد اين انسانها فرديت خودشان را از دست داده اند.

در مكه، قطرات انسانها مانند دريا، جريان به هم پيوسته مي شوند كه دور كعبه مي چرخند. اين يک نماد است. كه انسان هويت و منيّت هاي خودش را از دست بدهد و با يک حركت آگاهانه و ارادي هويت الهي پيدا كند.

*قصد و اراده چه نقشي در تحوّل دروني و حيات معنوي انسان دارد؟

*اهل معرفت گفته اند: داشتن عزم، اوّلين مرحله تغيير است.

البته حضرت امام)قدس سره (عزم را جزو مراحل نمي دانستند، بلكه جزو مقدّمات مي شمردند. انسان اگر عزم و اراده تغيير نداشته باشد، عوض نخواهد شد. بنابراين، اگر كسي عزم و اراده كسب توشه معنوي از حج را نداشته باشد، توشه اي نخواهد برد. اين عزم با قصد و نيت آغاز مي شود و بايد تا آخر ادامه بيابد وگرنه آن عمل باطل مي گردد; مانند قصد و نيت نماز است كه از اوّل تا آخر بايد ادامه داشته باشد. البته اراده خداوند بر عفو و بخش و تفضّل است. اين بشر است كه بايد تصميم بگيرد و اراده كند تا تغييري در مسير زندگي گذشته خودش ايجاد كند.

*علاوه برقصد و اراده كه اوّلين قدم است، چگونه مي توان ارتباط با خدا را حفظ كرد؟

*زائر در حج، ارتباطي تازه مي يابد. با خدا آشتي مي كند. بايد اين آشتي را حفظ كند ;مَنْ أصْلَحَ فِيمَا بَيْنَهُ وَ بَيْنَ اللّهِ عَزَّ وَ جَلَّ أصْلَحَ اللّهُ تَبَارَکَ وَ تَعَالَي فِيمَا بَيْنَهُ وَ بَيْنَ

النَّاس (1); اگر كسي ميان خود و خدا را اصلاح كرد، خداوند ميان او و مردم را اصلاح خواهد كرد . اگرمشكلي است در ارتباط ما و خداست. از ناحيه خداوند كه بُخلي نيست.

به تعبير استاد ما آقاي حسن زاده آملي، اگر ما يک قدم به سوي خدا برداريم، خدا دوان دوان به سوي ما مي آيد. آن طرف قدرت و فيض مطلق است .اگر ما بهره اي نمي بريم، به خاطر محدوديت و ناتواني ماست. ما رابطه را با خدا قطع كرده ايم وگرنه او وَ... " نَحْنُ أَقْرَبُ إِلَيْهِ مِنْ حَبْلِ الْوَرِيدِ " است. او حتّي از رگ گردن به ما نزديک تر است " .وَاعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ يَحُولُ بَيْنَ الْمَرْءِ وَ قَلْبِهِ ; " ميان انسان است و قلبش.

حج، فرصتي براي آشتي با خدا است. فرصتي براي انديشيدن در زندگي گذشته و تغيير و تحوّل در آن. آيا در خانواده، محيط كار، دوستان، در قضاوتها و ...اشتباه نمي كرديم، دچار عناد، لجاج، حبّ و بغض ها و... نبوديم. حج فرصتي است براي بازخواني اعمال و كردار گذشته و بازگشت به زندگي انساني و اسلامي.

*مسير الهي، مستقيم، بسيار باريک و مشكل است، چگونه مي توان آن را طي كرد؟

... " *إِنْ تَنْصُرُوا اللهَ يَنْصُرْكُمْ ; " ...اگر ما خدا را ياري كنيم، خدا ما را ياري مي كند .

البته اين راهي نيست كه بدون كمک خدا بشود طي كرد، تاكنون هر چه راه آمده ايم، به كمک خداوند بوده است. البته ما بايد اراده كنيم. خداوند اين گونه خواسته است. ما را مختار آفريده و خواسته است كه ما با اراده اختيار كنيم. در بينش، زبان و... بايد تغيير ايجاد نماييم. چون با گفتن يک كلمه و رنجاندن دل مؤمن، با توجه به روابط پيچيده عالم در جاي ديگر اثر مي گذارد و به مصيبتي دچار مي شويم كه ربطش را نمي فهميم. بايد مراقب اعمال، رفتار و گفتار خودمان باشيم.

نكند خداي نخواسته همه آنچه كه در مكه و مدينه به ما دادند، بگذاريم و بگذريم! و همان آدم قبلي شويم، همه را فراموش كنيم. همه معارف و بينش هايي كه خداوند به ما تفضّل كرد، همه را فراموش كنيم. كه اين خسران مبين) الْخُسْرانُ الْمُبِينُ (است. اگر نيامده بوديم و فرصت پيدا نمي كرديم، فرق مي كرد، حالا كه فرصت به ما دادند و ما را

. 1الكافي، ج٨ ، ص٣٠٧

طلبيدند، خداي نخواسته كفران نعمت نكنيم كه دچار خسران بزرگ خواهيم شد.

نكند وقتي بر مي گرديم فقط عنوان حاجي را يدک بكشيم. اگر چنين باشد، كفران نعمت است " ;لَئِنْ شَكَرْتُمْ لأَزِيدَنَّكُمْ ; " ...اگر شاكر نعمت باشيد و قدر نعمت را دانستيد، خداوند زياد مي كند وگرنه عذاب خداوند سخت است) إِنَّ عَذابِي لَشَدِيدٌ.(

*به عنوان آخرين نكته، اگر مطلبي هست بفرماييد؟

*تمام حج به اين است كه انسان با امام زمان خودش، ارتباط پيدا كند. با اسم اعظم خداوند سر و سرّي داشته باشد .ارتباط به اين است كه در مسير او باشيم. شيعه يعني پيرو و در راه معصوم)عليه السلام (بودن. بايد بگونه اي عمل كنيم كه از ما ناراحت نشوند. وقتي آمديم پيش پيامبرخدا و توبه كرديم و پيامبرخدا هم شفاعت كرد و خدا هم قبول كرد، طوري نشود كه دوباره همه چيز را فراموش كنيم و به حالت نخست برگرديم و قلب پيامبر رحمت را و قلب امام زمان (عج) را بدرد آوريم.

همايش مدينه مهد تمدّن اسلامي

واحد اهل سنت، كه طي ايام حج موفق به برگزاري چند كنفرانس شده است، براي مدينه بعد، كنفرانسي را با عنوان بالا در نظر گرفت و چند روز پيش از آن اطلاعيه اي به اين مضمون در نشريه زائر به چاپ رساند:

بسمه تعالي

همايش مدينه، مهد تمدّن اسلامي

در هنگامه اي كه بشريت در تاريكي و جهالت به سر مي برد، خداوند پيامبر رحمت را فرستاد تا با تشكيل جامعه مدني اسلامي در مدينه منوره، پايه هاي تمدّن شكوهمند و بزرگ جهاني اسلام را استوار نمايد.

همايشي به منظور گفتگو در باره همين موضوع تشكيل مي شود.

زمان 19 :ذيحجه ١٤٢٤ ساعت 30/9 :تا ١١/٣٠

مكان :مدينه منوره، بعثه مقام معظم رهبري ـ سالن اجتماعات

بعثه مقام معظم رهبري

واحد اهل سنت

در اين همايش، كه در موعد مقرر، با حضور بسياري از علماي اهل سنت و پيروان اين مذهب برگزار شد، حجت الاسلام والمسلمين زماني، مسؤول واحد اهل سنت بعثه مقام معظم رهبري گفت:

نگاهي به جلوه هاي شاخص تمدّن اسلامي در زمان حيات رسول الله نشان مي دهد كه از چه رو آيين اسلام توانست در مدّت كوتاهي جهان را فراگيرد...

در حالي كه پيش از نزول اسلام در جزيرة العرب، تنها ٧ نفر سواد خواندن و نوشتن داشتند و باتأكيدات فراوان پيامبر)صلي الله عليه وآله (وحمايتهاي معنوي واجرايي آن وجود بزرگوار در قرون سوم وچهارم پس از اسلام، تمدن اسلامي حرف اول را در دانش و معرفت درسطح جهان مطرح مي نمود .ايجاد كتابخانه هايي با ميليونها نسخه كتاب و پيدايي دانشمنداني چون ابن سينا، ذكرياي رازي و جابربن حيان، دستاورد اين تمدّن بزرگ هستند .

آخوند عبدالرزاق رهبر، امام جمعه گلستان نيز در سخنانش با تشريح چگونگي هجرت پيامبر از مكه به مدينه، به صلحي كه او در آغاز ورود به مدينه ميان قبايل متخاصم ايجاد كرد، اشاره نمود و گفت:

پيامبر فرموده است من براي تكميل مكارم اخلاق آمده ام و براي همين سعي در توسعه و بسط اسلام به عنوان آيين مترقّي انسان مدار و معنوي داشت كه بشر را به آرامش و هدايت مي رساند .

مولي عبدالصمد ساداتي از سيستان و بلوچستان نيز كه از ديگر سخنرانان جلسه بود، گفت:

در هر برهه اي كه انسانيت در ورطه نابودي قرارگرفت، خداوند انبيا و رسولان را فرستاد و هنگامي كه جهالت جزيرة العرب را فراگرفت، خداوند نبي آخرالزمان را مبعوث كرد. وي تمدّن ديني را كه از مدينه و توسط پيامبر)صلي الله عليه وآله(آغاز شد، تمدّني فاقد نظام طبقاتي دانست كه افراد هيچ امتيازي به لحاظ نژاد، رنگ، زبان و... بر يكديگر ندارند. آنچه نزد خداوند مقبول است، تقواي بيشتر است .

حجت الاسلام والمسلمين دري نجف آبادي نيز در سخناني ضمن گراميداشت بيست و پنجمين سالگرد پيروزي انقلاب اسلامي ايران، اين نهضت عظيم مردم را يكي از تحوّلات دامنه دار تمدّن اسلامي دانست كه ١٤٠٠ سال پيش توسط نبيّ مكرّم اسلام پايه گذاري شد. وي گفت :

حركت امام در راه حركت فرهنگ نبوي بود و همانطور كه پيامبر در مكتب خويش اصحاب گرانقدري را پرورش داد و به بشريت عرضه كرد، امام نيز با حركت داهيانه خويش و تربيت علما و انديشمندان بزرگ، اسلام را مجدّداً احيا كرد .

حجت الاسلام درّي نجف آبادي، از گروههاي اهل سنت كشورمان خواست به جاي توجه به نقاط اختلاف انگيز بين مذاهب و به جاي دست گرفتن چماق تكفير، در راه وحدت كلمه و تشكيل امت واحد اسلامي در برابر دشمنان حوزه اسلام گام بردارند) .تصوير ٢٧(

مسافرت غير مجاز ايراني و دشواري ها

سركنسول جمهوري اسلامي ايران در بندر جده عربستان گفت :با تلاشهاي اين نمايندگي، پنج تن از زائران ايراني، كه به اتهام حضور غيرقانوني در عربستان بازداشت شده بودند، آزاد شدند .محمدشريف مهدوي در گفتگو با ايرنا افزود:

بازداشت شدگان جزو حدود ٥٠٠ ايراني بودندكه بعد ازعمره مفرده ماه مبارک رمضان براي مناسک حج تمتع به صورت غيرقانوني در عربستان سعودي مانده بودند .

وي گفت:

برخي از آنها به دليل ترس از امكان بازداشت شدن از سوي مقامات عربستان، امكان استفاده از هتل را نداشته و در محيط هاي ناامن و ناسالم زندگي مي كردند... اين زائران همچنين به دليل دسترسي نداشتن به روحانيون كاروانها، در برخي اعمال

خود نيز دچار مشكل شده اند .

سركنسول ايران در بندر جده همچنين گفت: اين عده در مراجعه به فرودگاه نيز دچار مشكل شده اند; چراكه بليت هاي بازگشت آنها مربوط به ماه مبارک رمضان بوده و اكنون براي بازگشت به ايران ناچار به پرداخت مابه التفاوت ريالي بليت هستند.

حجت الاسلام و المسلمين محمدشريف مهدوي سركنسول جمهوري اسلامي ايران در جده، به حضور غيرمجاز حجاج ايراني در عربستان سعودي هشدار داد و گفت:

تعدادي از هموطنان، كه ازطريق شركتهاي مسافرتي غيرمجاز درايران به عمره آمده اند وتاكنون به صورت قاچاق دراين كشوراقامت دارند، مدتي را در بازداشت بسربرده اند .

آقاي مهدوي افزود :هر چند مقامات عربستان، تعداد اين گروه از حجاج ايراني را ٢٩٠٠ نفر اعلام كرده اند اما بررسي هاي ما نشان مي دهد كه آنان حدود ٥٠٠ نفر هستند .

وي گفت :با تلاش نمايندگي جمهوري اسلامي ايران در عربستان، مشكلات اوليه اين افراد، كه برخي از آنان به همراه خانواده خود هستند، برطرف شده اما همچنان بازگشت آنان به ايران امكان پذير نشده است .

آقاي مهدوي با اشاره به اينكه اينگونه اقداماتِ خودسرانه، مشكلات زيادي براي سفارت ايران در عربستان بهوجود آورده است، از زائران بيت الله الحرام خواست از ورود غيرقانوني به عربستان سعودي خودداري كنند; زيرا پيامدهاي نامطلوبي به همراه دارد.

وي يادآور شد :تعدادي از اين افراد در تهران عليه مسؤولان آژانسهاي مسافرتي غيرمجاز شكايت كرده اند .

گفته مي شود برخي از اين افراد مدتها در لباس احرام به اتفاق خانواده در زندان بوده اند و قبل از بازداشت نيز به دليل عدم امكان استفاده از هتل، در محيطهاي ناامن و ناسالم زندگي مي كردند.

مسؤولان سازمان حج و زيارت هم ضمن هشدار به عواقب نامطلوب اينگونه اقدامات غيرمجاز مي گويند : متأسفانه اين روند هر ساله رو به افزايش است و با وجود

اخطارهاي مقامات و سازمانهاي مسؤول در كشور، برخي افراد بدون توجه به پيامدهاي آن اقدام به اين كار مي كنند .

گفتگو با حجت الاسلام والمسلمين دُرّي نجف آبادي

مناسک حج، پر از نماده و سمبل هاي مذهبي است كه تک تک آنها، از نظر نشانه شناسي و زبان رمز ، الهام بخش مفهوم خاصي است، اما در اين ميان آنچه مهم است، رمزگشايي از كليدي ترين و مهمترين رموز حج است; رمزي كه حقيقت و جوهره حج درآن، چون گوهري نهفته است و بدون آن، حج تهي خواهد شد. اكنون در زمينه، پاي صحبتهاي حجت الاسلام والمسلمين درّي نجف آبادي، رييس ديوان عدالت اداري و عضو هيأت رئيسه خبرگان رهبري مي نشينيم:

*حضرت عالي اعمال عبادي حج را چگونه توصيف مي كنيد؟

*حج يكي از كاملترين و جامع ترين عبادات الهي و منتهاي سير و سفر سالكان الي الله و عارفان لله است. هر آنچه در عبادات ديگر وجود دارد، در حج تجلّي يافته است. هدف از عبادت كه فناي في الله ، ولايت حضرت حق و قرب الي الله است، در حج به طور كامل تجلّي و تبلور پيدا مي كند. رنگهاي غير الهي كنار زده مي شود و وابستگي به حضرت حق پررنگ مي گردد. مفاد دعاي شريفه شعبانيه به نوعي تبلور پيدا مي كند كه:

إلهي هَبْ لِي كَمَالَ الانْقِطَاعِ إلَيْکَ وَ أنِرْ أبْصَارَ قُلُوبنَا بضِيَاءِ نَظَرِهَا إلَيْکَ حَتَّي تَخْرِقَ أبْصَارُ القُلُوبِ حُجُبَ النُّورِ فَتَصِلَ إلي مَعْدِنِ العَظَمَةِ.

*به نظر شما، اوج انقطاع حاجي از حبّ دني و اتصال به قرب الي الله در مناسک حج كجاست؟

*حاجي وقتي بين ركن و مقام طواف مي كند، در حقيقت اوج تعلّقش به حضرت حق و كمال انقطاع خودش را از دنيا نشان مي دهد.

در روايات داريم كه حجرالاسود يَمِينُ اللَّهِ فِي أرْضِهِ ; دست خداوند در زمين

است و حاجي به واسطه استلام و يا بوسيدن آن، بيعت خودش را با دست خداوند اعلام مي كند. يا گفته مي شود مظهر يدالله و مردمک چشم حق در اين عالم است.

نهايت سير انسان هم، فناي في الله است. نهايت اسفار اربعه هم، همان ولايت حضرت حق است كه در مناسک حج به خصوص در طواف ميان ركن و مقام، ظهور و بروز پيدا مي كند.

*در مناسک حج، تكرار برخي اعمال را مشاهده مي كنيم، فلسفه آن چيست؟

*سفر حج در واقع يک دوره چله نشيني در مقام صفا و اخلاص، سير وسلوک و رياضت نفس و باطن است. اگر اين رياضت نفس، استمرار پيدا كند، نتايج و آثار بسياري به دنبال دارد.

ما بابي در اصول شريف كافي داريم به نام باب تداوم برعمل ; يعني عبادت اگرچه كم است، ولي مناسب است كه تداوم داشته باشد. ممكن است كسي عبادت سنگيني را انجام دهد ولي بعد رها كند. اين گونه عبادت، در انسان تحوّل جدّي ايجاد نمي كند. وقتي تكرار مي شود و استمرار مي يابد، آثار ارزنده اي دارد. مثل قصه; آب و چشمه و سنگ خارا است كه آب قطره قطره ريخت تا اينكه سنگ خارا سوراخ شد و از آن عبور كرد.

فلسفه تكرار اعمال حج هم (هفت شوط طواف، هفت دور سعي صفا و مروه، هفت بار رمي جمره و ...) در واقع تمريني براي تداوم، تكرار و استمرار است تا عادت شود، چون تكرار موجب ممارست و تربيت است.

استمرار اين روحيه مي تواند انسانها را به ملكوت اعلاي آفرينش سوق دهد.

بنابراين، همانطور كه در ماه مبارک رمضان، يک ماه تمرين مي كنيم تا اينكه در يازده ماه ديگر مراقب رفتارمان باشيم، حج هم نوعي تمرين است براي همه عمر تا اينكه در باقي مانده عمر، مثل روزي كه تازه از مادر متولد شده ايم حالت احرام، حالت طواف، حالت سعي صفا و مروه، حالت عرفات و حالات مشعر و منا را حفظ كنيم. همواره در
بيتوته حضرت حق باشيم... " ;فَإِذا أَفَضْتُمْ مِنْ عَرَفات فَاذْكُرُوا اللهَ عِنْدَ الْمَشْعَرِ الْحَرامِ " ...، " (1)فَإِذا قَضَيْتُمْ مَناسِكَكُمْ فَاذْكُرُوا اللهَ كَذِكْرِكُمْ آباءَكُمْ أَوْ أَشَدَّ ذِكْراً(2). " ...

. 1بقره : ۱۹۸

. 2بقره : ۲۰۰

خود قرآن مرتب تأكيد روي ذكر و ياد خدا مي كند. درحقيقت روح حج چيزي جز ياد و ذكر خداوند نيست. منتها نكته اين است كه روحيه اي را كه كسب كرده ايم، بايد حفظ كنيم و بايد تبديل به شاكله شود. فرهنگ حج بايد شخصيت و شاكله ما را بسازد و سامان بدهد. چون به قول قرآن " قُلْ كُلٌّ يَعْمَلُ عَلي شاكِلَتِهِ ; " ...بايد شخصيت باطني با آموزه هاي قرآن، رياضتها و تمرينهاي حج، ساخته شود و شكل بگيرد.

اگر اين وضعيت را براي سالهاي متوالي ادامه دهيم، به مقام پيغمبري و اولياي الهي مي رسيم، منتها هنر در حفظ اين روحيه است.

*به نظر حضرت عالي فلسفه طواف ميان مقام ابراهيم و ركن چيست؟

*مفهوم آن اين است كه حركت حاجي بايد ميان توحيد و مقام ولايت و امامت باشد. مقام ابراهيم مقام امامت و ولايت است و مقام كعبه، مقام توحيد است. آن چيزي كه حافظ انسانهاست، تا انسانها از مرزها خارج نشوند، مرز امامت و ولايت است. امام و ولايت، هم حافظ توحيد است، هم حافظ نبوّت، معاد و جامعه اسلامي است. بنابراين، طواف ميان ركن و مقام، چنين الهامي دارد.

*آيا اين الهام را مي شود مستند به روايات كرد؟

*بلي، در اين باره، روايات قابل توجه است .در وسايل الشيعه جلد چهاردهم اين روايات را مي شود ملاحظه كرد. مرحوم شيخ حرّ عاملي نقل مي كند كه :تَمَامُ الْحَجِّ لِقَاءُ الاْمَامِ ; درحقيقت تبلور حقيقتي حج در امامت است.

تجلّي واقعي توحيد در امام است. حج ابراهيمي حج حقيقي است. و الاّ در زمان جاهليت هم حج انجام مي شد ولي حج مقبول نبود. مي آمدند اطراف كعبه عريان مي شدند، كف مي زدند و اشعاري مي خواندند. ولي آن حج واقعي نبود. حج حقيقي، حجي است كه حضرت ابراهيم، با مقام امامتش انجام مي داده است. ولذا است كه خداوند مي فرمايد... " :إِنِّي جاعِلُکَ لِلنّاسِ إماماً . " ...اين امامت در حقيقت تجلّي ولايت

مطلقه حضرت حق است كه به بندگان صالح و خالص عنايت شده است. بندگان غير صالح شايستگي آن را ندارند، چون... " :قالَ لا يَنالُ عَهْدِي الظّالِمِينَ. "

بنابراين، پرگاري كه مسير جامعه توحيدي و اسلامي را ترسيم مي كند، پرگار امامت است كه تحقّق و تجلّي عدل مطلق، حقّ مطلق، ولايت حق و عصمت حضرت حق است كه صيانت از هرگونه انحراف، تحجّر و تعصّب است. در حقيقت تنظيم كننده خط اصلي هدايت و صراط مستقيم، ولايت و امامت است.

بنابراين، مسأله امامت و ولايت به خصوص براي ما، كه پيرو ائمه معصوم)عليهم السلام(هستيم، بسيار مهم است. اين همان چيزي است كه امام خميني)قدس سره (و خلف صالح ايشان، مقام معظم رهبري، تعبير به حج ابراهيمي مي كنند. بدون آن، حجّ ما صرفاً صورت است و تنها شرط صحّت را دارا است.

*فرموديد حقيقت حج ابراهيمي در طواف حول توحيد و امامت و ولايت خلاصه مي شود. آيا مي توان گفت كه حقيقت حج احمدي)صلي الله عليه وآله (نيز حركت در مدار توحيد و ولايت علوي است؟ و حتي دين بدون ولايت و غديرخم ناقص است؟

*در حقيقت ولي الله تبلور حقيقي ارزشهاي اسلامي در جامعه بشري است. نشانگر الگوي تمام نماي دين است. قرآن ناطق است. علت اينكه حضرت رسول)صلي الله عليه وآله (در حجة الوداع مأمور مي شود نزديكي جحفه و در غديرخم با آن كيفيت مردم را با حدود ١٢٤٠٠٠ نفر جمع كند و آيه ٦٧ سوره مائده " يا أَيُّهَا الرَّسُولُ بَلِّغْ ما أُنْزِلَ إِلَيْکَ مِنْ رَبِّکَ وَ إِنْ لَمْ تَفْعَلْ فَما بَلَّغْتَ رِسالَتَهُ " ...نازل مي شود و سپس حضرت علي)عليه السلام (را به عنوان رهبر و زعامت امّت اسلامي معرفي مي كند و حتي بنا به نقل مرحوم طبرسي در احتجاج، حضرت مهدي)عليه السلام (را هم در غدير معرفي مي كند.

معناي اين كار اين است كه اكمال و اتمام دين، به بركت وجود امامت است .وگرنه حج بني عباس و بني اميه و ... فاقد روح و جوهره است. حاجي واقعي بايد از طهارت شروع كند و به طهارت و ولايت و قرب الي الله ختم كند .همانطور كه مولوي گفته:

كيست مولا آنكه آزادت كند *** بند رقيت ز پايت وا كند

بايد نفس خودمان را آزاد كنيم. الآن بعد از هزار و چهارصد سال مي آيند دم از حج مي زنند. تظاهر هم مي كنند. ريششان هم بلند است. نماز اول وقت هم مي خوانند، ولي تعصب، تحجّر، جمود، تكفير ديگران و ردّ كلامشان است. در حالي كه خود پيامبر)صلي الله عليه وآله (در وقتي مريض بودند، در روزهاي آخر عمرشان به قبرستان آمده، قبور مطهّر آن را زيارت كردند. اين تعصّب غلطي است كه ضدّ آزادي بشر است. تعصبي كه حتي منجر به مباح دانستن خون برادر مسلمان مي گردد. امروز من ملاقاتي با برخي برادران پاكستاني داشتم همين را گفتم كه چطور در مسجد كويته پاكستان مي ريزند و عده اي مسلمان را با اسم خدا و پيامبر)صلي الله عليه وآله (مي كشند.

اينها به خاطر اين است كه از ولايت و امامت فاصله گرفتند. در هر صورت غديرخم مكمل اسلام واقعي است " ;الْيَوْمَ أَكْمَلْتُ لَكُمْ دِينَكُمْ وَ أَتْمَمْتُ عَلَيْكُمْ نِعْمَتِي وَ رَضِيتُ لَكُمُ الْإِسْلامَ دِيناً " ...نه اسلام اموي و عباسي و... انساني كه آزادي اش، تقوايش، عدالتش، عصمتش و ... همه در هم آميخته است، يک انسان كامل است. انسان يک بعدي نيست. اين است كه حج واقعي را بايد در غديرخم و ولايت جستوجو كرد. بدون غديرخم، حج از باطن تهي است. فقط صورت حج است. فقط شرط صحت را داراست. فاقد شرط قبول است.

سرماخوردگي شايع ترين بيماري در مكه و مدينه

بيشترين علّت مراجعه زائران ايراني به بيمارستانهاي تخصّصي حج، سرماخوردگي بوده است.

در يک ماه اخير، بيش از ٢٥٦٠٠ زائر ايراني به بيمارستانهاي تخصّصي حج جمهوري اسلامي ايران در مكه و مدينه مراجعه كرده اند كه براي اين افراد 29225 نسخه صادر و داروهاي مربوط نيز تحويل آنها شده است.

همچنين از ميان زائران مدينه بعد، كه در مدينه ساكن هستند، تاكنون ٨ نفر به بيمارستانهاي عربستان سعودي اعزام شده اند كه ٧ نفر از آنها به كاروانهاي خود بازگشته اند. اين بيماران بيشتر از ناحيه قلب و ريه رنج مي بردند.

بيمارستان تخصّصي حجّ جمهوري اسلامي ايران شامل بخش هاي سي.سي.يو،

دندانپزشكي، ارتوپدي، آزمايشگاه، سونوگرافي، آكوكاردیوگرافي، تزريقات و پانسمان است كه در طول شبانه روز آماده خدمات دهي به زائران ايراني در مكه و مدينه مي باشد.

برگزاري مراسم جشن غدير و سالگرد انقلاب اسلامي

در دوّمين روز از ايام جشن پيروزي انقلاب اسلامي، صبح روز پنجشنبه، جمع ديگري از حجاج ايراني خانه خدا از كاروانهاي مختلف، با حضور در بعثه مقام معظم هبري در مدينه منوره، اين روز تاريخي و نيز عيد سعيد غديرخم را گرامي داشتند.

در مراسمي كه به همين منظور و با حضور آقاي ري شهري، نماينده وليّ فقيه و سرپرست حجاج ايراني برگزار شد، ابتدا اشعاري در بزرگداشت سالروز پيروزي انقلاب اسلامي و عيد سعيد غديرخم قرائت شد. سپس آيت الله نمازي شاهرودي، در باره منزلت و جايگاه شهر مدينه منوره به سخنراني پرداخت.

وي با اشاره به نزديكي پايان يافتن زمان حضور حجاج در مدينه منوره گفت:

به استثناي امام علي)عليه السلام (كه در خانه خدا متولّد شده است و نيز حضرت مهدي(عج) كه در سامرا ديده به جهان گشود، تمامي ائمّه معصوم)عليهم السلام (در مدينه منوّره متولّد شده اند، لذا علاوه بر قدوم مبارک پيامبر)صلي الله عليه وآله (در جاي جاي اين شهر، امامان ما قدم گذاشته اند، پس بايد درک كنيم كه در كجا هستيم و در چه فضاي با اهميت و با بركتي نفس مي كشيم.

آيت الله نمازي سپس با اشاره به بركات مدينه منوره، از حجاج ايراني خواست، در زمان كوتاه باقي مانده، خود را به عطر رسول الله، فاطمه زهرا و ائمه بقيع معطر سازند و آن را در مراجعت به كشورمان حفظ نمايند.

وي افزود :از انواري كه در اينجا به قلوب شما تابيده است، استفاده ببريد و در ايران، براي ديگران منشأ نور شويد. اجازه ندهيد امور دنيوي، شما را از خود و خدايتان غافل كند .

در پايان اين مراسم، اميرالحاج ايران، مراتب تقدير و تشكّر خود را از حجاج ايراني كه از راههاي دور و نزديک به بعثه مقام معظم رهبري آمده بودند، بيان كرد.

مراسم جشن شماري از زائران كشميري در بعثه ايران

جمعي از مسلمانان كشمير عصر روز چهارشنبه، باحضور در بعثه مقام معظم رهبري

در مدينه منوره، سالروز عيد سعيد غديرخم و سالروز پيروزي انقلاب اسلامي ايران را تبريک گفتند.

در اين مراسم، آيت الله صابري همداني، عضو مجلس خبرگان رهبري، طي سخناني در اهميت عيد سعيد غدير و بحث امامت، مطالبي ايراد كرد و گفت:

در روز قيامت، كسي را به نام كشور، رييس جمهور، پدر، پسر و... صدا نمي كنند. بلكه هر قوم و گروهي را با امام و رهبر آن گروه مي شناسند...

هركسي كه در دنيا امام و پيشواي خود را نشناسد، در روز قيامت مانند كوري خواهد بود كه نمي داند به كجا بايد برود .

آيت الله همداني تصريح كرد: حضرت مهدي(عج) هم كه قرار است ظهور نمايد
و جهان را پر از صلح و صفا كند، از فرزندان حضرت علي)عليه السلام (و فاطمه زهرا)عليها السلام(است.

وي ضمن اشاره به مناقب امام علي)عليه السلام (در توصيف حضرت فاطمه)عليها السلام (گفت:

خداوند متعال درباره حضرت فاطمه)عليها السلام (سوره كوثر را نازل كرده كه در اين سوره برخلاف ساير سوره هاي قرآن، هيچ كلمه تكراري وجود ندارد; يعني تمامي كلمات اين سوره، انحصاراً در حق حضرت فاطمه نازل شده و در هيچ جاي قرآن تكرار نشده است .

آيت الله صابري همداني افزود :در همين سوره خداوند به پيامبر)صلي الله عليه وآله (مي فرمايد: نماز بگزار به خاطر نعمتي كه به تو عطا كرده ام; چراكه فاطمه زهرا)عليها السلام (نعمتي بود براي عالميان .

گفتگو با حجت الاسلام و المسلمين محمود عبداللهي

در روزهاي پاياني ايام پربركت و معنوي حج قرار داريم; ايّامي كه آرام آرام سفره ميهماني را جمع مي كنند اما اين سؤال باقي است كه ما از اين سفر چه بهره اي بايد مي برديم و فوايد و بركات حج از منظر قرآن مجيد چيست؟

مطالب زير گفتگويي است با حافظ و محقق قرآن كريم، حجت الاسلام و المسلمين محمود عبداللهي، تا همگان از آموزه هاي قرآن، در اين باره، بهره مند شويم:

*براي ورود به بحث، بفرماييد، آيات مربوط به حج را چگونه مي توان موضوع بندي كرد؟

*بحث حج در قرآن بسيار گسترده است. به طور كلي، پاره اي از آيات حج، مربوط به جايگاه مسجدالحرام، برخي مربوط به حضرت ابراهيم، برخي مربوط به ساختن كعبه، بخشي از آيات مربوط به احكام اخلاقي حج

و تعدادي مربوط به احكام عبادي حج است. بعضي از آيات به فلسفه و اسرار حج اشاره دارد و بالاخره تعدادي از آيات نيز بر آثار فردي و اجتماعي حج دلالت مي كند.

آيات مربوط به حج، در جاي جاي قرآن كريم تكرار شده، ولي در سوره هاي حج، بقره، آل عمران و مائده بيشتر است.

*چرا حجاج هنگام خروج از مسجدالحرام، مضطرب و دل نگران مي شوند؟ آياز ميان آيات، آيه اي هم به اين مورد اشاره دارد؟

*طبيعي است كه حجاج هنگام خروج، همراه با يک اضطراب و ناراحتي، از حرمين شريفين خارج شوند. علّت آن، جايگاه بلندِ مسجدالحرام است. چون احساس مي كنند از خانه حقيقي خود دور مي شوند. در قرآن است كه " إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا وَ يَصُدُّونَ عَنْ سَبِيلِ اللهِ وَ الْمَسْجِدِ الْحَرامِ الَّذِي جَعَلْناهُ لِلنّاسِ " ...ما مسجد الحرام را براي مردم قرار داديم.

و يا در سوره مباركه آل عمران٩٥ و مي فرمايد " :إِنَّ أَوَّلَ بَيْت وُضِعَ لِلنّاسِ لَلَّذِي بِبَكَّةَ مُبارَكاً وَ هُدىً لِلْعالَمِينَ "در اين آيه دو نكته جلب توجه مي كند:

. 1كعبه جايگاه و پناهگاه مردم است.

. 2هدايت براي همه است; يعني بين المللي است، همان طور كه خود قرآن وسيله هدايت براي عموم مردم دنياست.

همچنين در سوره مباركه بقره مي فرمايد " :وَ إِذْ جَعَلْنَا الْبَيْتَ مَثابَةً لِلنّاسِ وَ أَمْناً ; " ...يعني كعبه را ملجأ و محلّ امن براي مردم قرار داديم.

حال، زائر وقتي مي خواهد از اين خانه حقيقي جدا شود، چرا ناراحت و مضطرب نباشد؟ بنابراين، همانطور كه در حين ورود، احساس غريبي به انسان دست مي دهد. در حين خروج هم اين احساس ايجاد مي شود و براساس اين آيات، طبيعي هم هست.

*حالا كه مي خواهيم از خانه حقيقي خارج شويم و به خانه مجازي برگرديم، از منظر قرآن سوغاتي ما چه بايد باشد؟

*ما در ايام حج، به لحاظ فيزيكي، سيري را طي كرده و اعمالي را انجام داده ايم، اما بي شک بايد يک سير دروني و انفسي و تكاملي و روحي را هم تجربه مي كرديم.

قرآن سوغاتي حج را تقوا معرفي مي كند. در سوره مبارک بقره ١٩٧ آمده است:

... "فَلا رَفَثَ وَ لا فُسُوقَ وَ لا جِدالَ فِي الْحَجِّ وَ ما تَفْعَلُوا مِنْ خَيْر يَعْلَمْهُ اللهُ وَ تَزَوَّدُوا فَإِنَّ خَيْرَ الزّادِ التَّقْوي " ... .

قرآن كريم در آخر اين آيه شريفه، پس از ذكر مقدماتي، بهترين زاد و راحله حج را تقو ذكر مي كند.

*تقوا چيست؟

*تقوا، يعني تسلّط بر خويشتن، يعني حالتي كه خشم و شهوت بر انسان غالب نباشد، اسير زندگي نباشد، پاک باشد و از ضدّ ارزشها فاصله بگيرد.

البته قرآن كريم در كنار تقوا، به بحث مهم تر تسليم اشاره دارد و در سوره مباركه آل عمران مي فرمايد " :يا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللهَ حَقَّ تُقاتِهِ وَ لا تَمُوتُنَّ إِلاّ وَ أَنْتُمْ مُسْلِمُونَ " يعني درتمامي حالاتِ زندگي، تقوا پيشه كنيد و در انتهاي اين آيه شريفه مي فرمايد :نميريد مگر اينكه مسلم باشيد) ;وَ لا تَمُوتُنَّ إِلاّ وَ أَنْتُمْ مُسْلِمُونَ (يعني حالت تسليم و كنترل بر خويشتن داشتن و بر سر همه دوراهي ها تسليم خواست خدا بودن تا دم مرگ بايد ادامه داشته باشد; يعني اين حالت انقياد و تسليم نه تنها در حج بلكه در تمامي مراحل زندگي، بايد تداوم يابد.

تعبير ديگر قرآن اين است " :وَ إِذْ يَرْفَعُ إِبْراهِيمُ الْقَواعِدَ... رَبَّنا تَقَبَّلْ مِنّا " ...بعد از اينكه حضرت ابراهيم به كمك حضرت اسماعيل، كعبه را ساخت رو به خدا كرده، فرمود :خدايا از ما قبول كن و بعد فرمود " :وَ اجْعَلْنا مُسْلِمَيْنِ لَكَ . " ...حضرت ابراهيمي كه پدر انبيا است و به امر خدا پايگاه اصلي توحيد را در آن وضعيت خاص ساخت، نوع دعايش جالب است. اوّل مي فرمايد :خدايا! قبول كن و بعد مي فرمايد :ما را تسليم خودت قرار ده ، انقياد و تعبّد محض اين است.

پس مهم ترين ثمره و سوغات حج، بايد انقياد نسبت به دستورات خداوند باشد. ما بايد ببينيم حالا كه داريم بر مي گرديم، چقدر اين حالت انقياد را كسب كرده ايم.

*چه ارتباطي ميان حالت انقياد و اعمال حج مي توان برقرار كرد؟

*عبادات اسلامي مبتني بر تسليم است و اختصاص به حج هم ندارد، نسبت به روزه هم مي فرمايد " :يا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا كُتِبَ عَلَيْكُمُ الصِّيامُ... لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ " يا به طور كلّي مي فرمايد " :يا أَيُّهَا النّاسُ اعْبُدُوا رَبَّكُمُ الَّذِي خَلَقَكُمْ وَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِكُمْ لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ " اينجا فلسفه عبادت را به طور كلّي تقوا مي دانند.

و يا در مورد زكات مي فرمايد " :خُذْ مِنْ أَمْوالِهِمْ صَدَقَةً تُطَهِّرُهُمْ وَ تُزَكِّيهِمْ بِها} ...از آنها زكات بگير تا پاكشان كني. اين پاكي همان تقواست; يعني از اسير پول بودن و حبّ دنيا داشتن پاكشان كن.

منتها در حج، فرق بسياري وجود دارد. از وقتي كه حاجي احرام مي بندد تا آخر، محدوديت ايجاد مي كند. به آيينه نگاه نكن، مواظب حشرات باش و... اين يعني تمرين انقياد و تسليم محض بودن.

به داستان طالوت از سوره مباركه بقره توجه كنيد. لشكر طالوت وقتي به آب رسيدند، دستور آمد كه بيش از يک مشت ننوشيد. سرباز مسير زيادي را آمده و مي خواهد همچنان راه طي كند و به جنگ بپردازد، ولي دستور آمده بيش از يک مشت ممنوع! اين آزمايش و تمرين براي تسليم و انقياد است; يعني تو كه مي خواهي با دشمن بيروني بجنگي ابتدا بايد بر خود مسلّط باشي.

در منا و قربانگاه هم همين گونه است. حضرت ابراهيم از عزيزترين و بهترين فرد; يعني فرزند خود مي گذرد! قرباني كردن ما در واقع يادآوري آن ايثار و انقياد حضرت ابراهيم)عليه السلام (در منا است " . ... يا بُنَيَّ إِنِّي أَرى فِي الْمَنامِ أَنِّي أَذْبَحُكَ فَانْظُرْ ما ذا تَرى قالَ يا أَبَتِ افْعَلْ ما تُؤْمَرُ سَتَجِدُنِي إِنْ شاءَ اللهُ مِنَ الصّابِرِينَ * فَلَمّا أَسْلَما وَ تَلَّهُ لِلْجَبِينِ وَ نادَيْناهُ . " ...اينجا دو نكته جلب توجه مي كند:

نكته اول :اين يک خواب عادي نبوده، بلكه فرمان الهي بوده است، وگرنه ذبح انسان، مسأله ساده اي نيست. جالب است وقتي حضرت ابراهيم به حضرت اسماعيل

مي گويد: مي بيني كه دارم تو را ذبح مي كنم، اسماعيل نمي گويد: ذبح كن مرا، بلكه
مي گويد: به آنچه كه فرمان يافته اي، انجام ده; يعني بحث تمكين در برابر مأموريت و انقياد نسبت به دستورات خداوند است و لذا مي گويد:

... "يا أَبَتِ افْعَلْ ما تُؤْمَرُ. " ...

نكته دوّم :در آخر آيه است كه " ;فَلَمّا أسْلَما ; " ...يعني هر دو تسليم شدند. پدر تسليم شد كه پسر را بدهد و پسر تسليم شد كه جان دهد.

در روايت آمده است: وقتي مي خواهي قرباني كني، حلقوم طمع و هواي نفس را ذبح كن. پس همه اينها تمرين است تا ما تسليم محض خدا شويم.

*تسليم و انقياد، داراي شقوق زيادي است. قرآن اين فروع را چگونه بيان مي كند؟

*انسان بايد در گفتار اسير خشم نباشد. در حركتهاي سياسي بر اساس رضايت و خواست خدا حركت كند. در معاملات، در خانواده و خلاصه در همه امور زندگي، تسليم فرمان الهي باشد.

در سوره مباركه آل عمران، آيه ۱۳۳ وقتي خداوند تقوا را توضيح مي دهد، مي فرمايد " :وَ سارِعُوا إلي مَغْفِرَة مِنْ رَبِّكُمْ وَ جَنَّة عَرْضُهَا السَّماواتُ وَ الأرْضُ أُعِدَّتْ لِلْمُتَّقِينَ " ، به سوي بهشت مسابقه دهيد كه براي متقين تدارک شده است. حال متّقين چه كساني هستند؟ توضيح مي دهد " :الَّذِينَ يُنْفِقُونَ فِي السَّرّاءِ وَ الضَّرّاءِ وَ الْكاظِمِينَ الْغَيْظَ وَ الْعافِينَ عَنِ النّاسِ وَ اللهُ يُحِبُّ الْمُحْسِنِينَ (1) " يعني اسير پول نيستند، انفاق مي كنند; چه وضعشان خوب باشد و چه بد، يُنْفِقُونَ ; يعني كار دائمي آنها انفاق است، چون مضارع معناي استمرار مي دهد. خشم خود را فرو مي خورند و بر گفتارشان تسلّط دارند و اهل گذشت هستند.

در جاي ديگر مي فرمايد " :وَ الَّذِينَ إذا فَعَلُوا فاحِشَةً أوْ ظَلَمُوا أنْفُسَهُمْ ذَكَرُوا اللهَ فَاسْتَغْفَرُوا لِذُنُوبِهِمْ " ...، (2) يعني اگر اشتباه و گناهي مرتكب شدند، ناراحت شده، استغفار

. 1آل عمران : ۱۳٤

. 2آل عمران : ۱۳٥

مي كنند و... " وَ لَمْ يُصِرُّوا عَلي ما فَعَلُوا " ...، حالت قبلي و اشتباه را تداوم نمي دهد; يعني روح انقياد دارند.

گفتگو با دكتر محمدرضا مشكوة الديني

حج در بُعد بين المللي، فرصتهاي مهمي را در اختيار ما قرار مي دهد كه ابتدايي ترين و ضروري ترين آنها، آشنايي با كشورهاي مختلف اسلامي است. اين ضرورت در ارتباط با قاره اي مانند آفريقا، كه با محروميتهاي متعدّدي مواجه است، دو چندان مي شود. به منظور آشنايي با وضعيت مسلمانان آفريقا، گفت وگو با دكتر محمدرضا مشكوة الديني، كارشناس مسايل قاره آفريقا، تقديم خوانندگان محترم مي گردد:

*به عنوان ورود به بحث، حضرت عالي كشورهاي قاره آفريقا را چگونه تقسيم بندي مي كنيد؟

*كشورهاي قاره آفريقا را مي توان به سه گروه تقسيم كرد:

(1كشورهاي عربي شمال آفريقا; مانند مصر، الجزائر، تونس و مغرب.

(2كشورهاي شاخ آفريقا; مانند سومالي و جيبوتي.

(3كشورهاي زير صحراي بزرگ آفريقا، كه اصطلاحاً آنها راآفريقاي سياه مي نامند.

آفريقاي سياه متشكل از نوزده كشور انگليسي زبان است ـ كه بيشتر در شرق و جنوب اين قاره واقع شده اند ـ و پانزده كشور فرانسه زبان ـ كه در مركز و غرب آن قرار دارند.

از نوزده كشور انگليسي زبان، تعدادي; مانند نيجريه، گامبيا، آفريقاي جنوبي، گابن، غنا و تانزانيا، به لحاظ تعداد مسلمانان، از اهميت بيشتري برخوردارند. مهم ترين اين كشورها نيجريه با صدوبيست ميليون نفر جمعيت است كه بيش از ٦٠ درصد آنان مسلمان و بقيه مسيحي اند.

تعداد حجاج اين كشور به تنهايي، نزديک مجموع حجاج ساير كشورهاي

آفريقاي سياه است. تعداد حجاج اين كشور در سالجاري ٥٥ هزار نفر است كه نسبت به سال قبل تقريباً ١٠ هزار نفر كاهش دارد.

از پانزده كشور فرانسه زبان نيز تعداد مسلمانان ٨ كشور، بيشتر است. اين كشورها عبارتند از: سنگال، گينه كوناگري، مالي، ساحل عاج، بوركينافاسو، نيجر، چاد و بنين.

بيشتر مسلمانا آفريقاي سياه پيرو مالک هستند و مي توان در اين منطقه و بهويژه در غرب آفريقا، فرقه هاي متعدّد صوفيه; چون تيجانيه، قادريّه، مريديه و احمديه را مشاهده كرد.

*مردم آفريقا به لحاظ فرهنگي و اجتماعي، داراي چه ويژگي هايي هستند؟

*مردمي خونگرم و با احساسند. آفريقاي سياه ميراث دار استعمار انگلستان و فرانسه است و وضعيت سياسي ـ اجتماعي اش هنوز هم تا حد زيادي تحت تأثير همين عامل قرار دارد. هر چند كه كشورهاي آفريقاي سياه داراي ثروت هاي طبيعي و معادن عظيمي هستند، اما همچنان فقر بر بسياري از آنها سايه افكنده است. فشارهاي ناشي از بدهي هاي خارجي و عدم توازن ميان درآمدها و بازپرداخت ديون، تبعات ناگوار اجتماعي ـ اقتصادي نظير گسترش فقر را به همراه داشته است.

جنگ هاي داخلي و مرزي و بي كفايتي و وابستگي برخي از زمامداران نيز از ديگر مشكلات اجتماعي اين مردم است.

در كشور بزرگ نيجريه ـ كه در بسياري از استانهاي آن، تعداد مسيحيان و مسلمانان تقريباً مساوي است ـ رقابت شديدي وجود دارد، بهويژه در سالهاي اخير، اين رقابت خود را در انتخابات رياست جمهوري نشان داده است. بسياري از مسلمانان نيجريه از اينكه مي بينند با داشتن اكثريت، يک مسيحي را به رياست جمهوري انتخاب مي كنند، نا راضي اند و اين نارضايتي را اظهار مي كنند.

از جمله ويژگيهاي سياسي آفريقاي سياه، شكل گيري كودتاهاي پي درپي و وجود بحرانهاي سياسي است. ناپايداري سياسي ـ اجتماعي كشورهاي اين منطقه، بيشتر ريشه در ساختارهاي قبيله اي، مداخلات خارجي، عقب ماندگي اقتصادي ، فرهنگي و نقص آموزشهاي عمومي دارد. به عنوان مثال مي توان از بحرانهاي اخير ساحل عاج نام برد كه

عواملي; از جمله رقابت ميان آمريكا و فرانسه بر سر تقسيم منابع ساحل عاج باعث درگيريهاي نظامي و آشوب هاي سياسي شديد شده است.

*با توجه به اينكه شما تماسهاي نزديكي با آنها داشته ايد، ديدگاه آنها نسبت به امام خميني)قدس سره (و انقلاب اسلامي چيست؟

*انقلاب اسلامي ايران به رهبري امام خميني)قدس سره (تأثير بزرگي در آفريقا داشته است. پيام انقلاب براي همه مستضعفين جهان بهويژه مسلمانان كشورهاي محروم، واضح و حيات بخش و پرجاذبه بوده است ;بديهي است، ابعاد شخصيتي امام خميني)قدس سره (در بسياري از مردم دنيا; از جمله در آفريقاي سياه تأثير گذاشت. خودم تاكنون با حجاج زيادي برخورد كرده ام كه به محض آنكه نام ايران را مي شنوند، مي گويند: آيت الله خميني . آدم ياد اين كلام مقام معظم رهبري مي افتد كه اين انقلاب، بي نام خميني در هيچ جاي جهان شناخته شده نيست . بسياري از حجاج آفريقايي به من مي گفتند: عكس آيت الله خميني را در خانه شان نصب كرده اند.

يک حاجي از ايالت گمبه در نيجريه به ما گفت:

آيت الله خميني يک شخصيت وارسته بود، تقوا و شجاعت داشت، عليه ظلم و استكبار و بي عدالتي مي جنگيد و وقتي از دنيا رفت، چيزي از مال دنيا از خود باقي نگذاشت .

حاجي ديگري از ايالت آداماوا در كشور نيجريه مي گفت:

امام خميني شخصيتي بود كه تنها متعلق به ايران نبود، بلكه متعلق به تمامي بشريّت بود. او در فكر همه مستضعفان جهان; اعم از مسلمان و غير مسلمان بود .

يک حاجي آفريقاي مقيم اروپا مي گفت:

بسياري از مسلمانان جهان; اعم از شيعه و سنّي، پيروزي انقلاب اسلامي در ايران را پيروزي اسلام مي دانند. اگر شما بتوانيد بر مشكلات غلبه كنيد و نظام موفّقي را ارائه كنيد، الگوي بسيار خوبي براي مسلمانان ساير كشورها خواهيد بود .

جالب است بدانيد كه بسياري از حجاج از تهديد ايران توسّط آمريكا و اسراييل اظهار نگراني شديد مي كنند. به خصوص حجاج تحصيلكرده كه جريانات سياسي داخل ايران را تعقيب مي نمايند، از احتمال دور شدن از انديشه هاي امام خميني)قدس سره (و از آنچه كه از سوي رسانه هاي غربي به عنوان رقابت و مبارزه ميان اصول گرايان و اصلاح طلبان تعبير مي شود، اظهار نگراني مي كنند.

*در مورد وضعيت شيعيان آفريقا چه توضيحي داريد؟

*تا سالهاي قبل، بيشتر شيعيان آفريقا را خارجيان مقيم اين قاره; از جمله شيعيان خوجه و بوهره و نيز لبناني هاي مقيم آفريقا تشكيل مي دادند. در بسياري از جوامع آفريقاي سياه يا مذهب شيعه را نمي شناختند و يا به آن به صورت يک پديده خارجي مي نگريستند و شيعيان بومي نيز انفرادي و بيشتر در حالت تقيّه زندگي مي كردند.

اما امروز ، علاقمندان به مكتب اهل بيت)عليهم السلام (زياد شده اند و در بسياري از كشورهاي آفريقاي سياه شيعيان بومي وجود دارند كه مراكز كوچک شيعي را هم ايجاد كرده و در كنار برادران اهل سنّتِ خود زندگي مسالمت آميزي دارند. در بسياري از اين مراكز امامان جماعت، روحانيون جواني هستند كه در ايران تحصيلات ديني خود را گذرانده اند. يک نمونه از اين موارد، مسجد و مركز شيعي موجود در كشور غنا است كه بيش از ۱۰۰۰ عضو دارد.

در كشور نيجريه، رهبر معروف شيعه شيخ ابراهيم زاكزاكي است كه بسياري از مردم مسلمان نيجريه; اعم از شيعه و سنّي به وي علاقمندند و در شهر زاري به ديدار او مي روند. در سالهاي اخير نسبت به شيعه و جمهوري اسلامي اقبال زيادي شده است.

*به نظر حضرت عالي علت اقبال و گرايش به جمهوري اسلامي ايران چيست؟

*شكست برخي از الگوهاي افراط گرايانه ;مانند طالبان و نيز موفقيت ها و ثبات روزافزون نظام جمهوري اسلامي ايران در طول يک ربع قرن، مهم ترين علّت بوده است. دشمني هاي غرب و جنگ هشت ساله و محاصره اقتصادي که هر يک به تنهايي کافي بود تا قوي ترين نظام هاي سياسي را از پاي در آورد، علاقمندي و تمايل مسلمانان

آفريقاي سياه را به انقلاب اسلامي ايران بيشتر کرده است.

ارائه يک سياست اسلامي و انقلابي و در عين حال بدور از افراط و تفريط و
نيز موفقيت شيعيان لبناني در مبارزه با اسراييل و مقاومت انتقاضه در فلسطين که هر دوي آنها مورد حمايت ايران است، از ديگر عوامل گرايش مردم آفريقا به تشيّع بوده است.

بسياري از مسلمانان آفريقا به شبکه هاي برون مرزي، به خصوص شبکه سحر علاقه نشان مي دهند و از محدود بودن ساعات پخش آن ناراضي اند.

نکته اي که لازم است اضافه کنم، به موازات گسترش شيعه، شبهات نيز در حال گسترش است، لذا لازم است مراکز علمي، فکري و فرهنگي در کشورهاي آفريقايي تغذيه علمي شوند و شبهات آنها توسط فرهيختگان داخل ايران پاسخ و به آن مراکز ارسال شود.

مثلا، در اين اواخر فيلم قمه زني شيعيان عراق در تلويزيونهاي کشورهاي آفريقايي به طور ناخوشايندي پخش شد که شبهات زيادي را ايجاد کرد.

نکته ديگر اينکه: الآن خلأ نبود رهبري اسلامي صالح در آفريقا به صورت
بسيار جدّي احساس مي شود. اين موضوع زمينه طرح بحث مهدويت را مهيّا کرده است و در حال حاضر همه مسلمانان; اعم از اهل تسنن و شيعه، گرايش جدّي به آن
پيدا کرده اند که طرح منطقي و صحيح آن مي تواند، هم اميد به آينده را به ارمغان بياورد
و هم زمينه اي باشد براي آشنا کردن مردم آفريقا با ويژگيهاي حکومت حضرت
مهدي(عج.(

گفت وگو با دکتر همايون منصوري، در باره مسائل شرق آسيا

*براي ورود به بحث، شمايي از وضعيت کلّي مسلمانان کشورهاي جنوب شرق آسيا ترسيم کنيد و بفرماييد مردم اين مناطق چگونه با اسلام آشنا شدند؟

*برخلاف تبليغاتي که مستشرقين در طول يک صدساله اخير، درباره توسعه اسلام با شمشير داشته اند، اسلام در آسياي جنوب شرقي و حتي چين صرفاً با حضور تجار و بازرگانان و سياحان مسلمان که از نواحي ايران، هند و ... به آن نواحي سفر کردند، ترويج شده است; براي مثال، در قرن ۱۵ ميلادي و در دوران پادشاهي سلسله موچو پاهيت در

اندونزي، اسلام وارد نواحي غربي آن سرزمين شد و سپس تمامي جاوه را تحت پوشش قرارداد. در همين دوران، اسلام از طريق جاوه به کشور مالزي رسيد.

اکثريت قريب به اتفاق مردم داراي مذهب شافعي هستند و به همين علت، علاقه به اهل بيت رسول الله)صلي الله عليه وآله (در اين کشورها، در دل مردم وجود دارد.

از ديگر نشانه هاي گسترش اسلام به عنوان يک دين آرام بخش، وجودِ آثار فرهنگ تشيع و يا اهل بيت پيامبر)صلي الله عليه وآله (، مراسم بسيار قديمي عاشورا و تاسوعا است. اكنون اكثريت مردم اندونزي با عاشورا و تاسوعا آشنايي دارند. خيلي ها مراسم عزاداري مي گيرند ولي معنا و مفهوم واقعي آن را نمي دانند. شايد دوران ديكتاتوري حدود سي ساله سوهارتو را بشود از جمله علل بي خبري و يا دوري مردم اندونزي از اسلام دانست.

امروزه به علّت وجود آزاديهاي سياسي اخير، گرايشهاي صوفيانه و عرفاني در ميان مردم رشد بسياري يافته است. صدا و سيماي جمهوري اسلامي ايران با پخش برنامه هاي مذهبي، به خصوص به زبان ملايو از طريق تلويزيون ماهواره اي براي اين ناحيه بسيار اثرگذار بوده و در رشد فرهنگ اسلام و تشيع قدمي بسيار مهم و اساسي برداشته خواهد شد.

*مهمترين كشور مسلمان در جنوب شرقي آسيا، اندونزي است. حضرت عالي وضعيت جمعيتي و سياسي - اجتماعي مسلمانان اين كشور را چگونه توصيف مي كنيد؟

*جمعيت رسمي كشور اندونزي بيش از ٢١٠ ميليون نفر است كه اكثريت مطلق آن را مسلمانان در ١٥ تا ١٦ هزار جزيره تشكيل مي دهند. اين كشور سالها زير نفوذ يک حكومت نظامي متمايل به آمريكا، به فرماندهي سوهارتو قرار داشت. وي ژنرال با سابقه اي بود كه اقدامات تندي را عليه كمونيست ها انجام داد و ديكتاتوري شديدي را به وجود آورد و نهايتاً حدود ٦ سال پيش به علت فشارهاي مردم، بهويژه از سوي دانشجويان، مجبور به كناره گيري شد. پس از آن مردم از قفس تنگ محدوديتها بيرون آمدند .اولين نشانه هاي آزادي، گرايش به جمعيت هاي فعال قديمي اسلامي; مانند نهضة العلما و محمديه بود.

آقاي عبدالرحمان وحيد به عنوان يک شخصيت مذهبي، اوّلين رييس جمهور

مسلمان بود كه از نهضة العلما به قدرت رسيد اما با اتخاذ سياستهاي اشتباه ناشي از بي تجربگي و عدم آشنايي با مسائل روز دنيا، نتوانست رضايت مردم را جلب كند. پس از وي خانم مگاواتي حكومت را به دست گرفته است كه تا انتخابات بعدي ادامه خواهد داشت. در اين انتخابات كه چند ماه بعد برگزار مي شود، مردم براي اوّلين بار مستقيماً به رييس جمهوري منتخب خود رأي خواهند داد.

در كشور مالزي، گرايش هاي اسلامي بسيار زياد است. تقريباً تمام مردم مذهب شافعي دارند، اما جمعيت شيعه، با وجود جمعيت كمي كه دارد، فعاليتهاي خوبي داشته و به خصوص مركز استاد مطهري در اندونزي كتب بسياري به زبان بومي منطقه (ملايو) ترجمه كرده است. در صورت نشر كتابهاي ساده به زبان محلّي درباره فضايل و اخلاق اهل بيت)عليهم السلام (و عقايد اوليّه تشيع، توسعه فرهنگ تشيع در اين منطقه حتمي خواهد بود.

مردم اين كشور، ايران را كشوري مسلمان، مبارز و محبوب مي شمارند .تبليغات سوء عليه ايران بسيار نادر است. اما طي يكي دو سال اخير برخي شبهات عليه تشيع شيوع يافته است; از جمله كتابي به نام بهاية الشيعه كه به زبان محلّي يعني آناتومي شيعه منتشر شده كه به نظر مي رسد از طرف طلاب اندونزي در عربستان ترجمه و پخش گرديده باشد.

در حال حاضر، علاوه بر مشكلات اقتصادي و دخالتها و نفوذ اقتصادي آمريكا در اين كشور، مردم درباره مسائل فرهنگي و فساد اقتصادي و اخلاقي، كم فروشي و فعاليت گسترده مسيحيان نگراني هايي را دارند.

*مالزي در ميان كشورهاي جنوب شرقي آسيا، هم از نظر جمعيت و هم از نظر گرايش به شيعه، اهميت بيشتري دارد. در اين باره اگر توضيحي داريد بفرماييد.

*اين كشور دوّمين كشور مهم مسلمان در حوزه جنوب شرق آسيا است. حدود ٥٥% از جمعيت كشور، مسلمان و از نژاد ملايو مي باشند. حكومت و قدرت سياسي از دوره استعمار انگلستان و آغاز استقلال در دست نژاد اكثريت; يعني مسلمان قرارگرفت، چراكه در آن زمان آمريكا و انگلستان از رشد گرايش هاي

كمونيستي در ميان چيني ها واهمه داشته ومسلمانان را بي خطر يا كم خطرتر براي سياست استكباري خود مي دانستند.

آمار مسلمانان مالزي، حدود ۱۵۰۰۰۰۰۰ نفر است، اما نژاد چيني ها قدرت اقتصادي مالزي را در اختيار دارد. اقليّت هندي تبار هم در حدّ خود داراي گروههاي سياسي، ولي بدون نفوذ قوي در حكومت و مردم هستند.

مسلمانان مالزي، در يک دوره ۲۵ ساله، رشد بسياري بهويژه از نظر تحصيلات داشته اند. با اعزام جوانان مالزي به كشورهاي غربي، از ۲۵ سال گذشته، گرايش هاي اسلامي در ميان مردم بيشتر شده است. در حال حاضر با كناره گيري، مهاتير محمد كه حدود ۲۰ سال نخستوزير قدرتمند مالزي بود، مسلمانان براي استقرار عميق تر اسلام اميدواري بيشتري پيدا كرده اند.

جمعيت شيعه، توسط تعدادي از جوانان مالزي كه از ايران فارغ التحصيل شده بودند و يا با جوانان شيعه در كشورهاي غربي ارتباط داشتند، تشكيل شده است .به علّت گرايش بسيار مردم به گروههاي مسلمان و احساس خطر دولت مالزي، تبليغات به نفع شيعه رسماً ممنوع اعلام شده و تبليغات سوء عليه تشيع در چند سال اخير مطرح گرديده است. در مالزي افرادي كه عازم حج هستند، حداقل به مدت شش ماه، هر جمعه آموزشهايي را مي بينند كه در اين جلسات آنها را از تماس با ايرانيان و اهل تشيع برحذر مي دارند. با اين وجود، بيشتر مردم مالزي درباره ايران اطلاعات خوبي دارند. خوشبختانه با وقوع تحوّلات سياسي اخير در منطقه خاورميانه شبهات سياسي آنها نسبت به ايران حلّ شده است .تردّد گروههاي توريستي كه اخيراً به راه افتاده است نيز در كاهش شبهات مؤثر بوده است. جالب است كه بهويژه در ايام ماه مبارک رمضان، هر روز به مدت ۳۰ دقيقه فيلمي درباره شهرهاي ايران در تلويزيون مالزي نمايش داده شده كه بنابر اظهار مردم بسيار مفيد بوده است. علاقه مندي نسبت به ايران در ميان تحصيلكرده ها بيشتر است و تقريباً همه، روحيه ضدآمريكايي دارند.

گفتگو با محمد حسين لوحي نژاد در باره مسلمانان تركيه

يكي از فرصتهاي گرانسنگ در ايام پربركت و معنوي حج، آشنايي با ملل و جوامع مختلف اسلامي است. اما در اين ميان كشور تركيه از اهميت ويژه اي برخوردار است; چرا كه همواره از ابتداي تأسيس تمدّن اسلامي - به ويژه در عصر عثماني -

در مرز ميان اين تمدّن و تمدن غربي قرار داشته است.

همانگونه كه اكنون نيز يكي از چالشهاي جدّي اين كشور، حلّ مشكل تضاد و تعارض ميان اين دو تمدّن است; به طوري كه علي رغم وجود اكثريت مسلمان، دولتمردان و سياستمداران تركيه راه نجات و بهشت موعود را در تمدّن غربي جستجو مي كنند.

نشستن پاي صحبتهاي كارشناس مسائل تركيه، آقاي محمدحسين لوحي نژاد، بر دانش علاقمندان در اين زمينه مي افزايد:

*براي ورود به بحث، تصوير كلّي تمدن و فرهنگ اسلامي در تركيه را ترسيم فرماييد.

*تركيه بر خرابه هاي امپراتوري عثماني بنا شده و پل ارتباطي قاره آسيا و اروپاست. ۳% خاک تركيه در قاره اروپا و ۹۷ %آن در قاره آسيا واقع شده كه به آن آناتولي گفته مي شود.

تركيه حدود ۵۰۰ سال خلافت عثماني را به خود ديده است. قسطنطنيه كه از مراكز مهم امپراتوري بيزانس (روم شرقي) بود، بعدها به اسلامبول (جايي كه اسلام در آنجا نفوذ زيادي دارد) و پس از آن، (بعد از جنگ جهاني دوّم) به استانبول تغيير نام يافت. اكنون در اين كشور حدود ۳۷۰۰ مسجد قديمي و باشكوه وجود دارد.

امپراتوري عثماني، از بالكان تا مكه و مدينه و عربستان كنوني را تحت حاكميت خود داشته است.

دولتهاي كنوني تركيه پيوسته مي كوشند تركيه را سكولار و غربي جلوه دهند و از اين كشور دين زدايي كنند، ليكن پيشينه مذهبي و باورهاي ديني مردم، مانع بزرگي بر سر اين راه است و لذا اكنون، روزانه ۵ وقت صداي اذان به شكل زنده(نه شكل رسانه اي) از مناره هاي مساجد شنيده مي شود. مردم در نمازهاي جماعت و جمعه، با شكوه شركت مي كنند و لذا الآن اين تضاد و پارادوكس در آنجا مشاهده مي شود. از يک سو دولت در اتخاذ سياستهاي رسمي خود، به دنبال تمدّن غربي و اتحاديّه اروپا است و از سوي ديگر باورهاي مردم، اسلامي است و آنان خود را ميراث دار امپراتوري عثماني مي دانند و آرزوي عظمت و مجد اسلامي گذشته را دارند.

*بافت جمعيتي تركيه و وضعيت فرق و مذاهب اسلامي اين كشور چگونه است؟

*تركيه حدود ۷۰ ۰۰۰ ۰۰۰ نفر جمعيت دارد، در حالي كه مساحت آن نصف مساحت ايران است و ۹۸% مردم آن را مسلمانان تشكيل مي دهند كه غير از ۲۰ ۰۰۰ ۰۰۰ نفر علوي، بقيه بيشتر حنفي و شافعي هستند.

علوي ها اهل بيت را دوست دارند و خود را جعفري مي دانند. البته آنان شيعه اثني عشري نيستند، چون فشارهاي عصر عثماني آنها را از اصالتهاي شيعي دور كرده است. بحث صوفي گري در تركيه قوي است كه يكي از علل آن، حضور شاعر و عارف بزرگ، مولانا جلال الدين بلخي در شهر قونيه است. علّت ديگر، فشارهاي دولت جمهوري تركيه بر پيروان مذاهب و تعطيلي مراكز رسمي ديني بوده است و لذا الآن طريقت هاي زيادي مثل; نقشبنديه، قادريه و ... در تركيه حضور فعال دارند و همين طريقت ها در پشت پرده بر سياستهاي دولت و احزاب سياسي تأثير مي گذارند و البته احزاب هم از آنها استفاده مي كنند.

طريقت ديگري كه بسيار مهم است، طريقت نورچي ها است كه با جمعيتي چند ميليوني در تركيه فعاليت داشته و داراي كانال هاي تلويزيوني، راديويي، روزنامه و شركت هاي بزرگ تجاري است. پيروان اين فرقه، عمدتاً به تزكيه درون اعتقاد داشته و اقدام به ايجاد مدارس اسلامي و قرآني در داخل تركيه و حتي برخي از كشورهاي خارجي مي كنند.

اين گروه، به دليل دارا بودن همين ظرفيت گسترده، همواره در تعامل با احزاب و حاكميت بوده و دو طرف از امكانات يكديگر بهره مي برند.

شيعيان تركيه حدود يک ميليون نفرند كه به لحاظ ريشه اي، آذري زبان هستند آذري هاي شمال شرقي تركيه در كنار مرز جمهوري اسلامي ايران به سر مي برند و بخشي از آنها نيز در استانبول و آنكارا ساكن اند و تفكّرات و آداب و رسوم مذهبي آنها، مانند ايراني ها است.

*لطفاً توضيحي هم در مورد وضعيت احزاب سياسي و آرمانهاي آنها بدهيد؟

*جامعه تركيه از جهت سياسي، از دهه ۷۰ به بعد، چند حزبي است; چپ، راست،

ملي گرا و ... طرفداران احزاب راستگرا، معروف به افراد ديندار و محافظه كار هستند و پس از انقلاب اسلامي ايران، فعاليتشان نمود بيشتري پيدا كرد و حتّي برخي احزاب ملي گرا و با گرايش اسلامي، بُعد اسلامي شان بروز و ظهور بيشتري يافت و رسمي تر شد.

سير تطوّر احزاب اسلامي، از حزب رفاه آغاز و تا حزب عدالت و توسعه منتهي شد. حزب عدالت و توسعه به نوعي با تأثير از انقلاب اسلامي، بهوجود آمد. جالب است بدانيد كه خانمهاي دولت كنوني، همه محجّبه و از خانواده مذهبي هستند ولي به خاطر كلّيت رژيم، خودشان را در ظاهر با سياستهاي رسمي دولت (سكولاريسم) هماهنگ كرده اند.

*به نظر شما انقلاب اسلامي چه تأثيري در بينش مردم و به ويژه قشر تحصيل كرده و دانشگاهي تركيه داشته است؟

*تركيه به شدت متأثر از اسلام گرايي و بازگشت به اسلام اصيل است كه در انقلاب اسلامي مطرح شد. آثار نويسندگان برجسته انقلاب اسلامي، از سوي قشر متفكّر و روشنفكر تركيه مورد استقبال قرار گرفت. آثار امام خميني)قدس سره (، شهيد بهشتي، شهيد مطهري و دكتر شريعتي بسيار مورد توجه آنها واقع شد.

بهويژه آنها چون با يک كشور كمونيستي هم مرز بودند، براي مقابله با كمونيسم، آثار فوق را بيشتر مورد توجه قرار دادند. در تركيه جريانهاي مختلفي برپايه انديشه انقلاب اسلامي شكل گرفت; از جمله حزب رفاه كه قبلا اسمش سلامت ملّي بود. همچنين آرمانهاي انقلاب اسلامي به شدّت بر جريانات و گروههاي مختلف اسلامي كه بعدها توسط دولت، به عنوان گروههاي غير قانوني تحت فشار قرار گرفتند، تأثيرگذار بودند.

حجاج تحصيل كرده تركيه، بيشتر آثار متفكران انقلاب اسلامي را مي شناسند، حتي يكي از آنها به من مي گفت: كتاب حج شريعتي را همراهش آورده و چندين بار خوانده است.

از سوي ديگر آنان حبّ اهل بيت)عليهم السلام (را هم دارند; يعني تعصّب ندارند و لذا اهل بيت و انقلاب اسلامي و تشيع را دوست دارند. آنان انقلاب اسلامي را حركت عظيم

اسلام خواهي و تجديد عظمت اسلامي تلقي مي كنند و حتي خودشان را از اين جهت مديون امام خميني)قدس سره (و انقلاب اسلامي مي دانند و به آن افتخار مي كنند.

گفتگو با حجت الاسلام والمسلمين محمدعلي رضايي

حجت الاسلام والمسلمين دكتر محمدعلي رضايي اصفهاني، مدرّس علوم قرآني و تفسير و نيز مسؤول انجمن علمي قرآن پژوهي، امسال به حج مشرف شده و بخش مهمي از وقت خود را صرف ملاقات با مراكز علمي و اسلامي مكه و مدينه كرده اند. با ديدگاه هاي وي در زمينه قرآن و حج آشنا مي شويم:

*براي ورود به بحث مناسب است اشاره اي به حوزه مطالعاتي و آثار علمي خود داشته باشيد.

*تاكنون حدود ده كتاب و ۳۰ مقاله منتشر كرده ام. در سال ۸۲ يكي از كتابهايم با عنوان: پژوهشي در اعجاز علمي قرآن ، برترين پايان نامه قرآني دكتري شناخته شد.

*با توجه به مطالعاتتان در زمينه تفسير و قرآن، قرآن و حج را چگونه توصيف مي كند؟

*از نگاه قرآن، كعبه نخستين خانه اي است كه براي عبادت پروردگار قرار داده شد و حج آيين ابراهيمي است كه اسلام آن را بازشناسي و بازآفريني كرد و به طور صحيح، دوباره به مردم شناساند.

اين يكي از خدمات بزرگ قرآن كريم به بشريت است; يعني حجّي كه يادگار حضرت ابراهيم بود و در يهود و مسيحيت به فراموشي سپرده شد و توسط مشركان مكه گرفتار انحراف و تحريف گرديد، بار ديگر توسّط وحي قرآني احيا شد و اين مائده معنوي بزرگ آسماني، هر ساله در اختيار انسانها قرار گرفت تا روح خود را در رودخانه پربركت حج شستشو دهند و پاک و بالنده سازند.

*حضرت عالي مكه و مدينه را چگونه مقايسه مي كنيد؟ چه فرقي است ميان آن دو؟

مكه و مدينه مظهر و تجلّي ثقلين است. مكه تجلّي ثقل اكبر; يعني وحي قرآني

است. هنگامي كه به فضاي كوهستاني مكه گام مي نهيد و به غار حِرا مي رويد و از آن فضاي معنوي و كوچك، به چهره شهر مكه مي نگريد، بي اختيار " اقْرَأْ باسْمِ رَبِّكَ الَّذِي خَلَقَ " را زمزمه مي كنيد و هر گاه به مسجدالحرام گام مي نهيد، فضاي آن را با ترنم آيات الهي همراه مي بينيد كه " إِنَّ أَوَّلَ بَيْت وُضِعَ لِلنّاسِ لَلَّذِي بِبَكَّةَ " ...و نور هدايت را در آنجا جلوه گر مي بينيد كه همه چيز را براي شما آماده كرده است... " أَنْ طَهِّرا بَيْتِيَ لِلطّائِفِينَ وَ الْعاكِفِينَ وَ الرُّكَّعِ السُّجُودِ. "

از اين روست كه در طواف خانه دوست، هيچ چيز همچون قرآن خواندن، انسان را سيراب نمي سازد و سفارش هم شده است كه در حال طواف قرآن بخوانيد و اخيراً هم برخي آقايان دعاهاي موجود در آيات قرآن را در يک جزوه گرد آورده اند كه براي مناجات با پروردگار در حال طواف بسيار مناسب است.

مكّه شميم وحي بود ولي در مدينه عطر اهل بيت)عليهم السلام (به مشام مي رسد و تجلّي گاه ثقل دوّم; يعني آل محمد)عليهم السلام (است. مدينه شهر اهل بيت است . اهل بيت به معناي
اعم آنكه در قرآن به كار رفته است... " :إِنَّما يُرِيدُ اللهُ لِيُذْهِبَ عَنْكُمُ الرِّجْسَ أَهْلَ
الْبَيْتِ وَ يُطَهِّرَكُمْ تَطْهِيراً (1) " كه شامل پيامبر)صلي الله عليه وآله (و فاطمه)عليها السلام (و علي)عليه السلام (و فرزندان آنها
مي شود.

هنگامي كه به شهر مدينه قدم مي گذاري فضا بوي آل محمد)صلي الله عليه وآله (مي دهد و احساس مي كني در جايي تنفس مي كني و گام مي نهي كه پيامبر)صلي الله عليه وآله (و اهل بيت)عليهم السلام (تنفس كرده و گام نهاده اند.

هنگامي كه وارد مسجدالنبي)صلي الله عليه وآله (مي شوي، قلب تپنده آن، مزار حبيب خداست و احتمالا در كنار او فاطمه)عليها السلام (است كه فرمود :فاطمه پاره تن من است پس لابد از او جدا نمي شود و بايد نزديک او دفن شود و همچون پدر شمع محفل عاشقان باشد.

هرگاه از مسجد خارج مي شوي، بقيع محور است; جايي كه مزار غريب چهار امام همام است. زير آفتاب روز و نور مهتاب، پاره هاي تن پيامبر)صلي الله عليه وآله (مي درخشند و قلب شيفتگان اهل بيت)عليهم السلام (را كه از سراسر جهان به ديدارشان آمده اند نوراني مي سازد.

. 1احزاب : ٣٣

*آگاه شديم كه شما در هر سفر با مراكز علمي و عالمان آن تماس مي گيريد و با آنان روابط علمي داريد، بفرماييد، در مكه و مدينه از چه مراكزي ديدار داشتيد، چه نتايجي گرفتيد و چه پيشنهادي داريد؟

*چند سال قبل به ديدار جامعه اسلامي مدينه) بزرگترين حوزه علميه اهل سنّت در عربستان سعودي) و جامعة امّ القري در مكه رفتم و در سفرهاي قبل به ديدار، رابطه العالم الاسلامي رفتم و با شخصيتهاي علمي و دانشگاهي آن مراكز ارتباط برقرار كردم.

امسال نيز از همين سه مركز ديدار داشتم و جديدترين برنامه هاي درسي جامعه امّ القري را در رشته قرآن گرفتم و با رييس بخش قرآن ملاقات كردم و در ديدار از آنجا، متوجه شدم كه نسبت به چند سال قبل پيشرفت هاي خوبي در فناوري (تكنولوژي) آموزشي داشته اند. در جامعه اسلامي مدينه با رؤساي دو

دانشكده قرآن و حديث ملاقات كردم و متوجه شدم كه اين حوزه در آستانه تحوّل از نظام سالي واحدي به نظام ترمي واحدي است و برنامه هاي درسي و متون آنها در حال تغيير است (كه شايد اين تغييرات با تغييرات سيستم سياسي و عقيدتي دروني عربستان در ارتباط باشد.(

و در رابطة العالم الاسلامي ، از بخش اعجاز علمي قرآن نيز ديدار داشتم و با رييس اين بخش دكتر عبدالله مصلح صحبت كردم. اين قسمت يک بخش تخصصي است و يک فصلنامه تخصصي نيز به همين نام (اعجاز علمي قرآن) دارد.

آنان در اين بخش تلاش فراوان كرده اند و هر سال همايش بين المللي برگزار مي كنند كه در سال آينده در دُبي برگزار مي شود. جديدترين پيشرفتهاي علمي مرتبط با آيات قرآن را با زبان نسبتاً تخصّصي و علمي مي نويسند.

در رابطه العالم الاسلامي مجلّه اي با عنوان مساجد و هفته نامه العالم نيز منتشر مي شود. اين مركز تمامي فعاليتهاي تبليغي مذهبي داخلي و خارجي و مساجد آنان را در دنيا تحت پوشش دارد و تغذيه فكري مي كند.

در سال جاري برخورد شخصيتها، كارمندان، طلاب و اساتيد در اين مراكز با ايرانيها بسيار بهتر شده بود و حاضر به همكاري بودند. به نظر مي رسد كه اين رويكرد، در درون عربستان سعودي، جديد است. هر چند كه هنوز گاهي عناصر افراطي و

برخوردهاي نامناسب به چشم مي خورند.

به نظر مي رسد كه باب مراوده با شخصيتهاي علمي آنها را بيشتر كنيم تا توهّمات زدوده شود و نيز بايد از شكل آموزش آنها استفاده كنيم و همچنين از جديدترين شبهات (براي مثال كتابهاي احسان الهي ظهير كه الآن به شكل گسترده به زبان عربي منتشر شده) آگاه شويم.

گفتگو با زائران خانه خدا در آستانه بازگشت

سفر پايان يافت و هنگام رفتن شد، گويي خوابي شيرين بود كه سحرگهي آمد و رفت و دلهاي بي قرار ما را شيدايي كرد. سفر، رؤياي وطن بود براي گمشده اي كه راه از بيراهه نمي شناسد، سفر جرقه اي بود در ظلمات شب، كه راه به ره گم كردگان نمود.

پروانه مُرد، شمع سوخت، شب گذشت.

اي واي من كه قصه دل ناتمام ماند.

سفر خانه تمام شد و سفر به سوي صاحبخانه آغاز شده است، پايان اين ميهماني آغاز دوستي با صاحبخانه است و خوشا آنان كه ميهماني از ميزبان غافلشان نكرده است. ما تازه به شيريني سفره هاي رنگارنگ اين ميزبان عادت كرده ايم، تازه انس گرفته ايم به مهرباني ها، به لطف ها، به عنايت ها، ما تازه قطره اي از درياي حج را چشيده ايم. تازه گرفتار شده ايم و رها نمي كنيم و رها نمي شويم از بند داستان عاشقي...

ما نيامده ايم كه برويم، آمده ايم كه بمانيم، آمده ايم كه رفيق شويم، دل بدهيم، آمده ايم كه ميهمان هر روزه باشيم، آمده ايم كه نه ناممان كه طريقمان حاجي باشد، آمده ايم كه زائر هر روزه باشيم. ما سفر را با خويش خواهيم برد، ما ذره ذره هاي اين حج عظيم را بر لوح ياد و جان خويش نقش خواهيم كرد.

راستي! در اين سفر كجا به نهايت رسيديد؟ كجاي اين سفر بود كه احساس
كرديد دلتان با قافله سالار گره خورده است؟ كجا بود كه سبک گشتيد. دوباره
متولّد شديد؟ عرصه اوج عاشقي شما ميقات بود يا منا؟ عرفات بود يا مسعي؟ مدينه بود يا
مكه؟

سيد حميد حسيني، زائري از ديار قزوين حالوهواي سفر را چنين توصيف مي كند:

546

در تمام لحظه ها، از ميقات تا پايان، حال خوشي داشتم، در مشاعر هم كوشيدم با وجود خستگي جسمي، ساعات را درک كنم و از دست ندهم، اما خوش ترين حال من هنگامي بود كه حلق كردم. در اين لحظه گويا رسالتم به انجام رسيده بود، گويا بعد از اين فراز و نشيب ها، بعد از اين آمدنها، بيتوته كردنها، بعد از اشک و آه و گريه، خدا مرا بخشيده است. موهاي سرم را تراشيدم، از احرام بيرون آمدم و مانند كودكي شدم كه تازه از مادر متولّد شده است، حس و حال پرواز داشتم .

سيدحميد كه پزشک است، مي گويد:

فكر مي كنم قدرتم براي خدمت به مردم چند برابر شده است. انگار در حال بيوزني به سر مي برم. احساس مي كنم خدا فرصتي دوباره به من عطا كرده است .

سيدحميد از اشتياق بي حدش براي سفر دوباره هم سخناني گفت.

داود احمدي، محقّق است، در بندِ پاسخ به پرسش من نيست. نخستين نگاه به كعبه او را مبهوت كرده است، مي گويد:

لحظه اوّل كه با لباس احرام وارد مسجدالحرام شدم، با دلهره جلو مي رفتم، نگاهم به كعبه كه افتاد انگار رگهاي سرم پر از خون شد، دست خودم نبود، اختيارم را از دست دادم، اشک مثل چشمه جوشيد به سجده افتادم و گريستم و فقط گريستم، انگار تمام اجزاي بدنم مي گريستند، گريه شوق، اشک ندامت، حال عجيبي بود .

علي رضا فردي، دوّمين بار است كه به حج آمده و مي گويد:

هر دو بار، نهايت حج من، عرفات بود، عرفات براي من حال غريبي دارد، به خصوص هنگامي كه دعاي حضرت امام حسين)عليه السلام (در صحراي عرفات را مي خوانديم و به خصوص هنگامي كه به فرازي از اين دعاي شريف مي رسيم كه امام)عليه السلام (الطاف خداوند را ذكر مي كنند و درمقابل خطاهاي آدمي را مي شمارند... ;أَنْتَ الَّذِي رَزَقْتَ، أَنْتَ الَّذِي وَفَّقْتَ، أَنْتَ الَّذِي أَعْطَيْتَ، أَنْتَ الَّذِي أَغْنَيْتَ... أَنَا الَّذِي أَخْطَأْتُ، أَنَا الَّذِي هَمَمْتُ أَنَا الَّذِي جَهِلْتُ ...اينجا نهايت

547

دل شكستگي من بود، احساس كردم چقدر در اقيانوس رحمت الهي غرقم و چقدر تاكنون ناسپاسي كرده ام.

سعيد شكوري، زائر مازندراني است. او بارها به حج مشرف شده و بارها اين راه را از ابتدا تا انتها رفته است، اما هنوز اين سفر برايش تازگي دارد .او مي گويد:

بارها حج گزارده ام و هميشه نقطه اوج احساس من ميقات بوده است. هر وقت به ميقات رسيده ام گويي اينجا وعدگاه من با ربّ العالمين است. انگار فرصت زندگي تمام شده است. احساس كرده ام به راستي لباس احرام، كفن است و من زندگي ابدي را آغاز كرده ام. من هر بار در ميقات بسيار بسيار گريسته ام و هميشه اين لحظه عجيب برايم پر از اسرار دلچسب و در عين حال پيچيده باقي مانده است .

حميد دليري را يک اتفاق به اين سفر كشانده است. وي مي گويد:

باور نمي كردم در سن جواني حاجي شوم، خود را در حد چنين سفري نمي ديدم، اما گويي در حكمت خداوند رازهايي نهفته است كه ما از درک آن عاجزيم .

رشته اي برگردنم افكنده دوست *** مي كشد هرجا كه خاطرخواه اوست

خلاصه آمدم، اما احساس من آنقدر فراز و فرود داشت كه درمانده بودم .گاهي فقط وقتي كه در خيابانهاي مكه راه مي رفتم دلم پرواز مي كرد و به قول معروف سيمم وصل مي شد، گاهي كنار كعبه بودم اما فقط مناسک را به صورتي عادي انجام مي دادم كم كم به اين نتيجه رسيدم كه حال خوش جز با عنايت حضرت حق دست نمي دهد و ما فقط موظفيم ظرف خويش را براي دريافت چنان احساس شيريني آماده و پاكيزه كنيم، همين.

حميد، اوج احساسش را هنگام آغاز و پايان اين سفر مي داند و مي گويد:

وقتي به ميقات رفتم، مثل كودكي نادم، زار مي زدم و مي گريستم و مي سوختم و خدا را شكر مي كردم كه فرصتي دوباره براي آمرزيده شدن به من عطا كرده است .

در پايان سفر هم هنگامي كه مي خواستم با كعبه خداحافظي كنم، زار زدم و گريستم اما اين بار گريستن كسي كه معترض است، كسي كه از اين سفر آنچنان كه مي خواسته بهره مند نشده و به او گفته اند; برو!

لحظه سختي بود، سخت و دردناک، هنوز هم باورم نمي شود كه شايد تا مدتها كعبه را ببينم. عاجزانه از خدا خواسته ام مرا باز گرداند .

من از ديار حبيبم نه از بلاد غريب *** مهيمنا به رفيقان خود رسان بازم

سفر هرچه بود تمام شد. بياييد لحظه ها را پاک و دست نخورده، گوشه قلبمان نگه داريم و چون پاره جگر از آن مراقبت كنيم; كاري كنيم كه نور سفر با ما بماند. اين نور را كه ارمغان لحظه هاي شكفتن و روييدن ماست با خود به وطن ببريم. آيا سوغاتي زيباتر از اين لحظه ها سراغ داريد؟

برگزاري دعاي كميل و دعاي ندبه در مدينه

سوّمين دعاي كميل مدينه ـ با احتساب برگزاري دو دعاي كميل براي زائران مدينه قبل ـ در نخستين شب جمعه اقامت زائران مدينه بعد، در اين شهر مقدس با حضور هزاران زائر ايراني در ميان قبة الخضراء و بقيع برگزار شد.

در پايان اين مراسم عرفاني، كه سومين دعاي كميل مدينة النبي بود; امير الحاج كشورمان، با دعا براي نابودي صهيونيسم جهاني و پيروزي ملت فلسطين كه به زبان عربي ادا شد، توجه جمع كثير مأموران دولت سعودي را كه ساعاتي پيش از آغاز مراسم تا پايان آن در محل حضور داشتند، به خود جلب كرد.

وي همچنين با اشاره به در پيش بودن انتخابات اول اسفندماه، در دعاي پاياني اين مراسم از خداوند پيروزي و سربلندي ملّت ايران در اين امتحان تاريخي را خواستار شد.

گفتني است اين مراسم با كمال نظم و ترتيب از ساعت ده تا يازده شب و با مداحي مداح اهل بيت كه از وداع مدينه شعر مي گفت، پايان يافت.

همچنين سومين دعاي ندبه در مدينه منوره برگزار شد. در اين مراسم كه به همت بعثه مقام معظم رهبري و در ساختمان همين بعثه برگزار شد، مداحان با خواندن اشعاري

در رثاي امام زمان(عج) و شأن و جايگاه شهر مدينه، به ترغيب حاضران براي حفظ و استمرار معنويات كسب شده طي مدت حضورشان در مكه و مدينه پرداختند .آنگاه طنين آواي دعاي شريف ندبه با زمزمه حجاج قرائت شد .

برگزاري مراسم سخنراني در بعثه رهبري

حجت الاسلام و المسلمين شريعتي، سخنران مراسم صبح روز ۲۳ بهمن بعثه مقام معظم رهبري طي سخناني گفت:

پيامي راكه هم اكنون از زيارت ائمه بقيع)عليهم السلام (و مضجع نوراني حضرت رسول)صلي الله عليه وآله(مي توان دريافت كرد، تجديد عهد باآرمانهاي امام راحل)قدس سره (، دفاع از انديشه هاي ايشان و بيعت دوباره با وليّ فقيه زمان است.

وي روح زيارت را اظهار محبّت، حمايت و تجديد پيمان با معصوم دانست و تصريح كرد: زيارت، ارائه مودّت و دوستي نسبت به معصوم، نشان دادن فرمانبرداري و دفاع از راه و رسم دشمن ستيز و كفرستيز آنها و همچنين تجديد عهد با انديشه ها و آرمانهاي معصومين)عليهم السلام (است كه نبيّ مكرم خداوند)صلي الله عليه وآله (در حديث ثقلين به آن تأكيد كردند.

پس در زيارت بايد به دنبال دو هدف بود از طرفي تبعيت و اطاعت عملي از فرامين و دستورات الهي كه از سوي معصوم و يا جانشين او بيان مي شود و از طرف ديگر بايد به مقابله با دشمنان، منافقان و سردمداران ضداسلام ضدولايت برخواست.

حجت الاسلام و المسلمين شريعتي با بيان اينكه ما بايد در مقابل كساني كه مي خواهند راه امام)قدس سره (و انقلاب اسلامي را از مسير خود خارج كنند، بايستيم، حضور مردم را در انتخابات هفتمين دوره مجلس شوراي اسلامي بسيار مهم ارزيابي كرد و افزود :دشمنان خواهان برگزاري كمرنگ انتخابات هستند ولي مردم ما بايد فارغ از اينكه به چه كسي و يا چه جرياني رأي دهند در انتخابات حضوري مؤثر و دشمن شكن داشته باشند.

در پايان مراسم، اميرالحاج ايران از همه كساني كه از راههاي دور و نزديک در اين سخنراني شركت كرده بودند، تشكر كرد.

بازگشت نماينده ولي فقيه به ايران

نماينده ولي فقيه و سرپرست حجاج ايراني پس از ۳۵ روز حضور در سرزمين وحي و انجام مناسک حج سال ۸۲ ، پيش از ظهر امروز (۲۵ بهمن) مدينه را به مقصد تهران ترک كرد.

آقاي ري شهري هنگام وداع با مدينه، با اظهار خرسندي از برپايي باشكوه و آبرومندانه مراسم حج ۸۲ ، اظهار اميدواري كرد كه خداوند به همه دست اندركاران حجّ امسال كه مراسمي آبرومندانه و شايسته نظام مقدّس جمهوري اسلامي ايران برپا كردند، پاداش نيكو عنايت كند!

وي با اشاره به برنامه هاي آتي بعثه مقام معظم رهبري افزود: براي بهره برداري بيشتر از حج و اماكن مقدس، تدابير مناسبي انديشيده شده است و اميدواريم برنامه هاي فرهنگي حج، به خصوص در مورد عمره را بيشتر تقويت كنيم .

شكرگزاري به مناسبت توفيق برگزاري حج ۸۲

مراسم شكرگزاري به مناسبت توفيق برگزاري حج۸۲ ، شامگاه جمعه (۲٤بهمن (در بعثه مقام معظم رهبري و با حضور نماينده ولي فقيه و سرپرست حجاج ايراني برگزار شد.

در اين مراسم، كه با قرائت مناجات الشاكرين امام سجاد)عليه السلام (و برگزاري دعاي توسل همراه بود، دست اندركاران برگزاري حج۸۲ به خاطر توفيقي كه خداوند براي خدمتگزاري به آنها عنايت كرده از خداوند منان سپاسگزاري كردند.

اميرالحاج كشورمان در دعاي پاياني مراسم، با اعتذار به درگاه خداوندي، از اينكه شكر نعمتهايش ميسر نيست، گفت: اگر چه از همه نعمتهاي الهي بهره كامل برده نشد و مراسم حج مي توانست به مراتب بهتر از آنچه انجام شد برگزار شود، ولي با عنايت به رحمانيت خداوند، اميدواريم اعمال ما مقبول درگاه احديت واقع شود.

آقاي ري شهري با بيان اينكه آثار لطف و عنايت خداوند در حج امسال كامل

مشهود بود، تأكيد كرد:

اين لطف الهي بودكه حج امسال دركمال آرامش و با عظمت و آبرومندي برگزارشد .

وي در پايان موفقيت ملت ايران را در انتخابات اول اسفند آرزو كرد و از خداوند متعال خواست اين انقلاب را به انقلاب حضرت مهدي(عج) متصل نمايد.

جلسه عمومي سخنراني در بعثه رهبري

حجت الاسلام و المسلمين سيدآبادي سخنران صبح ديروز (جمعه) بعثه مقام معظم رهبري در مدينه منوره، طي سخناني گفت:

شما زائران ايراني در واقع نمايندگان كشور اسلامي مان هستيد و بايد طوري عمل كنيدكه خداي ناكرده موجب وهن شيعه و يا نظام مقدس جمهوري اسلامي ايران نشود .

وي با تأكيد بر اينكه هر عملي كه شما حجاج ايراني انجام مي دهيد، به نام شيعه و جمهوري اسلامي ايران نمود مي يابد، از حجاج خواست زمان برپاي نمازهاي جماعت، خود را در بازارها و يا محل هاي ديگر سرگرم نكنند و هر چه سريعتر به نماز جماعت كه فضيلت بسياري براي آن بيان شده مشغول شوند.

وي با اشاره به عمر كوتاه بشر و اينكه اين دنيا محل گذر است افزود:

حقيقت مطلب اين است كه هر چه در اين دنيا بماني، بالاخره روزي بايد بروي، حتّي اگر به اندازه نوح نبي، ۹۵۰ سال عمر كني.

كاري كنيم كه در آن دنيا مورد شفاعت حضرت رسول اكرم)صلي الله عليه وآله (، فاطمه زهرا)عليها السلام (و ائمه بقيع)عليهم السلام (قرار بگيريم .

وي در باره سوغات سفر حج، آن را در واقع سوغاتي معنوي دانست و گفت:

سوغات سفر حج در واقع متخلّق شدن به اخلاق نبوي است و بايد سعي كنيم تا نور اين سفر هميشه همراه ما بماند .

آخرين اخبار بازگشت زائران به ايران

تا نيمه شب ديروز (جمعه)، تعداد ٥٢ هزار و ٤٢٦ نفر از حجاج كشورمان به وطن باز گشتند.

بنا به اعلام مسؤولان هواپيمايي جمهوري اسلامي ايران مستقر در مدينه، تا نيمه شب ديروز تعداد پروازهاي اين هواپيمايي به كشورمان، از ابتداي آغاز عمليات بازگشت حجاج به ١٢٣ سورتي بالغ شد كه با افزودن ٤٦ پرواز انجام شده توسط هواپيمايي سعودي; تعداد كل پروازهاي برگشت حجاج ايراني تا بامداد امروز، به ١٦٩ سورتي پرواز مي رسد.

اكنون بازگشت حجاج از جده و مدينه، همزمان انجام مي شود و علاوه بر تهران، شهرهاي مشهد، كرمان، تبريز، اصفهان، اهواز، ساري، شيراز، اردبيل، كرمان و اروميه هم پذيراي حجاج بوده اند و به زودي پروازهايي به مقصد زاهدان، بندرعباس و كرمانشاه نيز آغاز خواهد شد.

كار انتقال زميني حجاج مدينه بعد، از مكه به مدينه نيز جريان دارد و روز سه شنبه ٢٨ بهمن ماه خاتمه خواهد يافت.

ادامه برنامه هاي بعثه مقام معظم رهبري تا پايان حضور زائران ايراني

با بازگشت نماينده ولي فقيه و سرپرست حجاج ايراني به كشورمان، حجت الاسلام و المسلمين عبدالفتاح نوّاب، مسؤول نمايندگي بعثه مقام معظم رهبري در عربستان، اداره امور بعثه مقام معظم رهبري را بر عهده گرفت.

وي در نخستين گفتگوي خبري با نشريه زائر، ضمن گراميداشت روز مباهله24) ذي حجه)، قدرداني مسؤولان حج كشور عربستان و ديگر بعثه هاي كشورهاي اسلامي از ايرانيان و برنامه هاي بعثه مقام معظم رهبري را از ويژگيهاي حج امسال دانست و افزود:

ما به دنبال آن هستيم تا همه ساله راهكارهاي بهتري براي بهره برداري بهتر و بيشتر زائران عزيز از موسم حج ارائه كنيم .

آقاي نواب، فعاليتهاي اجرايي و خدمات فرهنگي در كاروانها و بعثه را بهتر از سال گذشته ارزيابي كرد و گفت:

برنامه ريزي مراسم حج در چند سال اخير، روند رو به رشدي داشته است .

وي فعاليتهاي سال جاري بعثه را در هر دو بُعد فرهنگي و اجرايي موفق ارزيابي كرد و فعاليت روحانيون كاروانها براي توجيه زائران را بسيار ارزشمند خواند و افزود:

زوار ايراني به خاطر داشتن روحاني كاروان، توانستند اعمال خود را با آرامش و خاطري آسوده انجام دهند و اين در حالي است كه در ديگر كشورها اين موفقيت و ويژگي به چشم نمي خورد و همه اينها ناشي از تأثيرات انديشه هاي بلند امام راحل)قدس سره(و مقام معظم رهبري است .

مسؤول نمايندگي بعثه مقام معظم رهبري در عربستان پيام برائت امسال مقام معظم رهبري را مهم ارزيابي كرد و از زائران خواست تا اين پيام را با دقت، مجدداً بازخواني كنند.

نوّاب در مورد مراجعت آقاي ري شهري به ايران گفت:

در طول ١٤ سال اخير، اين اولين بار بود كه نماينده ولي فقيه و سرپرست
حجاج ايراني در مدينه بعد نيز حضور داشتند، ولي با وجود بازگشت ايشان،
برنامه هاي بعثه و سازمان حج و زيارت به طور معمول انجام مي شود. نظارت بر
ستادها، سركشي روحانيون رابط از كاروانها، تشكيل جلسات عمومي بعثه و

پاسخگويي به مسائل شرعي زوار تا زماني كه آخرين زائر به ايران مراجعت كند ادامه دارد .

حجت الاسلام و المسلمين نواب همچنين افزود:

برنامه هاي فرهنگي نيز در محل بعثه و هتل ها همچنان برپا است و دعاي انسان ساز كميل هم اين هفته در بين الحرمين و دعاي پرفيض ندبه هم صبح جمعه در سالن اجتماعات بعثه مقام معظم رهبري برگزار خواهد شد .

ديدار كارگزاران حج سال ۸۲ در بازگشت از حج با رهبر انقلاب

صبح روز سه شنبه، ٥ اسفند ۸۲، كارگزاران حج با رهبر معظم انقلاب ديدار كردند. در آغاز اين ديدار، نماينده ولي فقيه و سرپرست حجاج ايراني بيت الله الحرام، توجه بي سابقه حجاج كشورهاي ديگر به حضرت مهدي موعود)عليه السلام (و مراجعه مسلمانان ٥٤ كشور، بهويژه متفكّران جهان اسلام به بعثه مقام معظم رهبري را دو ويژگي فرهنگي حج امسال اعلام كرد. آقاي ري شهري با اشاره به برگزاري باشكوه مراسم برائت از مشركان با حضور زائران ايراني و خارجي گفت:

در حج امسال شش همايش بين المللي نيز با شركت زائران كشورهاي مختلف برگزار شد و مباحث علمي خوبي با انديشمندان اهل سنت صورت گرفت .

پس از وي، آقاي زرهاني رييس سازمان حجوزيارت، بااشاره به اينكه امسال ۹٦۰۰۰ حاجي ايراني، مراسم حج تمتع را به جاي آوردند، گفت :امسال تلاش زيادي براي رفع مشكلات زائران ايراني صورت گرفت و از بيستم اسفند ماه سال جاري، برنامه ريزي براي هرچه بهتر برگزار شدن مراسم حج سال آينده صورت انجام خواهد شد .

پس از آن، رهبر معظم انقلاب، با اشاره به حضور عزّتمند حجاج ايراني در مجمع بزرگ امّت اسلامي، آن را توفيقي الهي و افتخارآميز دانستند كه نصيب ملّت سربلند ايران شده است.

حضرت آيت الله خامنه اي با اشاره به محتواي بسيار عميق حج، خاطرنشان كردند:

برگزاري حجّ مطلوب، باعث تولّد مجدّد انسان هايي كاملاً پاكيزه و معنوي مي گردد كه بايد براي دستيابي همگاني حجاج به اين آرمان الهي برنامه ريزي و تلاش كرد .

حضرت آيت الله خامنه اي، با تأكيد بر لزوم تمركز فعاليت هاي معنوي و فرهنگي حج، حول محور قرآن كريم فرمودند:

مي توان با برنامه ريزي صحيح، سنت ختم قرآن در حج را احيا كرد و علاوه بر برگزاري مراسم بسيار مهم و ارزشمند دعاي كميل، قرآن را محور فعاليت ها و

اقدامات فرهنگي ـ سياسي قرار داد و فضاي حج را فضايي كاملاً قرآني و معنوي ساخت .

رهبر معظم انقلاب با اشاره به سخنان سرپرست حجاج ايراني درمورد توجه بي سابقه حجاج كشورهاي مختلف به امام زمان)عليه السلام (، اين مسأله را مهم خواندند و افزودند:

در كشور ما نيز، پس از پيروزي انقلاب اسلامي دو جريان معنوي و بسيار تأثيرگذار توجه به حضرت ولي عصر)عليه السلام (و حضرت فاطمه زهرا)عليها السلام (بركات بي شماري را به همراه آورده است .

ايشان با پرداختن بيش از حد به مسائلي، نظير خريد سوغاتي در حج را از جمله موانع تمركز كامل بر مسائل معنوي حج برشمردند و افزودند:

آوردن هديه اي از حج براي خانواده خوب است، اما اسراف در اين كار و صرف وقت فراوان براي خريد كالا و سوغات، علاوه بر هزينه هنگفت آن، باعث جلوگيري از توجه كامل به محتواي حقيقي حج مي شود و بايد براي آن فكري كرد .

معظم له، با تشكّر از آقاي ري شهري، نماينده ولي فقيه و سرپرست حجاج ايراني، آقاي زرهاني رييس سازمان حج و زيارت و ديگر دست اندكاران برگزاري حج، تقويت روابط با عربستان را در زمينه برگزاري هرچه بهتر و با شكوه تر حج ضروري خواندند.

برگزاري جلسه عمومي سخنراني در بعثه رهبري

حجت الاسلام و المسلمين عبدالحميد صالح پرور، صبح ديروز در مراسم سخنراني بعثه مقام معظم رهبري در شهر مدينه، از بيست و چهارم ذي حجه، مصادف با روز تاريخي مباهله، به عنوان يكي از روزهاي مهم و تجلّيات اعظم اهل بيت عصمت و طهارت)عليهم السلام (نام برد.

وي كه در جمع گروهي از حجاج اعزامي از استانهاي تهران، ايلام، قزوين، كرمانشاه و بوشهر سخنراني مي كرد، از زائران مدينه خواست زيارت مسجد مباهله را

فراموش نكنند و با توسل به اهل بيت پيامبر)صلي الله عليه وآله (حاجات خود را از خداوند بگيرند.

حجت الاسلام و المسلمين صالح پرور، با اشاره به ادعيه و اراده در مورد زيارت اهل بيت)عليهم السلام (چهار وظيفه اصلي زائران و مؤمنان به پيامبرخدا)صلي الله عليه وآله (و آل او را بر پايه معرفت، محبت، اطاعت و ولايت ايشان برشمرد و تأكيد كرد :در ازاي انجام اين وظايف، بركات و نزولات الهي شامل مؤمنان خواهد شد و علاوه بر آن، نعمتهايي چون وحدت كلمه، اصلاح در امور و قبولي طاعات نيز وعده داده شده است .

سخنران ديروز بعثه مقام معظم رهبري با اشاره به فرمان خداكه پيامبرش را به رأفت و رحمت نسبت به مؤمنان توصيه كرده است، از زائران مدينه خواست فرصت را غنيمت بشمارند و از زيارت مسجدالنبي بهره لازم را ببرند.

وي با بر شمردن خاطرات مستند چند تن از فضلاي عرب، در خصوص روا شدن حاجاتشان با توسّل به نبيّ اكرم)صلي الله عليه وآله ; (قطعاتي از اشعار سروده شده ايشان را در مورد نبيّ گرامي اسلام قرائت كرد و در ادامه از روز ۲۵ ذي حجه نيز به عنوان شأن نزول سوره دهر (انسان) كه كرامت اهل بيت در آن مذكور است، نام برد و افزود: بنا به روايتي، آيه تطهير نيز در اين روز نازل شده است.

ديروز، دوشنبه بيست و هفتم بهمن ماه، طبق افق تهران، مصادف با بيست و چهارم ذي حجه و روز مباهله بود كه با افق عربستان يک روز تفاوت دارد.

گفتگو با حجت الاسلام و المسلمين معين شيرازي

حجت الاسلام و المسلمين معين شيرازي در سفر جاري حج، روحاني كاروان بعثه مقام معظم رهبري بودند كه زائران سال اوّلي اين كاروان و نيز ديگران از بركات ايشان بهره مند مي شدند. در باره زيارت وداع با ايشان گفتگو كرده ايم:

*چرا شهر مدينه نسبت به شهرهاي ديگر، از اهميت ويژه اي برخوردار است؟

*مدينه در نزد مسلمانان، مقدس ترين و بهترين شهر و در دنيا تنها شهري است
كه كلمه شهر، با نام نبيّ اكرم)صلي الله عليه وآله (زينت داده شده و به مدينة النبي معروف شده
است.

اين شهر، مورد علاقه همه معصومين)عليه السلام (بوده و هيچ يک از ائمه معصوم)عليهم السلام (با ميل و رغبت خودشان، مدينه را ترک نکرده اند.

حضرت علي)عليه السلام (به خاطر مقابله با فتنه انگيزان (جنگ صفين، جمل و نهروان)، ناگزير به عراق هجرت کردند. حضرت امام حسين)عليه السلام (هم مدينه را شبانه و مخفي، در حالي که همان آيه اي را که حضرت موسي در حال ترک مصر مي خواند، قرائت مي کرد، با چشان گريان از مدينه خارج شدند.

امام سجاد)عليه السلام (هم همراه پدربزرگوارشان مجبور به ترک شدند، ولي مجدداً بازگشتند.

امام موسي بن جعفر)عليه السلام (هم با زور و دستگيري توسط هارون، مجبور به ترک مدينه شدند. امام رضا)عليه السلام (نيز هنگام خروج اجباري از مدينه گريان بودند. امام جواد، امام هادي)عليه السلام (و امام حسن عسکري)عليه السلام (هم همين طور بودند.

و لذا اگر در مدينه راه مي رويد و گاهي احساس مي کنيد حالت خوش و روحاني داريد، حتماً پاي شما، در جاي پاي بزرگواري قرار گرفته است.

مدينه محل تردّد امام زمان)عليه السلام (است. هيچ قطعه اي از کره زمين به مقدار مدينه منوره، اين تعداد معصوم را در سينه خويش ندارد.

نقطه نقطه مدينه، تاريخ مجسّم اسلام است. تمام تاريخ اسلام در مدينه خلاصه مي شود و لذا اهميت ويژه اي دارد.

*چرا حاجي بايد قبل و يا بعد از اعمال حج حتماً به مدينه و زيارت پيامبر)صلي الله عليه وآله (برود؟

*شيخ صدوق از امام صادق)عليه السلام (روايت کرده است که :إِذَا حَجَّ أَحَدُكُمْ فَلْيَخْتِمْ بِزِيَارَتِنَا لِأَنَّ ذَلِکَ مِنْ تَمَامِ الْحَجِّ ، پس اتمام و تکميل حج، به زيارت پيامبر)صلي الله عليه وآله (مشروط شده است.

اما اينکه چرا اتمام حج به زيارت پيامبر)صلي الله عليه وآله (منوط گرديده؟ نکته اي دارد و آن اينکه: وقتي حاجي به مکه مي رود به زيارت خانه مي پردازد ولي در مدينه صاحبخانه; يعني خدا را زيارت مي کند.

فاطمه زهرا)عليها السلام (به نقل از حضرت رسول)صلي الله عليه وآله (مي فرمايد:

هر کس سه روز به پدرم و به من سلام دهد، خداوند بهشت را بر او واجب مي کند. راوي با تعجب مي پرسد: آيا اين مخصوص زمان حيات شما است؟ حضرت فرمودند: نه، چه در حيات و چه در وفات ما، فرقي نمي کند .

عبدالله بن عباس در روايتي از پيامبر)صلي الله عليه وآله (نقل مي کند:

مَنْ زارَ الْحَسَنَ فِي بَقِيعِهِ ثَبَتَ قَدَمُهُ عَلَي الصِّرَاطِ يَوْمَ تَزِلُّ فِيهِ الأَقْدَامُ ، اينجا پيامبر)صلي الله عليه وآله (از آينده خبر مي دهد كه :هر كس قبر امام حسن)عليه السلام (را در بقيع زيارت كند، روزي كه قدمها در صراط مي لغزد، قدمهايش استوار خواهد بود .

يا در زيارت امام صادق)عليه السلام (است در مدينه آمده است :هر كس ايشان را زيارت كند گناهانش آمرزيده شده و فقير نمي شود .

*آداب زيارت اين بزرگواران چيست؟

*آداب زيارت در روايات زياد آمده است. همه آنها حاكي از يک نكته مهم است. اگر كسي آن نكته را درک كند، به طور طبيعي آداب زيارت را رعايت كرده و آن اينكه درک كند كه زيارت حضور زائر عند المزور است; يعني زيارت كننده خودش را در محضر زيارت شونده احساس كند.

با توجه به اين نكته، اذن دخول در حرم به عنوان يک رسم و نه به عنوان يک دعا و مراسمي صوري براي ورود و احترام به بقاع متبركه، بلكه به عنوان يک درس كامل از آداب زيارت و فصلي از امام شناسي، بايد مورد توجه قرار گيرد تا آن احساس حضور عندالمزور، ايجاد شود.

اگر كسي به شما بگويد: آماده شويد مي خواهم شما را خدمت امام زمان)عليه السلام (ببرم، چه حالي پيدا مي كنيد؟ آن حالت بايد هنگام زيارت در ما ايجاد شود .بايد در قدمها، نگاهها، كلمات و... خودمان در هنگام ورود به بقعه مباركه معصومين)عليهم السلام (، دقت كنيم; يعني نه اينكه زائر بداند كه دارد به زيارت مي رود، بلكه ببيند كه به زيارت رفته است. اين احساس در او ايجاد شود كه زيارت شونده صداي او را، سلام او را، وداع او را مي شنود و پاسخ مي دهد ;يَرَوْنَ مَقَامِي وَ يَسْمَعُونَ كَلامِي وَ يَرُدُّونَ سَلامِي.

اگر چنين است بايد فرصت را غنيمت بشماريم و وقتمان را در حرم به حرفهاي بيهوده و دنيايي تلف نكنيم.

*آداب وداع بايد چگونه باشد؟ در هنگام وداع چه بايد بخواهيم؟

*بالاخره هر چه كه شروعي دارد، ناگزير داراي خاتمه و نهايتي است. چيزي كه خاتمه دارد و شروع ندارد خدا است " ;كُلُّ مَنْ عَلَيْها فان . " زيارت و حج هم از اين قاعده مستثني نيست. يک روز شروع شده و چند روز ديگر هم خاتمه مي يابد. بايد از اين فرصت استفاده كنيم. فرصتها تكرار شدني نيستند. اگر فرصت ديگري هم مجدداً به دست آيد، ديگر اين فرصت، آن فرصت گذشته نيست بلكه اين، فرصت ديگري است كه در جاي خودش بايد مغتنم دانسته شود.

علي)عليه السلام (مي فرمايد :وَ الْفُرْصَةُ تَمُرُّ مَرَّ السَّحَابِ أَلا فَتَعَرَّضُوا لَها وَ لا تَعَرَّضُوا عَنْه ; فرصتها مثل ابر گذر مي كنند، بايد مغتنم شمرده شوند و الاّ مثل ابر مي روند و ديگر برنمي گردند .

در مورد وداع بايد گفت كه هر چه زيارت همراه با شور و شوق و معرفت بيشتري باشد، وداع هم به همان نسبت همراه با غم و غصّه و تلخي است; زيرا حاجي مي خواهد از دوست حقيقي خود جدا شود.

البته ما از هر جاي جهان به پيشوايان معصوم)عليهم السلام (سلام كنيم، آنها پاسخ مي دهند. راهِ كم كردن از غصه هاي اين فراق، آن است كه يک خاطره خوش آن را به خاطر داشته باشيم و هميشه با آن حال كنيم.

اما اينكه چه بايد بخواهيم؟ بايد محبت و معرفت خودشان را بخواهيم. چون ميزان لذّت، شيريني و ارزش هر عملي، بستگي به ميزان عشق و معرفت عاشق دارد و اين را توجه داشته باشيد كه خواسته ما بايد بزرگ باشد چون پيش خدا كوچک و بزرگ معني ندارد. همه حاجت ها در پيش خدا كوچک است. لذا خود خدا و محبت او را طلب كنيم و معرفت و ولايت ائمه را بخواهيم.

در مسائل اين دنيا هم بيش از همه چيز، فرج آقا امام زمان(عج) را بخواهيم. ما در زماني هستيم كه دعا براي فرج از ضروري ترين خواسته ها است.

هر چه شما در مدينه در زيارت ائمه و پيامبر)صلي الله عليه وآله (بيشتر محدود شديد، به همان اندازه در تعجيل فرج دعا كنيد تا خداوند مصلح را برساند و اين تعصبات و عقايد انحرافي و بدور از اسلام اصيل را زايل كند.

غريبانه به مدينه آمديم، غريبانه تر مي رويم

آفتاب طلوع كرده بود و من روبه روي بقيع، جايي ايستاده بودم كه صداي گريه هاي آرام، سكوت قبرستان را نوازش مي كرد، پرواز كبوترها، پرواز خيال زائران را به سالهاي دور مي برد. اينجا كجاست كه فقط با اشک تفسير مي شود؟ اينجا كجاست كه آدمي در تفسيرش هزار بار مي ميرد و زنده مي شود؟ اينجا چه كساني آرام گرفته اند و بر آرام گرفتگان، كدام ناآراميهاي جگرسوز رفته است؟

در ميان جمع، گم شده ام و آرام زير لب زيارت جامعه را مرور مي كنم :السَّلامُ عَلَيْكُمْ يَا أَهْلَ بَيْتِ النُّبُوَّةِ وَ مَوْضِعَ الرِّسَالَةِ وَ مُخْتَلَفَ الْمَلَائِكَةِ وَ مَهْبِطَ الْوَحْيِ وَ مَعْدِنَ الرَّحْمَةِ وَ خُزَّانَ الْعِلْمِ وَ مُنْتَهَى الْحِلْمِ وَ أُصُولَ الْكَرَمِ وَ قَادَةَ الْأُمَمِ وَ. ...

گريه ها مرا همراهي مي كنند و با بقيع پيوند تاريخي مرا مي سرايند، گويي هزاران سال است با اين گريه ها غريبانه همراهم. گويي تقدير تاريخي شيعه با اين گريه ها پيوند خورده است.

در ميان جمع گم شده ام، كه زائري اهل پاكستان روبه رويم سبز مي شود، بي مقدمه، به سمت بقيع اشاره مي كند و پرسشگرانه مي گويد :سَيِّدَتُنَا فاطِمَة؟ ، غافلگير مي شوم. چه مي گويد؟ با اشاره سر به او مي فهمانم كه تكرار كند. مي فهم كه پرسش اين است مزار خانم، فاطمه زهرا)عليها السلام (اينجاست؟ در مانده ام، چه بگويم، عربي هم نمي دانم، به انگليسي مي گويم :ما نمي دانيم مزار ايشان كجاست ، بلافاصله مي پرسد: ايراني هستي؟ مي گويم :بله . مي پرسد: احتمال دارد كه اينجا باشد؟ مي گويم: شايد.

او رفت و من در خويش فرو رفتم. او رفت و من در آن تقدير شكننده تاريخي خويش گم شدم. او رفت و من نيز تا چند روز ديگر از اين سرزمين خواهم رفت .اما چه پرسش تلخي است كه آيندگان و روندگان را اينگونه بي قرار كرده است .اي بانو، اين بي قراري و بي تابي تا كجا ادامه خواهد يافت؟ اين سكوت جگرسوز و اين بي قراري

جانكاه تا كدام زمان قلبهاي عاشقان و مشتاقان را در خويش خواهد شكست؟

خانم! شما بگوييد كه من براي آن زائر پاكستاني چه پاسخي داشتم؟ و هنگامي كه به وطن بازگردم به كدام زبان و با كدام كلمات خواهم توانست، نگاه پرسشگر منتظران را سيراب كنم؟

بانو! هواي حوصله ابري است. هنگامه وادع ما با مدينه در راه است. ما از كجاي اين سرزمين با شما وادع كنيم؟ ما غمنامه فراقمان را بر كدام گوشه بقيع بياويزيم؟

اي مدينه، ما مي رويم، تو سلام و درود و خداحافظي ما را به صاحب مزار گمشده برسان.

اي مدينه! تو امانت دار باش و قلبهاي ما را كه در گوشه بقيع مدفون است، محفوظ دار، همچنانكه پاره هاي جگرمان را محفوظ داشتي.

اي مدينه، غصه ها و دردهاي ما را از ياد مبر. يادت بماند كه غريبانه آمديم و غريبانه تر رفتيم و خدا مي داند بر داغمان افزوده شد.

مدينه! خداحافظ، عاشقي هايمان را از ياد مبر

آسمان مدينه را غبار گرفته است و من از پشت پنجره، مناره هاي قلب اين شهر زيبا را نظاره مي كنم. آسمان مدينه همچون قلب من غبارآلود است و مرا به خداحافظي مي خواند. دست و دلم مي لرزد. رفتن، سرنوشتِ ناگزير ماست، اما پاي رفتن هم نيست كه دل به اين سرزمين پيوند خورده است.

ما غمنامه فراقمان را پيش از اين به ديوار كعبه آويختيم و گريستيم ;گريستن دردمندانه و تلخ و غم هجران خويش را به اميد وصال مدينه مرهم نهاديم، حالا دوباره جدايي از نو آغاز مي شود:

اگر به دست من افتد فراق را بكشم *** كه روز هجر سيه باد و خانمان فراق

مدينه! روزهاي با تو بودن را قدر ندانستيم. ما آنچنانكه بايد بر درگاه بارگاه رسول)صلي الله عليه وآله (عرض ارادت نكرديم. نجواي ما با بقيع باقي است. ما خويش را هنوز محتاج هواي دل انگيز مسجدالنبي مي دانيم ومشتاق زيارت زيارتگاه فرشتگان عرش خداونديم.

ما سائلاني بوديم كه اميدوار، كاسه گدايي خويش به سمتِ كريمان اين سرزمين دراز كرديم. ما آنان را مأمور به نوازش دلشكستگان يافتيم. ما دست خالي باز نخواهيم گشت.

همسفران، لحظه تلخ جدايي وآرزوي خويش هنگام وداع را اينگونه تفسير كردند:

امير معتمدي، زائر كرجي گفت:

آرزوي من اين بود كه برنگردم; يعني دلم در مدينه بماند، نه اينكه وقتي جسمم به شهر برگشت، روحم دوباره از اين حال آساني نزول كند، اگر چنين آرزويي برآورده شود، خداحافظي برايم سخت نيست; زيرا زماني كه دلم با رسول و بقيع پيوند خورده باشد هر جا باشم در مدينه ام و وقتي دلم با آسمان، غريبه باشد، حتي اگر كنار ضريح هم نشسته باشم، گويي از مدينه دورم. آرزوي اين حال را براي خودم، خانواده ام و تمام ملتمسان دعا در دل گذراندم .

مجيد كريمي گفت:

اين روزها دلم براي خانواده ام تنگ شده و رفتن برايم سخت نمي نمايد، اما وقتي تصوّر مي كنم تا چند ساعت ديگر، آنقدر از مدينه دور شده ام كه فقط مرغ خيالم توان پرواز تا اين حريم مقدس را خواهد داشت، دلم فرو مي ريزد و ترس مرا فرا مي گيرد. احساس مي كنم تلخي فراق در وطن بيشتر نمود خواهد كرد. وقتي خاطراتم را با عكس ها و يادداشت ها مرور كنم، روزها و شبهاي سختي را خواهم گذراند. براي آن روزها و شبها از خدا صبر خواسته ام و ملتمسانه خواسته ام مرا دوباره برگردانند .

احمدرضا سعيدنژاد مي گويد:

من، نه با گريه كه با لبخندي از روي سپاس خداحافظي مي كنم. من لايق آمدن نبودم و حالا كه آمدم به يقين فهميدم كه خداوند مرا از دايره رحمتش بيرون نخواهد كرد. فهميدم كه هر چه ما غافليم باز هم خداوند ما را دوست دارد. من به اين درياي

رحمت اميدوارم. هر چند دلم هم براي مدينه و براي مسجدالحرام بسيار تنگ خواهد شد .

سيد سعيد كوثرخواه مدينه را شهر برآورده شدن آرزوها مي داند و مي گويد:

به دلم افتاده دوباره برمي گردم، بعيد مي دانم كه اين آخرين سفر من باشد، من مطمئنم اينجا آرزوهاي پاك و خالص برآورده مي شود، آرزوي من هم زيارت دوباره اماكن مقدس اين سرزمين است... با وجود اين، آرزو و اطمينان از برآورده شدن آن، وداع با مدينه برايم آسان تر شده است .

كريم نجف زاده مي گويد:

از رسول الله)صلي الله عليه وآله (خواستم هديه اي زادِ راهِ من كند; هديه اي كه در تمام زندگي به دردم بخورد. از ايشان خواستم مهر و محبّت دائمي خود و اهل بيتش را كه نصيبم كرده، از من نگيرد و همواره بر آن افزوده شود...

بزرگترين نگراني من اين است كه دوري از اين مكان مقدس به دوري از معنويت بينجامد. اين بدترين اتفاقي است كه ممكن است بيفتد. از خدا خواسته ام ياري ام كند كه حاجي بمانم .

خانم سليمي مي گويد:

از خدا و پيامبر)صلي الله عليه وآله (خواسته ام ياري ام كنند كه معنويت حاصل از زيارت اماكن مقدس را به قلب و روح فرزندانم منتقل كنم; چنانكه آنها هم با ذكر و محبت خداوند و پيامبرش و اهل بيت عصمت و طهارت)عليهم السلام (بار بيايند. من هنگام وادع با پيامبر، بسيار گريه كردم. از يک سو به خاطر تلخي دوري از بارگاه ايشان و از سويي گريه همراه با سپاس از اينكه مرا به حضور پذيرفته اند .

محمد مدني مي گويد:

من با مدينه و مسجدالحرام، با اندوه تمام خداحافظي كردم. احساس پرنده اي را دارم كه تا كنون در آغوش سپيداري بزرگ امن و امان زيسته است و يكباره

مي خواهند او را به شهري شلوغ، خطرناک و پر از بازهاي شكاري برگردانند، همانقدر ترسان و نگرانم.

از پيامبرخدا عاجزانه خواسته ام مرا به حال خودم رها نكرده، مراقبتم كند.

داستان آرزوها، مشتاقي ها و مهجوري ها هر روز رنگي و آهنگي ديگرگونه مي گيرد و سرود وداع با حركت كاروان در گوش شهر مي پيچد. بغض هاي ناشكفته مي شكفد و شانه ها تكان مي خورند، سخت و غريبانه!

مدينه! اي شهر يادهاي شكوهمند و عاشقانه، خدانگهدارت باد.

مدينه! اي رؤياي رنگين محراب دلدادگيهاي ما خداحافظ.

مدينه! اي خضراي آسماني، اي ضريح زيبا، اي پرواز غريبانه در پس اندوه بقيع، خداحافظ.

خداحافظ، اما نه خداحافظي از روي دلگيري، كه از روي دلتنگي، خداحافظ اما خداحافظي با اميد و آرزوي بازگشت، خداحافظ.

يک گزارش اجمالي از حج سال ۱۳۸۲

افراد اعزامي از ايران: ٩٦١٠٣ نفر

تعداد كل زائران ايراني ٨٥٩٧٣ نفر، در قالب ٥٢٢ كاروان.

مردان: ٥٣/٨٧%

زنان: ٤٦/١٣%

باسوادان: ٥٥%

بي سوادان: ٢٧/٦٤%

نامشخص: ١٧/٣٦%

زائران افغاني همراه: ١٨١٣ نفر

زائران عراقي همراه: ١٦٧ نفر

عوامل خدماتي: ٦٢١٩ ; عوامل خدمات ايراني + ١٦٢ عوامل خدماتي كاروانهاي عراقي و افاغنه.

اعضاي بعثه و ستاد: ٤٨٤ نفر بعثه + ٢٤٤ نفر ستاد + ٣٦ صدا و سيما + ٣٠ نفر قاريان +

310نفر هيأت پزشكي + ٢٧٨ نفر طرح تغذيه متمركز + ١٨١ نفر هواپيمايي و ارگانهاي همكار + ١٠٢ نفر طرح قرباني، جمعاً ١٧٠٨ نفر.

گفتني است كه از اين تعداد، هزينه ٥٢٧ نفر به وسيله ارگانهاي مربوط و نيمي از هزينه ٣٠ قاري نيز به وسيله سازمان اوقاف و امور خيريه پرداخت مي شود.

تعداد كل حجاج وارد شده به عربستان ١/٤١٩/٧٠٦ نفر و مجموع حج گزاران سال ١٣٢٤ هجري قمري بالغ بر ٢/٣٠٠/٠٠٠ نفر به گزارش جراید، تجارت عربستان 2/5 ميليارد ريال سعودي، معادل ١/٤٥ ميليارد دلار كاركرد داشته.

ويژگي هاي سياسي ـ تبليغي

. 1مهم ترين ويژگي حج سال جاري توجه جهان اسلام به خلأ رهبري واحد امّت اسلامي و احساس نياز به منجي جهاني و به طور مشخص گسترش عقيده به مهدويت بود، جالب است كه محور همه برنامه هاي بين المللي بعثه مقام معظم رهبري نيز با هدايت الهي در سال جاري موضوع مهدويت پيش بيني شده بود.

. 2دعاي كميل اول به سبب ترس دولت از وهابيان تندرو كاملا حفاظت شده برگزار شد و بسياري از خارجيان تنها در حاشيه دعاي كميل بهره مند شدند، اما در دعاي دوم توانستند شركت كنند. (جريان دعاي كميل و برگزاري باشكوه تر(

جريان دعاي كميل نخست، نشان دهنده افتراق سياستمداران و دولتمردان از سلفي هاي مذهبي است.

. 3مراسم برائت امسال بسيار باشكوه بود و با وجود منع اوليه از تعويض چادرها، آن را انجام داديم و حضور خارجي ها محسوس تر بود و پيام به طور كامل قرائت و سپس ترجمه عربي آن نيز عرضه شد.

در حدود ۲۳۰۰۰ پيام نيز به وسيله مبلغان، روحانيان و بازرسان و ديگر عوامل بعثه تكثير و توزيع شد.

پيام به ٥ زبان ترجمه و افزون بر آن در قالب)CD لوح فشرده نوري) همراه صوت و تصوير عرضه و نيز به پايگاه هاي خبري در شبكه رايانه اي جهاني اينترنت ارسال شد.

همزمان نيز به تهران و صدا و سيما مخابره گشت.

. 4امسال بعثه ايران، بيش از سال هاي قبل شاهد مراجعه زائران خارجي بود و در غالب اوقات، مكانهاي تخصيص يافته بعثه، قادر به جاي دادن مراجعان نبودند. ايران هنوز قطب و نقطه اميد است.

امسال، مبلغان مانند سال هاي اولي دهه هفتاد در داخل بعثه اسكان يافته بودند.

در سال جاري بيش از ٥٠٠٠ مراجعه به هيأت علمي بعثه داشته ايم كه ٩٠% اهل سنت و ١٠% شيعه از ٥٤ كشور گوناگون بوده اند.

. 5ديدارهاي سطح بالاي مديريت بعثه ها، در سال جاري نيز تداوم يافت و با بعثه هاي ١٦ كشور ملاقات شد مانند وزراي حج الجزاير، يمن و رؤساي بعثه هاي افغانستان و عمان و بعثه حزب الله عموش ، بعثه عراق جعفري.

. 6ديد و بازديد با چندين شخصيت علمي و سياسي چه در بعثه و چه در خارج آن داشته ايم، مانند نادي ادبي و دانشگاه مدينه و رييس شؤون الحرم، شيخ محمد صالح الحصّين.

. 7در سال جاري پديده سخنراني كارواني افزون بر شبكه هجرت با ٢٥ عضو به وسيله مبلغان ايراني نيز شكل گرفت و در يک مورد (خانم سخايي) براي كاروانهاي جنوب شرق آسيا مكرر شد. آنان دعوت گر مبلغان ما جهت سخنراني و گفتگو و حتي ارشاد مسائل فقهي بوده اند، در حدود (١٠٠) تبليغ كارواني داشته ايم.

. 8در سال جاري بيش از ٢٤/٠٠٠ ملاقات و ١١/٠٠٠ مصاحبه مؤثر صورت گرفته است.

. 9مبلغان موظف شبكه رسالت ٩٦ نفر با ١١/٠٠٠ ملاقات و ٧/٠٠٠ مصاحبه مؤثر و ٢٦٦٩ ارجاع به بعثه كه چند مورد آنها كارواني بوده و ١٠/٠٠٠ توزيع پيام، پركارترين سال هاي خود را سپري كردند.

. 10مبلغان افتخاري شبكه ولايت ٢١٤٦ نفر هستند كه ٥/٢٠٠ ملاقات، ٤/٠٠٠ مصاحبه و ١٥٠ ارجاع به بعثه و ١٠/٠٠٠ توزيع انبوه پيام برائت داشته اند.

. 11روحانيان زبان دان شبكه بلاغ در سال جاري فعاليت بيشتري داشتند و با ٢٢٥ نفر عضو افتخاري و ٧١ عضو فعّال و ٩٠٠ ملاقات و مصاحبه ٣٥٠ و ٢٥ ارجاع به بعثه داشته اند.

13 . 12مورد از مراجعات به استبصار و تشيع انجاميد.

12 . 13همايش داشته ايم كه نيمي از آنها بين المللي بوده و حدود ٤٠٠٠ نفر از چندين مليت مختلف در آنها حضور يافته اند.

10500 . 14اهداي كتاب و ١٠/٠٠٠ جزوه و مقاله و ١٣٠٠ CD به مراجعين داشته ايم.

. 15انتشارات سعودي ها در هر دو زمينه قرآن و كتب فرقه اي خود همچنان فعال و گسترده مي نمود.

. 16جوّ امنيتي تشديد يافته بود، اما فشار بيشتر روي سلفي ها بود و از اين نظر از جهاتي به سود ما بود.

. 17پيروزي حزب الله در مبادله اسرا اميدبخش و اخبار انتخابات ايران مشكل ساز بود.

. 18موضع گيري آيت الله سيستاني در عراق به سود ما و نهاد مرجعيت شيعه بود.

. 19سخنراني خطيبان در مدينه كنترل شده ولي خطباي مكه با شگرد استخدام افاغنه، سخنان خود را با ترجمه فارسي در اختيار مي نهادند كه چندين مرتبه از سوي معاونت بين الملل، جناب آقاي طبسي براي بحث و مناظره با ايشان به مسجد اعزام شدند. فشار سعودي، سلفيان را به تكاپوي بيشتر واداشته است.

. 20وجود شيعيان عراقي در اولين سال حضور خود، زمينه گستردن فعاليت هاي تبليغي را فراهم كرده است.

. 21در بقيع و قبرستان احد، مشكل كمتري داشتيم و حتي در مدينه دوم، با تذكر بعثه در مدينه اول، عوامل نهي از منكر حضور فعال و پر سروصدا نداشتند.

ويژگي هاي فرهنگي

. 1در سال جاري طرح خواهران معينه روحانيان كاروان براي نخستين بار به اجرا درآمد و ١٤٠ خواهر جذب نظام روحانيت حج گشتند. بررسي رابطان و اداره ارزش يابي بعثه، حاكي از موفقيت بيش از حدّ انتظار اوليه بوده است كه مناسب است در اين جا به خواهران و حوزه كه موفق به تربيت چنين بانواني شده است تبريک بگويم و توفيق بيشتر

جهت خدمت گزاري ما و آنان را از خداوند بخواهم.

تقريباً همگي اين خواهران در موسم حج آموزش اماكن و ديگر آموزش هاي لازم را ديده اند. با توجه به نياز كاروانها و موفقيت طرح، اميدواريم طي يک برنامه ٥ ساله بتوانيم براي همه كاروانها معين زن تربيت كنيم. (اين افزون بر خواهران مبلغه سخنران در كاروانها و حاضر در ميقات ها هستند.(

. 2هيأت استفتاي اعزامي و دستياران آنها توانستند تقريباً در همه روزهاي كاري مكه و مدينه با تشكيل جلسات آموزشي و توجيهي، پاسخ گوي روحانيون و حتي افاعنه و عراقيان مراجعه كننده باشند. در سال جاري تنها هيأت پاسخ به سؤالات خواهران به طور متوسط روزانه ٣٠ مراجعه حضوري و تلفني داشته اند.

. 3در سال جاري، حضور مستمر و شيفت بندي شده روحانيان را در ميقات مسجد شجره و جحفه، كوه صفا، مقام ابراهيم و منا داشته ايم كه جاي تشكر از علما دارد.

. 4همه روحانيان در مكه و مدينه به وسيله ٢٤ رابط روحاني ارزيابي شود و ٧٦ نفر از آنان به عنوان نخبه معرفي شده كه ان شاءالله در سال هاي آتي بهره بيشتري از آنان ببريم.

. 5گروه هاي ارشاد در سال جاري از ايران سازماندهي شده و دفترچه هاي ارشادي ميان آنان توزيع شد. در ميان اين گروه ها ١١٠ نفر دكترا، ١٩٨ نفر فوق ليسانس، ٩٣٣ نفر ليسانس و ١٠٣ نفر تحصيلات حوزوي داشته اند و از اين رو مسأله حادّي نداشته و به جز موارد اندكي نماز در بقيع و انتظار در پشت دكانها در وقت نماز، مشكل خاصي نداشتيم.

. 6طرح نظرسنجي نيز تداوم يافت و ١٣ عنوان فرم در تيراژ ٨٩١٠٠ و ٢١٥ پرسش گوناگون تكثير و در ميان زائران توزيع شد كه حاصل آن پس از آمارگيري و تجزيه و تحليل در تصميم گيري هاي سال آينده مؤثر خواهد بود.

. 7حضور قاريان برجسته ايران در مسجدالحرام، همايش هاي بين المللي در داخل بعثه، تهيه كتاب حجّ و ثبت چگونگي حج گزاري ايرانيان در سال جاري و مقايسه آن با حج ديگر كشورها، توزيع جزوات براي خوراک تبليغي روحانيان و نيز پاسخ گويي به شبهات وهابيان از ديگر كارهاي فرهنگي بعثه بود.

. 8اطلاع رساني قوي خبرگزاري و صدا و سيما، حال و هواي حج را در ميان

خوانندگان و شنوندگان و بينندگان ايراني تازه تر كرد كه سزا است در همين جا از انعكاس و گزارش به هنگام و پرتوان اين عزيزان تشكر كنم.

. 9در سال جاري نياز كاروانهاي ممتاز و باسواد به نشريه زائر بيشتر رخ نمود. همچنين در سال جاري كاروان اساتيد به كامپيوتر و اينترنت مجهز شد .اين بدان معنا است كه ما بايد بخشي را نيز به خدمات الكترونيكي و اطلاع رساني اختصاص دهيم.

. 10در سال جاري نيز، هر روزه مراسم سخنراني و به مناسبت ها، جشن و سوگ داشته ايم و همه نيز فيلم برداري و در همان مجلس تحويل زائران شد .همچنين همه ديدارها ـ حتي در سطح معاونان بين الملل و نيز مراجعات خارجي به بنده، ضبط گشته است.

ويژگي هاي اجرائي:

. 1انتقال ٤٦٤٣٢ زائر مستقيم به مدينه و ٤٧٩١٨ زائر به جده.

. 2اسكان ٦٠ % زائران مدينه در هتل هاي اطراف مسجد نبوي.

. 3اجراي بهتر طبخ مركزي و اجازه دادن به منازل دور از مسجد جهت طبخ در محل.

. 4اجراي طرح متمركز قرباني با آمار ٦٢ % در روز عيد و ٣٨ % در روز يازدهم.

تعداد ذابحان: ١٠٢ نفر

امسال به طور نيمه آشكار براي بسياري از شيعيان مراجعه كننده، ذبح به وسيله ذابحان ايراني انجام گرفت.

گزارش اجمالي فعاليت امور روحانيون

گزارش تفصيلي موسم، به همراه نتايج ارزيابي انجام شده از عملكرد روحانيون كاروانها و پيشنهادهايي كه در باره ارتقاي كيفي فعاليت هاي فرهنگي بعثه مقام معظم رهبري جمع آوري شده است، عبارتند از:

. 1عملكرد ١١٥٧ نفر روحانيون و معين و معينه هاي محترم كاروانها توسط 24 نفر از رابطين در مكه مكرمه ارزيابي شد و تعداد ٥٨٢ نفر كه مدينه قبل بوده اند نيز ارزيابي

آنان انجام و در رايانه درج گرديده است. گروه مدينه بعد پس از انجام ارزيابي آنان در مدينه اقدام خواهد شد.

. 2همه روزه از ساعت ٧/٥ صبح جلسه رابطين در مكه مكرمه و مدينه منوره جمعاً ٢٨ جلسه تشكيل كه صورت جلسه مذاكرات انجام شده در پايان هر روز تقديم حضور شده است.

. 3هشت روز در مدينه منوره و پنج روز در مكه مكرمه براي روحانيون و معين ها و معينه هاي كاروانها برنامه بازديد از اماكن مقدسه تنظيم و در اين برنامه ها متجاوز از ٣٥٠ نفر اماكن ياد شده را بازديد و نسبت به سوابق تاريخي و توضيحات مربوط توجيه شده اند.

. 4كلاس احكام و مناسک به صورت مرتب در مكه و مدينه جمعاً ٢٠ جلسه تشكيل و در اين جلسات روحانيون محترم كاروانها سؤالات فقهي و مشكلات شرعي خويش را با اعضاء محترم شوراي استفتاء بعثه مطرح و مرتفع نموده اند.

. 5رابطين محترم در جلسات منطقه اي سه گانه ستادهاي مدينه و شش گانه مكه همه روزه شركت و تبادل نظريات لازم في مابين سربازرسين و مديران كاروانها انجام شد. قبل از آن، جلسه هماهنگي مسؤولان مذكور در مكه مكرمه تشكيل و تدابير لازم جهت تسهيل امور رابطين انجام شد.

. 6واحد خواهران در مدينه منوره و مكه مكرمه دايركرديد و خواهران مبلغه پاسخ گوي سؤالات شرعي بانوان زائر به صورت تلفني و حضوري بودند. به طور متوسط روزانه ٣٠ مورد مراجعه داشته اند.

. 7براي سخنراني عمومي داخل كاروانها توسط خواهران مبلغه و جناب حجت الاسلام والمسلمين آقاي قرائتي برنامه ريزي و جمعاً حدود ٣٠ جلسه در مجتمع هاي مسكوني حجاج برگزار گرديد كه اين جلسات با استقبال عمومي زائران مواجه بوده.

. 8مراجعات روحانيون محترم كاروانها جهت اعلام ورود و تقسيم كار روحاني و معين در مكه و مدينه و ثبت نام براي شركت در نوبت بندي حضور در مسجدالحرام و صفا و مروه پاسخ گفته شد. تمامي روحانيون نسبت به وظايف محوله اقدام و تعداد اندكي

كه نسبت به انجام وظيفه محوله اقدام ننموده اند (٨ نفر) در ارزيابي آنان لحاظ شده است.

. 9به شكايات زائران نسبت به روحانيون كاروانها ٤ مورد رسيدگي و اظهار نظر شد.

. 10جلسه سراسري روحانيون كاروانها در مكه مكرمه تشكيل گرديد و به سؤالات فقهي و اجرايي و فرهنگي آنان پاسخ گفته شد و از بيانات حضرتعالي بهره مند گرديدند.

. 11جلسات منطقه اي روحانيون شش منطقه مكرمه و اهل سنت در هفت محل برگزار و نسبت به ايام تشريق و مشكلات مربوطه و مسائل قرباني توجيه گرديدند.

. 12اهدايي مقام معظم رهبري مد ظله العالي به ٤٠٣٨ نفر از خانواده معزز شهداء و ايثارگران از طريق رابطين و روحانيون كاروانها تقديم آنان شد.

. 13اعطايي مقام معظم رهبري مد ظله و آيات عظام سيستاني، فاضل لنكراني و مكارم شيرازي از طريق رابطين به روحانيون كاروانها پرداخت شد.

. 14روحانيون برتر حج سال ١٣٨٢ انتخاب و جلسه تشويقي و تبادل نظرات و انتقال تجربيات آنان تشكيل در اين جلسه ٧٦ نفر از روحانيون نمونه مورد تفقد حضرتعالي قرار گرفتند.

. 15جلسه اختصاصي خواهران معينه تشكيل و نقاط ضعف و قوت طرح جديد معين زن با حضور مسؤولان ذي ربط و ١٤٠ معينه، نقطه نظرات آنان جمع بندي شد و از بيانات حضرتعالي مستفيض شدند.

. 16نوبت بندي مسجد شجره و مسجد جحفه به صورت منظم انجام و حسب مورد خواهران زائر نسبت به احرام در مسجد شجره و زائران كاروانهايي كه بدون روحاني به ميقات جحفه عزيمت نموده بودند توجيه

شدند. حداقل ده مورد زائران كاروانهاي خارجي از اين طرح بي نصيب نبودند و مراتب امتنان و تشكر خود را از بعثه مقام معظم رهبري به روحانيون حاضر در ميقات اعلام داشتند.

. 17معين هاي زن مدينه قبل يک روز قبل از عزيمت به مكه در مسجد شجره حاضر و دوره كارورزي خود را نزد رابطين خواهر طي نمودند.

. 18سيستم طراحي شده جديد روحانيون با همكاري واحد رايانه در موسم راه اندازي واطلاعات سيستم قبلي منتقل وعمده نواقص و كاستي ها در حال رفع مي باشد.

. 19چكيده فعاليت ها و طرح هاي معاونت امور روحانوين تهيه و تايپ و در اختيار آقاي جعفريان جهت كتاب حج قرار گرفت.

4 . 20جلسه كميته بازنگري طرح ها و برنامه هاي معاونت امور روحانيون با حضور كارشناسان مدعو تشكيل و تقريباً امّهات مسائل مورد بررسي و جمع بندي شد.

. 21خلاصه اي از فعاليت هاي امور روحانيون تهيه و در ٢ شماره نشريه زائر درج گريد.

. 22در قالب هيأت تعيين شده به كاروان شهرستان زلزله زده بم سركشي و طي مراسمي باشكوه اهدايي مقام معظم رهبري به آنان تقديم شد.

گزارش فعاليت هاي واحد صدا و سيماي مستقر در بعثه

. 1در خصوص حوزه سياسي و ارسال اطلاعات و اخبار به كشور ايران ١٠٧ مورد خبر مكتوب به تلكس واحد مركزي خبر صدا و سيما ارسال و مورد بهره برداري روزنامه ها و بخش هاي مختلف خبري قرار گرفته است، همچنين ٥٦ مورد گزارش تصويري به مدت ٢٩٦ دقيقه و ٩٤ مورد گزارش صوتي و ارتباط مستقيم تلفني به مدت ١٨٨ دقيقه توسط خبرنگاران و گزارشگران اعزامي ارسال و از شبكه هاي مختلف صدا و سيما پخش گرديده است.

اهمّ برخي گزارش هاي تصويري فوق به شرح زير اعلام مي گردد:

الف ـ گزارش و پلاتوهاي مكرر از مسجدالحرام (طبقات اول، دوم و سوم(

ب ـ گزارش محفل انس با قرآن (طبقه دوم مسجدالحرام(

ج ـ مصاحبه با زائران خارجي بيت الله الحرام با محوريت موضوعات حج ـ انقلاب اسلامي ـ امام خميني ـ مسائل مربوط به فلسطين، لبنان، مشكلات جهان اسلام، تبادل اسراء حزب الله لبنان و ساير موضوعات اجتماعي و سياسي روز.

د ـ پوشش ويژه مراسم برائت، دعاي عرفه، مشعرالحرام، منا، رمي جمرات و...

هـ ـ پوشش مصاحبه هاي حضرتعالي و ساير مسؤولان اجرايي بعثه و سازمان حج و زيارت.

و ـ پوشش همايش هاي قدس ـ آينده جهان اسلام ـ فرهيختگان و...

ز ـ تأمين و توليد خبر از غار حرا ـ قبرستان ابوطالب ـ شعب ابوطالب و...

ر ـ توليد روزانه ثابت برنامه اي حدود ١٠ دقيقه جهت پخش از شبكه خبر.

2ـ حوزه سيما

از زمان حضور گروه در مكه مكرمه تاكنون ٧٦ مورد به مدت ٧٤٤ دقيقه گزارش صوتي و ٤١ مورد به مدت ٥٨٠ دقيقه گزارش تصويري جهت شبكه هاي داخلي و جام جم ١ ـ ٢ و ٣ تهيه، ارسال و پخش گرديده است، همچنين توسط تصويربرداران سازمان بيش از ٢١٠٠ دقيقه تصاوير خام (راش) تهيه گرديده است كه ان شاءالله در برنامه هاي توليدي ستاد حج سازمان در سال آتي مورد استفاده قرار خواهد گرفت.

شايان ذكر است طي اقداماتي بي سابقه چندين مورد تصويربرداري و نهايتاً برنامه هاي جاذب توسط گروه اعزامي سازمان در داخل صحن مسجدالحرام تهيه و از شبكه هاي سيما پخش گرديد كه با اقبال عمومي مواجه و سبب تعجب بعضي از بينندگان قرار گرفته است. همچنين در اين زمينه علاوه بر ضبط و پخش مراسم شبي با قرآن در طبقه دوم مسجدالحرام، سخنراني هاي كوتاهي نيز توسط بعضي حجج اسلام از جمله آقايان صديقي و اوسطي در طبقه همكف مسجدالحرام، پشت مقام ابراهيم ضبط و از شبكه هاي سيما پخش گرديد كه البته در اكثر اين موارد تصويربرداري با دو يا سه دوربين انجام گرفت به نحوي كه دوربين ها در مواضع مختلف در پشت بام مسجدالحرام استقرار و تصويربرداري با ميكروفون) صدا بر)هاي بي سيم HF انجام شد كه در اين خصوص شهامت و رشادت خبرنگاران، گزارشگران، مجريان و ساير عوامل، قابل ستايش است.

همچنين پخش دعاي عرفه از شبكه سوم سيما در روز عرفه توسط گروه سيما انجام گرفته و طي اقدامي بسيجيوار، سه گروه توليدي و خبري سازمان مسير عرفات تا مشعر را با تجهيزات لازم، پياده طي نموده و در طول مسير برنامه سازي به عمل آمده كه از طريق سيستم ارسال مستقيم M4 چند برنامه به تهران ارسال و با فاصله اي كمتر از يک ساعت از سيما پخش و حال و هواي مسير عرفات تا مشعر و سيل جمعيت اعم از حجاج ايراني و خارجي، مصاحبه با حجت الاسلام والمسلمين در حال پياده روي و... به تصوير كشيده شد.

3ـ حوزه صدا

گروه اعزامي راديو نيز ٨٢ مورد و ١١٩٢ دقيقه برنامه تهيه و به طور زنده ارسال نموده اند كه كليه موارد از شبكه هاي قرآن، سراسري، معارف، جوان، تهران، فرهنگ، پيام و كرج با موضوعات زير پخش گرديده است:

احرام و محرم حقيقي ـ سيري در سفر از ميقات تا مقام ابراهيم ـ گزارش هاي ديدار حضرتعالي با جانبازان و ساير ديدارها ـ سيره نبوي و احرام واقعي ـ گزارش همايش حج، عالي ترين تجلي عبادت ـ سيري در اعمال ـ مراسم شبي با قرآن ـ شهادت امام باقر)عليه السلام (ـ حديث شبلي و روح حج ـ پخش دعاي كميل از چهار شبكه سراسري، معارف، تهران و قرآن ـ آيات و معارف حج ـ اسرار عيد قربان و حكمت قرباني ـ

مراسم ويژه برائت از مشركين ـ دهه انقلاب، عيد قربان و...

4ـ حوزه برون مرزي:

گروه اعزامي برون مرزي نيز ١٠٢ مورد به مدت ٧٢٧ دقيقه گزارش هاي صوتي
و تصويري تهيه و ارسال نموده اند كه اين برنامه ها از شبكه هاي راديويي عربي ـ
انگليسي ـ تاجيكي ـ دري ـ استانبولي، همچنين از شبكه هاي سحر ١ و ٢ برون مرزي و العالم پخش گرديده است. در ضمن مراسم برائت از مشركين و به خصوص قرائت عربي متن پيام مقام معظم رهبري به صورت زنده از شبكه راديويي عربي برون مرزي پخش
گرديد.

بعضي از موارد مهم فعاليت گروه برون مرزي به شرح زير اعلام مي گردد.

پوشش همايش حج، عالي ترين تجلي عبادت و سياست ـ پوشش همايش تقريب مذاهب ـ پوشش همايش اهل تسنن ـ پوشش همايش اهل بيت)عليها السلام (ـ پوشش همايش فلسطين ـ مصاحبه با زائران عراقي، استانبولي، فرانسوي، لبناني، نيجريه اي، الجزايري، كويتي و... پيرامون مسائل مهم جهان اسلام و مباحث عراق ـ آمريكا، فلسطين، اسراييل و...

حوزه استانها

همكاران گروه استانها از زمان حضور در مكه مكرمه تاكنون ۳۱ مورد به مدت 311 دقيقه گزارش تصويري ارسال نموده اند كه از صدا يا سيماي استانها پخش گرديده است.

اهم اين ارتباطات با استانهاي اردبيل، خراسان، اراک، زنجان، كرمان، اروميه، فارس، قم، هرمزگان، چهارمحال بختياري، خوزستان و... به عمل آمده است و در خصوص كاروان بم نيز با حضور گروه استانها چندين برنامه توليد و ارسال گرديده است. البته در خصوص مراسم چهلم مرحومين زلزله بم نيز كه در منا برگزار شد علاوه بر پوشش تصويري، كل اين مراسم به صورت صوتي و ارتباط با مركز صدا و سيماي كرمان، منتقل و به صورت زنده پخش گرديد.

گزارش معاونت آموزش و پژوهش

گزارش كار معاونت آموزش و پژوهش بعثه در رابطه با وظايف محوّله به اين معاونت، بدين شرح است:

. 1شوراي استفتاء

در سال جاري به دليل انسجام بيشتر اعضاي شوراي محترم استفتاء، اين بخش وضعيت مطلوب تري نسبت به سال هاي گذشته داشت. از روز اول در مدينه مستقر گرديده و تا آخرين روز استقرار بعثه در مدينه نيز به فعاليت هاي خود ادامه دادند، همچنين با حركت زائران از مدينه به مكه هر شب يكي از حضرات آقايان محمدي يزدي و فلاح زاده همراه خواهران مبلغه به مسجد شجره اعزام مي شدند كه بحمدالله تأثير مطلوبي داشته است، البته چون خواهران زودتر به مكه مشرف شدند پيشنهاد مي شود براي سال بعد حتماً يک نفر از خواهران تا پايان مسؤوليت ارشاد خواهران در مسجد شجره و پاسخ گويي به سؤالات آنان را به عهده داشته باشند.

. 2وجوهات

حضور جناب حجت الاسلام والمسلمين آقاي موسوي يزدي در اين بخش و همچنين جناب حجت الاسلام والمسلمين آقاي كيايي نژاد و سپس اضافه شدن حضرت

آيت الله غيوري باعث فعال بودن اين قسمت گرديده و بحمدالله در مدينه و مكه مراجعات نسبتاً مطلوب بوده است، حجت الاسلام آقاي حسن منتظري نيز در روزهاي اول شروع به كار بعثه در مكه همراه با آقاي كيايي نژاد در مكه مستقر و مشغول به كار گرديدند.

. 3كتابخانه

مسؤول كتابخانه مدينه قبل از روز اول در بعثه مستقر و در دو بخش پاسخ گوي مراجعان بود:

. 1كساني كه براي مطالعه مراجعه مي كردند.

. 2تعداد انبوهي كه براي أخذ كتاب دعا و قرآن و امثال آن مراجعه داشتند.

كه در بخش دوم كساني كه مراجعه ميكردند، از كتب به جاي مانده از زائران در سال هاي قبل به آنان تحويل مي گرديد.(گزارش پيوست است(

. 4بعثه هاي مراجع

پس از حضور بعثه هاي مراجع در مدينه برنامه ديدارهاي آنان با حضرتعالي تنظيم و سپس بازديد از بعثه ها صورت گرفت، در زمينه مشكل مسكن آنان در مدينه ديداري از ساختمان آنان داشتم و در حدّي كه مقدور بود براي سال جاري رفع مشكل شد، سپس از چند ساختمان جديد بازديد كردم سپس به آنان پيشنهاد داديم تا نمايندگان بعثه ها از اين ساختمانها ديدار كنند كه خوشبختانه روي يک ساختمان توافق شد و كتباً همه بعثه ها امضا كرده مقرر شد براي سال بعد همين ساختمان اجاره شود.

يک ديدار نيز با آقاي زرهاني رياست محترم سازمان داشتند و پاره اي مشكلات را مطرح كردند كه توضيحات لازم توسط ايشان داده شد.

سپس در روز هفتم ذي حجه در مكه مكرمه جلسه ميهماني بعثه ها برگزار گرديد. آقايان مصرّانه درخواست دارند تا در مكه در قصر حسن عابد مستقر شوند كه اميد است با اين درخواست موافقت و سال آينده در مكه نيز مشكلي نداشته باشند.

حضور حجت الاسلام آقاي معراجي نيز بحمدالله مؤثر واقع شد و موارد جزيي
با هماهنگي ايشان و مدير كاروان پيگيري و خواسته هاي آقايان حتي المقدور تأمين
گرديد.

. 5كتاب حج

حضور حجت الاسلام والمسلمين آقاي جعفريان در اين بخش و استفاده از رايانه و عنايت ويژه حضرتعالي به ايشان و نيز كتاب حج موجب گرديد تا بحمدالله مواد مورد نياز تهيّه و هم اكنون چيزي در حدود ٦٠٠ صفحه تايپ شده آماده گرديده است كه با تكميل اطلاعات مربوط به مدينه بعد اميد است امسال بتوانيم كتابي در خور توجه تحويل علاقمندان اين بخش قرار دهيم. وجود رايانه و استفاده ايشان از اين وسيله موجب رشد بيشتر كار گرديد.

. 6گروه هاي ارشاد

فعاليت گروه هاي ارشاد در سال جاري به دليل توزيع به موقع دفترچه هاي ارشادي در ايران نسبتاً بهتر بود، جز نماز خواندن تعدادي از زائران در پشت بقيع مسأله حادي نداشتيم، دو جلسه توجيهي در مدينه منوره و يک جلسه براي مدينه بعدي ها در مكه مكرمه برگزار كرديم كه تعداد قابل توجه شركت كنندگان و بالا بودن سطح معلومات آنان نشان از موفقيت نسبي اين طرح دارد. ميزان تحصيلات گروه هاي ارشاد كه تاكنون استخراج گرديده عبارت است از:

. 1دكترا ١١٠ نفر

. 2فوق ليسانس ١٩٨ نفر

. 3ليسانس ٩٣٣ نفر

. 4مدرک تحصيلات حوزوي ١٠٣ نفر

. 5فوق ديپلم ٣٤٩ نفر

. 6ديپلم ٧٦٣ نفر

. 7سيكل ١٧١ نفر

اميد آنكه بتوانيم با توجيه بيشتر و استفاده بهتر از اين عزيزان در سال هاي آينده موفقيت بيشتري داشته باشيم.

. 7همكاري با صدا و سيما و سمعي بصري

در زمينه تصويربرداري هماهنگي هاي خوبي در سال جاري صورت گرفت، جلسات متعددي با برادران صدا و سيما داشتيم، همچنين آقاي ناطقي رييس خانه

عكاسان ايران كه همراه با نشر مشعر اعزام گرديد توانست تصاوير بسيار خوبي از مدينه و مكه بگيرد كه به فضل الهي با استفاده از آنها در چند زمينه در سال آينده تصاوير حج چاپ و منتشر گردد.

در ارسال گزارش و نيز تهيه فيلم و ضبط سخنراني هاي مذهبي با صدا و سيما هماهنگي خوبي داشتيم و از افرادي همچون جناب آقاي اوسطي، نواب، فلاح زاده و جعفريان براي همراهي با آنان بهره گيري شد.

. 8جلسات عمومي بعثه

پيش از شروع جلسات عمومي در بعثه، مداحان و سخنرانان توجيه شدند و در نتيجه در مدينه و همچنين پس از آن در مكه و ايام تشريق در منا بحمدالله هم مداحان و هم سخنرانان نسبت به سال گذشته وضعيت بهتري داشتند به شكلي كه هم تنوع مداحان و هم سخنرانان موجب رضايت زائران را فراهم ساخت و هم براي توليد فيلم هاي آموزشي و سي دي هاي تبليغي براي سال آينده به خوبي مي توان از اين سخنراني ها استفاده كرد.

. 9توزيع جزوات

. 1در سال جاري گزيده مناسک حج با همكاري برادران و همكاران ما در مركز تحقيقات حج تهيه و توزيع گرديد كه مورد استقبال روحانيون قرار گرفت و توانست به يكي از خواسته هاي آنان پاسخ دهد.

. 2كتاب هاي ره توشه ٢ در مدينه و ره توشه ٣ در مكه توزيع گرديد كه براي سخنراني هاي آقايان در مكه و مدينه مفيد بود.

. 3جزوه نگاهي گذرا به كتاب لله ثم للتّاريخ در اختيار روحانيون محترم قرار گرفت تا در جريان مهم ترين اشكالات اين كتاب قرار گيرند.

. 4جزوه اي حاوي مناسبت هاي شمسي و قمري حج ٨٢ تهيه و ميان
روحانيون توزيع گرديد تا هم به مناسبت ها توجه داشته و هم از موضوعات ارائه
شده استفاده كنند.

. 5تكثير دستورالعمل هاي مربوط به جهت دهي ختم صلوات، ختم قرآن، وداع با مدينه، وداع با مكه، تذكرات مربوط به مدينه، تذكرات مربوط به مكه، نقشه هاي

مسجدالنبي، بقيع، مسجدالحرام، حدود حرم و... جمعاً حدود ٣٠٠٠٠ عدد.

. 10ميهمانان بعثه

ارتباط مستمرّ با ميهمانان بعثه و هماهنگي امور مربوط به آنان نيز توسط اين معاونت بحمدالله به خوبي انجام گرفت و حضور چهرهاي ارزش مندي همچون جناب حجت الاسلام والمسلمين آقاي شريف قرشي نيز افتخاري براي اينجانب بود كه با رضايت كامل سفر را به پايان رسانده و مراجعت فرمودند. استفاده از حضرات آيات مصلحي، بهشتي در اقامه نماز در مشاعر نيز كار خوبي بود كه انجام شد.

. 11واحد نظرسنجي

در سال جاري با تجربه سال گذشته، جزوات و فرم ها در ايران تصحيح و در آغاز كار در مدينه تكثير گرديد و سپس با همكاري معاونت بازرسي ميان كاروانها توزيع گرديد، در مجمع حدود ١٣ عنوان فرم نظرسنجي داشتيم كه به تعداد ٨٩/١٠٠ برگ، حدود ٣٣ صفحه و ٢١٥ پرسش تكثير گرديد كه اميداست با توجيهي كه در جلسه گروه هاي ارشاد داشتيم امسال اين نظرسنجي ها نتايج بهتري براي ما داشته باشد. به پيوست جدول فرم ها و آمار به صورت تفكيكي تقديم مي شود.

نتايج برخي نظرسنجي ها مربوط به جلسات عمومي بعثه و دعاي كميل مدينه قبل پس از دريافت فرم ها استخراج گرديده كه به پيوست تقديم مي شود.

. 12ارتباط با محافل علمي

در سال جاري ارائه مقاله اي توسط اينجانب به همايش (كنگره) مكه با عنوان مكة المكرمة عاصمة الثقافة الاسلاميه و انتخاب آن و قرائت مقاله به عربي توسط حجت الاسلام قاضي عسكر اقدام ديگري بود كه براي اينجانب افتخاري شد كه براي دومين بار از جمهوري اسلامي ايران و بعثه مقام معظم رهبري مقاله اي در اين همايش (كنگره) برگزيده شد و مهم تر اينكه در اين مقاله روايات اهل بيت)عليهم السلام (قرائت و همه از آن استقبال كردند و كساني كه به عنوان مداخله در بحث شركت كردند همه تمجيد نموده و هيچ كس انتقادي نكرد و اين نتيجه تأثير سخنان اهل بيت)عليهم السلام (است.

با چهره هاي علمي ديگري هم ديدارهايي داشتيم كه ان شاءالله در فرصت بعدي تقديم حضورتان خواهد شد.

بحمدالله در مدينه قبل اين معاونت تا آخرين روز برپايي بعثه در همه بخش ها حضور فعال داشت و در مكه نيز طبق برنامه كارها صورت پذيرفت.

فعاليت واحد ارتباطات خبري در سال ٨٢

واحد ارتباطات خبري كار خود را از تاريخ ٨٢/٩/٣٠ با مجموعاً سه عضو در بعثه مقام معظم رهبري در تهران آغاز كرد و در تاريخ ٨٢/١٠/١٥ نخستين نفر از اين گروه به مدينه منوره اعزام شد و فعاليت هاي خود را عملا از تاريخ 16/10/82 در اين شهر استمرار داد. ساير اعضاي گروه نيز به فاصله دو و سه روز همگي به مدينه منوره اعزام شدند.

ظرف اين مدت فعاليت هاي متنوعي صورت گرفت كه اجمالا محورهاي عمده آن ذيلا به آگاهي مي رسد:

نخست فعاليت هايي كه در تهران انجام گرفت، شامل خبرسازي از برنامه هاي مربوط به حج اعم از پوشش خبري و تصويري همايش هاي توجيهي زوار در تهران و شهر ري، همايش شعر حج، مصاحبه هاي مطبوعاتي و صدا و سيما با مسؤولان بعثه و شركت در جلسات هماهنگي.

تلاش هايي كه در دوران ٤٥ روزه حج در مدينه منوره و مكه معظمه صورت گرفت اجمالا به اين شرح مي باشد:

. 1تهيه و توليد ۱۵۸ خبر و گزارش از رويدادهاي داخل و خارج بعثه، ديدارها، بازديدها از مكه و مدينه و توزيع آن مابين خبرنگاران صدا و سيما، خبرگزاري جمهوري اسلامي، نشريه زائر، روزنامه هاي ايران، همشهري و كتاب حج.

. 2پوشش تصويري از تمامي برنامه ها و هماهنگي با عكاس خبرگزاري جمهوري اسلامي براي ارسال تصاوير تهيه شده روي سايت ايرنا بين الملل.

. 3انتشار مجموعاً ۳۰ شماره خبرنامه (بولتن) اختصاصي شامل رويدادهاي داخل و خارج ايران در مكه و مدينه و توزيع آن بين مسؤولان و مقامات داخل بعثه.

. 4تهيهٔگزارشويژه شامل پيشنهادهاي خبري،سؤالوجوابوموضوع هاي خبري.

. 5همكاري مستمر و مستقيم در زمينه هاي خبري، ارتباطي و پشتيباني همكاران

گروه هاي خبري صدا و سما و روزنامه ها و سرويس دهي به آنها.

. 6برقراري خط ارتباطي اينترنتي از طريق روترهاي خبرگزاري و تخصيص خط براي معاونت اجرايي، دفتر بعثه، ستاد و كاربر، لازم به يادآوري است كه اين خطوط از روز ۱۸ دي ماه آغاز و تا روز ۱۷ بهمن در مكه و مدينه دايز بوده و سرويس دهي هاي لازم به تمامي كاركنان خبرگزاري صدا و سيما و ساير واحدهاي بعثه داده شده است.

. 7ارسال و فاكس هاي مربوط به واحدهاي مختلف بعثه، خبرگزاري و صدا و سيما.

. 8حضور در تمامي جلسات شوراي هماهنگي بعثه و تهيه صورت جلسه و استخراج خبر از موارد آن براي رسانه ها.

. 9تهيه سي دي از تمامي تصاوير موجود در لب تا ب متعلق به بعثه.

. 10همكاري با واحد كامپيوتر براي ايجاد شبكه داخلي و ارسال اخبار توليدي بر روي آن.

. 11تايپ تمامي اخبار و گزارش هاي تهيه شده توسط اعضاي اين واحد.

. 12ايجاد سابقه از اخبار توليدي بر روي كامپيوتر و نيز در پوشه به صورت دستي.

. 13برنامه ريزي براي يک مصاحبه مطبوعاتي و تلوزيوني با نماينده محترم ولي فقيه در خصوص انتخابات و حج.

. 14برنامه ريزي براي مصاحبه با معاون دفتر بعثه در خصوص دعاي كميل.

. 15خبرسازي از اطلاعيه ها و برنامه هاي ستاد حج.

. 16گروه اعزامي خبرگزاري جمهوري اسلامي طي مدت اقامت خود از طريق پشتيباني كامل واحد ارتباطات خبري بالغ بر ۶۰۰ خبر و نزديک به ۲۳۰۰ عكس تهيه كرد كه اخبار تهيه شده از مكه و مدينه مستقيماً بر روي خط ايرنا ارسال شده و تصاوير تهيه شده متناسب با هر خبر تعدادي از بهترين هاي آن بر روي خط رفته است.

. 17روزنامه هاي ايران و همشهري و اطلاعات با اينكه با هزينه شخصي خود به سفر حج آمده بودند ليكن با هماهنگي هاي انجام شده با آنان هر يک ستون ويژه حج در روزنامه هاي خود ايجاد كرده و به انعكاس اخبار حج پرداختند. در اين رابطه بنا به گزارش خبرنگار روزنامه ايران جمعاً ٢٠ خبر و گزارش از مراسم حج ارسال شده كه ١٩ مورد در صفحه اول چاپ شده است; ماين مطالب به جز مجموعه مطالبي است كه به

عنوان گزارش تفصيلي بعداً به دست چاپ سپرده خواهد شد.

. 18هماهنگي و برنامه ريزي براي مصاحبه اختصاصي روزنامه همشهري با نماينده محترم ولي فقيه به مناسبت عيد قربان.

. 19گروه خبري صدا و سيما نيز در سال جاري با همكاري نزديک واحد ارتباطات خبري توانست به مراتب بيش از سال گذشته نقش آفريني كند و در طول مناسک حج ٨٢ جمعاً ١٢٣ گزارش تصويري با مدت زمان ٧٨٥ دقيقه; تعداد ١٨٩ گزارش صوتي به مدت ٤٤٨ دقيقه; و ٢٤٣ خبر مكتوب ارسال كند. ضمن آنكه گزارش هاي متنوع توليدي و غير مرتبط با حج (مثل انتخابات و حجاج) تهيه و ارسال شد.

گزارش تحليلي مهم ترين تحولات و ديدگاه هاي حجاج ديگر كشورها

مسائل سياسي

تحولات عمومي جهان اسلام و ديدگاه هاي مخاطبان عبارت است از:

ـ تشديد احساس نياز به رهبري شايسته و واحد كه انرژي متراكم مسلمين را در راستاي مقاصد اسلامي به كار گيرد.

ـ يأس و نااميدي مطلق به نظام هاي حاكم موجود و تلقي آنان به عنوان مزدور و دست نشانده و مجري اوامر آمريكا و صهيونيسم جهاني.

ـ بيداري فراگير جهان اسلام، بالا رفتن حساسيت ها در مسائل سياسي و موضوعات سرنوشت ساز جهان اسلام.

ـ گسترش نفرت عمومي نسبت به سياست هاي خصمانه نومحافظه كاران هيأت حاكمه آمريكا در برابر جهان اسلام.

ـ افزايش خشم و كينه عمومي نسبت به صهيونيست ها و سياست هاي سركوب گرانه آنها در اراضي اشغالي و ادامه انتفاضه را تنها راه حل يافتن.

ـ انتقاد شديد از مواضع قذافي و آن را نرمش غيرمنطقي و ذلت بار تفسير كردن.

ـ انزجار عمومي از قانون منع حجاب در فرانسه و آن را مغاير با ادعاي دموكراسي و توطئه اي سازمان يافته بر عليه مسلمانان يافتن.

ـ اعتراض شديد نسبت به سخنان سيد محمد طنطاوي (شيخ الازهر) درباره قانون

منع حجاب در فرانسه.

ـ دروغ پنداشتن ادعاي حنگ عليه تروريسم و نادرست دانستن اقدام آمريكا براي حمله به عراق و افغانستان.

ـ در مسائل رسانه اي و اطلاع رساني، شبكه هاي المنار و الجزيره همچنان مهم ترين منابع خبري و شبكه هاي اقرأ و مجد مهم ترين شبكه هاي مرتبط با تعاليم ديني محسوب مي شوند.

ـ باور روزافزون به مقوله حياتي اتحاد مسلمين و نقش حج در تحكيم همبستگي و هم گرايي مسلمانان.

مسائل عقيدتي

ـ پرسش از هويت و چيستي تشيع به طور بي سابقه اي افزايش يافته است .اين پرسش ها عمدتاً از سر تفقه و كسب آگاهي است. سؤال هايي از قبيل مبدأ پيدايش تشيع، امامان شيعه، مصادر تشريع نزد شيعه، شيوه هاي أخذ و پذيرش حديث نزد شيعيان در اين راستا بسيار مطرح شده است. دليل اصلي افزايش اين پرسش گري دو چيز مي باشد، نخست: پيشرفت نظام ارتباطات و اطلاع رساني در جهان حاضر و نقش مهم رسانه ها در اين ميان مي باشد. همچنان كه شبكه هاي تلوزيوني المنار، الجزيره و المستقلّه نقش مهمي در حساس كردن موضوع تشيع داشته اند. دوم: تحولات اسلامي جنوب لبنان و حوادث عراق با نقش محوري شيعه تأثير به سزايي در طرح نام شيعه و تشيع داشته است.

ـ گسترش پديده اسلام بلامذاهب در گستره حوزه هاي مختلف تبليغي كه دو خاستگاه متفاوت دارد. خاستگاه نخست تبليغات سلفي ها و فراخوان آنها به اسلام منهاي مذهب است. و خاستگاه دوم انديشه هاي نوظهور يافته در ميان اقشار روشنفكر است كه به همراه موجي جهاني در پي برداشتن محدوديت هاي مذهبي است. ناتواني مذاهب و بن بست مذاهب در گره گشايي از بسياري مسائل و انسداد باب اجتهاد هم مي تواند از وسايل رويگرداني از مذاهب باشد.

ـ افزايش احساس نياز به هم گرايي مذاهب و تأكيد و تركيز بر مشتركات و توصيه به ترك مجادلات فرعي كه ناشي از دو امر مي باشد، نخست توجه مسلمين به خطرها و

تهديدهاي متوجه امت اسلامي و لشكركشي هاي دشمنان اسلام و ضرورت اتحاد
استراتژيک در برابر آن، و دوم خستگي از درگيري هاي فرسايشي مذاهب در گذشته تاريخ و احساس نياز به زندگي مسالمت آميز با يكديگر.

ـ انزواي فرقه هاي تندرو مذهبي در جهان اسلام; مانند وهابيت، امري است كه آغاز شده و به نظر مي رسد اين روند ادامه يابد. گويا سنتي قطعي قائم است كه انديشه هاي متكي بر خشونت و سخت گيري و افراط گري سرانجام مسير زوال و فنا را طي كنند.

ـ عقيده به مهدويت و انتظار ظهور مصلح و منجي كل بشريت قوي تر از سال هاي گذشته در ميان مخاطبان بروز يافته و اخيراً اين پرسش مطرح شده كه آيا مهدي تولد يا فته است؟ برخي اين ادعا را طرح كرده اند.

در زمينه شبهات عقيدتي گرچه حساسيت ها و كينه توزي ها تا حدّ زيادي تقليل يافته ولي همچنان شبهات و سؤال هاي مهمي پيرامون عقيده شيعه و رفتار شيعيان به طور نسبتاً گسترده مطرح است كه اهمّ آنها عبارتند از:

ـ رسالت علي)عليه السلام (و شبهه خيانت امين)عليه السلام (در وحي.

ـ غلوّ شيعيان درباره اهل بيت)عليه السلام (با طرح عقيده عصمت.

ـ سبّ و لعن و تكفير صحابه و خلفا و برخي از امّهات مؤمنين همچون عايشه.

ـ شبهات فقهي همچون تقيه، نكاح موقت، سجده بر مهر، سجده بر تربت امام حسن، تبرّک، توسل، شفاعت، شهادت سوم در اذان، سفر بدون همراهي محارم زنان، جمع بين صلاتين، تكتّف در نماز، پوشش مشكي خانم هاي ايراني.

ـ مبالغه در عزاداري ها، خودزني و قمه زني.

ـ عقيده به تحريف قرآن.

ـ متعه دسته جمعي شيعيان در محافل تاريک شب عاشورا.

ـ نقش عبدالله بن سبا در پيدايش شيعه.

ـ بي توجهي ايرانيان به تلاوت قرآن و شركت در نماز جمعه و جماعت.

ـ امامت ائمه اثني عشر و شبهه وراثت و پادشاهي بودن امامت نزد شيعه.

ـ تف كردن شيعيان به مزار شيخين در مدينه.

ـ حساسيت مبالغه آميز شيعيان درباره قبر زهراي معصومه)عليها السلام. (

ـ توسعه در مصاديق اهل بيت پيامبر و تسرّي آن به صحابه.

585

تصاوير

586

سفيد

587

همايش روحانيون كاروان ها در مكّه مكرّمه (تصوير ١(

قبرستان بقيع (تصوير ٢(

588

مراسم استقبال از نماينده ولي فقيه در مدينه منوّره (تصوير ٣(

مراسم استقبال از نماينده ولي فقيه در مدينه منوّره (تصوير ٤(

589

مراسم دعاي كميل در مدينه منوّره (تصوير ٥(

مراسم دعاي كميل در مدينه منوّره) تصوير ٦(

590

مراسم دعاي كميل در مدينه منوّره) تصوير ٧(

آيت الله عمري رييس شيعيان مدينه (تصوير ٨(

591

ضيافت آيت الله عمري در حسينيه شيعيان مدينه (تصوير ٩(

ديدار اعضاي خبرگزاري و صدا و سيما با نماينده وليّ فقيه و سرپرست حجّاج ايراني (تصوير ١٠(

592

ديدار نماينده محترم ولي فقيه با رييس بعثه كشور عمان (تصوير ١١(

ديدار نماينده محترم ولي فقيه با رييس بعثه كشور عمان (تصوير ١٢(

593

مسجد شجره، ميقات زائراني كه از مدينه راهي مكّه مي شوند (تصوير ١٣(

ديدار رييس جوانان كشمير و رييس بعثه آن كشور با سرپرست حجّاج ايراني (تصوير ١٤(

594

ديدار نماينده محترم وليّ فقيه از بيماران بستري در بيمارستان مدينه (تصوير ١٥(

همايش قبّة الخضراء) تصوير ١٦(

595

آشپزخانه متمركز (تصوير ١٧(

همايش منزلت زن) تصوير ١٨(

596

ديدار وزير شؤون ديني الجزاير با سرپرست حجّاج ايراني (تصوير ١٩(

بازار طلا (تصوير ٢٠(

597

هم انديشي هنگامه وصال ويژه حاجيان ايراني مقيم خارج از كشور (تصوير ٢١(

ديدار رييس بعثه افغانستان با سرپرست حجّاج ايراني (تصوير ٢٢(

مراسم برائت از مشركين (تصوير ٢٣(

مراسم برائت از مشركين (تصوير ٢٤(

جبل الرحمه در عرفات (تصوير ٢٥(

ديدار نماينده ولي فقيه و سرپرست حجّاج ايراني با اعضاي بعثه حزب الله لبنان (تصوير ٢٦(

همايش مدينه مهد تمدّن اسلامي) تصوير ٢٧(